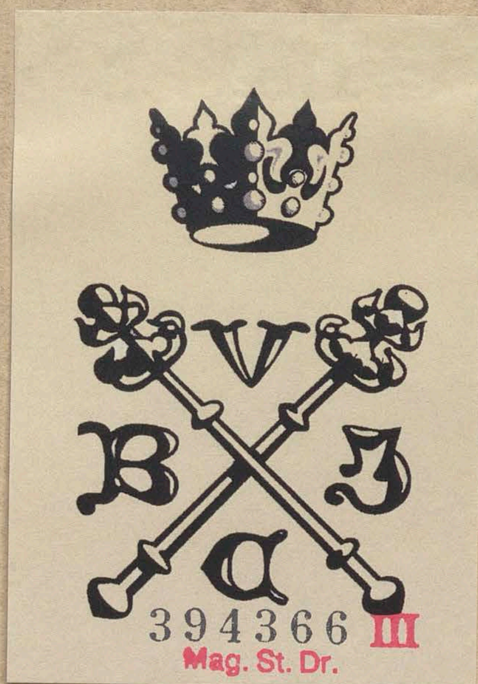
IN MANV DEI
SORTES MEAE

A O




V
B J
C
394366 III
Mag. St. Dr.

Ex Libri

DANICA

HISTORIA LIBRIS

ANNIS AB HINC TRECENTIS

QVAGINTA, SVMMA VERBORVM EL

magna sententiarum grauitate

admiranda varietate, i

rum quoque Gent

conscrip

Aucto

SAXONE GRA

SIALANDICO DANO, P

datißimo: & quod ea ætate omnino

bis quàm rebus politiß

Cum indice rerum memorabilium loc



FRANCOFVRTI AD MO

Ex officina Typographica Ar

M. D. LXXVI.

DANICA

HISTORIA LIBRIS

ANNIS AB HINC TRECENTIS

QVACINTA, SVMMA VERBORVM

Auctore

SAXONE GR

SIALANDICO DANO,

dactissimo: & ... omnium

bis quam rebus polit

Cum indice rerum memorabilium



FRANCOFVRTI AD MO

Ex officina Typographica A

M. D. LXXVI.



AMPLISSIMO VIRO, DOMINO CHRISTOPHORO ZVM IVNGEN, MAIORVM GENTIVM, PATRICIO FRANCOFVRTENSI, Patriæq; Consuli vigilantisſimo, Domino ſuo colendo S. P. D.



LLVSTRIA *diuinæ ſa*
Ampliſsime CONSV
cherrimo Mundi the
stimonia. Inprimis v
rimus in ſanctiſsimas
gum, & Iudiciorum, q
quæuis Politiæ contine
fatales Imperiorum
incrementa, decrementa, Gentiumq; tum r
tuas ſucceſsiones: omnino fatendum erit, e
tu ac bonitate res humanas omnes foueri &
tosq; tum Imperijs, tum Gentibus præfigi li
ctu, & afflatu, excitari heroica Principum
rum ingenia, vt res magnas, Reiq; pub. ſal
norum potentiam euertant, eorum ſcelera &
Virtutis & Iuſtitiæ, Legum ac Iudiciorum
piant, bonos viros, honeſtati pietatiq; ſtuden
tur. Quæ accuratius animis contemplari o
nes, tum verò inprimis eos, qui verè ſunt hom
manitatis ſtudijs non alieni, decet, tùm quòd i
cere diuinam ſapientiam, iuſtitiam & bonitatem
tant, tùm etiam, quòd ipſemet æternus rerum condi
uator, quemadmodum alia ſuarum manuum opera
ſapientiæ & bonitatis ſuæ munera à nobis conſiderar
enim de nihilo eſt, quod apud regium vatem Eſaiam

terminatur Dominus ijs, qui vitam agentes genialem, opera ma nuum eius, crapula vinoq; æstuantes, minus considerant. Quòd si manuum suarum opera à nobis considerari vult Dominus, certè etiam attendere nos iubet ad illa peculiaria sapientiæ suæ, Bonitatis & Iustitiæ testimonia, quæ in Imperiorum, Regnorum, & quarumuis Politiarum vel Gentium conseruatione, ac mutationibus sese nobis ostendunt, eaq; vult à nobis cognosci, & ad posteros vsq; deriuari: seriem temporum, mutationes Imperiorum, tum etiam, quoad eius fieri potest, singularum Gẽtium res gestas.

Quæ cum Historiarum lectio nobis potißimum suppeditet, no
uo sanè beneficio mortalium genus sibi deuincire ij non immeritò
udicantur, qui quouis modo in describendis Imperiorum, Gen-
mq; vel mutationibus, vel rebus gestis, posteritati consulue-
, vel eti diernum in diem id præstare, sibi studio habent.
qui Historijs scribendis operam nauant, suo
mortalium sibi obstringunt, verùm etiam non
os, qui politiore doctrina gaudent, obligant be
n authorum, qui res memorabiles ad posteros
teritum præcauere, eósque quàm nitidißimos
gaudent. Qua in re magnam industriæ lau-
er Andreas Wechelus, typographus & ciuis
stißimus, doctrinaq; & humanitate haud
i cum insignes aliquot Historicos hactenus
fficina in publicum emisisset, rem literari-
ili iuuare & promouere cupidus, iamq; ali-
pense à viris doctis desiderari animaduerte
storicum Saxonem Grammaticum, qui
recentis quinquaginta, sedecim libris suæ
prias, ea verborum elegantia, sententiarum
& euentuum varietate, complexus fuit, vt
istoricis conferri mereatur: eo etiam authore
ipsi fieri posset, officinam suam typographi-
que publicæ literariæ ea in re gratificari ani-

cato itaque hac de re consilio cum Viro Clarißimo
ne Fichardo, I. C. celeberrimo, Patriæq; Aduocato
imario, meo & fautore & Mecœnate multis nomi
endo: non solùm ille, pro sua singulari humanitate,
studia & colere, & promouere, tum etiam de eorum
icet grauißimis Reipub. negotijs districtus, bene me
reri

reri nunquam desistit, propositum hoc eius probauit, sed etiam è sua bibliotheca, quam in omni genere disciplinarum & facultatum, selectis authoribus habet instructissimam, quam etiam vt præclarum in hac Repub. thesaurum Viri docti exosculantur, authorem ipsum prompta mente subministrauit. Quem cum pro sua in re typographica dexteritate & diligentia prælo committi, typisq; describi pulcherrimis Wechelus curaret, à me petijt, cum aliquoties antehac in re literia meam typographis qualemcunq; opellam haud inuitus locarim, vt nouo huic in sua officina typographica authori, nouum patronum eligerem, cui tum suo, tum meo nomine eum offerrem, adeoq; dedicarem. Quam eius petitionem apud me irritam esse nolui, præsertim cum honesta esset, & author ille (etiam Erasmi Roterodami, acerrimæ censuræ viri, testimonio) omni sit commendatione dignissimus. Nec futurum, spero, vt id mihi, quod longo hucusque vsu apud doctissimos quosq; est receptissimum, vitio vertatur. Haudquaquam enim dedicando alienos labores, eos nobis temere vendicamus, vel in eorum possessionem impudenter inuolamus, sed debitam mentis nostræ gratitudinem erga viros doctissimos, qui suis lucubrationibus inseruire posteris vnicè studuerunt, hoc exili e[...] declarare cupimus.

Cum ergo Amplissime CONSVL, *inter co[...] eximias virtutes, hæc etiam singulare Præsta[...] dat, quòd humaniorib. studijs & faueas, & addi[...] vero lectione Historiarum gaudeas, castissima[...] luptatem inde concilies: me nihil humanitate[...] alienum facturum putaui, si vt piæ obseruant[...] storiam hanc Danicam ex Wecheli nostri [...] prodeuntem, tuæ potissimum Præstantiæ off[...] & simul insigni tuo honori, tum etiam Patri[...] quidem non solum AEdilitatis tuæ, quam s[...] gna cum laude, & gloria, adeoq; cum ipsius Re[...] emolumento, tum ornamento gesisti, præclar[...] animo intuetur, sed etiam modò Amplissimi [...] xteritate, læta fruitur, dum ita Rempub. à te [...] det, vt omnia non ad priuatam vtilitatem, & com[...] Patriæ salutem, decus, & dignitatem, (id quod prop[...] gistratus munus, testatur Cicero) conferas, nec fa[...] ad iracundiam impellentibus obtemperes, sed ratio[...] psis, & temporis oportunitati inseruias, quam virtu[...]*

in eo, qui ad Reipub. gubernacula sedet, grauißimus Orator Demosthenes requirit.

Adhæc, cum hactenus inclytæ vestræ Reipub. circa teneros adolescentum animos, ad studia pietatis literarúmque rectè formandos, pro ea, quam pro inexhausta sua bonitate largitus fuit mihi DEVS *Opt. Max. gratia, meam annis aliquot locarim operam, summamq́ semper Amplißimi Senatus humanitatem & beneuolentiam expertus sim, iámque relicto munere Scholastico (quod* DEO *acceptum esse & semper agnoui, & semper valde amaui, plurimiq́ feci) legitimæ honestæq́ parens vocationi, ad munus Ecclesiasticum animum adiecerim, hoc veluti publico symbolo animi mei, erga tuam Præstantiam,* CONSVL *Amplißime, adeoq́ reliquos celeberrimæ huius Reipub. proceres, Dominos summa fide mihi colendos, gratitudinem, pro benigniter collatis in me beneficijs declarare volui.*

Quocirca, CONSVL *Amplißime, tum meo, tum optimi viri Andreæ Wecheli nomine rogo, vt hãc Danicã Saxonis historiam, eruditam iuxta ac elegantem, placido vultu, animóque benigno, (quod soles) vt nostræ obseruãtiæ monimentum, suscipere, nosq́ [...]iosißimos tibi commendatos habere digneris: quod [...]eimi tui integerrimi candore & humanitate fa[...]fidimus.*

[...]er Domini nostri IESV CHRISTI *te tuamq́ [...]am in Nestorios annos incolumem patriæ con[...] Datum Francofurti Calendis Septembris. [...]D. LXXVI.*

T. A.

Obseruantissimus
Philippus Lonicerus.

DES. Erasmi Roterodami de Saxone censura in Dialogo Ciceroniano.

IN Daniam nauigare malo, quæ nobis dedit Saxonem Grammaticum, qui suæ gentis historiam splendidè magnificeq; contexuit. Probo viuidum & ardens ingenium, orationem nusquam remissam aut dormitantem, tum miram verborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem varietatem: vt satis admirari non queam, vnde illa ætate homini Dano tãta vis eloquendi.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, IN GESTA DANORVM PRÆFATIO.



VM cæteræ nationes rerum ſuarum titulis gloriari, voluptatemq; ex maiorum recordatione percipere ſoleant: Danorum maximus pontifex Abſalon patriam noſtram, cuius illuſtrandæ maxima ſemper cupiditate flagrabat, eo claritatis & monumenti genere fraudari non paßus, mihi comitum ſuorum extremo, cæteris operam abnuentibus, res Danicas in hiſtoriam conferendi negotium intorſit, inopemq; ſenſum maius viribus opus ingredi, crebræ exhortationis imperio compulit. Quis enim res Daniæ geſtas, literis proſequeretur? quæ nuper publicis initiata ſacris, vt religionis, ita latinæ quoq; vocis aliena torpebat. At vbi cum ſacrorum ritu latialis etiam facultas acceßit, ſegnities par imperitiæ fuit, nec deſidiæ minora, quàm antea penuriæ vitia extitere. Quo euenit, vt paruitas mea, quamuis ſe prædictæ moli imparem animaduerteret, ſupra vires niti, quàm iubenti reſiſtere præoptaret, ne finitimis factorum traditione gaudentibus, huius gentis opinio potius vetuſtatis obliuiis reſperſa, quàm literarum monumentis prædita videretur. Igitur oneri cunctis præteriti æui ſcriptoribus inexperto, rudes labori humeros ſubijcere coactus, imperiumq; negligere veritus, audacius quàm efficacius parui: quanquã ingenij mei imbecillitas fiduciam negabat, ab hortatoris amplitudine mutuatus. Cuius fatis cœpti mei metam præcurrentibus, te potiſſimùm Andrea, penes quem ſaluberrimus ſuffragiorum conſenſus honoris huius ſucceſſionem ſacrorumq; ſummam eſſe voluit, materiæ d autoremq; depoſco: obtrectationis liuorem, qui maximè conſpicuis rebus inſultat, tanti toris præſidio fruſtraturus. Cuius fertiliſſimum ſcientiæ pectus ac venerabilium doc abundantia inſtructum, veluti quoddam cæleſtium opum ſacrarium exiſtimandur Galliam, Italiamq; cum Britannia percipiendæ literarum diſciplinæ, colligendæq; ea piæ gratia perſcrutatus, poſt diutinam peregrinationem ſplendidiſſimum externæ gimen apprehendiſti, tantumq; eius columen euaſiſti, vt potius magiſterio ornam re, quàm ab ipſo recipere videreris. Hinc ob inſignium culmen, meritaq; virtutu piſtolaris effectus, officium mediocritatis liminibus contentum tantis induſtriæ ornaſti, vt idem poſtmodum ampliſſimæ dignitatis viris ad eum quem geris ho tis, beneficij nomine expetendum relinqueres. Quamobrem Scaniam tripud pertum eſt, quòd pontificem potius a finitimis mutuata ſit, quàm ex indigeni quæ laudabiliter delectum egit, iocunditatem ex ſuffragio ſuo meruit. Itaq teris, ingenioq; niteas, ac plebem fæcundiſſimis doctrinæ ſtipendiis regas, m gis amorem conciliaſti, ſuſceptiq; miniſterij partes glorioſæ executionis fi mulum perduxiſti. Et ne rerum dominium poſſeßione vſurpare videreris, trimonium ſacris ædibus religioſæ liberalitatis teſtamento legaſti: obſitasq; cu ter abijcere, quàm earum auiditate & pondere implicari maluiſti. Tu item mi dorum dogmatum opus complexus, priuatisq; curis publicæ religionis officia an dus, pertinentium ad eam rerum ſolutionem abnuentes, ſalutarium conſiliorum d bitis ſacrorum obſequijs adegiſti, veteremq; diuinarum ædium iniuriam religioſo lu cio rependiſti. Præterea laſciuioris vitæ ſtudioſos, intemperantiæq; plus æquo viribu tes, ſaluberrimæ exhortationis perſeuerantia, ac ſplendidißimis frugalitatis exem neſtiorem mentis habitum ab enerui mollitudine reuocatos, dictis ne an factis m xeris, dubium reliquiſti. Ita quod tuorum nulli prædeceſſorum obtinere tributũ

dentiæ monitis impetrasti. Nec ignotum volo, Danorum antiquiores conspicuis fortitudinis operibus æditis, gloriæ æmulatione suffusos, Romani styli imitatione, non solùm rerum à se magnificè gestarum titulos exquisito contextus genere, veluti poëtico quodã opere perstrinxisse, verùm etiam maiorum acta patrii sermonis carminibus vulgata, linguæ suæ literis, saxis ac rupibus insculpenda curasse.

Cautibus maiorum gesta olim inscripta.

Quorum vestigiis seu quibusdam antiquitatis voluminibus inhærens, tenoremq; veris translationis passibus æmulatus, metra metris reddenda curaui, quibus scribendorum series subnixa, non tam recenter conflata, quàm antiquitus ædita cognoscatur: quia præsens opus non nugacem sermonis luculentiam, sed fidelem vetustatis notitiam pollicetur. Quantum porro ingenii illius homines historiarum æditutos putemus, si scribendi sitim latinitatis peritia pauissent? Quibus tametsi Romanæ vocis notitia abesset, tanta tradendæ rerum suarum memoriæ cupido incessit, vt voluminum loco vastas moles amplecterentur, codicum vsum à cautibus mutuantes.

Tylensium industria.

Nec Tylensium industria silentio obliteranda: qui cum ob natiuam soli sterilitatem luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ sobrietatis exerceant, omniaq; vitæ momenta ad excolendam alienorum operum notitiam conferre soleant, inopiam ingenio pensant. Cunctarum quippe nationum res gestas cognosse, memoriæq; mandare, voluptatis loco reputant: non minoris gloriæ iudicantes alienas virtutes disserere, quàm proprias exhibere. Quorum thesauros historicarum rerum pignoribus refertos curiosius consulens, haud paruam præsentis operis partem ex eorum relationis imitatione contexui. Nec arbitros habere contempsi, quos tanta vetustatis peritia callere cognoui. Nec minus Absalonis assertasectando, quæ vel ipse gessit, vel ab aliis gesta perdidicit, docili animo, styloq; complecti curæ habui, venerandæ eius narrationis documentum, perinde ac diuinũ aliquod magisterium amplexatus.

Voldemari regis laus.

Te ergo salutaris princeps, ac parens noster, cuius illustrissimam à priscis temporibus prosapiam dicturus sum, clarissima lux patriæ Voldemare, dubium laboris huius progressum fauore prosequi rogo, quia propositi pondere cõstrictus, vereor ne magis imperitiæ meæ habitum, ingeniiq; debilitatem patefaciam, quàm tuam (sicut par est) originem repræsentem. Siquidem præter paternæ hæreditatis amplitudinem, conspicua regni incremẽta finitimorum oppreßione sortitus, Albiæq; reciprocos fluctus propagatæ dominationis labore complexus, haud mediocre claritatis momentum celeberrimis laudis tuæ titulis adiecisti. Ita antecessorum famam atq; opinionem operum magnitudine supergressus, ne Romani quidem

[torn]rii partes armis intentatas liquisti. Cumq; fortitudine & liberalitate instructißimus ha
[torn], plus ne hostes bellis terreas, an ciues humanitate demulceas, ambiguũ reddidisti. Tuus
[torn]lgentißimus auus publicæ religionis titulis consecratus, immeritaq; mortis beneficio
[torn]litatis gloriam consequutus, nunc sanctitatis fulgore perstringit, quos olim victori-
[torn]uit: ex cuius sanctißimis vulneribus plus virtutis quàm cruoris effluxit. Cæterùm
[torn], hæreditario obsequendi iure, saltem ingenii viribus tibi militare constitui: cuius
[torn]patris castrensem militiam parens, auusq; meus fidißimus bellici laboris operibus co
[torn]tur. Tuo igitur ductu, respectuq; subnixus, quò cætera liquidius exequar, initiũ
[torn]æ situ, descriptuq; petere statui, speciosius singula perstricturus, si narrationis
[torn]petentia rebus loca permetiens, ab eorum positione dicendorum inchoamenta
[torn]ius itaq; regionis extima, partim soli alterius confinio limitantur, partim pro-
[torn]uctibus includuntur. Interna verò circũfusus ambit Oceanus, qui sinuosis in-
[torn]ractibus, nunc in angustias freti contractioris euadens, nunc in latitudinem
[torn]ocurrens, complures insulas creat. Quo fit, vt Dania mediis pelagi fluctibus
[torn]lidi continuiq; tractus partes habeat, quas tanta vndarum interruptio pro
[torn]oris obliquitate discriminat. Ex his Iutia granditatis inchoamentiq; ratio-
[torn]i principium tenet, quæ sicut positione prior, ita situ porrectior Theutoniæ fini-
[torn]r. A cuius complexu fluminis Eydori interriuatione discreta, cum aliquanto
[torn]ccremento, septentrionem versus in Norici freti littus excurrit. In hac sinus qui
[torn]ppellatur, ita piscibus frequens extitit, vt non minus alimentorum indigenis, quàm
[torn]is exoluere videatur. Huic etiam Fresia minor adiacet, quæ à Iutiæ prominentia sub
[torn] camporum ac gremii deuexioris inclinata recessu, maximos frugum prouentus be
[torn]ani inũdantis assequitur. Cuius refluxionis vis, plus vtilitatis an periculi incolis af-
[torn]guum extat. Siquidem tempestatis magnitudine perruptis æstuariis, quibus apud
[torn]i fluctus intercipi solent, tanta aruis vndarum moles incedere consueuit, vt inter
[torn] agrorum culta, verumetiam homines cum penatibus obruat. Post Iutiam in-

sula

sula ad orientem versus Fionia reperitur, quam à continenti angusti admodum æquoris interiectus abrumpit. Hæc sicut ab occasu Iutiam, ita ab ortu Sialandiam prospectat, conspicua necessariarũ rerum vbertate laudandam: quæ insula amœnitate cunctas nostræ regionis prouincias antecedens, medium Daniæ locum obtinere putatur, ab extimæ remotionis limite pari spaciorum intercapedine disparata. Ab huius ortiuo latere, occasiuum Scaniæ media pelagi discisit interruptio, opimam prædæ magnitudinem quotannis piscantium retibus adigere soliti. Tanta siquidem sinus omnis piscium frequentia repleri cõsueuit, vt interdum impacta nauigia vix remigij conamen eripiat. Nec iam præda artis instrumento, sed simplici manus officio capiatur.

Scania piscosa.

Cæterum Hallandia ac Blekingia ab integritate Scaniæ, ceu rami duplices ex vnius arboris stipite promeantes, Gothiæ, Noruagiæq́ longæ declinationis spaciis, diuersisq́ recessuum interstitiis adnectuntur. Verum apud Blekingiam apta meantibus rupes mirãdis literarum notis interstincta conspicitur. Siquidem a meridiano mari in deserta Verundiæ petrosa porrigitur semita, quam binæ lineæ exiguo discretæ spacio protractis in lõgum ductibus amplectuntur. Inter quas medium loco planum factis ad legendum figuris vndiq́ secus exaratum ostenditur. Quod licet adeo situ inæquale existat, ut modo montium alta proscindat, modo vallium ima prætereat, eodẽ tamen tenore literarum vestigia seruare dinoscitur: quarum significationem rex Voldemarus sacri Kanuti fausta proles admirationis causa cognoscere cupiens, misit qui rupem permeantes patentium illic characterum seriem, curiosiori indagatione colligerent, ac postmodum virgulis quibusdam sub ijsdem formarum apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti comprehendere potuerunt, quod ipsa cælaturæ concauitas partim cœno interlita, partim commeantium adesa vestigijs, figuratæ protractionis speciem obtrito calle cõfuderat. Vnde conspicuum est, etiam petrinæ soliditatis rimas diutino madore complutas, aut sordium colluuione, aut irrigua nimborum instillatione concrescere.

Suecia.

At quoniam regio hæc Suetiam, Noruagiamq́, tam vocis quàm situs affinitate cõplectitur, earum quoq́, sicut & Daniæ, partes ac climata memorabo. Quæ prouinciæ septentrionali polo subiectæ, bootemq́ & arcton respicientes, ipsum frigentis zonæ parallelum vltima sui porrectione contingunt: post quas humanis sedibus locum insitata algoris sæuitia nõ relinquit. Ex quibus Noruagia saxei situs deformitatẽ naturæ sortita discrimine, rupibus infœcunda, ac scopulis vndique secus obsita, glebarum vastitate tristes locorum salebras repræsentat.

Noruagia.

In cuius parte extima ne noctu quidem diurnum sydus occulitur, ita vt continui solis præsentia alternos horarum dedignata successus, vtriq́ tempori pari luminis administratione deseruiat. Ab huius latere occidentali insula quæ glacialis dicitur, magno circumfusa reperitur oceano, obsoletæ admodum habitationis tellus, rerumq́ veri fidem excedentium, & insolitorum euentuum miraculis prædicanda.

Islandia.

Illic fons est, qui fumigantis aquæ vitio, natiuã rei cuiuslibet originem demolitur. Sanè quicquid fumi huius exhalatione respergitur, in lapideæ naturæ duritiam transmutatur: quæ res mirabilior an periculosior existat, in dubio positum constat, cum fluidam aquæ teneritudinem tãtus obsiderit rigor, vt admotum quidlibet fumidoq́ eius vapore perfusum, in lapidis proprietatem forma duntaxat superstite subita conuersione transmutet.

Fons mirabilis.

Ibidemq́ complures alij latices referuntur, qui modo crescentis lymphæ copijs adaucti, plenisq́ exundantes alueis crebras in sublime guttas iaciunt, modo torpentibus scatebris vix ab imo conspecti, profundis subductioris terræ latibulis absorbentur. Quo fit, ut exuberantes proxima quæque spumarum candore conspergant, exinaniti nullo visus ingenio capiantur. In hac itidem insula mons est, qui rupem sydeream perpetuæ flagrationis æstibus imitatus, incendia sempiterna iugi flammarum eructatione continuat. Cuius rei admiratio supradictis æquatur, cùm tellus extremis subiecta frigoribus tanti caloris fomentis exuberet, vt ignium perennitatem arcanis instruat nutrimentis, æternumq́ fouendis ardoribus præb[…] incentiuum. Huic etiam insulæ certis statutisq́ temporibus infinita glaciei aduoluitur m[…] quæ cum aduentans scabris primùm cautibus illidi cœperit, perinde ac remugientibus s[…]lis fragosæ ex alto voces, ac varij inusitatæ conclamationis strepitus audiuntur: qua[…] animas ob nocentis vitæ culpam supplicijs addictas, illic algoris magnitudine deli[…]dere pœnas existimatum est. Huius itaq́ molis excisa particula, quantiscunq́ nodori[…]lis obseretur, mox ut supradicta glacies terris auellitur, claustra custodiámque frustr[…]pet animus admiratione plenus dum res inextricabilibus seris obsita, ac multiplici[…]torum perplexione cõclusa, sic molis cuius pars erat discessum insequitur, vt omn[…]tionis diligentiam ineuitabilis fugæ necessitate decipiat. Est & illic aliud glacie[…]

H[…]

tium iugis ac rupibus interſertum, quod certis vicibus conſtat ſuperioribus ad ima deiectis, infimisq́; rurſum ad ſuperna reflexis, verſili quadam mutatione trāſponi. In cuius aſſertionis fidem affertur, quod quidam dum planum forte glaciale percurrerēt, in obiectas voragines, hiantiumq́; rimarum penita prouoluti, paulo poſt exanimes fuerint, nulla glacici rimula ſuperſtante reperti. Quamobrem a compluribus exiſtimari ſolet, quod quos fundæ glacialis urna deſorbuit, eoſdem poſtmodum ſupinata reddiderit. Illic etiam fama eſt peſtilentis undæ laticem ſcaturire, quo quis guſtato perinde ac veneno proſternitur. Sunt & alij fontes, quorū ſcatebra cerealis poculi proprietatem imitari perhibetur. Sunt & ignes, qui cùm linum conſumere nequeant, aquæ mollitiem depaſcuntur. Eſt & ſaxum, quod montium prærupta non extrinſeca agitatione, ſed propria natiuaq́; motione peruolitat. Et vt paulò altius Noruagiæ deſcriptio replicetur, ſciendum quod ab ortu Sueciæ Gothiæq́; contermina aquis vtrinque ſecus oceani vicinantis includitur: eadem a ſeptentrione regionē ignoti ſitus ac nominis intuetur humani cultus expertem, ſed monſtroſæ nouitatis populis abundātem, quam ab aduerſis Noruagiæ partibus interflua pelagi ſeparauit immēſitas. Quod cùm incertæ nauigationis exiſtat, perpaucis eam ingredientibus ſalutarem reditum tribuit. Cæterùm oceani ſuperior flexus Daniam interſecando prætermeans auſtralem Gothiæ plagam ſinu laxiore cōtingit: inferior verò meatus eius Noruagiæq́; latus ſeptentrionale præteriens, ad ortum verſus magno cum latitudinis incremento ſolido limitatur anfractu, quem maris terminum gentis noſtræ veteres Granduicum dixere. Igitur inter Granduicum & meridianum pelagus breue cōtinentis ſpacium patet, maria vtrinq́; ſecus allapſa proſpectans, quod niſi rerum natura limitis loco congreſſis pene fluctibus obieciſſet, Suetiam Noruagiámque conſlui fretorum æſtus in inſulam redegiſſent. Harum ortiuas partes Skricfinni incolunt: quæ gens inuſitatis aſſueta vehiculis, mōtium inacceſſa venationis ardore ſectatur, locorumq́; complacitas ſedes diſpendio lubricæ flexionis aſſequitur. Neq; enim vlla adeò rupes prominet, quin ad eius faſtigium callida curſus ambage perueniat. Primò ſiquidem vallium profunda relinquens, ſcopulorum radices tortuoſa giratione perlabitur, ſicq́; meatum crebræ declinationis obliquitate perflectit, donec per ſinuoſos callium anfractus deſtinatum loci cacumen exuperet. Eadem apud finitimos mercium loco quorundam animalium pellibus vti conſueuit. Suetia verò Daniam ab occaſu Noruagiamq́; reſpiciens, a meridie & multa orientis parte vicino præteritur oceano. Poſt quam ab ortu quoq́; multiplex diuerſitatis barbaricæ conſertio reperitur. Danicam verò regionem giganteo quondam cultu exercitam, eximiæ magnitudinis ſaxa veterum buſtis ac ſpecubus affixa teſtantur. Quod ſi quis vi monſtroſa patratum ambigat, quorundam montium excelſa ſuſpiciat, dicatq́; ſi callet, quis eorum verticibus cautes tantæ granditatis inuexerit. Inopinabile nanq; quiuis miraculi huius æſtimator aduertet, vt molē ſuper plano minimè vel difficile mobilem, in tantum montanæ ſublimitatis apicem ſimplex mortalitatis labor, aut vſitatus humani roboris conatus extulerit. Vtrum verò talium rerum autores poſt diluuialis inundationis excurſum gigantes extiterint, an viri corporis viribus ante alios præditi, parum notitiæ traditum. Talibus vt noſtri autumant ſubitam mirandamq́; nunc propinquitatis, nunc abſentiæ poteſtatem, comparendiq́; ac ſubterlabendi viciſsitudinem, verſilis corporum ſtatus indulget, qui hodieq́; ſcrupeam inacceſſamq́; ſolitudinem (cuius ſuprà mentionem fecimus) incolere perhibentur. Eiuſdem aditus horrendi generis periculis obſitus, raró ſui expertoribus incolumitatem regreſſumq́; conceſsit. Nunc ſtylum ad propoſitum transſeram.

Aqua venenata.

Gigantes olim in Dania

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, HISTORIÆ DANORVM LIBER PRIMVS.



Danorum origo.

DAn igitur & Angul, à quibus Danorum cœpit origo, patre Humblo procreati, non solum conditores gentis nostræ, verumetiam rectores fuere. Quanquam Dudo rerum Aquitanicarum scriptor, Danos à Danais ortos nuncupatosq; recenseat. Hi licet fauentibus patriæ votis regni dominio potirentur, rerumq; summam ob egregia fortitudinis merita assentientibus ciuium suffragijs obtinerent, regij tamen nominis expertes degebant: cuius vsum nulla tūc temporis apud nostros consuetudinum frequentabat autoritas. Ex quibus Angul, à quo gentis Anglicæ principia manasse memoriæ proditum est, nomen suum prouinciæ cui præerat aptandum curauit, leui monumenti genere perennem sui notitiā traditurus. Cuius successores postmodum Britannia potiti, priscum insulæ nomen nouo patriæ suæ vocabulo permutarunt. Magni id factum à veteribus æstimatum. Testis est Beda non minima pars diuini styli, qui in Anglia ortus, sanctissimis suorum voluminum thesauris res patrias sociare curæ habuit: æque ad religionem pertinere iudicans, patriæ facta literis illustrare, & res diuinas conscribere. Verum à Dan (vt fert antiquitas) regū nostrorum stemmata, ceu quodam deriuata principio, splendido successionis ordine profluxerunt. Huic filij Humblus & Lotherus fuere, ex Grytha summæ inter Theutones dignitatis matrona suscepti. Lecturi regem veteres affixis humo saxis insistere, suffragiaq; promere consueuerant, subiectorum lapidum firmitate facti constantiam ominaturi. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio rex creatus, sequentis fortunæ malignitate ex rege priuatus euasit. Bello siquidem à Lothero captus, regni depositione spiritum mercatus est: hæc sola quippe victo salutis conditio reddebatur. Ita fraternis iniurijs imperium abdicare coactus, documentum hominibus præbuit, vt plus splendoris, ita minus securitatis aulis quàm tugurijs inesse. Cæterum iniuriæ tam patiens fuit, vt honoris damno tanquam beneficio gratulari crederetur: sagaciter, vt puto, regiæ conditionis habitum contemplatus. Sed nec Lotherus tolerabiliorem regem quàm militem egit, vt prorsus insolentia ac scelere regnum auspicari videretur: siquidem illustrissimum quenq; vita aut opibus spoliare, patriamq; bonis ciuibus vacuefacere, probitatis loco duxit: regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Nec diu scelerum impunitus, patriæ consternatione perimitur, eadem spiritum eripiente, quæ regnum largita fuerat. Cuius filius Skyoldus naturam ab ipso, non mores sortius, per summam te rioris ætatis industriam, cuncta paternæ contagionis vestigia ingeniti erroris de præteribat. Igitur vt à paternis vitijs prudenter desciuit, ita auitis virtutibus ter respondit, remotiorem pariter ac præstantiorem hæreditarij moris port amplexus. Huius adolescentia inter paternos venatores immanis belluæ ne insignis extitit, mirandoq; rei euentu futuræ eius fortitudinis habitum est. Nam cum à tutoribus fortè, quorum summo studio educabatur, insp venationis licentiam impetrasset, obuium sibi insolitæ granditatis vrs cuus, cingulo cuius vsum habebat religandum curauit, necandumq; co buit. Sed & complures spectatæ fortitudinis pugiles per idem tempus v superati produntur: è quibus Attalus & Scatus, clari illustresq; fuere.

Anglorum principium.

Eligendi regis Danorū mos priscus.

annos natus, inuſitato corporis incremento perfectiſſimum humani roboris ſpecimen præferebat, tantaq; indolis eius experimenta fuere, vt ab ipſo cęteri Danorum reges, communi quodam vocabulo Skioldungi nuncuparētur. Idem perditam & eneruam vitam agentes, continentiamq; luxu labefacere ſolitos, ad capeſſendā virtutem rerum agitatione ſedulus excitabat. Præcurrebat igitur Skioldus virium cōplementum animi maturitate, conflictusq; geſſit, quorum vix ſpectator ob teneritudinem eſſe poterat, in quo annorum virtutisq; procurſu ob Auildam quam ſummæ pulchritudinis intuitu poſtulabat, cum Scato Alemaniæ ſatrapa eiuſdem puellę cōpetitore, Theutonum Danorumq; exercitu inſpectante, ex prouocatione dimicauit, interfectoq; eo omnem Alemanorum gentem, perinde ac ducis ſui interitu debellatā, tributaria ditione perdomuit. Hic non armis modò, verumetiā patrię charitate conſpicuus extitit: ſiquidem impias leges abrogauit, ſalutares tulit, & quicquid ad emendandū patrię ſtatum attinuit, ſumma diligētia præſtitit. Sed & regnū patris improbitate amiſſum virtute recuperauit. Primus reſcindendarū manumiſſionum legem ædidit. Serui quem libertate donauerat clandeſtinis inſidiis petitus, acrē pœnam exegit, tanquam in omnium libertorum pœnam unius crimen redundare par eſſet. Omnium æs alienum ex fiſco ſuo ſoluebat, & quaſi cum aliorum regum fortitudine, munificentia ac liberalitate certabat. Ægros fomentis proſequi, remediaq; grauiter affectis benignius exhibere ſolebat: ſe non ſui, ſed patriæ curam ſuſcepiſſe teſtatus. Proceres non ſolùm domeſticis ſtipendijs colebat, ſed etiā ſpoliis ex hoſte quæſitis, affirmare ſolitus, pecuniam ad milites, gloriam ad ducem redundare debere. Puellam cuius amore conflixerat, acerrimo nuptiarum æmulo liberatus, in pugnæ præmium recepit, eamq; ſibi matrimonio copulauit. Ex qua paulò poſt Gram filium ſuſtulit. Cuius mirifica indoles ita paternas virtutes redoluit, vt prorſus per earum veſtigia decurrere putaretur. Corporis animiq; pręſtantiſſimis dotibus prædi tam adoleſcentiam ad ſummum gloriæ ſtatum prouexit, tantúmque magnitudini eius a poſteris tributum eſt, vt in vetuſtiſſimis Danorum carminibus ipſius vocabulo regia nobilitas cenſeatur. Quicquid ad firmandas acuendáſque vires attinuit, acerrima ingenij exercitatione tractabat. A gladiatoribus vitandi inferendiq; ictus, conſuetudinem ſtudioſo exercitij genere contrahebat. Educatoris ſui Roarij filiam coæuam ſibi collectaneámque, quò maiorem incunabulis gratiam referret, vxorem adſciuit, quam poſtmodum Beſſo cuidam, quòd eius ſtrenua opera ſæpenumero vſus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. Quo bellicorum operum ſocio fretus, plus gloriæ ſua an Beſſi virtute contraxerit, incertum reliquit. Qui cùm fortè Sueonum regis Sictrugi filiam Gro gigantum cuidam deſponſam cognoſceret, tam indignam regio ſanguine copulam execratus, bellum Suethicum auſpicatur, Herculeæ virtutis exemplo monſtrorum niſibus obſtaturus. Inita Gothia cum deturbandorum obuiorum gratia caprinis tergoribus amictus incederet, ac varijs ferarum pellibus circumamictus, horrificúmque dextra geſtamen complexus giganteas ſimularet exuuias, ipſam Gro ſylueſtres fortè latices cum paucis admodum pediſſequis lauandi gratia petentem, equo obuiam habuit. Quæ ſponſum adeſſe rata, ſimúlque tam inſoliti cultus horrore muliebriter territa, ſuccuſſis frenis maxima cum totius corporis trepidatione, patrio carmine ſic cœpit:

Conſpicor inuiſum regi veniſſe gigantem,
Et greſſu medias obtenebrare vias,
Aut oculis fallor, nam tegmine ſæpe ferino
Contigit audaces delituiſſe viros.

…ui Beſſus ſic orſus.
…rgo caballi
…æ premis armos
…viciſſim
…a fundens,
…tibi nomen
…ris dic

Tum Gro.
Quis rogo veſtrum
Dirigit agmen?
Quo duce ſigna
Bellica fertis?
Quis moderatur
Prælia princeps,

Ne proprio vos
Opprimat omnes
Agmine Sictrug,
Inq; feroci
Stipite figat
Illaqueato
Guttura nexu,

Triſtia nobis
Funera virgo?
Ad quem Gro.
En ferar iſthinc
Nota reuiſens
Tecta parentis,
Ne venientis

Gente

Gente creata?
Ad hæc Gro.
Gro mihi nomen,
Rex pater extat
Sanguine fulgens
Fulgidus armis.
Tu quoque qui sis
Aut satus vnde
Promito nobis.
Cui Bessus.
Bessus ego sum
Fortis in armis
Trux inimicis
Gentibus horror
Atque alieno
Sæpe refundens
Sanguine dextram.
Quoue paratur
Præstite bellum?
Contrà sic Bessus.
Gram regit agmen
Marte beatus,
Quem metus aut vis
Flectere nescit,
Nec rogus ardens
Nec ferus ensis
Aut maris vnquam
Terruit æstus.
Hoc duce belli
Signa leuamus
Aurea virgo.
Rursum Gro.
Hinc remeantes
Vertite cursum,
Detq; rigenti
Corpora nodo,
Ac male toruus
Trudat edaci
Funera coruo.
Iterum Bessus.
Gram prior illum
Manibus addet
Ac dabit orco,
Quàm sua fatis
Lumina claudat,
Inq; pauenda
Vertice plexum
Tartara mittet.
Nulla Sueuorum
Castra timemus,
Quid minitaris
Conspicer audax
Agmina fratris.
Vos remeantes
Vltima quæso
Fata morentur.
Ad quam Bessus.
Læta reuise
Nata parentem,
Nec cita nobis
Fata precare,
Nec tua bilis
Pectora pulset.
Nanque petenti
Aspera primum
Difficilisq;
Sæpe secundo
Fœmina cedit.

Posthæc Gram horrendæ monstruosæq; vocis habitum trucioris soni modulis æmulatus, silentij q; diuturnioris impatiens, talibus puellam dictis aggreditur:

Ne timeat rabidi germanum virgo gigantis,
Me neque contiguum palleat esse sibi.
A Grip missus enim nunquam nisi compare voto
Fulcra puellarum concubitumq; peto.

Cui Gro.

Quæ sensus exors scortum velit esse gigantum?
Aut quæ monstriferum possit amare torum?
Quæ coniunx fore dæmonum possit monstrigeni conscia seminis?
Summq; gigantifero consociare velit cubile?
Quis spina digitos fouet? Quis syncera luto misceat oscula?
Quis membra iungat hispida læuibus impariter locatis?
Cum natura reclamitat, haud plenum Veneris carpitur ocium,
Nec congruit monstris amor fœmineo celebratus vsu.

Gram contrà.

Regum colla potentium victrici toties perdomui meorum,
Fastus reorum turgidos, exuperatis potiore dextra.
Hinc aurum rutilans cape, quo perpes maneat pactio munere,
Ac firma consistat fides Coniugijs adhibenda nostris.

Quo dicto, discussis laruis natiuum oris decorem confessus, tantum penè voluptatis vno sui aspectu puellæ attulit, quantum adulterino terroris incussit: quam etiam formæ suæ luculentia ad concubitum prouocatam, amatorijs donis prosequi non omisit. Progressus ex obuijs cognoscit binis callem latronibus obsideri. Quos ad se spoliandum cupidius proruentes, solo exanimauit impulsu. Quo facto ne vllum hostili solo beneficium attulisse videretur, peremptorum corpora subiectis affixa stipitibus, simulata pedum erectione distendit, vt quibus re nocuerant vi[...] specie minarentur extincti, post fata quoque formidabiles forent, nec iter imag[...] minus quàm opere præpedirent. Quamobrem constat eum latrones interimer[...] sibi, non Suetiæ consulere studuisse: cuius quanto odio teneretur, tam insign[...] indicio patefecit. Qui cum ab aruspicibus accepisset, nisi auro Sictrugum su[...] non posse, continuò ligneæ clauæ nexilem auri nodum adiecit, eaq; bello [...]gem aggrediebatur instructus, voti se compotem fecit. Quod factum Bessus [...]siori laudationis genere prosecutus sic cecinit:

Gram ferus clauæ gerulus beatæ
Nescius ferri celebrabat ictu
Ensis obtentum pepulitq; trunco

A

Tela potentis.
Fata sectatus superumq́; mentem
Sueonum pressit decus impotentum
Dum neci regem dedit & rigenti
Contudit auro.
Nanq; pugnaces meditatus arces
Robur amplexu rutilum gerebat
Et ducem victor nitido supinum
Verbere torsit.
Fata quem ferro perimi vetabant
Aureo prudens domuit rigore,
Ense dum cassus potiore gessit
Bella metallo.
Clarius post hoc Agathum manebit
Agnitum late meliore fama
Cui suus laudem decorisq́; culmen
Arrogat autor.

Occiso Suetiæ rege Sictrugo, Gram quæsitũ armis imperium possessione firmare cupiens, Suarinum Gothię præfectũ ob affectati regni suspicionẽ in pugnę certamen deuocatum oppressit: fratresq́; eius septẽ matrimonio, nouem pellice procreatos, impari dimicationis genere fraternæ necis ultionem petentes, absumpsit. Hũc pater ultimæ iam ætatis ob res egregiè gestas imperij consortione donauit, regniq́; summam cum sanguine suo communicare, quàm in occiduæ vitæ statu sine participe gerere, tum vtilius, tum etiam cõmodius duxit. Igitur cum Ringo splendido Sialandiæ loco natus, alterũ ex his honori intempestiuum, alterũ iam virium cursu defunctum putaret, infirmã vtriusq́; ætatem causatus, nouarũ rerum studio maiorem Danorum partẽ solicitat, hunc puerilis, illum senilis animi deliramento regiæ potestati inhabilẽ protestando. A quibus bello obtritus documento hominibus fuit, nullam ætatis partem virtuti incongruam existimari debere. Alia quoq; cõplura Grã regis facinora fuere. Aduersus Sumblũ Phinnorũ regem bellũ professus, ad aspectum filiæ eius Signes depositis armis, ex hoste procus euasit, eamq́; promisso cõiugis suæ repudio pactus despondit. Quam cum bello Noruagico quod aduersum Swibdagerum regem ob sororis filiæq́; stuprũ susceperat admodũ occupatus, Saxonię regi Henrico Sumbli perfidia in matrimoniũ promissam nũcio didicisset, propior virginis, quàm militũ charitati, relicto exercitu tacitus in Phinniã contendit, inchoatisq́; iam nuptijs superueniẽs, extremæ vilitatis veste sumpta, despicabili sedendi loco discubuit. Rogatus quidnã afferret, medendi solertiã profitetur. Ad postremum omnibus ebrietate madentibus, puellã intuens, medijs perstrepentis cõuiuij gaudijs per summam fœmineæ leuitatis execrationem, maximamq́; virtutum suarum gloriationem, indignationis magnitudinem huiusmodi carmine patefecit:

Nulla pars ætatis incõgrua virtutibus existimanda

Solus in octo pariter spicula mortis egi,
Atque nouenos gladio corripui reducto,
Quando Suarinum exanimaui titulis abusum,
Nec meritum conciliantis sibi nomen. vnde
Sæpè cruentum nece ferrum madidumq́; cæde
Sanguine tinxi peregrino, timuiq́; nunquam
Ad crepitus ensiculi, vel galeæ nitorem.
Nunc malè me proijciens fert aliena vota
...ilia Sumbli fera Signe, vetus execrata
...ædus, & incompositum concipiens amorem,
Fœmineæ dat leuitatis facinus notandum
Quæ proceres illaqueat, pellicit atq́; fœdat.
...te alios ingenuos præcipuè refellens,
...stabilis permanet vlli, titubatq́; semper,
...cipites parturiens, diuiduosq́; motus.

Et cum

Et cum dicto diſcubitu euolans Henricum inter ſacra menſæ & amicorum complexus obtruncat,ſponſamq; medijs abſtractam pronubis magna conuiuarum parte proſtrata ſecum nauigio deportat. Igitur nuptijs in exequias verſis, doceri Finni potuerunt,alienis amoribus manus inijci non oportere.His geſtis à rege Noruagiæ Swibdagero, dum ſtupratæ ſororis iniuriam ac laceſſitam filiæ pudicitiam vlciſci conatur,opprimitur. Hoc præliũ Saxonis inſigne copijs fuit, quas ad auxilia Swibdagero ferenda non tam ipſius charitas, quàm Henricianæ vltionis cupiditas prouocabat. Filij Gram, Guthormus & Hadingus, quorum alterum Gro, alterum Signe enixa eſt,Swibdagero Daniam obtinente, per educatorem ſuum Brache naue Suetiam deportati Vagnophro & Haphlio gigantibus,non ſolùm alendi,verumetiam defenſandi traduntur.Quorum ſummatim opera perſtricturus,ne publicę exiſtimationi contraria aut veri fidem excedentia fidenter aſtruere videar, noſſe operæpretium eſt,triplex quondam Mathematicorum genus inauditi generis miracula diſcretis exercuiſſe præſtigijs. Horum primi fuere monſtruoſi generis viri, quos Gigantes antiquitas nominauit, humanæ magnitudinis habitum eximia corporum granditate vincentes.Secundi poſt hos primam phyſiculandi ſolertiam obtinentes, artem poſſedere Pythonicam : qui quantum ſuperioribus habitu ceſſere corporeo, tantum viuaci mentis ingenio præſtiterunt. Hos inter gigantesqúe de rerum ſumma bellis certabatur aſſiduis, quoad magi victores giganteum armis genus ſubigerent,ſibiq; non ſolum regnandi ius, verumetiam diuinitatis opinionem conſciſcerent. Horum vtriq; per ſummam ludificandorũ oculorum peritiam,proprios alienoſq; vultus, varijs rerum imaginibus adumbrare callebant, illicibuſq; formis veros obſcurare conſpectus.Tertij vero generis homines, ex alterna ſuperiorum copula pullulantes,autorum ſuorum naturæ,nec corporum magnitudine, nec artium exercitio reſpondebant. His tamen apud deluſas præſtigijs mentes diuinitatis acceſſit opinio.Nec mirandum, ſi prodigialibus, eorum portentis adducta barbaries, in adulterinę religionis cultum conceſſerit, cum latinorum quoq; prudentiam pellexerit talium quorundam diuinis honoribus celebrata mortalitas.Hæc idcirco tetigerim, ne cum præſtigia portentaúe perſcripſero, lectoris incredula refragetur opinio. His prætermiſſis, propoſitum repetam. Occiſo Gram, Swibdagerus Daniæ Suetiæq; imperijs auctus, fratrem coniugis Guthormum, eadem ſæpius flagitante exilio abductum,tributaq; pollicitum Danis præfecit,Hadingo patris vltionem hoſtis beneficio præferente. Hic primis adoleſcentiæ temporibus feliciſſimis naturæ incrementis ſummam virilis ætatis perfectionem ſortitus, omiſſo voluptatis ſtudio, continua armorum meditatione flagrabat, memor ſe bellicoſo patre natum, omne vitæ tempus ſpectatis militiæ operibus exigere debere. Cuius fortem animum Harthgrepa Vagnhoſthi filia, amoris ſui illecebris emollire conata, ſedula affirmatione certabat, oportere eum primum genialis tori munus ſuis irrogare connubijs, quæ infantiæ eius exactioris curæ fomenta porrexerit, primaq; ſubminiſtrarit crepundia. Nec ſimplici verborum exhortatione contenta, carminis quoque modo ſic orſa:

Mathematicorũ genus triplex.

Quid tibi ſic vaga vita fluit?
Quid cœlebs tua luſtra teris?
Arma ſequens iugulum ſitiens?
Nec ſpecies tua vota trahit.
Eximia raperis rabie
Labilis in Venerem minime.
Cædibus atque cruore madens
Bella toris potiora probas.
Nec ſtimulis animum recreas,
Ocia nulla fero ſubeunt.
Luſus abeſt,feritas colitur,
Nec manus impietate vacat
Dum Venerem coluiſſe piget.
Cedat odibilis iſte rigor,

Adueniat pius ille calor,
Et Veneris mihi necte fidem,
Quæ puero tibi prima dedi
Vbera lactis, opemq; tuli,
Officium genitricis agens,
Vsibus officiosa tuis.

Quo corporis eius magnitudinem humanis inhabilem amplexibus referente, cuius naturæ contextum dubium non esset giganteo germini respondere. Non te moueat (inquit) insolitus meæ granditatis aspectus: nunc enim contractioris, nunc capacioris, nunc exilis, nunc defluentis substantiæ, modo corrugati, modo explicati corporis situm arbitraria mutatione transformo: nunc proceritate cœlis inuehor, nunc in hominem angustioris habitus ditione componor. Adhuc hæsitante eo, fidemq; dictis habere cunctante, tale carmen adiecit:

Ne paueas nostri iuuenis commercia lecti,
Corpoream gemina vario ratione figuram,
Et duplicem neruis legem præscribere sueui.
Nam sequor alternas diuerso schemate formas
Arbitrio variata meo, nunc sydera ceruix
Aequat, & excelso rapitur vicina tonanti.
Rursus in humanum ruit inclinata vigorem,
Contiguumq; polo caput in tellure refigit.
Sic leuis in varios transmuto corpora flexus
Ambiguis conspecta modis: nunc colligit anceps
Strictum membra rigor, nunc gratia corporis alti
Explicat, & summas tribuit contingere nubes.
Nunc breuitate premor, nunc laxo poplite tendor
Versilis, inq; nouos conuerti cærea vultus.
Nec me mirari debet, qui Protea nouit.
Nunc premit effusos, modo clausos exerit artus
Forma situs incerta sui speciesq; biformis.
Quæ nunc extricat, nunc membra reuoluit in orbem.
Excro contractos artus, tensosq; subinde
Corrugo, vultum formis partita gemellis
Et sortes complexa duas, maiore feroces
Territo concubitus hominum breuiore capesso.

Vxorii erga maritum amoris insigne exemplum.

His assertis Hadingi concubitu potita, tanto iuuenis amore flagrauit, vt cum eum reuisendæ patriæ cupidum comperisset, virili more culta prosequi non dubitaret, laboribusq; eius ac periculis interesse voluptatis loco duceret. Quo comite susceptum iter ingressa, penatibus fortè pernoctatura succedit, quorum defuncti hospitis funus mœstis ducebatur exequijs: vbi magicæ speculationis officio superum mentem rimari cupiens, diris admodum carminibus ligno insculptis, iisdemq; linguæ defuncti per Hadingum suppositis, hac voce eum horrendum auribus carmen edere coëgit:

Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq; deuocati spiritus pœnas luat.
Quisquis ab inferna sede reuocauit
Me functum fatis exanimemq;,
Ac rursum superas egit in auras,
Sub styge liuenti tristibus vmbris
ersoluat proprio funere pœnas.
En præter placitum propositumq;
Quædam grata parum promere cogor.
Ex hac nanq; pedem sede ferentes
ustum nemoris aduenientis
n dæmonibus præda futuri.

Tunc

Tunc quæ nostra chao fata reduxit,
Et dedit hoc rursum visere lumen,
Mire corporeis nexibus indens
Manes elicitos sollicitando,
Quod nisa est temere flebit acerbe.
Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́ꝫ deuocati spiritus pœnas luat.
Nam cum monstrigeni turbinis atra lues
Intima conatu presserit exta graui,
Atque manus viuos verrerit vngue fero,
Artubus auulsis corpora rapta secans,
Tunc Hadinge tibi vita superstes erit,
Nec rapient manes infera regna tuos,
Nec grauis in stygias spiritus ibit aquas.
Fœmina sed nostros crimine pressa suo
Placabit cineres, ipsa futura cinis,
Quæ miseris vmbris huc remeare dedit.
Inferis me qui reduxit execrandus oppetat
Tartaroq́ꝫ deuocati spiritus pœnas luat.

Igitur cum apud prædictum nemus compacto ramalibus tecto noctem agerent, inusitatæ granditatis manus domicilium penitus pererrare conspecta. Quo monstro territus Hadingus, nutricis opem implorat. Tunc Harthgrepa artus explicans, ac magno se turgore distendens, manum arctius comprehensam alumno præbuit abscindendam. Ex cuius teterrimis vulneribus plus tabi quàm cruoris manauit. Cuius facti postmodum ab originis suæ consortibus laniata pœnas pependit: neq; illi aut naturæ conditio, aut corporis magnitudo, quo minus infestos hostium vngues experiretur, opitulata est. Spoliatum nutrice Hadingum grandæuus fortè quidam altero orbus oculo, solitarium miseratus, Lisero cuidam piratæ solenni pactionis iure conciliat. Siquidem icturi fœdus veteres vestigia sua mutui sanguinis aspersione perfundere consueuerant, amicitiarum pignus alterni cruoris commercio firmaturi. *Iciendi fœderis mos apud priscos.* Quo pacto Liserus & Hadingus arctissimis societatis vinculis colligati, Lokero Curetum tyranno bellum denunciant. Quibus superatis fugientem Hadingum prædictus senex ad penates suos equo deuehendum curauit, ibiq; suauissimæ cuiusdam potionis beneficio recreatum, vegetiori corporis firmitate constaturum prædixit. Cuius augurij monitum huiusmodi carmine probauit:

Hinc te tendentem gressus profugum ratus hostis
Impetet vt teneat vinclis, faucisq́ꝫ ferinæ
Obiectet depascendum laniatibus: at tu
Custodes varijs rerum narratibus imple.
Cumq́ꝫ sopor dapibus functos exceperit altus,
Iniectos nexus, & uincula dira relide.
Inde pedem referens, vbi se mora paruula fundet
Viribus in rapidum totis assurge leonem,
Qui captiuorum iactare cadauera sueuit,
Inq́ꝫ truces armos validis conare lacertis,
Et cordis fibras ferro rimare patenti.
Protinus admissa vapidum cape fauce cruorem,
Corporeamq́ꝫ dapem mordacibus attere malis.
Tunc noua vis membris aderit, tunc robora neruis
Succedent inopina tuis, solidiq́ꝫ vigoris
Congeries penitus neruosos illinet artus.
Ipse struam votis aditum, famulosq́ꝫ sopore
Conficiam, & lenta stertentes nocte tenebo.

Et cum dicto relatum equo iuuenem pristino loco restituit. Tunc Ha[...] gus amiculi eius rimas sub quo trepidus delitebat, per summam rerum admir[...] ne[...]

nem visus perspicuitate traijciens, animaduertit equinis freta patêre vestigijs, prohibitusq; rei inconcessæ captare conspectum, plenos stuporis oculos à terribili itinerum suorum contemplatione deflexit. Qui cum à Lokero captus, omnem prædictionis euentum certissimis rerum experimentis circa se peractum sensisset, Handuuanum Hellesponti regem apud Dunam vrbem inuictis murorum præsidijs vallatum, mœnibusq; nouatiæ resistentem bello pertentat. Quorum fastigio oppugnationis aditum prohibente, diuersi generis aues loci illius domicilijs assuetas per aucupij peritos prendi iussit, earumq; pennis accensos igne fungos suffigi curauit: quæ propria nidorum hospitia repetentes, vrbem incendio compleuere. Cuius extinguendi gratia concurrentibus oppidanis, vacuas defensoribus portas reliquerunt. Adortus Handuuanum cepit, eiq; redemptionis nomine corpus suum auro rependendi potestatem fecit: cumq; hostem tollere liceret, spiritu donare maluit, adeò sæuitiam clementia temperabat. Post hæc multo orientalium robore debellato, Suetiam reuersus Swibdagerum apud Gudlandiam ingenti classe obuium pugna adortus oppressit. Sicq; non solum exterorum manubijs, verumetiam paternæ fraternæq; vindictæ trophæis ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilio regnum mutauit, cui patriam non antè repetere quàm regere contigit. Ea tempestate cum Othinus quidam Europa tota falso diuinitatis titulo censeretur, apud Vpsalam tamen crebriorem diuersandi vsum habebat: eamq; siue ob incolarum inertiam, siue locorum amœnitatem, singulari quadam habitationis consuetudine dignabatur. Cuius numen septentrionis reges propensiore cultu prosequi cupientes, effigiem ipsius aureo complexi simulacro, statuam suæ dignationis indicem maxima cum religionis simulatione Byzantiũ transmiserunt: cuius etiam brachiorum lineamenta, confertissimo armillarum pondere perstringebant. Ille tanta sui celebritate gauisus, mittentium charitatem cupide exosculatus est. Cuius coniunx Frigga quo cultior progredi posset, ascitis fabris, aurum statuæ detrahendum curauit. Quibus Othinus suspendio consumptis, statuam in crepidine collocauit, quam etiam mira artis industria ad humanos tactus vocalem reddidit. At nihilominus Frigga cultus sui nitorem diuinis mariti honoribus anteponens, vni familiarium se stupro subiecit, cuius ingenio simulacrum demolita, aurum publicæ superstitioni consecratum, ad priuati luxus instrumentum conuertit. Nec pensi duxit impudicitiam sectari, quo promptius auaritia frueretur. Indigna fœmina quæ numinis coniugio potiretur. Hoc loci quid aliud adiecerim, quàm tale numen hac coniuge dignum extitisse? Tanto quondam errore mortalium ludificabantur ingenia. Igitur Othinus gemina vxoris iniuria lacessitus, haud leuius imaginis suæ quàm tori læsione dolebat. Duplici itaq; ruboris irritamento perstrictus, plenum ingenui pudoris exilium carpsit, eoq; se contracti dedecoris sordes aboliturum putauit. Cuius secessu Mithotyn quidam præstigijs celeber, perinde ac cœlesti beneficio vegetatus, occasionem & ipse fingendæ diuinitatis arripuit, barbarasq; mentes nouis erroris tenebris circunfusas, præstigiarum fama ad cerimonias suo nomini persoluendas adduxit. Hic deorum iram, aut numinum violationem confusis permixtisq; sacrificijs expiari negabat: ideoq; eis vota communiter nuncupari prohibebat, discreta superûm cuiq; libamenta constituens. Qui cum Othino redeunte, relicta præstigiarum ope, latendi gratia Pheoniam accessisset, concursu incolarum occiditur. Cuius extincti quoq; flagitia patuêre: siquidem busto suo propinquantes, repentino mortis genere consumebat, tantasq; post fata pestes ædidit, vt penè tetriora mortis uàm vitæ monumenta dedisse videretur, perinde ac necis suæ pœnas à noxijs xacturus. Quo malo obfusi incolæ, egestum tumulo corpus capite spoliant, acu- pectus stipite transfigentes: id genti remedio fuit. Post hæc Othinus coniu- fato pristinæ claritatis opinione recuperata, ac veluti expiata diuinitatis infa- ab exilio regressus, cunctos qui per absentiam suam cœlestium honorum ti- s gesserant, tanquam alienos deponere coëgit, subortosque magorum cœ- veluti tenebras quasdam superueniente numinis sui fulgore discussit. Nec m eos deponendæ diuinitatis, verumetiam deserendæ patriæ imperio con- xit, meritò terris extrudendos ratus, qui se cœlis tam nequiter ingerebant.

Intereà

Stratagema elegans.

Mithotyn mirus quidam præstigiator, diuinitatis existimationẽ sibi conciliat.

Interea Aſmundus Swibdageri filius, in vltionem patris pugna cum Hadingo congreſſus, vt filium Henricum, cuius charitatem etiam proprio ſpiritui præferebat, fortiſſimè dimicantem occidiſſe cognouit, auido fati animo lucem peroſus, tali carmen voce compegit:

Quis noſtra fortis auſit arma ſumere?
Nil proficit caſsis vacillanti nitens.
Lorica iam nec commodè fuſum tegit.
Armis ouemus interempto filio.
Cuius mori me cogit imminens amor.
Charo ſuperſtes ne relinquar pignori,
Vtraq; ferrum comprimi iuuat manu.
Nunc bella præter ſcuta nudo pectore
Exerceamus fulgidis mucronibus.
Ferocitatis fama noſtræ luceat,
Audacter agmen obteramus hoſticum.
Nec longa nos exaſperent certamina,
Fugaq; fractus conquieſcat impetus.

Quo dicto, geminam capulo manum inijciens abſque periculi reſpectu reflexo in tergum clypeo, complures in necem egit. Igitur Hadingo familiarium ſibi numinum præſidia poſtulante, ſubitò Vagnoftus partibus eius propugnaturus aduehitur. Cuius aduncum Aſmundus gladium contemplatus, hoc in vocem carmine clamabũdus erupit.

Quid gladio pugnas incuruo?
Enſiculus fato tibi fiet,
Framea torta necem generabit.
Hoſtem nanq; manu ſuperandum
Carminibus lacerari fidis,
Plus verbis quàm vi conniſus,
In magna vires ope ponens.
Quid me ſic vmbone retundis
Audaci iaculo minitando?
Cùm ſis criminibus miſerandis
Obſitus & maculis refertus.
Infamis ſic te nota ſparſit
Putentem vitijs labeonem.

Hæc vociferantem Hadingus haſta traijcit amentata. Sed nec mortis Aſmundo ſolatia defuere: ſiquidem inter exiguas vitæ reliquias, vulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit, clademq; ſuam, paruulo vltionis momento memorabilem reddidit. Ita alterum membri debilitas, alterum vitę finis excepit. Corpus eius ſolenni funere elatum apud Vpſalam regijs procuratur exequijs. Cuius coniux Gunnilda ne ei ſupereſſet, ſpiritum ſibi ferro ſurripuit, virumq; fato inſequi, quàm vita deſerere præoptauit. Huius corpus amici ſepulturæ mandantes, mariti cineribus adiunxerunt: dignam eius tumulo rati, cuius charitatem vitæ prætulerat. Iacet itaq; Gunnilda aliquanto ſpecioſius virum buſti quàm tori ſocietate complexa. Poſt hæc Hadingo victore Suetiam populante, Aſmundi filius Vffo nomine, conſerendæ manus diffidentia adductus, in Daniam exercitum traijcit, hoſtiléſqu lares inceſſere, quàm proprios tueri ſatius duxit: opportunum propulſandarum i iuriarum genus exiſtimãs, quod ab hoſte pateretur inferre. Ita Danis ad propria fenſanda redire compulſis, ſalutemq; patriæ exterarum rerum dominio præfer tibus, domeſticum ſolum hoſtilibus armis vacuefactum repetijt. Igitur cum Ha gus e bello Suetico regreſſus, ærarium ſuum quo bellis ac ſpolijs quæſitas opes e pere conſueuit, furto violatum animaduerteret, cõtinuò cuſtodem eius Glu ſuſpendio conſumpſit, callidoq; commẽti genere edixit, vt ſi quis e noxijs ablat ferre curaſſet, honoris locum quem Glumerus poſſederat obtineret. Quo pro ſo, ſontium quidam beneficij percipiendi quàm criminis tegendi ſtudioſior r

tus,pecuniam regi reportandam curauit.Quem conſcij in ſummam principis amicitiam receptum putantes,nec vberius quàm fidelius honoratum credentes,& ipſi pari præmij ſpe relatis pecunijs,reatum detegunt.Quorum confeſſio primùm honoribus ac beneficijs excepta,mox ſupplicijs punita,haud paruum vitandæ crudelitatis documentum reliquit. Dignos dixerim qui ſolutæ taciturnitatis pœnas patibulis luerent,quos cùm ſilẽtij ſalubritas tutos præſtare poſſet,vocis ſtoliditas in exitium pertraxit. His geſtis, Hadingus per ſummum integrandi belli apparatum hyberna permenſus,verno ſole frigoribus liquatis Suetiam repetit,ibiq; luſtrum militando confecit. Cuius milites diuturnæ expeditionis negotio conſumptis alimentis ad vltimam penè tabem redacti,ſylueſtribus fungis famem lenire cœperunt. Tãdem per ſummam neceſſitatis indigentiam commanducatis equis, ad poſtremum canina cadauera corporibus indulſerunt. Sed neq; humanis artubus veſci nephas habitum. Itaq; Danis in extremas deſperationis anguſtias compulſis,nocte concubia ſine autore tale caſtris carmen inſonuit.

Danorũ fames ingens.

Tetro penates omine patrios
Liquiſtis,hoc rus Marte ſequi rati.
Quæ vana mentes ludit opinio?
Quæ cæca ſenſus corripuit fides?
Hoc arbitrantes poſſe ſolum capi?
Non amplitudo Suetica cedere,
Non exterorum Marte valet quati,
At ſumma veſtri deſluet agminis,
Cum Marte veſtros cœperit aggredi,
Nam cum ferocem vim fuga ſoluerit
Et præliorum pars vaga labitur
In terga dantes Marte prioribus
Cædis poteſtas liberior datur,
Maiorq; ferri parta licentia
Cùm ſors rebellem præcipitem fugat,
Nec tela tendat,quem metus abſtrahit.

Quod præſagium crebra Danorum cæde ſequens lucis euentus impleuit. Nocte poſtera vocẽ huiuſmodi incerto autore editã; Suetica auribus iuuẽtus excepit.

Quid me ſic Vſſo prouocat ſeditione graui
Pœnas daturus vltimas? confodietur enim
Multa premendus cuſpide,exanimiſq; ruet
Audaciam cœpti luens.nec petulantis erit
Liuoris intactum ſcelus,augurioq; meo
Cùm bella primùm geſſerit,contuleritq; manum,
Excepta membris ſpicula corpus vbiq; petent,
Crudoſq; hiatus vulnerum faſcia nulla premet,
Nec ampla plagarum loca contrahet vlla ſalus.

Duo ſenes inter ſydera in...ſitato veſti...rmaq;

Eadem nocte congreſſis exercitibus, duo ſenes humano habitu tetriores, capitibus coma vacuis,inter ſyderum micatus,triſte viſu caluitium præferentes,contrarijs votorum ſtudijs,monſtriferos diuiſere conatus.Siquidem alter Danorum partibus intẽdebat,alter Sueonum ſtudioſus extabat. Victus Hadingus cùm in Helſingiam confugiſſet,ibiq; ſolis feruore percalefactum corpus frigida maris aqua ſublu...et, inauditi generis belluam, crebris ictibus attentatam oppreſſit, necatámque in ...ſtra perferendã curauit.Quem facto ouantem obuia fœmina hac voce cõpellat:

Seu pede rura teras, ſeu ponto carbaſa tendas,
Infeſtos patiere deos,totumq; per orbem
Propoſitis inimica tuis elementa videbis.
Rure rues,quatiere mari,dabiturq; vaganti
Perpetuus tibi turbo comes: nec deſeret vnquam
Vela rigor: nec tecta tegent,quæ ſi petis icta
Tempeſtate ruent,diro pecus occidet algu.

Omnia

Omnia præſentis ſortem vitiata dolebunt.
Vt ſcabies fugiere nocens, nec tetrior vlla
Peſtis erit, tantùm pœnæ vis cœlica penſat.
Quippe vnum è ſuperis alieno corpore tectum
Sacrilegæ necuere manus: ſic numinis almi
Interfector ades. Sed cùm te exceperit æquor,
Carceris æolici laxos patiere furores.
Te Zephyrus Boreasq́; ruẽs, te proteret Auſter,
Et coniuratos certabunt edere flatus,
Donec diuinum voto meliore rigorem
Solueris, & meritã tuleris placamine pœnam.

Regreſſus igitur Hadingus, eodemq́; cuncta tenore perpeſſus, tranquilla quæq́; proprio turbidabat aduentu. Siquidem nauigante eo oborta nimbi vis ingenti claſſem tempeſtate conſumpſit. Naufragum hoſpitia petentem, ſubita penatium ſtrages excepit. Nec antè malo remedium fuit, quàm ſcelere ſacrificijs expiato, cum ſuperis in gratiam redire potuiſſet. Siquidem propitiandorum numinum gratia, Fro Deo rem diuinam furuis hoſtijs fecit: quem litationis morem annuo feriarum circuitu repetitũ, poſteris imitandum reliquit. Fro Blod Sueones vocant. Cumq́; fortè gigãtum quendam Nitherorum regis Haquini filiam Regnildam pactum animaduerteret, indignam rei conditionem peroſus, per ſummam futuræ copulæ deteſtationem ingenuo auſu nuptias p̃cucurrit, Noruagiamq́; profectus, tam fœdum regię virginis amatorem armis oppreſſit. Adeo nanq́; virtutem ocio prętulit, vt cùm regiis delicijs frui liceret, non ſolùm ſuas, verumetiam alienas iniurias propulſare omni voluptate iucũdius duceret. Autorem beneficij puella crebris obtuſum vulneribus ignara medẽdi cura proſequitur. Cuius ne notitiam ſibi temporis interiectus eriperet, crus eius annulo vulneri incluſo obſignatum reliquit. Eadem poſtmodum à patre eligendi mariti libertate donata, contractam conuiuio iuuentutem curioſiore corporum attrectatione luſtrabat, depoſita quondam inſignia perquirens. Spretis omnibus, Hadingum latentis annuli indicio deprehenſum amplectitur, eiq́; ſe coniugem donat, qui coniugio ſuo gigantem potiri paſſus nõ fuerat. Apud quam diuerſantem Hadingo mirum dictu prodigium incidit. Siquidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter foculum humo caput extuliſſe conſpecta, porrectoq́; ſinu percunctari viſa, qua mundi parte tam recentia gramina brumali tempore fuiſſent exorta. Cuius cognoſcendi cupidum regem proprio obuolutum amiculo, refuga ſecum ſub terras abduxit. Credo dijs infernalibus ita deſtinantibus, vt in ea loca viuus abduceretur, quæ morienti petenda fuerant. *Hadingus viuus ad inferos ducitur* Primùm igitur vapidæ cuiuſdam caliginis nubilum penetrantes, perq́; callem diuturnis adeſum meatibus incedentes, quoſdam prætextatos, amictoſq́; oſtro proceres conſpicantur: quibus præteritis loca demum aprica ſubeunt, quæ delata à fœmina gramina protulerunt: progreſſiq́; præcipitis lapſus ac liuentis aquæ fluuium diuerſi generis tela rapido volumine detorquentem, eundemq́; ponte meabilem factum offendunt. Quo pertranſito, binas acies mutuis viribus concurrere contemplãtur: quarum conditionem à fœmina percunctãte Hadingo, ij ſunt, inquit, qui ferro in necem acti, cladis ſuę ſpeciem continuo proteſtantur exemplo, præſentique ſpectaculo præteritæ vitæ facinus æmulantur. Prodeuntibus murus aditu, tranſcenſúque difficilis obſiſtebat: quẽ fœmina nequicquam tranſilire conata, cùm ne corrugati quidem corporis exilitate proficeret, galli caput quem ſecum fortè deferebat abruptum, vltra mœnium ſep[...] iactauit, ſtatímque rediuiuus ales reſumpti fidem ſpiraculi claro teſtabatur occẽ[...] Regreſſus igitur Hadingus, patriámque cum coniuge repetere orſus, imminen[...] ſibi piratarum inſidias, celeri nauigatione caſſauit. Qui licet ijſdem penè flatibu[...] uarentur, ipſum tamen æquora præſulcantem paribus velis occupare non pot[...] Inter hęc Vffo cum mirę pulchritudinis filiam haberet, potiturũ ea qui vita Ha[...] gum ſpoliaret edixit. Quo pacto Thuningus quidã admodum ſolicitatus, adcit[...] armenſiũ manu votiuũ ſtuduit impetrare progreſſum. Quẽ excepturus Hadin[...] dũ claſſe Noruagiã præteriret, animaduertit in littore ſenem crebro amiculi [...]

appellandi nauigij monitus afferentē: quem repugnātibus socijs, damnosumq́; profectionis diuerticulū affirmātibus, naue susceptū centuriādi exercitus autorem habuit, in ordinanda agminū ratione curiosius attēdere solitū, vt prima per dyadem phalanx, ac per tetradē secunda constaret, tertia verò octoadis adiectione succresceret, semperq́; priorē insequens duplicitatis augmento transcenderet. Idem quoq́; funditorū alas in extremā aciē concedere iussit, eisq́; sagittariorum ordines sociauit. Ita digestis in cuneū cateruis, ipse post bellatorū terga cōsistens, ac folliculo quē ceruici impensum habebat, balistā extrahēs, quæ primū exilis visa, mox cornu tensiore ꝓminuit, denos neruo calamos adaptauit, qui vegetiore iactu pariter in hostem detorti, totidē numero vulnera confixerūt. Tūc Byarmenses arma artibus permutantes, carminibus in nymbos soluere cœlū, lætamq́; aëris faciē tristi imbriū aspergine cōfuderūt. E cōtrario senex obortā nymbiū molē obuia nube pellebat, madorēq́; pluuię nubilo castigabat obiectu. Victorē Hadingum dimissus senex, nō vi hostili, sed volūtario mortis genere cōsumendum prædixit, clarisq́; bellis obscura, ac lōginquis finitima ꝓponere vetuit. Quo relicto, Hadingus ab Vffone ꝑ colloquij simulationē in Vpsalā accersitus, amissis ꝑ insidias socijs, noctis habitu protectus aufugit. Nā Danis ædis in quam conuiuij nōine cōtracti fuerāt, excessum petentibus, præstò erat qui cuiusq́; exertū foribus caput ferro demeteret. Cuius facti iniuriā prælio insecutus Vffonē oppressit, eiusq́; corpus deposito odio cōspicui operis mausœolo mādauit, amplitudinē hostis elaborato busti splendore cōfessus. Ita quē viuū hostili studio insectari solebat, extinctum honoris impēdio decorabat. Et vt sibi deuictę gentis animos cōciliaret, fratrē Vffonis Hundingū, regno præfecit, ne imperiū potius in exteros trāsfusum, q̄ in Asmundi familia cōtinuatū videretur. Cumq́; sublato iā æmulo cōplures annos ꝑ summā armorū desuetudinē, rerū agitatiōe vacuus exegisset, tandē diutinū ruris cultū nimiáq́; maritimarū rerū abstinentiā causatus, & quasi bellū pace iocūdius ratus, talib. seipsum culpare desidię modis aggreditur:

Byarmenses suis incantationibus efficiunt, vt imber exoriatur.

Quid moror in latebris opacis
Collibus implicitus scruposis,
Nec mare more sequor priori?
Eripit ex oculis quietem
Agminis increpitans lupini
Stridor, & vsq; polum leuatus
Questus inutilium ferarum
Impatiensq́; rigor leonum.
Tristia sunt iuga vastitasq́;
Pectoribus truciora fisis.
Officiunt scopuli rigentes
Difficilisq́; situs locorum
Mentibus æquor amare suetis.
Nam freta remigiis probare
Officij potioris esset,
Mercibus ac spoliis ouare
AEra aliena sequi locello
AEquoris inhiare lucris
Quam salebras nemorumq́; flexus
Et steriles habitare saltus.

Cuius vxor ruralis vitę studio maritimarum auiū matutinos pertęsa cōcentus, quantū in syluestrium locorum vsu voluptatis reponeret, hac voce detexit:

Me canorus angit ales immorantem littori
Et soporis indigentem garriendo concitat.
Hinc sonorus æstuosæ motionis impetus
Ex ocello dormientis mite demit ocium:
Nec sinit pausare noctu mergus altè garrulus
Auribus fastidiosa delicatis inserens,
Nec volentem decubare recreari sustinet
Tristiore flexione diræ vocis obstrepens.
Tutius syluis fruendum dulciusq́; censeo.
Quis maior quietis vsus, luce, nocte carpitur,
Quàm marinis immorari fluctuando motibus?

Eodem tēpore Tosto quidā obscuro Iutiæ loco ortus, ferocitate clarus emer
lebe nanq́; vario petulātię genere lacessita, latè crudelitatis famā extulit, tātā-
alignitatis opiniōe ꝑcrebuit, vt facinorosi cognomine notaretur. Sed nec ex-
rū iniurijs abstinēs, post fœdā patrię vexationē, etiā Saxoniā tētat. Cui⁹ duce
do laborātib. ꝓlio socijs pacē petēte, fore quod ab ipso poscebatur asseruit,
dum-

dummodo ſibi gerēdi cum Hadingo belli ſocietatē polliceri voluiſſet. Refragātē illum, cōditioniq; parerę metuentē, acri minarū genere ad eā quā optabat promiſſionē perduxit. Fit.n. vt quod blādè non ſtruitur, minaciter impetretur. A quo terreſtri negotio ſuperatus Hadingus, cū victoris claſſem inter fugiendū repertā pfoſſis laterib. nauigationi inutilem reddidiſſet, cōceſſam ſcaphā in altū direxit. Quē Toſto occidiſſe ratus, cùm diu inter ꝓmiſcua necatorū cadauera quęſitū reperire non poſſet, ad claſſem regreſſus, animaduertit eminus myoparonē medijs maris ęſtibus fluctuantē. Quem cum adductis in altū nauigijs perſequi ſtatuiſſet, fractionis periculo reuocatus, ægrè littus repetiit. Tūc correptis integris cœptū vię gen⁹ exequitur. Hadingus occupari ſe vidēs, percōtari comitē cœpit, an nādi vſum calleret, negan teq; eo, fugę diffidentia ſpōte euerſi nauigij cōcauas partes amplexus, mortis fidem inſequētibus fecit. Securū deinde Toſtonē inopinatūq; & ſpoliorū reliquiis auidius incubantē adortus, proſtrato exercitu prędā deſerere coegit ſuāq; eius fuga vlciſcitur. Nec Toſtoni in vindictā ſui animus defuit. Nam cū ob accepti vulneris magnitudinē reparandarū intra patriā virium copiā non haberet, legati titulo Britanniam petijt. In qua profectione nauigationis ſocios in aleæ luſum per laſciuiā contraxit, rixamq; a teſſerarum iactibus ortam, funeſta cæde finire docuit. Ita placido exercitij genere diſcordiā per totū nauigiū diffudit, cruentamq; pugnā mutatus lite iocus ꝓgenuit. Et vt aliquod ex alieno malo cōmodum caperet, correptis interfectorū pecunijs, Collonē quendā piratica tunc temporis inſignē adciuit. Quo comite paruo pòſt in patriā reuerſus, cū Hadingo, ſuā quam militū fortunā expendere ꝓptante, ex prouocatione congreſſus occiditur. Nolebant enim priſcę fortitudinis duces vniuerſorum diſcrimine exequi, quod paucorum ſorte peragi potuiſſet. His geſtis, Hadingo defunctæ coniugis ſpecies per quietem obſeruata, ſic cecinit:

Bellua nata tibi eſt rabiem domitura ferarum,
Quæq; truci rapidos atteret ore lupos.

At poſt pauca ſubiunxit:

Fac caueas, ex te nocuus tibi prodijt ales
Felle ferox bubo, voce canorus olor.

Rex manè ſopore diſcuſſo, cuidā cōiecturarū ſagaci viſum exponit. Qui lupi nomine futurę ferocitatis filiū interpretatus, Oloris vocabulo filiam denotauit, illū hoſtibus pernicioſum, hāc patri inſidioſam fore pręſagiēs. Euentus augurio reſpōdit. Siquidē Hadingi filia Vluilda priuato cuidā Guthormo denupta, ſiue copulæ indignitate, ſiue claritatis affectatione permota, maritū in parentis cędē abſq; pietatis reſpectu ſolicitat: reginā ſe, q̄ regis filiā cēſeri malle ꝓfata. Cuius exhortationis modū ijſdē penè verbis, quibus ab ipſa editus fuerat, explicare cōſtitui: q. ferè huiuſmodi erat: O miſerā me, cuius nobilitatē diſpar copulę nexus obtenebrat. O infelicē, cui⁹ ſtēmati ruſtica iugatur humilitas. O infortunatā principis ꝓlem, quā tori lege plebeius æquiparat. Miſerandā regis filiā, cuius decorē ignauus pater in abſoletos ac deſpicabiles trāſmiſit amplexus. Infauſtā matris ſobolē, cuius felicitati tori cōmerciū derogat, cuius mūditiā immūditia ruralis attrectat, dignitatē indignitas vulgaris inclinat, ingenuitatē cōditio maritalis extenuat. At ſi quis tibi vigor ineſt, ſi qua mētē virtus poſſidet, ſi dignū te regis generū ꝓbas, ſocero faſces eripe, genus ꝓbitate redime, proſapię defectū virtute æſtima, ſanguinis damnum animo penſa. Felicior eſt honos audacia, quàm hęreditate quæſitus. Melius virtute culmē, quàm ſucceſſione cōſcenditur. Aptius honores meritū, q̄ natura cōciliat. Adde quòd ſenectutē ſubruere nephas non eſt, quæ proprio in ruinam pondere ſuppreſſa deuergit. Sufficient ſocero tot temporū faſces, ſenilis tibi poteſtas obueniat. Quæ ſi te fruſtrata fuerit, alteri cedet. Lapſui vicinum eſt, quicquid ſenio cōſtat. Sat illi regnaſſe ſit: tibi quandoq; præeſſe conueniat. Malo prætereà virum regnare quàm patrē. Malo regis cōiunx, quàm nata cenſeri. Melius eſt principem intus amplecti, quàm exterius venerari. Glorioſius nubere regi, quàm obſequi. Ipſe quoq; tibi ſceptrum, q̄ ſocero malle debeas. Proximū ſibi quenq; natura cōſtituit. Aderit cœpto facultas, ſi facto voluntas acceſſerit. Nihil eſt quod non ingenio cedat. Inſtaurandum epulū eſt, exornandum conuiuiū, prouidendi paratus. Inuitandus ſocer, fraudi viā familiaritas ſimula

Quod blādè non ſtruitur ſæpius per minas impetratur.

ta præstabit. Nullo melius quàm affinitatis nomine insidiæ teguntur: adde quòd temulentia promptũ cædi iter aperiet. Cumq; rex capitis cultui intentus, fabulis mentẽ, barbæ manum intulerit, pilorũq; perplexionẽ crinali spico seu pectinis enodatione discreuerit, applicari ferrũ visceribus sentiat. Minor occupatis solet cautela pquiri. Dextera tua tot scelerũ vindex accedat. Piũ est vltricẽ miserorũ manũ extendere. Talibus insistente Vluilda, vir suggestione victus, insidijs operam pollicetur. Intereà Hadingus generi dolum cauere somnio monitus, petito cõuiuio quod ei filia charitatis simulatione parauerat, armatorũ non lõgè psidia statuit, quibus aduersum insidias cũ res exigeret, vteretur. Quo cibũ capiente, satelles in fraudis ministeriũ adcitus, occultato sub veste ferro opportunũ sceleri tẽpus tacitus expectabat. Quo rex animaduerso, collocatis in vicino militibus signum lituo dedit. Quibus continuò opem ferentibus, dolum in autorẽ retorsit. Intereà rex Sueonũ Hundingus occasum Hadingi falsò acceptũ nuncio inferiis excepturus. optimatibus contractis, eximiæ capacitatis doliũ cereali liquore cõpletum delitiarum loco medium conuiuiis apponi præcepit: & ne quid celebritatis deesset, ipse ministri partibus assumptis, pincernam agere cunctatus nõ est. Cũq; exequendi officij gratia regiã perlustraret, offenso gradu in dolium collapsus, interclusum humore spiritũ reddidit, deditq; pœnas siue Orco, quẽ falsa exequiarum actione placabat, siue Hadingo, cuius interitum mentitus fuerat. Quo cognito Hadingus parem veneratori gratiam relaturus, extinctoq; superesse nõ passus, suspendio se vulgo inspectante consumpsit

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER
SECVNDVS.

Hic Frotho vulgò dicebatur Frotho geffmylde, id est liberalis.



ADINGO filius Frotho succedit, cuius varij insignesq; casus fuere. Pubertatis annos emẽsus, iuueniliũ præferebat cõplementa virtutũ. Quas ne desidię corrũpẽdas præberet, abstractũ voluptatibus animũ, assidua armorũ intẽtione torquebat. Qui cũ paterno thesauro bellicis operib⁹ absumpto, stipẽdiorũ facultatẽ, qua militẽ aleret, nõ haberet, attẽtiusq; necessarij vsus subsidia circumspiceret, tali subeuntis indigenæ carmine concitatur:

Insula non longè est præmollibus edita cliuis
Collibus æra tegens, & opimæ conscia prædæ.
Hic tenet eximium montis possessor aceruum,
Implicitus gyris serpens crebrisq; reflexus
Orbibus, & caudæ sinuosa volumina ducens,
Multiplicesq; agitans spiras, virusq; profundens.
Quem superare volens clypeo, quo conuenit vti
Taurinas intende cutes, corpusq; bouinis
Tergoribus tegito, nec amaro nuda veneno
Membra patere sinas, sanies quod conspuit vrit.
Lingua trisulca micans patulo licet ore resultet,
Tristiaq; horrifico minitetur vulnera rictu,
Intrepidum mentis habitum retinere memento.
Nec te permoueat spinosi dentis acumen,
Nec rigor aut rapida iactatum fauce venenum.
Tela licet temnat vis squamea, ventre sub imo
Esse locum scito quo ferrum mergere phas est,
Hunc mucrone petens medium rimaberis anguem.
Hinc montem securus adi, pressoq; ligone
Perfossos scrutare cauos, mox ære crumenas
Imbue, completamq; reduc ad littora puppim.

Credulus Frotho solitarius in insulam traijcit, ne comitatior belluam adoriretur

tur quàm Athletas aggredi moris fuerat. Quæ cum aquis pota ſpecum repeteret, impactum Frothonis ferrũ aſpero cutis horrore contempſit. Sed & ſpicula quæ in eam coniecta fuerant, eluſo mittentis conatu læſionis irrita reſultabãt. At vbi nil tergi duritia ceſſit, ventris curioſius annotati mollities ferro patuit: quæ ſe morſu vlciſci cupiens, clypeo duntaxat ſpinoſum oris acumen impegit. Crebris deinde linguã micatibus ducens, vitã pariter ac virus efflauit. Repertæ pecuniæ regem locupletem fecere, quibus inſtructus, claſſe Curetum partibus admouetur. Quorũ rex Dorno periculoſi belli metu huiuſmodi ad milites orationẽ habuiſſe fertur: Externũ proceres hoſtẽ, & totius fermè occidentis armis opibusq́; ſuccinctũ, ſalutarem pugnę cunctationẽ ſectantes, inediæ viribus obtinendũ cu remus. Internum hoc malũ eſt, difficillimũ ære domeſticum debellare periculũ. Facile famelicis obuiatur. Melius aduerſariũ eſurie q̃ armis tentabimus. Nullũ hoſti inedia acrius iaculum adacturi. Edax viriũ peſtis edendi penuria nutritur. Armorum opẽ alimentorum inopia ſubruit. Illa quieſcentibus nobis tela cõtorqueat, illa pugnę ius officiũq́; ſuſcipiat: diſcriminis expertes, diſcrimen licebit inferre. Exangues abſq́; ſanguinis detrimento præſtare poterimus. inimicũ ocio ſuperare phas eſt. Quis dãnoſe quàm tutò dimicare maluerit? Quis cũ impunè certare liceat, pœnã experiri contendat? Felicior armorũ ſucceſſus aderit, ſi ꝑuia fames bellum cõmittit. Hac primã confligendi cõpiã duce captemus: caſtra noſtra tumultus expertia maneãt: illa noſtri loco decernat: quę ſi victa ceſſerit, ocium rumpendũ eſt: facile ab indefeſſo laſſitudine cõcuſſus opprimitur. Adeſa marcore dextera pigrior in arma perueniat. Lentiores ferro manus dabit, quẽ quiſpiam prius labor exhauſerit. Præceps victoria eſt, vbi tabe cõſumptus, cũ robuſto congreditur. Taliter indẽnes aliis Danorũ autores fore poterimus. His dictis, quęcũque tutatu difficilia animaduertit defenſionis diffidentia populatus, adeò hoſtilem ſæuitiã in vaſtanda patria ꝑcucurrit, vt nihil quod à ſuperuenientibus occupari poſſet intactũ relinqueret. Maiorẽ deinde copiarũ partẽ indubitatę firmitatis municipio cõplexus, ab hoſte ſe circunſideri ꝑmittit. Cuius Frotho oppugnãdi diffidẽtia concitatus, cõplures inſolitæ ꝓfunditatis foſſas intra caſtra fieri, laterq́; per corbes humũ egeri, & in fluuiũ mœnibus ꝓpinquum tacitè diſijci iuſſit. Quem dolũ crebro ceſpite foſſis ſuperaddito, occultandũ curauit, incautũ hoſtẽ præcipitio cõſumpturus, futurũq́; ratus, vt ignaros deſidentis glebæ lapſus obrueret. Poſt hæc ſimulato metu caſtra pauliſper deſerere cœpit: quib. imminentes oppidanos paſſimq́; eluſis veſtigijs in foueas ꝓuolutos ingeſtis deſuper iaculis trucidauit. Inde profectus in Trannonẽ Rutenę gẽtis tyrannũ incidit, cuius maritimas copias ſpeculaturus, crebros clauos ex fuſtibus creat, ijſdẽq́; carabũ onerat: quo hoſtilẽ noctu claſſem ſubiens, imas nauigiorũ partes terebro ſauciat: quæ ne repentinũ vndarum paterentur incurſum, patentia foraminũ loca, ꝓuiſis antea clauis obſtruit, terebriq́; dãnum ſtipitibus penſat. At vbi foraminum copiã mergẽdę claſſi ſufficere credidit, dẽptis obſtaculis, ꝓmptum aquis aditum patefecit, hoſtilemq́; claſſem ſua circunfundere ꝓperauit. Ancipiti periculo circunuẽti Ruteni, armis prius an vndis reſiſterẽt, hęſitabãt, Naufragio pereunt, dum nauigiũ ab hoſte vindicare contendunt. Internum diſcrimẽ externo atrocius erat, dum foris ferrum ſtringunt, intus fluctibus cedunt. Bina ſimul in miſeros pericula graſſabãtur. Incertũ erat celerius nando ſalus an dimicãdo peteretur. Mediũ pugnæ certamen noua fati diremit occaſio. Geminæ mortes vno ferebantur inceſſu: duę lethi viæ ſocium egere periculum. Ambiguum erat, ferrum magis an fretũ afficeret: gladios ꝓpulſantẽ, tacitus fluctuum allapſus excepit: ecõtrario fluctibus obuiantẽ, obuius enſis implicuit: aquarum eluuies cruoris aſpergine fœdabatur. Victis itaq́; Rutenis, patria Frothoni repetitur: qui cum legatos in Ruſciam exigendi tributi ſtudio miſſos, incolarum perfidia atroci mortis genere conſumptos animaduerteret, duplici iniuria permotus, vrbem Rotalam arcta admodum obſidione perſequitur. Qua ne fluuij interſtitio prohibente tardius potiretur, vniuerſam aquæ molem noua riuorum diuerſitate partitus, ex ignotæ profunditatis alueo meabilia vada perfecit: nec antè deſtitit quã rapidior vortex diuiduo minoratus excurſu languidiorę

Dornonis Curetum regis oratio.

Frothonis ſtrategema.

Trãno Rutenorum rex.

vndas lapſu ageret, ac per exiles flexus vadoſa paulatim cõſtrictione rareſceret. Ita amne domito, oppidum naturæ præſidio vacuum, inoffenſa militum irruptione proſternit. His geſtis, ad vrbẽ Peltiſcam exercitũ cõtulit, quam virib. inuictã ratus, bellum fallacia mutauit. Siquidẽ paucis admodũ conſcijs ignotę opacitatis latebras petiuit, extinctumq́; ſe quò minus hoſti terroris afferret, vulgò nunciari præcepit. Additæ in fidem exequiæ, tumulusq́; cõſtructus. Sed & milites conſcio fraudis mœrore, ſimulatũ ducis obitum ꝓſequuntur. Qua fama rex vrbis Veſpaſius perinde ac victoria potitus, tam languidã ac remiſſam defenſionẽ egit, vt hoſtibus irrumpendi poteſtate facta, inter luſus ac ocia necaretur. Vrbe capta Frotho ſpe orientis imperium cõplexus, Anduani mœnib. admouetur. Qui quondã ſuccenſę p Hadingum vrbis admonitus, cunctos eius penates domeſticis auibus vacuefecit, quo minus ſimilis iacturæ periculo mulctaretur. Nec noua Frothoni calliditas defuit: quippe ꝑmutata cũ ancillulis veſte, peritã ſe pugnandi puellã ſimulat, depoſitoq́; virili cultu, fœmineũ æmulatus, transfugæ titulo oppidũ petit. Illic omnibus curioſius exploratis, poſtridie emiſſo comite exercitum muris affore iubet, portasq́; ſua pandẽdas opera pollicetur. Taliter eluſis vigilib. vrbs ſomno ſepulta diripitur, ſecuritatis pœnas interitu luens, deſidiaq́; ſua q̃ hoſtium virtute miſerior. Nihil enim in re militari ꝑnicioſius animaduertitur, quàm per ocium metu vacuũ, ſolutis neglectisq́; rebus nimia fiduciæ ꝑſumptione torpeſcere. Anduanus cum patriæ res perditas euerſasq́; cõſpiceret, regias opes nauibus impoſitas, vt vndas potius quàm hoſtem ditaret, in altum demerſit: quanquam ſatius fuerat aduerſatiorum fauorẽ pecuniæ largitionibus occupare, q̃ eius cõmodum mortalitatis vſib. inuidere. Poſt hæc Frothone filiã in matrimoniũ per legatos poſcente, cauendũ reſpondit, ne rerũ proſperitate corruptus, victoriæ ſucceſſum in ſuperbiam vertat: ſed potius victis parcere, & in deiectorum conditione, priſtinum fulgoris habitum venerari meminerit, diſcatq́; in miſerorũ ſorte ꝓteritam æſtimare fortunã. Curandum itaq́;, ne cuius affinitatẽ expetat, imperium rapiat, & quam nuptijs illuſtrare geſtiat, obſcuritatis ſordib. reſpergat, matrimonij dignitatem auaritiæ ſtudio corrupturus. Cuius dicti comitate & victorẽ generũ adſciuit, & regni libertatem obtinuit. Intereà Sueonũ regis Hadingi coniunx Thorilda, cum priuignos ſuos Regnerum & Thoraldum, quorum infinito odio tenebatur, vt variis periculorum generib. implicaret, regio tãdem pecori præfeciſſet, Hadingi filia Suãhuita ſororibus in famulitium ſumptis, Suetiam petit, clariſſimæ indolis exitiũ muliebri ingenio præcurſura. Cumq́; ꝑdictos adoleſcentes nocturnis gregum excubiis occupatos, diuerſi generis portentis circunfundi videret, ſorores equis deſcendere cupientes, tali poëmatis ſono vetuit:

Aſtutia militaris egregia. *Stratagema recens.* *De Anduano rege.* *Thorilda in priuignos ſæuitia.*

Monſtra quidem video celerem captantia ſaltum,
Corpora nocturnis præcipitare locis.
Bella gerit dæmon, & iniquæ dedita rixæ
Militat in mediis, turba nephanda vijs.
Effigie ſpectanda truci, portenta feruntur,
Hæcq́; hominum nulli rura patere ſinunt.
Agmina præcipiti per inane ruentia curſu,
Hac nos progreſſum ſiſtere ſede iubent.
Flectere lora monent, ſacriſq́; abſiſtere campis,
Aruaq́; nos prohibent vlteriora ſequi.
Trux lemurum chorus aduehitur præcepsq́; per auras
Curſitat, & vaſtos edit ad aſtra ſonos.
Accedunt Fauni Satyris, Panumq́; caterua
Manibus admixta militat ore fero.
Siluanis coëunt aquili, laruæq́; nocentes
Cum lamiis callem participare ſtudent.
Saltu librantur furiæ, glomerantur eiſdem
Laruæ, quas ſimis fantua iuncta premit.
Calcandus pediti trames terrore redundat,
Tutius excelſi terga premantur equi.

Ad hæc Regnerus seruũ regiũ se professus, tã longinqui à domo excessus causam astruxit, quòd cùm pastoralis operis gratia rus relegatus, pecus cui præerat amisisset, desperata recuperatiõe reditu abstinere quàm vltionis pœnã incurrere p̄optasset. Et ne fratris conditionẽ silẽtio p̄teriret, tale dictis poëma subiunxit.

Nos homines, non monstra puta, seruosq́ manentes
Per loca pascendos exagitasse greges.
At cùm per teneros ageremus tempora lusus,
Fortè remota vagum cessit in arua pecus.
Cumq́, petita diu spes deforet inueniendi,
Incessit miseris sollicitudo reis.
Cumq́, boum nusquam vestigia certa paterent,
Obtinuit mœstus sontia corda pauor.
Hinc est quod virgæ vulnus pœnale verentes,
Duximus in proprios triste redire lares.
Credidimus quàm ferre manum, pœnamq́ subire
Tutius assuetis abstinuisse focis.
Sic pœnam differre iuuat, reditumq́ perosis
Hac dominum latebra fallere cura manet.
Hac ope neglecti pecoris vitabitur vltor,
Solaq́ stat nostris hæc fuga tuta vijs.

Tunc Suanhuita speciosissimum lineamentorum eius habitũ curiosiori cõtẽplatione lustratũ impensius admirata, regibus te, inquit, non seruis editũ præradians luminũ vibratus eloquitur. Forma prosapiã pandit, & in oculorũ micatu naturę venustas elucet. Acritas visus ortus excellentiã præfert. Nec humili loco natũ liquet, quem certissima nobilitatis index pulchritudo cõmendat. Exterior pupillarũ alacritas interni fulgoris geniũ confitetur. Facies fidem generi facit, & in luculẽtia vultus, maiorũ claritudo respicitur. Neq; enim tã comis, tamq; ingenua species, ab ignobili potuit autore profundi. Sãguinis decus cognato frontẽ decore perfundit, & in oris speculo cõditio natiua resultat. Minimè ergo tã spectati cælaminis simulacrũ obscurus opifex absoluit. Nũc itaq; celerrima declinatiõe crebros vię excess⁹ petẽtes, mõstrigenos vitate cõcursus, ne elegãtissimorũ corporũ præda, sordidissimis pastũ agminib. præbeatis. At Regnero maxim⁹ ob deformitatẽ cultus rubor incesserat, cui⁹ vnicũ in obscurãda nobilitate remedium ducebat. Seruitutẽ itaq; nõ semper virilitate vacuã reperiri subiũxit. Sæpè enim sordido cultu robustã obtegi manũ, fortẽq; dextrã atra veste cõcludi interdum: itaq; naturę vitiũ virtute redimi, damnũq; generis animi ingenuitate pẽsari. Se ergo Thor deo excepto, nullã mõstrigenę virtutis potẽtiã expauere, cuius viriũ magnitudini nihil humanarũ diuinarúmue rerũ digna possit ęqualitate cõferri. Sed neq; laruas liuido tãtũ squalore terribiles, à masculis debere pectorib. formidari. quarũ effigies adulterino distincta pallore, momentaneũ corporis habitũ ab aëris teneritudine mutuari cõsueuerit. Falli igitur Suanhuitã, quę solidũ virorũ robur muliebriter emollire, viresq; vinci insolitas effœminato pauore p̄fundere conetur. Admirata iuuenis cõstãtiã Suãhuita, ablegato nubilę inũbrationis vapore p̄tẽtas ori tenebras suda p̄spicuitate discussit, ensemq; varijs conflictibus opportunũ se ei daturã pollicita, mirã virginei cãdoris speciẽ nouo mẽbrorũ iubare p̄ferebat. Taliter accẽsi iuuenis cõnubiũ pacta, plato mucrone sic cepit:

Thor deus.

In gladio quo monstra tibi ferienda patebunt,
Suscipe rex sponsæ munera prima tuæ.
Hoc dignum te rite proba, manus æmula ferri
Gestamen studeat condecorare suum.
Ferrea vis tenerum mentis confortet acumen,
Atq́ animus dextræ nouerit esse comes.
Æquet onus lator, & vt ensi congruat actus
Accedat grauitas, par in vtroq́ tibi.
Framea quid prodest, vbi languet debile pectus,

Et telum trepidæ destituere manus?
Ferrum animo coëat, corpusq; armetur vtroq;,
Iungatur capulo, consona dextra suo.
Hæc celebres ædunt pugnas, quia iuncta vigoris
Plus retinere solent, dissociata minus.
Hinc tibi si volupe est belli clarescere palma,
Consectare ausu quod premis ipse manu.

Cumq; multa ad hunc modum coaptato rhythmorum canore prompsisset, dimissis comitibus aduersum obscœnissimas portentorum cateruas, noctem dimicãdo permensa, luce reddita varias laruarum formulas, & inusitata specierum figmẽta passim aruis incidisse cognoscit: inter quas & ipsius Thoríldæ crebris obfusa vulneribus effigies visebatur: quas in struem congestas ingenti pyra accensa cremauit, ne teter obscœnorum cadauerum odor pestifera exhalatione diffusus, propius accedentes corruptionis contagio sauciaret. Quo facto, Regnero Suetię regnum, sibi verò Regneri torum conciliauit. Qui licet tirocinium nuptijs auspicari deforme existimaret, seruatæ salutis suæ respectu prouocatus promissum beneficio excoluit. Inter hæc Vbbo quidam sororem Frothonis Vluildam iampridem matrimonio complexus, Daniæ regnum, cuius procurationem perfunctoriè gerebat, uxoris nobilitate fretus occupat. Quamobrem Frotho Orientis bella deserere coactus, apud Suetiam cum Suanhuita sorore graue prælium facit. Quo afflictus noctu conscensa cymba, per occultos nauigationis anfractus, perforandæ hostium classis aditum quærebat. Deprehensus a sorore, rogatusq; cur tacito remigio varias meatuum ambages sequeretur, simili quæstionis modo percontantem absoluit. Nam Suanhuita quoq; eodẽ noctis tempore solitariã nauigationẽ ingressa, ancipiti declinationis gyro multiplices sensim aditus recessusq; captabat. Fratrem itaq; dudum ab eo collatæ sibi libertatis admonitum rogare cœpit, vt quam bellũ Ruthenicum petiturus, arbitraria nubendi potestate donauerat, assumpto coniuge frui permittat, ratumq; post factũ habeat, quod fieri ipse concesserit. Tam iustis precibus permotus Frotho pacẽ cum Regnero cõponit, iniuriamq; quã ex sororis petulantia suscepisse videbatur, 4 rogatui remisit. A quibus etiam manu quantã per eos amiserat donatus, deforme vulnus specioso beneficio pẽsatum gaudebat. Daniã ingressus, capto perductoq; ad se Vbboni ignouit, veniamq; quam pœnã mali merito rependere maluit, quod regnũ potius vxoris impulsu, quàm propria cupiditate tentasse, nec tã autor iniuriæ, quàm imitator fuisse videretur. Vluildã eidem ademptã amico suo Scoto, qui & ipse Scotici nominis conditor fuit, nubere coegit, tori varietatem supplicij loco reputans. Cuius discessum regijs etiã vehiculis prosequutus, iniuriã beneficio pensauit. Sororis siquidem naturam, non ingeniũ intuens, suæ potius famæ, quàm illius nequitię consulebat. Quæ fraternis meritis nihil ex consueti odij pertinacia remittens noui mariti animum occidendi Frothonis, occupandiq; Danorum imperij cõsilio fatigabat. Segniter enim deserere solet animus, quicquid solido fuerit amore cõplexus. Neq; fluidis annis molitũ continuò crimen elabitur. Primæuã quippe mentem posterior imitatur affectio. Nec citò vitiorum vestigia pereunt, quæ tenera moribus ætas impresserit. Cum vacuas mariti aures haberet, insidias à fratre in virũ conuertit, mercede conductis, qui iugulũ dormientis cõfoderent. Qua de re Scotus per pedissequã certior factus, nocte qua cædis ministerium circa se peragendum acceperat, lecto loricatus incessit. Rogatus ab Vluilda quid ita assuetæ quietis vsum, ferreo cultu mutasset? Sic ad præsens sibi collibitum retulit. Cùm somno obfusus putaretur, irrumpentes insidiarum ministros lecto delapsus obtruncat. Quò euenit, vt Vluildã insidijs fratri nectendis abstraheret, & alijs vxorum perfidiam cauendi documentum præberet. Quæ dum geruntur, adoriendæ bello Fresię Frothoni consilium incidit, claritatem Orientis deuictione quæsitam, Occidentis oculis infundere auido. Oceanum petenti prima aduersum Vitthonem Fresorum piratam cõgressio fuit, in qua socijs primos hostium impetus solo clypeorum obiectu patienter excipere iussis, non antè missilibus vtendum edixit, quàm penitus hostium iaculorum imbrem exhaustum aduerterent. Quæ tanto à Fresis auidius emissa, quãto à Danis tolerabilius exce-

4 fortè, rogã ti.

excepta, Vitthone Frothonis patientiam à pacis cupiditate profectam exiſtimante. Oritur ingens claſſicum, & immenſo pila ſtridore diſſultant. Cum nullum incautis iaculum ſupereſſet, Danorum telis obfuſi vincuntur. Fuga littus amplexi, inter flexuoſos foſſarum ambitus obtruncantur. Rhenum deinde claſſe rimatus, extremis Germaniæ partibus manus iniecit. Repetito oceano Freſorum claſſem vadoſis inflictam vorticibus adortus, cæde naufragium cumulauit. Nec tantas hoſtium acies obtriuiſſe contentus, Britanniam tentat. Cuius rege deuicto, Melbricum Scoticæ regionis præfectum aggreditur. Cui cùm bellum illaturus Britannorum regem imminere ex ſpeculatore cognoſſet, tergóque ſimul ac pectori conſulere nequiret, militibus ad concionem vocatis deſerenda vehicula, abijciendam ſuppellectilem, aurúmque quod ab eis geſtaretur paſſim per arua diſijciendum edixit, affirmans ſolam in opum effuſione opem reſtare. Nec aliud concluſis ſubſidium ſupereſſe, quàm hoſtem ab armis in auaritiam pellicere. Libenter prædam apud exteros quæſitam ſupremæ neceſſitati impendi debere. Fore enim vt hoſtes non minore auiditate collectam abijcerent, quàm repertam corriperent, oneri potius quàm vſui futuram. *Freſia à Danis ſubacta.*

Tunc Torkillus auaritia antè alios inſignis, cæteriſque eloquio præſtans, capite galea nudato clypeo innixus, Mouet, inquit, rex pleroſque tuæ præceptionis auſteritas, qui magni æſtimant, quod ſanguine pepererunt: ægrè proijcitur, quod maximo conſtat periculo quæſitum. Inuiti deſerunt, quod vitæ diſcrimine emerunt. Extremæ enim dementiæ eſt, virili animo ac manu parta muliebriter ſpernere, opéſque hoſti inſperatas afferre. Quid deformius, quàm belli fortunam prædæ quã gerimus contemptu præcurrere? certúmque & præſens bonum, dubij mali metu relinquere? Nondum Scotos aſpeximus, & aruum auro ſpargemus? Quales in prælio exiſtimandi ſunt, quos bellum petentes ſola bellorum eneruat opinio? An qui hoſti formidoloſi fuimus, ridiculi erimus, claritatémque contemptu mutabimus? Mirabitur Britannus ab his ſe victum, quos ſolo vinci timore conſpexerit. Illorum metu prememur, quibus metum priores ingeſſimus? Quorum præſentiam contempſimus, abſentiam metuemus? Quando opes probitate mercabimur, quas timore vitamus? Pecunias pro quibus pugnauimus, pugnam vitando temnemus? Quos paupertati ſubijcere debuimus, diuitijs imbuemus? Spolia fortiter cepimus, molliter iaciemus? Quid turpius a nobis committi poterit, quàm aurum erogare, quibus ferrum infligere debemus? Pauor nunquam eximet, quod virtus peperit. Quod bello quæſiuimus, bello linquendum eſt. Tanti præda veneat, quanti empta eſt, ferro precium penderetur. Præſtat ſpecioſa defungi morte, quàm lucis auiditate vileſcere. A vita paruulo temporis momento deſerimur. Pudor etiam fatum inſequitur. Huic accedit, quod iactantes aurum, hoſtis hoc auidius inſequetur, quo maiore metu vrgeri crediderit. Præterea neutra nobis fortuna auri odium facit. Victores namque ære quod geſtamus ouabimus, victi ſepulturæ præmio relinquemus. Hæc ſenior.

At milites regis potius quàm ſodalis conſilium intuentes, priorémque exhortationem poſteræ præferentes, quod cuique opum erat certatim loculis egerunt. Mannos quoque variæ ſuppellectilis gerulos oneribus abſoluunt, ſicque vacuefactis crumenis, armis habilius accinguntur. Quibus progreſſis ſuccedentes Britanni, in patentem latè prædam diſſiliunt. Quos rex circa pecuniæ raptum auidius æquo occupatos conſpiciens, cauere iubet, ne deſtinatas prælio manus opum onere fatigent, ſcientes triumphum antè carpendum, quàm cenſum. Proinde auro ſpreto, auri dominos inſequantur. Nec æris, ſed victoriæ fulgorem mirentur: memineríntque ſatius trophæum penſare, quàm quæſtum: potiorem eſſe metallo virtutem, ſi ritè amborum habitum metiantur: hoc nanque exteriorem ornatum conciliari, illam interno externóque cultui precium afferre. Quamobrem remotos à pecuniæ contemplatione oculos habeant, abſtractúmque auaritia animum belli ſtudijs impendant. Præterea nouerint prædam ab hoſtibus de induſtria reiectam, aurúmque inſidiis potius, quàm vſui ſeminatum. Sed & ſimplicem argenti *Regis à præda dehortatio.*

nitorem latentis hami fraude implicitum teneri. Neque enim facile fugisse existimandum, qui fortem Britãnorum gentem fugæ prior adegerit. Cæterũm nihil indignius opibus esse, quæ raptorem captiuant, dum ditare creduntur. Siquidem Danos quibus opes obtulisse videantur, ferro cædeque mulctandos duxisse. Itaq; si sparsa rapiant, eo hostem instruere viderentur. Si enim æris in medio positi specie tangerentur, non solùm id, sed & si quid eis propriæ pecuniæ superesset amitterent. Quid enim colligere prodesset, quæ protinus erogare cogantur? Sin pecuniam prosterni renuerint, hostem haud dubiè prostraturos. Potius itaque virtute arduos, quàm cupiditate pronos existere debere, nec occiduos in auaritiam animos, sed erectos in gloriam habendos esse: armis non auro certandum fore.

Equitis Britanni verba

Finiente rege, eques Britannicus cunctis onustum auro gremium ostendens, Colliguntur, inquit, rex ex oratione tua gemini rerum affectus, vnus timoris, alter maleuolentiæ testis, cum & opibus propter hostem vti prohibeas, nosque egenos tibi quàm locupletes militare satius ducas. Quid hac deformius voluntate? quid exhortatione stolidius? Domesticas hic gazas agnoscimus, agnitas tollere dubitabimus? Quod armis repetere pergebamus, quod sanguine recuperare contendimus, vltro restitutum vitabimus? propria vendicare cunctabimur? Vter timidior est, qui parta fundit, an qui fusa legere pertimescit? En quod necessitas ademit, casus reddidit. Non hostium, sed nostra hæc spolia sunt: non attulit aurum Britanniæ Danus, sed abstulit. Quæ subacti inuitique perdidimus, gratis redeuntia fugiemus? Nephas est tantum fortunę beneficium indignanter excipere. Quid enim vesanius, quàm opes in patulo constitutas despicere, conclusas ac vetitas affectare? Ante oculos collocata fastidio dabimus, fugientia captaturi? In medio positis abstinebimus, longinqua atque extera petituri? Quando peregrina prædabimur, si propria refutamus? Nunquam deos tam infestos experiar, vt sinum paterna auitáque pecunia refertum, tam iusto onere vacuefacere compellar. Noui Danorum luxum, nunquam plena meri vasa liquissent, ni timor aufugere compulisset. Facilius vitam deseruissent, quàm vinum. Communis hic nobis affectio est, hac illis imagine respondemus. Esto, fugam finxerint, antè tamen in Scotos incident, quàm egredi queant. Nunquam porcis proculcandum aut belluis hoc aurum rure squalebit, humano melius vsui seruiturum. Præterea si exercitus à quo victi sumus spolia rapimus, fortunam in nosmet victoris transferimus. Quod enim certius victoriæ præsagium accipi posset, quàm pugnam præda præcurrere, castraq; ab hostibus deserta ante prælium capere? Satius est metu vicisse quàm ferro.

Finierat vix eques, & ecce omnium effusæ in prædam manus nitida passim æra carpsere. Mireris illic obscœnæ auiditatis ingenium, speculari posses immoderatum cupiditatis exemplum. Videres cum gramine pariter aurum conuelli, intestinum dissidium nasci, immemores hostium ciues ferro decernere, familiaritatis iura, societatis respectum negligi: auaritiam omnes, amicitias neminem intueri. Interea Frotho syluam quæ Scotiam Britanniamque secernit, vasto itinere permensus, arma milites capere iubet. Cuius aciem speculati Scoti, cum sibi leuia tantùm pila suppetere, Danos verò præstantiori armaturæ genere cultos conspicerent, pugnam fuga præueniunt. Quos Frotho Britannicæ effusionis metu modicum insecutus, Vluildæ virum Scotum cum ingenti exercitu obuium recepit, quem è remotissimis Scotiæ finibus auxilij Danis ferendi cupido perduxerat. Per hunc Scotorum insectatione relicta, cursum in Britanniam reflectere iussus, prædam quam vafrè reiecerat acriter recuperauit. Igitur quo æquiore animo opes deseruit, hoc facilius recepit. Pœnituit tunc oneris Britannos, sanguine pœnas auaritiæ dantes. Piguit inexpleta auiditati brachia porrexisse. Puduit minus regiæ exhortationi, quàm propriæ indulsisse cupiditati.

Post hæc celeberrimum insulæ oppidum Lundoniam petit: cuius murorum firmitate expugnationis facultatem negãte, mortis simulatione facta, vires ab astutia mutuatus est. Siquidem præfectus Lundoniæ Dalemannus, cum falsum de eius obitu nunciũ accepisset, receptis in deditionẽ Danis, ducẽ ex indigenis offert,

Quem

Quem vt ex magno aceruo legerent, oppidum intrare permiſit. Quibus electionis diligentiam ſimulantibus, nocturnis inſidijs circumuentus opprimitur. His geſtis, regem in patriam regreſſum, Scato quidam conuiuio excipit, bellicis eius laboribus voluptatis licentiam permixturus. Apud quem Frotho dum regio more ſtratis auro puluinaribus accubaret, per Hundingum quendam ad dimicandum prouocatus, quanquam conuiuialibus mentem gaudijs impendiſſet, plus pugnæ propinquitate quàm epularum præſentia delectatus, duello cœnam, victoria duellum abſoluit. In quo dubiæ ſalutis vulnere ſuſcepto, rurſum Haquini pugilis adhortatione perſtrictus, prouocantis nece vltionem irritatæ quietis exegit. Duos ex cubicularijs palàm inſidiarum conuictos, ingentibus ſaxis affixos pelago obruit, ponderoſum animi crimen annexa corporibus mole mulctando. Ferunt quidam Vluildam tunc ei inſecabilem ferro veſtem donaſſe, qua circumamictus nullo telorum acumine læderetur. Nec prætereundum, Frothonem contuſis commolitisq; auri fragminibus cibos reſpergere ſolitum, quibus aduerſum familiares veneficorum inſidias vteretur. Hic dum Regnerum Suetiæ regem falſo proditionis inſimulatum bello laceſſit, non telorum vi, ſed armorum pondere & corporis æſtu ſtrangulatus interijt, Haldano, Roë, & Scato, filijs relictis. His virtute paribus, æqua regnandi inceſſit auiditas. Imperij cuiq; cura extitit: fraternus nullum reſpectus aſtrinxit: quem enim nimia ſui charitas ceperit, aliena deſerit, nec ſibi quiſquam ambitioſe atq; alijs amicè conſulere poteſt. Horũ maximus Haldanus, Roë & Scato fratribus interfectis, naturam ſcelere polluit, regnum parricidio carpſit: & ne vllum crudelitatis exemplum omitteret, comprehenſos eorum fautores prius vinculorum pœna coërcuit, mox ſuſpendio conſumpſit. Cuius ex eo maxime fortuna admirabilis fuit, quod licet omnia temporum momenta ad exercenda atrocitatis officia contuliſſet, ſenectute vitam non ferro finierit. Huius filij Roë, & Helgo fuere. A Roë Roskildia condita memoratur, quam poſtmodum Sueno furcatæ barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, amplitudine propagauit. Hic breui anguſtoq; corpore fuit, Helgonem habitus procerior cepit. Qui diuiſo cum fratre regno, maris poſſeſſionem ſortitus, regem Sclauiæ Scalcum maritimis copijs laceſſitum oppreſſit. Quam cum in prouinciam redegiſſet, varios pelagi receſſus, vago nauigationis genere perluſtrabat. Hic licet ferocioris ingenij eſſet, luxuria tamen ſæuitiam æquabat. Adeò ſiquidem proiectus in Venerem extitit, vt ambiguæ exiſtimationis eſſet, tyrannide magis an libidine arſerit. Apud inſulam Thoro virgine Thora ſtuprum pati coacta, filiam ſuſcepit, cui poſtmodum Vrſæ vocabulum aptauit. Hundingum Saxoniæ regis Syrici filium, apud Stadium oppidum prælio vicit, eundemq; ex prouocatione adortus duello proſtrauit: ob quod Hundingi interemptor vocatus, victoriæ decus cognomine vſurpauit. Iutiæ Saxonibus ereptæ ius procurationemq; Heſcæ, Eyr & Ler ducibus commiſit. Apud Saxoniam ingenui ac liberti necem pari ſumma rependendam conſtituit, perinde ac liquidò conſtare volens, quod cunctas Theutonum familias æqua ſeruitus teneret, omniũq; corrupta libertas parem conditionis ignominiam redoleret. Cum ad inſulam Thoro piraticam reflexiſſet, Thora necdum amiſſæ virginitatis mœrore depoſito turpi commento nephariam ſtupri vltionem excogitauit, ſiquidem filiam nubilis ætatis de induſtria littori immiſſam, concubitu patrem maculare præcepit. Qui licet inſidioſæ voluptatis illecebris corpus dediſſet, animi tamen integritatem exuiſſe credendus non eſt, cum ei promptiſſimam erroris excuſationem ignorantiæ beneficium afferret. O ſtolidam matrem, quæ filiæ pudicitiam vt ſuam vlciſceretur, exulare permiſit, nec ſanguinis ſui caſtitatem curauit, dummodo inceſti efficeret reum, per quem prior ipſa perdiderat cœlibatum. Atrocem fœminæ mentem, quæ veluti ſecundam ſui corruptionem in pœnam corruptoris expendit, cum hoc ipſo potius iniuriam augere, quàm extenuare videretur. Quippe quo ſe vltionem aſſequi credidit, culpam conſtruxit: & dum noxam detrahere geſtit, nephas adiecit, ſobolis ſuæ nouercam agendo, cuius vt propriam expiaret infamiam, flagitio non pepercit. Nec dubium eandem refertum impudentia animum geſſiſſe, cuius tantus à pudore exceſſus erat, vt iniuriæ ſolatium filiæ probro petere non erubeſceret. Magnum, ſed vno expiabile ſcelus, quod concubi-

Frothonis primi interitus.

Roskildia à Roë condita.

Theutoni à Danis ſubiugati.

tus noxam fausta proles detersit, neq; opinione tristius, quàm fructu iocundius fuit. Siquidem genitus ex Vrsa Rolpho, ortus sui infamiam conspicuis probitatis operibus redemit: quorum eximium fulgorem omnis æui memoria specioso laudum præconio celebrat. Fit enim vt lætis lugubria finiantur, & in speciosos exitus turpiter auspicata concedant. Igitur vt flagitiosus, ita felix patris error extitit, quem tanta luce mirificus postmodum filius expiauit. Interea Regnero apud Suetiam defuncto, coniunx eius Suanhuita paruo pòst & ipsa morbo ex mœstitia contracto decedit, fato virum insecuta, à quo vita distrahi passa non fuerat. Fieri nanq; solet, vt quidam ob eximiam charitatem, quam viuis impenderant, etiam vita excedentes comitari contendant. His filius Hothbrodus succedit, qui proferendi imperij studio Orienti bellum intulit, ac post immensam populorum cladem, Atislum & Hotherum filios procreauit. Hisdem Geuarum quendam egregijs sibi meritis deuinctum pædagogum adsciuit. Nec Orientis victoria contentus, Daniam petit, eiusq; regem Roë tribus prælijs prouocatum occìdit. His cognitis Helgo filium Roluonem Lethrica arce conclusit hæredis saluti consulturus, vtcunq; suam fortunam tractasset. Deinde præsides ab Hothbrodo immissos vt externo patriã dominio liberaret, missis per oppida satellitibus cæde subegit. Ipsum quoq; Hothbrodum cum omnibus copijs nauali pugna deleuit: nec solum fratris, sed etiam patriæ iniuriam plenis vltionis armis pensauit. Quo euenit, vt cui nuper ob Hundingi cædem agnomen incesserat, nunc Hothbrodi strages cognomentum inferret. Præterea Suecones perinde ac parum prælijs afflictos abiectissimo conditionis instituto mulctauit, lege sanciens, ne cuiuspiam eorum iuxta legitimarum compositionum formulam læsio sarciretur. His gestis, ob superioris flagitij ruborem patriam penatesq; perosus, repetito Oriente decedit. Opinantur quidam, quod exprobratæ sibi turpitudinis anxius, super districtum gladium incumbendo, voluntaria se morte consumpserit. Huic filius Roluo succedit, vir corporis animiq; dotibus venustus, qui staturæ magnitudinem pari virtutis habitu commendaret. Cuius temporibus cum Danorum imperio Suetia subiaceret, Atislus Hothbrodi filius liberandæ patriæ ratione callidius quæsita, matrem Roluonis Vrsam, coniugio sibi sociandam curauit, intercedente connubij affinitate efficaciores priuigno monitus super tributi laxatione daturus. Nec fortunam votis aduersam habuit. Hic à puero liberalitatis odio imbutus adeò pecuniæ tenax extitit, vt munificum haberi infamiæ loco duceret. Quem cum Vrsa tantis auaritiæ sordibus obfusum videret, ideoq; eo carere cuperet, insidijs agendum rata, mira artis superficie fraudis formulam texit. Impietatis quippe simulationem amplexa, maritum capessendæ libertatis admonitum, nouarum rerum exhortatione solicitat, filiumq; maximis muneribus promissis, Suetiam arcessiri curat. Ita nanq; se votis maxime potituram credebat, si filio aurũ victrici nacto, regias opes fugiendo conuellere, virumq; non tantum toro, sed etiam pecunia fraudare potuisset. Neq; enim auaritiam vllo melius, quàm opum subtractione mulctandam putabat. Cuius doli profunditas ab intimis astutiæ modis profecta, haud facile ex hoc discerni poterat, quod permutandi tori studium, affectatæ libertatis imagine colorabat. Cæcam viri mentem, quæ matrem aduersum filij caput exarsisse putauit, nec suam potius strui perniciem intellexit. Stolidum mariti sensum, qui peruicacem vxoris industriam non aduertit, transferendi connubij copiam filialis odij specie molientem. Cum enim nulla muliebribus animis fiducia debeatur, is tanto stolidiorem fœminæ fidem detulit, quanto facilius eam sibi fidam, filio insidiosam putauit. Igitur promissorum magnitudine excitus Roluo, cum Atisli fortè penates ingressus, ob absentiæ diuturnitatem conuictusq; dissuetudinem parum à matre cognosceretur, leniendæ famis subsidiũ per iocum petere cepit. Qua prandium à rege poscendum hortante, laceram vestis suæ partem exerens, operam consuentis exposcit. Cum obseratas matris aures haberet, difficile, inquit, veram ac solidam amicitiam reperiri, cum filio mater epulum, fatu soror suendi obsequium neget. Ita matris errore mulctato, magnum eidem negatæ humanitatis ruborem iniecit. Quem cum Atislus inter epulas matri discubitu iunctum aspiceret,

Vrsæ astus erga maritum.

vtrunq;

vtrunq; lasciuiæ increpans impudicum fratris sororisq; consessum asseruit. Cui Roluo, honestum in filio maternæ charitatis amplexum respondit, lacessitæ integritatis defensionem ab arctissimo naturæ vinculo mutuatus. Idem percunctantibus conuiuis, quod fortitudinis genus cæteris anteferret, patientiam nominauit. Interrogatus ab ijsdem Atislus, cui potissimũ virtuti votorum suorum studiũ obligasset: Liberalitatis sibi professionem aptauit. Exiguntur igitur hinc animositatis, inde munificentiæ pacta, priorq; Roluo virtutis experimentum edere iubetur. Qui cum igni applicaretur, parmulam parti qua acrius vrgebatur obiecit, alteroq; laterum defenso, reliquum munimento vacuum, vnico patientiæ duramento firmauit. Magna viri solertia, leniendi ardoris præsidium à clypeo mutuantis, vt inde exposito flammis, corpori propugnaret, vnde eidem inter stridentia quandoq; tela consuluisset. Æstus tamen telis acrior, cum vallatam clypeo partem expugnare non posset, defectum munimine latus inuasit. Quem pedissequa, quæ forte propter focum astabat, intolerabili costarum ardore torreri conspiciens, egesta dolio clepsydra fuso flammam humore sopiuit, mediasq; incendij pœnas, tempestiuo liquoris beneficio repressit. Roluo patientiæ consummatione laudatur. Post hæc Atisli munera requiruntur. Ferunt illum collatis in priuignum opibus, ad vltimum ingentis ponderis torquem, quo donũ cumulatius redderet, expendisse. Igitur Vrsa tertio conuiuij die, edendæ fraudis copiam aucupata, suspicato nil tale coniuge, regia pecunia vehiculis imposita, proprijs se penatibus furtiuo subduxit egressu, sublustriq; nocte fugam cum filio consecuta discedit. Insequentis se viri metu percita, per summam vlterioris fugæ diffidentiam comites abijciendæ pecuniæ iussu solicitat, vita vel opibus carituros affirmans, vnicum salutis stipendium in æris abiectione repositum, nec fugæ subsidium, nisi rerum damno carpendum. Eodem itaq; exemplo vtendum, quo sibi Frothonem apud Britannos consuluisse proditum erat. Adiecit etiam, nõ magno constare, si propria Suetis resumenda deponerent, dum inde sibi fugæ profectus, vnde eis insecutionis defectus accederet, magisq; aliena restitui, quàm sua deseri viderentur. Nec mora, quo fuga celerius carperetur, reginæ iussa complentur. Aurum crumenis egeritur, opes hostiũ raptui relinquuntur. Sunt qui asserant Vrsam retentis pecunijs æs auro oblitum, fugæ suæ vestigijs instrauisse. Credi nanq; poterat fœminam ingentia molitam facinora, metallum quoq; iactui destinatum inani fulgore pinxisse, verarum opum precia mendacis auri iubare simulantem. Videns igitur Atislus donatũ Roluoni torquem, inter alia auri insignia relictum intimum auaritiæ suæ pignus curiosius contemplatus, vt prędam exciperet, affixis humo genibus cupiditati maiestatem inclinare sustinuit. Quem Roluo tollendę pecuniæ gratia pronum dimissumq; conspiciens, proprijs prostratum muneribus risit, perinde ac cupide repetentem quod callide tribuisset. Contentis præda Suetis, ocyus ad naues se recipit, fugamq; vehementi remotũ conatu captauit. Ferunt autem illum quicquid præstare posceretur, primæ supplicationi prompta liberalitate tribuere solitum, nec vnquam ad secundam petentis vocem distulisse rogatum. Siquidem precum iterationem munificentiæ velocitate præcurrere, quàm beneficium tarditate notare maluit. Quæ res ei maximam athletarũ frequentiam conciliauit. Plerunq; enim virtus, aut præmijs pascitur, aut laudibus incitatur. Per idẽ tempus Agnerus quidam Ingelli filius, sororem Roluonis, Rutam nomine, matrimonio ducturus, ingenti conuiuio nuptias instruit, in quo cum pugiles omni petulantiæ genere debacchantes, in Ialtonem quendam nodosa passim ossa conijcerent, accidit vt eius consessor Biarco nomine iacientis errore vehementem capite ictum exciperet, qui dolore pariter ac ludibrio lacessitus, osse inuicẽ in iacientem remisso, frontem eius in occiput reflexit, idemq; loco frontis intorsit, transuersum hominis animum vultus obliquitate mulctando. Ea res contumeliosam ioci insolentiam temperauit, pugilesq; regia abire coëgit. Qua conuiuij iniuria permotus sponsus, ferro cum Biarcone decernere statuit, violatæ hilaritatis vltionem duelli nomine quæsiturus: in cuius ingressu, vtri prior feriendi copia deberetur, diutule certatum est. Non enim antiquitus in edendis agonibus crebræ ictuum vicissitu-

Commendatio patientiæ in Roluone.

Roluonis mira liberalitas.

Pugnandi ratio quæ fuerit veteribus.

dines petebantur, sed erat cum interuallo temporis etiam feriendi distincta successio, rarisq; sed atrocibus plagis certamina gerebantur, vt gloria potius percussionũ magnitudini, quàm numero deferretur. Prælato ob generis dignitatem Agnero, tanta vi ictum ab eo editum constat, vt prima cassidis parte conscissa, supremam capitis cuticulam vulneraret, ferrumq; medijs galeæ interclusum foraminibus dimitteret. Tunc Biarco mutuò percussurus, quo plenius ferrum libraret, pedem trunco annixus, medium Agneri corpus, præstantis acuminis mucrone transfegit. Sunt qui asserant, morientem Agnerum soluto in risum ore, per summam doloris dissimulationem spiritum reddidisse. Cuius vltionem pugiles auidius expetentes, simili per Biarconem exitio mulctati sunt. Vtebatur quippe præstantis acuminis, inusitatæq; longitudinis gladio, quem Loui vocabat. Talibus operum meritis exultanti, nouam de se syluestris fera victoriam præbuit. Vrsum quippe eximiæ magnitudinis obuium sibi inter dumeta factum, iaculo confecit, comitemq; suum Ialtonem, quò viribus maior euaderet, applicato ore, egestũ belluæ cruorem haurire iussit. Creditũ nanq; erat, hoc potionis genere corporei roboris incrementa præstari. His facinorum virtutibus clarissimas optimatum familiaritates adeptus, etiam regi percharus euasit, sororem eius Rutam vxorem adsciuit, victiq; sponsam victoriæ præmium habuit. Ab Atislo lacessiti Roluonis vltionem armis exegit, eumq; victum bello prostrauit. Tunc Roluo magni acuminis iuuenem Hiarthwarum nomine, sorore Sculda sibi in matrimonium data, annuoq; vectigali imposito, Suetiæ præfectum constituit, libertatis iacturam affinitatis beneficio leniturus. Hoc loci quiddam memoratu iocundum operi inseratur. Adolescens quidam Wiggo nomine, corpoream Roluonis magnitudinem attentiori contemplatione scrutatus, ingentiq; eiusdem admiratione captus, percontari per ludibrium cœpit, quisnam esset iste krage, quem tanto staturæ fastigio prodiga rerum natura ditasset, faceto cauillationis genere inusitatum proceritatis habitum prosecutus: dicitur enim lingua Danica, krage, truncus cuius semicæsis ramis fastigia conscenduntur, ita vt pes præcisorũ stipitum obsequio perinde ac scalę beneficio nixus, sensimq; ad superiora prouectus, petitæ celsitudinis compendiũ assequatur. Quem vocis iactum Roluo perinde ac inclytum sibi cognomen amplexus, vrbanitatem dicti ingentis armillę dono prosequitur, qua Wiggo dexteram excultam extollens, læua per puderis simulationem post tergum reflexa, ridiculum corporis incessum prębuit, præfatus exiguo lętari munere, quem sors diutinæ tenuisset inopiæ. Rogatus cur ita se gereret, inopem ornamenti manũ, nulloq; cultus beneficio gloriantem, ad aspectum reliquæ, verecundo paupertatis rubore perfundi dicebat. Cuius dicti calliditate consentaneum priori munus obtinuit. Siquidem Roluo manum quæ ab ipso occultabatur, exemplo reliquæ in medium accersendam curauit. Nec Wiggoni rependendi beneficij cura defuit: siquidem arctissima voti nuncupatione pollicitus est, si Roluonem ferro perire contingeret, vltionem se ab eius interfectoribus exacturum. Nec prętereundũ, quod olim ingressuri curiam proceres, famulatus sui principia, alicuius magnæ rei voto principibus obligare solebant, virtute tirocinium auspicantes. Interea Sculda tributariæ solutionis pudore permota, diris animum commentis applicans, maritum exprobrata conditionis deformitate, propulsandæ seruitutis monitu concitatum, atq; ad insidias Roluoni nectendas perductum, atrocissimis nouarum rerum consilijs imbuit, plus vnumquenq; libertati, quàm necessitudini debere testata. Igitur crebras armorum massas diuersi generis tegminibus obuolutas, tributi more per Hiarthwarum in Daniam perferri iubet, occidendi noctu regis materiam prębituras. Refertis itaq; falsa vectigalium mole nauigijs, Lethram pergitur, quod oppidum à Roluone constructum, eximijsq; regni opibus illustratum, cæteris confinium prouinciarum vrbibus regiæ fundationis & sedis autoritate præstabat. Rex aduentum Hiarthwari conuiualis impensæ delicijs prosecutus, ingẽti se potione proluerat: hospitibus pręter morem ebrietatis intemperantiam formidantibus. Cæteris igitur altiorem carpentibus somnum, Sueones quibus cœlesti libido propositi communem quietis vsum ademerat, cubiculis furtim delabi cœpere. Aperitur ilico telorum occlusa congeries, & sua sibi quisq; tacitus arma connectit, deinde regiam petunt, irruptisq; penetralibus

Biarconis robur.

Facete dictum.

Voto se astringendi mos priscus.

Lethrare-galis olim sedes.

netralibus in dormientium corpora ferrum destringunt. Experrecti complures, quibus non minus subitæ cladis horror, quàm somni stupor incesserat, dubio nisu discrimini restitere, socij an hostes occurrerent, noctis errore incertum reddente. Eiusdem fortè silentio noctis Hialto qui inter regios proceres spectatæ probitatis merito præeminebat, rus egressus, scorti se complexibus dederat. Hic cum obortum pugnæ fragorem stupida procul aure sensisset, fortitudinem luxuriæ prætulit, maluitq; funestum Martis discrimen appetere, quàm blandis Veneris illecebris indulgere. Quanta hunc militem regis charitate flagrasse putemus, qui cum ignorantiæ simulatione excusationem absentiæ præstare posset, salutem suam manifesto periculo obijcere, quàm voluptati seruire satius existimauit? Discedentem pellex percunctari cœpit, si ipso careat, cuius ætatis viro nubere debeat. Quam Hialto perinde ac secretius allocuturus, propius accedere iussam, indignatus amoris sibi successorem requiri, præciso naso deformem reddidit, erubescendoq; vulnere libidinosæ percunctationis dictum mulctauit, mentis lasciuiam oris iactura temperandam existimans. Quo facto, liberum quæsitæ rei iudicium à se ei relinqui dixit. Posthęc repetito ocyus oppido, confertissimis se globis immergit, aduersasq; acies mutua vulnerum inflictione prosternit. Cumq; dormientis adhuc Biarconis cubiculum præteriret, expergisci iussum, tali voce compellat:

Ocyus euigilet quisquis se regis amicum
Aut meritis probat, aut sola pietate fatetur.
Discutiant somnum proceres, stupor improbus absit,
Incaleant animi vigiles: sua dextera quenque
Aut famæ dabit, aut probro perfundet inerti.
Noxq; hæc aut finis erit, aut vindicta malorum.
Non ego virgineos iubeo cognoscere ludos,
Nec teneras tractare genas, aut dulcia nuptis
Oscula conferre, & tenues astringere mammas:
Non liquidum captare merum, tenerumúe fricare
Fœmen, & in niueos oculum iactare lacertos.
Euoco vos ad amara magis certamina Martis.
Bello opus est, nec amore leui: nihil hic quoq; facti
Mollities eneruis habet, res prælia poscit.
Quisquis amicitiam regis colit, arma capessat.
Pensandis animis belli promptissima laus est.
Ergo viris timidum nihil, aut leue fortibus insit,
Destituatq; animos armis cessura voluptas.
In precio iam fama manet, laudis sibi quisque
Arbiter esse potest, propriaq; nitescere dextra.
Instructum luxu nihil assit, plena rigoris
Omnia præsentem discant exoluere cladem.
Non debet laudis titulos aut præmia captans
Ignauo torpere metu, sed fortibus ire
Obuius, & gelidum non expallescere ferrum.

Ad hanc vocem expergefactus Biarco, cubicularium suum Scalcum ocyus excitatum, hoc alloquitur modo:

Surge puer, crebroq; ignem spiramine pasce.
Verre larem ligno, & tenues dispelle fauillas.
Scintillas extunde focis, ignisq; iacentes
Erige relliquias, & opertas elice flammas.
Languentem compelle larem producere lumen,
Ardenti rutilas accendens stipite prunas.
Proderit admota digitos extendere flamma.
Quippe calere manu debet qui curat amicum,
Et nocui penitus liuoris pellere frigus.

Rursum Hialto.

Dulce est nos domino percepta rependere dona,
Acceptare enses, famæq; impendere ferrum.
En virtus sua quenq; monet, meritum bene regem
Rite sequi, dignaq; ducem grauitate tueri.
Enses Theutonici, galeæ armillæq; nitentes,
Loricæ talo immissæ, quas contulit olim
Roluo suis, memores acuant in prælia mentes.
Res petit & par est, quæcunq; per ocia summa
Nacti pace sumus, belli ditione mereri,
Nec lætos cursus mœstis præponere rebus,
Aut duris semper casus præferre secundos.
Mente pari proceres sortem capiamus vtranq;,
Nec mores fortuna regat, quia condecet æque
Delicias ac dura pati, vultuq; sub illo
Ducamus tristes quo dulces hausimus annos.
Omnia quæ poti temulento prompsimus ore,
Fortibus edamus animis, & vota sequamur
Per summum iurata Iouem, superosq; potentes.
Danorum primus herus est meus, assit eidem
Vt probus est quisq;: procul hinc procul este fugaces,
Forti opus est stabiliq; viro, non terga ferente
In dubium, belliue truces metuente paratus.
Maxima sæpe duci virtus ex milite pendet.
Tanto etenim princeps aciem securior intrat,
Quanto illum melius procerum stipauerit agmen.
Arripiat digitis pugnacibus arma satelles,
Iniiciens dextram capulo, clypeumq; retentans,
Inq; hostis ruat, & nullos expalleat ictus.
Nemo se retro feriendum præbeat hosti,
Nemo enses tergo excipiat, pugnacia semper
Pectora vulneribus pateant, certamina prima
Fronte gerunt aquilæ, & rapidis se rictibus vrgent
Anteriore loco. species vos alitis æquet
Aduerso nullam metuentes corpore plagam.
Ecce furens æquoq; sui fidentior hostis,
Ferro artus, faciemq; aurata casside tectus,
In medios fertur cuneos, ceu vincere certus
Intimidusq; fugæ, & nullo superabilis ausu.
Suetica (me miserum) Danos fiducia spernit.
Ecce truces oculis Gotthi, visuq; feroces
Cristatis galeis hastisq; sonantibus instant,
In nostro validam peragentes sanguine cladem,
Distringunt gladios, & acutas cote bipennes.
Quid te Hiaruare loquar? quem Sculda nocente repleuit
Consilio, tantaq; dedit crudescere culpa?
Quid te infande canam nostri discriminis autor,
Proditor eximii regis, quem sæua libido
Imperii, tentare nephas, furiisq; citatum
Coniugis æternam pepulit prætendere noxam?
Quis te error factum Danis dominoq; nocentem
Præcipitauit in hoc rerum scelus? vnde subibat
Impietas tanto fraudis constructa paratu?
Quid moror? extremam iam degustauimus escam.
Rex perit, & miseram sors vltima corripit vrbem.

Illuxit

Illuxit suprema dies, nisi fortè quis assit
Tam mollis, quod se plagis præbere timescat,
Aut imbellis ita vt domini non audeat vltor
Esse sui, dignosq; animo proscribat honores.
Tu quoq; consurgens niueum caput exere Ruta,
Et latebris egressa tuis in prælia prodi.
Cædes te foris acta vocat, iam curia bellis
Concutitur, diroq; strepunt certamine portæ.
Loricas lacerat ferrum, dirumpitur hamus
Nexilis, & crebro cedunt præcordia telo.
Iam clypeum regis vastæ minuere secures.
Iam longi resonant enses, crepitatq; bipennis
Humanis impacta humeris, & pectora findens.
Quid pauitant animi? quid hebescit languidus ensis?
Porta vacat nostris, externo plena tumultu.

Cumq; Hialto magna admodum strage edita prælium cruentasset, tertio tabernaculum Biarconis offenderat, quem metus causa auidum quietis ratus tali ignauiæ exprobratione pertentat:

Vt quid abes Biarco? num te sopor occupat altus?
Quid tibi quæso moræ est? aut exi, aut igne premeris.
Elige quod præstat. eia concurrite mecum.
Igne vrsos arcere licet, penetralia flammis
Spargamus, primosq; petant incendia postes.
Excipiat torrem thalamus, tectiq; ruina
Fomentum flammis, & alendo præbeat igni.
Fundere damnatis fas est incendia portis.
At nos qui regem voto meliore veremur,
Iungamus cuneos stabiles, tutisq; phalangem
Ordinibus mensi, quà rex præcepit eamus
Qui natum Boki Roricum strauit auari,
Implicuitq; virum letho virtute carentem.
Ille quidem præstans opibus, habituq; fruendi
Pauper erat, probitate minus quàm fœnore pollens,
Aurum militia potius ratus. omnia lucro
Posthabuit, laudisq; carens congessit aceruos
Aeris, & ingenuis vti contempsit amicis.
Cumq; lacessitus Roluonis classe fuisset,
Egestum cistis aurum deferre ministros
Iussit, & in primas urbis diffundere portas:
Dona magis quàm bella parans, quia militis expers
Munere non armis tentandum credidit hostem,
Tanquam opibus solis bellum gesturus, & vsu
Rerum non hominum Martem producere posset.
Ergo graues loculos & ditia claustra resoluit,
Armillas teretes & onustas protulit arcas
Exitij fomenta sui, ditissimus æris
Bellatoris inops, hostiq; adimenda relinquens
Pignora quæ patrijs præbere pepercit amicis.
Annellos vltro metuens dare, maxima nolens
Pondera fugit opum, veteris populator acerui.
Rex tamen hunc prudens, oblataq; munera spreuit,
Rem pariter vitamq; adimens: nec profuit hosti
Census iners, quem longo auidus cumulauerat æuo.
Hunc pius inuasit Roluo, summasq; perempti
Cepit opes, inter dignos partitus amicos

Quicquid auara manus tantis congesserat annis:
Irrumpensq́ opulenta magis, quàm fortia castra,
Præbuit eximiam socijs sine sanguine prædam.
Cui nil tam pulchrum fuit, vt non funderet illud,
Aut charum quod non socijs daret, æra fauillis
Assimulans, famaq́ annos non fœnore mensus.
Vnde liquet regem claro iam funere functum
Præclaros egisse dies, speciosaq́ fati
Tempora, præteritos decorasse viriliter annos.
Nam virtute ardens dum viueret omnia vicit,
Egregio dignas sortitus corpore vires.
Tam præceps in bella fuit, quàm concitus amnis
In mare decurrit, pugnamq́ capessere promptus
Vt ceruus rapidum bifido pede tendere cursum.
Ecce per infusas humana tabe lacunas
Cæsorum excussi dentes rapiente cruoris
Profluuio toto, & scabris limantur arenis.
Splendescunt limo allisi, lacerataq́ torrens
Sanguinis ossa vehit, truncosq́ superfluit artus.
Danicus humescit sanguis, stagnatq́ cruenta
Latius eluuies, & corpora sparsa reuoluit.
Elisus venis validum spumantibus amnis
Impiger inuehitur, Danis Hyuarus amator
Martis, & extenta pugnantes prouocat hasta.
Attamen hic inter discrimina fataq́ belli
Frothonis video lætum arridere nepotem,
Qui Sirtuallinos auro conseuerat agros.
Nos quoq́ lætitiæ species extollat honesta
Morte secuturos generosi fata parentis.
Voce ergo simus alacres, ausuq́ vigentes.
Nanq́ metum par est animosis spernere dictis,
Et memorabilibus lethum consciscere factis.
Deserat os animumq́ timor, fateamur vtroq́
Intrepidos nisus, ne nos nota iudicet vlla
Parte aliqua signum dubij præstare timoris.
Librentur stricto meritorum pondera ferro.
Gloria defunctos sequitur, putriq́ fauillæ
Fama superstes erit, nec in vllum decidet æuum,
Quod perfecta suo patrauit tempore virtus.
Quid clausis agitur foribus, quid pessula valuas
Iuncta seris cohibent? etenim iam tertia te vox
Biarco ciet, clausoq́ iubet procedere tecto.

Contra quæ Biarco:

Quid me Roluonis generum, quid bellice Hialto
Tanta voce cies? etenim qui magna profatur,
Grandiloquisq́ alios verbis inuitat ad arma,
Audere & dicta factis æquare tenetur,
Vt vocem fateatur opus. sed desine donec
Armer, & horrendo belli præcingar amictu.
Iamq́ ensem lateri iungo, iam corpore primum
Lorica galeaq́ tegor, dum tempora cassis
Excipit, & rigido conduntur pectora ferro.
Nemo magis clausis refugit penetralibus vri
Cumq́ sua rogus esse domo, licet insula memet
Ediderit, strictæq́ habeam natalia terræ,

Bissenas regi debebo rependere gentes
Quas titulis dedit ille meis. attendite fortes,
Nemo lorica se vestiat interituri
Corporis, extremum perstringat nexile ferrum,
In tergum redeant clypei, pugnemus apertis
Pectoribus, totosq; auro densate lacertos:
Armillas dextræ excipiant, quo fortius ictus
Collibrare queant, & amarum figere vulnus.
Nemo pedem referat, certatim quisque subire
Hostiles studeat gladios, hastasq; minaces,
Vt charum vlciscamur herum. super omnia felix
Qui tanto sceleri vindictam impendere posit,
Et fraudem iusto punire piacula ferro.
Ecce mihi videor ceruum penetrasse ferocem
Theutonico certe qui snyrtir dicitur ense,
A quo belligeri cepi cognomen, vt Agner
Ingelli natum fudi, retuliq; trophæum.
Ille meo capiti impactum perfregit Hothingum
Elisum morsu gladium, maiora daturus
Vulnera, si melius ferri viguisset acumen.
Cui contra læuam lateris cum parte sinistri
Dissecui, dextrumq; pedem, labensq; sub artus
Incidit in medias ferrum penetrabile costas.
Hercule nemo illo visus mihi fortior vnquam.
Semiuigil subsedit enim cubitoq; recliuis
Ridendo excepit lethum, mortemq; cachinno
Spreuit, & elysium gaudens successit in orbem.
Magna viri virtus, quæ risu calluit vno
Supremam celare necem, summumq; dolorem
Corporis ac mentis læto compescere vultu.
Nunc quoque cuiusdam præclaro stemmate nati
Vitales fibras ferro rimabar eodem,
Et ferrum penitus intra præcordia mersi.
Filius hic regis, & auito sanguine lucens
Indole clarus erat, tenerisq; nitentior annis.
Non illi humatum poterat prodesse metallum,
Non ensis, non vmbo teres. tam viuida ferri
Vis erat, obiectis tardari nescia rebus.
Ergo duces vbi sunt Gotthorum, militiæq;
Hiartwari? veniant, & vires sanguine pensent.
Qui iaciunt, qui tela rotant, nisi regibus orti.
Surgit ab ingenuis bellum, clarissima Martem
Stemmata conficiunt, nec enim vulgaribus ausis
Res agitur, quam sola ducum discrimina tentant.
Illustres obeunt proceres, en maxime Roluo
Magnates cecidere tui, pia stemmata cessant.
Non humile obscurumue genus, non funera plebis
Pluto rapit, vilesq; animas, sed fata potentum
Implicat, & claris complet phlegethonta figuris.
Non memini certamen agi, quo promptius esset
Alternare enses, partiriq; ictibus ictus.
Dans vnum tres accipio, sic mutua Gotthi
Vulnera compensant, sic dextra potentior hostis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam,
Quanquam adeò solus multorum funere letho

Corpora tradiderim pugnans, vt imagine collis
Editus è truncis excresceret arcubus agger,
Et speciem tumuli congesta cadauera ferrent.
Et quid agit, qui me nuper prodire iubebat
Eximia se laude probans, aliosq́; superba
Voce terens, & amara serens opprobria, tanquam
Vno bissenas complexus corpore vitas?

Ad hæc Hialto.

Quanquam subsidio tenui fruor, haud procul absum,
Hac quoque qua stamus opus est ope, nec magis vsquam
Vis aut lecta manus promptorum in bella virorum
Exigitur, iam duræ acies & spicula scutum
Frustatim secuere meum, partesq́; minutim
Auulsas absumpsit edax per prælia ferrum.
Prima sibi testis res est, seq́; ipsa fatetur.
Fama oculo cedit, visusq́; fidelior aure est.
Rupti etenim clypei retinacula sola supersunt.
Sectus & in gyro remanet mihi peruidus vmbo.
Et nunc Biarco viges, quanquam cunctatior æquo
Extiteris, damnumq́; moræ probitate repensas.

At Biarco.

Carpere me necdum, probrisq́; lacessere cessas?
Multa moras afferre solent, nanque obuius ensis
Cunctandi mihi causa fuit, quem Sueticus hostis
In mea præualido contorsit pectora nisu.
Nec parcè gladium capuli moderator adegit:
Nam quantum in nudo vel inermi corpore fas est
Egit in armato, sic duri tegmina ferri
Vt molles traiecit aquas, nec opis mihi quicquam
Aspera loricæ poterat committere moles.
Et nunc ille vbi sit qui vulgo dicitur Othin
Armipotens vno semper contentus ocello?
Dic mihi Ruta precor vsquam si conspicis illum?

Ad hæc Ruta.

Adde oculum propius, & nostras prospice chelas,
Antè sacraturus victrici lumina signo
Si vis præsentem tutò cognoscere Martem.

Tum Biarco.

Si potero horrendum Friggæ spectare maritum
Quantumcunq́; albo clypeo sit tectus, & altum
Flectat equum, Lethra nequaquam sospes abibit.
Fas est belligerum bello prosternere diuum,
Ante oculos regis clades speciosa cadentes
Excipiat, dum vita manet studeamus honestè
Posse mori, clarumq́; manu decerpere funus.
Ad caput extincti moriar ducis obrutus, ac tu
Eiusdem pedibus moriendo allabere pronus,
Vt videat quisquis congesta cadauera lustrat,
Qualiter acceptum domino pensauimus aurum.
Præda erimus coruis, aquilisq́; rapacibus esca,
Vescerurq́; vorax nostri dape corporis ales.
Sic belli intrepidos proceres occumbere par est,
Illustrem socio complexos funere regem.

Hanc maxime exhortationum seriem idcirco metrica ratione compegerim, quod earundem sententiarum intellectus, Danici cuiusdam carminis compendio digestus,

digestus, à compluribus antiquitatis peritis memoriter vsurpatur. Contigit autem potitis victoria Gothis omne Roluonis agmen occumbere, neminemq; excepto Wiggone ex tanta iuuentute residuum fore. Tantum enim excellentissimis regis meritis ea pugna à militibus tributum est, vt ipsius cædes omnibus oppetendæ mortis cupiditatem ingeneraret, eiq; morte iungi vita iucundius duceretur. Lætus Hiartuarus prandendi gratia positis mensis conuiuium pugnæ succedere iubet, victoriam epulis prosecuturus. Quibus oneratus magnæ sibi admirationis esse dixit, quod ex tanta Roluonis militia nemo qui saluti fuga, aut captione consuleret, repertus fuisset. Vnde liquidum fuisse, quanto fidei studio regis sui charitatem coluerint, cui superstites esse passi non fuerint. Fortunam quoq; quod sibi ne vnius quidem eorum obsequium superesse permiserit causabatur, quàm libentissime se talium virorum famulatu vsurum testatus. Oblato Wiggone perinde ac munere gratulatus, an sibi militare vellet perquirit. Annuenti destrictum gladium affert. Ille cuspidem refutans, capulum petit: hunc morem Roluoni in porrigendo militibus ense extitisse præfatus. Olim nanq; se regum clientelæ daturi, tacto gladij capulo obsequium polliceri solebant. Quo pacto Wiggo capulum complexus, cuspidem per Hiartuarum agit, vltionis compos, cuius Roluoni ministerium pollicitus fuerat. Quo facto, ouans irruentibus in se Hiartuari militibus cupidius corpus obtulit, plus voluptatis se ex tyranni nece, quàm amaritudinis ex propria sentire vociferans. Ita conuiuio in exequias verso, victoriæ gaudium funeris luctus insequitur. Clarum ac semper memorabilem virum, qui voto fortiter expleto, mortem sponte complexus suo ministerio mensas tyranni sanguine maculauit. Neq; enim occidentium manus viuax animi virtus expauit, cum prius à se loca quibus Roluo assueuerat, interfectoris eius cruore respersa cognosceret. Eadem itaq; dies Hiartuari regnum finiuit ac peperit. Fraudulenter enim quæsitæ res, eadem sorte defluunt qua petuntur, nullusq; diuturnus est fructus, qui scelere ac perfidia partus fuerit. Quo euenit, vt Suenes paulò ante Daniæ potitores, ne suæ quidem salutis potientes existerent. Protinus enim à Sialandensibus deleti, læsis Roluonis manibus iusta exoluere piacula. Adeò plerunq; fortunæ sæuitia vlciscitur, quod dolo ac fallacia patratur.

Totum Roluonis agmē occumbit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SECVNDI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIÆ DANORVM LIBER TERTIVS.



OTHERVS Atisli frater, idemq; Geuari regis alumnus, cuius mentionem præmisi, post Hiartuarum vtriusq; regni imperium sumit. Huius tempora si ab ætatis eius origine cœpero, aptius explicabuntur. Pulchrius enim pleniusq; extrema annorum illius curricula perstringuntur, vbi prima silentio non damnantur. Interfecto ab Helcone Hodbroddo, filius Hotherus sub tutela Geuari regis pueritiæ procursum exegit. Adolescens collacteis ac coëuis summa corporis firmitate præstabat. Cæterum ingenium eius crebræ dotauerant artes. Quippe natationis, arcus, cæstuumq; peritia, necnon quantamcunque ea ætas capere poterat, agilitate pollebat. Haud minus exercitio, quàm viribus potens. Immaturam adhuc ætatem vberrimis animi beneficijs transcendebat. Nemo illo chelis, aut lyræ scientior fuerat. Præterea sistro ac barbyto, omniq; fidium modulatione callebat. Ad quoscunque volebat motus varijs modorum generibus humanos impellebat affectus. Gaudio, mœstitia, miseratione, vel odio, mortales afficere nouerat. Ita aurium voluptate, aut horrore animos

Amoris aditus multi.

animos implicare ſolebat. Tot iuuenis artibus Geuari filia Nanna admodum delectata, amplexum eius expetere cœpit. Fit enim vt virtute iuuenum virgines incaleſcant, & quorum minus complacet forma, probitas acceptetur. Multiplices enim amor aditus habet. Alijs amoris decor, alijs animi virtus, quibuſdã artium vſus voluptatis iter aperit, nonnullis comitas Veneris copiam parat, complures famæ candor acceptos facit. Nec leuius vulnus fortes quàm pulchri puellis infligere ſolent. Accidit autem vt Othini filius Balderus Nannæ corpus abluentis aſpectu ſollicitatus, infinito amore corriperetur. Vrebat illum venuſtiſſimi corporis nitor, animũq; perſpicuæ pulchritudinis habitus inflammabat. Validiſſimum nanq; libidinis irritamentum eſt decor. Hotherum itaq; per quem maxime votum interpellandum timebat, ferro tollere conſtituit, ne moræ impatiens amor, vllo fruendæ libidinis obſtaculo tardaretur. Eodem fortè tempore Hotherus inter venandum errore nebulæ perductus, in quoddam ſylueſtrium virginum conclaue incidit, à quibus proprio nomine ſalutatus, quænam eſſent, perquirit. Illæ ſuis ductibus auſpicijsq; maxime bellorum fortunam gubernari teſtantur. Sæpe enim ſe nemini conſpicuas prælijs intereſſe, clandeſtinisq; ſubſidijs optatos amicis præbere ſucceſſus. Quippe conciliare proſpera, aduerſa infligerè poſſe pro libito memorabant, adiecto, qualiter in collacteam eius Nannam inter lauandum conſpectam, Balderus exarſerit: hortatæq; ne eum, quamuis infeſtiſſimo odio dignum, armis laceſſeret, ſemideum hunc eſſe teſtantes, arcano ſuperum ſemine procreatum. His acceptis, Hotherus labentis hoſpitij tegmine defectus, ſub dio ſe relictum totiusq; expertem vmbraculi medijs repente campis expoſitum conſpicatur. Præcipue vero puellarum præpetem fugam, lociq; uerſilem ſitum, ac fallacem ædis imaginem mirabatur. Ignorabat enim quæ circa ſe geſta fuerant, ludibrium tantum, inaneq; præſtigioſarum artium extitiſſe commentum. Vnde rediens Geuaro, ordinem inſecutæ errorem ſuum ludificationis exponit, filiamq; eius continuò poſtulauit. Cui Geuarus quamlibentiſſime ſe fauturum ſubiunxit, ni Balderi iram repulſa contracturum metueret, priorem illum ſibi conſentaneas preces porrexiſſe teſtatus. Nam ne ferro quidem ſacram corporis eius firmitatem cedere perhibebat. Adiecit tamen, ſcire ſe gladium arctiſſimis obſeratum clauſtris, quo fatum ei infligi poſſit: hunc à Mimingo ſyluarum ſatyro poſſideri. Eidem quoq; armillam eſſe, mira quadam arcanaq; virtute, poſſeſſoris opes augere ſolitam. Horum præterea locorum aditum inuium, impedimentis obfuſum, haud facile mortalibus patère poſſe. Maiorem ſiquidem itineris partem inuſitati frigoris vi perenniter obſideri. Iubet itaq; ceruis iugalibus currum inſtruat, cuius celeritate eximio gelu rigentia iuga tranſcendat. Quò cum peruenerit, tabernaculum ſuum ita à ſole auerſum conſtituat, vt vmbram ſpecus cui Mimingus aſſueuiſſet excipiat, nec ipſum mutua tamen obumbratione contingat, ne ſatyrum inſolitæ obſcuritatis iactus exitu deturbaret. Ita armillam enſemq; in expedito fore, quorum alterum opum, alterum belli fortuna comitaretur, in vtroq; ingens poſſeſſori præmium eſſe. Hactenus Geuarus. Nec inerter Hotherus quæ ab ipſo didicerat executus, tabernaculo ad prædictum modum locato, noctu curas, interdiu venationes agebat. Vtranq; temporis vicem peruigil exſomniſq; ducebat, ita diſcrimina lucis noctisq; partitus, vt hanc rerum meditationi tribueret, illam conuectandis corporis alimentis impenderet. Cumq; fortè pernox attonita curis mente langueſceret, obumbrantem tabernaculo ſuo ſatyrum haſta petiuit, obrutumq; ictu, nec ſatis fugæ potentem, vinculis intercepit. Vltima deinde per ſummam verborum atrocitatem minatus, enſem, armillasq; depoſcit. Nec ſegniter ſatyrus ſalutis redemptionem, quæ ab ipſo petebatur, exhibuit. Adeò cunctis re prior eſt vita, cum nihil apud mortales ſpiritu charius exiſtere ſoleat. Hotherus opum adeptione lætatus, patriam repetit, paucis, ſed inſignibus ſpolijs felix. Quibus eum Gelderus Saxoniæ rex potitum comperiens, milites in tam illuſtris prædæ raptum, crebro concitabat hortatu. Paruit iuuentus regi, properanter inſtruens claſſem. Quod præuidens Geuarus, quippe diuinandi doctiſſimus erat, induſtriaq; præſagiorum excultus, vocato Hothero, iubet congreſſuri ſecum Gelderi iacula patienter excipiat, non antè ſua remiſſurus, quàm hoſtem miſſilibus carere conſpiciat. Cæ-

Hominibus vita nihil eſt prius.

ciat. Cæterum rostratas admoueat falces, quibus nauigia lacerari, cassidesq; & scuta militibus detrahi possint. Cuius consilio obsequutus Hotherus, salutarem eius exitum expertus est. Siquidem ad primos Gelderi impetus subsistere suos, ac corpora scutis protegere iubet, præsentis pugnæ victoriam patientia capessendam testatus. At hostis missilibus nulla ex parte cohibitis, iisdemq; per summam pugnandi cupiditatem effusis, hoc auidius hastas ac spicula torquere cœpit, quo Hotherum in his excipiendis patientius se gerere comperit. Quæ partim scutis, partim nauigijs infixa rarum dedere vulnus, complura innoxia ac frustra videbantur excussa. Siquidem Hotheri milites regis imperium exequentes, receptam telorum vim conserta clypeorum testudine repellebant: nec rarus quidẽ eorum numerus erat, quæ leui ictu vmbonibus impacta fluctibus incidebant. Quorum omnium copia vacuefactus Gelderus, dum eadem ab hostibus correpta, alacrius in se retorqueri conspiceret, mali cacumen puniceo scuto complexus (indicium id pacis erat) saluti deditione consuluit. Quem Hotherus amicissimo vultu, benignissimoq; sermone exceptum, non minus humanitate quàm arte perdomuit. Ea tempestate Helgo Halogiæ rex, Cusonis Finnorum Byarmorumq; principis filiam, nomine Thoram, crebræ legationis officio procabatur. Adeò quod per se minus validum est, alieni indigum noscitur. Nam cum eius temporis iuuenes matrimonij postulationem propria voce prosequendi consuetudinem haberent, hic tanto oris vitio obsitus erat, vt non solum exteras, sed etiam domesticas aures erubesceret. Adeò calamitas omnis conscios vitat. Eo siquidem naturæ damna molestiora sunt, quò liquidius patent. Huius Cuso legatione spreta, coniugio indignum respondit, qui propria parum virtute subnixus, ad id impetrandum precaria mutuaretur officia. Quod audiens Helgo, Hotherum quem politioris facundiæ nouerat, suis fauere studijs obsecrabat, alacriter se quicquid is imperasset executurum pollicitus. Ille sedula iuuenis supplicatione deuictus, armata classe Noruagiam petit, quod verbis non posset, viribus peracturus. Cumq; pro Helgone per summam eloquij suauitatem egisset, refert Cuso, mentem filiæ consulendam, ne quid contra nolentem, paterna videretur seueritate præsumptum. Accersitamq; an proco allubesceret, percontatus annuentis Helgoni nuptias pollicetur. Igitur Hotherus obseratas Cusonis aures ad ea quæ precabatur exaudienda, rotundæ volubilisq; facundiæ dulcedine patefecit. Quæ dum in Halogia geruntur, Balderus postulandæ Nannæ gratia, Geuari fines armatus ingreditur. A quo cum ipsius Nannæ mentem cognoscere iuberetur, exquisitis verborum delenimentis puellam aggressus, cum nullum votis locum efficere potuisset, repulsæ causam cognoscere instititit. Quæ respondit, nuptijs Deum mortali sociari non posse, quod ingens naturæ discrimen copulæ commercium tollat. Sed & superos interdum pacta rescindere solitos, subitoq; vinculum disijci, quod impares contraxissent. Neq; enim stabilem dissonis inesse nexum, cum apud excelsos humilium semper fortuna sordescat. Præterea abundantiæ & egestatis diuiduum contubernium esse, nec inter splendidas opes obscuramq; pauperiem firma societatis iura consistere. Ad vltimum, supernis terrestria non iugari, quæ tanto originis interuallo discors rerum natura secreuerit, quod à diuinæ luculentia maiestatis infinitum distet humana mortalitas. Hac responsi cauillatione elusis Balderi precibus, detrectandi coniugij prudens argumenta texebat. Quod cum Hotherus ex Geuaro cognosceret, multa super Balderi petulantia, apud Helgonem querulus disserebat: incerti ambo quid facto opus esset, varijs sententiam consilijs agitabant. Amica siquidem in aduersis collocutio tametsi periculum non tollit, ægritudinem minuit. Inter cætera animi vota, fortitudinis studio præponderante manus, classe cum Baldero conseritur. Hominibus aduersum deos certatum crederes. Nam Baldero Othinus ac Thoro sacraq; deûm agmina propugnabant. Diuinis humanisq; viribus permixtum aspiceres bellum. At Hotherus tunica ferrum spernente succinctus, confertissimos deorum cuneos irrumpebat, & quantum terrenus in superna poterat, grassabatur. Sed & Thoro inusitato clauæ libratu cuncta clypeorum obstacula lacerabat, tantum ad se incessendum hostes inuitans, quantum socios ad tuendum. Nullum erat armaturæ genus, quod impellenti non cederet. Nemo se-

Apud excelsos humilium conditio sordescere.

rientem tutò excipere poterat. Quicquid ictu arcebat, obruit. Non clypei, non cassides impactum pertulere robur. Nulli corporis aut virium magnitudo subsidio fuit. Proinde victoria ad superos concessisset, ni Hotherus inclinata suorum acie celerius aduolans, clauam præciso manubrio inutilem reddidisset. Quo telo defecti diui subitam dedere fugam. Inimicum opinioni esset, nisi fidem antiquitas faceret, deos ab hominibus superari. Deos autem potius opinatiue, quàm naturaliter dicimus. Talibus nanq; non natura, sed gentium more, diuinitatis vocabulum damus. Cęterum Balderum fuga cursu quæsita seruauit. Cuius nauigijs victores aut ferro laceratis, aut fluctu obrutis, non contenti deos vicisse, classis reliquias sæuitia insequuntur, earum iactura funestam belli cupidinem expleturi. Adeò plerunq; insolentiam successus exasperat. Testis belli portus Balderi fugam vocabulo refert. Gelderum quoq; Saxoniæ regem, eodem consumptū bello, remigum suorum cadaueribus superiectum, ac rogo nauigijs extructo impositum, pulcherrimo funeris obsequio extulit. Cineres eius perinde ac regij corporis reliquias, non solum insigni tumulo tradidit, verumetiā plenis venerationis exequijs decorauit. Post hæc, ne connubij spem vlterior rerum importunitas moraretur, repetito Geuaro cupitis Nannæ complexibus fruitur. Deinde Helgonem ac Thoram plenis liberalitatis officijs prosequutus, nouam Suetiæ nuptam aduexit, cunctis tam venerabilis victoria, quàm Balderus ridiculus fuga. Quo tempore cum Sueonum magnates, soluendi tributi gratia Daniam petiuissent, ob egregia patris merita, à popularibus loco regio cultus, fallax fortunæ lenocinium expertus est. Siquidem à Baldero quem paulò ante deuicerat prælio superatus, ad Geuarum decurrere necesse habuit, victoria post regnū amissa, quam priuatus adeptus fuerat. Victor Balderus, vt afflictum siti militem opportuni liquoris beneficio recrearet, nouos humi latices terram altius rimatus aperuit. Quorum erumpentes scatebras sitibundum agmen hianti passim ore captabat. Eorundem vestigia sempiterno firmata vocabulo, quanquam pristina admodum scaturigo desierit, nondum prorsus exoleuisse creduntur. Idem laruarum Nannæ speciem simulantium continua noctibus irritamenta perpessus, adeò in aduersam corporis valetudinē incidit, vt ne pedibus quidē incedere posset: quamobrem biga rhedáue emetiendorum itinerum consuetudinem habere cœpit. Tanta amoris vi suffusum pectus, ad extremam penè tabem eum redegerat. Nihil enim sibi victoriam dedisse credidit, cuius Nanna præda non fuerit. Fro quoq; deorum satrapa sedem haud procul Vpsala cepit, vbi veterem litationis morem tot gentibus ac seculis vsurpatum, tristi infandoq; piaculo mutauit. Siquidem humani generis hostias mactare aggressus, fœda superis libamenta persoluit. Inter hæc Hotherus defectam ducibus Daniam, Hiartuarumq; celeres perempti Roluonis pœnas dedisse cognoscens, quod vix spe complecti posset, casu sibi collatū dicebat. Nam & Roluonem quem quod ab eius patre suum interfectū meminisset vita spoliare debuerat, aliena opera supplicium luisse, & sibi potiendæ Daniæ copiam insperato rerū beneficio patuisse. Quippe regnum eius auito sibi iure competere, si rite maiorum stemmata reuoluantur. Inde Sialandiæ portum Isoram ingenti classis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio vsurus. Vbi rex ab occurrente sibi Danorum populo constitutus, paulò post Atisli fratris quem Suetis præesse iusserat, excessu cognito, Sueticum Danico imperium sociat. Cæterum Atislum mors ignominiosa consumpsit. Dum enim Roluonis inferias per summam animi hilaritatem conuiuio celebraret, potione auidius sumpta, subito fine sordidæ intemperantiæ pœnas pependit. Ita dum alienum fatum impensioribus lætitiæ modis excolit, proprium irrumpere coëgit. Balderus quoq; classe Sialandiam petens, cum & armis celeber & maiestate conspicuus haberetur, Hothero Suetiam tenente, quicquid super regni fastigio postulabat, promptissimis Danorum suffragijs impetrauit. Tam ancipiti censura maiorum nostrorum sententia fluctuata est. Huic Hotherus à Suetia regressus infestum intulit bellum. Acerrimum imperij cupidis de rerum summa certamen incesserat. Eidē Hotheri fuga finem imposuit. Qui cum in Iutiam concessisset, vicum in quo manendi vsum habuit, nomine suo nuncupandum curauit. Vbi

uit. Vbi hybernis peractis, ſolitarius incomitatusq; Suetiam repetit. Ibi magnatibus accerſitis, ob infelices rerũ curſus, quibus ipſum Balderus bis victor afflixerat, lucis ac vitæ pigere ſe dixit. Deinde conſalutatis omnibus, difficilia aditu loca deuio calle ſectatus, expertes humani cultꝰ indagines perluſtrabat. Fit enim vt quibus inſolabilis animi dolor inciderit, obſcuros externosq; ſeceſſus quaſi quoddam pellendæ triſtitiæ remediũ captent, nec magnitudinem mœroris inter humanos queant tolerare conuictus. Adeò plerunq; amica eſt ægritudini ſolitudo. Præcipue enim illuuies ac ſqualor delectant, quos aduerſa animi valetudo concuſſerit.

Solitudo amica ægritudini.

Conſueuerat autem in editi montis vertice conſulenti populo plebiſcita depromere. Quamobrem venientes occultantis ſe regis inertiam cauſabantur, abſentiaq; eius grauiſſimis omnium querelis lacerata eſt. At Hotherus extrema locorũ deuia peruagatus, inſuetũq; mortalibus nemus emenſus, ignotis forte virginibus habitatum reperit ſpecum. Eaſdem eſſe conſtabat, quæ eum inſecabili veſte quondam donauerant.

Antrum dearum.

A quibus cur eo locorum venerit interrogatus, infauſtos belli declarat euentus. Itaq; fide earum damnata, geſtarũ infeliciter rerũ fortunã triſteſq; caſus deflere cœpit, ſecus ſibi ceſſiſſe queſtus, quàm ab ipſis promiſſum accepit. At nymphæ eum quanquam raro victor extiterit, æquam tamen hoſtibus cladem ingeſſiſſe dicebant, nec minoris ſtragis autorem fuiſſe quàm complicem. Cæterum in expedito victoriæ gratiam fore, ſi inuſitatæ cuiuſdam ſuauitatis edulium augendis Balderi viribus excogitatum præripere potuiſſet. Nihil enim factu difficile futurum, dummodo hoſti in augmentum roboris deſtinato potiretur obſonio. Ex quarũ dictis, Hotherus promptiſſimam inferendi Baldero belli fiduciam mente præſumpſit, quanquam deos armis inceſſere terrenis arduum niſibus videretur. Fuere quoq; ex ſuis qui illũ tutò bellum cum ſuperis commiſſurum negarent: atq; illi infinitus animi calor reſpectũ maieſtatis ademerat. Apud fortes enim non ſemper impetum ratio ſubruit, aut conſilio temeritas ſuccumbit. Vel fortaſſe meminerat Hotherus excellẽtiſſimis viris incertiſſimã extare potentiã, exiguamq; glebam ingentes arietare currus. Contrà Balderus Danis in arma contractis, Hotherũ acie excipit. Ingenti vtrinq; clade geſta, ac ferè pari partium ſtrage edita, nox prælium ſoluit. Cuius tertio fermè peruigilio Hotherus clàm cunctis res hoſtium exploraturus egreditur. Somnum quippe eius profecta ab imminenti diſcrimine cura diſcuſſerat. Ita plerũq; ingens animi motus quieti corporis aduerſatur, nec alterius requiem vnius inquietudo patitur. Igitur in hoſtiũ caſtra perueniens, tres nymphas arcanæ dapis gerulas Balderi caſtris exceſſiſſe cognoſcit. Quas curſim inſequens (nam earum fugam roſcida prodidere veſtigia) tandem tecta quibus aſſueuerant ſubit. Igitur ab his quiſnam eſſet rogatus, citharœdum ſe dixit. Nec experimentum profeſſioni diſſonum fuit. Oblatam nanq; chelim inflexis ad muſam neruis, compoſitiſq; plectro fidibus moderatus, gratũ auribus melos promptiſſima modulatione fundebat. Cæterũ tres illis colubræ fuere, quarum tabo ſolidatiuæ confectionis epulum Baldero temperare ſolebant. Iamq; anguium aperto ore multa pulmento ſanies influebat. Sed & nympharum quædam humanitatis ſtudio Hotherum epulo compertiũiſſent, ni trium maxima vetuiſſet, fraudem Baldero fieri proteſtans, ſi ipſius hoſtem corporei roboris incrementis auxiſſent. Ille ſe non Hotherum, ſed Hotheri comitem dicebat. Eædem nanq; nymphæ accurati nitoris cingulũ, potentemq; victorię zonam clementi benignitate ei largitæ ſunt. Qui cum priſtinum iter remetiendo calle quo venerat repedaret, obuij ſibi Balderi latus hauſit, eumq; ſeminecem proſtrauit. Quo militibus nunciato, totis Hotheri caſtris alacer exultantium clamor inſonuit, Danis Balderi fortunam publico mœrore proſequentibus. Qui cum indubitatum ſibi fatum imminere ſentiret, dolore vulneris accenſus, die poſtera prælium renouat. Quo feruente, lectica ſe in aciem deferri iuſſit, ne intra tabernaculum obſcura morte defungi videretur. Poſtera nocte eidem Proſerpina per quietem aſtare aſpecta, poſtridie ſe eius complexu vſuram denunciat. Nec inane ſomnij præſagium fuit: nam Balderũ elapſo triduo, nimius vulneris cruciatus abſumpſit. Cuius corpus exercitus regio funere elatum, facto

colle condendum curauit. Hunc quidam noſtri temporis viri, quorum præcipuus Haraldus erat, vigente veteris ſepulturę fama, ſpe reperiendę pecuniæ noctu adorti, repentino cœptum horrore liquerunt. Ex ipſo nanq; perrupti montis cacumine, ſubita torrentis vis, magno aquarũ ſtrepitu prorumpere videbatur, cuius rapidior moles incitatiſſimo lapſu ſubiectis infuſa campis quicquid offendebat inuolueret. Ad cuius impetum deturbati foſſores, abiectis ligonibus, variam carpſere fugam, irruentis aquæ vorticibus implicandos ſe rati, ſi cœptum diutius exequi niterentur. Ita à dijs loci illius præſidibus incuſſus ſubitò metus, iuuenum animos auaritia abſtractos, ad ſalutis curam conuertit, neglectoq; cupiditatis propoſito, vitę ſtudioſos eſſe docuit. Huius autem ſcaturiginis ſpeciem adumbratam, non veram fuiſſe conſtat, nec ab imis terræ viſceribus genitam, ſed præſtigioſa quadam adminiſtratione productam, cum in arido liquidos manare fontes, natura non ſinat. Omnes hunc poſteri collem, ad quos fractionis eius fama tranſierat, intentatum liquere. Quamobrem an quicquam opum contineat, parum compertum, cum nemo opacam eius crepidinem, obſtante periculi metu, poſt Haraldum tentare præſumpſerit. At Othinus quanquam deorum præcipuus haberetur, diuinos tamen & aruſpices, cæteroſq; quos exquiſitis præſcientiæ ſtudijs vigere compererat, ſuper exequenda filij vltione ſolicitat. Plerunq; enim humanæ opis indiga eſt imperfecta diuinitas. Cuius Roſtiophus Phinnicus, alium ex Rinda Ruthenorum regis filia ſuſcitandum prædixit, qui fraternæ cladis pœnas exigere debeat. Deos ſiquidem conſortis ſui vltionẽ orituri fratris officio deſtinaſſe. Hoc audito, Othinus os pileo ne cultu proderetur obnubens, prædictum regem ſtipendia meriturus accedit. A quo magiſter militum effectus, recepto exercitu, pulcherrimam ex hoſtibus victoriam retulit. Quem rex ob pugnam ſtrenue editam, in primum amicitiæ gradum adſciuit, haud parcius donis, quàm honoribus cultum. Idem poſt paruulum temporis interuallum, ſolus hoſtium acies in fugam propulit, mirificæq; cladis autor pariter ac nuncius redijt. Admirationi omnibus erat, quod tanta de innumeris ſtrages vnius accipi viribus potuiſſet. Quibus meritis fretus Othinus, tacite regem amoris ſui conſcium facit. Cuius benigniſſimo fauore recreatus, dum à puella oſculum peteret, alapam recepit. Nec eum aut contumeliæ deformitas, aut iniuriæ dolor, propoſito depulit. Poſtero ſiquidem anno, ne quod auide orſus erat, ignominioſe deſereret, peregrina veſte ſumpta, regis contubernium repetit (Neq; enim facile ab occurrentibus dignoſci poterat, cum veras oris notas falſus ſqualor abſtergeret, veterem habitum noua furaretur illuuies) Roſterum ſe vocitari, fabriliumq; rerum officio callere perhibuit. Itaq; multiplices rerum formas ſpecioſiſſimis æris lineamentis complexus adeò profeſſionem artificio commendauit, vt recepto à rege magni ponderis auro, matronarum ornamenta procudere iuberetur. Igitur complura fœminei cultus inſignia fabricatus, tandem armillam cæteris operoſius expolitam, annuloſq; complures pari ſtudio decuſatos puellæ præbuit. Sed nullis flecti meritis indignatio poteſt. Quem Rinda baſium ſibi porrigere cupientem, colapho percuſſit. Minus enim acceptantur dona quæ præſtat inuiſus: ſanè gratiora ſunt, quæ ab amicis porriguntur. Adeò interdum ex offerente oblati precium pendet. Non dubitauit enim peruicacis animi puella, quin ſubdolus ſenex libidinis aditum ficta liberalitate captaret. Præterea acre eidem atq; intractabile ingenium fuit: ſiquidem dolum obſequio inſtrui, donorumq; ſtudio flagitijs votum ſubeſſe cognouit. Quam pater plurimum obiurgare quod nuptias detrectaret aggreſſus, illa ſenile peroſa connubium, teneris puellarum annis præproperos complexus negabat, ab infirmioris ætatis excuſatione reſpuendarum nuptiarum ſubſidium mutuata. At Othinus nihil amantium ſtudijs perſeuerantiæ robore efficacius expertus, quanquam geminæ repulſæ ignominia affectus fuiſſet, tertio regem priori ſpecie confuſa, perfectiſſimam rei militaris induſtriam profeſſus acceſſit. Eundem in hanc curam non voluptas modo, ſed etiam demendæ ignominiæ cupido perduxerat. Ita præſtigiarum peritis verſili vultu varios habitus præ ſe ferendi promptiſſima quondam poteſtas inceſſerat: quippe præter naturalem corporis ſpeciem, cuiuſlibet ætatis ſtatum ſimulare callebant. Igitur ſenex iocundum profeſſionis ſuæ

Rindæ auſtera pudicitia.

ſpectacu-

ſpectaculum editurus, inter promptiſſimos inſolentius obequitare ſolebat, nec eo quidem officij genere puellæ rigor inflecti potuit: vix ſiquidem animus ſyncere in gratiã redit, cum quo vehemens ſemel odium geſſit. Quam cum diſceſſurus oſculo petere vellet, ita ab ea propulſus eſt, vt mentum terræ nutabundus impingeret. Quam protinus cortice carminibus adnotato contingens, lymphanti ſimilem reddidit, receptam toties iniuriã modeſto vltionis genere inſequutus. Adhuc tamen propoſitum exequi non cunctatus, quippe ſpem eius fiducia maieſtatis inflauerat, puellari veſte ſumpta, quarto regem viator indefeſſus petiuit. A quo receptus non modo ſedulum ſe, ſed etiam importunũ exhibuit. Qui quod muliebriter propemodum cultus eſſet, à pleriſq; fœmina credebatur. Cæterum ſe vocabulo wecham arte medicam teſtabatur, profeſſionem quoq; promptiſſimis commendabat officijs. Tandem in reginæ famulitium adſcitus, puellæ pediſſequam egit. Cuius etiam pedum ſordes ſerotinis horis abluere ſolebat. Licebat quoq; lymphã pedibus miniſtranti ſuras ac ſuperiores femorum partes contingere. At quoniam vario fortuna paſſu graditur, quod arte promptum non erat, in expedito caſus conſtituit. Accidit enim puellam corporis firmitate defectã, circumſpectis morbi remedijs in ſalutis præſidium manus quas ante damnauerat aduocare, quemq; ſemper faſtidio habuerat ſeruatorem adſciſcere: qui curioſius cuncta doloris indicia perſcrutatus, vt morbo quamprimum occurreretur, medicata potione vtendum aſſeruit. Cæterum eius temperamenti tantam acerbitatẽ fore, vt niſi puella vinculis ſe continendam dediſſet, curationis vim perferre nõ poſſet. Ab intimis enim fibris, morbi propulſandam eſſe materiam. Quo pater audito, filiam vincire non diſtulit, iniectamq; toro ad omnia quæ medicus admouiſſet, patientiam præſtare iuſſit. Fallebat illum fœminei ſpecies cultus, quo ſenex ad obumbrandam artis ſuę peruicaciam vtebatur: quę res medicamenti ſpeciem ad ſtupri licentiam tranſtulit. Medicus nanq; Veneris occaſione ſumpta, mutato curationis officio, prius ad exercendæ libidinis, quàm pellendæ febris negocium procurrit, aduerſa puellæ valetudine vſus, cuius inimicam ſibi incolumitatem expertus fuerat. Aliam quoq; ea de re opinionem ſubtexere nõ pigebit. Aiunt enim quidam, quod cum rex laborantem amore medicum tanto animi ac corporis impendio nihil profeciſſe cognoſceret, ne bene meritum debita mercede fraudaret, clandeſtino filiæ concubitu potiri permiſerit. Adeò interdum paterna in prolem graſſatur impietas, cum naturæ clementiam violenta corrumpit affectio. Quem errorem edito filiæ partu plena ruboris pœnitentia inſecutus eſt. At dij, quibus præcipua apud Byzantium ſedes habebatur, Othinum varijs maieſtatis detrimentis diuinitatis gloriam maculaſſe cernentes, collegio ſuo ſubmouendum duxerunt. Nec ſolum primatu eiectum, ſed etiam domeſtico honore cultuq; ſpoliatum proſcribendum curabant: ſatius exiſtimantes probroſi antiſtitis potentiam ſubrui, quàm publicę religionis habitum prophanari, ne vel ipſi alieno crimine implicati inſontes, nocentis crimine punirẽtur. Videbant enim apud eos, quos ad deferendos ſibi diuinitatis honores illexerant, vulgato maioris Dei ludibrio obſequium contemptu, religionem rubore mutari, ſacra pro ſacrilegio duci, ſtatas ſolenneſq; cerimonias puerilium deliramentorum loco cenſeri. Mors præ oculis, metus in armis erat, & in omnium caput vnius culpam recidere putares. Hunc itaq; ne publicam religionem exulare cogeret exitio mulctantes, Ollerum quendam non ſolum in regni, ſed etiam in diuinitatis inſulas ſubrogauere, tanquam deos ac reges creare in æquo poſitũ foret. Quem licet perfunctorie flaminem creauiſſent, integro rerum honore donabant, ne alieni officij procurator, ſed legitimus dignitatis aduerteretur eſſe ſucceſſor. Et ne quid amplitudinis deeſſet, Othini quoq; ei nomen imponunt, vocabuli fauore inuidiam nouitatis excluſuri. Quo denis fermè annis diuini ſenatus magiſtratum gerente, tandem Othinus dijs atrocitatem exilij miſerantibus, ſatis iam graues pœnas dediſſe viſus, ſqualoris deformitatem priſtino fulgoris habitu permutauit. Iam enim ſuperioris infamiæ notam medij temporis interuallum exederat. Extitere tamen qui ipſum recuperandæ dignitatis aditu indignum cenſerent, quod ſcœnicis artibus, & muliebris officij ſuſceptione teterrimum diui nominis opprobrium edidiſſet. Sunt

Mira patris in filiam impietas.

qui afferant eum quosdam deorum adulando, quosdam præmijs permulcendo, amissę maiestatis fortunam pecunia emercatum fuisse, & ad honores quibus iampridem defunctus fuerat, ingentis summæ precio reditum comparasse. Quos si quanti emerit rogas, illos consule, qui quanti diuinitas væneat didicerunt. Mihi minus constare fateor. Igitur Ollerus ab Othino Byzantio pulsus, in Suetiam concessit: vbi veluti nouo quodam orbe opinionis suæ monumenta restaurare connisus, à Danis interfectus est. Fama est illum adeò præstigiarum vsu calluisse, vt ad traijcienda maria osse quod diris carminibus obsignauisset, nauigij loco vteretur, nec eo segnius quàm remigio præiecta aquarum obstacula superaret. At Othinus recuperatis diuinitatis insignibus, tanto opinionis fulgore cunctis terrarū partibus innitebatur, vt eum perinde ac redditum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec vllus orbis locus extaret, qui numinis eius potentię non pareret. Qui cum filiū Boum, quem ex Rinda sustulerat, bellici laboris studiosum cognosceret, accersitum fraternę cladis memorem esse iubet, potius à Balderi interfectoribus vltionem exacturum, quam armis innoxios oppressurum, quod aptior ac salubrior pugna competeret, vbi pium belli locum iusta vindictæ licentia tribuisset. Interea Geuarus Gunnonis satrapæ sui dolo nunciatur oppressus: cuius cladem Hotherus acerrimis vltionis viribus insequuturus, interceptum Gunnonem atq; ardenti pyræ iniectum cremauit, quod ipse Geuarum antè per insidias occupatum nocturno viuum igni consumpserat. Taliter educatoris manibus parentando, filios demum Herletum, Geritūq; Noruagiæ prætulit. Post hæc, vocatis in concionem maioribus, bello quo Boum excipere debeat, periturum se refert, idq; non dubijs coniecturæ modis, sed veris vatum prædictionibus expertū. Orat proinde filium suum Roricū regno præficiāt, ne ius hoc ad externas, ignotasq; familias improborū censura transfunderet: plus voluptatis se ex filij successione, quàm amaritudinis ex propinqua morte percepturū testatus. Quo ocyus impetrato, pugna cum Boo congressus occiditur. Nec iocunda Boo victoria extitit. Quippe tā grauiter affectus acie excessit, vt scuto exceptus, atq; à peditibus vicissim subeuntibus domum relatus, postridie vulnerū dolore consumeretur. Cuius corpus magnifico funeris apparatu, Rutenus tumulauit exercitus, nomine eius insignem extruens collem, ne tanti iuuenis monumenta à posterorū memoria citius dilaberentur. Igitur Curetes ac Sueones, perinde ac Hotheri morte tributariæ sortis onere liberati, Daniam quam annuis vectigaliū obsequijs amplecti solebant, armis aggredi animū induxerunt. Ea res Sclauis quoq; defectionis audaciā ministrauit, aliosq; complures, ex obsequentibus hostes effecit. Cuius iniuriæ propulsandæ gratia Roricus contractā in arma patriā, recensitis maiorum operibus, ad capessendā virtutem impenso hortationis genere concitabat. At Barbari ne bellum absq; duce committerent, capite opus esse cernentes, creato sibi rege, cæteris militiæ viribus ostensis obscuriore loco, binos armatorū manipulos condunt. Nec Roricum insidiæ fefellere, qui cum classem suam vadosi cuiusdā gurgitis arctis faucibus inhærere conspiceret, harenis quibus insidebat abstractam profundo adegit, ne limosis inflicta paludibus, diuersa ab hostibus parte peteretur. Præterea latebras socijs interdiu captandas constituit, quibus insistentes, ex improuiso nauium suarū irruptoribus insultarent, fore posse præfatus, vt in autorū caput propriæ fraudis euentus recideret. Barbari vero qui insidijs addicti fuerant, Danicæ circunspectionis ignari, irruptione temere edita, omnes oppressi sunt. Reliqua Sclauorum manus ignorata sociorum strage, super Rorici mora multa anceps admiratione pendebat: quem inter ęgras mentium fluctuationes diutule expectatum cum præstolatio indies molestior fieret, classe tandem petendum ducebat. Erat autem inter eos vir corporis habitu insignis, officio magus, qui prospectis Danorum turmis, vt paucorum impendio, inquit, complurium pericula redimantur, publicam stragem priuato discrimine præcurrere liceat. Ego vero in hanc confligendi legem non deero, si cui vestrum mutuus decernendi mecum ausus incesserit. In primis autem prætaxata à me conditione vtendum postulo, cuius talem sanè formulam texui: si vicero, vectigalium nobis concedatur immunitas: si vincar, pristina vobis tributa soluantur: aut enim hodie patriam seruitutis iugo victor exuam, aut victus in-

Ollerus præstigiator insignis.

ctus inuoluam. In vtranq; fortunam prædem me, vademq; recipite. Quod audiens Danorum quidam animi quam corporis viribus robustior, percunctari Roricum cœpit, quid ei prǫmij foret, qui pugna prouocantem exciperet. At Roricus cum senas fortè armillas haberet, ita mutuis nexibus inuolutas, vt ab inuicem sequestrari nequirent, nodorum inextricabiliter serie cohærente, easdem certamen audenti in præmium pollicetur. At iuuenis parum fortunę certus, si, inquit, Rorice rem prospere gessero, tua vincentis mercedem liberalitas æstimet, tu palmam arbiter metiaris: sin propositũ mihi parum ex sententia cesserit, quid victo prǫmij debes, quem aut sæua mors, aut ignominia grauis inuoluet? has imbecillitas habere comites consueuit, hæc superatorum stipendia sunt, quos quid nisi extremum dedecus manet? Quænam soluenda merces? Quæ gratia referenda, cui fortitudinis precium adest? Quis impotentem Martis hedera redimiuit, præmijs victricibus decorauit? Virtuti, non ignauiæ palma tribuitur. Gloria infelicitas caret. Illam quippe triumphus laudis, hanc aut finis iners, aut vita deformis insequitur. Ego vero, qui quorsum duelli fortuna vergat ambigo, præmium audacter expetere non præsumo, quod an iure mihi debeatur ignoro. Neq; enim incerto victoriæ, certũ victoris præmium occupare conceditur. Supersedeo trophæo dubius coronæ constanter meritũ flagitare. Recuso lucrũ, quod mihi mortis æque ac vitæ stipendiũ esse poterit. Stoliditatis est immaturo fructui manus inijcere, eumq; decerpere velle quem necdũ quis satis sibi debitum nouerit. Hæc manus aut palmam mihi præstabit, aut finem. Hæc fatus, gladio barbarũ ferit, fortuna minus, quam ingenio promptus. Ab eo siquidẽ repercussus, primi ictus magnitudine exanimatus est. Quo triste Danis spectaculũ dante, victorẽ socium Sclaui ingenti donatũ pompa, magnificis excepere tripudijs. Idẽ die postera siue recentis victoriæ successu elatus, siue alterius adipiscendæ cupidine accensus, hostes comminus aditos pristinæ prouocationis verbis lacessere instituit. Fortissimũ nanq; Danorum à se prostratũ ratus, nemini illorum secũ vlterius prouocatione dimicandi spiritũ superesse credebat. Vnius quoq; pugilis occasu, totius se exercitus vires labefactasse confisus, nihil ad quos posteriores sui conatus intenderent, executione difficile arbitrabatur. Nihil enim successu magis insolentiã nutrit, nec vllũ prosperitate efficacius superbiæ incitamentũ est. Dolebat itaq; Roricus, vnius viri petulantia publicã labefactari virtutem, illustresq; victorijs Danos, nõ modo à quondã victis insolenter excipi, verumetiã ignominiosè cõtemni. Præterea neminem ita animo promptũ, aut manu strenuum in tanto militum numero reperiri, cui salutem suam pro patria deuouendi cupido suppeteret. Tam probrosam Danicæ cunctationis infamiã prima Vbbonis magnanimitas repulit. Præstabat etenim corpore, incantandi artibus pollens. Huic quoq; de industria certaminis præmiũ perquirenti, rex armillas spopondit. Tum ille, quam (inquit) promisso fidem deferam cum ipse pignus in manibus habeas, nec sub aliena munus custodia deponas? Præstò sit cui pignoris depositũ credas, ne promissum retractandi fas sit. Accendit enim pugilum animos irreuocabilis præmij certitudo. Quod eum profectò per ludibriũ dixisse constabat, quem in propulsandã patriæ contumeliam sola virtus armauerat. Quem Roricus auri cupidine captum ratus, ne præter regiam consuetudinem reuocaturus donum, aut promissum rescissurus videretur, vt erat in nauigio collocatus, armillas ingenti excussas iactu petitori porrigere statuit. Sed conatum eius fefellit interstitij magnitudo. Armillæ enim languido, ac parum vegeto motu, citra destinatum locum collapsæ fluctibus interceptę sunt, vnde Rorico Slyngebond inoleuit agnomen. Quæ res Vbboni magno virtutis indicio fuit. Neq; enim eum obrutæ mercedis damnũ audaci mentis proposito exuit, ne virtutem auaritiæ stipendijs obnoxiã fecisse videretur. Igitur auide petito certamine, se potius honestati intentum, quàm quæstui deditum, pecuniæ cupiditati fortitudinẽ prætulisse, monstrabat, fiduciam sui non in precio, sed magnanimitatẽ repositam ostensurus. Nec mora circuatur campus, milite circus stipatur, concurrunt pugiles, fit fragor, fremit spectatrix turba votorũ suffragijs discors. Excandescunt igitur athletæ animis, & mutuis in vulneribus ruentes, eundem lucis ac pugnæ exitum sortiuntur: Credo procurante fortuna, ne alter alterius exitio gloriam

Belli fortuna incerta.

Vbbo magnanimus & artibus incantandi pollens.

voluptatemq; perciperet. Quæ res Rorico rebellium animos conciliauit, tributaq; restituit. Eodem tempore Horwendillus & Fengo, quorũ pater Gerwendillus Iutorum præfectus extiterat, eidem à Rorico in Iutiæ præsidiũ surrogantur. At Horwendillus triennio tyrannide gesta, per summã rerum gloriã piraticæ incubuerat, cum rex Noruagiæ Collerus operum eius ac famæ magnitudinẽ æmulatus, decorum sibi fore existimauit, si tam late patentẽ piratæ fulgorem superior armis obscurare quiuisset. Cuius classem varia fretũ nauigatione scrutatus offendit. Insula erat medio sita pelago, quã piratæ collatis vtrinq; secus nauigijs obtinebant. Inuitabat duces iocunda littorũ species: hortabatur exterior locorũ amœnitas, interiora nemorum verna perspicere, lustratisq; saltibus secretam syluarũ indaginem pererrare, vbi fortè Collerũ Horwendillumq; inuicem sine arbitris obuios incessus reddidit. Tunc Horwendillus prior regẽ percontari nisus, quo pugnæ genere decernere libeat, præstantissimũ affirmans quod paucissimorũ viribus ederetur. Duellum siquidẽ ad capessendam fortitudinis palmã omni certaminis genere efficacius fore, quod propria virtute subnixũ, alienæ manus opem excluderet.

Pugnæ genus id præstantissimum est, quod paucissimorũ viribus editur.

Tam fortẽ iuuenis sententiã admirans Collerus, cum mihi, inquit, pugnæ delectũ permiseris, maxime vtendũ iudico, quæ tumultuationis expers duorum operam capit. Sanè & audacior, & victoriæ promptior ęstimatur. In hoc communis nobis sententia est, hoc vltro iudicio conuenimus. At quoniã exitus in dubio manet, inuicem humanitati deferendũ est, nec adeò ingenijs indulgendũ, vt extrema negligantur officia. Odiũ in animis est, adsit tamen pietas quæ rigori demum opportuna succedat. Nam etsi mentium nos discrimina separant, naturæ tamen iura conciliant. Horum quippe consortio iungimur, quantuscunq; animo liuor dissociet. Hæc itaq; pietatis nobis conditio sit, vt victum victor inferijs prosequatur. His enim suprema humanitatis officia inesse constat, quę nemo pius abhorruit. Vtraq; acies id munus rigore deposito concorditer exequatur. Facessat post fatũ liuor, simultasq; funere sopiatur. Absit nobis tantæ crudelitatis specimen, vt quanquam viuis odiũ intercesserit, alter alterius cineres persequamur. Gloriosum victori erit, si victi funus magnifice duxerit. Nã qui defuncto hosti iusta persoluerit, superstitis sibi fauorem asciscit, viuũq; beneficio vincit, quisquis extincto studium humanitatis impenderit. Est & alia nõ minus luctuosa calamitas, quæ viuos interdum damnata corporũ parte contingit. Huic nõ segnius quàm vltimæ sorti succurrendum existimo. Sæpe enim incolumi spiritu membrorum clades pugnantibus incidit: quę sors omni fato tristior duci solet, quod mors omnium memoriã tollat, viuens vero proprij corporis stragẽ negligere nequeat. Hoc quoq; malum ope excipiendũ est. Conueniat igitur alterius ab altero læsionem denis auri talentis sarciri. Nam si pium est alienis calamitatibus compati, quanto magis proprijs misereri? Nemo naturæ non consulit: quam qui negligit, sui parricida est. In hæc data acceptaq; fide, pugnam ineunt. Neq; enim eis aut mutui occursus nouitas, aut vernantis loci iocunditas, quo minus inter se ferro occurrerent, respectui fuit. Horwendillus appetendi hostis, quàm muniendi corporis nimio animi calore auidior redditus, neglecta clypei cura, ambas ferro manus iniecerat: nec audacię euentus defuit. Collerum siquidem scuto crebris ictibus absumpto spoliatũ, desecto tandem pede exanimem occidere coëgit. Quẽ ne pacto abesset, regio funere elatum magnifici operis tumulo, ingentiq; exequiarũ apparatu prosequutus est. Deinde sororem eius Selam nomine, piraticis exercitam rebus, ac bellici peritã muneris persequutus occidit. Triennium fortissimis militiæ operibus emensus, opima spolia, delectamq; prædam Rorico destinat, quo sibi propiorem amicitiæ eius gradum conscisceret. Cuius familiaritate fultus, filiæ eius Geruthæ connubium impetrauit, ex qua filium Amlethum sustulit. Tantę felicitatis inuidia accensus Fengo, fratrem insidijs circumuenire constituit. Adeò ne à necessarijs quidem secura est virtus. At vbi datus parricidio locus, cruenta manu funestam mentis libidinem satiauit.

Plurium scelerum concurrentium mirũ exemplum.

Trucidati quoq; fratris vxore potitus, incestum parricidio adiecit. Quisquis enim vni se flagitio dederit, in aliud mox procliuior ruit: ita alterum alterius incitamentum est. Idem atrocitatem facti tanta calliditatis audacia texit, vt sceleris excusationẽ beneuolentiæ simulatione componeret, par-

ricidiumq;

ricidiūq; pietatis nomine coloraret. Gerutham siquidē quanquam tantæ mansuetudinis esset, vt neminē vel tenui læsione commouerit, incitatissimū tamen mariti odiū expertam, saluandæq; eius gratia fratrē à se interfectum dicebat, quod mitissimā & sine felle fœminā grauissimum viri superciliū perpeti indignū videretur. Nec irrita propositi persuasio fuit. Neq; enim apud principes fides mendacio deest, vbi scurris interdum gratia redditur, obtrectatoribus honos. Nec dubitauit Fengo, parricidales manus flagitiosis inferre complexibus, geminæ impietatis noxā pari scelere prosequutus. Quod videns Amlethus, ne prudentius agendo patruo suspectus redderetur, stoliditatis simulationē amplexus, extremum mentis vitiū finxit, eoq; calliditatis genere non solū ingenium texit, verumetiā salutem defendit. Quotidie maternū larem pleno sordiū torpore complexus, abiectū humi corpus obscœni squaloris illuuie respergebat. Turpatus oris color, illitaq; tabo facies ridiculæ stoliditatis dementiā figurabant. Quicquid voce edebat, deliramentis consentaneū erat. Quicquid opere exhibuit, profundā redolebat inertiam. Quid multa? Nō virum aliquē, sed delirantis fortunæ ridendum diceres monstrum. Interdum foco assidens, fauillasq; manibus verrens: ligneos vncos creare, eosdemq; igni durare solitus erat: quorum extrema contrarijs quibusdam hamis, quo nexuum tenaciores existerent, informabat. Rogatus quid ageret, acuta se referebat in vltionem patris spicula præparare. Nec paruo responsum ludibrio fuit, quod ab omnibus ridiculi operis vanitas contemneretur, quanquā ea res proposito eius postmodum opitulata fuerit. Quæ solertia apud altioris ingenij spectatores primam ei calliditatis suspicionem iniecit. Ipsa nanq; exiguæ artis industria, arcanū opificis ingenium figurabat. Nec credi poterat obtusi cordis esse, cui tam exculto manus artificio calluisset: deniq; exactissima cura præustorum stipitum congeriem asseruare solebat. Fuere ergo qui illum vegetioris ingenij asserentes, sapientiam simplicitatis prætextu occulere, profundumq; animi studium calliditatis commento obscurare putarent, nec aptius astum deprehendi posse, quàm si illi inter latebras vsquam excellentis formæ fœmina applicaretur, quæ animum eius ad amoris illecebras prouocaret. Naturæ siquidem tam præceps in Venerem esse ingenium, vt arte dissimulari non possit: vehementiorem quoq; hunc motum fore, quàm vt astu interpellari queat: ideoq; si is inertiam fingeret, futurū vt occasione suscepta, voluptatis ilico viribus obtemperaret. Procurantur igitur qui iuuenem in longinquas nemorum partes equo perductum, eo tentamenti genere aggrederentur. Inter quos fortè quidam Amlethi collacteus aderat, à cuius animo nondum sociæ educationis respectus exciderat. Hic præteriti conuictus memoriam præsenti imperio anteponens, Amlethum inter deputatos comites, instruendi potius quàm insidiandi studio prosequebatur, quod eum vltima passurum non dubitaret, si vel modicum sensati animi indicium præbuisset, maxime vero si Veneris palàm rebus vteretur. Quod ipsi quoq; Amletho obscurum non fuit. Equum siquidem conscendere iussus, ita se ceruice de industria collocauit, vt suum ipsius ceruici dorsum obuertens, aduersa caudam fronte spectaret. Quam frenis quoq; complecti cœpit, perinde atq; ea parte ruentis equi impetum moderaturus. Qua astutiæ meditatione patrui commentum illusit, insidias expugnauit. Ridiculum satis spectaculum fuit, cum idem habenæ expers, regente caudam sessore procurreret. Procedens Amlethus cum obuium inter arbusta lupum habuisset, comitibus tenerioris ætatis equum occurisse dicentibus, perpaucos huiusmodi in Fengonis grege militare subiunxit, vt modesto ita faceto imprecationis genere patrui diuitias insequutus. Qui cum illo prudenti responso vsum astruerent, ipse quoq; se de industria locutum asseuerabat, ne aliqua ex parte mendacio indulgere videretur. Falsitatis enim alienus haberi cupiens, ita astutiam veriloquio permiscebat, vt nec dictis veracitas deesset, nec acuminis modus verorum iudicio proderetur. Idem littus præteriens, cum comites inuento periclitatæ nauis gubernaculo, cultrum à se eximiæ granditatis repertum dixissent, eo, inquit, prægrandem pernam secari conuenit, profectò mare significans, cuius immensitati gubernaculi magnitudo congrueret. Harenarum quoq; præteritis cliuis, sabulum perinde ac farra aspicere iussus, eadem albicantibus maris procellis permoli-

In Venerem natura tam præceps est, vt arte dissimulari nō possit.

ta esse respondit. Laudato à comitibus responso, idem à se prudenter auditum asseuerabat. Ab iisdem quo maiorē exercendæ libidinis audaciam sumeret deindustria relictus, immissam à patruo fœminam, perinde ac fortuitu oblatā obscuro loco obuiam recepit, constuprassetq; ni collacteus eius tacito consilij genere insidiarum indicium detulisset. Considerans enim quonam aptius modo occultū monitoris officiū exequi, periculosamq; iuuenis lasciuiā præcurrere posset, repertam humi paleā, œstri præteruolantis caudæ submittendā curauit. Egit deinde ipsum in ea potissimū loca, quibus Amlethum inesse cognouit, eoq; facto maximum incauto beneficium attulit, nec callidius transmissum indicium, quàm cognitū fuit. Siquidē Amlethus viso œstro, simulq; stramine quod caudæ insitū gestabat, curiosius pernotato, tacitū cauendæ fraudis monitū intellexit. Igitur insidiarum suspicione conterritus, quo tutius voto potiretur, exceptā amplexibus fœminam ad palustre procul inuiū protrahit. Quam etiam peracto concubitu, ne rem cuiquam proderet, impensius obtestatus est. Pari igitur studio petitum ac promissum est silentium. Maximam enim Amletho puellæ familiaritatem vetus educationis societas conciliabat, quod vterq; eosdem infantiæ procuratores habuerit. Domum itaq; reductus, cunctis an Veneri indulsisset per ludibriū interrogantibus, puellam à se constupratā fatetur. Interrogatus rursum quo rem loco egerit, quóue puluino vsus fuerit, vngulæ iumenti, cristæq; galli, laquearibus quoq; tecti innixum se dixit. Horum enim omnium particulas vitandi mendacij gratia cum tentandus proficisceretur, contraxerat. Quæ vox multo circunstantiū risu excepta est, quanquam nihil rerū veritati per iocum detraxerit. Puella quoq; ea de re interrogata, nihil eum tale gessisse perhibuit. Fides negationi habita est, eo quidē pronius, quo minus satellites facti conscios fuisse constabat. Tum is qui præstandi indicij gratia œstrum signauerat, vt salutē Amlethi vaframenti sui beneficio constitisse monstraret, nuper se eius vnicè studiosum extitisse dicebat. Nec inepta iuuenis responsio fuit. Ne enim indicis meritū negligere putaretur, quiddam straminis gerulū subitis adlapsum pennis, quodq; paleā posteriore corporis parte defixā gestaret, sibi conspectū retulit. Quod dictū, vt cæteros cachinno concussit, ita Amlethi fautorē prudentia delectauit. Superatisq; omnibus, arcanamq; iuuenilis industriæ serā patefacere nequeuntibus, quidā amicorum Fengonis præsumptione quàm solertia abundantior fore negabat, vt inextricabile calliditatis ingenium vsitato insidiarum genere proderetur. Maiorem quippe eius peruicaciam esse, quam vt leuibus experimentis attingi debeat. Quamobrem multiplici illius astutiæ simplicem tentationis modum afferri non oportere. Subtiliorē itaq; rationis viam altiore animi sensu à se repertam dicebat, executioni non incongruā, & propositæ rei indagationi efficacissimam. Fengone siquidem per ingentis negocij simulationem deindustria absentiam præstante, solum cum matre Amlethum cubiculo claudi oportere, procurato antea viro, qui ambobus inscijs in obscura ædis parte consisteret, quid illis colloquio foret attentius excepturus. Futurum enim vt si quid filius saperet, apud maternas aures eloqui non dubitaret, nec se genitricis fidei credere pertimesceret. Idem se explorationis ministrum cupidius offerebat, ne potius autor consilij quàm executor videretur. Delectatus sententia Fengo, facta longinquæ profectionis simulatione discedit. Is vero qui consilium dederat, conclaue quo cum matre Amlethus recludebatur tacite petiuit, submissusq; stramento delituit. Nec insidiarum Amletho remedium defuit. Veritus enim ne clandestinis cuiuspiam auribus exciperetur, primum ad ineptæ consuetudinis ritum decurrens, obstrepentis galli more occentum edidit, brachijsq; pro alarum plausu concussis, conscenso stramento corpus crebris saltibus librare cœpit, si quid illic clausum delitesceret experturus. At vbi subiectam pedibus molem persensit, ferro locum rimatus suppositum confodit, egestumq; latebra trucidauit. Cuius corpus in partes conscissum, aquis feruentibus coxit, deuorandumq; porcis per os cloacæ patentis effudit, atq; ita miseris artubus cœnum putre constrauit. Taliter elusis insidijs conclaue repetit. Cumq; mater magno eiulatu questa præsentis filij socordiam deflere cœpisset, quid, inquit, mulierum turpissima grauissimi criminis dissimulationem falso lamenti genere expetis, quæ scorti more lasciuiens,

Iocando veritas sæpe dicitur.

nefariam

nefariam ac deteſtabilem tori conditionem ſecuta, viri tui interfectorem pleno inceſti ſinu amplecteris, & ei qui prolis tuæ parentem extinxerat, obſcœniſſimis blandimentorum illecebris adularis? Ita nempe equæ coniugum ſuorum victoribus maritantur: brutorum natura hæc eſt, vt in diuerſa paſſim cõiugia rapiantur: hoc tibi exemplo prioris mariti memoriam exoleuiſſe conſtat. Ego vero nõ ab re ſtolidi ſpeciem gero, cum haud dubitē, quin is qui fratrem oppreſſerit, in affines quoq; pari crudelitate debacchaturus ſit: vnde ſtoliditatis quàm induſtriæ habitũ amplecti præſtat, & incolumitatis præſidium ab extrema deliramentorũ ſpecie mutuari. In animo tamen paternæ vltionis ſtudiũ perſeuerat, ſed rerum occaſiones aucupor, temporũ opportunitates operior. Non idem omnibus locus competit. Contra obſcurum immitemq; animũ, altioribus ingenij modis vti conuenit. Tibi vero ſuperuacuũ ſit meã lamentari deſipientiã, quæ tuam iuſtius ignominiã deplorare debueras. Itaq; non alienæ, ſed propriæ mentis vitiũ defleas neceſſe eſt. Cætera ſilere memineris. Tali conuicio laceratã matrem ad excolendum virtutis habitum reuocauit, præteritosq; ignes præſentibus illecebris præferre docuit. Reuerſus Fengo, inſidioſæ explorationis autorē nuſquam repertum, diutinæ inquiſitionis ſtudio proſequebatur, nemine ſe eum vſpiã conſpexiſſe dicēte. Amlethus quoq;, an vllum ipſius veſtigiũ deprehenderit per iocum rogatus, in cloacam illũ iuiſſe retulit, perq; eius ima collapſum, ac nimia cœni mole obrutum, à ſubeuntibus paſſim porcis eſſe conſumptum. Quod dictum tametſi veri confeſſionem exprimeret, quia ſpecie ſtolidũ videbatur, auditoribus ludibrio fuit. Cumq; Fengo priuignum indubitatę fraudi ſuſpectũ tollere vellet, ſed id tum ob aui eius Rorici, tum ob coniugis offenſam exequi nõ auderet, Britanniæ regis officio necandum duxit, innocentiæ ſimulationem alieno miniſterio quæſiturus. Ita dum occultare ſæuitiam cupit, amicum inquinare, quàm ſibi infamiã conſciſcerę maluit. Diſcedens Amlethus, matri tacite iubet, textilibus aulam nodis inſtruat, ſuasq; poſt annum inferias falſo peragat, eoq; tempore reditum pollicetur. Proficiſcuntur cum eo bini Fengonis ſatellites, literas ligno inſculptas (nam id celebre quondam genus chartarũ erat) ſecum geſtantes, quibus Britannorũ regi tranſmiſſi ſibi iuuenis occiſio mandabatur. Quorũ Amlethus quietem capientiũ loculos perſcrutatus, literas deprehendit, quarum perlectis mandatis, quicquid chartis illitum erat, curauit abradi, nouisq; figurarũ apicibus ſubſtitutis, damnationem ſuam in comites ſuos, mutato mandati tenore, conuertit. Nec mortis ſibi ſententiã ademiſſe, & in alios periculũ tranſtuliſſe contentus, preces huiuſmodi falſo Fengonis titulo ſubnotatas adiecit, vt Britanniæ rex prudentiſſimo ad ſe iuueni miſſo filiam in matrimonium erogaret. At vbi in Britanniam ventũ, adeunt legati regem, literasq; quas alienæ cladis inſtrumentũ putabant, propriæ mortis indices obtulerunt. Quo diſſimulato rex, hoſpitali illos humanitate proſequitur. Tunc Amlethus omnem regiarum dapum apparatum, perinde ac vulgare edulium aſpernatus, ſummam epularum abundantiã miro abſtinentiæ genere auerſatus eſt, nec minus potioni quàm dapibus pepercit. Admirationi omnibus erat, quod alienigenæ gentis iuuenis, accuratiſſimas regię menſæ delicias, & inſtructiſſimas luxu epulas, tanquam agreſte aliquod obſoniũ faſtidiret. Soluto conuiuio, rex quum amicos ad quietem dimitteret, per quendam cubiculo immiſſum, nocturna hoſpitũ colloquia clandeſtino explorationis genere cognoſcenda curauit. Interrogatus igitur à ſocijs Amlethus, quid igitur ita heſternis epulis, perinde ac venenis abſtinuiſſet? panem cruoris cõtagio reſperſum, potioni ferri ſaporem ineſſe, carneas dapes humana cadaueris olíditate perfuſas, ac veluti quadã funebris nidoris affinitate corruptas dicebat. Addidit quoq; regem ſeruilibus oculis eſſe, reginam tria ancillaris ritus officia præ ſe tuliſſe, non tam cœnam quàm eius autores plenis opprobrij conuicijs inſecutus. Cui mox ſocij priſtinum mentis vitiũ exprobrantes, varijs petulantiæ ludibrijs inſultare cœperunt, quod probanda culparet, cauſaretur idonea, quod inſignem regem, excultamq; moribus fœminam parũ honeſto ſermone laceſſeret, laudemq; meritos extremi dedecoris opprobrio reſperſiſſet. Quibus rex ex ſatellite cognitis, talium autorem ſupra mortalem habitum, aut ſapere, aut deſipere teſtatus eſt,

In malum quod quis alteri machinatur, ſapiens ille ipſe mirabiliter incidit.

tam paucis verbis perfectiſſimam induſtriæ altitudinem complectendo. Accerſitum deinde villicum, vnde panem adſciuerat percontatur. Qui quum eum domeſtici piſtoris opera confectum aſſereret, ſciſcitatur item, vbi materię eius ſeges creuiſſet, & an vllum illic humanæ ſtragis indicium extaret. Qui reſpondit, haud procul abeſſe campum, vetuſtis interfectorum oſſibus obſitum, & adhuc manifeſta antiquæ ſtragis veſtigia præ ſe ferentem, quem à ſe perinde ac cæteris feraciorem opimæ vbertatis ſpe, verna fruge conſertum dicebat. Itaq; ſe neſcire, an panis hoc tabo vitioſi quicquam ſaporis contraxerit. Quo audito rex, Amlethum vera dixiſſe coniectans, vnde lardum quoq; allatum fuiſſet, cognoſcere curæ habuit. Ille ſues ſuos per incuriam cuſtodia elapſos, putri latronis cadauere paſtos aſſeuerabat, ideoq; fortè eorum carnibus corruptioni affinem inceſſiſſe ſaporem. Quum rex in hoc quoq; veracem Amlethi ſententiam comperiſſet, quonam liquore potionem miſcuiſſet inquirit. Vt farre, & aqua temperatam cognouit, demonſtratum ſibi ſcaturiginis locum in altum fodere aggreſſus, complures gladios rubigine adeſos reperit, ex quorum odore lymphas vitium traxiſſe exiſtimatum eſt. Alij ideo potionem notatam referunt, quod in eius hauſtu apes abdomine mortui alitas deprehenderit, vitiumq; referri guſtu, quod olim fauis inditum extitiſſet. A quo rex culpati ſaporis cauſas competenter editas videns, quum ab eodem exprobratam ſibi oculorũ ignominiam, ad generis fœditatem pertinere cognoſceret, clàm conuenta matre, quis ſibi pater extitiſſet inquirit. Qua neminem ſe præter regem paſſam dicente, rem quæſtione ex ea cognoſcendam minatus, quod ſeruo ortus eſſet accepit, notatæ originis ambiguitatem extorto confeſſionis indicio perſcrutatus. Igitur vt conditionis ſuæ rubore contuſus, ita iuuenis prudentia delectatus, eundem cur reginam ſeruilium morum exprobratione maculaſſet, interrogat. Sed dum coniugis comitatem nocturno hoſpitis ſermone laceſſitam doluit, eandem ancilla matre creatam didicit. Siquidem ille tria ſe circa eam ſeruilis ritus vitia denotaſſe dicebat: Vnum, quod ancillæ more pallio caput obduxerit: alterum, quod veſtem ad greſſum ſuccinxerit: tertium, quod ciborum reliquias dentium anguſtijs inhærentes ſtipite eruerit, erutasq; commanducauerit. Matrem quoq; eius in ſeruitutem captiuitate redactam memorabat, ne potius ſeruili more, quàm genere eſſe videretur. Cuius induſtriam rex perinde ac diuinũ aliquod ingenium veneratus, filiam ei in matrimonium dedit, affirmationem quoq; eius tanquam cœleſte quoddam teſtimonium amplexatus eſt. Cæterum comites ipſius, vt amici mandatis ſatisfaceret, proxima die ſuſpendio conſumpſit. Quod beneficium Amlethus tanquam iniuriam ſimulata animi moleſtia proſecutus, aurum à rege compoſitionis nomine recepit, quod poſtmodum igni liquatum clàm cauatis baculis infundendum curauit. Apud quem annum emenſus, impetrata profectionis licentia patriam repetit, nihil ſecum ex omni regiarum opum apparatu præter gerulos auri bacillos deportans. Vt Iutiam attigit, præſentem cultum priſtinis permutauit moribus, quibus ad honeſtatem vſus fuerat, in ridiculæ conſuetudinis ſpeciem de induſtria conuerſis. Cumq; triclinium in quo ſuæ ducebãtur exequiæ, ſqualore obſitus intraſſet, maximum omnibus ſtuporem iniecit, quod obitum eius falſo fama vulgauerat. Ad vltimum horror in riſum conceſſit, exprobrantibus ſibi mutuò per ludibrium conuiuis viuum affore, quem ipſi perinde ac defunctũ inferijs proſequerentur. Idem ſuper comitibus interrogatus, oſtenſis quos geſtabat baculis, hic, inquit, & vnus & alius eſt. Quod vtrum verius, an iocoſius protulerit neſcias. Siquidem ea vox, quanquam à plerisq; vana exiſtimata fuerit, à veri tamen habitu non deſciuit, quæ peremptorum loco penſationis eorum precium demonſtrabat. Pincernis deinde quo maiorem conuiuis hilaritatem afferret coniunctus, curioſiore propinandi officio fungebatur. Et ne greſſum laxior veſtis offenderet, latus gladio cinxit, quem plerunq; de induſtria diſtringens, ſupremo digitos acumine vulnerabat: quamobrem à circunſtantibus curatum, vt gladius cum vagina ferreo clauo traijceretur. Idem quo tutiorem inſidijs aditum ſtrueret, petitam poculis nobilitatem crebris potionibus onerauit, adeoq; cunctos mero obruit, vt debilitatis temulentia pedibus, intra regiam quieti ſe traderent, eundemq; conuiuij & lecti locum ha-

Nimium potis & conuiuii & lecti locus fit idẽ.

cum ha-

eum haberent. Quos quum inſidijs opportunos animaduerteret, oblatam propoſiti facultatem exiſtimans, præparatos olim ſtipites ſinu excipit, ac deinde ædem in qua proceres paſſim fuſis humi corporibus permixtam ſomno crapulam ructabantur, ingreſſus, compactam a matre cortinam, quæ etiam interiores aulæ parietes obducebat, reſciſſis tenaculis decidere coëgit. Quam ſtertentibus ſuperiectam, adhibitis ſtipitum curuaminibus, adeò inextricabili nodorum artificio colligauit, vt nemo ſubiectorum, tametſi validius adniteretur, conſurgendi effectum aſſequi poſſet. Poſt hæc tectis ignem inijcit, qui crebreſcentibus flãmis late incendium ſpargens, totos inuoluit penates, regiam conſumpſit, omnéſque aut profundum carpentes ſomnum, aut fruſtra aſſurgere conantes, cremauit. Inde petito Fengonis cubiculo, qui prius a comitibus in tabernaculum perductus fuerat gladium fortè lectulo cohærentem arripuit, ſuumq; eius loco defixit. Excitato deinde patruo, proceres eius igne perire retulit, adeſſe Amlethum veterum vncorum ſuorum ope ſuccinctum, & iam debita paternæ cladis ſupplicia exigere auidum. Ad hanc vocem Fengo lectulo deſiliens, dum proprio defectus gladio nequicquam alienum diſtringere conatur, opprimitur. Fortem virum, æternoq; nomine dignum, qui ſtultitiæ commento prudenter inſtructus, auguſtiorẽ mortali ingenio ſapiẽtiam admirabili ineptiarum ſimulatione ſuppreſſit, nec ſolum proprię ſalutis obtentum ab aſtutia mutuatus, ad paternę quoq; vltionis copiam eadem ductum præbente peruenit. Itaq; & ſe ſolerter tutatus, & parentem ſtrenuè vltus, fortior, an ſapientior exiſtimari debeat, incertum reliquit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI TERTII FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER QVARTVS.



ERACTA vitrici ſtrage, Amlethus facinus ſuum incerto popularium iudicio offerre veritus, latebris vtendum exiſtimauit, donec quorſum inconditæ plebis vulgus procurreret didiciſſet. Igitur vicinia quæ noctu incendium ſpeculata fuerat, manè cauſam conſpecti ignis noſſe cupiens, collapſam in cineres regiam animaduertit, ruináſque eius adhuc tepidas perſcrutata, nihil præter informes combuſtorum corporum reliquias reperit. Adeo autem vorax flamma omnia perederat, vt ne index quidem extaret, ex quò tantæ cladis cauſa accipi poſſet. Corpus quoque Fengonis ferro confoſſum inter cruentas ſpectabatur exuuias. Aliis indignatio patens, alijs mœror, quibuſdam gaudium occultum inceſſerat. Hi ducis lamentabantur interitũ, hi ſopitam parricidæ tyrannidem gratulabantur. Ita regis necis euentus diuidua ſpectatorum ſententia excipiebatur. Ea vulgi tranquillitate Amlethus relinquendarum latebrarum fiduciam adeptus, accerſitis quibus arctiorem patris memoriam inhærere cognouerat, concionem petit, in qua orationem huiuſmodi habuit. *Oratio perfecta & eloquentiæ plena.*

Non vos moueat proceres præſens calamitatis facies, ſi quos miſerabilis Horwendilli exitus mouet: non vos inquam moueat, quibus in regem fides, in parentem pietas ſeruata eſt. Parricidæ, non regis intueamini funus. Luctuoſior ſiquidem illa facies erat, quum ipſi regem noſtrum ab iniquiſſimo paricida (ne dicam fratre) flebiliter iugulatum vidiſtis. Ipſi laceros Horwendilli artus, ipſi corpus crebris vulneribus abſumptum plenis miſerationis oculis aſpexiſtis. Quẽ ab atrociſſimo carnifice ſpiritu ſpoliatum, vt patria libertate exueretur, quis dubitet? vna manus ei fatum, & vobis ſeruitutem iniecit. Quis igitur tam amens, vt Fengonis crudelitatem Horwendillianæ præferat pietati: Mementote qua vos Horwendillus be-

neuolentia fouerit, iuſtitia coluerit, humanitate dilexerit. Memineritis ademptum vobis mitiſſimum regem, iuſtiſſimum patrem, ſubrogatum tyrannum, ſuffectum paricidam, erepta iura, contaminata omnia, pollutam flagitiis patriam, impoſitum ceruicibus iugum, ereptum libertatis arbitrium, & nunc his finis, quum ſuis autorem criminibus obrutum, ſuorum pœnas ſcelerum paricidam pependiſſe cernatis. Quis mediocriter prudens ſpectator, beneficium iniuriæ loco duxerit? Quis mentis compos proprium in autorem ſcelus recidiſſe condoleat? Quis cruentiſſimi lictoris cladem defleat, aut crudeliſſimi tyranni iuſtum lamentetur interitum? Præſtò eſt autor rei quem cernitis. Ego quidem & parentem & patriam vltione proſequutum me fateor. Opus, quod veſtris pariter manibus debebatur, exercui. Quod vos mecum communiter condecebat, ſolus impleui. Adde quòd neminem tam præclari facinoris ſocium habui, nec cuiuſpiam mihi comes opera fuit: quanquam haud ignorem vos huic manum daturos negocio, ſi petiſſem, à quibus fidem regi, beneuolentiam principi ſeruatam non dubito. Sed ſine veſtro diſcrimine nefarios puniri placuit: neque enim alienos humeros oneri ſubijciendos putabam, cui ſuſtentando proprios ſuffecturos credebam. Incineraui ego alios, ſolum Fengonis truncum veſtris manibus concremandum reliqui, in quo ſaltem iuſtæ vltionis cupidinem exatiare poſſitis. Concurrite alacres, extruite rogum, exurite impium corpus, decoquite ſceleſtos artus, ſpargite noxios cineres, diſijcite immites fauillas: non urna, non tumulus nefandas oſſium reliquias claudat. Nullum paricidij veſtigium maneat, nullus contaminatis artubus intra patriã locus exiſtat, nulla contagium vicinia contrahat, non mare, non ſolum dãnati cadaueris hoſpitio polluatur. Cætera ego præbui, id ſolùm vobis pietatis officiũ relictum eſt. His exequijs proſequendus tyrannus, hac pompa paricidæ funus ducendum. Sed neque eius cineres, qui patriam libertate nudauerit, à patria tegi conuenit. Præterea quid meas reuoluam ærumnas? calamitates recenſeam? retexã miſerias? quas ipſi me plenius noſtis. Ego à vitrico ad mortem quæſitus, à matre contemptus, ab amicis conſputus, annos flebiliter exegi, dies calamitosè duxi, incertum vitæ tempus periculis ac metu refertum habui. Poſtremò omnem ætatis partem, maxima cum rerum aduerſitate miſerabiliter emẽſus ſum. Sępè me tacitis intra vos queſtibus ſenſu vacuum gemebatis deeſſe vltorem patri, paricidio vindicem. Quæ res occultum mihi veſtræ charitatis indicium attulit, in quorũ animis nec dum regiæ cladis memoriam exoleuiſſe cernebam. Cuius itaq; tam aſperũ pectus, tam ſaxeus rigor, quem non paſſionum mearnm compaſſio molliat, ærumnarum miſeratio nõ flectat? Miſeremini alumni veſtri, moueamini infortunijs meis, qui ab Horwendilli nece immunes geritis manus. Miſeremini quoq; afflictæ genitricis meæ, & reginæ quondam veſtræ, extincto congaudete dedecori, quę viri ſui fratrem interfectoremq; cõplexa, geminũ ignominiæ põdus fœmineo perpeti corpore cogebatur. Quamobrem vt vltionis ſtudium occultarẽ, obſcurarẽ ingeniũ, adumbratũ non verum inertiæ habitũ amplexatus ſum, ſtoliditatis figmento vſus, ſapientiæ commentũ texui, quod nunc an efficax fuerit, vtrũ finis ſui complementum attigerit, veſtro conſpectui patet: vos tantæ rei arbitros habere cõtentus ſum. Ipſi paricidales fauillas pedibus proculcatis: deſpicamini cineres eius, qui iugulati fratris vxorem polluit, flagitio temerauit, dominũ læſit, maieſtatem proditionis ſcelere laceſſiuit, acerbiſſimam vobis tyrannidem intulit, libertatem ademit, inceſto paricidium cumulauit. Me tam iuſtę vindictę miniſtrũ, tam pię vltionis æmulũ patrio ſuſcipite ſpiritu, debito proſequimini cultu, benigno refouete contuitu. Ego patriæ probrum dilui, matris ignominiam extinxi, tyrannidem repuli, paricidã oppreſſi, inſidioſam patrui manum mutuis inſidijs eluſi: cuius ſi ſupereſſet, indies ſcelera percrebreſcerent. Dolebam & patris & patriæ iniuriam, illum extinxi vobis atrociter, & ſupra quàm viros decuerat, imperantem. Recognoſcite beneficium, veneramini ingenium meum, regnum ſi merui date, habetis tãti autorem muneris, paternę poteſtatis hæredem, non degenerem, non paricidam, ſed legitimum regni ſucceſſorem, & pium noxæ paricidalis vltorem. Debetis mihi recuperatum libertatis beneficium, excluſum affligantis imperiũ, ademptũ oppreſſoris iugum, excuſ-

ſum

ſum paricidæ dominiũ,calcatum tyrannidis ſceptrũ.Ego ſeruitute vos exui,indui libertate,reſtitui culmen, gloriam reparaui,tyrannum ſuſtuli, carnificẽ triumphaui. Præmium penes vos eſt,ipſi meritum noſtis,à veſtra merces virtute requiritur. Flexerat hac oratione adoleſcẽs omnium animos, quoſdam ad miſerationem, alios ad lacrymas vſq; perduxit. At vbi quieuit mœror, rex alacri cunctorum acclamatione cenſetur. Plurimum quippe ſpei in eius induſtria ab vniuerſis reponebatur, qui tãti facinoris ſummam profundiſſimo aſtu texuerat, incredibili molitione cõcluſerat. Mirari illum complures videres,tanto temporis tractu ſubtiliſſimum texiſſe cõſiliũ.

Amlethus, cũ ſuos aduerſarios ingenioſè ſuſtuliſſet, regno potitur.

His apud Daniam geſtis, ternis nauigiis impenſius adornatis, ſocerum viſurus ac coniugem,Britanniam repetit. In clientelam quoq; armis præſtantem, iuuentutem adſciuerat,exquiſito decoris genere cultam,vt ſicut cuncta deſpicabili dudum habitu geſſerat,ita nũc magnificis ad omnia paratibus vteretur,& quicquid olim paupertati tribuerat,ad luxuriæ impenſam conuerteret. In ſcuto quoq; ſibi parari iuſſerat omnem operum ſuorum contextum, ab ineuntis ætatis primordijs auſpicatus, idq; exquiſitis picturæ notis adumbrãdum curauit. Quo geſtamine perinde ac virtutum ſuarum teſte vſus,claritatis incrementa contraxit. Iſtic depingi videres Horwendilli iugulum,Fengonis cum inceſtu paricidium,flagitioſum patruum,fratruelem ridiculum,aduncas ſtipitum formas,ſuſpicionem vitrici, diſſimulationem priuigni,procurata tentamentorum genera, adhibitam inſidijs fœminam,hiantem lupum,inuentum gubernaculum,præteritum ſabulum,initum nemus,inſitam œſtro paleam,inſtructum indicijs adoleſcentem, eluſis comitibus rem ſeorſum cum virgine habitam. Cerneres itaque adumbrari regiam,adeſſe cum filio reginam, trucidari inſidiatorem,trucidatum decoqui,cloacæ coctum infundi,infuſum ſuibus obijci, cœno artus inſterni, inſtratos belluis abſumendos relinqui. Videres etiam vt Amlethus dormientium comitum ſecretum deprehenderit, vt obliteratis apicibus, alia figurarum elementa ſubſtituerit, vt dapem faſtidierit, potionémque contempſerit, vt vultum regis arguerit, vt reginam ſiniſtri moris notauerit. Aſpiceres quoque legatorum ſuſpendium,adoleſcentis nuptias figurari, Daniam nauigio repeti, inferias conuiuio celebrari, comitum loco baculos percontantibus oſtendi, iuuenem pincernæ partes exequi, diſtricto per induſtriam ferro digitos exulcerari, gladium clauo pertundi, conuiuales plauſus augeri, increbreſcere tripudia, aulæam dormientibus inijci, iniectam vncorum nexibus obfirmari, pertinacius ſopitos inuolui, tectis torrem immitti, cremari conuiuas, depaſtam incendio regiam labefactari, Fengonis cubiculum adiri, gladium eripi, inutilem erepti loco conſtitui, regem priuigni manu proprij mucronis acumine trucidari. Hæc omnia excultiſſimo rerum artificio militari eius ſcuto opifex ſtudioſus illeuerat, res formis imitatus, & facta figurarum adumbratione complexus. Sed & comites ipſius, quo ſe nitidius gererent, oblitis tantum auro clypeis vtebantur. Quos Britanniæ rex benigniſſimè exceptos, regij apparatus impenſis proſequitur. Qui inter epulandum, an Fengo viueret, integriſque fortunis eſſet cupide percontatus, cognoſcit è genero ferro perijſſe, de cuius fruſtra ſalute perquireret. Cúmque interfectorem eius crebris percontationibus inueſtigaret, eundem cladis eius autorem, ac nuncium extare didicit. Quo audito, tacitum animi ſtuporem contraxit, quod ad ſe promiſſam quondam Fengonis vltionem pertinere cognoſceret. Ipſe equidem ac Fengo, vt alter alterius vltorem ageret, mutua quondam pactione dereuerant. Trahebat itaque regem hinc in filiam pietas, in generum amor, inde charitas in amicum, & præterea iuriſiurandi firmitas, ipſa quoque mutuæ obteſtationis religio, quam violare nefarium erat. Tandem cum affinitatis contemptu iuratoria præponderauit fides, conuerſuſque ad vltionem animus,neceſſitudini religionem antepoſuit. Sed quoniam hoſpitalitatis ſacra violare nefas credebatur, aliena manu vltionis partes exequi præoptauit, innocentiæ ſpeciem occulto facinore prætenturus. Igitur inſidias officijs texit, lædendíque curam adumbratis beneuolentiæ ſtudijs obſcurauit. Et quia coniunx eius nuper morbo conſumpta fuerat, Amlethum reparandarum nuptiarum legationem ſuſcipere iubet, admodum ſe ſingulari ipſius induſtria delectatum præfatus. Regnare ſiquidem in Sco-

Britãni regis in iureiurãdo religio.

tia fœminam aſſerebat, cuius vehementer connubium affectaret. Sciebat nanque eam non modò pudicitia cœlibem, ſed etiam inſolentia atrocem, proprios ſemper exoſam procos, amatoribus ſuis vltimum irrogaſſe ſupplicium, adeò vt ne vnus quidem è multis extaret, qui procationis eius pœnas capite non luiſſet. Proficiſcitur itaque Amlethus quanquam periculoſa legatio imperaretur, iniuncti muneris obſequium non detrectans, ſed partim domeſticis ſeruis, partim regis vernaculis fretus, ingreſſusq; Scotiam quum haud procul reginæ penatibus abeſſet, recreandorum equorum gratia iunctum viæ pratum acceſſit, ibique loci ſpecie delectatus, quieti conſuluit, iocūdiore riui ſtrepitu ſomni cupidinem prouocante, ordinatis qui ſtationem eminus obſeruarent. Quo audito regina denos iuuenes exterorum aduentum, apparatumq; ſpeculaturos emittit. Quorum vnus vegetioris ingenij, eluſis vigilibus peruicacius ſubiens clypeum Amlethi, quem capiti fortè dormiturus affixerat, tanta lenitate ſubmouit, vt ne ſuperiacentis quidem quietem turbaret, aut cuiuſpiam ex tanto agmine ſomnum perrumperet, dominam non modo nuncio, ſed etiam rerum indicio certiorem redditurus. Delegatas quoq; ei literas loculis quibus aſſeruabantur pari calliditate ſubduxit. Quibus regina ad ſe perlatis clypeum curioſius contemplata, ex affixis notulis totius argumenti ſummam elicuit, eumq; affore intellexit, qui exactiſſimo prudētiæ conſilio fretus, de patruo paternæ cladis pœnas acceperit. Literas quoq; nuptiarū ſuarum petitionem cōtinentes intuita, totos obliterauit apices, quod ſenū admodum connubiū abhorreret, iuuenum complexus appeteret. Inſcripſit autē mandatū perinde atq; à Britanniæ rege ſibi tranſmiſſum, & eius titulo pariter ac nomine conſignatum, quo ſe latoris peti coniugio ſimularet. Quinetiam facta quę ex eius ſcuto cognouerat, ſcripto cōplectenda curauit, vt & clypeum literarum teſtē, & literas clypei interpretes exiſtimares. Deinde eos, quorū exploratione vſa fuerat, ſcutū referre, literasq; loco ſuo reſtituere iubet, eodem fallaciæ genere Amlethum inſequuta, quo eū in cauillandis comitibus vſum acceperat. Interea Amlethus clypeū capiti fraude ſubductū expertus, occluſis de induſtria oculis quietem callidius ſimulat, quod vero ſopore amiſerat, ficto recuperaturus. Alterā quippe fallendi vicē hoc pronius ab inſidioſo quærendam putauit, quo ſolam proſperius egerit: nec eum opinio fefellit. Speculatorē quippe clādeſtino aditu ſcutū ac chartam priſtino loco reponere cupientē proſiliens corripit, captumq; vinclorum pœna coercuit. Deinde excitatis comitibus, reginæ penates accedit. Cui ex ſoceri pſona conſalutatæ ſcriptū eſt, eiuſdemq; ſigillo obſignatū porrexit. Quod quū accepiſſet Hermuthruda, (reginę id nomen erat) perlegiſſetq;, operā Amlethi, induſtriamq; verbis impenſioribus proſequuta, iuſtas Fegonem pœnas pependiſſe dicebat, ipſum verò Amlethum rem humana æſtimatione maiorem incomprehēſæ profunditatis ingenio molitum, quod non ſolum paterni exitij, materniq; concubitus vltionem inſcrutabili ſenſus altitudine cōmentus fuiſſet, verumetiam regnum eius a quo crebras inſidias expertus fuerat, conſpicuis probitatis operibus occupaſſet. Quamobrem mirari ſe tam eruditi ingenij, virū vno nuptiarū errore labefactari potuiſſe, qui quum humanas penè res claritate tranſcendat, in ignobilem obſcuramq; copulam prolapſus videatur. Quippe coniugem eius ſeruis parētibus eſſe, quanquā eos fortuna regijs honoribus exornaſſet. In expetendis ſiquidem coniugijs prudenti non formæ fulgorē, ſed generis metiendū. Quapropter ſi rite copulam appetat, proſapiā ęſtimet, nec ſpecie capiatur, quę quū illecebrarū irritamentū ſit, multorum candorē inaniter fucata deterſit. Eſſe vero quā ſibi nobilitate parem aſciſcere poſſit. Se ſiquidem nec rebus tenuem, nec ſanguine humilem, eius amplexibus idoneam fore, vtpote quā nec regijs opibus vincat, nec auito ſplendore præcellat: quippe reginam ſe eſſe, & niſi refragaretur ſexus, regē exiſtimari poſſe, imò quod verius eſt, quemcunq; toro ſuo digna fuerit, regē exiſtere, regnumq; ſe cum amplexibus dare. Ita & nuptijs ſceptrū, & ſceptro nuptias reſpondere. Nec parui beneficij eſſe eam proprios offerre amplexus, quę circa alios ferro repulſam exequi cōſueuerat. Hortatur itaq; placēdi ſtudiū in ſe transferat, in ſe votū nuptiale deflectat, genusq; formæ præferre diſcat. Hęc dicens, aſtri-

Connubium expetenti quæ æſtimanda.

ctis

ctis in eum complexibus ruit. Ille tam comi virginis eloquio delectatus, in mutua prorumpit oscula, alternos complexuum nodos conserit, sibiq; quod virgini placitum protestatur. Fit deinde cõuiuium, accersuntur amici, corrogãtur primores, nuptiæ peraguntur: quibus expletis, quum nupta Britãniam repetit, valida Scotorum manu propius subsequi iussa, cuius opera aduersum varios insidiarum obiectus vteretur. Redeunti Britannici regis filia, quam in matrimonio habebat, occurrit: quę quanquam se superductæ pellicis iniuria læsam quereretur, indignum tamẽ aiebat maritali gratiæ pellicatus odiũ anteferri, neq; se adeò virum auersaturam, vt quod ei fraudulentius intentari sciat, silentio occultare sustineat, habere enim se pignus coniugij filium, cuius saltem respectus coniugalem matri charitatem commendare debuerat. Ipse enim, inquit, matris suæ pellicem oderit, ego diligam: tuos in me ignes nulla calamitas sopiet, nullus liuor extinguat, quin & in te sinistre excogitata detegam, & quas deprehenderim insidias pandam. Quamobrem cauendum tibi socerum putes, quòd ipse legationis prouentum carpseris, omnemq; eius fructũ in temet, eluso mittentis voto, peruicaci vsurpatione transtuleris. Qua voce se coniugali, quàm paternę charitati propiorem ostendit. Hæc loquente ea adest Britannię rex, generumq; arctius quàm affectuosius amplexatus, conuiuio excipit, liberalitatis specie fraudis propositum celaturus. Amlethus cognita fraude, metum dissimulanter habuit, ducentisq; equitibus in comitatum receptis, subarmalem vestem indutus obsequitur inuitanti, maluitq; regiæ simulationi periculosè parêre, q̃ turpiter repugnare. Adeò honestatem in cunctis obseruandam putabat. Quem comminus obequitantem rex sub ipsa bipatentium portarum testudine adortus iaculo transegisset, ni ferrum subarmalis togæ durities reppulisset. Amlethus leui recepto vulnere, eo loci se contulit, vbi Scoticam iuuentutem expectandi officio fungi iusserat, captiuo nouæ coniugis speculatore ad regem remisso, qui se destinatas dominæ literas loculorum custodiæ furtim exemisse testando, crimen in Hermutrudam refunderet, ipsumq; accurato genere excusationis reatu proditionis absolueret. Quem rex auidius fugientem insequi non moratus, maiore copiarum parte priuauit, ita vt Amlethus die postero salutem prælio defensurus, desperatis admodum resistendi viribus ad augendam multitudiuis speciem exanima sociorum corpora, partim subiectis stipitibus fulta, partim propinquis lapidibus affixa, alia viuentum more equis imposita, nullo armorum detracto perinde ac præliatura feriatim in aciem cuneumque digesserit. Nec rarius mortuorum cornu erat, quàm viuẽtium globus.

Spectaculũ vi㊀ horrendũ.

Stupenda siquidem illa facies erat, quum extincti raperentur ad prælia, defuncti decernere cogerentur. Quæ res autori otiosa non fuit, quum ipsæ extinctorum imagines lacessentibus solis radijs immensi agminis speciem darent. Ita enim inania illa defunctorum simulacra pristinum militum numerum referebant, vt nihil ex eorũ grege hesterna strage diminutum putares.

Britãni à mortuis fugantur.

Quo aspectu territi Britanni, pugnã præcurrere fuga, à mortuis superati, quos viuos oppresserant. Quæ victoria nescio callidior, an felicior existimanda sit. Rex dum segnius fugam intendit, ab imminentibus perimitur Danis. Victor Amlethus ingenti præda acta, conuulsisq; Britannię spolijs, patriam cum coniugibus petit. Intereà defuncto Rorico, Vigletus regnum adeptus, Amlethi matrem omni petulantiæ genere fatigatam regijs opibus vacuefecerat, filium eius fraudato Lethrarum rege, cui dignitatum iura dandi tollendique ius esset, Iutiæ regnum occupasse conquestus. Quam rem Amlethus tanta animi moderatione excepit, vt Vigleto splendidissimis victoriæ suæ manubijs donato, calumniam beneficio rependere videretur. Quem postmodum exigendæ vltionis occasione suscepta, bello lacessitum deuicit, atque ex occulto hoste, manifestus euasit. Fiallerum Scaniæ præfectum exilio adegit: quem ad locum, cui Vndensakre nomen est, nostris ignotum populis, concessisse est fama. Post hæc quum à Vigleto Scaniæ Sialandiæque viribus recreato per legatos ad bellum prouocaretur, mirifica animi industria duas circa se res, quarum alteri probrum, alteri periculum inesset, fluctuari peruidit. Sciebat quippe sibi si prouocationem sequeretur, imminere vitæ periculum: si refugeret, instare militiæ probrum. Præponderauit tamen in contẽplatore virtutũ animo seruandę honestatis cupido, ob-

tuditque cladis formidinem impenſior laudis auiditas, ne ſolidus gloriæ fulgor meticuloſa fati declinatione corrũperetur. Animaduertebat quoq; tãtum penè inter ignobilem vitam, & ſplendidam mortẽ diſcriminis intereſſe, quantũ dignitas à contẽptu diſtare cognoſcitur. Tanta autẽ Hermutrudæ charitate tenebatur, vt maiorem futuræ eius viduitatis, quàm propriæ necis ſolicitudinẽ animo inſitã geſtaret, omniq; ſtudio circunſpiceret, qualiter ei ſecundas nuptias, ante belli ingreſſum cõſciſceret. Quamobrem Hermutruda virilem profeſſa fiduciam, ne in acie quidem ſe eum deſerturam ſpopondit, deteſtabilẽ inquiens fœminã, quæ marito morte cõſeri formidaret. Quam promiſſionis nouitatem parum executa eſt. Nam quum Amlethus apud Iutiam à Vigleto acie interemptus fuiſſet, vltro in victoris prædam, amplexumq; conceſſit. Ita votum omne fœmineum, fortunę varietas abripit, temporum mutatio diſſoluit, & muliebris animi fidem lubrico nixã veſtigio, fortuiti rerum caſus extenuant: quæ ſicut ad pollicendum facilis, ita ad perſoluendũ ſegnis: varijs voluptatis irritamentis aſtringitur, atq; ad recentia ſemper auidius expetenda, veterum immemor: anhela, præceps cupiditate diſſultat. Hic Amlethi exitus fuit, qui ſi parem naturæ atq; fortunæ indulgentiam expertus fuiſſet, æquaſſet fulgore ſuperos, Herculea virtutibus opera tranſcendiſſet. Inſignis eius ſepultura, ac nomine campus apud Iutiam extat. Vigletũ tranquillam ac diutinam regni procurationem emenſum morbus conſumpſit. Cui filius Wermundus ſuccedit. Hic prolixis trãquillitatis ocijs fœliciſſima temporũ quiete decurſis, diutinam domeſticę pacis conſtantiam inconcuſſa rerum ſecuritate tractabat. Idẽ prolis expers iuuentam exegit, ſenior verò filium Vffonem ſero fortunæ munere ſuſcitauit, quum nullam ei ſobolem elapſa tot annorum curricula peperiſſent. Hic Vffo coæuos quoſq; corporis habitu ſupergreſſus, adeò hebetis ineptiq; animi principio iuuentæ exiſtimatus eſt, vt priuatis ac publicis rebus inutilis videretur. Siquidem ab ineunte ætate nunquam luſus aut ioci conſuetudinem præbuit, adeoq; humanæ delectationis vacuus fuit, vt labiorum continentiã iugi ſilentio premeret, & ſeueritatem oris à ridendi prorſus officio temperaret. Verum vt incunabula ſtoliditatis opinione referta habuit, ita poſtmodũ conditionis contemptum claritate mutauit: & quantum inertiæ ſpectaculũ fuit, tantũ prudentię & fortitudinis exemplũ euaſit. Cuius pater ſocordiã contemplatus, filiam ei Sleſwicenſiũ pręfecti Frowini in matrimonium aſciſcit, illuſtriſſimi viri affinitate vtiliſſimum gerendi regni ſubſidiũ recepturo. Huic erant filij Keto, & Wigo, ſplendidiſſimæ indolis iuuenes, quorum Wermundus non minus quàm Frowini virtutem futuris filij profectibus deputabat. Ea tempeſtate regnabat apud Suetiam Atiſlus, vir fama ſtudioq; conſpicuus: qui cùm finitimos latè bello preſſiſſet, ne partum virtutibus fulgorem ocio deſidiæq; corrumpendum relinqueret, complura nouarum rerum officia ſedulo frequentationis ſtudio celebranda curauit. Inter quæ etiam inſigni armatura ſuccinctus, quotidianam ſolitarij inceſſus conſuetudinem præbuit: tum quod in re militari nihil crebro armorum vſu præſtantius noſſet, tum vt huius agitatione ſtudij claritatis incrementa contraheret, in quo non minus ſibi fiducia, quàm laudis cupido vendicauit. Tantam quippe nullius rei violentiam exiſtimabat, vt eius obiectu mẽtis ſuæ robur quaſſandum timeret. Qui cum traiectus in Daniam armis Frowinum apud Sleſwicum acie prouocaſſet, magniſq; inuicem cædibus copiæ funderentur, accidit ipſos agminũ duces ita inter ſe ferro concurrere, vt rem duelli more proſequerentur, & pręter publicã belli ſortem priuati conflictus ſpecie decertarent. Hunc enim congreſſionis euentum par amborum expetebat affectus, vt virtutẽ non partium ope, ſed propria virium experientia teſtarentur. Quo euenit, vt crebreſcentibus vtrinq; plagis, Atiſlus armis ſuperior proſtrato Frowino priuatę victoriæ publicam iungeret, paſſimq; diuulſa Danorum agmina profligaret. Inde Suetiam reuerſus, Frowini necem non ſolum virtutum ſuarum imaginibus adſcripſit, verumetiam impenſiore verborum iactantia proſequi conſueuit, gloriã facti vocis petulantia demolitus. Aliquando enim ſpecioſius virtutes ſilẽtij verecundia teguntur, quàm ſermonis petulantia publicantur. Frowini filios Wermũdus paternæ dignitatis honoribus euehit, extincti pro patria amici, liberos iuſto

Muliebris animi fides lubrica.

admo

admodum beneficio prosequutus. Quę res Atislo referendi in Daniam belli monitum præbuit. Redijt itaq; superioris pugnæ fiducia concitatus, non modo tenues angustasq; copias, verum omne virtutis Sueticæ robur aduectãs, perinde ac totius Daniæ imperium rapturus. Quod Frowini filius Keto per primipilum suum Folconem nomine Wermundo, tunc fortè villam Ialungam tenenti, nunciãdum curauit. Qui regẽ cum amicis epulantem reperiens, mandatũ adhortatione prosequutus, adesse belli facultatẽ diutile postulatam, & vltro se Wermundi votis ingerere dixit, cum & prompta vincẽdi pręstetur occasio, & maturus triumphi titulus optionis eius arbitrio tribuatur. Magnam itaq; & inopinã felicitatis dulcedinem esse, quam ei longis affectatam suspirijs, præsentis euentus auspicia largiantur. Venisse siquidem Atislum innumeris Sueonum copijs succinctum, perinde ac victoriæ certitudinem indubitata animi præsumptione complexum. Cumq; præliaturum hostẽ fatum fugæ anteferre dubiũ non sit, felicẽ recẽtis vulneris vltionẽ oblata belli facultate præstari. Quem Wermundus præclarè ac fortiter legationis partes executum testatus, paulisper epulis refici iubet, quod itinera ieiunijs officere soleant. Qui cum nequaquam sibi capiendi cibi ocium suppetere dixisset, potione sitim lenire deposcitur. Quo præbito, poculũ quoq;(nam aureum erat) adseruare iubetur, affirmante Wermũdo, commeãdi calore defessis commodius cratere quàm palma lympham excipi, meliusq; bibendi vsum ciphi, quàm manus subsidio celebrari. Quo tam beneuolis verbis muneris magnitudinem prosequente, delectatus vtroque iuuenis, se prius ad perceptæ potionis mensuram proprij cruoris haustu vsurum, quàm regis conspectibus terga admoturum promittit. Tam fortẽ eius promissionem Wermundus mercedis nomine veneratus, aliquanto plus voluptatis ex dato beneficio, quàm miles ex accepto percepit. Nec animosius locutum eũ, quàm præliatum expertus est. Commisso nanque bello contigit vt inter varios turmarum procursus concurrentibus Folcone & Atislo, manúmque diutile conserentibus, Sueonum exercitus ducis sui euentum sequutus, fugam ingrederetur: Atislus quoque saucius ad naues ex acie conuolaret. Cumq; Folco vulneribus ac labore hebetatus, sed & æstu & labore pariter sitiq; perfusus, fugam insequi destitisset hostilem, recreandi corporis gratia, proprium casside cruorem excepit, hauriendumq; ori præbuit. Quo facto, receptum a rege cruorem speciosissimè pensauit: Quod videns fortè Wermundus, impensius eum peractæ promissionis laudauit: Cui Folco speciosa vota ad debitum finem perducenda respondit. Qua voce non minorem facti sui commẽdationem quam Wermũdus exhibuit. Cumq; victores, vt post prælium fit, depositis armis, ac quiescentes, varijs inuicem sermonibus vterentur, Slesvvicensiũ præfectus Keto, magnę sibi admirationis esse prędicauit, qualiter Atislus crebris obstãtibus causis elapsionis copiã impetrauerit, præsertim cum is ante omnes bella gesserit primus, fuga verò pestremus incesserit: nec alius quispiam ex hostibus fuerit, cuius tãtis Danorũ studijs affectaretur occasus. Ad hæc Wermundus, nosse eũ oportere aiebat, omnem bellorũ aciem quadrifaria dimicãtium varietate distingui. Esse enim primi generis bellatores, qui fortitudinem modestia tẽperantes, rebelles acrius cędant, fugientibus instare erubescant, hos siquidẽ, quos diuturna armorũ experientia certiore virtutis testimonio prosequatur, quiq; gloriam suam non in victorum fuga, sed vincendorum expugnatione constituant. Esse præliantium & aliud genus, qui corporis animiq; viribus freti, sed nulla miserationis parte præditi, in hostium tam terga quàm pectora, communi cædis atrocitate desæuiant. Tales quippe esse, qui iuuenilis animi calore prouecti, tyrocinij rudimẽta bellorum auspicijs ornare contendant, quosq; tam ætatis quàm laudis ardor inflammet, inq; fas & nefas pari nisus securitate præcipitet. Esse etiam tertios, quibus inter metum pudoremq; anxijs progressum terror adimat, recursum ruboris obstaculum tollat, qui sanguine clari, inaniq; tantum proceritate conspicui, aciem numero non viribus densent, hostem vmbra potius quàm armis feriant, & in bellatorum grege solo corporum spectaculo censeantur. Hos magnarum opum dominos fore, genere quàm animo præstantiores, quos lucis auiditas rerum dominio cõtracta, plus ignauiæ quàm nobilitatis viribus indulgere compellat. Esse item & alios

Quatuor bellatorum generã

qui ſpeciem non rem in bellum perferant, ſeq; extremis ſociorum agminibus inſerentes, primi fugam, poſtremi prælium gerant: in quibus imbecillitatis habitum, certi pauoris indicium detegat, cum ſemper quæſitis deinduſtria ſubterfugijs, pugnantium terga timidioris progreſſus pigritia ſubſequantur. His ergo de cauſis regem fuga ſeruatum exiſtimari debere, cum à primi ordinis militibus nulla perſecutionis inſtantia fugiens premeretur, qui non victos arcere, ſed victoriam conſeruare curæ habeant, perindéque cuneos denſent, vt trophæi nouitas competentibus nixa præſidijs perfectam ſucceſſus copiam adſequatur. Secundi verò generis pugnatores, quibus obiecta quæq; perimere ſtudium ſit, non animi, ſed opportunitatis inopia Atiſlum intactum liquiſſe, quod eos non tam lædendi auſus, quàm facultas defecerit. Sed & tertij ordinis viros, qui ipſum pugnæ tempus trepido vagationis genere deducentes, ſucceſſus etiam ſociæ partis impediunt, quanquam lædendi regis locum habuerunt, attentandi tamen audacia caruiſſe. His modis Wermundus ſtupidam Ketonis admirationem abſoluens, veras ſeruati regis cauſas aſſertione ſua editas memorabat. Poſt hæc Atiſlus Suetiam refugus petit, Frowini cædem petulantius iactans, ac facinoris huius memoriam verboſo laudum ſuarum relatu inceſſanter oſtentans, non quod receptæ cladis ruborem æquo animo ferret, ſed vt recentis fugæ vulnus antiquæ victoriæ titulis recrearet. Cuius rei Keto & Wigo, vt par erat, indignatione permoti, in paternæ vltionis vota con iurant. Quam ſe parum bello exequi poſſe credentes, ſumpto leuioris armaturæ paratu, Suetiam ſolitarij petunt, ingreſſiq; nemus, in quo regem abſque comite verſari ſolitum fama cognouerant, tela latebris mandant, inde cum Atiſlo profugorum nomine diutile conuerſati, cum ab eo quam patriam haberent interrogarentur, Sleſwicenſes ſe eſſe, patriámque cædis cauſa liquiſſe teſtantur. Quod rex eos non de patrandi facinoris voto, ſed de patrati noxa aſtruxiſſe credebat. Ea quippe fraude percunctantis ſtudium eludere cupiebant, vt relationis certitudo caſſum quærenti pareret intellectum, & reſponſionis veritas tacitis adumbrata figmentis, opinionem incuteret falſitatis. Plurimum quippe deformitatis olim ab illuſtribus viris in mendacio reponebatur. Tum Atiſlus ſcire ſibi libitum dixit, quis Danorum opinione Frowini interfector credatur. Ad hæc Keto, dubitari (inquit) cui tanti facinoris claritatem arrogari conueniat præſertim cum eum publica autoritas acie extinctū perhibeat. Reſpondit Atiſlus, fruſtra alijs Frowini necem adſcribi, quam ipſe duntaxat alterna manus conſertione peregerit. Mox an vlla Frowino ſoboles ſupereſſet perquirit. Ketone deinde duos eius filios extare dicente, ætatis eorum ac ſtaturę habitum perquam libenter ſe cognoſcere dixit. Refert Keto, hos ſibi corpore propemodū æquales eſſe, ętate pares, proceritate perſimiles. Tunc Atiſlus, ſi mens, inquit, illis ac virtus paterna conſtaret, acerba mihi tempeſtas ingrueret. Interrogante deinde eo, an crebram paternæ necis mentionem haberent: Keto quicquid remedio temperari non poſſit, ſuperuacuè verbis replicari ſubiunxit. Nihil prodeſſe teſtatus inexpiabile malum aſſiduis iterare moleſtijs. Quo dicto, documentum dedit vltionem minis pręcurri non oportere. Cumq; regem acuendi roboris gratia quotidie ſolitariæ digreſſionis officio vtentem videret, receptis armis cum fratre præuium eius cōſectatur inceſſum. Quibus Atiſlus viſis harenam preſſit, quod imminentes vitare deforme exiſtimaret. Illis deinde ſe perempti ab eo Frowini pœnas ſumpturos dicentibus, præſertim cum plurimo iactantiæ faſtu ſe ſolùm necis eius fateatur autorem, Cauendū eis, inquit, ne dum vltionis effectum appetant, infirmas & inopes virium manus ſtulta ſecum audacia cōſerant, dumq; alienum affectent exitium, proprium experiantur occaſum, optimæ indolis habitum præpropera laudis cupidine conſumpturi: quamobrem parcant iuuentæ, parcant & indoli, nec temerè votum eis inceſſerit pereun di. Itaque paternę cladis iniuriam pecunia à ſe rependi permittant, ingentiſq; glo riæ loco habeant, quod tantum principem mulctæ nomine coërcuiſſe, & veluti quodam terroris imperio concuſſiſſe credantur. Hęc verò ſe non timore percitū, ſed adoleſcentiæ eorum miſeratione motum docere. A quo Keto fruſtra tēpus tan ta verborum ambage deduci præfatus, quod tam iuſtæ vltionis affectum pecuniæ pro-

Rex Atiſlus ambiguitate verborum decipitur.

promissione labefactare conetur, progredi illum iubet, & si quid sibi virium sit, solitario secum experiri congressu. Nam & se remoto fratris adminiculo proprijs acturum viribus, ne manu impari pugna conseri videretur infamis. Duos siquidem cum vno decernere vt iniquum, ita etiam probrosum apud veteres credebatur. Sed neque victoria hoc pugnæ genere parta laudabilior habita, quòd potius dedecori quàm gloriæ iuncta videretur. Quippe vnum à duobus opprimi vt nullius negocij, ita maximi ruboris loco ducebatur. Tanta autem Atislum fiducia ceperat, vt ambos ad se pariter incessendum hortaretur, præfatus se tutioris pugnæ potestatem facturum, quibus pugnandi votum detrahere nequeat. Quam indulgentiam Keto ita auersatus est, vt prius se fato, quàm ea vsurum testaretur, oblatã certaminis conditionẽ vitio sibi vertendam existimãs. Quem Atislus manum secum cupidius conserentem, modesto pugnæ genere excipere cupiens, clypeum eius duntaxat adacto leuius mucrone conuerberat, animosior salutis suæ, quã efficacior defensor. Quo diutile gesto, monet vti fratrem cœpti cõsortem adsciscat. nec alienæ manus opem exposcere erubescat, cùm solitariam sui conatus experientiam sine effectu esse videat. Abnuenti parcendum negat, minasq; opere prosecutus, summis eum viribus tentat. A quo tam valido ferri ictu exceptus est, vt ipsum diffissa casside capiti illabi cogeretur. Quo vulnere irritatus, nam multus è vertice cruor profundebatur, Ketonem crebris ac vegetis ictibus petitum, genibus humum petere coëgit. Quod Wigo intueri non passus, propior priuatæ charitati, quàm publicæ cõsuetudini, ruborem pietati cedere coëgit, inuasoq; Atislo fraternæ imbecillitatis protector quàm spectator esse maluit. Quo facto plus opprobrij quàm laudis contraxit, quòd in iuuãdo fratre statutas duelli leges soluisset, eidemq; vtilius quàm honestius opem tulisse videretur. Siquidẽ ex altera lãce dedecoris, ex altera pietatis partibus indulsit. Itaq; prõptius quã speciosius Atisli cædes ab ipsis peracta noscebatur. Quæ ne vulgo clàm esset, corpus eius abscisso capite equo impẽsum extra nemus ferentes, propinquioris pagi incolis tradunt, Frowini filios paternæ necis vltionem ab Atislo Sueonum rege exegisse testantes. Talem præ se victoriam ferentes, primis à Wermundo honoribus excipiuntur, vtilissimũ ab eis opus editũ iudicante, sublatiq; æmuli gloriam quàm admissi opprobrij famam cupidius intuente, nec tyranni necem vllis ignominiæ partib. affinem censente. In prouerbium apud exteros ductum, quod priscum dimicandi ius, regius labefactasset interitus. Cumq; Wermundus ætatis vitio oculis orbaretur, Saxoniæ rex Daniam duce vacuam ratus, eiq; per legatos mandat, regnum quod præter ætatis debitum teneat sibi procurandum committat, ne nimis longa imperij auiditate patriã legibus, armisq; deficiat. Qualiter enim regẽ censeri posse, cui senectus animum, cæcitas oculum pari caliginis horrore fuscauerit? Quod si abnuat, filiumq; habeat, qui cum suo ex prouocatione confligere audeat, victorem regno potiri permittat. Si neutrum probet, armis secum non monitis agendum cognoscat, vt tandem inuitus præbeat, quod vltroneus exhibere contemnat. Ad hæc Wermundus altioribus suspirijs fractus, impudentius se ætatis exprobratione lacerari respondit, quem non ideo huc infelicitatis senectus prouexerit, quod pugnæ parcus timidius inuentam exegerit. Nec aptius sibi cęcitatis vitium obiectari, quod plerunque talem ætatis habitum, talis iactura consequi soleat, potiusque condolendum calamitati quàm insultandum videatur. Iustius autem Saxoniæ regi impatientię notã afferri posse, quem potius senis fatum operiri, quàm imperium poscere decuisset, quod aliquanto præstet defuncto succedere, quàm viuum spoliare. Se tamen ne tanquam delirus priscæ libertatis titulos externo videatur mancipare dominio, propria manu prouocationi pariturũ. Ad hæc legati, scire se inquiũt, regem suum conserendæ cũ cæco manus ludibrium perhorrere, quod tã ridiculũ decernendi genus rubori quàm honestati propinquius habeatur. Aptius verò per vtriusque pignus & sanguinem amborum negocio consuli. Ad hęc obstupefactis animo Danis, subitaq; respõsi ignorantia perculsis, Vffo qui fortè cum cęteris aderat, responsionis à patre licẽtiam flagitabat, subitoq; velut ex muto vocalis euasit. Cumq; Wermundus quisnam talem à se loquendi copiam postularet inquireret,

Duos cũ vno decernere probrosum fuit apud veteres.

Defuncto succedere, quàm viuũ spoliare magis decet.

ministriq́; eũ ab Vffone rogari dixiſſent, ſatis eſſe perhibuit, vt infelicitatis ſuæ vulneribus alienorum faſtus illuderet, ne etiam à domeſticis ſimili inſultationis petulantia vexaretur. Sed ſatellitibus Vffonem hunc eſſe pertinaci affirmatione teſtantibus, liberum ei ſit, inquit, quiſquis eſt cogitata profari. Tum Vffo, fruſtra ab eorum rege regnum appeti, inquit, quod tam proprij rectoris officio, quàm fortiſſimorum procerum armis, induſtriaq́; niteretur. Prętereà nec regi filium, nec regno ſucceſſorem deeſſe, ſciantq́; ſe non ſolùm regis eorum filium, ſed etiam quemcunque ex gentis ſuæ fortiſſimis ſecũ adſciuerit, ſimul pugna aggredi conſtituiſſe. Quo audito legati, riſere, vanam dicti animoſitatem exiſtimãtes. Nec mora, condicitur pugnę locus, eidemq́; ſtata temporis meta pręfigitur. Tantum autem ſtuporis Vffo loquendi ac prouocandi nouitate præſentibus iniecit, vt vtrum voci eius an fiduciæ plus admirationis tributum ſit, incertum extiterit. Abeuntibus autem legatis, Wermundus reſponſionis autore laudato, quod virtutis fiduciam non in vnius, ſed duorum prouocatione ſtatuerit, potius ſe ei, quicunque ſit, quàm ſuperbo hoſti regno ceſſurum perhibuit. Vniuerſis autem filium eius eſſe teſtantibus, qui legatorum faſtum fiduciæ ſublimitate contẽpſerit, propius eum accedere iubet, quod oculis nequeat, manibus experturus. Corpore deinde eius curioſius contrectato, cum ex artuum granditate, lineamentiſq́; filium eſſe cognoſſet, fidem aſſertoribus habere cœpit, percontariq́; eum, cur ſuauiſſimum vocis habitum, ſummo diſſimulationis ſtudio tegendum curauerit, tantoq́; ætatis ſpatio ſine voce & cunctis loquendi commercijs degere ſuſtinuerit, vt ſe linguæ prorſus officio defectum, natiuæq́; taciturnitatis vitio obſitum credi permitteret? Qui reſpondit, ſe paterna hactenus defenſione contentum, non prius vocis officio opus habuiſſe, quàm domeſticam prudentiam externa loquacitate preſſam animaduerteret. Rogatus item ab eo, cur duos quàm vnum prouocare maluit: hunc idcirco dimicationis modũ à ſe exoptatum reſpondit, vt Atiſli regis oppreſſio, quæ quod a duobus geſta fuerat Danis opprobrio extabat, vnius facinore penſaretur, nouumq́; virtutis ſpecimen priſca ruboris monumenta conuelleret. Ita antiquæ crimen infamiæ, recentis famæ litura reſpergendum dicebat. Quem Wermundus iuſtam omniũ æſtimationem feciſſe teſtatus, armorum vſum, quòd eis parum aſſueuiſſet, prædiſcere iubet. Quibus Vffo oblatis, magnitudine pectoris anguſtos loricarũ nexus explicuit, nec erat vllam reperire quæ eum iuſto capacitatis ſpacio contineret. Maiore ſiquidem corpore erat, quàm vt alienis armis vti poſſet. Ad vltimũ cùm paternam quoq; loricã violenta corporis aſtrictione diſſolueret, Wermundus eã à læuo latere diſſecari, fibulaq́; ſarciri præcepit, partẽ quæ clypei præſidio muniatur ferro patere parui exiſtimãs. Sed & gladiũ quo tutò vti poſſit, ſumma ab eo cura conciſci iuſſit. Oblatis compluribus Vffo manu capulum ſtringens, fruſtatim ſingulos agitando cõminuit, nec erat quiſquam ex eis tanti rigoris gladius, quem non ad primæ concuſſionis motum crebra partium fractione diſſolueret. Erat autem regi inuſitati acuminis gladius Skrep dictus, qui quodlibet obſtaculi genus vno ferientis ictu medium penetrando diffinderet, nec adeò quicq̃ prædurum foret, vt adactam eius aciẽ remorari potuiſſet. Quem ne poſteris fruendum relinqueret, per ſummã alienæ cõmoditatis inuidiã in profunda defoderat, vtilitatẽ ferri quod filij incremẽtis diffideret, cæteris negaturus. Interrogatus autẽ an dignum Vffonis robore ferrũ haberet, habere ſe dixit. Quod ſi pridẽ à ſe terræ traditũ recognito locorum habitu reperire potuiſſet, aptũ corporis eius viribus exhiberet. In campũ deinde perduci ſe iubẽs, cum interrogatis per omnia comitibus defoſſionis locum acceptis ſignorum indicijs cõperiſſet, exactum cauo gladium filio porrigit. Quem Vffo nimia vetuſtate fragilem exeſumq́; conſpiciens, feriendi diffidentia percontatur, an hunc quoq; priorum exemplo probare debeat, prius habitum eius, quàm rem ferro geri oporteat explorandum teſtatus. Refert Wermundus, ſi præſens ferrum ab ipſo ventilando collideretur, non ſupereſſe quod viriũ eius habitui reſpõderet. Abſtinendũ itaq; facto, cuius in dubio exitꝰ maneat. Igitur ex pacto pugnæ locus expetitur. Hũc fluuius Eidorus ita aquarum ambitu vallat, vt earum interſtitiǫ repugnãte, nauigij duntaxat aditus pate-

Armorum vſus, prius quã quis eiſdem vtatur, eſt diſcẽdus.

Vffonis robur.

A facto, cuius in dubio maneat exitus abſtinendum.

pateat. Quem Vffone sine comite petente, Saxoniæ regis filium insignis viribus athleta consequitur, crebris vtrinque turbis alternos riparum anfractus spectandi auiditate complentibus. Cunctis igitur huic spectaculo oculos inferentibus, Wermundus in extrema pontis parte se collocat, si filium vinci contigisset, flumine periturus. Maluit enim sanguinis sui ruinam comitari, quàm patriæ interitum plenis doloris sensibus intueri. Verùm Vffo geminis iuuenum congressibus lacessitus, gladij diffidentia amborum ictus umbone vitabat, patientius experiri constituens, quem è duobus attentius cauere debuisset, vt hunc saltem vno ferri impulsu contingeret. Quem Wermundus imbecillitatis vitio, tantam recipiendorum ictuum patientiam præstare existimans, paulatim in occiduam pontis oram mortis cupiditate se protrahit, si de filio actum foret fatum præcipitio petiturus. Tanta sanguinis charitate flagrãtem senem fortuna protexit. Vffo siquidem filium regis ad secum auidius decernendum hortatus, claritatem generis ab ipso conspicuo fortitudinis opere æquari iubet, ne rege ortum plebeius comes virtute præstare videatur. Athletam deinde explorandæ eius fortitudinis gratia, ne domini sui terga timidius subsequeretur, admonitum, fiduciam à regis filio in se repositam egregijs dimicationis operibus pensare præcepit. Cuius delectu vnicus pugnæ comes adscitus fuerit. Obtemperantem illum propiúsque congredi rubore compulsum, primo ferri ictu mediũ dissecat. Quo sono recreatus Wermundus, filij ferrum audire se dixit, rogatq; cui potissimũ parti ictum inflixerit. Referentibus deinde ministris, eum nõ vnam corporis partẽ, sed totam hominis transegisse compagẽ, abstractũ præcipitio corpus ponti restituit, eodem studio lucem expetẽs, quo fatũ optauerat. Tum Vffo reliquum hostẽ prioris exemplo consumere cupiens, regis filiũ ad vltionem interfecti pro se satellitis manibus parentationis loco erogandã impensioribus verbis solicitat. Quem propius accedere sua adhortatione coactũ, infligendi ictus loco curiosius denotato, gladioq; quod tenuem eius laminam suis imparem viribus formidaret in aciem alterã verso, penetrabili corporis sectione transuerberat. Quo audito Wermũdus Skrep gladij sonum secundo suis auribus incessisse perhibuit. Affirmãtibus deinde arbitris vtrunq; hostem ab eius filio consumptũ, nimietate gaudij vultum fletu soluit: ita genas quas dolor madidare non poterat, lætitia rigauit. Saxonibus igitur pudore mœstis, pugilũq; funus summa cũ ruboris acerbitate ducẽtibus, Vffonem Dani iocundis excepere tripudijs. Quieuit tum Atislanæ cædis infamia, Saxonumq; opprobrijs expirauit. Ita Saxoniæ regnum ad Danos translatum.

Cui dolor non poterat, ei gaudiũ lacrymas elicit.

Saxones à Danis victi.

Post patrem Vffo regendum suscepit, vtriusque imperij procurator effectus, qui ne vnum quidem ritè moderaturus credebatur. Hic à compluribus Olauus est dictus, atq; ob animi moderationem mansueti cognomine donatus. Cuius sequentes actus vetustatis vitio solennem fefellere notitiam. Sed credi potest gloriosos eorũ processus extitisse, quorum tam plena laudis principia fuerint. Tam breui factorum eius prosecutione animaduerto, quot illustrium gentis nostræ virorum splendorẽ scriptorum penuria laudi memoriæq; subtraxerit. Quod si patriam hanc fortuna latino quodã sermone donasset, innumera Danicorum operum volumina tererẽtur.

Scriptorum penuria in Dania.

Vffoni Dan filius succedit, qui cum transfusis in exteros prælijs trophęorum frequentia rerum dominium propagasset, partũ gloriæ fulgorem tetro superbię squalore fuscauit, ita à clarissimi parentis honestate degenerans, vt cùm ille cæteris moderatione præstiterit, hic cæteros fastuosa tumidus elatione cõtempserit. Sed & paterna bona, vel quę ipse exterarum gẽtium manubijs pepererat, flagitijs disijciebat: opes quę regio splendori seruire debuerant, voracibus sumptuũ impensis tribuens. Sic interdum à maioribus suis similia portentis pignora desciscunt.

Post hunc regnat Hugletus, qui Homothum & Hogrinium Suetiæ tyrannos maritimo fertur oppressisse conflictu.

Cvi Frotho succedit, cognomento Vegetus, qui ipsam cognominis speciem corporis animique firmitate testatus, denis Noruagiæ ducibus bello consumptis, insulam quæ ex eo postmodum nomen obtinuit, ipsum postremo regem inuasurus accessit. Frogerus hic erat, gemina admodum sorte conspicuus, quod non minus armis quàm opibus illustris regiam ditionem athletico decoraret officio, tan-

Frotho stark.

tumq; gymnicis palmis, quantum dignitatis ornamentis polleret. Hic, vt quidã ferunt, Othino patre natus, a dijs immortalibus beneficium præstare rogatis, muneris loco obtinuit, non ab alio vinci, quàm qui certaminis tempore subiectũ pedibus eius puluerem manu conuellere potuisset. Quem Frotho tanta à superis firmitate donatum comperiens, duelli postulatione solicitat, deorum indulgentiã fallacia tentaturus. Primum igitur imperitię simulatione dimicationis ab ipso documentum efflagitat, cuius eum vsu experientiaq; callere sciat. Ille hostem professioni suæ non solùm cedere, sed etiam supplicare gauisus, sapere eum asseruit, senili industriæ iuuenilem animum subijciendo, quòd ei facies cicatricibus vacua, fronsq; nullis armorum vestigijs exarata, tenuem huius rei notitiam extare testetur. Ita ediuerso bina quadratæ formæ spacia cubitalibus figurata lateribus humi denotat, à locorum vsu documenti initium editurus. Quibus descriptis assignatam vterque sibi partem complectitur. Tum Frogerum Frotho arma secum, ac locum permutare iubet. Nec difficilis admissio fuit. Frogerum siquidem hostilium nitor cõcitabat armorum, quòd Frotho præditum auro capulum loricamq; pari specie radiantem, sed & cassidem in eundem modum eximio comptã fulgore gestaret. Igitur Frotho loco quo Frogerus excesserat, puluere correpto, omen sibi victorię datum existimauit. Nec augurio elusus, continuò Frogerum occîdit, tam paruulo vaframẽto maximam fortitudinis gloriam assecutus. Quippe quod nullius antè viribus licuit, astutia præstitit.

POST hũc Dan regnum capessit, qui cùm duodecimum ætatis annum ageret, legationum petulantia fatigatur, Saxonibus bellũ aut tributum afferre iussus. Sed rubor pugnam pensioni anteposuit, potius ad strenuè moriendum, quàm timidè viuendum impellens. Itaq; prælata pugnandi sorte, Danorum iuuentus Albyam fluuium tanta nauigiorum frequẽtia compleuit, vt facilè eius transitum perinde ac continuo ponte iuncta puppium tabulata præstarent. Quo euenit, vt Saxoniæ rex eadem, quam a Danis exigebat, conditione adigeretur.

POST Dan Fridleuus cognomento celer imperiũ sumit. Quo regnante Huyrwillus Holandiæ princeps, icto cum Danis fœdere, Noruagiam incessebat. Cuius operibus haud parua claritatis accessio fuit, quòd Rusilam virginem militari voto res bellicas æmulatam armis oppressit, virilemq; gloriam ex muliebri hoste corripuit: Sed & quinque eius cõplices, Broddonem, Bildũ, Bugonem, Fanningum, & Gunholmum, quorum pater Fyn extitit, ob res ab ipsis præclarè editas in societatem adsciuit: quorũ collegio fretus, fœdus quod cum Danis contraxerat, ferro disijcit. Cuius irruptio hoc nociuior quò fallacior fuit. Neq; enim Dani tam repente eum ex amico hostem euasurũ credebant. Adeò facilis quorundã ex gratia ad odium transitus existere consueuit. Crediderim nostri temporis mores huius viri auspicijs inchoatos, qui mentiri ac fallere inter vitia sordesq; nõ ducimus. Quem Fridleuus Australes Syalandiæ partes adortũ, in portu qui postmodũ eius est nomine vocitatus, prælio tentat. In quo ob gloriæ æmulationem tanta militũ fortitudine concursum est, vt perpaucis periculũ fuga vitantibus, ambæ penitus acies consumerentur: nec in partem victoria concessit, vbi par vtrosq; vulnus implicuit.

Maior gloriæ quàm vitæ cupiditas.

Adeò omnibus maior glorię quàm vitæ cupiditas fuit. Igitur qui ex Huyrwilli agmine superfuerant, seruandæ societatis gratia, noctu classis suæ reliquias mutuis nexibus obligãdas curabant. Eadẽ nocte Bildus & Broddo rescissis quib. rates cohæsere funiculis, tacitè sua à cæterorum cõplexu nauigia submouere, fratrum desertione formidini consulentes, magisq; timoris quã consanguineæ pietatis ductibus obtemperantes. Luce reddita Fridleuus Huyrwillũ, Gunholmum, Bugonem & Fanningũ ex tanta sociorum clade relictos comperiens, vnus cum omnibus decernere statuit, ne laceræ copiarũ reliquiæ denuò discrimẽ subire cogerentur.

Tunica ferri cõtẽptrix.

Cui præter insitã animo fortitudinẽ, etiã contemptrix ferri tunica fiduciã ministrabat: hac in publicis priuatisq; cõflictibus tanquã seruatore salutis cultu vtebatur: nec rem fortius quã prosperius executus, fœlicem pugnæ euentũ habuit. Equidẽ Huyrwillo, Bugone, & Fanningo oppressis, Gunholmũ hostile ferrũ carminib. obtundere solitũ, crebro capuli ictu exanimauit. Dũ autẽ mucroni manum

num cupidius inserit, elisa neruorum officia reductos in palmam digitos perpetuò curuitatis vinculo perstrinxerunt. Idem cum Duflynum Hyberniæ oppidum obsideret, murorumq; firmitate expugnationis facultatem negari conspiceret, Hadingiani acuminis ingenium æmulatus, hirundinum alis, inclusum fungis ignem affigi præcepit. Quibus propria nidificatione receptis, subitò flammis tecta luxerunt. Quas oppidanis restinguere concurrentibus, maioremq; sopiendi ignis quàm cauendi hostis curam præstantibus, Duflyno potitur. Post hæc apud Britanniam amissis bello militibus, cum difficilem ad littus reditum habiturus videretur, interfectorum cadaueribus erectis, & in acie collocatis, ita pristinum multitudinis habitum repræsentabat, vt nil ex eius specie tanto vulnere detractum videretur. Quo facto hosti non solum conserendæ manus fiduciam abstulit, sed etiam carpendæ fugæ cupidinem incussit.

Strategema.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI QVARTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER QVINTVS.



EFVNCTO Fridleuo, filius Frotho septem annos natus concordi Danorum arbitrio subrogatur. Iidem concione præhabita, infantiam regis à tutoribus excipiendam duxerunt, ne ob principis pueritatem rerum excideret summa. Tantum siquidem ab vniuersis Fridleui memoriæ ac nomini tributum, vt tam tenero eius sanguini regnum daretur. Habito ergo delectu, Westmarus & Colo fratres in educationis regiæ ministerium arcessuntur. Isulfo quoq; & Aggoni, octoq; alijs illustribus viris, non modò regis tutela credita, verumetiam gerendi sub ipso regni potestas indulta, abunde eis vires animiq; suppetebant, crebra non corporis tantum, sed etiam ingenij dote pollentibus. Ita Danorum Remp. expectato regis robore vicaria tutabantur officia. Vxor Colonis erat Gotwara, quæ eximiæ procacitatis facundia quantumlibet disertos ac loquaces eneruare solebat: altercando quippe efficax erat, & in omni disceptationum genere copiosa. Pugnabat siquidem verbis, non modò quæstionibus freta, verumetiam peruicacibus armata responsis. Imbellem nemo fœminam debellare poterat, à lingua spicula mutuantem. Quosdam verbositatis petulantia refellebat, alios veluti quibusdam cauillationum nexibus implicatos fallaciarum laqueis strangulabat, adeò vegetum mulieri ingenium fuit. Cæterum condere pacta, aut rescindere præpotens erat, vtriusq; horũ efficaciam oris aculeo gestans: quippe disijcere fœdera, ac sociare callebat, ita ad vtrumlibet anceps linguæ commercium fuit. Duodecim Westmaro filij erant, ex quorum numero tribus commune Grep nomen incessit, hos simul conceptos idem partus absoluit, ortus æqualitatem vocabuli societate testantes. His summa cæstibus aut ferro dimicandi peritia extitit. Hoddoni quoq; Frotho maritimæ tyrannidis detulerat potestatem, hic regem proximo necessitudinis ordine contingebat. Colo terna filiorum sorte gaudebat. Eo tempore quidam Frothonis fratre genitus, pro tuenda patria gerebat rei nauticæ summam. Soror regis Gunwara erat, cui ob eximiam formæ pulchritudinem Speciosæ cognomen extabat. Filij Westmari Colonisq;, quum & ætate impuberes, & animis acres essent, fiducia in temeritatem versa, ad obscœnos ac degeneres ritus inquinatã flagitijs indolem contulerunt. Adeò enim insolenter indomiteq; gesserunt, vt constupratis aliorum nuptis ac filiabus, proscripsisse pudicitiam atq; in prostibulum relegasse viderentur. Corruptis quoq; matronarum fulcris, ne toris quidem virginalibus abstinebant. Suus nullum tha-

Mulier in omni disceptationum genere copiosa.

lamus securitate donabat, nec quisquam ferè patriæ locus luxuriæ eorum vestigijs vacuus erat. Mariti metu, coniuges corporum suorum ludibrio vexabantur. Iniurijs obtemperatum est. Cessit copularum respectus, violensq; amplexuum vsus extabat. Publicata est Venus, coniugiorum reuerentia pereunte. Raptim luxuria petebatur. In causa ocium erat, quod expertia agitationis corpora, amica vitijs quiete diffluerent.

Ocium diaboli puluinar.

Tandem Grep hoc nomine participantium maximus, vt diffusum libidinis motum certa specie sisteret, errabundæ Veneris portum in germanæ regis amore petere ausus extitit. Nec apte quidem: nam sicut vagabundam atq; erroneam voluptatem verecundiæ frenis coërceri oportuit, ita à populari prolem regiam concupisci temerarium fuit. Illa proci petulantiam pertimescens, quo tutior ab iniuria foret, septum vallo conclaue petiuit. Adhibiti sunt ei triginta vernaculi, qui iugem corporis eius custodiam excubando præstarent. Igitur contubernales Frothonis circa indumentorum vsum fœminea admodum ope defecti, quum non haberent vnde noua assuere, aut lacera reficere possent, regem celebrandi coniugij monitis adhortantur. Ille primum excusationis verba ab ætatis teneritudine mutuatus, ad postremum perseuerantiori suorum rogatui cessit. Quo curiosius à monitoribus habilem connubio suo fœminam perquirente, præcipue regis Hunnorum filia collaudatur. Ad hęc Frotho repugnandi ratione pertinacius quæsita, à patre didicisse se refert, non expedire regibus è longinquo copulam peti, nec Venerem nisi à finitimis posci. Quod audiens Gotwara, callide regem amicis reluctari cognouit. Cuius vt vacillantem firmaret animum, fiduciamque pusillæ mentis erigeret, Iunioribus, inquit, nuptiæ competunt, senes sepulchrum manet. Adolescentiæ gressus votis fortunaque proficiunt, inops ad bustum senecta deuergit. Spes iuuentam consequitur, senium expes inclinat occasus. Adolescit sors puberum, nunquam infectum omissura quod cœpit. Ob cuius dicti venerationem postulationis officium suscipere rogata, refragandi rationem senij prætentione componit, nec se tam ardui mandati gerulam ob infirmum ætatis habitum fore posse testatur. Rex precio opus agnoscens, aureo torque prolato, legationis præmium pollicetur. Habebat nanq; torques nexilia bullarum cælamina, intersitaq; regum simulacra, quæ ad interioris fili ductum, nunc contrahi, nunc dirimi possent, ornamentum luxui potius quàm vsui præparatum. Westmarum quoq; & Colonem cum eorum filijs, in idem legationis opus accersiri placuit, quod eorum solertiam Frotho repulsæ rubore carituram putaret. Ii simul cum Gotwara profecti, prius triduano ab Hunnorum rege conuiuio excepti sunt, quàm legationis suæ consultum exprimerent: is enim antiquitus recipiendorum hospitum vsus extabat. Extracto in triduum epulo, virgo regia pleno comitatis alloquio, legatis blanditura progreditur, nec parum conuiualibus hospitum gaudijs, præsentiæ eius iocunditas attulit. Cui Westmarus crebrescentibus poculis propositi seriem iocosa admodum assertione detexit, puellę mentem familiari collocutionis genere tentaturus. Itaq; quo minus sibi repulsam consciesceret, compositis in risum verbis legationis negocium præcurrebat, inter conuiuales plausus ludicrum ausus sociare sermonem. Illa se Frothonem tanquam famæ & claritudinis inopem fastidire dicebat. Nulli etenim quondam illustrium fœminarum connubijs idonei censebãtur, nisi qui sibi ingens famæ precium gestarum insigniter rerum fulgore struxissent. Summum in proco vitium desidia fuit.

Desidia summum in proco vitium.

Nihil magis in nuptiarum petitore quàm claritatis inopia damnabatur. Sola gloriæ vbertas cæterarum rerum opulentiam exhibebat. Puellæ quoq; non tam procantium se formas, quam edita speciose facinora mirabantur. Igitur legati voti desperatione torpentes, vlteriorem rei conatum Gotwaræ prudentiæ tradunt. Illa non verbis modò, sed etiam succis in Venerem mixtis virginem eneruare conata, asserere cœpit, Frothonem læua tanquam dextra vtentem nandi, dimicandiq; promptissimam habere peritiam: oblata quoq; potione rigorem puellæ cupidine permutauit, Veneremq; & voluptatem abolitæ indignationis loco constituit. Deinde Westmarum, Colonemq; cum eorum liberis de industria adire regem, iterandæq; legationi insistere iubet. Postremo si difficilem accepissent,

pugnæ prouocatione præuenire repulsam. Igitur Westmarus regiam cum armatis ingressus, iam aut precibus obsequi, inquit, aut pugna precantes aggredi necesse erit: elegimus speciose defungi, quam infecta legatione reuerti, ne repulsa fœdi, propositoq; vacui, vnde gloriam impetrare sperauimus, eius contrarium referamus. Si natam negas, admitte pugnam, alterum necesse est præstes. Mori aut exaudiri volumus. Apud te si non læta, saltem tristia percepturi sumus. Gratius nostram Frotho cladem, quam repulsam accipiet. Nec plura elocutus, iugulum regis ferro se petiturum minatur. Contrà rex, non decere, ait, amplitudinem regiam quem honore præcelleret, æquare conflictu, nec oportere dignitate impares, pugnæ paritate conferri. At Westmarus nihil de certaminis exhortatione remittens, ad vltimum ipsam virginis mentem explorare iubetur, quod antiqui in matrimoniorum delectu libera nupturas optione donassent. Hærebat siquidem animo rex, inter metum pugnæ pudoremq; trepida fluctuatione suspensus. Ita Westmarus ad præcordialem puellæ sententiam relegatus, sciens fœminam omnem vt volubilis animi, ita versilis esse propositi, tanto rem fidentius exequi cœpit, quanto virginum votis plus varietatis inesse compertum habuit. Auxit curæ eius fiduciam, adiecitq; studio spem simplicitas virginis, proprio permissa consilio, libertasq; fœminæ politioribus blanditiarum delenimentis palpanda, non modo abduci facilis, verumetiam obsequi præceps. Pater vero, quo certius filiæ mentem inspiceret, legatos subsequi cœpit. Illa prius in amorem proci latenti potionis operatione perducta, plura se de Frothonis indole referebat spe præsumpsisse quam fama: quippe quum is ab illustri genus parente duxerit, naturaq; omnis suæ soleat origini respondere. Quamobrem iuuenem sibi non tam præsentis, quàm futuri splendoris intuitu placuisse. Quibus auditis mirabundus pater: sed ne permissam quidem puellæ licentiam rescindere passus, Frothonis eam coniugio pollicetur. Quam postmodum, prouisis abunde commeatibus, tollens magnifico rerum apparatu, consequentibus se legatis Daniam adire deproperat, sciens neminem patre melius filiam nuptijs oblaturum. Frotho sicut iocundissime sponsam excepit, ita futuri quoq; soceri maiestatem amplissimis honoribus celebrauit, quem peractis tædis, magna auri argentiq; summa donatum dimisit. Igitur Hanunda vsus (Hunnorum hæc regis filia erat) florentissima pace triennium duxit. Cuius contubernales ocio petulantiam nacti, partam quiete lasciuiam improbissimis extulere sceleribus. Quosdam enim restibus in sublime pertractos, more agitabilis pilæ pendula corporum impulsione vexabant. *Petulantia obscœna aulicorum.* Alijs hœdinum incedentibus corium substernentes, lubrici tergoris offendiculo per occultum funis raptum incautos subegere gressus. Alios veste nudatos, varijs verberum supplicijs lacerabant. Alios claue affixos, laquei more suspensionis mulctauere ludibrio. Quorundam barbæ & verticis pilos facùlis torruerunt. Alijs pubem atq; inguina subiecto torre cremabant. Virginibus nubere non licebat, nisi quarum castitas eis antè delibata fuisset. Aduenas ossibus conuerberabant. Alios ad intemperantiam compulsos, immoderata potione rumpebant. Nemini filiam nuptum dare licebat, nisi gratia ipsorum, fauoreq; mercato. Nulli matrimonium contrahendi fas erat, si eorum non precio præmisset assensum. Præterea non in virgines modo, verumetiam in matronarum turbam passim dissolutissimæ libidinis suæ flagitia porrexerunt. Mixtam petulantiæ rabiem duplex furoris species agitabat: conuenis hospitibusq; receptuum loco conuicia præbebantur. Tot ludibriorum irritamenta à petulantibus & lasciuis reperta sunt. Adeò sub rege puero temeritas libertate nutrita est. Nihil enim tantum peccandi licentiam protrahit, quantum vltionis pœnæq; dilatio: tam effrenata militum procacitas, non exteris tantum, sed etiam patriæ inuisum fecerat regem. Dolenter siquidem ferebant Dani superbe sibi ac crudeliter imperari. Grep vero haud humili contentus Venere, eò se temeritatis effudit, vt cum regina commercio libidinis habito, tam regi perfidus, quam cæteris violentus existeret. Adoleuit deinde paulatim infamia, tacitoq; gradu criminis suspicio serpsit, antè vulgo comperta quam regi. Grep enim in omnes qui vel modicam huius rei mentionem egissent, animaduertere solitus, accusationem sui formidabilem

fecerat. Opinio tamen ſceleris primum ſuſurris alita eſt, dehinc excepta rumoribus. Difficilis ſiquidem apud conſcios alieni criminis occultatio eſt. Procus Gunwaræ creber extabat. Igitur Grep repulſæ vltionem clandeſtinis artibus impetrare conatus, æſtimandi procos arbitrium flagitat, exquiſitiſſimis puellam nuptijs deberi teſtando. Obſcurabat autem iram, ne virginis odio quæſitum videretur officium. Oranti rex merita iuuenum inſpectanda permittit. Primum itaq; cunctos Gunwaræ petitores conuiuij ſimulatione contraxit, ac deinde conclaue cui puella aſſueuerat, deſectis eorum capitibus cingens, crudele cæteris ſpectaculum præbuit. Nihil tamen eius apud Frothonem gratiæ detractum eſt, quo minus conſueto familiaritatis officio fungeretur. Conueniendi ſiquidem regis copiam precio peti debere conſtituit, neminem alloquio eius vſurum pronuncians, ni munera detuliſſet. Neque enim tanti ducis aditum trito conſuetudinis genere, ſed plenis ambitionis ſtudijs impetrandum edixit, regiæ charitatis ſimulatione crudelitatis infamiam leuaturus. Taliter laceſſitum vulgus afflictationis ſuæ querelam tacitis gemitibus agitabat. Nulli miſeriæ tempora culpandi palàm animus erat. Nemini ingruentem calumniam apertis efferendi querimonijs auſus inceſſerat. Internus omnium præcordia dolor hoc acrius, quo occultius lacerabat. Quo cognito, Gotherus Noruagiæ rex contractis concione militibus, refert proprium Danos faſtidire regem, exoptare alium, ſi copiam accepiſſent, ſeq; eò exercitum agere decreuiſſe, facile Daniam occupari poſſe, ſi armis adita foret. A Frothone enim tam auarè, quàm atrociter patriæ imperitatum eſſe.

Alieni appetentes, propriis interdum priuantur.

Tum exurgens Ericus, contraria rem allegatione prohibuit: Sæpe, inquiens, alieni appetitores, proprio priuari ſolere meminimus. Sæpe amborum captator, vtriuſq; perditor fuit. Præualidum enim oportet alitem eſſe, qui prædam alius vnguibus extrahere cupiat. Animat te fruſtra internus regionis liuor, quem plerunque hoſtilis explodit aduentus. Nam etſi nunc Dani diuiduis eſſe ſententijs videantur, vnanimes tamen mox excipient hoſtem. Crebro corrixantes porcos, conciliauere lupi. Patrium quiſque ducem extero præfert. Prouincia omnis regem domeſticum, quàm aduenam, impenſius colit. Neque enim te Frotho domi præſtolabitur, ſed foris excipiet aduentantem. Extremis ſe aquilæ ſcalpunt. Anterius alites certant. Noſti ipſe pœnitentia vacuum debere contuitum eſſe prudentis. Proceribus abunde ſtiparis. Tua tibi quies maneat, per alios gerendi ſanè belli facultatem propemodum exploratam habere poteris. Liceat militi regiam prætentare fortunam. Salutem tuam pacificè moderare, alieno negocium periculo moliturus. Satius eſt ſeruum deperire, quàm herum. Quod fabro forceps, tuus tibi ſatelles agat. Ille ferramenti remedio manus cauterium cauet, atque à digitorum ſibi incendio temperat. Tu quoque tibi tuorum opera parcere & conſulere diſce. Hæc Ericus.

Ericus disertus.

Quem Gotherus vt imprudentem hactenus habitum, reſponſionis ſuæ contextum exquiſita ſententiarum grauitate compreſſiſſe miratus, diſerti donat agnomine, excellentem eius prudentiam appellationis honore iudicans proſequendam. Frater ſiquidem eius Rollerus opinionem iuuenis eximio ſui fulgore ſuppreſſerat. Ericus nominis beneficio rem adijci petit, vocabuli largitionem muneris additione commutandam teſtatus. Rex nauigium donat, Scroter remiges vocitabant. Erant autem Ericus & Rollerus Regneri pugilis filij, patre eodem ſati, diuerſaq; editi matre. Matrem quippe Rolleri eandemq; Erici nouercam Cracam vocabant. Igitur Rafno cuidam permittente Gothero laceſſendi per piraticam Danos negocium ceſſit. Excipit illum Oddo, cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ deferebatur autoritas, vir magicæ doctus, ita vt abſque carina altum pererrans, hoſtilia ſæpe nauigia concitatis carmine procellis euerteret. Itaque ne cum piratis in maritimarum virium certamen deſcenderet, exaſperatos maleficio fluctus, ad naufragia ijſdem infligenda perducere ſolebat. Hic vt negociatoribus atrox, ita clemens agreſtibus extitit: non eadem merces, qua ſtatiuam æſtimatione commenſus: ruſtici operis munditias, ſordidi quæſtus laboribus anteponens.

Normanni à Danis victi.

Idem inito cum Normannis conflictu, ita vi carminum hoſtilem hebetauit aſpectum, vt diſtrictos Danorum enſes eminus radios

dios iacere, & tanquam flammabundos scintillare putarent. Cæterum adeò retusis obtutibus erant, vt ne ferrum quidem vagina detractum visu excipere possent: victa quippe fulgore acies, præstigiosæ coruscationis impatiens erat. Cæso itaque Rafno cum multa suorum parte, sex solæ naues Noruagiam relapsæ documento fuere regi, haud facile Danos obteri posse. Ab his etiam Frothonem sola pugilum ope subnixum, inuito regnare populo vulgatum est, dominio in tyrannidem verso. Cuius famæ experiendæ gratia Rollerus, vt erat exterarum lustrator rerum, ignotaq; visendi auidus, Frothonis se uouit contubernio potiturum. Ericus illum, quanquam habitu corporis eximius esset, temere votum nuncupasse firmabat. Ad vltimum pertinacissimam propositi eius perseuerantiam conspicatus, se quoque simili voti nuncupatione constringit. Hisdem se rex pollicitus est, quoscunque delectu probassent comites, donaturum. Itaque fratribus primo patrem adiri placuit, commeatusq; & necessaria tam longinqui itineris subsidia postulari. A quo paterne suscepti, die postera in nemus visendi pecoris gratia perducuntur. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebantur quoque illis gazæ, quas diu clausæ telluris antra condiderant. E quibus si quæ placuissent, sublegi permissæ sunt. Nec cupidius oblatum beneficium, quàm receptum. Itaque egestis humo opibus, complacitas tollunt. Horum interea remiges, aut curam egere corporis, aut iactis se molibus exercebant. Alij saltu, quidam cursu concitauere corpus. Hi vires valida saxorum iaculatione tentabant, illi sagittæ vsum tenso experiebantur arcu. Ita roboris firmitatem vario agitationis genere prosequebantur. Fuere & qui somnum, quietemq; potione captarent. Mittitur deinde Rollerus à patre cognoscendi causa domi interim acta. Is ut maternum fumare tugurium vidit, foris accedens, paruulumq; foramen furtiua luminis applicatione traijciens, introspecta æde, animaduertit matrem informi cacabo coctilia pulmenta versantem. Suspexit præterea tres colubras superne tenui reste depensas, ex quarum ore proflua tabes guttatim humorem epulo ministrabat: duæ quippe colore piceæ erant, tertia squamis albida videbatur, reliquis modico eminentius pensa. Hæc nexum in cauda gestabat, quum cæteræ immisso ventri funiculo tenerentur. Ille rem maleficio consentaneam ratus, silentio quod viderat pressit, ne matrem veneficij ream astruere putaretur. Ignorabat enim innocuam anguium extitisse naturam, nesciens quantum illo vigoris epulo pararetur. Superuenientes deinde Regnerus & Ericus, vt fumidam aspexere casam, ingressi discubitum petiuere. Quibus ad mensam sitis Craca priuigno, filioque *Craca maga.* vna cibum capturis, catillum discoloris dapis admouit. Pars quippe picea, sed croceis guttis interlita, pars albida videbatur: quippe pro varia serpentum specie, geminus pultem color infecerat. Cuius quum solam vterque particulam delibasset, Ericus non ex colorum habitu, sed interni vigoris effectu epulas æstimans, nigrantem dapis partem, sed succo potiore confectam, catino quàm celerrime verso ad se transtulit, albidamq; sibi admotam prius Rollero applicans, cœnam felicius gessit. Et ne mutationis industria notaretur, taliter, inquit, æstuante freto puppim in proram referri solitam. Nec tenue viri ingenium fuit, industrij operis dissimulationem à nauigij consuetudine mutuantis. Ericus itaque fausta iam dape refectus, interna ipsius opera ad summum humanæ sapientiæ pondus euasit. Quippe epuli vigor supra quàm credi poterat, omnium illi scientiarum copiam inge- *Ericus ferinarum vocum interpres.* nerauit, ita vt etiam ferinarum, pecudaliumq; vocum interpretationem calleret. Neque enim solum humanarum rerum peritissimus erat, verumetiam sensuales brutorum sonos ad certarum affectionum intelligentiam referebat. Præterea tam comis atque ornati eloquij erat, vt quicquid disserere cuperet, continuo prouerbiorum lepóre poliret. At vbi superueniens Craca concham transpositam, partemque pultis potiorem ab Erico comesam cognouit, fortunam filio præparatam priuigno cessisse condoluit. Cui mox gemebunda supplicare cœpit, ne vnquam sua fratrem ope deficeret, quem ipsius mater tot nouæ felicitatis opibus cumulasset: quippe sapido vnius epuli gustu, rationis atque elo- *Mira pulmenti vis.* quentiæ summam, necnon gerendorum prospere conflictuum gratiam assecu-

tus videbatur. Adiecit quoque, Rollerum propemodum consilij capacem, futurumq; vt destinati sibi obsonij prorsus expers non esset. Monuit quoque, si suprema necessitatis violentia postularet, nominis sui nuncupatione remedium celerius esse quærendum, affirmans se diuina partim virtute subnixam, & quasi consortem cœlitum insitam numinis gestare potentiam. Ericus se ad astandum fratri natura pertrahi dixit, probrosum referens alitem, qui proprium polluat nidum.

Probrosa ales est, quæ proprium nidum polluit.

At Cracam magis propria molestabat incuria, quàm fortuna filio grauaret aduersa. Artificem enim ingenio suo deludi, magnum olim ruboris incitamentum fuit. Deinde hæc ipsa comitante viro fratres ad mare profecturos abducit. Qui vno egressi nauigio, duo sibi mox alia deuinxerunt, & iam Danicum attigere littus, quum explorato loco haud longe septem subisse nauigia discunt. Tum Ericus duos Danicæ facundos linguæ eò sine veste proficisci iubet, qui rem certius speculaturi nuditatis suæ tanquam per Ericum factæ Oddoni querimoniam afferentes, cautius explorata referrent. Illi apud Oddonem familiarius habiti, omne ducis propositum versutis auribus venati sunt. Statuerat enim diluculo hostem improuidum aggredi, quò citius nocturnis implicatum tegminibus obtruncaret, affirmans eo lucis tempore corporibus humanis plus stuporis atque grauedinis inesse solere. Præcepit quoque naues saxis ad iaciendum habilibus onerari, futuram exitij sui causam accelerans. Exploratores concubia nocte delapsi, nunciant Oddonem exquisitis ad iactum lapillis tota replesse nauigia, cætera quæ acceperant intimantes. Ericus re admodum cognita, quum classis suæ paucitatem attenderet, aquas in hostium perniciem euocandas, earumq; sibi conciliandum putauit auxilium. Itaque scapha exceptus, ac tacito remorum nisu propius hostium carinis aduectus, vicinas aquæ tabulas sensim intorto terebro cauat, ac mox remigio vix auras pulsante, reditui consulit. Adeò autem circumspectè se gessit, vt excubitorum nemo aditum eius abscessum'ue deprehenderet. Quo enauigante, paulatim Oddonis rates excepta rimatim vnda depressit. Eædem aqua latius introrsum stagnante recondi gurgite videbantur, nec parum descensui addidit internum lapidum pondus, & iam transtra fluctibus diluebantur, forosq; exæquabat mare, quum Oddo nauigia propemodum vndis æquata conspiciens, receptum immodicè fretum vrceis egeri iubet. Itaque nauticis occiduas nauigij partes ab aquarum influxu defendere perseuerantibus, comminus hostis apparuit. Igitur arma capessentibus acrior imminebat gurges. Parantibus prælium enandi opus incidit. Erico bellum vndæ, non arma gessere. Pugnabat pro eo mare, cui ipse nocendi vires, aditumq; præbuerat. Itaque Ericus fluctu felicius quàm ferro vsus, efficaci aquarum opera pugnam absens gerere videbatur, à pelago præsidium mutuatus. Victoria arti contributa est. Neque enim offusum vndis nauigium pugnæ patiens esse poterat. Taliter Oddone cum socijs interempto, captisq; qui in statione erant, neminem cladis nuncium euasisse compertum est.

Lesso insula.

Ericus peracta iam strage, maturato recessu, Lesso insulam subit. Vbi non reperto quo famem lenire posset, duobus prædam nauigijs domum dirigit, commeatus in annum alterū relaturis. Ipse vno duntaxat adeundi regis copiā petit. Accessa itaq; Syelandia, discurrentes per littora nautici pecus sternere aggressi sunt. Aut enim leuanda esuries, aut fame periclitandum erat. Armento cæso, nudata in nauim cadauera detractis coniecere tergoribus. Quod quum possessores pecoris comperissent, classe prædones insequi properarunt. Cumq; se Ericus ab armenti dominis impeti cognouisset, cæsarum boum corpora signatis funibus alligata fluctibus occultanda prouidit. Deinde si quid apud se quæsiti cadaueris esset, superuenientibus Syelandicis perlustrandi licentiam tribuit, affirmans occultandis rebus angustos nauium angulos esse. Illi cadauere nusquam reperto, suspicione in alios relata, reos prædæ innocuos arbitrati sunt. Dum nulla rapinæ vestigia patuissent, alios sibi nocuisse putantes, sontibus ignouerunt. Quibus enauigantibus, Ericus elatum vndis cadauer excepit. Interea Frotho Oddonem cum suis occubuisse cognoscit. Quippe ignorato facinoris autore famosus cladem rumor exceperat. Erant tamen qui se terna vela littoribus appellentia, eademq; rursum in boream abeuntia conspexisse

spexisse

ſpexiſſe narrarent. Tum Ericus portum à quo Frotho non longe diuerſabatur acceſſit, ſtatimq́; vt è naui veſtigium extulit, inopinato caſu correptus, ruibundo terram corpore petiuit. Ille ſibi in lapſu fauſtum ominatus euentum, tenui principio meliores augurabatur exitus affuturos. Cuius quum Grep compertum habuiſſet aduentum, feſtinus ad mare contendit, quem cæteris diſertiorem acceperat, exquiſitorum verborum acumine tentaturus. Quippe non tam præſtantis quàm procacis facundiæ peruicaci cunctos ſermone vincebat. Igitur à conuitio litigium orſus, talibus Ericum dictis aggreditur:

Grep.

Stulte quis es? quid inane petis? dic vnde iter, aut quò?
Quæ via? quod ſtudium? quis pater? vnde genus?
Præcipuus vigor ijs, regumq́; domeſticus eſt lar,
Qui proprias nunquam deſeruere domos.
Acceptatur enim paucis, quod peſſimus edit,
Inuiſi raro facta placere ſolent.

Ericus.

Regno mihi pater eſt habitus facundia linguæ,
Cui ſolum virtus ſemper amata fuit.
Optaui ſapere tantum diſcrimina morum,
Luſtraui varium per loca nactus iter.
In rebus mens ſtulta modum deprendere neſcit,
Turpis & affectus immoderata ſui.
Remorum ductus velorum vincitur vſu,
Aequora ventus agit, triſtior aura ſolum.
Nam freta remigium penetrat, mendacia terras,
Iſtas ore premi conſtat, at illa manu.

Grep.

Vt gallus cœni, ſic litis plenus haberis,
Sorde grauis putes, nec niſi crimen oles.
Aduerſum ſcurram cauſam producere non eſt,
Qui vacua vocis mobilitate viget.

Ericus.

Hercule, ni fallor, ad eum qui protulit ipſum
Aeditus ignauè ſermo redire ſolet.
Ad prolatorem iuſto conamine diui
Fuſa parum doctè verba referre ſolent.
Quando lupi dubias primum diſcernimus aures,
Ipſum in vicino credimus eſſe lupum.
Nulla fides fidei vacuo præſtanda putatur,
Quem rumor ſontem proditionis agit.

Grep.

Dictorum temerè pœnas puer improbe ſolues,
Bubo viæ vacuus, noctua luce carens.
Quæ nunc ructaris demens, emiſſa dolebis,
Interituq́; tui dicta profana lues.
Exanimis coruos exangui corpore paſces,
Eſca feris, auidæ præda futurus aui.

Ericus.

Augurium timidi, prauiq́; aſſueta voluntas,
Nunquam ſe digno continuere loco.
Qui dominum fallit, qui fœdas concipit artes,
Tam ſibi quàm ſocijs inſidioſus erit.
Ede lupum quicunq́; fouet, nutrire putatur
Prædonem proprio perniciemq́; lari.

Grep.

Non ego reginam sicut tu rere fefelli,
Sed teneræ tutor conditionis eram.
Hæc mihi res auxit, huius mihi gratia primum
Munera, robur, opes, consiliumq; tulit.

Ericus.

En te cura premit culpæ rea, tutior huic est
Libertas, cui mens intemerata manet.
Decipitur quisquis seruum sibi poscit amicum,
Sæpe solet domino verna nocere suo.

Ad hæc Grep responsionis aptitudine destitutus, admissis equum calcaribus excipit. At vbi domum peruenit, tumultuoso clamoris impetu regiam complet, verbisq; se victum vociferans, omnem in arma militem concitabat, tanquam manu infaustum vocis certamen vlturus. Iurabat enim se aduenam aciem aquilarum vnguibus substraturum. Contrà rex docet deliberationem furori dandam: improuida plerunque nocere consilia: nihil caute simul ac celeriter geri posse: plurimum præcipites obesse nisus. Ad vltimum multitudine paucos incessere non decere. Cæterum solertem esse, qui furenti animo frenos inijciat, sæuientemq; ad tempus impetum interpellet. Taliter rex præcipitem iuuenis iram consilio cedere coëgit, nec tamẽ concitati animi rabiem adeò penitus ad modestiam euocauit, quin altercationum athleta parum prospera disceptatione confusus, negata armorum vindicta, saltem vltionis loco veneficia sibi patêre deposceret. Quo impetrato, cum exquisita magorum turba littus repetere parat. Primum itaque immolatis dijs, equi abscissum caput conto excipiens, subiectis stipitibus distentos faucium rictus aperuit, sperans se primos Erici conatus atrocis spectaculi formidine frustraturum. Arbitrabatur enim ineptas barbarorum mentes oblatæ ceruicis terriculamento cessuras. Et iam Ericus obuium illis iter agebat. Qui prospecto eminus capite obscœnitatis apparatum intelligens, silere socios, cautiusq; se gerere iubet, nec quenquam temere præcipitare sermonem, ne incauto effamine vllum maleficijs instruerent locum, adijciens si sermone opus incideret, verba se pro omnibus habiturum. Iamq; medius illos amnis secreuerat, quum magi vt Ericum pontis aditu deturbarent, contum quo equi caput refixerant fluuio citimum locant. Ille nihilominus intrepide pontem aggressus, in latorem, inquit, gestaminis sui fortuna recidat, nos melior consequatur euentus, male maleficis cedat, infaustæ molis gerulum onus obruat, nobis potiora tribuant omina sospitatem. Nec secus quam optabatur euenit. Continuò nanque excussa ceruice ruens ferentem stipes oppressit. Ita omnis ille maleficiorum paratus, ad vnius execrationis imperium spe sua vacuus expirauit. Deinde procedentem paulisper Ericum subit, destinanda regi esse ab aduenis dona. Igitur repertum fortè glaciale frustum veste diligenter obuoluens, muneris loco regi deferendum curauit. At vbi ad regiam peruentum est, prior introitum petens, fratrem ponè consequi iubet: & iam vernæ regis vt ludibrio venientem exciperent, lubricam limini substrauere pellem, quam ingrediente Erico celeri funis tractu corripientes, lapsum insistenti fecissent, ni Rollerus ponè subiens pectore nutabundum exciperet fratrem. Ericus itaq; semifusus, nudum habere tergum fraternitatis inopem referebat. Cumq; Gunuara talia regi permittenda negaret, ille stoliditatis legatum damnabat, apud quem insidiarum cautela non esset. Itaq; ludibrij excusationem ludificari incuriam fecit. Ardebat intra ædem ignis vultui temporis haud indebitus. Quippe iam medium hyemis fluxerat, hinc distinctis consessibus, hinc rex, inde pugiles assedere. Qui applicante se ipsis Erico, vlulantiũ more horrisonas dedere voces. Rex strepitum inhibere cœpit, docens non debere pectoribus humanis ferinos inesse sonos. Subiunxit Ericus, canum hunc esse morem vt vno inchoante, cæteri latratum edant, quod propriã cuncti moribus originem prodant, ac suũ quisq; genus fateatur. Interrogatus autẽ à Colone, qui delatorũ regi munerũ custos erat, an vlla secum dona vexisset, glaciem quam sinu occultauerat, pro-

rat, promit. Quam cum illi trans foculum porrexisset, tanquam manu recipientis elapsam flammis de industria tradidit. Cunctis qui aderant conspicuum nitore frustum cernentibus, visum est igni liquidum incidisse metallum. Quod cum Ericus receptoris incuria excussum esse contenderet, quid supplicij muneris amissori debeatur, inquirit. Rex reginæ sententiam consulit, quæ suadere cœpit, ne ipse legis à se latæ statutum solueret, qua transmissorum sibi munerum perditores morte mulctandos cauisset. Cæteri quoq; decretam lege pœnam remittendam esse negabant. Itaque rex supplicij necessitatem admittere monitus, Colonem laqueo consumi permisit. Deinde Frotho Ericum alloqui sic orsus est: Tu qui verborum fastu ac phaleratæ vocis ostentatione lasciuis, vnde huc te, aut cur aduentasse commemoras? Ad hæc Ericus: A Rennesco prodij, sedemq; apud lapidem cepi. Contrà Frotho: Quò deinde concesseris, rogo. Cui Ericus: Diuerti à lapide trabe vectus, identidemq; apud lapidem locum cepi. Ad hæc Frotho: Quorsum inde cursum direxeris, aut vbi te vesper exceperit, quæso. Tum Ericus: Profectus à petra ad saxum perueni, itemq; apud lapidem cubui. Cui Frotho: Creber illic cautium numerus erat? Ad hæc Ericus: Crebrior harena patenter conspicitur. Contrà Frotho: Quid tibi negocij fuerit, aut quorsum illinc declinaueris, refer. Tum Ericus: Profectus à petra delphinum cursitante nauigio reperi. Cui Frotho. Iam noua prompsisti, quanquam vtrunque horum in mari frequens sit, sed velim quis te deinde trames abduxerit nosse. Ad hæc Ericus: A delphino delphinum petiui. Contrà Frotho: Frequens illic delphinorum est agmen? Tum Ericus: Frequentius vndis innatat. Cui Frotho: Libet scire quò te à delphinis proficiscentem viæ captauerit labor. Ad hæc Ericus: Arboreum mox truncum offendi. Contrà Frotho: Quorsum post hæc iter emetiri cœpisti? Tum Ericus: A trunco ad stipitem concessi. Cui Frotho: Frequens illic arboribus locus existit, cum hospitum tuorum sedes tam crebro truncorum nomine complectaris. Ad hæc Ericus: Frequentior nemoribus inest. Contrà Frotho: Quò deinde vestigium pertuleris, ede. Tum Ericus: Identidem ad trunca syluarum robora penetraui, me autem illic acquiescente, exatiati humanis cadaueribus lupi suprema telorum acumina collambebant. Ibi cuspis à robore regis excussa est Fridleui nepos. Cui Frotho: Hæreo altercationis anceps, cum intellectum meum obscura admodum ambage fefelleris. Ad hæc Ericus: Præmium à te peracti certaminis merui, cui sub inuolucro quædam haud satis intellecta deprompsi. Cædem enim Oddonis mea gestam manu superiori custodis appellatione signaui. Cui cum regina quoq; eloquentiæ palmam ac victricis facundiæ præmium adiudicasset, continuò rex armillam brachio suo detractam decretæ mercedis loco tradidit, atque subiunxit, velim ex temet habitam tibi cum Greppo disceptationem cognoscere, qua illum palàm se victum protestari non puduit. Tunc Ericus: Robur illum exprobrati adulterij perculit, cui cum defensionem afferre non posset, cum tua se fassus est vxore mœchatum. Et rex ad Hannundam conuersus, qua mente criminationem exciperet, percontatur. Quæ non solum voce crimen confessa, sed etiam vultu testem reatus ruborem exerens, euidens culpæ indicium præbuit. Rex non verba modò, verumetiam oris signa conspiciens, sed qua lege in ream animaduerteret hæsitans, debitam crimini pœnam reginæ contulit arbitrio decernendam. Quæ cum creditum sibi iudicium reatui suo affine cognosceret, ideoq; æstimationem criminis aliquandiu sententiæ dubiæ volutaret, dissiliens Greppus, vt Ericum telo traijceret, procurrit, criminantis cæde suam redimere cupiens. Quem Rollerus districto ense occupans, molitionis suæ prædamnauit exemplo. Aitq; Ericus, optima est affinium opera opis indigo. Et Rollerus: Inter asperos casus officiose adsciscendi sunt boni. Tum Frotho: Credo euenturum vobis, quod vulgò dici assolet, ferienti interdum breue percussionis gaudium fore, nec diu manum ictu exhilarari solere. Et Ericus: Non est arguendus, cuius operi excusamentum iustitia tribuit. Tantum enim inter meam atq; Greppi operam distat, quantum inter defendentis se, atq; alium impetentis interest actionem. Deinde fratres Greppi fremebundi dissilire cœperunt, iurantes se, aut in totam Erici classem vltores, aut pu-

In asperis casibus officiosè boni sunt adsciscendi.

gnam ei, denisq; cum ipso pugilibus illaturos. Quibus Ericus: Ægris iter arte prouidendum est. Hebetem tenenti aciem, mollia ac tenera lustrare conuenit. Retusum habenti cultrum, artuatim sectionis perquirenda est via. Quoniam ergo laboranti optima est mali mora, nec quicquam in aduersis necessitatis dilatione felicius, triduum apparatui peto, dummodo assequi possim à rege recens mactatæ pecudis tergus. Cui Frotho: Corium meretur, qui corio concidit, aperte superiorem petitori exprobrans casum. At ille exhibita pelle, crepidas creat, quas abietino gummi interfusis mixtim harenis obliniens, quo firmius vestigia poneret, suis suorumq; pedibus adaptauit. Considerato tandem quem certamini locum legeret, terrestris pugnæ, & totius militaris operæ rudem se referens, campum gelati maris exposcit. In hunc vtrisq; consensum est. Rex apparatibus inducias tribuens, Westmari filios secedere iubet, incongruum asserens, etiam male meritum hospitio aduenam pelli. Deinde ad inuestigandum supplicij modum, cuius exigendi arbitrium reginæ mandauerat, redit. Quæ quum omissa censura veniam lapsui precaretur, adiecit Ericus: Muliebriter erratis sæpius ignoscendum esse, nec pœnam infligendum esse, nisi correctio culpam nequiuisset auertere. Ignouitq; Hannundæ rex. Appetente crepusculo apud Gotarum, inquit Ericus: Epulaturi in conuiuio militis, non solum cœnacula procurantur, sed etiam per ascriptos consessus certi distinguuntur accubitus. Rex loca, quibus athletæ sui insederant, occupanda concedit. Deinde verna epulum affert. At Ericus comitatis regiæ non ignarus, qua prandiorum vti reliquijs vetabatur, frustum cuius particulam delibasset, abiecit, integras escas, lacera ciborum fragmenta nominans. Ita rarescentibus epulis, ministri alias inopiæ atq; verecundiæ suggerunt, paruulæ cœnæ impendentes, quod grandi conuiuio sufficere potuisset. Ait ergo rex: Assolet'ne Gotari miles tactam semel dapem tanquam amolita ciborum crusta disperdere? primaq; fercula vltimorum ritu fragminum aspernari? Ad hæc Ericus: Nihil sibi de Gotari moribus incondita vendicauit affectio, nihil assuetudo incomposita possidet. At Frotho: Ergo domini tui moribus discors, non omnem argueris prudentiam attendisse. Qui enim maiorum exemplis obuiat, transfugam ac defectorem se probat. Tum Ericus: Sapiens à sapientiori erudiri debet, discendo enim doctrina proficit, dogmate disciplina prouehitur. Contrà Frotho: Quid mihi exemplaris documenti hæc tuæ superfluitatis imitatio dabit? Ad hæc Ericus: Tutius regem fides paruula, quàm ingens vallat perfidia. Cui Frotho: Ergo tu nos accuratiore cæteris obsequio complecteris? Tum Ericus: Nemo non natum stabulo, aut ingenitum præsepio applicat. Necdum omnium experientiam accepisti. Præterea apud Gotarum potionis vsus epulo permixtus esse solet, liquor cibo coniunctim superadditus comessabundos iuuat. Contra Frotho: Impudentiorem potus aut epuli petitorem non reperi. Ad hæc Ericus: Pauci tacentis egestatem æstimant, aut silentis necessitudinem metiuntur. Tum soror regis ingenti patera potionem proferre iussa, cuius Ericus dexteram cum oblato simul cratere corripiens, an hoc, inquit, regum optime munus tua mihi delegauit humanitas? Num mihi quod teneo irreuocabilis doni loco cessurum esse confirmas? Rex pateram tantum postulari ratus, pronunciat donum. At Ericus virginem sibi veluti cum patera datam applicat. Quo viso rex, fatuum, inquit, opera prodit. Apud nos intacta virginum libertas haberi solet. Tunc Ericus puellæ manum perinde ac poculi nomine traditam, ferro desecturum se simulans, & si, inquit, plura quàm dederis ceperim, aut si totum temere teneo, saltem parte potiri liceat. Rex promissi errore recognito, puellam tradidit, nolens incuriæ vitium leuitate rescindere, quo grauior pollicentis videretur autoritas, quanquam inania pacta reuocare, maturitati potius quàm inconstantiæ deputetur. Deinde illum ad naues accepta reuertendi sponsione dimittit, tempore quod pugnæ debebatur instante. Ericus cum suis crustatum glacie æquor aggressus, lubricum instabilemq; gradu hostem solearum nixus firmitate prostrauit. Statuerat enim Frotho, ne quis inclinatis, aut laborantibus auxilio foret. Deinde victor repetit regem. Igitur Gotuara consumptæ infeliciter sobolis exitio mœsta, simulq; eam vlcisci auida, pronunciat aduersus Ericum altercandi collibitum sibi

Exemplis maiorũ obuians, se defectorem esse demonstrat.

Fatuũ sua prodit opera.

tum sibi fore certamen, ita vt ipsa torquem magni ponderis, ille vitam in pignore poneret, aut aurum vincendo, aut lethum succumbendo laturus. Comprobante certamen Erico, penes Gunuarā pignus deponitur. Igitur Gotuara prior sic orsa:

Quando tuam limas admissa cote bipennem,
Nónne terit tremulas mentula quassa nates?

Ericus sic contrà.

Vt cuiuis natura pilos in corpore seuit,
Omnis nempe suo barba ferenda loco est.
Remigijs homines artus agitare necesse est,
Motus quippe suos nam labor omnis habet.
Cum natis excipitur nate, vel quum subdita penem
Vulua capit, quid ad hæc addere maius erit?

Ad hæc illa tanquam elocutionis inops, cui necem destinauerat, aurum tradere coacta est, filiorum interfectori pœnæ loco eximium erogans munus. Cumulata siquidem infelicitas est, non vindicata malignitas. Primum enim orbitati adacta, ac deinde verborum violentia confutata, cum opibus simul eloquentiæ precium perdidit. Beauit liberorum sublatorem, autorem orbitatis suæ præmio munerata. Nihil pro repensanda filiorum clade, præter inscitiæ probrum, ac rerum inopiam referens. Quo viso, Westmarus verbis superiorem, viribus incessere statuit, vincentis præmium in victi nece constituens, vt vtriusq; salus in pignore posita videretur. Nec Ericus conditione vti abnuit, ne lingua quàm manu promptior existimari posset. Erat autem tale certaminis genus: circulus vimine vel fune contextus, magno pedum manuumq; conatu decertaturis raptim distrahentibus exhiberi solebat, fortiori tribuens palmam, quem colluctantium si quis alteri detraxisset, victoria donabatur. In quem modum agonisans Ericus, correptam acrius restem manibus concertantis excussit. Quod Frotho videns, arduum, inquit, reor contra fortem fune contendere. Et Ericus: Arduum vtiq;, cum corpori struma insidet, aut tergum occupat gibbus. Statimq; propulso pede, senem colli senilis ac dorsi fractione contriuit. Ita Westmarus inefficax vltionis molitor, dum vindicem agere studuit, in vlciscendorum sortem incidit, quorum vlcisci cupierat cædem imagine profligatus. At Frothone Ericum iactu sicæ traijcere meditante, conscia fraternæ mentis Gunuara, sponsum periculi præmonitura, neminem, inquit, sapientem fore, qui sui prouisor non sit. Quo dicto Ericus propulsandæ fraudis admonitus, suggestam sibi cautelam argutus excepit. Continuò nanq; exiliens, triumphalem, ait, fore gloriam sapientis dolum suimet vltorem existere, modesto vocationis genere insidiantis ingenium lacerans. Quem quum rex repentino cultri iactu declinantem occupare non posset, aduerso parieti errabundum incidit ferrum. Tunc sic Ericus: Porrigenda sunt amicis munera, non iactanda: probabile fecisses donum, si comitem ferro vaginam dedisses. Quam rex continuo cingulo detractam petenti tradidit, moderatione hostis odium deponere coactus. Ita alienæ simulationis industria delinitus, emissum maligne telum, benigne possidendum concessit. Sic Ericus exceptam dissimulanter iniuriam ad beneficium transtulit, destinatū cladi suæ ferrum eximij muneris loco complexus. Quod enim Frotho nocendi studio gesserat, hic liberalitatis nomine colorabat. Deinde corporum curæ indultū est. Noctu Gunuara tacite excitato eo, fuga opus esse proponit, perquam vtile referens, rebus integris incolumi redire curru. Qua comite littus ingressus, classem regiam illic fortè subductam, diffissa laterum parte, nauigationi inhabilem reddidit, insertisq; rursum asserculis sarsit, quo minus ab intuentibus læsio nosceretur. Deinde nauigium, quo se, comitesq; receperat, haud procul littore depelli curat. Quem rex laceratis insequi nauibus parans, mox fluctu foros æquante, quanquam armis admodum onustus existeret, enare inter alios cœpit, propriæ salutis seruandæ, quàm alienæ lacessendæ cupidior effectus. Præcipitatis in altum proris, sedibus suis remiges stagnans introrsum æstus excussit. Quo Rollerus Ericusq; conspecto, cum contemptu periculi incunctanter se profundo dedere, natabundiq; fluctuantem excepere regem.

Nemo sapiens, qui sibi ipse nō prouidet.

Iamq; eum ſuperfuſa ter vnda ſubruerat, quum Ericus Cæſarie comprehenſum pelago leuat. Cætera naufragorum turba, aut aquis obruta, aut ægre littori reſtituta eſt. Rex humido nudatus cultu, ſicca circumactus veſte contegitur: multus illi ab ore liquor crebra pectoris ructatione manabat: vox quoq; eum continuis laſſata ſingultibus deficere videbatur. Tandem redditus calor, frigore hebetatos artus ſpiritu vegetiore firmabat. Reſidere ſiquidem, nec aſſurgere poterat, haud iuſte virium compos. Paulatim priſtini roboris potentia ſubijt. Interrogatus tandem, an vitam, pacemq; depoſceret: admota oculis manu, deiectam luminum aciem attollere nitebatur. At vbi ſenſim corpori virtus reddita eſt, & voci fiducia maior inceſſit, per hanc, inquit, lucem, quam inuitus excipio, per cœlum, quod parum libenter haurio, ſuſpicioq;, obſecro vos, obteſtorq;, ne mihi vlteriorem eius vſum præſtare animum inducatis. Fruſtra volentem perire ſeruaſtis. Aquis mihi interire negatum eſt, ferri ſaltem officio moriar. A nemine victus, tuo primum Erice ingenio ceſſi. Hoc infelicior, quod qui illuſtribus viris inuictus extiti, plebeio de me victoriam præbui. Ingens hoc regij pudoris irritamentum eſt. Sufficit hæc ſola duci ad moriendum cauſa, cui nihil gloria magis placere conuenit: qua ſi careat, cæterorum inopem putes. Nihil enim in rege celebrius fama. Credita mihi erat rationis, atq; eloquentiæ ſumma. Sed quorum vtroq; pollere videbar, vtroq; deſtitutus ſum: eo calamitoſior, quod regum victor, ab agreſti victus videor. Quid vita donas, quem gloria ſpoliaſti? Sororem, regnum, gazam, ſupellectilem, & quod ijs maius eſt, claritudinem perdidi, tot infelix caſibus, quot tu fortunatus agnoſceris. Quid tanto ſuperſtes dedecori reſeruabor? Quæ mihi libertas tam felix erit, vt captiuitatis ignominiam demat? Quid mihi ſequentia cōferent tempora, quę nihil niſi præteritorum miſeriam redolentia, longam animo pœnitentiam generabunt? Quid vitæ productio proderit, ſolam triſtitiæ memoriā relatura? Nihil calamitoſis iocundius morte. Felix eſt obitus, qui ſuccedit optatus. Hic non temporum dulcedinem tollit, ſed rerum faſtidium conſumit. In proſperis ſalus, in aduerſis melius fatum petitur. Nulla me meliorum ſpes ad viuendi cupiditatem adducit. Quis ad ſolidum laceratam fortunæ meæ ſortem reſarciet caſus? Et iam horum niſi periclitantem excepiſſetis, immemor eſſem. Reddideris regnum, ſororem reduxeris, inſtauraueris gazam, claritatem reparare non poteris. Nihil quod reſartum eſt, integri ſplendorem habebit. Captiuum fuiſſe Frothonem longæua recenſebit fama. Cæterum ſi inflictas vobis ex me calumnias muneratis, veſtris occidere manibus merui. Si damna recolitis, beneficij pœnitebit. Pudebit ſubuentum fuiſſe hoſti, ſi atrocitatis eius in vos magnitudo taxetur. Quid reo parcitis? quid manum à perſecutoris veſtri iugulo cohibetis? Par eſt, vt in me ſors, quam vobis parauerā, recidat. Fateor ſi mihi in vos ea, quam in me geritis poteſtas incideret, nihil à me pietati deferendum eſſe. Quod ſi vobis facto innocens ſum, voluntate ſaltem reus teneor. Redundet in me, quæſo, nocens animi culpa, qui interdum operis loco cenſeri ſolet. Si fato ferrum negatis, propria mihi manu cladem conſciſcendam curabo. Contrà ſic Ericus: Dij à te quæſo auertant ſtolidam mentem, auertant inquam, ne clariſſimæ vitæ finem flagitio quæras. Sanè quidem ab ipſis prohibitum eſt, benignum in alios, in ſe parricidam fore. Tentatus es à fortuna, quo mentis habitu aduerſa exciperes, explorante. Probamentum tibi dedere fata, non caſum. Nihil tibi mœroris inflictum eſt, quod ſors melior abolere non poſſit. Cautela etenim præbita eſt, non mutata felicitas. Nemo modeſte ſe in proſperis agit, qui aduerſa tolerare non didicit. Præterea omnis bonorum vſus poſt agnita gratius mala percipitur. Iocundior eſt voluptas, quæ rerum amaritudini ſuccedit. Salutem tuam auerſaberis, ſi ſuperfuſo ſemel æquore maduiſti? Quod ſi aquis frangeris, quando ferrum æquanimiter tolerabis? Enaſſe armatum quis non gloriæ magis tribuat quam rubori? Quot ſe felices reputarent, ſi tua ſorte infelices eſſent? Summa te rerum manet, floret animus, pubeſcit ætas, plura ſpe complecti poteris, quam geſſeris rebus. Nunquam hoc tibi leuitatis ineſſe vellem, vt non modo fugere aſpera, ſed etiam ob eorum impatientiam vitam abijcere cupias. Quouis effœminatior eſt, qui aduerſorum metu

Oratio Frothonis mortem exoptantis.

In proſperis ſe modeſte nemo gerit, aduerſa tolerare qui non didicit.

metu viuendi fiduciam perdit. Nemo sapientum morte res aduersas redimere solet. Stulta est in alium indignatio, temeraria in se. Ignauus est furor qui suum condemnat autorem. Quod si vltro ob iniuriam, aut leuem animi commotionem fatum appetis, quem tui vindicem derelinquis? Quis tam amens, vt dubium fortunæ habitum proprio vlcisci interitu velit? Quis adeò felix vixit, quin tristior illum quandoq; fortuna pulsaret? Inconcussa duxisti tempora, continua felicitate vsus, & nunc ad modicam tristitiæ salebram, vt dolori parcas, vitam deserere paras? Quo modo leuiorum impatiens, grauiora deinde supercilia ferre poteris? Insipidus est, qui nunquam mœroris poculum degustauit. Nemo dura non passus, temperanter facilibus vtitur. Qui fortitudinis columen esse debueras, eneruis animi specimen exhibebis? Fortissimo parente editus, vltimæ imbecillitatis spectaculum dabis? Sic à maioribus discrepabis, vt fœminis mollior fias? Necdũ adolescere cœpisti, & iam te vitæ satietas cepit? Quis hanc prior imaginem præbuit? Clarissimi aui nepos inuicto patre editus, leuem contrariorum auram perpeti non valebit? Indoles tua aui tæ virtutis habitum repræsentat. A nemine victus es, tua tibi solum incuria nocuit. Periculo per nos erutus es, non subactus. Amicitiam iniuriæ deputabis, odium pro gratia relaturus? Obsequio placari debueras, non moueri. Nunquam te dij eò furoris excedere velint, vt seruatorem insidiatoris loco notare sustineas. An eo tibi rei erimus, quo benefici sumus, indignationem officijs contracturi? Reputabis hostem, cui salutis tuæ præmium debes? Neq; enim te liberum captiuauimus, sed ope præuenimus laborantem. Et ecce gazam, opes, supellectilem reddo. Soror tua si mihi temere desponsata creditur, cui decreueris nubat, enimuero intacta illi pudicitia manet. Cæterum militare tibi, si acceptaueris, volo. Caue ne ab re ira animum obstines. Nulla te rerum iactura concussit. Nihil libertati tuæ detractum est. Obsequentem me tibi, non imperantem agnosces. Qualemcunq; de capite meo sententiam decreueris, comprobo. Idem te hic, quod in regia posse confide. Eandem hic, quam in aula, imperitandi potentiam tenes. Hoc de nobis in loco quicquid apud regiam placuisset, institue. Proni ad parendum sumus. Hactenus Ericus. At regem hæc tam in se, quam in hostem mansuefecit oratio. Deinde compositis pacatisq; omnibus, reditur in littus. Rex Ericum ac nauticos vehiculis excipi iubet. At vbi in regiam est ventum, concionem aduocari facit, in quam accersito Erico sub sponsalium fide sororem ac centurionatum dedit. Adiecit deinde fastidio sibi fore reginam, filiam placuisse Gotari: ideoq; nouum illi legationis opus deberi: optime ab ipso negocium expleri posse, cuius nihil arduum conatui videretur fore. Præterea se Gotuaram ob celati criminis conscientiam silicibus obruturum. Hanundam vero redditurum patri, ne in Dania conuersantem capitis sui insidiatricem haberet. Ericus consilium probat, suam imperatis operam pollicens, excepto quod reginam repudio actam, Rollero melius maritandam astrueret, à quo nulla maiestati suspicio foret. Quam sententiam Frotho perinde ac diuinitus datum documentum venerabundus excepit. Regina quoq;, ne violentia astringi videretur, muliebriter obtemperauit, affirmans à natura dolendi necessitatem non esse, omnemq; animi ægritudinem ab opinione proficisci solere. Cæterum plangendam non esse pœnam, quæ meritis accidisset. Ita ergo fratres coniunctas egêre nuptias, altero sororem regis, altero repudiatam reginam ducente. Deinde sumptis secum coniugibus, nauigationem in Noruagiam referunt. Neq; enim illas à virorum latere, aut viæ longinquitas, aut futuri periculi metus diuellere poterat, affirmantes vt plumam hirto, sic se maritis cohæsuras fore. Et iam Cracam demortuo Regnero Brac cuidam nupsisse comperiunt. Deinde paternæ gazæ memores, egestam humo pecuniam tollunt. At Gotarus omnem Erici fortunam, fama virum præeunte, didicerat. Vt autem ipsum aduenisse cognouit, veritus vltima quæq; in Noruagienses eximia sui fiducia moliturum, vxore priuare, suamq; illi filiam ademptæ coniugis loco copulare studebat. Regina nanq; nuper demortua, nullas magis quam germanæ Frothonis nuptias affectabat. Cuius Ericus intentione comperta, conuocatis socijs refert suam necdum cautibus abstitisse fortunam. Cæterum spectare se fascem labilem esse, qui vinculo non firmetur, perindeq; omne pœnę pondus repen-

Animi ægritudo ab opinione manat.

te decidere, quod culpæ catena non fixerit. Id eos apud Frothonem nuper expertos esse cernentes,innocentiam suam inter ægerrimos casus dijs opitulantibus fuisse defensam, eademq; vlterius conseruata, consimilem in aduersis opem sperare debere. Deinde fugam eos paulisper fingere oportere, si primum à Gotaro lacessiti forent,iustiorem belli titulum habituros. Manum siquidem capitis periculo obijci, omni iure permissum esse. Raro autem quenquam commissam cum innoxijs pugnam feliciter exequi posse. Prius ergo hostem aduersum se prouocandum esse, quo iustior eundem impetendi causa succederet. Nec plura elocutus,domum Bracum inuisere pergit. Deinde ad Gunuaram conuersus, experiendæ eius fidei gratia percontatur, an Gotarum cordi haberet, indignum docens regiæ stirpis puellam toro popularis astringi. Quem illa per deorum numina impensius obtestari aggressa, fictim'ne an veraciter excogitata haberet: eo per serium se locutum dicente, ergo, inquit, extremum mihi ruborem inijcere paras, quam virginem adamasti, viduam relicturus. Sæpe rebus contrarium fama prædicat popularis: me de te fefellit opinio,constanti nupsisse putabam,& nunc ventis leuiorem experior,quem indubitatæ fidei fuisse sperabam. Hæc fata, abunde lachrymas dedit. Grata Erico vxoris indignatio fuit,cui mox amplexum inijciens, scire, ait, volebam, quantum tibi in me fidei esset,mors sola diremptionis nostræ ius possidet. Te tamen Gotarus raptui destinat, amorem latrocinio quæsiturus: quem quum peregerit, tua gestum simula voluntate,nihilominus nuptias dilatura, quousq; filiā mihi tui loco tradiderit. Qua impetrata,vno ego ac Gotarus die nuptias acturi sumus. Itaq; disparata nobis ad conuiuandum triclinia, sed medium parietem communicantia præbere curato, ne me fortè coram oculis habito, languidiore regem contemplatione perstringas. Hoc enim ad eludendum raptoris studium perquam efficax commentum erit. Deinde Bracum cum delecta promptissimorum manu haud procul regia delitere præcepit, sibi quum res posceret auxilio futurum. Post hæc adcito Rollero prouocandi regis gratia cum nupta ac supellectile, simulato metu, fugam nauigio petiuit. Igitur Gotari sibi classem instare conspiciens, en, ait, arcus doli insidiarum spiculum iacit,statimq; concitatis clamore nautis,clauo puppim conuertit. Quem Gotarus propemodum aduectus,quis rector esset nauigij percontatur: Ericum esse cognoscit. Item exclamans, an ipse sit qui mirifico verborum habitu cæterorum facundiam frustraretur,inquirit. Quibus auditis, Ericus olim ab ipso se diserti cognomine donatum esse, nec frustra appellationis augurium excepisse subiunxit. Dehinc ab vtrisq; proximum in litus concessum est, vbi Gotarus Erici legatione cognita,Frothonis se refert sororem cupere, legato vero filiā exhibere malle, quo minus eum alij suam cessisse coniugem pœniteret. Itaq; nō incongruum fore, si legationis fructus in suum recidisset latorem. Ericum igitur sibi generum complacere,dummodo per Gunuaram Frothonis affinitatem impetrare potuisset. Ericus regis beneuolentiam exosculatus, sententiam probat, vltro sibi offerri asserens, quo maius à dijs immortalibus exoptare non posset. Ab ipso tamen Gunuaræ mentem arbitriumq; prænosci debere. Illa adulantem se regem simulato fauore excepit,petentiq; promptum deferre videbatur assensum,obsecrans vt Erici nuptijs suas præcurri pateretur,quibus primum admissis, aptior regalibus suppeteret locus, ob hoc quidem maxime,ne denuò nuptura nouum connubij pactum reducta veteris memoria fastidiret. Præterea non expedire firmabat, binos paratus vna celebratione confundi. Rex responsis euectus affatim, postulata collaudat. Qui quum ex crebris Erici colloquijs clarissima sententiarum schemata, quibus animo delectari ac refici posset,hausisset,non contentus ei filiam in matrimonium dedisse, Litharfulki quoq; prouinciam tradit,beneficium affinitati impartiendum existimans. Craca vero, quæ Erico ob incantationum solertiam itineris comes adcita fuerat, aduersam oculorum valetudinem simulans,ita faciem peplo obstrinxerat, vt ne sola quidem cognoscendi capitis particula promineret: rogata quænam esset, Gunuaræ se sororem perhibuit, eadem matre, diuerso vero patre progenitam. At vbi in Gotari penates peruentum,tædarum Aliuldæ(id filiæ eius nomen erat)conuiuium exhibetur. Diuersis Ericus ac rex ædibus accumbebant, quarum tecta paries communis

Vxorum erga maritos amoris explorandi pulchrum exemplum.

cõmunis exceperat: eædem deintus penſibilibus per totum obductæ aulæis erant. Aſſedit Gotaro Gunuara, ſed Ericum altrinſecus Craca cum Aluilda ſtipabat. Qui inter iocandum ſubducto ſenſim è pariete aſſere, quantum loci humanum corpus tranſmittere poſſet, aperuit, ignariſq; conuiuis ſpacium meatui peruium fecit. Deinde ſponſam an Frothoni an ſibi nubere mallet, curioſius percontari inter epulas cœpit, maxime cum obſeruato copularum reſpectu, regia proles conſentaneæ nobilitatis amplexui debeatur, ne vnius coniugum dignitas, alterius indignitate depereat. Qua ſe inconceſſis à patre nuptijs vſuram negante, reginam eam fore, cæteraſq; opibus exceſſuram promittens, ex repugnante obſequentem effecit, nõ minus opum ſpe quam gloria captã. Cracam quoq; traditum eſt exhibitæ potionis temperamento, Frothonis amori virgineam adegiſſe cupidinem. At Gotarus Erici poſt epulas conuiuium petit, nuptialis loci licentiam adaucturus. Quo exeunte Gunuara, ſicut ante iuſſa fuerat, ſubducti aſſeris loco peruium tranſgreſſa parietem, proximum Erico diſcubitum occupat. Cui Gotarus eam conſeſſu iunctam miratus, qualiter & quare eò venerit percontari impenſius cœpit, illa ſororem ſe Gunuaræ, regemq; formarum falli ſimilitudine memorabat. Cuius cum rex cognoſcendi cauſa, ſubitò regiam repetiuiſſet, Gunuara poſtico ſe quô venerat referens, priſtino in loco cunctis ſpectanda conſedit. Qua viſa Gotarus parum luminibus credulus, maxima cum agnitionis diffidentia ad Ericum iter remenſus, relatam ſuo more Gunuaram præ oculis habuit. Ita quoties aularum aditus permutauit, toties vtrobiq; quam quærebat offendit. Et iam non conſimilis, ſed eadem hinc inde facies ingenti regem admiratione torquebat. Impoſſibile enim ad omnem videbatur modum, abſq; notabili diſcrimine, eundem diuerſis habitum ineſſe formarum. Soluto tandem conuiuio, filiam & Ericum nuptiali in cubiculum vſq; comitate proſequitur. Ipſe aliâs cubitum redit. At Ericus Aliuldam Frothoni deſtinatam, ſeorſum cubare permittit, Gunuaram vt antè deluſo rege complexus. Itaq; Gotarus inſomnem agens noctem, ſtupido errantiq; animo ludificationis ſuę ſpeciem agitabat: neq; enim paritas ſpecierũ, ſed identitas videbatur. Vnde incerta adeò atq; anceps illũ æſtimatio ſubijt, vt errori tribueret, quod reuera deprehenſum habebat. Tandẽ pariete fraudem inſtrui potuiſſe, animo obuerſatum eſt. Quem cum diligentius inſpici luſtrariq; iuſſiſſet, nulla fractionis veſtigia deprehendit. Inconcuſſa ſiquidem totius ędis integritas apparebat. Quippe Ericus nocte concubia, quo minus dolus conſpicuus foret, ſoluti parietis ſarſerat læſionem. Deinde duos cognoſcendæ rei cauſa tacite Erici cubiculo intromiſſos, ac poſt aulæam conſiſtere iuſſos, cuncta curioſius attendere iubet. Iidem Ericum cum Gunuara repertum, occidendiq; præceptum acceperant. Qui inita latenter æde, velatis cortina angulis præſentiam occultantes, Ericum ac Gunuaram nexis inuicem brachijs, communi toro fruentes conſpiciunt. Quos ſemiſopitos rati, profundiorem quietis copiam expectabant, operiri volentes, donec exequendi ſceleris grauior porrigeret ſomnus: qui cum ſtertente ſonorius Erico, concepti liberius ſomni ſpeciem agnouiſſent, continuò trucidandi eius gratia, deſtrictis prodiere mucronibus. Quorum Ericus inſidioſo expergefactus accurſu, cum imminentes capiti gladios ſuſpexiſſet, dicto nouercæ nomine, quod olim inter pericula nuncupare iuſſus fuerat, promptum neceſſitatis remedium expertus eſt. Clypeus enim eius, qui ſublimius à trabe pendebat, ilico in eum collapſus, inerme corpus quaſi de induſtria, ne à latronibus confoderetur, obtexit. At ille fortuna haud fruſtra vſus, proximi latronis vtrumq; pedem rapto deſecuit ferro. Alterum Gunuara non impetu minori haſta transfodit, muliebri corpore virilem animum ęquans. Taliter Ericus inſidijs liberatus, repetito mari nocturnæ nauigationi ſe præparat. At Rollerus ijs qui comminus excubare iuſſi fuerant, ſignum irrumpendæ regiæ lituo dedit. Quo rex audito, hoſtium aduentum indicari ratus, præceps fugam nauigio tenuit. Interea Bracus & qui cum eo irruerant, conuulſam regis ſupellectilem, Erici manibus imponendam curabant. Medium fermè noctis agendis impenſum eſt prædis. Quorum mane rex cognita fuga inſecutionem molitus, per amicorum quendam ne quid ſubitò pararet, aut

Opũ gloriæq; conſequendæ ſpes quantum poſsit.

Egregium ſuperſtitioſæ credulitatis exemplum.

cum impetu exequeretur, admonitus eſt, perſuadebatur quippe maiore inſtrumẽto opus eſſe, nec expedire, cum paucis in Daniã conſequi fugientes. Sed ne ſic quidem impatiens animus damni impetum preſſit. Nihil enim magis mouerat regẽ, quàm quod alienæ cladis paratus recidiſſet in ſuos. Enauigans autem rex, peruenit in portum, qui nunc ab Omi vocabulum tenet, vbi aduerſa tempeſtate oborta, alimentis defectus, ſatius arbitratus eſt moriendi neceſſitatem ferro ſubire, quàm fame. Itaq; nautici manu in ſeipſos verſa, alternis vulneribus accelerauere fatũ. Rex cum paucis montium prærupta ſecutus elabitur. Indicium cladis, colles editi prębent. Interea Erico proſpere nauigationẽ emenſo. Frothoni cum Aliulda nuptiæ actæ ſunt. Poſt hęc Sclauorũ mandatur irruptio. Ad quam coërcendã Ericus cum octo nauigijs deſtinatur: quippe Frotho rudis adhuc rei bellicæ videbatur. Ericus igitur ne virilem vnquam operam detrectaret, ſuſceptũ gratulanter officium, fortiter exequendũ curauit. Qui cum piratas ſeptenis nauibus eſſe cognoſceret, vna tantũ è ſuis aduectus, reliquas ligneis propugnaculis cingi, tonſiſq; arborũ ramalibus obduci iubet: deinde cum hoſticæ claſſis numerum plenius ſpeculaturus procederet, inſequentibus ſe Sclauis, ocyus ad ſuos refugere cœpit. At hoſtes vt inſidiarum ignari, ita fugientẽ comprehendere auidi, crebro incunctantiq; fluctus remigio concuſſere. Naues enim Erici liquidò cognoſci non poterant, frondentis ſyluę ſpeciem præferentes: qui cum anguſtioris ſe maris flexui tradidiſſent, ſubitò Erici claſſe concluſos vident. Sed primum inuſitata facie ſtupidi, nauigio nemus agi putabant, deinde fraudem folijs ſubeſſe cognoſcunt. Seram ergo incurię pœnitentiã agentes, habitã incautius nauigationem remetiri tentabant. Sed dum puppes obuertere parant, ab hoſte eas inſiliri conſpiciunt. Ericus vero ſubducto in littus nauigio, funda procul in hoſtes ſaxa torquebat. Igitur Sclauorũ cæſi pleriq;, quadraginta capti fuere, qui poſtea vinculis, ac fame coërciti, inter varias cruciatus anguſtias ſpiritum depoſuerunt. Interea Frotho traijciendæ in Sclauiam expeditionis gratia, tam è Danis, quàm ex finitimis ingentẽ adciuerat claſſem. Huius minima ratis extabat, quæ biſſenos veheret nauticos, totidẽq; remigijs agi poſſet. Poſt hæc Ericus ſocijs patientius præſtolari iuſſis, actæ iam cladis famam Frothoni perlaturus occurrit. Cumq; nauigando puppim fortè piraticã vadoſis ac minus altis gurgitibus inflictã hærere conſpiceret, quod res fortuitas dictorũ grauitate proſequi ſolitus erat, obſcura eſt, inquit, ignobilium ſors, fortunaq; vilium ſordida. Deinde naue propius applicata, piratas proprium contis nauigium expedire conniſos, ac circa eius ſeruationẽ impenſius occupatos oppreſſit. Quo peracto cum ad regiam claſſem rediſſet, Frothonem nuncia victoriæ ſalutatione reficere cupiens, ſaluum fore florentiſſimæ pacis autorẽ iubet. Rex verum eius dictum fieri precatus, augurem eſſe ſapientis animum affirmabat. Ericus vera à ſe dici, paruulaq; victoria maioris omen afferri reſpondit, exiguis ſæpe rebus magnarum præſagia captari teſtatus. Regem deinde manũ ſpargere hortatus, Iutiæ equitatum terreno proficiſci itinere iubet, reliqua exercitus parte marinũ ineunte compendium. Tanta autẽ nauigiorum frequentia mare compleuerat, vt nec receptui portus, nec caſtris littora, aut commeatibus impenſæ ſuppeterent. Terreſtris aũt acies tanta fuiſſe fertur, vt compendij gratia complanaſſe montes, meabiles effeciſſe paludes, lacunas aggeribus exæquaſſe, vaſtiſſimaſq; voragines iniectis molibus expleſſe dicatur. Interea Strunico Sclauorũ rege belli inducias per legatos petente, Frotho tempus apparatui negat, affirmans hoſtem inducijs inſtrui non oportere. Præterea hactenus ſe bellicorũ operum expertem vixiſſet, nec debere eorũ initia ancipiti rerum expectatione ſuſpendere, quod quiſquis primã feliciter militiam geſſerit, conſimilẽ de cætero fortunam ſperare poſſit. Tale enim quenq; omen habiturũ pugnæ, quale congreſſionum principia dederint, cum initiales bellorum ſucceſſus, ſequentibus augurio fore ſoleant. Ericus reſponſi prudentiã laudat, affirmans ita ludũ foris agi oportere, prout domi fuerit inchoatus: Danos à Sclauis prouocatos eſſe ſignificans. Quod dictum acerrimo prælio proſecutus, Strunico cum gentis ſuæ fortiſſimis interfecto, reſiduos in fidem accepit. Tum Frotho conuocatis Sclauis per pręconem edixit, vt ſi qui inter eos rapinæ aut furto aſſueuiſſent, ocyus exhiberentur, promit-

Apparatus belli ingens.

Sclaui à Danis ſubacti.

promittens se talium mores primis honoribus donaturũ. Iussit etiã vt quicunq; malarũ artium studijs caluissent, prꝑmia recepturi prodirent. Grata Sclauis promissio fuit. Cuius spem quidam cupidius, quam consideratius secuti, prius prodidere seipsos, quàm alieno possent indicio declarari. Quos tanta lucri cupiditas fefellit, vt ruborẽ quæstui postponentes, crimen pro gloria ducerent. Quibus sponte exhibitis, hac, inquit, Sclaui vosipsos patriã peste vacuefacere conuenit, continuoq; eos à lictoribus abripi iussos, in altissimas cruces ciuiũ manu subfigendos curauit. Plures à paucioribus punitos crederes. Ita callidi ingenij rex dum veniam quam victis hostibus tribuit, crimen confessis negauit, totã penè Sclauicæ gentis stirpẽ consumpsit. Sic indebiti præmij cupiditatẽ debita consecuta est pœna, iustoq; supplicio indignæ mercedis auiditas adacta est. Crediderim iure exitio traditos, qui cum taciturnitatis munimento salutẽ seruare potuissent, voce periculũ adciuerunt. Rex recentis victoriæ titulis euectus, ne iustitia quàm armis defectior videretur, nouis exercitũ legibus formare constituit, quarum præsens quasdam ritus vsurpat, quasdã arbitraria iuris nouitas aboleuit. Edixit enim vt primipilus quisq; prædæ partitione facta, maiorẽ cętero milite portionem acciperet: ducibus vero quibus in acie signa anteferri solerent, dignitatis causa captiuũ concessit aurum. Gregariũ vero militẽ argento voluit esse contentũ. Arma ad pugiles redundare, captiua nauigia popularibus cedere iussit, vtpote eis debita quibus condendi rates instruendiq; ius esset. Præterea sanxit, ne quis rem familiarẽ seris mandare præsumeret, duplum ex fisco regis amissorũ precium recepturus. Quam si quis arcarum claustris obseruandam duxisset, aureæ librę regi debitor fieret. Statuit etiam vt in eum qui furi ignosceret, furti pœna recideret. Præterea si quis in acie primus fugam capesseret, à communi iure alienus existeret. At vbi in Daniam redijt, vt quicquid Grep sinistra morum vsurpatione corruperat, bonis artibus expiaret, arbitrariam fœminis nubendi potestatem indulsit, ne qua tori coactio fieret. Itaq; lege cauit, vt eis in matrimonium cederent, quibus inconsulto patre nupsissent. At si libera consensisset in seruum, eius conditionem æquaret, libertatisq; beneficio spoliata, seruilis fortunæ statum indueret. Maribus quoq; quamcunq; primitus cognouissent, ducendi legem inflixit. Adulteros à veris coniugibus corporũ parte spoliandos constituit, quo minus continentia flagitijs eliderctur. Edixit quoq; vt si Danus Dano rapinam infligeret, duplum rependeret, ac violatæ pacis crimine censeretur. At si quis rem furto quæsitam ad alienam domũ perferret, hospes post illum ædis suæ fores obcluderet, bonorum omnium pœnam incurreret, atq; in concione coram omnibus vapularet, quod se eidem delicto obnoxiũ fecisse videretur. Præterea quisquis exulum patrię suæ hostis euaderet, aut inimicum ciuibus scutum afferret, rerum ac vitæ periculo pœnas lueret. Si quis autem ad exequendum regis imperiũ ob animi contumaciã piger existeret, exilio mulctaretur. Solebat nanq; sagitta lignea ferreæ speciem habens, nuncij loco viritim per omnes mitti, quoties repentina belli necessitas incidisset. Qui vero ex popularibus primipilũ in acie anteiret, ex seruo liber, ex agresti illustris euaderet. At si ingenuus foret, satrapa crearetur. Tanta olim audaces stipendia merebantur. Adeò veteres nobilitatẽ fortitudini tribuendam putabant. Siquidem non fortunæ virtutẽ, sed virtuti fortunã deferri oportere, existimatum est. Præcepit quoq; ne lis vlla iurisiurandi fide aut pignorũ positione contraheretur. Qui vero alium pignus secum ponere iussisset, eidem aureæ libræ dimidium solueret, alioqui grauem corporis mulctam subiret. Prouiderat enim rex ex pignorum positione maximas litium causas incidere posse. De qualibet vero controuersia ferro decerni sanxit, speciosius viribus quàm verbis confligendum existimans. Quod si alter dimicantium relato pede prænotati orbis gyrum excederet, perinde ac victus causæ detrimentum reciperet. Sin autem quauis de re pugilem popularis impeteret, ipsum armatus exciperet, cubitali duntaxat stipite pugnaturum. Quinetiam cladem Dani ab alienigena oppressi duorum extraneorum cæde sarciendam instituit. Interea Gotarus sumendi de Erico supplicij gratia, pugnæ exercitum comparat. Econtrario Frotho cum magno classis apparatu Noruagiam petit. Cum ad insulam Renso pariter appulissent, Gotarus Frothoniani

Leges Frothonis Danorum regis.

Speciosius est viribus quàm verbis confligere.

nominis magnitudine territus, pacem per legatos efflagitat. Ad quos Ericus, inuerecundus, ait, est latro, qui prior concordiam quærit, aut bonis communicare præsumit. Qui enim obtinere gestit, obniti debet: ictus ictui opponendus est, liuorq; liuore pellendus. Cumq; hoc dictum Gotarus attentis eminus auribus excepisset, quàm poterat clara voce ita inquit: Quisque virtuti militat, prout beneficij meminit. Cui Ericus: Beneficentiã tuam reddito tibi consilio repensaui. Quo sermone egregios monitus omni donorum genere prǽstantiores indicabat. Et vt Gotarum accepti consilij ingratum ostenderet, quando coniugem mihi, inquit, cum vita adimere cupiebas, melioris exempli speciem lacerasti. Solum inter nos ferrum decernendi ius obtinet. Post hæc Gotarus parum prospera congressione Danorum classem adortus occiditur. Cuius regnum Rollerus beneficij nomine postmodum à Frothone suscepit, quod septeno prouinciarum numero tendebatur. Eundem quoq; Ericus collata sibi quondam à Gotaro prouincia muneratus est. His gestis, Frotho per summam ac securam pacem triennium gessit. Inter hæc rex Hunorum audito gnatæ repudio, adiuncto sibi rege orientalium Olimaro, aduersum Danos biennio belli apparatũ contraxit. Igitur Frotho non solum indigenas, sed etiã Noruagienses, ac Sclauos in copias vocat. A quo Ericus hostiles speculatum acies missus, Olimarum qui classis magistratũ acceperat, Hunorum rege terrestres ductante copias, haud procul Ruscia reperit, quem taliter affari cœpit:

Quid sibi vult quæso belli grauis iste paratus?
Aut quô classe potens rex Olimare ruis?

At Olimarus.

Fridleui natum nobis incessere cordi est,
Et quis es audaci talia voce rogans?

Ad quem Ericus.

Vincendi inuictum subijt spes irrita mentem,
Frothonem nullus exuperare potest.

Contrà Olimarus.

Quicquid contingit primo, semel accidit, & res
Non sperata satis sæpe subire solet.

Qua sententia à nemine nimium fidei in fortuna reponendum esse perdocuit. Deinde Ericus Hunorum agmen exploraturus obequitat. Quod Ericum præteriens, inuicemq; ab ipso præteritum, primam ortiuo sole aciem, postremã occiduo præbuit. Itaq; penes quem tot millium regimen foret, ab obuijs sciscitatus est. Quem Hun fortè conspiciens, rex hic Hunorum erat, speculandi ministerium accepisse cognouit, perquiritq; quod percunctatori vocabulum foret. Ericus se vbiq; aduentantem, nec vsquam compertum vocitari perhibuit. Rex item admoto interprete, quid Frotho operis exerceret interrogat. Cui Ericus: Nunquam Frotho domi inimicum præstolatur exercitum, nec hostem in ædibus operitur: pernox enim & peruigil esse debet alienum appetens culmen: nemo stertendo victoriam cepit, nec luporum quisquam cubando cadauer inuenit. Quem rex exquisitis dictorum sententijs callere cognoscens, hic ait fortasse Ericus est, à quo filiam meã falsi criminis insimulatam accepi. Qui continuò prendi iussus, nõ decere, inquit, vnum à pluribus abripi. Quo dicto nõ modo regis animũ complacauit, sed etiam ad ignoscendi sibi voluntatem perduxit. Cuius impunitatis causam potius à calliditate quàm beneuolentia profectam constabat, cum ob hoc maxime dimitteretur, vt Frothonem nunciatæ multitudinis rumore terreret. A quo cum reuersus explorata referre iuberetur, sex classium senos reges, earumq; quamlibet quina nauium millia complectentem vidisse se retulit, quarum vnamquanq; trecentorum remigum capacem esse constaret. Quemlibet vero totius summæ millenarium quaternis alis contineri dicebat. Volebat autem millenarium mille, ac ducentorum capacem intelligi, cum ala omnis trecentorum numero compleatur. Cunctante vero Frothone, quid contra tot acturus esset, attentiusq; subsidia circunspiciente: probum, inquit Ericus, audacia iuuat: acri cane occupandus est vrsus: molossis quippe non imbellibus auiculis opus est. Quo dicto Frothoni contrahendæ

Nemo vnquã stertendo victoriã consecutus est.

hendæ classis consilium præbuit. Qua instructa aduersum hostem nauigiatio tenditur. Igitur insulas quæ Daniam orientemq; interiacent, prælijs subigunt. Vnde procedentes naues aliquot Rutenę classis offendunt. Quarum cum Frotho paucitatem incessere deforme duxisset, à macro, inquit Ericus, & tenui petendus est cibus. Raro pinguescet qui cadit. Neq; enim mordendi potens est, quem vastus occupauerit follis. Quo documento regi irruptionis edendæ roborẽ excussit, eũq; mox ad paucitatem multitudine lacessendam perduxit, vtilitatem pudori præferendam significans. Post hæc ad Olimarum processum est, qui multitudinis segnitie excipere hostem, quàm aggredi præoptabat: quippe Ruthenorum nauigia incomposita, minusq; ob granditatem ad remigium habilia videbantur. Sed ne ei quidem numerositatis potentia profuit. Insuitata nanq; Ruthenorum multitudo copijs quàm virtute præstantior, robustæ Danorum paucitati victoriam tradidit. Frotho cum patriam repetere vellet, inauditum nauigationis impedimentum expertus est. Quippe crebra interfectorum corpora, nec minus scutorum, hastarumq; fragmenta iactante æstu vniuersum maris constrauerant sinum. Itaq; portus non angusti minus, quàm olidi erant. Igitur medijs obstrictæ cadaueribus hæsere puppes. Nec putria quidem ac circunflua corpora remis abigere, aut contis propellere poterant, quo minus vno sublato, mox aliud aduolutum impelleret classem: bellum cum mortuis obortum crederes. Nouum contra exanimes discrimen extabat. Igitur Frotho conuocatis quas vicerat gentibus, lege cauit vt quisquis paterfamiliâs eo conciderat bello, cum equo omnibusq; armaturæ suæ insignibus tumulo mandaretur. Quem si quis vespillonum scelesta cupiditate tentasset, pœnas non solum sanguine, sed etiam inhumato cadauere daret. Busto atq; inferijs cariturus. Siquidem par esse credebat, vt alieni corruptor cineris, nullo funeris obsequio donaretur, sortẽq; proprio referret corpore, quam in alieno perpetrasset. Centurionis vero, vel Satrapæ corpus rogo propria naue constructo, funerandum constituit. Dena autem gubernatorum corpora vnius puppis igne consumi præcipit. Ducem quempiam aut regem interfectum proprio iniectum nauigio concremari. Tam scrupulosam ducendis interfectorum funeribus obseruationem præstari voluit, ne promiscuos exequiarum ritus existere pateretur. Iamq; cuncti Ruthenorum reges, Olimaro Dagoq; exceptis, Marte conciderant, *Ruthenorũ regum strages.* bella quoq; Ruthenos ex Danorum imitatione celebrare præcepit, ac ne quis vxorem nisi emptitiam duceret, venalia siquidem connubia plus stabilitatis habitura censebat, tutiorem matrimonij fidem existimans, quod precio firmaretur. Præterea si quis virginis stuprum vi petere ausus esset, supplicia abscissis corporis partibus lueret, elioqui mille talentis concubitus iniuriã pensaturus. Decreuit etiam vt quisquis militiæ deditus, spectatæ virtutis titulum affectaret, impeteret vnũ, exciperet duos, tres modica pedis retractione vitaret, quatuor fugere non erubesceret. Aliam quoq; super militum stipendijs consuetudinem à subiectis sibi regibus obseruandam edixit. Patrium domesticumq; militem hyberno tempore ternis argenti talentis donari iussit, gregarium aut conductitium binis, priuatum ac militiæ laboribus defunctum duntaxat vno. Qua lege virtuti iniuriam afferebat, conditiones militum non animos æstimans. In quo quidem erroris argui poterat, cum familiaritates meritis anteferret. Post hæc interrogatus à rege Ericus, an Olimari copias Hunorum æquaret exercitus, carmine sic eloqui orsus est:

Hercule deprendi nulli numerabile vulgus,
Vulgus cuius erat terra nec vnda capax.
Colluxere ignes crebri, sylua omnis obarsit,
Index innumeræ flamma cohortis erat.
Calcibus obtrita tellus subsedit equinis,
Edebant rapidos stridula plaustra sonos.
Ingemuere rotæ, ventos auriga premebat,
Vt tonitrum currus aßimulasse putes.
Vix armatorum cœtus sine lege ruentes,
Ponderis impatiens pressa ferebat humus:

Obmugire aër visus mihi, terra moueri,
Tantus in externo milite motus erat.
Nam quindena simul vexilla micantia vidi,
Quodq; ex ijs centum signa minora tenet.
Post quorum quoduis poterant bis dena videri
Signorum numero: par erat ordo ducum.

Igitur Frothone quid contra tot opponeret perquirente, redeundum docet, patiendumq; hostes propria primum immanitate consumi. Obeditum monitui est. Neque enim minore studio probatum consilium quàm editum fuit. At Huni per auia solitudinesq; progressi, nusquam repertis commeatibus, passim inedia periclitari cœperunt. Quippe regio vasta ac palustris extabat, nec erat vllum egestatis subsidium reperire. Tandem fusis comesisq; iumentis, tam vehiculorum quàm victus inopes spargebantur. Cæterum error par fami periculum erat. Non equis, non asinis parcitur, non fœdis aut putribus abstinetur. Postremo ne canibus quidem temperatum est, nephas omne morientibus licitum fuit. Nihil enim tam difficile, quod necessitas suprema non imperet. Ad vltimum fame exhaustis publica clades incessit. Efferebantur absque cessatione corpora, cunctisq; exitium formidantibus, nulli miseratio pereuntium fuit, humanitatem quippe metus excluserat. Primum itaque regem paulatim defecere cohortes, deinde centuriatim defluxit agmen: deseruit eum quoque Vggerus vates, vir ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixæ, qui Frothonem transfugæ titulo petens, quicquid ab Hunis parabatur, edocuit. Inter hæc Hithinus rex aliquantæ Noruagiensium gentis, Frothonis classem centum quinquaginta nauigijs accedebat. E quibus duodecim lectis, propius nauigationem cœpit habere, erecto in malum scuto socios aduentare significans. Qui regi in proximum amicitiæ gradum receptus, magnum copijs eius attulit supplementum. Eidem postmodum cum Hilda Hogini Iutorum reguli filia, spectatæ admodum opinionis virgine, mutuus amor incessit. Quippe nondum inuicem conspectos, alterna incenderat fama. At vbi mutuæ conspectionis copia incidit, neuter obtutum ab altero remittere poterat, adeò pertinax amor oculos morabatur. Interea Frotho distributo per municipia milite, diligentius impensas hybernis commeatibus necessarias conuectabat. Sed ne sic quidem onerosum impensis exercitum sustentare suffecit. Par propemodum Hunorum cladi pernicies incidit. Igitur ad inhibendum aduenarum confluxum, classe in Albiam missa, ne quid traijceretur, curæ habuit. Cuius duces Reuillus & Meuillus fuere. Soluta hyeme Hithino, Hoginoq; socialem exequi piraticam placuit. Ignorabat enim Hoginus suam à sodali filiam adamari. Erat autem is corporis habitu præstans, ingenio peruicax, Hithinus vero corpore perquam decoro, sed breui extitit. Cæterum cum Frotho sustentandi exercitus sumptum in dies difficiliorem aduerteret, Rollerum in Noruagiam, Olimarum in Suetiam, Oneuum regem, & Glomerum piratarum præcipuum ad Orcades petendorum commeatuũ gratia dirigit, proprias cuiq; copias tribuens. Triginta reges sequebantur Frothonem, qui ipsum amicitia vel obsequio colerent. Audiens autem Hun, dimissas à Frothone copias, nouum recentemq; militem contrahit. At Hoginus filiam suam Hithino despondit, coniurato inuicem vter ferro perisset, alterum alterius vltorem fore. Autumno petitores commeatuũ redeunt, trophæis quàm alimentis locupletiores. Rollerus enim prouincias Summoriam & Normoriam, occiso earum rege Arthorio, vectigales effecerat. At Olimarus Thoriã Longum Ianitorum atq; Helsingorum regem, duosq; alios haud inferioris potentiæ duces, Hestiam quoq; & cum Olandia Curetiam, sed & insulas Suetiæ prætentas celeberrimus Barbariæ domitor triumphauit. Itaq; septingenta reducebat nauigia, duplicato eductorum antea numero: Oneuo vero & Glemero, Hithino quoq; & Hogino Orcadum trophæa cessere. Hisdem cum nongentis nauibus reditum est. Etiam quæsiti late sumptus, conuectæq; raptu impensæ alendis abunde copijs suppetebant. Cæterum viginti regna imperio Frothonis adiecerant, quorum reges triginta prædictis adiuncti, Danorũ partibus militabant. Hac virium fiducia cum Hunis pugna conseritur.

Huni periclitantur inedia.

Frothonis maiestas amplißs.

feritur. Cuius prima dies tanta interfectorum strage recruduit, vt præcipui tres Rusciæ fluuij cadaueribus velut ponte constrati, peruij ac meabiles fierent. Præterea quantum quis itineris per triduũm equo conficere posset, tantum locorum humanis cadaueribus completum videres, adeò spatiosa cædis vestigia erant. Itaq; prælio septem dies extracto, occîdit rex Hun. Cuius frater eodem nomine inclinatam Hunorum aciem conspicatus, cum sua se cohorte dedere cunctatus non est. Eo Bello septuaginta ac centum reges, qui aut ex Hunis erant, aut inter Hunos militauerant, submisere se regi. Quem numerum Ericus superiori signorum expressione complexus fuerat, cum Hunorum multitudinem Frothone percontante distingueret. Igitur Frotho vocatis in concionem regibus, sub vno eodemq; iure degendi normam imponit. Præfecit autem Olimarum Holingardiæ, Oneuum Conogardiæ, Hun vero captiuo Saxoniam tribuens, Reuillum Orcadibus donat. Prouincias Helsingorum, Iarnberorum, & Ianitorum, cum vtraq; Lappia, Dimaro cuidam procurandas attribuit. Dago Hestiæ regimen erogauit, quorum vnumquenq; certis tributi legibus onerauit, obsequium beneficio applicans. Itaq; Frothonis regnum Rusciam ab ortu complectens, ad occasum Rheno flumine limitatum erat. Interea Hithinus apud Hoginum quorundam obtrectatione insimulatus est, quasi filiam eius ante sponsalium sacra stupri illecebris temerasset, quod tunc immane cunctis gentibus facinus habebatur. Igitur Hoginus credulus auribus rem falso nunciatam excipiens, Hithinum regia apud Sclauos stipendia colligentem, classe lacessit, consertaq; manu victus Iuliam petiuit. Itaq; statam à Frothone pacem internum labefactauerat bellum, primiq; indigetes regiam detrectauere legem. Quamobrem Frotho missis qui simul eos accerserent, scrupulosius causam simultatis inquirit. Qua cognita, iuxta legis à se latæ formulã pronunciauit. Videns autem ne sic quidem eos in gratiam reduci posse, patre filiã pertinacius reposcente, litem ferro decidendam edixit. Id quippe solum dirimendæ controuersiæ remediũ videbatur. Inita pugna Hithinus acerrima perstrictus plaga, cum sanguine & viribus corporis deficeret, insperatam hostis clementiam expertus est. Hoginus siquidem promptissimam occidendi ipsius facultatem adeptus, formæ tamen eius, & iuuentæ miseratione sæuitiam mansuetudini cedere coëgit. Itaq; ne ephebum inter extremi spiritus momenta palpitantem extingueret, abstinuit ferro. Olim nanq; impuberem, aut inualidum vita spoliare rubori deputabatur. Adeò cuncta verecundiæ momenta prisca pugilum fortitudo seruabat. Ita Hithinus sociorum opera ad naues relatus, hostis beneficio seruatus est. Iidem septimo abinde anno apud insulam Hithinso pugnam exorsi, mutuis vulneribus consumpti sunt. Felix Hoginus foret, si circa deuictum semel Hithinum seueritate potius quam clementia vsus fuisset. Ferunt Hildam tanta mariti cupiditate flagrasse, vt noctu interfectorũ manes redintegrandi belli gratia carminibus excitasse credatur. Eodem tempore Alrico Sueonum regi aduersum Gestiblindum Gothorum regem atrox incidit bellũ. At Gestiblindus viribus minor, Frothonẽ supplex accessit, se ac regnũ percipiendę opis gratia dediturus. Qui mox Skalc Scanico, atq; Erico in subsidium receptis, cum supplementis militũ redit. Cumq; militiæ procursum in Alricum effundere statuisset, Ericus prius filium eius Gunthionum, Wermis ac Solongis prælatum censuit impetendum, oportere asserens fessum tempestate nautam proximum captare littus. Præterea radicum inopem raro virere truncum. Igitur irruptione facta perit Gunthionus, nomenq; eius tumulus refert. Audiens Alricus interemptionem filij, vltum ire deproperat. Conspicatus hostes Ericum clandestino accersitum colloquio, recensitis patrum suorũ fœderibus, vt Gestiblindi militiam detrectaret, orabat. Quod Erico pertinacius abnuente, cum Gestiblindo dimicandi licentiam flagitat, priuatam pugnam publice proferendã existimans. Quem Ericus senectute armis inhabilem referens, tristẽq; eius valetudinẽ maxima cum ætatis excusatione prætendens, se eius loco obtulit pugnaturũ, probrosum docens, si duellum præstare refugeret, pro quo bellũ commissurus venisset. Hinc absq; cunctatione dimicatum est. Occiso Alrico Ericus quam grauissime affectus, ægre compertis remedijs, serũ incolumitatis regressum

Incredibilis hominũ strages.

Inualidum vita spoliare quõdã pudori deputatum fuit.

Qui bellum cõmissurus venit, si duellum præstare nolit, probrum contrahit.

habuit. At Frothoni ipſum occubuiſſe falſo fama vulgauerat, mentemq́; regis ma
gno ob id mœrore torquebat. Quam triſtitiam Ericus reditus ſui beneficio diſpu-
lit. Quippe Suetiam, Wermiam, Helſingiam, atq; inſulas Solis, opera ſua Frotho-
nis adiectas imperio nunciabat. Quem mox Frotho deuictarũ ab eo gentium re-
gem conſtituit, ac præterea Helſingiam ei cum vtraq; Lappa, Finniam quoq; &
Eſtiam annuo ſtipendiorũ iure contribuit. Nemo ante ipſum Sueticorum regum
Erici nomine cenſebatur, ab ipſo autẽ in cæteros vocabulum fluxit. Eodem tem-
pore regnabat Alf in Hetmarchia, filium habens Aſmundũ. Biorno vero in Wik
prouincia, cui Aſuitus filius erat. Accidit autem Aſmundum parum proſpere ve-
nationi intentum, dum feras aut canibus occupare, aut caſſibus excipere perge-
ret, irruente fortè caligine longius à retiarijs auio fuiſſe calle diuulſum, vaſtaq́;
pererrantem iuga tandem equo & veſtibus deſtitutum, fungos & tubera peredíſ
ſe, ad vltimum in Biornonis regis penetralia fortuito deueniſſe progreſſu. Præte-
rea ipſe filiusq́; regis conuictu pauliſper habito, ad confirmandum inter ſe amici-
tiæ cultum omnibus coniurauere votis, quencunq; eorum vita prolixior excepiſ
ſet, mortuo contumulandum fore. Tantus enim ſocietatis eorũ atq; amicitiæ vi-
gor extabat, vt neuter altero fatis abſumpto, lucem prorogare ſtatueret. Poſt hæc
Frotho omnium ſubiectarum ſibi gentium manu contracta claſſe Noruagiam pe-
tit, Erico terrenum agmen ductare iuſſo. Humanæ ſiquidẽ cupiditatis more quo
plura poſſederat, plus affectans, etiam vaſtiſſimam atq; horridiſſimam orbis ter-
rarum partẽ ab hoc iniuriæ genere intentatam exiſtere paſſus non eſt. Adeò opũ
acceſſio auiditati incrementũ afferre conſueuit. Igitur Noruagienſes abiecta de-
fenſionis ſpe, rebellandi fiducia defecti, in Halogiæ fines maiore ex parte profu-
gere cœperũt. Stikla quoq; virgo ſeruandæ caſtitatis cauſa patriæ ſe ſubduxit, bel-
lis quàm nuptijs exerceri præoptans. Inter hæc Aſuitus morbo conſumptus, cum
cane ac equo terreno mandatur antro. Cum quo Aſmundus ob amicitiæ iuſiuran
dũ viuus contumulari ſuſtinuit, cibo quo veſceretur illato. Iamq́; Ericus cum exer
citu ſuperiora permenſus, Aſuiti fortè tumulum appetebat: cui Sueones theſau-
ros ineſſe rati, ligonibus perfregere collem. Itaq; maioris quàm credebatur altitu-
dinis ſpecum aperiri conſpiciunt. Ad quem perluſtrandum opus erat eo, qui ſe in
illum pendulo circumligatũ fune demitteret. Delectus eſt fortè ex promptiſſimis
iuuenibus vnus, quem quũ Aſmundus ſporta reſtim ſequente intromiſſum aſpi-
ceret, protinus eiecto eo, corbem conſcendit. Deinde ſuperne aſtantibus, ac mo-
derantibus funem, abſtrahendi ſignum porrexit. Qui ingentis pecuniæ ſpe redu-
cto corbe quum ignotam extracti ſpeciem animaduerterent, inuſitata facie ter-
riti, defunctumq́; rediſſe rati, proiecta reſte in diuerſa fugêre. Quippe Aſmundus
tetro oris habitu, ac veluti funebri quodã tabo obſitus videbatur. Qui fugientes
reuocare conatus, vociferari cœpit, falſo eos formidare viuum. Quem videns Eri
cus, præcipue cruentati oris eius imaginem mirabatur. In vultu ſiquidem profluus
emicabat ſanguis. Quippe Aſuitus noctibus rediuiuus crebra colluctatione læuã
illi aurẽ abruperat, fœdumq́; indigeſtæ ac crudæ cicatricis ſpectaculũ apparebat.
Igitur à circunſtantibus accepti vulneris cauſam referre iuſſus, ſic orſus eſt fari:

Aſmundus etiam viuus cum amico mortuo conſepelitur.

Mortuus qui fuerat, de nocte rediuiuus cum aduerſario colluctatur.

Quid ſtupetis qui relictum me colore cernitis?
Obſoleſcit nempe viuus omnis inter mortuos.
Mala ſoli grauis vni manet omnis domus orbis.
Miſeri quos hominum ſubſidijs deſtituit fors.
Mihi ſpecus & iners nox, tenebræq́; & vetus antrum
Oculis delicias eripuerunt, animoq́;.
Humus horrens, tumulus putris, & immunditiarum
Grauis æſtus minuerunt iuuenilis decus oris,
Habitumq́;, & validi roboris vſum vitiarunt.
Super hæc omnia contra exanimem conſerui vim,
Graue luctæ ſubiens pondus & immane periculum,
Laceris vnguibus in me rediuiuus ruit Aſuit,
Stygia vi reparans poſt cineres horrida bella.

Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe viuus omnis inter mortuos.
Nescio quo stygij numinis ausu
Missus ab inferis spiritus Asuit,
Sæuis alipedem dentibus edit,
Infandoq́ canem præbuit ori.
Nec contentus equi vel canis esu,
Mox in me rapidos transtulit vngues,
Discissaq́ gena sustulit aurem,
Hinc laceri vultus horret imago,
Emicat inq́ fero vulnere sanguis.
Haud impune tamen monstrifer egit,
Nam ferro secui mox caput eius,
Perfodiq́ nocens stipite corpus.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe viuus omnis inter mortuos.

Iamq; Frotho in Halogiæ fines emouerat classem, vbi ad cognoscendam multitudinis suæ speciem, quæ numeri mensuram, capacitateq; transcendere videbatur, collem à militibus congeri iubet, viritim lapide in aceruum misso. Eundem quoq; hastis numerandi agminis modum secutus est. Conspicui adhuc colles fidem visentibus præbent. Hic Frotho conserta cum Noruagiensibus pugna, grauem cædibus diem egit. Noctu vtrinque receptui consultum est. Appetente diluculo terrestria permensus superuenit Ericus. Hic regi certamen suggerit iterandum. Quo bello tanta de Danis strages accepta est, vt è ternis nauium millibus solæ centumseptuaginta superstites fuisse credantur. Normani vero tam vasta clade deleti sunt, vt fama sit, ne quintæ quidem vicorum parti remansisse cultorem. *Normannorum clades ingens.* Victor Frotho pacem per omnes gentes reficere cupiens, vt vniuscuiusq; rem familiarem à furum incursu tutam præstaret, ociumq; regnis post arma desereret, armillam vnam in rupe, quam Frothonis petram nominant, alteram apud Wig prouinciam habita cum Noruagiensibus concione, defixit, edictæ à se innocentiæ experimentum daturas, subductis ijsdem, in omnes regionis præsides animaduertendum minatus. Itaque summo cum præfectorum periculo aurum absque custodia medijs affixum triuijs, magnum auaritiæ irritamentum extabat, opportuna rapinæ præda plena cupiditatis ingenia prouocante. *Aurum positum in triuiis.* Statuit idem, vt nauigantes repertis vbicunque remis licite fruerentur. Amnem vero transituris vsum equi, quem vado proximum reperissent, liberum esse concessit. Eodem descendendum fore constituit, quum priores eius pedes solum attingerent, postremos adhuc vnda sublueret. Talium siquidem commodorum beneficia potius humanitatis, quàm iniuriæ nomine censenda credebat. Cæterum reum capitis fieri, qui superato amne equi vsum longius expetere præsumpsisset, instituit. Iussit etiam, ne quis ædem vel arcam seris obfirmatam haberet, aut rem vllam claustrorum custodia contineret, triplicem amissorum restitutionem promittens. Præterea tantum alieni cibi in commeatus assumi fas esse, quantum vni cœnæ sufficeret, promulgabat. Quam si quis in capiendo mensuram excederet, furto obnoxius haberetur. Furi vero traiectis ferro neruis in suspendium acto, lupum collateralem affigi præcepit, vt malitiam hominis acerbitati belluæ similitudo exæquaret pœnæ. Eandem quoq; in furtorum conscios mulctam extendi curauit. Ibidem septennio iocundissimum ocij tempus emensus, filium Aluonem, filiamq; Ofuram nomine procreauit. Iisdem fortè diebus Arngrimus pugil Sueticus Frothonem accesserat, qui Scalc scanicum, quod ab eo olim nauigio spoliatus fuerat, ex prouocatione lacessitum occidit. Quo facinore supra modum elatus, aggressus est Frothonis filiam postulare. Obseratas regis aures expertus, Erici Suetiam regentis subsidium flagitat. Quem Ericus hortari cœpit, vt aliquo præclari operis merito Frothonis sibi fauorem asciceret, pugnaretq; aduersum Egtherum regem Biarmiæ, & Thengillum regem Finnimarchiæ, quod ij soli cæteris obsequentibus,

Danicum detrectare viderentur imperium. Nec mora, eò exercitum egit. Sunt autem Finni vltimi Septentrionis populi, vix quidem habitabilem orbis terrarum partem cultura ac manſione complexi. Acer iiſdem telorum eſt vſus. Nõ alia gens

Finni populi magicæ artis periti.

promptiore iaculandi peritia fruitur. Grandibus & latis ſagittis dimicant, incantationum ſtudijs incumbunt, venationibus callent. Incerta illis habitatio eſt, vagaq; domus, vbicunq; feram occupauerint locantibus ſedes. Pandis trabibus vecti, conferta niuibus iuga percurrunt. Hos Arngrimus conciliandæ ſibi claritatis cauſa adortus, obtriuit. Qui quum infeliciter dimicando fuga dilaberentur, tribus lapillis poſt tergum coniectis, totidem montium inſtar hoſtibus apparere fecerunt. Igitur Arngrimus ludificati viſus errore perſtrictus, ab inſectando hoſte exercitum reuocauit, magnarum ſe rupium interiectu coërcitum putans. Iidem poſtera die congreſſi, victiq;, coniectæ in terram niui ingentis fluuij ſpeciem indiderunt. Itaq; Suetis per ſummum viſus errorem falſa rerum opinione deluſis, inuſitata aquarum moles obſtrepere videbatur. Ita victore vanam aquarum imaginem formidante, fugam impetrauere Finni. Tertio identidem die reparauere bellum, nec iam amplius vllum fugę efficax remedium fuit. Videntes enim ſuas inclinari acies, poteſtati ſe permiſere victoris. Quibus Arngrimus hanc tributi legem inſtituit, vt recenſito Finnorum numero, rheda ferinis pellibus conferta, ab vnaquaq; decade loco cenſus, exacto triennio, penderetur. Deinde Egtherum Biarmiæ ducem duello prouocatum deuicit, indiditq; conditionem Biarmis viritim pellem pro capite perſoluendi. Poſt hæc ſpolijs trophæiſq; auctus, ad Ericum reuertitur. Quem Ericus in Daniam conſecutus, multam iuuenis laudem Frothonis auribus inſtillabat, dignum regis filia affirmans, qui imperio ipſius vltimos humanarum rerum terminos adiecisset. Cuius egregia Frotho merita contemplatus, haud incongruum duxit, eius ſe ſocerum exhibere, qui ſibi tantis operum titulis, patentem late claritatem ſtruxiſſet. Suſtulit autem Arngrimus duodecim ex Oſura filios, quorum hæc nomina ſubnotaui: Brander, Biarbi, Brodder, Hiarrandi, Tander, Tiruingar, duo Haddingi, Hiorthuar, Hiarthuuar, Rani, Angantir. Hi ab adoleſcentia pirati-

Sampſo inſula.

co muneri incumbentes, vno omnes forte nauigio Sampſo inſulam aduecti, duas in maritimis naues Hialmeri atq; Aruaroddi piratarum reperiunt: quas pugna adorti remigibus vacuefecere, atq; an gubernatores oppreſſiſſent incerti, interfectorum corpora ſuis quæq; tranſtris aptantes, quæſitos abeſſe cognoſcunt. Qua de re mœſti, partam floccipendere victoriam, ſcientes ſibi conſequentis pugnæ diſcrimen maiore ſalutis impendio ſubeundum. Quippe Hialmerus atq; Aruaroddus, quorum iampridem abrupto gubernaculo tempeſtas nauigia lacerauerat, alterius excidendi gratia nemus ingreſſi, ligni rudem extenuauere materiam, eouſq; truncum dolabris ambientes, donec naualis inſtrumenti formam vaſtum robur indueret. Quod quum humeris impoſitũ ſociæ cladis ignari deferrent, ab Oſuræ filijs recenti oppreſſorum cruore madentibus laceſſiti, duo cum pluribus ferro decernere coacti ſunt. Nec par quidem congreſſus extabat, cum geminam biſſena manus exciperet. Cæterum victoria numero non reſpondit. Interfectis enim omnibus Oſuræ filijs, oppreſſoq; ab hiſdem Hialmero, victoriæ Aruaroddum titulus non fefellit, quem ſolum ex tanto ſociorum agmine fortuna reſiduum fecit. Qui informem adhuc gubernaculi truncũ incredibili libratũ niſu tanta vi hoſtiũ adegit corporibus, vt duodecim vnico eius impulſu cõtuſos eliderct. Ita cuncta admodum bellicarum rerum tempeſtate depulſa oceanũ manus adhuc piratica non reliquit. Quæ res maxime Frothonem ad occidentem armis inceſſendum adduxit, cuius vnicum in propaganda pace ſtudium verſabatur. Accerſito ergo Erico, cunctaq; famulantium ſibi regnorum claſſe concita, Britanniam innumera aduehitur puppi. Cuius inſulæ rex manu ſe imparem noſcens (quippe fretum nauigijs videbatur occludi) Frothone per deditionis ſimulationem petito, non ſolum magnitudinem eius adulationis officio proſequi cœpit, ſed etiam domitoribus gentium Danis ſuam, patriæq; ſubiectionem promittit, penſiones, cenſum, vectigalia, ſiue quicquid expeterent, offerebat. Ad vltimum hoſpitaliter inuitandos curat. Grata Frothoni Britanni humanitas fuit, quanquam doli ſuſpicionem aleret, tam facilis omnium

omniũ absq; coactione promissio, tam prompta hostium ante bella deditio, quæ raro syncera fide administrari solet. Lacessebat quoque conuiuij metus, veritos ne clandestinis insidijs appeteretur subeuntis crapulæ laqueis implicata sobrietas. Cæterum rarior inuitatorum numerus videbatur, quam vt tuto inuitanti parêre possent. Ineptum quoque existimatum inexpertæ hostium fidei credere salutem suam. Qua rex mentium fluctuatione comperta, denuò Frothonem accedit, cum duobus millibus ac quadringentis viris epulaturũ accersens, quem antè cum mille ducentis proceribus conuiuium inire popoſcerat. Frotho nondum suspicione deposita, quanquam adaucto inuitatorum numero fretus, petendi conuiuij fiduciam mente præsumere posset, subornat qui regionis abdita percurrentes, si quid insidiarum speculando deprehenderent, ocyus intimandum curarent. Cuius rei causa nemus ingressi, reperta castrorum acie, quæ Britannorum copias attinebat, dubium pressere gressum. At vbi res liquidius agnita est, pedem deferre deproperant. Furua siquidem tentoria fuere, & quasi piceis quibusdam obscurata tegminibus, quò minus obtutum propinquantis offenderent. Quo cognito, Frotho validiore procerũ manu mutuas dispensat insidias, ne conuiuio incautius adito, opportunis fraudaretur auxilijs. Quibus latebrã nactis, ferẽdæ opis signum ad litui sonitum prænotauit. Deinde cum statuta manu leui armorũ genere culta conuiuiũ petit. Aula erat cultu magnificentię regalis instructa, aulæis ostro tinctis vndiq; secus obducta, in quibus mirifici luxus operam annotares. Cortina muricę picta cõpactos ligno parietes adornabat. Cõstrata pallis nitidioribus pauimẽta, quas pede premere perhorreres. Supernè cerneres crebras micare lucernas, adultas oleo lampades coruscare. Ex acerris quoq; fragrantia fundebatur, quã suauissimus vapor exquisitis cumulabat odoribus. Ambitum omnem frequentibus epulis mensæ cõsepserant. Intextis auro puluinaribus ornabantur accubitus. Ceruicalibus sedilia replebantur. Reuerendã aulæ faciem visentibus arridere putares, nec quicq̃ in tanto paratu, aut visu inconcinnum, aut olfactu triste deprendi poterat. Media dolium ęde perstabat explẽdis aptum poculis, & liquoris immodici capax, vnde haurire esset, quod ingentis ora cõuiuij satiaret. Ministri purpura culti aurea cyathos, propinandiq; munus comiter exequentes, cõpositis gradiebantur ordinibus. Nec bubalinorum cornuum, quibus potio promeretur, vsus aberat. Aureis cœna pateris refulgebat, nitidioribus onusta poculis, quæ plerunque fulgentes interstinxerant gemmæ. Ingens omnia luxus repleuerat. Mensæ dapib⁹ luxuriabant, crateris vario potionis genere redundãtibus. Nec meri simplex vsus extabat, quum petiti late succi vario nectar sapore conficerent. Sapidioribus lances epulis renidebant, quos maximè venatica referserat præda. Sed ne domesticæ quidem carnis obsonia deerant. Parcius domesticis, q̃ conuenis bibendi studium erat. Hos enim securitas incitabat ad crapulã, illis insidiarum cõmẽtum ebrietatis illecebram dempserat. Dani igitur (vt patriæ pace loquar) siccandis certatim calicibus assueti, ingenti se onerauere vino. Quos Britanni potos admodum conspicati, conuiuio furtim elabi cœperunt, relictisq; intra aulam conuiuis, summis cõniti viribus valuas regiæ admotis obicibus, varijsq; impedimentorum generibus obserare, deinde tectis ignem inferre orsi. At Dani qui intra ædem clausi continebantur incendio pullulãte pulsatis nequicquam foribus ab egressu prohibiti, ipsum mox adorti parietem, eruptionis facultatem petebant. Quem Angli validiore Danorũ impulsu labefactari cernentes, mutuis obniti viribus, molibusq; extrinsecus applicatis, nutabundam fulcire congeriem instituerunt, quo minus cõuulsus paries clausis exitum aperiret. Qui tandẽ robustiori Danorum manui cedẽs, quorum quo periculum maius, hoc validior conatus extabat, facilẽ pressis eruptionẽ contribuit. Tũ Frotho classicũ succinere iubet, quo manũ in insidijs cõstitutã accersiret. Quæ litui sono clangentis excita, dolum in autores retorsit, Britannorum rege extremę cladi cũ innumeris suorum copijs tradito. Quo facto geminũ Frothoni beneficiũ p̃buit, quum & saluti socijs, & hostibus exitio fuerit. Interea Hyberni, crebrescẽte Danicæ fortitudinis fama perculsi, quo difficiliorẽ partium suarum irruptionem p̃starent, ferreos terrę murices instrauerunt, quibus littorũ vetaretur accessus. Vt

Aula regis Britannorum lautissima cũ epulis, tum rebus aliis instructissima.

Dani poculis addictissimi.

Hybernorum belligerantiũ astutia.

tur autem Hybernorũ gẽs leui & parabili armatura. Nouaculis comam extenuat, totum occipitij crinem abradit, ne fugiens capillitio teneatur. Cæterum telorum cuſpides obuertit inſtantibus, mucronumq́; acumina inſequentibus deinduſtria opponere aſſolet, ac plerunq; poſt tergum lanceas iaculari, doctior fuga ſuperare, quàm bello. Quo fit vt cum victoriam tibi ceſſiſſe putes, diſcrimẽ immineat. Tam inſidioſam hoſtium fugam Frotho conſideratius quàm cupidius inſectatus, ducẽ gentis Keruillum acie fudit. Cuius ſuperſtes frater, depoſita rebellandi fiducia, patriam dedidit regi. Captiuam rex prędam militi diſpartiuit, vti ſe totius auaritię expertem, & à nimia rerum cupiditate auerſum, ſolius gloriæ lucrum appetere teſtaretur. Itaque poſt Britannicos triumphos, Hybernáſque manubias in Daniam reditum eſt, anniſque tricenis ab omni bellorum negocio temperatum eſt. Quo tẽ-

Danorum gloria.

pore cunctis penè terris eximia fortitudinis laude Danicum nomen inclaruit. Volens itaque Frotho fulgorem imperij ſui perpetuo firmitatis habitu prorogare, primum aduerſum furta ac latrocinia tanquam familiaria mala ac domeſticas peſtes ſeueritatem ſuam diſtringere curæ habuit, quibus vacuefactæ gentes tranquilliorem vitæ vſum apprehenderent, ne propagatæ pacis inceſſus vllo malignitatis obſtaculo lęderetur. Prouidit quoq; ne ceſſante hoſte, ciuilis patriam lues exederet, aut poſt exteram pacẽ domeſtica graſſaretur improbitas. Deniq; in Iutia tanquam in capite regni ſui magni ponderis auream armillã triuijs affigi curauit, edictæ à ſe innocentiæ experimentũ tam inſignis prædæ documẽto daturus. Cuius irritamentum quãquam improbas laceſſeret mẽtes, ac ſiniſtra ſolicitaret ingenia, ſuperabat tamẽ indubitatus periculi metus. Tanta ſiquidẽ Frothonianæ maieſtatis autoritas erat, vt etiam aurum rapinæ expoſitũ perinde ac firmioribus clauſtris obſitũ tueretur. Cuius rei nouitas, ingentem autori claritatem conciuit. Qui quũ patratis latè cædibus inſignes vbiq; victorias edidiſſet, ociũ omnibus erogare conſtituit, vt pacis iocunditas bellorũ atrocitati ſuccederet, & cladis finis ſalutis initiũ foret. Sed & omniũ opes ob hoc maxime edicti munimẽto vallãdas curauit, ne domi rapto-

Chriſti natiuitas.

rẽ inuenirent, quæ foris hoſtibus caruiſſent. Per idẽ tẽpus publicę ſalutis autor mũdum petẽdo ſeruãdorum mortaliũ gratia mortalitatis habitum amplecti ſuſtinuit, cum iã terrę ſopitis bellorũ incẽdijs, ſereniſſimo trãquillitatis ocio fruerẽtur. Creditum eſt tam profuſæ pacis amplitudinẽ vbiq; æqualem, nec vllis orbis partibus interruptam, nõ adeò terreno principatui, q̃ diuino ortui famulatã fuiſſe, cœlituſq; geſtum, vt inuſitatũ temporis beneficiũ, p̃ſentem temporũ teſtaretur autorem. In-

Veneficæ fraus

ter hæc matrona quædã magicæ rei perita, plus ſpei in arte ſua, quàm metus in regis ſæuitia reponens, filiũ petendæ furtim prædæ cupiditate ſolicitat, impunitatẽ promittẽs, quod Frotho fato propemodũ confinis extaret, occiduo corpore ægras ſenilis animæ reliquias trahens. Quo materno hortatui periculi magnitudinẽ opponente, melius eum ſperare iubet, aut maritimã bouẽ fœtum edituram, aut aliũ quempiã caſum vltioni repugnaturũ affirmans. Qua voce ſolutũ metu filium, hortamẽto obſequi coẽgit. Quo facto Frotho perinde ac cõtumelia laceſſitus, ad diripiendos matronę penates, maximo impetu, ſtudioq; cõtendit, præmiſſis qui eam cum liberis cõprehenſam adducerent. Quod p̃ſciens fœmina, ludificatis pręſtigio hoſtibus, fœmineã ſpeciẽ equina permutandã curauit. Accedẽte verò Frothone, maritimæ bouis figurã cõplexa, paſtũ in littore vagabunda petere videbatur: filios quoq; tanq̃ minores corpore vitulos adumbrabat. Cuius monſtri rex admiratiõe captus, circuiri ipſos, reditũq; eis ad vndas negari iubet. Deniq; vehiculo, quo ob annoſi corporis inualitudinẽ vtebatur, excedẽs, humi mirabundus cõſedit. At ma-

Frothonis interitus.

ter, quæ maioris belluæ ſpeciẽ ſumpſerat, p̃tento cornu regẽ adorta, alterum eius latus cõfodit. Quo vulnere exanimatus, indebitũ tantæ maieſtati exitum habuit. Cuius mortẽ milites vltione proſequi geſtiẽtes, petita iaculis portenta configunt. Quibus interemptis, animaduertũt humana cadauera ferinis capitibus prædita. Ea res maximè præſtigium detexit. Hic Frothonis toto orbe clariſſimi regis exceſſus fuit. Huius egeſtis viſceribus, ſalitum corpus triennio proceres aſſeruandũ curabant, prouinciarũ defectionem vulgato regis exitu formidãtes, mortẽq; eius ob hoc maximè clam exteris eſſe cupientes, vt vitę ſimulatiõe propagati iampridẽ im

perij

perij terminos tuerentur, priſtinaque ducis autoritate ſubnixi, conſuetam a ſubiectis penſionem elicerent. Deportabatur itaq; ab eis exanimum corpus, vt iam non funebri lecto, ſed regali vehiculo geſtari videretur, tanquã inualido ſeni, nec ſatis virium compoti id muneris a milite deberetur. Tantum magnificentiȩ etiam extincto ab amicis tributum eſt. At vbi putidos artus extrema corripuit ſanies, nec tabes reprimi poterat, ſecus Weram Sialandiæ pontem regio funere tumulauere corpus, affirmantes Frothonem eo loci mortis ac buſti copiam exoptaſſe, vbi regni eius præſtantiſſima haberetur prouincia.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI QVINTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIÆ DANORVM LIBER SEXTVS.



DEFVNCTO Frothone, Dani Fridleuũ qui apud Ruſciã educabatur, falſo extinctũ rati, quũ iam regnũ hȩredis inopia claudicare, nec in regia gẽte cõtinuari poſſe videretur, hũc ſceptro digniſſimum arbitrati ſunt, qui illuſtrãdi Frothonis gratia, recẽti eius tumulo plenũ laudis carmẽ affigeret, famãq; extincti regis ſpecioſo poſteris titulo commẽdaret. Tunc quidem Hiarnus Danicæ admodum poëſis peritus, vt claritatem viri inſigni dictorũ monumento proſequeretur, præmij magnitudine concitatus, more ſuo barbarũ condidit metrum, cuius intellectũ quatuor verſiculis editũ in hæc verba tranſcripſit:

Frothonem Dani, quem longum viuere vellent
Per ſua defunctum rura tulere diu.
Principis hoc ſummi tumulatum ceſpite corpus,
Æthere ſub liquido nuda recondit humus.

Quo carmine edito, autorem Dani diademate munerati ſunt. Ita ab eis epitaphiũ regno repenſum, imperijq; pondus paucarum literarũ contextui donatũ eſt. *Hiarnus poeta ob ſcriptum a ſe ſuper morte Frothonis epitaphium diademate à Danis donatur.* Adeò exili impendio ingens prȩmium ſtetit. Eximium exigui poëmatis precium, famam quoq; Cæſarianæ retributionis exceſſit. Diuus ſiquidem Iulius victoriarum ſuarum toto orbe editarum ſcriptorem, illuſtratoremq;, municipio donare contentus extitit. Nunc vero ruſticano regnum prodiga plebis humanitas erogauit. Sed ne Africanus quidem in repẽdendis operum ſuorum monumentis, munificentia Danos æquauit. Illic enim elucubrati voluminis merces auro ſimplici ſtetit, hîc agreſti ſceptrum incondita verſuum paucitas miniſtrauit. Eodem tempore Ericus qui Suetiæ præfecturam gerebat morbo exanimatus eſt. Cuius filius Haldanus paterna procuratione functus, quum xij. fratrum Noruagiæ oriundorum crebris congreſſibus terreretur, nec oppreſſioni vindicta ſuppeteret, ſpe capeſſendæ opis Fridleui tunc Ruſciæ conſiſtentis copiam profugio petiuit. Quem ſupplici vultu aggreſſus, ſeq; ab externo hoſte confractum ac contuſum deplorans, triſtem iniuriarum querimoniam afferebat. Per quem Fridleuus accepto paternæ mortis nuncio, ſupplicem auxilijs proſecutus, Noruagiam armis inſtructus accedit. Quo tempore prædicti fratres deficientibus à ſe ſocijs, intra inſulam rapidiſſimo ambitam fluuio præaltum moliti vallum terreſtrem in plano munitionẽ extenderant, cuius receptaculo freti, crebra vicinos irruptione laceſſerant. Excedentes enim inſula, continente extructo ponte petere conſueuerant. Quem portæ munitionis annexũ ita quodã funiculorũ regimine moderari ſolebãt, vt quaſi volubili aliquo cardine circũuectus, modo trãs flumẽ iter ſterneret, modo occulto reſtiũ ductu ſupernè retractus ianuæ deſeruiret. Fuere autem iuuenes hi acres animis, robuſti iuuenta, præſtabiles habitu corporis, gigantæis clari triumphis,

trophæis gentium celebres, ſpolijs locupletes. Quorundam verò ex ipſis nomina, nam cætera vetuſtas abſtulit, ſubnotaui: Gerbiorn, Gunbiorn, Armbiorn, Stenbiorn, Eſbiorn, Thorbiorn, & Biorn. Hic equum habuiſſe traditur præſtantem corpore, præpetem velocitate, adeò, vt cæteris amnem traijcere nequeuntibus, hic ſolus obſtrepentem indefeſſus vorticem ſuperaret. Cuius aquæ lapſus tam in cito ac præcipiti volumine defertur, vt animalia nandi vigore defecta plerunq; peſſundare ſoleat. Ex ſummis enim mōtium cacuminibus manans, dum per cliuorum prærupta ſaxis exceptus eliditur, in profunda vallium multiplicato aquarum ſtrepitu, cadit, verùm continuo ſaxorum obſtaculo repercuſſus, celeritatem impetus eadē ſemper æquabilitate cōſeruat: Itaq; toto aluei tractu vndis vniformiter turbidatis, ſpumeus ubiq; candor exuberat. At vbi ſcopulorum anguſtijs euolutus laxius ſtagnando diffunditur, ex obiecta rupe inſulam fingit. Præruptum hincinde iugum eminet varijs arborum generibus frequens, quarū obiectus amnem eminus perui deri non ſinat. Præterea Biornoni inuſitatę ferocitatis canis extabat, horrendæ quidem acerbitatis bellua, atque humano conuictui formidoloſa, quę ſæpius biſſenos ſola viros oppreſſerit. Sed quoniam tradita magis quā cognita referūtur, fidē arbiter penſet. Hæc ſiquidem, vt accepi, deliciarum quōdam loco habita, Offoti gigantis inter paſcua tuebatur armentum. At iuuenes latrocinio viciniam inceſſere ſoliti, magnas ſæpe ſtrages edebāt: populari penates, armēta ſternere, diripere omnia, ingentem agere prædam, ſpoliatas rebus ædes exurere, mares paſſim cum fœminis obtruncare, probitatis loco curatum eſt. Quorum improuidā Fridleuus irruptionem excipiens, omnes ad monimentū refugos egit, occupato eximiarum viriū equo quem præceps metu ſeſſor maturandæ fugæ gratia citra amnem relictū, pontem ſecū traijcere non audebat. Deinde ſi quis fratrum illorū quempiā interemiſſet, interfecti corpus auro ſe repenſurū edixit. Qua ſpe quidam regiorū pugilū incitati, nec tam auaritiæ, q̃ virtutis ardore correpti, conuento tacitè Fridleuo operam ſe facinori daturos promittunt, ſalutem admodū deuouentes, ni trunca prædonū capita retuliſſent. Quorum Fridleuus virtute & promiſſione laudata, arbitris expectare iuſſis, ſolo cōtentus comite, noctu fluuiū petit. Ne enim alienis q̃ proprijs viribus inſtructior videretur, auxilium virtute præcurrere ſtatuit. Poſt hæc comitem crebro contuſum ſilice exanimauit, iniecitq; exangue vndis corpus, cui etiam detractum ſibi cultum applicuit, eiuſdem exuuias mutuatus, vt intuito cadauere, periclitationis regiæ ſpecies daretur. Iumentum quoq; quod eum vexerat elicito deinde induſtria cruore conſperſit, eodem caſtra repetente, necis ſuæ fidē facturus. Deinde calcaribus ſubditis medijs equum vorticibus adegit, eoq; ſuperato amne delapſus, prætentum munimento vallum per ſubiectas aggeri ſcalas tranſcendere conabatur. At vbi ſupernè euectus propugnacula manu complecti poterat, illato tacitè pede, ædem quam comeſſabundi prædones inſederant, ignaris vigilibus leui ſuſpenſoq; veſtigio petit, cuius conclaue nactus ſub imminente foribus teſtudine cōſiſtebat. Iuuenes ſiquidem à munimenti firmitate profecta ſecuritas ad crapulam prouocabat, arbitrantes incitatiſſimi lapſus fluuium inacceſſum feciſſe præſidium, qui nec nando traijci, nec ratibus ſuperari poſſe videretur. Neq; enim vlla amnis pars peruiam vadi copiā dabat. Tum Biorno conuiuali hilaritate ſuffuſus, egreſſam vndis belluam per quietem ſibi conſpectam affirmat, quæ triſtes ore flammas egerēs, continenti cuncta incendio daret. Quamobrem indagandā inſulæ latebram eſſe, adeò nec locorū habitui confidendū, vt nimia ſecuritatis præſumptione extrema incautis pernicies afferatur. Nihil enim ita ſitu munitū eſſe, cui ſi humana deſit opera, ſimplex naturę tutela ſufficiat. Præterea ſummopere cauendū, ne ſomni ſui denunciationem triſtior cladis euentus excipiat. Igitur omnes munimētis egreſſi, totiusq; inſulæ ambitū curioſius ſpeculati, reperto caballo, Fridleuū fluuialibus aquis obrutum coniectabant. Equū verò præcipitato ſeſſore tranaſſe rati, perinde ac regię mortis nunciū portis gratulāter excipiūt. At Biorno nocturnarū adhuc imaginum memoria territus, excubijs vtendū hortatur, quod periculi ſuſpicionē nondū tutò depoſituri viderētur. Ipſe deinde capiēdę quietis gratia cubiculū petit, viſionē mēte altius repoſitā habens. Inter hęc equus quē Fridleuus ob vulgandam interitus ſui

Equus Biornonis.

Canis miræ ferocitatis.

sui fidem intercutis tantum cruoris effusione resperserat, militum eius castra maculosus irrupit. Qui ilico amnem petentes, repertum serui cadauer, regium exstimauere corpus, quod nitida veste cultũ stridulus ripę vortex adegerat, quorũ maximè errorẽ cõuerberati corporis turgor adiuuit, cũ lacerata contusaq; silicibus cutis, informes oris notas exangui pallore confunderet. Huius rei indignatione permoti pugiles, qui Fridleuo nuper delendorum prædonum curam spoponderant, præruptum aquæ periculum accedebant, ne promissionis gloriam timidiore voti negligentia respergere viderentur. Quorum cæteri fiduciam imitati, pari cupidine fluuium petunt, ni regẽ vlciscerentur extrema passuri. Quibus visis Fridleuus, pontem continenti committere properauit, receptisq; pugilibus, prima vigiles irruptione prosternit. Residuos quoque consequenter adortus, Biornone excepto, ferro consumpsit. Quem impensiori curatione è vulneribus recreatũ, sub sacræ obtestationis pignore collegã adsciuit, operaq; eius vti, quàm exitio gloriari satius duxit. Indignum quoq; asserebat, tantæ fortitudinis florem prima pubertate decerptum, intempestiua nimis clade consumi. Dani verò Fridleuum aduentantẽ experti, cuius iampridem obitum falso didicerant nũcio, missis qui eum accerserent, Hiarnonem regno cedere iubent, quod ipsum precario ac perfunctoriè gerere videretur. Qui tãto honore defungi nõ passus, spiritum pro gloria erogare, quàm in obscurã vulgi sortem concedere prçoptauit. Quamobrem ne regijs honoribus exutus pristinum fortunę habitum recipere cogeretur, præsentem armis tueri cõstituit. Itaq; diuidua regio præruptis consternationis motibus agebatur. Alij siquidem ab Hiarnonis partibus stabant, alij Fridleui titulis ob egregia Frothonis merita adstipulati sunt, hærebatq; vulgi discors suffragium, his præsentium habitum, illis præteritorũ memoriam venerantibus: præponderauit tamen Frothonianę recordationis intuitus, eiusq; suauitas maiorem Fridleuo fauoris partem cõciliauit. Pleriq; enim quibus altior sensus extabat, rusticæ conditionis hominem quanquam ad insperatum rerum culmẽ præter generis ius solo fortunæ beneficio peruenisset, regno submouendum censebant, ne verum honoris hæredẽ adulterinus possessor elideret. Fridleuus verò Danorum legatos redire iubet, Hiarnonem aut regnum deponere, aut acie secum confligere rogaturos. At Hiarno lucis auiditatem honori anteferre, salutemq; gloriæ dispendio quærere morte tristius ratus, dum bello Fridleuum excipit, in Iutiam obtritus aufugit, victoremq; denuo reparata manu aggressus, haustis ferro socijs, fugam absq; comite habuit, quam insula, vocabulum ex eius nuncupatione sortita, testatur. Igitur humiliorem animo fortunam expertus, cũ se gemina strage omnibus propemodum copijs exutũ videret, traiecto in dolum studio, obscurato oris habitu Fridleuũ accedit, ipsum quæsitis per familiaritatem insidijs necaturus. A quo susceptus, aliquandiu seruitij simulatione propositum occultabat. Siquidẽ decoquendi salis opificẽ professus, inter sordidioris ministerij famulos ignobilia exequebatur officia. Cibi quoq; capiẽdi tempore discubitu vltimus existere solebat. Prætereà balneis abstinebat, ne nudato corpore crebris vulnerum vestigijs proderetur. Quo rex absoluẽdæ suspicionis gratia lauari compulso, vt hostẽ ex cicatricibus cognouit, age, inquit, improbissime latro, qualiter in me cõsulturus fores, si interficiendi tui cupidũ liquidò cõperisses? Ad hæc stupefactus Hiarno, ex ꝓuocatione te, ait, deprehensum aggrederer, quo maiore demẽdæ criminationis copia potireris. Quem mox Fridleuus sentẽtiæ suæ exemplo, prouocatum oppressit, tumulo cadauer obruens interfecti vocabulũ referente. Qui postmodũ a suis propagandæ sobolis gratia, coniugio sibi consulere monitus, cœlibem pręstare vitam, paterno contendebat exemplo, quod Frothoni coniugis petulantia, graue probrũ affixerit. Ad vltimum perseuerantissimis omnium precibus victus, per legatos aggressus est Noruagiæ regis Amundi filiam postulare. Quorum vnus Froco nomine fluctibus internauigandum absumptus, inusitatum moriens prodigiũ dedit. Quippe vbi illum confluus vndarum æstus implicuit, sanguis medio enatus gurgite, ita totam ponti faciem peregrino quodam rubore perfudit, vt spumeum paulo ante pelagus procellisq; albidum, mox punicies fluctibus intumescens, alienum a natura sua colorẽ induere videretur. Amũdus vero regię petitionis inexorabiliter vota

frustratus, legatis indecentius habitis tyrannidem Frothonis olim Noruagiæ grauius imminētem causam spernendæ legationis asseruit. Frogertha verò (filia hæc Amūdi erat) non modo Fridleui genus intuita, sed etiam factorum claritudinem venerata, conuicio patrem insequi cœpit, quod generum habere spreuisset, cuius consummata nobilitas nec virtute deficeret, nec sanguine claudicaret. Adiecit quoq; prodigialem illam maris faciem, vndis repente in sanguinem versis, quid aliud quàm Noruagicæ cladis interpretem, Danicæ vero victoriæ liquidū extitisse portentum? Quam cum Fridleuus iteratæ legationis officio postularet, perseuerantia repulsam vincere cupiens, indignatus Amundus, rem à se semel negatam pertinacius flagitari, raptis ad necē legatis improbi petitoris studio crudelius obuiandum curauit. Cuius iniuriæ Fridleuus famam expertus, Haldano ac Biornone adcitis, Noruagiam nauigatione complectitur. Contrà Amūdus patrio instructus præsidio, obuiam exerit classem. Frocasund appellant sinum in quem classis vtraq; coierat, vbi Fridleuus noctu speculandi gratia castris egressus, cum inusitatum quendam icti aëris sonum comminus percepisset, fixo gradu suspiciēs trium olorum supernè clangentium hoc aure carmen excepit:

Mirus triū olorum in aere comparētium cantus.

Dum mare vertit Hythin, rabidosq́; intersecat æstus,
Auro verna bibit, & lactea pocla ligurit.
Optima conditio serui cui rege creatus
Obsequitur, temere mutatis sortibus hæres.

Deniq; post ipsas alituum voces lapsum ab alto cingulum literas carminis interpretes præferebat. Regis quippe Thialamarchiæ filium pueriliter obludentē, gygas Hythin nomine vsitatum mortalium habitum mutuatus abduxerat, eoq; vsus remige cymba in proximum littus traiecta, Fridleuum tūc forte speculationis officio fungentē, nauigio præteribat. Quem rex captiui adolescentis opera vti nō passus, præda raptorem exuere gestiebat. Aduersum quē adolescens primū acriori inuectionis genere vtendū esse prēmonuit, facilius oppugnandum promittens, dum antè cygnico fuisset carmine lacessitus. Tum Fridleuus sic orsus:

Cum sis gigas tricorpor inuictissimus,
Tuoq́; cœlum penè exæques vertice,
Cur hoc ridendus ensis fœmen obligat?
Latusq́; grande curta cingit framea?
Quid fortè munis pectus ense debili,
Habitusq́; corporalis instar negligis,
Sicæ breuis paruo fretus gestamine?
Iamiam tuum frustrabor audax impetum
Ferro retuso molientem prælia
Meticulosa cùm sis ipse bellua,
Molesq́; digno destituta robore
Vmbræ fugacis more præceps tolleris,
Spectabili claroq́; nactus corpore
Imbelle pectus & pauore lubricum
Membrisq́; summe dissidentem spiritum,
Ex hoc tuæ compago nutat fabricæ,
Cum forma felix strage mentis claudicet
Suisq́; sit natura discors partibus,
Te laudis ex hoc munus omne deseret,
Nec fortium clarus loco censeberis,
Obscura computandus inter agmina.

Quo dicto gigantem pede manuq; curtatum liberato captiuo coēgit in fugam. Cuius consequenter promontorium petens, egestam antro pecuniam asportauit. Quibus spolijs ouans, ereptiq; adolescentis in traijciendo mari nauigatione vsus, hoc alacri carmen voce subtexuit.

Sanguine suffusos enses ferrumq́; cruore
Puniceum rapidi versauimus in nece monstri

Dum

Dum te Noruagicæ cladis moderator Amunde
Excipit alta quies, quem cum sine lumine mentis
Nox ignara premat, virtus dilapsa fefellit.
At nos defunctum membris, opibusq; gigantem,
Contudimus, vastiq; chaos penetrauimus antri.
Illic congestum raptu, violauimus aurum,
Et iam fluctiuagum tunsis euerrimus æquor,
Confertamq; ratem spoliis ad littus ouantes
Remigio reduces agimus, percurrimus vndas
Permensore maris carabo, sulcemus alacres
Hoc pelagus, ne nos hosti lux obuia prodat.
Ergo leues, totoq; manus conamine nisi
Rimemur mare, castra prius, classemq; petentes
Quam roseum liquidis titan caput exerat vndis:
Vt cum rem rumor vulgauerit atq; Frogertha
Nouerit egregio partam conamine prædam,
Blandior in nostrum moueat præcordia votum.

Die postera Fridleuo aduersus Amundum magno copiarum cõcursu cruentũ incidit bellum, quod partim terrestri, partim maritimo certamine gerebatur. Nã & in cãpis acie explicabantur, & classi nihilominus bellator incesserat. Cumq; res plurimo sanguinis impendio gereretur, Biorno demũ inclinata suorum acie solutum nexibus molossum concitauit in hostem, quam ferro obtinere non poterat, canino morsu victoriam adepturus. Quæ res aduersarijs probrosam peperit stragem, cum fortiũ phalanx mordicus lacessita profugeret: quorum fuga tristior an turpior fuerit, nescias: erubescendus siquidẽ Normannorum exercitus erat, quem hostis opem à bellua mutuatus obtriuit, nec fraudi Fridleuo fuit, labentẽ militum virtutẽ canino reparare præsidio. Occidit hoc bello Amundus, cuius assecla Auo cognomento sagittarius, Fridleuũ ad secum dimicandum hortatus, a Biornone se questris ordinis viro regem cum plebeio congredi prohibente lacessitur. Cumq; Biorno sinuato arcu neruo sagittam aptaret, subito emissum ab Auone spiculum cordis summa transfixit, cuius altera mox sagitta comes medijs digitorum conclusis impacta successit. His tertia superueniẽs, in applicatam neruo sagittam incidit. Auo quippe promptissima sagittandi opera eminus vtens, deindustria gestamen tantum hostis offenderat, vt idem in ipsum sibi licere demonstrans, pugilẽ a proposito reuocaret. Biorno verò nihil ob hoc animi minuens, spreto corporis periculo constanti mente & vultu discrimen inijt, ita vt nec Auonis quicquam ingenio deferre, neq; ex consueta aliquid fortitudine deponere videretur. Itaq; nulla ex parte proposito deturbatus, intrepidus duello se credidit. Quo cum vterq; saucius excessisset, aliud itẽ apud Addarnes mutuæ laudis æmulatione gesserũt. Interfecto Amundo, Fridleuus acerrimo hoste liberatus, summumq; & securum ociũ nactus, ferocissimum ingeniũ suum voluptati cedere coëgit, traiectoq; in venerẽ studio, classem instaurat, negatas olim nuptias petiturus. Deniq; nauigationẽ ingressus, quum defecta ventis classe, vicos alimẽta petiturus irrumperet, à Grubbo quodam hospitaliter habitus, tandemq; filiæ eius cõnubio potitus, Olauum vocabulo filium procreauit. Interiecto quoq; tempore Frogertham adeptus, dũ patriam parũ prospera nauigatione repeteret, ignotæ insulæ littoribus appulsus, thesaurum humi cõclusum effodere, custodẽq; eius draconem vitandi veneni gratia bouino tergore tectus appetere cuiusdã per quietẽ conspecti monitum perdocetur, intentũq; scuto coriũ venenatis dentiũ morsibus obiectare præcipitur. Igitur experiẽdę visionis causa anguem vndis emergentẽ adortus, diu in squameũ latus irrita tela coniecit: quippe spiculorũ impulsum crustata corporis durities frustrabatur. Ipse verò coluber crebras admodum spiras agitans, orbiculato caudę flexu tactas obiter arbores stirpitus euertebat. Cæterum crebro corporis tractu cauata ad solidum humo præruptum hinc inde latus effecerat, vt quibusdam in locis aduersos colles media valle sequestrari cõspicimus. Igitur Fridleu⁹ inuicta belluę su-

prema considerans, ima gladio tentat, perfossaq; inguinis parte saniem palpitantis elicuit. Qua extincta, pecuniam Hypogęo erutam nauigijs deportandam curauit. Euoluto anno, Biornonem atque Auonem sæpius ex prouocatione congressos, maxima cura in gratiam reduxit, amicitijsq; odia mutare compulit, quibus etiam filium Olauum, tres annos natum nutricandum concessit. Pellicem verò Iuritham, eandemq; Olaui matrem recepto in commilitium Auoni matrimonio copulauit, æquiori animo repudium laturam existimans, si tanto pugile maritata, pro regio strenuum sortiretur amplexum. Mos erat antiquis super futuris liberorū euentibus Parcarum oracula consultare. Quo ritu Fridleuus Olaui filij fortunam exploraturus, nuncupatis solenniter votis, deorum ędes precabundus accedit, vbi introspecto sacello ternas sedes totidem nymphis occupari cognoscit. Quarum prima indulgētioris animi liberalem puero formam, vberemq; humani fauoris copiam erogabat. Eidem secunda beneficij loco liberalitatis excellentiam cōdonauit. Tertia verò proteruioris ingenij inuidentiorisq; studij fœmina, sororum indulgentiorem aspernata consensum, ideoq; earum donis officere cupiens, futuris pueri moribus parsimoniæ crimen affixit. Ita aliarum beneficijs tristioris fortunæ veneno corruptis, accidit, vt Olauo pro gemina munerū ratione permixta liberalitati parcitas tribueret cognomentum. Quo euenit, vt prioris indulgētiæ suauitatem inserta beneficio nota confunderet. Cumq; regressus Noruagia Fridleuus iter per Suetiam haberet, vltrò legati partibus assumptis cœlibi adhuc Haldano Hithini filiā, quam monstro quondam exemerat, impetrauit. Interea coniunx eius Frogertha Frothonem enixa est, ab eximia mutuantem largitate cognomen. Itaq; Frotho ob auitæ fœlicitatis memoriam quam suo nomine referebat, ab incunabulis, primisq; infantiæ rudimētis adeò cunctis charus euasit, vt ne humi quidem incedere aut cōsistere toleratus, sinu iugiter atq; osculis foueretur. Ita non vni modo pædagogo addictus, sed quasi communis omnium alumnus extabat. Defuncto verò patre cū duodecimum ætatis annum ageret, Saxoniæ regulos Suertingum, & Haneuū imperium detrectantes, ac palàm rebellare connisos, acie superauit, deuictisq; gentibus seruitutis nomine pendendi pro capite nummi mulctam inflixit. Adeò nanq; liberalis extitit, vt recenti largitatis consuetudine prisca militiæ stipendia duplicaret: neque enim se tyrannorum more communibus vitiorum illecebris obijciebat, sed quicquid honestati proximum peruidebat, ardenter appetere, opes in propatulo habere, cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs anteuenire, & quod difficillimum est, virtute inuidiam vincere contendebat. Cuius rei gratia breui tantam apud omnes claritatem contraxit, vt adolescentulus non modo fama maiorum titulos exæquaret, sed etiam vetustissima regū monimenta trāscenderet. Iisdem temporibus Starchaterus quidam Storuerki filius periclitatis naufragio socijs, solus vi aut fortuna delapsus, ob incredibilem corporis animiq; præstantiam hospes à Frothone colligitur. Cuius cum aliquandiu contubernalem egisset, indies cultius, ac decentius habitus, tandem specioso donatus nauigio, maritimas excubias procurando piraticum munus agitare præcipitur. Siquidem excellētius humano habitu corpus à natura sortitus, ita id animi magnitudine æquabat, vt nulli mortalium virtute cedere putaretur. Cuius tàm latè patens claritas fuit, vt adhuc quoq; celeberrima factorū eius, ac nominis opinio perseueret. Neque enim solum apud nostros egregijs operū titulis coruscabat, verumetiam apud omnes Sueonum Saxonumq; prouincias speciosissima sibi monumenta pepererat, hunc in ea regione quæ Suetiam ab oriente complectitur, quamq; nunc Estonū aliarūq; gentium numerosa barbaries latis sedibus tenet, originē duxisse memoriæ proditū constat. Fabulosa autē & vulgaris opinio quædam super ipsius ortu rationi inconsentanea, atque à veri fide penitus aliena confinxit. Tradunt enim quidam quod à gigantibus editus, monstruosi generis habitum inusitata manuum numerositate prodiderit, asseruntq; Thor deum quatuor ex his effluentis naturę vitio procreatas, elisis neruorū compagibus auulsisse, atq; ab integritate corporis prodigiales digitorū eruisse cōplexus, ita vt duabus tantū relictis, corpus quod antè in giganteæ granditatis statū efluxerat, eiusq; formā informi mēbrorū multitudine repræ-

senta-

Parcarū oracula super futuris liberorū euentibus olim consulta.

Starchateri pugilis celeberrimi origo.

ſentabat, poſtmodum meliore caſtigatum ſimulacro breuitatis humanæ modulo
caperetur. Olim enim quidã magicæ artis imbuti, Thor videlicet & Othinus, alijq́;
cõplures miranda præſtigiorũ machinatione callentes, obtentis ſimpliciũ animis,
diuinitatis ſibi faſtigiũ arrogare cœperunt. Quippe Noruagiam, Suetiam, ac Daniã
vaniſſimæ crudelitatis laqueis circũuentas, ad cultus ſibi pendendi ſtudium conci
tantes, præcipuo ludificationis ſuę cõtagio reſperſerunt. Adeo nanq́; fallaciæ eorũ
effectus percrebuit, vt in ipſis cæteri quãdam numinũ potẽtiam venerantes, eosq́;
deos, vel deorum cõplices autumantes, veneficiorum autoribus ſolennia vota de-
penderẽt, & errori ſacrilego reſpectũ ſacris debitũ exhiberent. Quo euenit vt legi-
tima feriarũ ſeries apud nos eorundẽ nominibus cenſeatur, cum ipſis Latinorũ ve
teres, ſiue à deorũ ſuorum vocabulis, ſiue à ſepteno planetarũ numero nuncupati-
onẽ ſingulatim adaptaſſe noſcãtur. Eos tamẽ qui à noſtris colebantur nõ eſſe, quos
Romanorũ vetuſtiſſimi Iouẽ Mercuriũq́; dixere, vel quibus Græcia, Latiumq́; ple
num ſuperſtitioſis obſequium exoluerũt, ex ipſa liquidò feriarum appellatione col
ligitur. Ea enim quę apud noſtros Thor, vel Othini dies dicitur, apud illos Iouis, vel
Mercurij feria nuncupatur. Si ergo Thor Iouẽ, Othinũ, Mercuriũ, iuxta deſignatæ
interpretationis diſtinctionem accepimus, manente noſtrorum aſſertione, Iouem
Mercurij filiũ extitiſſe conuincitur, apud quos Thor Othino genitus, vulgari ſentẽ
tia perhibetur. Cũ ergo Latini cõtrario opinionis tenore Mercuriũ Ioue editũ aſſe
uerent, reſtat vt conſtante eorum affirmatione, Thor alium q̃ Iouẽ, Othinũ quoq́;
Mercurio ſentiamus extitiſſe diuerſum. Sũt qui dicãt deos quos noſtri coluere, cũ
ijs quos Græcia vel Latiũ celebrabat, ſolũ participaſſe vocabulũ, ſed iſtos tanq̃ ma-
ieſtate ſuppares ab illis cultũ cũ nomine mutuatos fuiſſe. Et hæc ſup Danicæ vetu-
ſtatis numinibus diſſeruiſſe ſufficiat. Quæ ideo pauliſper à me in cõmune deducta
ſunt, vt legẽtibus liquidũ fiat, quibus patria noſtra ritibus pagana ſupſtitione paru-
erit. Nunc propoſiti diuerticulũ repetã. Tradunt veteres Starcatherũ, cuius ſupra
memini in Wicari Noruagienſium regis iugulo, deorũ fauori facinorũ ſuorũ prin
cipia dedicaſſe, cuius rei tenor tali quorundam aſſertione cõtexitur. Volens quon
dam Othinus Wicarũ funeſto interire ſupplicio, cũ id apertè exequi noller, Starca
therum inuſitata prius granditate cõſpicuũ, non ſolũ animi fortitudine, ſed etiã cõ-
dendorũ carminũ peritia illuſtrauit, quo ꝓmptiore eius opera ad peragẽdum regis
exitiũ vteretur. Hanc quippe eũ dignationi ſuę gratiã relaturum ſperabat. Quẽ etiã
ob hoc ternis ætatis humanæ curriculis donauit, ut in his totidẽ execrabilium ope-
rum autor euaderet. Adeò illi conſequente flagitio vitæ tempora proroganda con-
ſtituit. Qui mox Wicarũ adiens, inq́; eius aliquandiu contubernio diuerſatus, inſi-
dias obſequio texit. Tandem piraticum cum eo opus ingreditur. Cumq́; quodam
in loco diutina tempeſtatum ſæuitia vexaretur, ita ventis nauigationẽ fruſtrãtibus,
vt maiorem anni partem quieti tribuerent, deos humano ſanguine propitiandos
duxerunt. Itaq́; coniectis in vrnam ſortibus, regiæ necis victimam depoſci conti-
git. Tunc Starcatherus facto ex viminibus laqueo regem implicuit, pœnæ ſpeciem
duntaxat exiguo temporis momento daturum. Sed nodi rigor ſuum ius exequẽs,
ſupremum pendentis halitum rapuit. Cui Starcatherus adhuc palpitanti ferro ſpi-
ritus reliquias euulſit. Cumq́; remedium afferre deberet, perfidiam detexit: neq́;
enim illa mihi recenſenda videtur opinio, quæ viminum mollitiẽ ſubitis ſolidatam
complexibus ferrei morem laquei peregiſſe commemorat. Deinde capto Wicari
nauigio, Bemonum quẽdam cunctis Daniæ piratis virtute præſtantẽ, maritimum
prædonẽ geſturus accedit. Bemoni nanq́; collega Fraccus nomine piratici laboris
tædio nuper ſe eius ſocietati interpoſita pecuniæ pactione ſubduxerat. Tantam au
tem Starcatherus, ac Bemonus, ſeruandæ ſobrietatis curã habebant, ut nunquam
ebrioſa ſibi potione indulſiſſe dicantur, ne præcipuum fortitudinis vinculũ cõtinẽ
tia, luxuriæ viribus eliderétur. Cum ergo profligatis latè prouincijs ardore quoq́;
tyrannico Ruſciam inuaſiſſent, incolæ parum mœnibus armiſue confiſi, prohi-
bendis hoſtium inceſſibus inuſitati acuminis clauos obijcere cœperunt, vt quorũ
reprimere nequirẽt impetum, morarẽtur excurſum, taciteq́; plantas humus elide-
ret, quibus palam acies reſiſtere trepidaſſet. Sed ne id quidem impedimenti genus

Thor & Othinus præſtigiatores mirè callidi pro diis venerantur.

Egregium cõtinentiæ præſtãtiſſimæ virtutis exemplum.

arcendis hostibus efficax fuit. Neque enim Danis ad eludendam Rutenorum operam calliditas defuit, continuò nanq; lignea pedibus tegmina submittentes, subiectos plantis aculeos innocuis pressere vestigijs. Est autem ferrum hoc quatuor dispertitum stilis, ijsdemq; taliter constitutis, vt in quamcunq; illud partem casu se eijciat, trium incunctanter pedum æqualitate subsistat. Tum saltus inuios ac nemorũ densissima quæq; penetrantes, Ruthenorum principem Floccum montanis quibus erepserat latebris eiecere. Quo in loco tanto prædæ potiti sunt, vt ne vnus quidem extaret, qui non auro argentoq; onustus classem repeteret. Mortuo autem Bemono Starchatherus ab athlethis Biarmensibus ob virtutem adcitus, cum plurima apud eos memoratu digna edidisset facinora, Sueonũ fines ingreditur, vbi cũ filijs Fro septennio feriatus, ab his tandem ad Haconem Daniæ tyrannum se contulit, quod apud Vpsalam sacrificiorum tempore constitutus, effœminatos corporũ motus, scænicosq; mimorum plausus ac mollia nolarũ crepitacula fastidiret. Vnde patet quàm remotum à lasciuia animum habuerit, qui ne eius quidẽ spectator esse sustinuit. Adeò virtus luxui resistit. Itaq; cũ Hacone classem in Hyberniã extulit, ne vel vltima rerũ humanarum imperia Danicis armis intacta cõsisterent. Ea tempestate rex insulæ Hugletus extabat, qui cum frequẽs opibus ærariũ haberet, adeò tamen auaritiæ obnoxius extitit, vt datis aliquãdo calceis, quos studiosi manus cõmendasset opificis, ligamenta detraheret, submotisq; loco suo corigijs, donum ad iniuriam transferret. Cuius rei deformitate tantũ muneri criminis afferebat, vt odium pro gratia percipere videretur. Itaq; neminem ex honestis liberalitate prosequi solitus, circa mimos ac ioculatores munificentiæ studijs vti consueuit. Oportebat nanq; vt turpis turpibus cõmercia familiaritatis impenderet, & vitiorũ tabo obsitus, culpæ socios blandimentorum lenocinio demulceret. Fuere tamen ei spectatæ virtutis proceres, Gegathus & Suibdauus, qui inter effœminatorũ consortia veluti gemmæ stercoribus insitæ, conspicuo militariũ operum fulgore pollebant. Itaq; soli regiarum opum defensores extabant. Igitur prælio inter Hugletũ & Haconem cœpto, mimorũ greges quibus instabilitatem corporum leuitas peperit, animorũ trepidis aciem soluere decursibus, tantaq; regis beneficia sola fugæ deformitate pensarunt. Tunc Gegathus & Suibdauus soli tot hostium millibus obiecti, incredibili bellũ virtute gesserũt, vt nõ duorũ modò militum, sed vniuersi agminis partes agere viderentur. Sed & Gegathus Haconẽ sibi pertinacius imminentẽ tanto pectoris vulnere affecit, vt iocinoris suprema detergeret. Illic Starcatherus dũ ferro Gegathum petit, acerbissimum capite vulnus excepit, vnde postmodum in quodam carmine, non aliàs tristiorem sibi plagam incidisse perhibuit, quod licet discissi capitis partes exteriore pellis ambitu necterentur, latens tamen in vulnere liuor, clausum putredinis contagium occultabat. Victo occisoque Hugleto, sed & Hyberniensibus in fugam actis, Starcatherus quoscunque ex histrionibus captioni casus obtulit, cædendos curauit, satius ratus in scurrarum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare supplicium, quàm pœna capitis funestũ impetrare discrimen. Ita iocularis ministerij, sordidæq; conditionis cateruam probroso animaduersionis genere insecutus, obscœno verberum ludibrio mulctare contentus extitit. Tum Dani apud vrbem Dufflinam regias opes ærario egestas publico raptu conuelli iusserunt. Tantæ siquidem magnitudinis pecunia reperta fuerat, vt minor partitionis cura cunctis existeret. Post hæc Starcatherus ad inhibendam orientalium defectionem vnà cum Wino Sclauorũ principe delegatur. Qui simul aduersum Curetum, Semborum, Sangalorum, omniumq; postremo orientalium exercitus, præliati, claras latè victorias edidere. Eximiæ opinionis gladiator nomine Wisinnus apud Rusciam rupem, quæ Anafial dicitur sede & mansione complexus, vicinas longinquasq; prouincias omni iniuriæ genere vexauit. Hic omnem telorum aciem ad hebetudinis habitum solo conspectu redigere solebat. Quamobrem tantam viribus eius audaciã peperit exclusus vulnerum metus, vt etiam illustrium virorum coniuges maritis spectãtibus raptas, ad stuprum pertraheret. Cuius sceleris Starcatherus rumore excitus, tollendi autoris gratia Rusciam petit. Qui quoniam nihil expugnatu difficile habuit, petitũ ex prouocatione Wisinnũ etiã artis suæ beneficio

neficio spoliatum oppressit. Ferrũ quippe ne pręstigiatori conspicuum foret, tenui
admodum pelle contexit, neq; Wisinno aut præstigij virtus, aut virium magnitu-
do, quo minus Starcathero cederet, auxilio fuit. Deinde apud Byzantium inuictæ
opinionis gigantem, Tannam nomine, corporis viribus fretus colluctãdo deuicit,
ignotasq; terrarum partes proscripti titulo petere coëgit. Igitur cum nulla fortu-
næ sæuitia vires eius victoria fraudare potuisset, Polonię partes aggressus, athletam
quem nostri Wasce, Teutones verò diuerso literarum schemate Wilzce nomi-
nant, duelli certamine superauit. Intereà Saxones defectionem moliri, idq; maxi-
me in animo habere cœperunt, qualiter inuictum bello Frothonem præter publi-
ci conflictus morem opprimerent. Quod optime duello gerẽdum rati, mittũt qui
regẽ ex prouocatione lacesserent, scientes eum discrimen omne prompta semper
mente complecti, animiq; eius magnitudinem nulli prorsus exhortationi cessurã.
Quem tunc temporis maxime adoriendum putabant, cum Starcatherum cuius
plerisq; formidolosa virtus extabat, negotiosum abesse cognoscerent. Cunctante
verò Frothone, seq; cum amicis super dando responso collocuturum dicente, su-
peruenit Starcatherus piratica iam regressus, qui ex hoc maxime prouocatiõis ha-
bitum reprehendit, quod diceret regibus non nisi in compares arma congruere,
eademq; aduersum populares capienda non esse: per se verò tanquam obscuriore
loco natum, pugnam rectius administrandam existere. Igitur Saxones Hamam
qui apud eos gymnicis palmis clarissimus habebatur, multis aggressi pollicitationi-
bus si duello operam commodaret, molem corporis eius auro se repensuros esse
promittunt, illectumque pecunia pugilem ad campum conflictui deputatum mili-
taris pompæ tripudio prosequuntur: hinc Dani Starcatherum regis sui partes ex-
equuturum ad certaminis locum militiæ insignibus ornati perducunt. Quem Ha-
ma ætate marcidum iuuentæ fiducia despicatus, defunctum viribus senem lucta
quàm armis excipere præoptauit. Eundem adortus terræ nutabundum adegerat,
ni fortuna quæ vinci vetulum non sinebat, iniuriæ restitisset. Ita enim impellentis
Hamæ pugno obrutus memoratur, vt genibus nixus humum mento contingeret.
Quam corporis nutationem egregia vltione pensauit. Nam vbi resuscitato poplite
manum expedire, ferrumq; distringere licuit, mediũ Hamę corpus dissecuit. Com
plures agri sexagenaq; mancipia victoriæ præmium extitere. In Saxones verò post
Hamæ cædem adeò Danorum insoleuit imperium, vt pro cubitalium membrorũ
quolibet indicem seruitutis stipem quotannis pendere cogerentur. Quod ægrè fe
rens Hanef, bellum demendæ pensionis cupidine cum animo volutabat: Cumq;
pertinax amor patriæ mentem in dies oppressorum miseratione perfunderet, spiri
tum pro libertate ciuium erogare cupiens, rebellionis studium patefecit. Quẽ Fro-
tho traiectis per Albiam copijs, apud vicum Hanofra taliter ab eo nuncupatum oc
cîdit. Suertingus verò quanquam non minus ciuium afflictatione moueretur, dissi
mulato patriæ malo, peruicaciori quàm Hanef ingenio libertatis propositum agi-
tabat. Quod quidem studium dubitari solet virtuti an vitio propius fuerit. Ego ve-
ro planè id sceleris arguo, quod insidiosa defectionis cupiditas edidit. Nam etsi pa-
triæ liberratem quærere perutile videbatur, ad hanc tamen dolo ac proditione cõ
tendere non licebat. Cum ergo Suertingi facinus planè ab honesto desciuerit, ne
vtile id quidem extitisse constabit. Nam speciosius est aperte quem velis incessere,
odiumq; in propatulo exercere, quàm adulterina familiaritate veram nocendi cu
pidinem obscurare. Sed quicquid scelere paritur, gloria vacuũ est, breuesq; & occi
duos fructus habet. Nam sicut lubricus animus est, qui fallendi supercilium clan-
destinis artibus tegit, ita quicquid dolo affine est, fluxum ac fragile esse conuenit.
Plerunq; enim crimen in autorem recidere cognitum est: quod & Suertingo eue
nisse, fama compertum habetur. Qui cum conuiuij simulatione exceptum regem
incendio consumere statuisset, ab eodem occupatus, tametsi ipsum mutuò pere-
misset, occiditur. Quo euenit, vt alterius scelus amborum interitus foret. Itaq; etsi
dolus in hostem efficax fuerit, autorem tamen impunitatis præsidio non donauit.

Frothoni filius Ingellus succedit, cuius transuersus ab honesto animus, relictis
maiorum exemplis, totum se petulantissimi luxus illecebris mancipauit. Igitur à

bono recto; discolor, vitiaque pro virtute complexus, discissis continentiæ neruis, intermissisq; regię maiestatis officijs, sordidum luxuriæ mancipium euasit. Sanè quicquid cōpositis moribus obuium, aut inconcinnum erat, excoluit, paterna auitaq; decora fœdissimarum libidinum assuetudine polluebat, clarissimos maiorum titulos improbissimis obscurabat operibus. Adeò nanq; libidini vētris obnoxius erat, vt nec patris vltorem agere, nec hostium iniurias propulsare gestiret, nihilq; dum gulę parêret, modestè ac cōtinenter habendum putaret. Egregiū stēma ocio inertiaq; corrupit, fluxaq; ac voluptariam vitā degens, degenerem spiritum, atq; à parentum vestigijs obliquo longe calle distortum, in obscœnissimas fœditatum voragines pręcipitare gaudebat: fartores, lixas, frixoria, gulæ multiplices officinas, variosq; torrendæ aut cōdiendæ dapis artifices legere, claritatis loco ducebat. Arma verò, militiam, bella, nec ipse quidem vsu discere, nec alios exercitio celebrare sustinuit. Ita abiecto virili studio, fœmineum æmulatus est, quē in omnē

Intemperātis vitæ exēplū.

culinæ nidorem irrestrictus palati pruritus accenderat. Semper crapulā proflans, cunctisq; sobrietatis partibus exutus, indigestam ventris saniem fœtido oris anhelitu ructabatur. Nec minus luxuria fœdus quàm Frotho militia clarus extabat. Adeò delicijs nimium intempestiua gulæ corruptela mollierat. Cuius intemperantiæ fastidio Starcatherus ad deserendam Ingelli familiaritatem adductus, petito Sueonum regis Haldani contubernio, ocio negotium prætulit. Adeò ne nimiæ quidem luxuriæ assensor esse sustinuit. Filij vero Suertingi veriti, ne Ingello pœnas paterni facinoris darent, sororem ei in matrimonium contulerunt, vltionem beneficio præcursuri. Ex qua filios susceptos Frothonem, Fridleuum, Ingellū, atq; Olauum, quem quidem ipsius sorore editum asseuerāter iniquitas perhibet. Cuius sororem Helgam, quidam auri opifex obscuræ stirpis blanditijs compositus, ac varijs instructus munusculis, quibus muliebris maximè cupiditas capitur, in mutuas faces amatoria comitate pertraxerat. Quippe post obitum regis non existentibus qui paterna in prole merita colerent, custodiæ inops, tutoribusq; defecta fuerat. Quod cum Starcatherus ex assidua viatorum relatione cognosceret, impunitum fabri luxum præterire non sustinens: quippe ut memorem beneficiorum cultorem, ita promptū insolentiæ vindicem agere consueuerat, tam insutatæ præsumptionis audaciam vltum ire deproperat, orphanæ alumnæ vetusta Frothonis merita repensurus. Deniq; peragrata Suetia fabri penates ingressus, vicinum limini locum occupat, pilleolo ne proderetur obscurante. Quem faber non satis doctus vili interdum amiculo validas subesse manus, obiurgatum æde ocyus excedere iubet, inter egentium gregem vltimis escarum reliquijs potiturū. At senex ab inolita sibi moderatione patientiam mutuatus, nihilominus ibidem acquiescere, paulatimq; petulantiam hospitis experiri studebat. Procursum nanq; furoris superior impetu ratio refrenabat. Tum faber aperta puellam procacitate aggressus, in eius fortè sinum iactauerat corpus, capitis comam virgineis manibus offerens depectendam. Exerto quoque lumbari, operam eius demendis pulicibus expetebat, extorsitq; vt splendidissimæ familiæ fœmina, pollentes amœnitate digitos sordidissimis femoralibus inserere non erubesceret: deinde credita voluptatis licentia interiori ipsius togæ prurientes inferre palmas, instabilesq; manus pectori propius admouere sustinuit. At illa noti quondā senis intuitu curiosiore præsentiam capiens, concepto pudore, libidinosæ contrectationis petulantiam spreuit, manusq; repulit impudicas, quinetiam armis opus habendū edocens, lasciuiori lusu desistēdum hortatur. Quo viso Starcatherus, qui propter fores pileo caput obscurante consederat, iam tantum hauserat iræ, vt vlterius cohibendæ manus impatiens, deposito velamine dextrā distringendo inijceret ferro. Tum faber qui nil nisi lasciuum nouerat improuiso fluctuans metu, vbi rem ad manus peruenisse cognouit, abiecta defensionis spe, in fuga vnicum necessitatis præsidium circūspexit.

Fuga vnicum necessitatis præsidium.

Itaq; tam foribus, quarū hostis aditū tuebatur, erumpere arduum erat, quàm intra penates percussorē operiri graue. Tandē obstrictus necessitate animus, finem cunctationi posuit, censuitq; certo atq; euidenti periculo appetibilius esse discrimen, cui vel modica salutis spes subesse poterat. Fugam quoq;, quanq̄ periculi affinitate

præarduam, tamen quia ministra opis salutiq; propior videbatur, appetijt, moram quæ tanquam expers subsidij malum ineuitabilisq; iacturæ capax videbatur abijciens. Sed dum limen occupat à præsidente foribus sene medias cæsus nates, lapso feminecis vestigio concidit. Quippe percussor magnopere cauendum duxerat, ne clarissimas manus turpissimi ciniflonis exitio commodaret, improbi amoris faces grauius ignominia quàm morte mulctatas existimans. Ita à quibusdam calamitosus extincto punitior existimatur. Quo effectum est, vt puella parentum officijs defecta, eruditissimâ moribus fœminam ageret, inq; semetipsam quasi seduli tutoris officium exerceret. Cumq; Starcatherus circunspectam vndiq; familiam, recenti hospitis iactura indoluisse cognosceret, ignominiam saucij inuectius exaggerandam curauit, insultandoq; sic cœpit:

Vnde stupet taciturna domus? quæ causa dolorem
Integrat, aut vbi nunc vxorius ille quiescit,
Nuper ob indignum ferro mulctatus amorem?
Nunquid adhuc fastum luxumq; reseruat inertem?
Aut tenet inceptum, primaq; libidine feruet?
Extrahat alternis mecum sermonibus horam,
Hesternumq; odium verbis componat amicis.
Lætior emergat facies, nec plangor in æde
Personet, aut mœstos sinat obtorpescere vultus.
Scire volens quis virgineo flagraret amore,
Dilectæq; mihi facibus premeretur alumnæ,
Pilleolum sumpsi, ne toto proderer ore.
Cum faber ille procax lasciuis greßibus intrat,
Hâc illacq; agitans instructo fœmina gestu
Nec minus ad varios intendens lumina nutus,
Castorio cui tegmen erat chlamys obsita limbo,
Instratæ gemmis crepidæ, toga cultior auro,
Splendida nexuerant tortum redimicula crinem
Et varicata vagum stringebat vitta capillum.
Hinc adoleuit iners animi tumor, ingeniumq;,
Diuitias genus esse putans, aut æra parentes,
Fortunamq; magis opibus quam sanguine pensans.
Hinc subijt fastus, habitumq; superbia traxit.
Nam miser ob cultum magni se credere cœpit,
Ingenuisq; parem cinislo. qui pellibus auras
Venatur, crebroq; ciet spiramina tractu,
Qui digitis cineres verrit, qui sæpe reductis
Aëra folliculis captat, tenuiq; flabello
Spiramenta creat, torpentesq; excitat ignes.
Inde puellare gremium petit, appositusq;
Virgo, inquit, mihi pecte comam, tactuq; salacis
[a] *Compressa pulices, & quo cutis vritur aufer.*
Hinc residens auro sudantia brachia pandit — [a] Fortè, Comprensa.
Puluino annixus tereti, cubitoq; reclinis
Ornatum iactare volens, ceu bellua latrans,
Explicat obtortæ contracta volumina caudæ.
Illa mei noscens compescere cœpit amantem,
Lasciuasq; fugare manus, meq; esse professa,
Parce precor digitis, inquit, stimulumq; coërcens
Contiguum valuis vetulum placare memento.
In luctum recidet lusus. Starcherus adesse
Creditur, & lento quid agas disquirit ocello.
Cui faber, imbellem noli pallescere coruum
Pannosumq; senem, nunquam validißimus ille,

Quem metuis tam vulgato vilescere cultu
Sustinuit, gaudet nitido vir fortis amictu,
Et vestem pro mente petit. tunc tegmine dempto
Eripui ferrum, fabriq; pudenda fugacis
Persecui, patuere nates & ab osse resectæ
Viscera nudabant: surgo mox, atq; puellæ
Ora premens pugno, contusa nare cruorem
Elicio, tunc labra malis assueta cachinnis
Sanguine permixto lachrymis maduere, luitq;
Stultus amor quicquid blandis commisit ocellis.
Luserit infelix, quæ cæca libidine fertur
More furentis equæ, sepelitq; cupidine formam.
Gentibus externis precio vænire mereris,
Digna mola, ni te falso probet insimulatam
Elicitus mammis cruor, expugnetq; reatum
Vber inops lactis: at ego te criminis huius
Arbitror immunem, sed noli suspicionis
Ferre notas, aut te falsis permittere linguis,
Et male carpendam populo præstare loquaci.
Rumor obest multis, nocuitq; infamia mendax.
Fallitur exiguo vulgaris opinio dicto.
Defer auis, venerare patres, memor esto parentum,
Et proauos metire tuos, stet gloria carni.
Quis furor incessit? quod te faber improbe fatum
Impulit ingenuam tentare cupidine stirpem?
Aut quis te virgo claris dignißima fulcris,
Egit in obscuram venerem? dic quo potes ausu
Os cinerem redolens roseis gustare labellis,
Vel fœdas carbone manus in pectore ferre?
Ac lateri sociare tuo versantia prunas
Brachia, & aßidua duratas forcipe palmas
Synceris adhibere genis, sparsumq; fauilla
Complecti caput, & nitidis mandare lacertis?
Quanta sit in cunctis memini distantia fabris
Ictus ab his quondam, nomen quippe omnibus vnum
Officij commune manet, sed pectora subsunt
Ingenijs discreta suis, me iudice præstant,
Qui gladios & tela viris ad prælia cudunt,
Ingenioq; animos produnt, & corda rigore
Officij signant, ausumq; labore fatentur.
Sunt & nonnulli quibus æs caua testula promit
Diuersas fuso species imitantibus auro,
Qui torrent venas recoquuntq; metalla, sed ipsis
Mollius ingenium finxit natura, manusq;
Eximia quas arte dedit formidine preßit.
Tales sæpe dolo dum flatilis eliquat ardor,
Aes teste immißum, subducunt aurea maßis
Crustula, furtiuum concha sitiente metallum.

His dictis Starcatherus non minorem ex voce, quàm opere voluptatem sortitus, Haldanum repetit, eiusq; militiam proxima familiaritate complexus, nunquam bellorum exercitio abstitit, ita vt abstractum delicijs animum continua armorum intentione torqueret. Fuere autem Ingello sorores Helga & Asa, ex quibus Helga toris admodum matura, Asa vero annis minor, connubioq; inhabilis erat. Tunc Helgo Noruagiensis postulandæ Helgæ cupidine concitatus, nauem conscendit. Cæterum nauigationem tanto instruxerat luxu, vt excultorum auro velorum

Nauigationis luxus insignis.

velorum apparatu vteretur, quæ etiam inauratis malis subnixa, purpureis restibus tenebantur. Venienti Ingellus votum impetrandum promittit, si modo oblatos pugiles ad testandam opinionis suæ experientiam pugna sustinere præsumeret. Nec conditione permotus Helgo, quam libentissime se pacto operam daturum respondit. Itaq; solenni sponsalium titulo futuræ copulæ pactio consecratur. Per idem tempus apud insulam Sialandiam nouem ducis cuiusdam filios inoleuisse memoriæ proditum est, apprime viribus & audacia præditos, quorum maximus Angaterus extabat. Qui cum eiusdem puellæ competitorem ageret, negatasq; sibi nuptias Helgoni promissas videret, palæstrica illum prouocatione solicitat, fero molestiam propulsurus. Approbat Helgo propositas pugnę partes, & nuptiarum die dimicandi tempus amborum votis condicitur. Confundebatur enim apud omnes, quisquis certamen ad dimicandum prouocatus abnueret. Quamobrem Helgonem hinc detrectandæ pugnæ rubor, inde gerendæ metus angebat. Siquidem præter commune prouocationis ius impari manu se lacessitum credebat, quod solus aduersum nouem pugnam spopondisse videretur. Hæc voluentem, sponsa auxilio opus habiturum docet, hortaturq;, pugna abstineat, qua nihil præter mortem aut ignominiam petiturus videatur, præsertim cum eorum aduersum quos dimicaturus esset numerum, nulla diffinitionis certitudine clausisset: quamobrem periculo parcat, Starcatherumq; apud Sueones agentem saluti consulturus exposcat, qui indigentibus adesse, & tristes plerunq; casus felici interuentu redimere soleat. Gratum Helgoni consilium fuit, qui quum paruulo comitatu sumpto Suetiam ingressus, ad nobilissimam eius vrbem Vpsalam peruenisset, ingressu abstinens præmittit, qui Starcatherũ salutationis officio prætentatum ad Frothonis filiæ nuptias inuitaret. Qua comitate Starcatherus perinde ac iniuria lacessitus, acrius inspectum iuuenem tam ineptæ legationis pœnas daturum respondit, nisi charissimi sui Frothonis mentionem mandatis insertam haberet, quod se scurræ vel parasiti more lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorem decurrere solitum existimauerit. Quod postquam Helgo ex satellite cognouit, regiam ingressus, Frothonis filiæ titulo consalutatum senem condictæ ex prouocatione pugnæ socium deposcit, cui ob hoc se minus sufficere dixit, quod conflicturæ secum partis numerum condictionis modus incertum reliquerit. Quem Starcatherus loco certaminis, ac tempore cognito, non solum supplicem recepit, verumetiam auxilij promissione firmatum Daniam cum comitibus repetere iussit, affirmans se eius aditum occulto callis compendio quæsiturum. Quo discedente interiectis diebus profectionem orsus, si famæ credi fas est, velocitate gressus tantum locorum diali itinere emensus proditur, quantum præcedentes diebus duodecim peragrasse dicuntur: ita vtriq; fortuito vestigiorum concursu vno eodemq; tempore destinatos Ingelli penates attigerant, vbi cum Starcatherus ministrorum more mensas conuiuijs obsitas præteriret, præmemorati nouem plenis deformitatis gestibus toruos ore fremitus dantes, ac more scenico decursantes, in pugnam se mutua adhortatione firmabant. Sunt qui eos venienti athletæ sæuientium canum exemplo oblatrasse perhibeant: quibus Starcatherus increpatis, quod adulterino oris habitu ridiculam sibi formam consciscerent, patulisq; buccarum rictibus lasciuirent, taliter effœminatorum dissolutam mollitiem intemperantiæ suę luxum deducere prædicabat. Interrogatus igitur an ei dimicandi virtus suppeteret: non vnum tantum, verum quotlibet admissos excipiendi certissimas sibi vires extare respondit. Quod audientes nouem, animaduertunt hunc esse quem in subsidium Helgonis è longinquo venturum acceperant. Idem vt sponsæ thalamum attentioribus vallaret excubijs, voluntariam vigiliarum curam amplexus, reductas cubiculi fores obicis loco gladio obserat, stationis suæ beneficio securam nuptijs quietem daturus. Experrectus Helgo, cum somni stupore discusso, promissum memoriæ subiecisset, armis corpus induendum curauit. Animaduertens autem paruulam noctis adhuc superesse caliginem, cum præstolari vellet diluculi tempus, cum animo propinqui discriminis negocium volutaret, obrepentis furtim somni suauitate præuentus, grauatum stupore corpus lecto restituit. Quem vt Starca-

Cùm aliàs rectè dicatur, ne quidem Herculem contra duos, hîc tamē accidit, vt vnus se nouem opponat.

therus prima luce superueniens dormientem vxoris amplexibus inhærere cognouit, importunæ concussionis molestia à quietis ocio reuocari passus non est, ne per ignauiam excitandi officium præsumere, & tam recentis copulæ dulcedinem interpellare videretur. Solus itaq; periculum petere, quam alienæ voluptatis offensione comitem quærere speciosius duxit. Tacitus igitur vestigium retulit, campumq; qui lingua nostra Roliung dicitur, cum contemptu aduersariorum ingressus, sub montis cuiusdam cliuo sessione quæsita, aduersum ventis ac niuibus corpus præbuit. Tunc ac si verna cœli temperies aspiraret, deposita veste, demendis operam pulicibus dabat. Purpureum quoq; quo nuper ab Helga donatus fuerat, sentibus amiculum iniecit, ne contra sæuientia grandinis tela indumentorum vmbracula mutuatus videretur. Tunc venientes athletæ, montem ex opposito subeunt, auersumq; ventis sedendi locum petentes, accenso frigus igne depellunt. Denique non viso Starcathero, quendam montis fastigio immittunt, qui tanquam è specula liquidius eius contemplaretur aduentum. Is postquam montanæ celsitudinis verticem conscendit, in deuexa eius parte senem prospicit, scapulis tenus niuali desuper respersione contectum. Percontatur itaq; an is sit, qui promissas pugnæ partes agere debeat. Cumq; se hunc esse Starcatherus astrueret, superuenientes cæteri, pariter'ne omnes an singillatim excipere statuisset, interrogant. At ille, quoties mihi, inquit, triste canum agmen oblatrat, simul non vicissim eos abigere soleo? ita se cum vniuersis quam singulis confligere malle significans, aduersarios prius dictis quam armis contemnendos putabat. Inito conflictu, sex eorum absq; mutuo vulnerum receptu prostrauit: tres vero residuos, quanquam decem ac septem vulneribus ita ab eis affectus esset, vt maior viscerum pars ventre elaberetur, nihilominus fratrum exemplo consumpsit. Cumq; extis vacuus, labefactis viribus graui sitis angustia premeretur, petendæ potionis cupiditate pergenuans, labentis comminus riui lympham exposcit. Quem vt cruore tabidũ animaduertit, à polluto eius haustu fastidita aquæ specie temperauit. Angaterus siquidem inter amnis fluenta prostratus, ita alueum eius sanguinis sui rubore consperserat, vt iam non aquis, sed roseo quodã liquore manare videretur. Ita Starcatherus corporis viribus defici, quam eas à tam fœda potione mutuari speciosius duxit. Igitur consumpto penè robore, saxo quod in uicino fortè situm erat genibus aduolutus, paulisper eidem accliuis incubuit: cuius caua adhuc superficies cernitur, ac si illam decubantis moles conspicua corporis impressione signasset. Ego autem hanc imaginem humana arte elaboratam reor, cum veri fidem excedere videatur, insecabilem petræ duritiam ita ceræ mollitiem imitari potuisse, vt solo innitentis contactu humanæ sessionis speciem repræsentaret, habitumq; perpetuæ concauitatis indueret. Cumq; Starcatherum quidam fortè curru præteriens, toto penè corpore sauciatum vidisset, horrore rei pariter atq; admiratione permotus, propius lora deflectit, quærens quid sibi præmij foret, si plagas eius medendi officio prosequeretur. Sed Starcatherus vulnerum acerbitate cruciari, quam sordidæ conditionis hominum ministerio vti præoptans, officium eius ac genus cognoscere instituit. Quem cum præconis partibus fungi didicisset, spernere non contentus, etiam conuicio proculcauit, quod cunctis honestatis partibus neglectis, scurrilitatis officia sectaretur, omnemq; vitæ cursum nefanda semper opinione resperserit, & quæstus loco pauperum duxerit detrimenta, nemini innocentiam tribuere, cunctis accusationis iniuriam irrogare paratus, tunc præcipue lætus, cum quid alienis luctuosum rebus incideret, dum in hoc maxime sua desudet intentione, vt omnium actus insidiosæ explorationis arte cognoscat, & innocuos mores quæsitæ fraudis occasione perstringat. Abeunte eo, superuenit alius opis medelæq; promissor, qui prioris exemplo conditionem fateri iussus, ancillam se cuiusdam in matrimonio habere, eiusq; domino emancipandæ coniugis gratia rusticum opus dependere testabatur. Cuius opera Starcatherus idcirco se vti nolle perhibuit, quod erubescendo connubij genere seruiles sibi conscivisset amplexus. Cui si quid virtutis suppeteret, fastidita alieni saltem familiaritate mancipij, libera tori participe frueretur. Quantam porrò huius viri magnitudinem

Starcatheri effigies saxo impressa.

Starcatheri magnanimitas.

tudinem existimemus, qui summis vitæ periculis implicatus, tantũ se in repellendis auxilijs gessit, quantum in excipiendis vulneribus gesserat. Itaque discedente eo subiens fœmina fortuito senem præteribat incessu. Quæ cum pertergendorum eius vulnerum gratia propius accessisset, in primis quo genere aut officio esset exponere iussa, ancillam se molendi officio assuetã perhibuit, Quam rursum Starcatherus an prolem haberet percontatus, postquam fœmineam ei sobolem esse cognouit, domum abire, & vagienti filiæ mammas præbere iussit, perquam deforme existimans, ab extremæ sortis muliercula subsidium mutuari. Quinetiam melius eam proprium sanguinem lactis nutrimentis, quàm aliena vulnera remedijs prosecuturam sciebat. Hanc quoque discedentem iuuenis curru delatus insequitur. Qui cum conspecti senis vulneribus opem laturus accederet, quisnam esset rogatus, agricola se patre natum, rusticiq; laboris operibus assuefactum subiunxit. Cuius Starcatherus natalibus collaudatis, officium quoq; veneratione dignissimum iudicauit, quod talibus vitæ subsidia iusto laboris commercio peterentur, qui nimirum quæstum non nossent, nisi quem fusi sudoris impendio peperissent. Nec immeritò ruralis vitæ habitum etiam excellentissimis opibus præferendum putauit, cuius integerrimi fructus inter splendidam abiectamq; fortunam mediocritatis gremio orti educatiq; viderentur. Ne autem indonatam iuuenis humanitatem relinqueret, chlamydem à se vepribus interiectam oblatæ dignationis præmium effecit. Accedens itaq; ruricolæ filius, euulsas stomachi partes pristino loco restituit, elapsamq; extorum congeriem nexili viminum complexione perstrinxit. Deinde exceptum vehiculo senem, ad regios vsq; penates pleno venerationis studio deportandum curauit. Interea Helga verbis magnam præ se cautelam ferentibus, virum instruere aggressa, scire se, inquit, Starcatherum mox vt victis pugilibus remearet, absentiæ pœnas ab eo sumpturum, à quo plus ignauiæ & libidini quam condicti certaminis fidei indultum existimet. Cui ideo acrius resistendum fore, quod fortibus parcere, ignauos odisse soleat. Cuius prædictionem Helgo æque ac consilium veneratus, corpus animumq; capessendæ virtutis ardore firmauit. Cumq; Starcatherus ad regias esset ædes delatus, vulnerum dolore neglecto, ocyus curru desilijt, ac veluti toto integer corpore nuptialem irrumpens thalamum, pugno valuas perfregit. Tunc lecto exiliens Helgo, vt coniugis erat consilio doctus, aduersæ eius fronti ferrum immersit. Cumq; secundi vulneris meditatione denuò ferrum adacturus videretur, Helga toro ocyssime euolans, senem ab imminenti exitio correpti vmbonis interiectu defendit: quod tamen ab Helgone validiore ferri impulsu medio tenus vmbone dissectum est. Ita laudabilis fœmina ingenij amicum auxilio prosecuta, quem consilio læserat, manu seruauit, vtq; monitis maritum, ita factis senem protexit. Quæ res Starcatherum ad incolumitatem Helgoni tribuendam adduxit, præfatum parci oportere cui certum virtutis indicium præsens fortitudinis fides exhibeat. Morte siquidem indignissimum prædicabat, quem tanta resistendi fiducia plenum probitatis ingenium exornasset. Idem plagis nondum medicamine procuratis, nec vlla adhuc cicatrice respersis, occiso ab æmulis Haldano, Suetiam repetens, filium eius Syuardum deuicta quorundam rebellione, paternæ dominationis hæredem constituit. Apud quem diutile conuersatus, cum Frothonis fraudulenter oppressi filium Ingellum transuerso animo actum patris interfectoribus animaduersionis humanitatem atque amicitiam erogasse fama rei crebrescente cognosset, ob tam horridum facinus indignationis aculeis lacessitus, dolenterq; ferens tantæ indolis iuuenem tam inclyti patris filium exuisse, eximium carbonum fascem tanquam opimam sarcinam humeris suis Daniam petiturus impendit. Rogatus ab obuijs, quid tam insolitum onus deferret, Ingelli regis hebetudinem ad acuminis habitum carbonibus se perducturum astruxit. Itaq; expedita & compendiaria semita velut vno spiritu rapidum ac præceps iter explicuit, tandemq; Ingelli hospitio vsus, sedem maioribus destinatam suo more conscendit. Quippe apud prioris seculi reges amplissimum dignitatis gradum obtinere consueuerat. Quem cum regina squalore obsitum sordidisq; & agrestibus pannis vtentem ingressa conspi-

Agriculturæ laus.

ceret, ob deformitatē cultus parum curiosa hospitis æstimatrix effecta; simulq; vi-
rum ex veste metiens, stoliditatis increpitū quod maiores discubitu præcurrisset,
ac sedem rustico cultu indignam occupasset, loco excedere iussit, ne puluinaria te-
triore quàm par esset habitu contrectaret. Quod enim ille ex fiducia agebat, stoli-
ditati atq; impudentiæ deputabat, ignara aliquanto splendidius mentem quam ve-

Mens sæpius in sublimi loco splendidius lucet, quàm vestu.

stem in sublimi lucere consessu. Paruit animosus senex, tametsi repulsa æger, inde-
bitamq; fortitudini suæ contumeliam egregio animi temperamento suppressit, ac
ceptum ruborem nec voce nec gemitu prosecutus. Nec tamen tacitā doloris acer-
bitatem, prorsus occultare sustinuit. Exurgens enim atq; in vltimā ædis partem se-
cedens, adeò ipsa parietum robora dimissi corporis impulsu contudit: vt tectū rui-
na penè eximia tignorum trepidatione submitteret. Quo euenit vt non solum re-
pulsa, sed etiam exprobratæ sibi paupertatis ignominia lacessitus, iram suam aduer
sum contumeliosam reginæ vocē irreuocabili seueritate destringeret. Quem cum
Ingellus à venatione regressus curiosioribus oculis collustratum, nec os vsquā hila
riter circunferentem, nec se assurgendi officio venerantē animaduerteret, Starca-
therum esse parū blandæ frontis annotatione cognouit. Nam cum manus eius bel-
lico opere duratas, cicatrices aduerso corpore exceptas, acerrimūq; oculorum vi-
gorem attenderet, animaduertit nequaquā enerui animo esse, cuius corpus tanta
vulnerum vestigia confodissent. Obiurgatam igitur vxorem impensius monuit, vt
abiecto irarum supercilio, quem conuicio insecuta fuerat, blandimentis permul-
sum liberalitatis officijs deleniret, ciboq; & potione firmatum benigno recrearet
alloquio, præfatus hunc sibi olim à patre tutorem datum, infantiæ suæ indulgentis-
simum extitisse custodem. Tum sera senilis animi cognitrix rigore in mansuetu-
dinem verso, quem repulsa affecerat, conuicij amaritudine lacerauerat, ministran
di studio venerata est, atq; ex hospita indignante, obsequentissimam adulatricem
agere cœpit, curiositatem suam iræ eius apponere cupiens, eo quidem minus er-
rore culpabilis, quo illum celerius obiurgata deseruit. Nec tamen leues eius pœ-
nas pependit, cum loca in quibus fortissimum senem discubitus repulsa sugillaue-
rat, postmodū fratrum suorum cladibus cruentata conspiceret. Nocte vero Ingel-
lo cibum cum Suertingi filijs capiente, apparatissimis dapibus insistens luxurioso
mensas epulo cumulauit, senemq; ne maturius se conuiuio subtraheret, familiari
inuitatione retinuit, tanquam operosioris escæ oblectamenta solidū virtutis rigo-
rem excauare potuissent. Quibus cum Starcatherus oculos inseruisset, eorū vsu
lasciuiore contempto, ne quid externo ritui indulgeret, temperantia qua plurimū
pollebat appetitum suum aduersus deliciarum irritamenta firmauit, ne bellicam
claritatem conuiualibus illecebris absumendam permitteret. Erat enim fortitudo
eius frugalitatis amatrix, aliena nimiæ ciborum abundantiæ & ab immoderato da
pum vsu auersa, vtpote quæ aliquo in momento ponendi luxuriā nunquam vaca-
uit, semperq; voluptate omissa, virtutis respectum egit. Cum ergo vetustos conti-
nentiæ mores, omnemq; pristinæ consuetudinis habitū nouo luxu ac lautitia cor-
rumpi animaduerteret, rusticioris escæ paratū appetens, cœnæ sumptuosioris im-
pendium fastidiuit. Igitur profusam dapum indulgentiam aspernatus, fumidoq;
ac rancidulo cibo vsus, famem eo sapidius quo simplicius pepulit, ne veræ virtutis
neruos externarum deliciarum contagione, tanquam adulterino quodam dulco-
re remitteret, aut priscæ frugalitatis normam inusitatis gulæ superstitionibus ab-
rogaret. Cæterum indignanter ferebat assam dapem, eandemq; elixam vnius cœ-
næ sumptibus erogari, edulium pro monstro accipiens quod culinæ nidoribus de-
libutum, fartoris industria multiplicis temperamenti varietate perfricuit. Econtra
rio Ingellus proiectis maiorum exemplis, innouando mensarum ritu licentius sibi

Profusus obsoniorum apparatus à Teutonibus in Daniam traductus.

quàm mos patrius permittebat indulsit. Postquā se enim Teutoniæ moribus per-
misit, effœminatæ eius lasciuiæ succumbere non erubuit. Ex cuius sentina in patriç
nostræ fauces haud parua luxuriæ nutrimenta fluxerunt. Inde enim splendidiores
mensæ, lautiores culinæ, sordida coquorum ministeria, variæq; farciminū sordes
manauere. Inde licentioris cultus vsurpatio à ritu patrio peregrinata est. Itaq; regio
nostra quæ continentiam in se tanquam naturalem aluit, luxum à finitimis depo-
poscit.

poſcit. Cuius Ingellus illecebra captus, iniurias beneficijs rependere erubeſcendũ non duxit. neq; illi miſera parentis clades cum aliquo amaritudinis ſuſpirio obuerſata eſt. At regina ne propoſiti irrita abiret, iram ſenis donis optime propulſandam exiſtimans, mirifici operis vittam proprio capiti detractã gremio cœnitantis appoſuit, beneuolentiã eius quia virtutem hebetare nequiuerat, mercari cupiens. Quã Starcatherus necdum offenſæ acerbitate depoſita, in os ferentis reijciens, plus contemptus quàm venerationis in eo munere repoſitum arbitrabatur: prudentiq; animo egit ne cicatricibus conſito, galeiſq; aſſueto capite, inſolitum effœminati cultus ornamentum exciperet, ſciens virilibus comis muliebre redimiculum inijci non oportere. Itaq; repulſam repulſa vltus, contemptum ſuum mutua aſpernatione penſauit, tantum ſe penè in vindicando rubore gerens, quantum geſſerat in ſuſtinendo. Veterani nanq; bellatoris animus Frothonis cultum inextricabilibus amicitiæ hamis complexus, totq; ac tantis munificentiæ eius meritis inuitatus, ad abijciendum vltionis propoſitum nullo indulgentiæ blandimento ſeduci poterat, quo minus debitam beneficijs eius gratiam etiam poſt fata referre ſatageret, extinctoq; viciſſitudinem humanitatis rependere curaret, cuius adhuc extantis amantiſſimum animum, liberaliſſimamq; amicitiã expertus fuerat. Adeò quippe miſerrimam Frothonianæ cladis imaginem alte pectori inſertam gerebat, vt ab intimo præcordiorum eius ſeceſſu, clariſſimi ducis reſpectus conuelli nequiret, atq; ob hoc præſenti beneficio priſtinæ familiaritatis titulum anteponere non dubitaret. Cæterum ſuperioris contumeliæ memoria nihil gratiæ ſequenti obſequio reddidit, laceſſiti pudoris ignominiam deponere nequiens. Tenacius enim iniuriarum vel beneficiorum imagines fortium quàm mollium animis inhærere conſueuerunt. Neq; enim illorum inſueuit moribus, qui amicorum proſperum vitæ curſum comitantur, aduerſum deſerunt, quiq; fortunæ magis quàm charitati cultum tribuunt, proprijs commodis quàm alienæ beneuolentiæ propiores. Animaduertens autem pertinax propoſiti fœmina, ne ſic quidem conuiualem à ſene hilaritatem elici poſſe, vt blanditiarum cœptum liberaliori comitate proſequeretur, cumulatioremq; hoſpiti honorem redderet, tibicine de induſtria modulari iuſſo, muſam qua indignationis eius perſeuerantia flecteretur inſtituit, artificialis ſoni miniſterio naturales inclementiæ neruos elidere cupiens. Sed fiſtulæ aut chordarum lenocinium in hebetanda viri pertinacia parum efficax manſit. Auditor enim exhibitum ſibi cultum figmentum magis quàm charitatem redolere cognouit. Quo euenit vt eluſus opinione ſua mimus, ſtatuæ magis quàm homini canere putaretur, diſceretq; ponderoſiſſimæ ſeueritatis ſtatum fruſtra ſcurrarũ luſibus attentari, inaniq; oris ſpiraculo maximæ rei molem labefactari non poſſe. Adeò enim Starcatherus oris habitum indignationis pertinacia firmauerat, vt nulla ex parte conſueto infractior videretur. Quippe debitus votis rigor nec tibiæ

Constantia Starcatheri.

cantu, nec gulæ lenimento permulſus, plus ſtrenuo viriliq; propoſito, quàm aurium aut epuli blandimentis tribuendum putauit. Oſſe itaque quod veſcendo carne ſpoliauerat in vultum geſticulantis proiecto, plenas aurarum buccas, violenta flatus excuſſione laxauit. Quo facto, quantum ſeueritas ſcenicos plauſus faſtidiret, edocuit. Ira ſiquidem obſeratæ aures nulli voluptatis effectui patuerunt. Dignum hiſtrione munus turpi præmio deforme mulctauit obſequium. Siquidem optimus meritorum æſtimator, muneris loco tibicini tibiam erogauit, ac durum mercedis genus molli officio retulit. Itaq; mimus neſcias ſonorius cecinerit an fleuerit, quàm parum in luxurioſis pectoribus fortitudo poſſideat, effuſa lachrymarum acerbitate teſtatus. Neq; enim qui totum ſe voluptati ſubſtrauerat, quandoque calamitatis incurſum tolerare didicerat. Cuius læſio futuras cœnæ clades ominata eſt. Et bene quidem cultor ſeueritatis animus vindictæ conſtantiam pertinaci grauitate complexus, qui quantum alij ſuauitatis, tantum ex fidibus faſtidij traxit, probroſo oſſis iactu ingratũ penſauit officiũ, plus ſe valentis amici ſpecioſis cineribus quã improbis turpiſſimi alumni moribus debuiſſe confeſſus. Deinde in ampliorẽ hiſtrionis ſuggillationem, mox citandũ carmen ſubtexuit. Regina vero virtutem quam debilitare nequiuerat ſtupens, eius quem fruſtra beneficijs coluit,

admiratrix euasit. Videns autem Starcatherus eos qui Frothonem oppresserant in summa regis dignatione versari, concepti furoris magnitudinem acerrimo oculorum habitu prodidit, internosq; motus externo oris indicio patefecit, occultam animi procellam aperta luminum sæuitia testatus. Deniq; Ingello se regijs dapibus delenire cupiente, edulium repulit, quod vulgaris cibi vilitate contentus peregrina admodum obsonia fastidiret, communibusq; epulis assuetus, nullius gulam saporis oblectatione palparet. Interrogatus cur fronte tam nubila regiæ liberalitatis obsequio vti noluisset: reperiendi Frothonis filij gratia, Daniam sibi petitam asseruit, nec eius qui petulantis stomachi ingluuiem operosa dapum vbertate farciret: hoc enim familiaris regi Teutonum luxus egerat, vt excoctas aquis epulas deliciosæ satietatis studio rursum igni torrendas præberet. Post hæc Ingelli mores intactos præterire non passus, in eius caput omnem reprehensionis amaritudinem transtulit, impietatis damnatum quod nimiæ saturitatis vsu oscitans, partam edendo crapulam fœda ructatione exhalaret, Saxonicamq; imitatus illecebram amplissimis à sobrietate excessibus oberrasset, adeò virtute vacuus, vt ne minimam quidem eius vmbram consectaretur. Maxime autem illi turpitudinis cumulum accedere memorabat, quod in ipso militiæ tyrocinio vlciscendi parentis immemor neglecta naturæ lege paterni sanguinis carnifices beneuolentia atq; officio amplecteretur, iniquissime meritos amantissima charitate complexus, eosq; in quos quam acerrime animaduertere debuerat, non modò impunitate donasset, verumetiam conuictu ac mensæ honore dignos iudicasset, à quibus potius capitale supplicium sumendum fuisset. Præterea hic hoc carmine vsus asseritur:

Offensorũ proximis condonandorũ præclarum exemplum.

Cedat imbellis vetulo iuuentus,
Et senis crebros veneretur annos,
In viro forti numerosa nemo
Tempora culpet.
Albicet quanquam senio capillus
Permanet virtus eadem vetustis,
Nec fluens ætas poterit virile
Carpere pectus.
Me grauis sessor cubito repellit,
Qui boni formam vitio prophanat
Dum gulæ parens nihilum diurnis
Prorogat escis.
Quando Frothonis comes annotabar
Militum semper medius resedi
Aede sublimis, procerumq; primus
Prandia duxi.
Sorte nunc versa melioris æui,
Angulo claudor simuloq; piscem
Qui vago captat latebram recursu
Abditus vndis.
Seculo certe solitus priore
Cultius strato recubare fulcro,
Inter extremos premor & referta
Pellor ab aula.
Pellerer forsan foribus supinus
Ni latus pulsum paries referret
Et fugam truso facilem negaret
Obuius asser.
Aulici risu populi lacessor,
Aduenæ digno vacuus receptu
Aspero carpor sale, dum loquaci
Mordeor ausu.
Quid noui rumor celeber volutat,
Quis tenor rerum, patriæ quis ordo
Gliscerem vestræ regionis actus
Aduena nosse.
Vt quid Ingelle vitio sepultus
Vindicem patris remoraris ausum,
Num pij cladem genitoris æquo
Pectore duces?
Quid dapem deses colis? ocioq;
Mollior scortis, stomachum reclinas?
An tibi paruo patris interempti
Vltio constat?
Proxime quando Frotho te reliqui
Mente præsaga didici quod armis
Hostium certe periturus esses
Maxime regum.
Cumq; rus longum tererem viator
Præscius mentem gemitus subibat
Qui quod hinc esses mihi non videndus
Omine finxit.
Proh dolor quod tunc aberam remotus
Extimos orbis populos lacessens
Cum dolo regis iugulum petebat
Perfidus hospes.
Aut enim vindex domini probarer,
Aut comes pœnæ, sociusq; fati,
Et pari gaudens sequerer beatum
Funere regem.
Non gulam veni dapibus beare,
Cuius enitar vitium ferire,
Nec cutis curam sequar, aut obesi
Gaudia ventris.
Nemo me regum prius inclytorum
Exteros iuxta medium locauit

Cui

Cui frui primis licuit cathedris
Inter amicos.
Suetia veni, spatiosa mensus
Rura, mercedem ratus affuturam
Si modo chari fruerer reperta
Prole Frothonis.
Sed probum quærens adij gulosum
Deditum ventri vitioq; regem,
Cuius in luxum studium refudit
Fœda voluptas.
Claret Haldani ratus esse sermo
Qui breui nobis cecinit futurum
Quod patri gnaro generandus esset
Filius excors.
Degener quanquam reputetur hæres
Non opes magni patiar Frothonis
Aduenis lucro fore, vel rapinæ
More patêre.

Ad hanc vocem tremefacta regina, detractum capiti suo redimiculum, quo fortè capillitium muliebriter adornabat, efferato seni tanquam beneficio bilem auersura porrexit. Quo Starcatherus quamturpissime in os offerentis cum indignatione reiecto, clara rursum voce recinuit:

Amoue quæso muliebre donum
Et tuo mitram capiti repone,
Infulas nemo Venerem decentes
Fortis adoptat.
Absonum nanq; est vt in arma promptis
Nexili crinis religetur auro,
Mollibus cultus tenerisq; turbis
Competit iste.
At tuo munus refer hoc marito
Cui placet luxus, digitusq; prurit
Dum nates versans volucris rubellæ
Viscera tractat.
Vxor Ingelli leuis ac petulca
Teutonum ritus celebrare gestit,
Instruit luxus & adulterinas
Præparat escas.
Nam nouis palpat dapibus palatum
Captat ignoti libitum saporis,
Aestuans ferclis onerare mensas
Lautius omnes.
Hæc viro vinum pateris propinat,
Cuncta propenso meditans paratu,
Cocta torreri iubet & secundo
Destinat igni.
Pascit vt porcum petulans maritum
Impudens scortum, natibusq; fidens
Gratis admissum tolerare penem
Crimine stupri.
Assat elixum, recoquitq; tosta
Prodigo cœnam meditata luxu,
Negligens morum, vitijq; cultrix
Fœmina turpis.
Hæc procax fastu, Venerisq; miles
Appetens escæ, bene temperatos
Abdicat ritus, simul & gulosas
Instruit artes.
Rapulum læui patina liquatum
Præditas succo tenui placentas
Pruriens aluo petit, ordinesq;
Conchyliorum.
Non ego magnum memini Frothonem
Dexteram fibris volucrum dedisse,
Podicem cocti lacerasse galli
Pollice curto.
Quis prior regum potuit gulosus
Viscerum putres agitare sordes?
Aut manu carptim fodicare fœdum
Alitis anum?
Fortium crudus cibus est virorum,
Nec reor lautis opus esse mensis
Mens quibus belli meditatur vsum
Pectore forti.
Aptius barbam poteras rigentem
Mordicus presso lacerare dente,
Quàm vorax lactis vacuare sinum
Ore capaci.
Fugimus lautæ vitium popinæ
Rancidis ventrem dapibus fouentem.
Coctiles paucis placuere succi
Tempore prisco.
Discus herbosi vacuus saporis
Arietum carnes dabat & suillas,
Temperans vsus nihil immodesto
Polluit ausu.
Lacteum qui nunc adipem liguris
Induas mentem petimus virilem
Esto Frothonis memor & paterni
Funeris vltor.
Occidet nequam pauidumq; pectus
Nec fugax fati stimulum refellet
Valle condatur licet, aut opacis
Incubet antris.
Vndecim quondam proceres eramus
Regis Haconis studium secuti,
Hic prior Helgo Begathus resedit
Ordine cœnæ.
Hic famis primæ stimulum licebat
Aridis pernæ natibus leuare,
Ventris ardorem rigidi domabat
Copia crusti.
Offulam nemo vapidam petebat
Quisq; communes celebrabat escas
Simplici tantum stetit apparatu
Cœna potentum.

Vulgus externum fugiebat esum
Nec fuit summis epuli libido,
Ipse rex paruo meminit modestam
Ducere vitam.
Mellei temnens speciem saporis
Combibit tostum Cereris liquorem
Nec parum coctis dubitabat vti
Assa perosus.
Mensa perstabat modico paratu
Exhibens sumptum tenui salino
Ne quid externo variaret vsu
Docta vetustas.
Amphoras nemo paterasúe quondam
Intulit mensis, dolio profudit
Poculum promus, nec erat catillis
Copia pictis.
Nemo transacti venerator æui
Cantharis iunxit teretes diotas
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaso.
Non breui concha ciathoúe læui
Prandium vanus decorabat hospes,
Nunc recens morum facies pudenter
Omnia pressit.
Aere quis sumpto toleraret vnquam
Funus amissi redimi parentis,
Aut loco patris peteret necati
Munus ab hoste?
Quis valens hæres, sobolesq́ fausta
Talibus iunctum latus applicaret,
Vt viri neruos vacuaret omnes
Pactio turpis?
Vnde cum regum tituli canuntur
Et ducum vates memorant triumphos
Pallio vultum pudibundus abdo
Pectore tristi.
Cum tuis nil eniteat trophæis
Quod stylo digne queat annotari,
Nemo Frothonis recitatur hæres
Inter honestos.
Improbis quid me laceras ocellis
Qui reum patris veneratus hostem
Panibus tantum tepidoq́ iuri
Crederis vltor?
Vindices quando scelerum probantur
Quo minus mentem pudeat prophanam
Aurium prompto vacuatus vsu
Esse peropta.
Sæpe nam virtus aliena sueuit
Conscium culpæ lacerare pectus
Et boni fama premitur malignus
Pectore sensus.
Appetas ortum licet, aut remotus
Occidentali regione degas,
Seu situm mundi medium sequaris
Concitus istinc.
Seu plagam cœli gelidam reuisas
Quà poli vertex patet, impetuq́
Versili sphæram rapit, & propinquam
Despuit vrsam.
Te pudor late comes insequetur
Et graui vultum feriet rubore
Quando magnorum sociata ludit
Concio regum.
Dedecus quem cum maneat perenne
Inter illustres medius venire
Non potes turmas, reprobusq́ in omni
Climate degas.
Fata Frothoni sobolem dedere
Editam mundo superis sinistris,
Cuius affectum scelus & libido
Sordida cepit.
Sicut in naui fit vt obsoletum
Fœda sentinæ gremium requirant,
Sic in Ingellum viciosa rerum
Copia fluxit.
Ergo vulgatum veritus ruborem
Angulis pressus patriæ iacebis
Torpidus fœdo lare nec videndus
Agmine claro.
Sorte tum barbam quaties sinistra
Concubinarum stimulis repressus
Cum tibi pellex querulis perurat
Vocibus aurem.
Cum pauor mentem gelidus repigret
Et patris vindex fieri timescas,
Degener planè, parilisq́ scorti
Ritibus extas.
Obrui paruo poteras paratu,
Vt quis arreptum iugularet hædum,
Aut ouem cultro teneram trucidet
Gutture secto.
Ecce Suertingo genitus tyranno
Dania post te potietur hæres,
Cuius ignauam retines sororem
Fœdere turpi.
Dum grauem gemmis nitidamq́ cultu
Aureo gaudes celebrare nuptam,
Nos dolor probro sociatus vrit,
Turpia questos.
Quando te præceps agitat voluptas
Anxius nobis animus prioris
Temporis formam reuocat, monetq́
Multa dolere.
Nam secus quàm tu scelus æstimamus
Hostium quos nunc veneraris. vnde
Prisca noscenti facies molesta est
Temporis huius.
Re magis nulla cuperem beari
Si tui Frotho iuguli nocentes
Debitas tanti sceleris viderem
Pendere pœnas.

Tan-

Tantum autem monitus sui incitamento profecit, vt ab enerui & frigescenti
animo veluti quadam reprehensionis silice flagrantissimum fortitudinis ignem
extunderet. Primum enim rex vacuas carmini aures præbuit, deinde impensio-
ri educatoris sui hortamine concitatus, ferum vltionis calorem animo traxit, ob-
litusq; conuiuæ, hostem induit. Ad vltimum discubitu euolans, omnem iræ suæ
procursum in consessores effudit, ita vt ferrum aduersus Suertingi filios cruenta
seueritate nudaret, & quorum gulam mensæ delicijs fouerat, destricto mucrone
iugulum peteret. His nanq; continuò trucidatis, sacra mensæ sanguine inuoluit,
infirmum societatis vinculum diremit, erubescendumq; conuiuium egregia cru-
delitate mutauit, atq; ex hospite hostis, ex abiectissimo luxuriæ mancipio trucu-
lentissimus vltionis minister euasit. Siquidem industria hortatoris oratio, molli ac
teneræ iuuentæ animositatis spiritum ingenerauit, latebrisq; suis extractam re-
creauit audaciam, extuditque vt grauissimæ cladis autoribus pœna factis debita
rependeretur. Exulauerat siquidem probitas iuuenis non expirauerat, quæ in lu-
cem senili suffragatione producta, opus eo maius quo tardius edidit, aliquanto
speciosius cruore quàm mero calices imbuens. Quàm porrò industrium existi-
memus senem, qui disertissima admonitione immensum regalis animi vitium
expugnauit, eiusq; loco perruptis nequitiæ claustris, efficacissimam virtutis se-
mentem inseruit? Ipse quoq; manum regis pari facinore prosecutus, fortitudinem
non solum in se plenissimam exhibuit, sed etiam ex alieno pectore erutam reuo-
cauit. Quo peracto sic cœpit:

Rex Ingelle vale, cuius iam prodidit ausum
Plenum animi pectus, tibi mens in corpore regnat
Auspicio patefacta suo, nec defuit altum
Pectore consilium, quanquam taciturnus ad horam
Extiteris, nam damna moræ probitate rependis,
Torporemq; animi redimis virtute potenti.
Fac age fundamus reliquos, nullusq; periclum
Effugiat, quod quisq; pari ratione meretur:
Cedat in autorem facinus, premat artificemq;
Culpa relata suum, cæsorum corpora curru
Excipiant famuli, promptusq; cadauera lictor
Efferat, officijs meritò caritura supremis,
Et bustis indigna tegi, non funebris illis
Pompa rogusue pium tumuli condonet honorem:
Putida spargantur campis, auiumq; terenda
Morsibus, infesto maculent rus vndiq; tabo.
Tu quoq; rex sæuam si quid sapis effuge nuptam,
Ne lupa consimilem sibi fætum gignat, & ex te
Bellua consurgat proprio nocitura parenti.
Dic Rotho perpetue timidorum irrisor, an vltos
Frothonem satis esse putas, qui funera septem
Vindictæ vnius impendimus? ecce feruntur
Exanimes, qui non rebus sed imagine tantum
Imperium coluere tuum, fraudemq; parabant
Obsequio. sed ne semper spes illa subibat
Quod solet ingenuis sua respondere propago
More secutura sortem quam sanguine traxit.
Nunc ergo Ingelle, melius quàm tempore lapso
Letharum dici dominus Daniæq; mereris.
Imberbis quando ductum auspiciumq; sequebar
Militiæ rex Hako tuæ, lasciua perosus.
Ingenia & luxum, nil præter bella colebam,
Exercens animum cum corpore, mente prophanum
Omne relegaui, stomachoq; placentia fugi,

Fortia complexus animo, nanq; arma professus
Aspera vestis erat cultusq; parabilis olim,
Rara quies, somniq; breues, labor ocia longe
Propulit, & parco fluxerunt tempora sumptu.
Non vt nunc quidam quibus insatiata cupido
Ingluuie cæca visum rationis inumbrat.
Horum aliquis vestis operosæ tegmine cultus
Molliter alipedem flectit, sparsamq; renodat
Cæsariem, & laxos patitur fluitare capillos,
Carpit superbos. *Discere sæpe foro, turpiq; inhiare lucello*
Gaudet, & hoc studio vitam solatur inertem,
Venali celebrans commissa negocia lingua.
Vi violat leges, & ferro iura lacessit,
Obterit innocuos, alieno pascitur ære,
Stupra gulamq; colit, risu conuiuia mordax
Insequitur, sic scorta petens vt sarculus herbam.
Occidit ignauus dum prælia pace quiescunt
In media si valle cubet, testudine nulla
Tutus erit qui fata timet, sors vltima viuum
Quenq; rapit, latebra lethum depellere non est.
Ast ego qui totum concussi cladibus orbem
Leni morte fruar, placidoq; sub astra leuandus
Funere, vi morbi defungar vulneris expers?

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SEXTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER SEPTIMVS.



INGELLO quatuor filios fuisse, ex ijsdemq; tribus bello consumptis, Olauum solum post patrem regnasse, perita rerum prodit antiquitas, quem quidam Ingelli sorore editum, incerto opinionis arbitrio perhibent. Huius actus vetustatis squalore conspersos, parum iusta notitia posteritas apprehendit, extremum duntaxat prudentiæ eius monitum memoria vendicauit. Quippe cum supremis fati viribus arctaretur, Frothoni & Haraldo filijs consulturus, alterum terris, alterum aquis regia ditione præesse, eamq; potestatis differentiam non diutina vsurpatione, sed annua vicissitudine sortiri iubet. Ita regnandi inter eos conditione æquata, prior Frotho maritimarum rerum regimine potitus, crebris piraticæ damnis deformis euasit. Infortunij causa recentia nautarum coniugia fuere, domesticas tori voluptates externis militiæ laboribus præferentium. Interiecto tempore natu minor Haraldus maris dominationem sortitus, vacuum coniugio militem legit, fraternæ frustrationis euentum metuens. Fortuna delectui respondit. Quippe tam gloriosum piratam egit, quàm frater inglorium gesserat. Quæ res fraternam ei inuidiã peperit. Quinetiam eorum coniuges Sygne & Vluilda, quarum altera Suetiæ rege Syuardo, altera Carolo Gothiæ præfecto orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorum soluêre conuictus. Quo euenit, vt Haraldus & Frotho rei familiaris societate conuulsa, communem partientes supellectilem, plus muliebris rixæ iurgijs, quàm fraternæ charitatis officijs indulgerent. Sed & Frotho fratris claritate deformem se fieri contemptumq; sibi strui iudicans, à quodam fami-

liarium

liarium occulte eum interfici iubet, quod quem ætate vinceret, ab eo se virtute superari videret. Quo peracto ne scelus à conscio proderetur, insidiarum ministrum tacite trucidandum curat. Post hæc vt innocentiæ sibi fidem pareret, notamq; sceleris euitaret, quisnam rerum casus inopina germanum clade sustulerit, latius inuestigari præcepit. Sed neque tot artibus perficere potuit, quo minus eum tacita vulgi notaret opinio. A quo Carolus postmodum quis Haraldum occidisset rogatus, dissimulanter ab eo notæ rei quæstionem agi respondit. Quo dicto mortis causam adciuit, Frothone exprobratum sibi latenter parricidium iudicante. Post hæc Haraldus & Haldanus filij ex Sygne Caroli filia suscepti, cum ad necem à patruo quærerentur, ab eorum tutoribus callidior seruandorum pupillorum ratio excogitata est. Nam truncos luporum vngues subtellibus annectentes, contiguum penatibus suis lutum, obfusamque niuibus humum crebris decursibus exarare cœperunt, ferini incessus speciem præbituri. Post hæc trucidatis ancillarum liberis, eorumq; corporibus frustatim discerptis, lacera passim membra disijciunt. Itaque requisitis adolescentibus, nec inuentis, fusi reperiuntur artus, ferarum vestigia demonstrantur, tellus cruore delibuta conspicitur: creditum est pueros lupina ingluuie consumptos, nec cuiquam ferè de tam manifesto lacerationis argumento dubitare concessum: cuius spectaculi fides pupillis præsidio fuit. Qui mox à tutoribus caua conclusi ilice, ne vllum vitæ eorum indicium ederetur, diu sub canum specie nutriebantur: latrantum quoque eis vocabula indita: quo minus latentium opinio vulgaretur. Solus Frotho mortis eorum fide repudiata, latebræ locum ex perita augurij fœmina cognoscere instituit. Cuius carminum tanta vis erat, vt rem quantalibet nodorum consertione perplexam, è longinquo soli sibi conspicuam ad contactum euocare posse videretur. *Magicæ artis efficacia.* Hæc Regnonem quendam occulte circa illos educationis officium peregisse, eosq; tegendæ rei gratia caninis censuisse nominibus astruebat. Qui cum se inusitata carminum violentia latibulis egestos incantantis obtutibus admoueri conspicerent, ne tam horrendæ coactionis imperio proderentur, gremium eius accepti à tutoribus auri incussione perfundunt. Quæ recepto munere, repentina morbi simulatione par exanimi concidit. Perquirentibus ministris causam tam subiti lapsus, inscrutabilem filiorum Haraldi fugam existere memorabat, quorum eximia vis etiam atrocissimos carminum temperaret effectus. Ita paruulo contenta beneficio, maius à rege præmium præstolari passa non est. Post hæc Regno suam ac pupillorum opinionem populari sermone crebrescere expertus, in Feoniam vtrosq; deuexit. Vbi à Frothone captus, adolescentes se custodia prosecutum fatetur, precaturq; regem pupillis quos patre priuauerit parcat, nec se duplici parricidio obiectare felicitatis loco ducat. Quo dicto sæuitiam eius in ruborem conuertit, pollicitusq; est, si quid ab eis in patria nouaretur, se regi indicia delaturum. Ita pupillis incolumitate parta, metu liber, multos annos confecit. Qui cum adulti Sialandiam petiuissent, vltionem patris ab amicis exequi iussi, non se ac patruum annua luce potituros vouerunt. Quo comperto Regno pacti memoria concitatus, noctu regiam petit, seq; promissæ rei indicem venire tacite asserit. Dormientem tamen ad vigilias euocare passus non est, eo quod Frotho excitationis suæ pœnas ferro exigere solitus fuerat. Tanti quondam regium somnum importuna frustratione perrumpere existimatum est. *Regis somnũ si quis olim interrupisset, ferro puniebatur.* Id Frotho mane ex vigilibus expertus, vt animaduertit Regnonem insidiarum nuncium attulisse, contracto milite sæuitia fraudem præcurrere statuit. Nec aliud Haraldi filijs auxilio, quàm furoris simulatio fuit. Nam cum se ex improuiso occupari conspicerent, perinde ac furijs acti lymphantibus morem gerere cœperunt. Quos cum Frotho mente captos putaret, propositum remisit, deforme existimans ferro petere, qui ferrum in se conuertere viderentur. A quibus proxima nocte incendio consumptus, dignas parricidij pœnas pependit. Quippe regiam adorti, reginam in primis lapideo obruere congestu: igne deinde penatibus applicato, Frothonem in excisi dudum specus angustias & opacos cuniculorum recessus obrepere coëgerunt. Vbi dum clausus delitescit, vapore & fumo strangulatus interijt.

Perempto Frothone cum Haldanus ternos circiter annos patriæ præfuisset, Haraldo fratri regnandi iure perfunctorie tradito, Olandiam eiq; finitimas insulas quas à Suetiæ complexu sinuosus aquarum diuellit anfractus, piraticis populatur iniurijs. Ibidem subductis hyeme nauigijs ac vallo cinctis expeditioni triennium dedit. Post hæc Suetiæ manus iniecit, eiusq; regem bello consumpsit. Cuius nepotem Ericum, patrui vero sui Frothonis filium pugna postmodū excepturus, postquam pugilem eius Haquinum hebetandi carminibus ferri peritum didicit, eximiæ magnitudinis clauam ferreis consertā nodis, tunsionis vsibus adaptauit, perinde ac præstigij vires ligneo robore debellaturus. Deinde cum cęteris conspicuo virtutis habitu præmineret, inter acerrimos hostium procursus obnupto galea capite, scuti inops libratum clauæ robur in obiecta clypeorum munimina geminæ manus ope torquebat. Nec erat vllum tantæ soliditatis obstaculum, quod non frustatim adactæ molis impulsus obtereret. Quo euenit vt occursantem sibi in acie pugilem acriori gestaminis impactione subrueret. Victus tamen & in Helsingiam fuga delapsus, Vitolfum quendam olim Haraldo militantem saucij corporis curam petiturus accessit. Hic in castris maiore ætatis parte consumpta, tandem in huius prouinciæ solitudinem post tristia ducis fata concesserat, ibiq; rusticæ vitæ cultu consueta militiæ studia relaxabat. Qui quod hostilibus sæpe telis petitus fuerat, non infimam medendi peritiam assidua vulnerum suorum curatione contraxerat. Si quis vero operam eius blandimentis exposceret, hunc medelæ loco occultæ læsionis noxa afficere solitus erat, aliquanto speciosius beneficia minis quàm adulatione exposci iudicans. Idem Erici milites penatibus suis occupandi Haldani cupidine imminentes ita videndi officio spoliauit, vt propinquas ædes nec prospectu capere, nec certis possent vestigijs indagare. Adeò luminum vsum nubilus quidam error obtuderat. Cuius opera Haldanus virium integritatem adeptus, accito Thorone conspectioris ingenij pugile, Erico bellum denunciat. Quem cum productis ediuerso copijs militum numero præstare conspiceret, occultatam agminis partem inter propinquos viæ frutices delitere præcepit, hostem per angustiora semitæ compendia gradientem insidijs consumpturus. Quod præuidens Ericus, explorata progrediendi facultate, secessu vtendum putauit, ne proposito incedens tramite, hostium dolis inter præruptos montium vrgeretur anfractus. Igitur apud conuallem arduis montium iugis vtrinq; conseptam mutuis viribus pugna conseritur. In qua Haldanus inclinatam suorum aciem conspicatus, frequentem saxis rupem cum Thorone conscendit, indeq; erutas moles in subiectum hostem deuoluit, quarum pondere & ruina aciem in occiduo constitutam oppressit. Quo euenit, vt victoriam quam armis amiserat, cautibus recuperaret. Ob cuius facti virtutem Biargrammi cognomen accepit: quod vocabulum ex montium efferitatis nuncupatione compactum videtur. Igitur apud Sueones tantus haberi cœpit, vt magni Thor filius existimatus, diuinis à populo honoribus donaretur, ac publico dignus libamine censeretur. Sed quoniam ægre deuictorum ingenia quiescere solitum est, & in vetitum semper subactorum obluctatur improbitas, accidit vt Ericus dum fugæ damnis consulere studet, subiectas Haldano prouincias attentaret. Sed ne Daniam quidem ab hoc sæuitiæ genere immunem reliquit, perquam dignum existimans eius lacessere patriam, per quem sua abactus fuerat. Ita dum iniuriam inferre quàm repellere maluit, Suetiam armis hostilibus liberauit. Quippe cum Haldanus Haraldum fratrem ab eo tribus deuictum prælijs, quarto occisum cognosset, amittendi imperij metu relictis Sueonum agris patriā repetere coactus est. Ita Ericus, quo facilius Suetiæ regnū deseruit, hoc celerius recepit. Quē si fortuna æque in retinendo regno, ac recuperādo instruere voluisset, nequaquā Haldano prendendum dedisset. Cuius captionis modus hic erat: Reuersus in Suetiā Haldanus, occultata per insidias classe, binis obuiam Erico nauigijs proficiscitur. A quo denis petitus, varijs nauigationis reflexibus ad occultum suorum agmen relabitur. Quem longius insequente Erico, Danica ponto classis emergit. Circumuentus itaq; Ericus oblatum sibi sub seruiendi conditione spiritum repudiauit, lucemq; libertati præferre non passus, mori quàm obsequi præoptauit, ne vitæ cupiditate

Beneficia minus quàm adulatione exposcere speciosius est iudicatum.

ditate

ditate ex libero seruus euadere videretur, aut quem nuper fortuna æquasset, nouo famulatus officio coleret. Adeò salutẽ dedecore mercari virtus ignorat. Compeditus igitur & ad loca feris peruia relegatus, indignũ tanta animi maiestate exitum habuit. Haldanus gemini regni imperio potitus, opinionis suæ titulum tribus honestatis gradibus decorabat. Erat enim condendorum patrio more poëmatum peritia disertus, nec athletica minus virtute quàm regia potestate conspicuus. Audiens autem vegetioris ingenij piratas Tokonem & Anundum circumpositis imminere prouincijs, maritima pugna tentatos oppressit. Nihil enim veteres claritate magis expetendũ ducebant, quam non opum fulgor, sed armorum industria peperisset. Itaq; seditiones amplecti, instaurare lites, ocia fastidire, paci militiam anteferre, virtutum non rerum æstimatione censeri, plurimũ voluptatis in prælijs, minimum in conuiuijs reponere clarissimis quondam viris curæ extitit. Sed neq; diu Haldano æmulus defuit: nam Syualdus quidam claro admodum loco natus, apud Sueonũ concionem Frothonis ac coniugis eius exitio flebiliter memorato, tantũ Haldani odium penè omnibus ingenerauit, vt plurimorũ suffragijs nouarum rerũ licentiam assequeretur. Nec solo vocum fauore contentus, adeò plebis animũ ambitionis artibus occupauit, vt omnium ferè manus ad regiũ insigne capiti suo imprimendũ adduceret. Hic septem filios habebat tanto veneficiorum vsu callentes, vt sæpe subitis furoris viribus instincti solerent ore toruum infremere, scuta morsibus attrectare, torridas fauce prunas absumere, extructa quæuis incendia penetrare, nec posset conceptus dementiæ motus alio remedij genere quàm aut vinculorũ iniurijs aut cædis humanæ piaculo temperari. Tantã illis rabiem siue sæuitia ingenij, siue furiarum ferocitas inspirabat. Quibus auditis Haldanus, vt erat circa piraticã occupatus, expedire militibus dixit, vt qui in exteros hactenus desæuierint, nunc ciuium visceribus ferrum adigant, ereptiq; regni iniuriã propulsent, qui dilatandi curam gerere consueuerunt. Quo imminente Syualdus missis ad eum legatis iubet, si famã factis æquaret, & tantus re esset quantus opinione censeretur, se suamq; sobolem pugna solus excipiat, priuatoq; periculo publicũ redimat. Eo deinde respondente, legitimæ dimicationis formam duorum numerum excedere non debere: nil mirandũ, inquit Syualdus, hominem cœlibem proleq; vacuũ oblatos detrectare congressus, cui inops caloris natura deforme corporis animiq; frigus incusserit. Nec liberos ab eo diuersos existere, quem suæ generationis autorẽ habuerint, quod ab ipso commune nascendi principium traxerint. Ita se ac filios vnius hominis loco censendos esse, quibus veluti vnũ corpus à natura tributũ videatur. Cuius conuicij rubore permotus Haldanus, prouocationi parêre cœpit, tam contumeliosam cœlibatus exprobrationem egregijs virtutis operibus pensaturus. Cumq; per opacam fortè nemoris indaginem graderetur, hærentem obiter quercum humo radicitus eruit, solisq; spoliatam ramis in solidam clauæ speciem transformauit. Quo gestamine fretus, tali carmen breuitate compegit:

Veteres, ea claritate, quam armorum peperisset industria, nihil magis expetendũ putarunt.

Mira de septẽ fratribus veneficis historia.

En rude quod gerimus obnixo vertice pondus
Vulnera verticibus exitiumq; feret.
Sed neq; frondosi gestamen roboris vllum
Omine Gotenses horridiore premet.
Ardua comminuet nodosi robora colli,
Et caua syluestri tempora mole teret.
Claua quidem sæuum patriæ domitura furorem,
Nulla magis Suetis exitialis erit,
Ossa domans, lacerosq; virûm libranda per artus
Impia prærupto stipite terga premet,
Cagnatos pressura lares, fusura cruorem
Ciuis, & in patriam perniciosa lues.

His dictis Syualdum cum septem filijs attentatum acerrimas eorum vires eximia clauæ mole frustratus, exitio tradidit. Ea tempestate Harthbenus quidam ab Helsyngia veniens, raptas regum filias stupro fœdare gloriæ loco ducebat, illum perimere solitus, à quo peragendæ Veneris vsu prohiberetur, illustres nuptias humi-

libus præferens, tantoq; ſe clariorem exiſtimans, quanto ſplendidiores concubitus per vim aſſequi potuiſſet. Nec vltionem effugit qui ſe ei comparatione virtutis æquare præſumeret. Tanta vero corporis magnitudine erat, vt nouem cubitis proceritatis eius dimenſio tenderetur. Huic duodecim athletæ contubernales fuere, quibus officio erat quoties illi præſaga pugnæ rabies inceſſiſſet, vinculorum remedio oborti furoris impetum propulſare. Ab his Haldanus Harthbenum, eiusq; pugiles viritim impetere iuſſus, non ſolum certamen ſpopondit, ſed etiam victoriam ſibi ingenti verborum fiducia promiſit. Quo audito Harthbenus repentino furiarum afflatu correptus, ſummas clypei partes morſus acerbitate conſumpſit, igneos ve[n]tri carbones mandere non deſtitit, raptas ore prunas in viſcerum ima transfudit, crepitantia flammarum pericula percurrit, ad poſtremum omni ſæuitiæ genere debacchatus, in ſex athletarum ſuorum præcordia furente manu ferrum conuertit. Quam inſaniam illi pugnandi auiditas an naturæ ferocitas attulit, incertum eſt. Haldanum deinde reſidua pugilum manu petiuit. A quo miræ granditatis malleo contuſus, vita ac victoria caruit, deditq; pœnas & Haldano quem prouocauerat, & regibus quorum ſanguine per vim potitus fuerat. At quoniam Haldano fors inopinas pugnæ cauſas porrigere conſueuit, quaſi nunquam virium eius experimentis contenta, accidit vt Egtherus Fynnenſis piratico Sueones moleſtaret incurſu. Quem Haldanus ternis adortus nauigijs, nam & ei totidem eſſe compererat, cum nocte prælium finiente debellare non poſſet, poſtera die ex prouocatione ſecum decernentem oppreſſit. Deinde cum Hatheri Reguli filiam Thorildam à Grimmone eximiarum virium athleta ſub duelli comminatione expeti comperiſſet, edictumq; à patre eſſet, potiturum ea qui pugilem amouiſſet, quanquam ad ſenectutem cœlebs peruenerat, non minus Reguli promiſſione quàm athletæ petulantia concitatus Noruagiam petit. Qua inita cunctas agnitionis ſuæ notas adulterina oris illuuie reſpergens, vt pugnæ locum acceſſit, prior enſem deſtringit. Quem ad hoſtilem ſciens obriguiſſe conſpectum, humi deiecit, alioq; vagina ſubmoto Grimmonem appetens, extremos loricæ nexus cum occidua clypei parte perſecuit. Quod factum Grimmo admiratione perſecutus, vetulum, inquit, acrius dimicantem non memini: ſtatimq; ferrum exerens obiectam gladio parmam penetrabili ſectione conuulſit. Cuius immorantem ictui dextram Haldanus nihil hæſitans obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium ſtringens, ferientis femur tranſegit, mutilati corporis vltionem exiguo vulnere proſecutus. Victor Haldanus victo reſiduum vitæ pecunia redimendi poteſtatem fecit, ne imbelli & manco miſeras animæ reliquias deformiter adimere videretur. Quo facto tantum ſe penè in ſeruando hoſte egit, quantum geſſerat in vincendo. Cuius victoriæ præmium Thorildæ nuptijs aſſecutus, filium ex ea Aſmundum ſuſtulit, à quo ſe Noruagiæ reges originem duxiſſe magni æſtimant, ab Haldano ſolennem generationis ſuæ ſeriem retexentes. Poſt hæc cum Ebbo pirata plebeij generis ad ſplendida coniugia capeſſenda virtutis fiducia concitatus, Sygrutham Gothenſium regis Vnguini filiam poſtularet, ac præterea Gothici regni dimidium in dotem expeteret, ſuper matrimonij admiſſione conſultus, conſenſum falſo ſpondendum monuit, ſeq; nuptias fruſtraturum promiſit. Quinetiam ſedendi locum ſibi inter conuiuarũ diſcubitus aſſignari præcepit. Probante conſilium Vnguino, omnem regiæ dignitatis ſpeciem peregrina corporis deformitate corrumpens, noctuq; nuptijs ſuperueniens, occurrentibus formidini fuit, maiorem humano habitu virum aduenisse mirantibus. Qui mox vt regiam intrauit circunſpectis omnibus quærit quis proximum regi diſcubitum occupauerit. Ebbone deinde futurum Vnguini generum eius lateri coniunctũ dicente, per ſummam verborum iracundiam percontatur, qua veſania quibuſue furijs eo petulantiæ adductus ſit, vt deſpicabiles generis ſui ſordes eximiæ nobilitatis ſplendori miſcere præſumat, ruſticasq; manus regiæ genti inſerere audeat: nec id quidem expetere contentus, etiam alieni regni conſortium captare videatur. Deinde eum ferro ſecum decernere iubet, non prius voto quàm victoria potiturũ. Quo nocturnum monſtris certamen, diurnum hominibus congruere reſpondente, ne temporis ex-

Harthbeni corporis proceritas.

Genealogia et origo regum Noruagiæ.

ris excusatione pugna abnui posset, lunæ splendore diem æquari perhibuit. Taliter adactum pugnæ Ebbonem conuiuio in spectaculū verso prostrauit, nuptiasq; exequijs mutauit. Qui interiectis annis in patriam decedens cum sine liberis esset, regias opes Vnguino testamento legauit, eumq; regem constituit. Hic postmodū ab æmulo cui Regnaldo nomen erat bello oppressus, filium Syualdum reliquit. Huius filia Syritha adeò spectatæ pudicitiæ erat, vt cum ob formę pulchritudinem ingenti procorum frequentia peteretur, ad neminem ex eis inspectandum adduci posse videretur. Cuius continentiæ fiducia à patre coniugem depoposcit, qui delenimentorum dulcedine mutuum eius conspectum impetrare quiuisset. Olim siquidem apud nos puellarum continentia magnopere visus petulantiam edomare solebat, ne mentis integritas oculorū libertate corrumperetur, affectabaturq;, vt cordis castimoniam, oris modestia fateretur. Tunc Otharus quidam Ebbonis filius siue gestarum rerum magnitudine, siue comitatis & facundiæ fiducia accensus, pertinacius postulandæ virginis ignibus æstuabat. Cuius obtutum omnibus ingenij neruis emollire connisus, cum demissum oculorum eius habitum nulla penitus arte flexisset, inuictæ seueritatis perseuerantiam miratus abscedit. Eiusdem rei cupidus gigas cum æque se effectu vacuum animaduerteret, fœminam subornat, quæ cum obtenta virginis familiaritate eius aliquandiu pedissequam egisset, hanc tandem à paternis procul penatibus quæsita callidius digressione seduxit, quam ipse mox irruens in arctiora montanæ crepidinis septa deuexit. Opinantur alij quod fœmineam mentitus effigiem cum insidiosa artis protractione domesticis puellam ædibus abduxisset, partes demum raptoris impleuerit. Quod vt comperit Otharus, indagandæ virginis gratia montis penita perscrutatus, inuentam oppresso gigante secum abduxit. Adeò autem gigantea sedulitas puellæ cæsariem nexili comarum astrictione reuinxerat, vt pilorum perplexa congeries crispata quadam cohærentia teneretur, nec facile præter ferrum quis posset consertos crinium extricare complexus. Denuò igitur varijs rerum irritamentis aggressus puellarem in se prouocare conspectum, cum diu torpentes nequicquam oculos attentasset, proposito parum ex sententia cedente, cœptū reliquit. Sed neq; puellam stupro violare sustinuit, ne splendido loco natam obscuro concubitus genere macularet. Quæ cum varios solitudinum anfractus diutius errabunda percurreret, contigit vt ad syluestris cuiusdam immanisq; fœminæ tugurium perueniret. A qua pascendi caprarum gregis officio deputata, cum denuò per Otharum libertatis auxilium impetrasset, talibus eius tentatur alloquijs:

Num meis mauis monitis adesse
Et pares votis sociare nexus
Quàm gregi præsens, olidisq; curam
Ferre capellis?
Impiæ dextram dominæ refelle
Et trucem præceps fugito magistram,
Vt rates mecum socias reuisens
Libera degas.
Linque commissæ studium bidentis,
Sperne caprinos agitare gressus,
Et tori consors refer apta nostris
Præmia votis.
O mihi tantis studijs petita
Torpidos rursum radios reflecte
Paululum motu facili pudicos
Erige vultus.
Ad lares hinc te statuam paternos
Et piæ lætam sociabo matri,
Si semel blandis agitata votis
Lumina pandas.
Quam tuli claustris toties gigantum
Confer antiquo meritum labori,
Et graues rerum miserata nisus
Parce rigori.

Quare etenim cerebrosa adeò dementire cœpisti, vt alienum ductare pecus, & in monstrorum famulitio numerari præoptes, quam pari consensus aptitudine mutuum tori promouere contractum? Illa nihilominus ne pudicæ mentis constantia, ad externos titubaret aspectus, luminum habitum immoto palpebrarum rigore continuit. Quantæ porrò pudicitiæ seculi illius fœminas extitisse putemus, quæ ne ad leuem quidem oculorum motum maximis amatorum irritamentis adduci potuerunt? Cum ergo Otharus ne gemini quidem beneficij meritis virgineū in se visum concitare quiuisset, pudore & ægritudine fatigatus classem repetijt. Cumq; Syritha more pristino decursis late scopulis, in Ebbonis fortè sedes erronea

Quanta quondam fœminarum fuerit pudicitia.

peruenisset, nuditatis & inopiæ rubore egentium se filiam astruebat. Animaduertens autem hanc Othari mater, quamuis marcore illitam, inopiq; contectã amiculo, à generosis pullulasse ramalibus, honorato sedendi loco susceptam, reuerenda secũ comitate detinuit. Nobilitatem quippe virginis index forma prodebat, & vultu genus interprete resultabat. Quam videns Otharus, cur vultũ peplo obscuraret inquirit. Cuius animũ certius experturus, nupturam sibi fœminã fingit, eiusq; torũ conscendens, lucernã Syrithæ gestandã committit. Quæ cũ absumptis penè lychnis admoto propius igne premeretur, tantũ patientiæ specimen præbuit, vt manũ absq; motu continere visa, nullã ardoris molestiã sentire crederetur. Externũ quippe æstum cohibebat interior, & pruritantis animi feruor adustæ cutis incendium temperabat. Quæ demũ ab Otharo manui consulere iussa, placidos in eum obtutus verecunda luminum erectione conuertit, statimq; semoto nuptiarũ figmento, genialẽ torũ nuptura conscendit. Cumq; postmodũ Syualdus comprehensum Otharũ ob illatum filiæ stuprũ suspendio consumendũ duxisset, cõtinuò Syritha raptus sui casibus explicatis, non solũ eum in regis gratiã reduxit, sed etiam patrẽ ad eius sororẽ matrimonio sibi copulãdã adduxit. Post hæc inter Syualdũ Regnaldũq; exquisitæ probitatis militibus vtrobiq; delectis, apud Sialandiã prælium agitur, in quo cum triduo mutuis cædibus exacto ob summã vtriusq; partis virtutẽ incerti victoriæ procursus existerent, Otharus siue diutinæ pugnæ tædio, siue gloriæ æmulatione correptus, cũ mortis contemptu confertissimos hostes irrumpit, Regnaldoq; inter fortissimas militũ acies obtruncato, subitã Danis victoriam peperit. Insigne hoc præliũ maximorũ procerũ ignauia fuit. Adeò siquidem rei summa perhorruit, vt fortissimi Sueonũ quadraginta terga fugæ dedisse dicantur, quorũ pręcipuus Starcatherus nulla sæuitia rerũ aut periculorum magnitudine quati solitus, nescio qua nunc obrepente formidine sociorũ fugam sequi quam spernere præoptauit. Crediderim hunc metum ei diuinis viribus iniectum, ne supra humanam fortitudinem virtute sibi præditus videretur. Adeò nihil perfecti mortalium felicitas habere consueuit. Tunc hi omnes maximi piratarum Haconis quasi quædã belli reliquiæ ad eum delapsæ commilitium amplectuntur.

Starcatheri fuga.

De Sigaro rege, à quo villa Syersted nomen accepit.

POST hæc Syualdo filius Sigarus succedit, cui filij Syualdus, Alf, & Algerus fuere, filiaq; Sygne: è quibus Alf cæteris animo formaq; præstantior, piraticis incumbebat officijs: cuius etiam insignem candore cæsariem tantus comæ decor asperserat, vt argenteo crine nitere putaretur. Eodem tempore Gothorum rex Syuardus filios habuisse fertur Wemundum & Ostenum, filiamq; Aluildam, quæ tantam verecundiæ fidem ab ipsis propemodum incunabulis præferebat, vt os peplo iugiter obnuptum haberet, quo minus formam suam alienæ libidinis irritamentum efficeret. Huic pater in arctam admodum custodiam relegatę viperam anguemq; educandos commisit, pudicitiam eius adultorum tandem reptilium custodia vallaturus. Neq; enim facile thalamus inuestigari poterat, quem tanti discriminis pessulus obserabat. Statuit etiam, vt si quis eius aditum frustra tentasset, protinus amputandum caput, paloq; refigendum præberet. Ita annexus petulantię metus concitata iuuenum ingenia castigabat. Tunc Alf Sigari filius, rẽ hoc illustrius quo periculosius tentandam existimans, proci titulum professus, animalia propter virginis conclaue excubantia debellare iubetur, quod edicti ratione eorum victori virgineus deberetur amplexus. Quorũ vt acrius aduersum se rabiem excitaret, cruenta corpus pelle contexit. Qua succinctus, mox vt septi valuas subijt, torridam calibem forcipe comprehensam, hiantis viperæ faucibus immersit, eamq; exanimem prostrauit. Anguem deinde sinuosa volubilitate prolapsum, inter medios rictus telum iaculatus absumpsit. Cumq; pacti conditione connexum victoriæ pignus expeteret, refert Syuardus hunc sibi generum acceptari, in quem filia solidum optionis arbitrium contulisset. Cumq; sola puellæ mater proci votum difficulter exciperet, mentem filiæ secreto perlustrat alloquio. Qua procum impensius ob virtutem laudante, conuicijs eam acrius lacerat, quod elisis pudicitiæ neruis specierum illecebra caperetur, omissaq; virtutis censura adulantibus formæ blanditijs lasciuæ mentis intuitum exhiberet. Ita Aluilda ad Danici iuuenis con-

nis con-

nis contemptum adducta, virili veste fœmineam permutauit, atq; ex pudica admo
dum puella ferocem piratam agere cœpit. Compluribus quoq; eiusdem voti puel
lis in commilitium adcitis, eo fortè loci peruenit, vbi piratarū agmen amissi bello
ducis interitū deplorabat. A quibus ob formæ pulchritudinem piraticæ princeps
creata, maiores muliebri virtute res edidit. Quam Alf crebris nauigationis labori-
bus insectari conatus, in Blacmannorū fortè classem hyeme incidit. Quo tempo-
re densatis aquarum coactibus tanta glaciei moles naues corripuit, vt eis nulla re-
migandi vis processum struere potuisset. Cumq; frigoris diuturnitas tutiorem cō-
clusis sponderet incessum, iubet Alf suos concretum pelagi sinum caligatis tenta-
re vestigijs, calceorum lubricitate deposita, glaciale planum firmius percursuros. *Glaciē calcandi modus.*
Quos Blacmanni succincta pedum agilitate fugæ consulere rati, inita cum eis pu-
gna, vacillantibus nimirū cessere vestigijs, vtpote quorum ancipites gradus subie-
ctis plantis lubricū impellebat. Dani vero crustatum algore pelagus passu tutiore
permensi, infirmos hostium elisere progressus. Quibus deuictis, nauigationem in
Finniam vertunt. Vbi contractiorem fortè sinum ingressi, missis qui rerū habitum
explorarent, paucis nauibus portū occupari cognoscunt. Aluilda quippe easdem
faucium angustias prior classe petiuerat. Quæ cum ignotas eminus puppes ades-
se conspiceret, præpeti remigio velox in eorum defertur occursum, irrumpere ho-
stē quam operiri satius iudicans. Tunc Alf prohibentibus socijs plures naues pau-
cioribus attentari, indignum respondit, vt Aluildę quis perferat paucarū puppium
obiectu procursus sui studia deturbari, præfatus paruæ rei momento magnorum
operum titulos respergendos non esse: nec parua Danis admiratio fuit, vnde ho-
stium corporibus talis formæ decor, tantaq; membrorum aptitudo suppeteret. Vt
ergo naualem committere pugnam cœperunt, iuuenis Aluildæ proram insiliens
in puppim vsq; facta resistentium strage progreditur. Cuius comes Borcarus de-
cussa Aluildæ galea, mentiq; eius lenitate conspecta, animaduertit osculis non ar-
mis agendum esse, telorumq; rigore deposito blandioribus hostem officijs attre-
ctandam. Igitur Alf quam terra mariq; tot obstantibus periculis indefesso labore
quæsierat supra spem offerri gauisus, cupidius apprehensam, virilem cultum in
muliebrem conuertere coëgit, ex qua postmodum filiam Guritham procreauit.
Sed & Borcarus Aluildæ comitem Gro nomine matrimonio complexus, filium
ex ea Haraldum suscepit, quem sequens ætas Hyldetan cognominauit. Et ne quis
hunc bellis sexum insudasse miretur, quædam de talium fœminarum conditione
& moribus compendio modicæ digressionis expediam. Fuere quondam apud
Danos fœminæ, quæ formam suam in virilem habitum conuertentes, omnia penè
temporum momenta ad excolendam militiam conferebant, ne virtutis neruos *Fœminarū Danicarum illustrium quondam studium.*
luxuriæ contagione hebetari paterentur. Siquidem delicatū viuendi genus pero-
sæ, corpus animumq; patientia ac labore durare solebant, totamq; fœmineæ leui-
tatis mollitiem abdicantes, muliebre ingenium virili vti sæuitia cogebant. Sed &
tanta cura rei militaris notitiā captabant, vt fœminas exuisse quiuis putaret, pręci-
pue vero quibus aut ingenij vigor, aut decora corporum proceritas erat, id vitę ge-
nus incedere consueuerant. Hæ ergo perinde ac natiuę conditionis immemores,
rigoremq; blanditijs anteferentes, bella pro basijs intentabant, sanguinemq; non
oscula delibantes, armorū potius quam amorum officia frequentabant, manusq;
quas in telas aptare debuerant, telorū obsequijs exhibebant, vt iam non lecto, sed
letho studentes spiculis appeterent, quos mulcere specie potuissent. Nunc à diuer
ticulo propositum repetā. Veris initio cum Alf, & Algerus repetitis piraticæ ope-
ribus varia pelagus nauigatione tentarent, in Hamundi Reguli filios Helwin, Hag
barthum & Hamundum centenis incidêre nauigijs. Quibus illato prælio cum fes-
sas cæde dextras sola crepusculi caligo dirimeret, noctu militi fœdus imponitur,
quod postero die perpeti inuicem iure firmatū est, tanto vulnere hesterna pugna
vtrobiq; suscepto, vt nulla renouandi certaminis facultas existeret. Ita quos par vir
tus exhausit, necessitas in pacem coëgit. Per idem tempus Hildigisleus claro Teu-
tonum loco ortus, formæ & nobilitatis fiducia Sygnem Sigari filiam postulabat,
apud quem maximum ei contemptum obscuritas peperit, quod fortitudine va-

cuus, aliena probitate fortunam instruere videretur. Præcipue eandem in amorẽ
Haconis magnaliũ eius spectata deflexit opinio. Quippe maiorẽ fortium quã mol
lium respectũ agebat, nec formæ, sed operũ insignia mirabatur, sciens omne deco-
ris blandimentum sola virtutis æstimatione sordescere, nec æqua illi lance confer-
ri. Sunt enim puellæ, quæ potius amatorũ claritate quàm specie capiuntur, quasq;
non oris, sed mentis habitum æstimantes, in alternũ copulæ votũ solus animi re-
spectus accendit. Hagbarthus vero cum Sigari filijs Daniã petens, ijsdemq; igna-
ris sororis eorũ alloquio potitus, tandẽ eam ad clandestini concubitus promissio-
nem fide sibi obligandã adduxit. Quæ postmodũ fortè pedissequis insignes proce-
rum titulos conferentibus Hildigisleo Haconem prætulit, in illo nihil præter spe-
ciem laudabile reperiri, in isto oris liturã animi flore pensari testata. Nec eum sim-
plici laudationis genere extulisse contenta, tali concentu vsa perhibetur:

Hic candoris inops prima probitate relucet,
Vultum vigore metiens.
Nam damnum rigidæ redimit mens ardua formæ,
Mendamq; vicit corporis.
Corde micat species, facies feritate iuuatur,
Ipso rigore præcluis.
Hæc candore beat mentem, sed mente colorem
Morum seuerus arbiter.
Huic precium non forma facit, sed fortior ausus
Armisq; parca claritas.
Ast illum capitis decor approbat, & nitor oris,
Vertexq; crine fulgidus.
Sordet inane decus formæ, confunditur in se
Fallax decoris dignitas.
Disparibus studijs virtus, speciesq; reguntur,
Hæc perstat, illa deperit.
Importat vitium vacuus color, hunc leuis anni
Fluxus gradatim dißipat.
Ast probitas meliore loco sua pectora format
Nec lapsa prorsus excidit.
Exteriore bono vulgaris fallitur aura,
Rectiq; normam negligit.
At mihi censura virtus potiore probatur,
Spreta decoris gratia.

Quæ vox ita ad astantium aures delapsa, vt Hagbarthus Haconis laudari vo-
cabulo putaretur. A qua cum Hildegisleus Hagbarthum sibi prælatũ dolenter tu-
lisset, Bolwisum quendam luminibus captum muneribus illicit, qui Sigari & Ha-
mundi filios ad amicitias odio permutandas adduceret. Rex quippe Sigarus se-
num duorum, quorum alter Bolwisus erat, consilio cuncta ferè gerere consueue-
rat. Horum tam discors ingenium fuit, vt alter inimicitijs dissidentes, in gratiam
Senum duorũ dispar studiũ. reducere solitus esset: alteri curæ foret amicitia iunctos odio sequestrare, & simul
tatum pestes alternis ventilare dissidijs. Primum itaq; Bolwisus apud Sigari filios
Hamundi sobolem pleno obtrectationis mendacio lacerabat, affirmans eam nun-
quam fida pace societatis iura seruare solitam, bello potius quàm fœdere conti-
nendam. Itaq; iuuenum pactione perrupta Helwis & Hamundus, Hagbartho pro
cul agente, Sigari filijs Alf & Algero prælium inferentibus apud portum, qui Sinus
Hamundi dicitur, opprimuntur. Quos Hagbarthus postmodum integris viri-
bus superueniens in vltionem fratrum bello consumpsit. Hildigisleus ambas na-
tes telo traiectus elabitur. Quæ res insectandorum risu Teutonum occasio extitit,
quod opprobrij nota plagæ deformitas non careret. Post hæc Hagbarthus mu-
liebri corpus cultu instruens, tanquam Sigari filiam fraterna clade non læserit, so-
litarius eam acceptæ promissionis fiducia repetit, plus securitatis ex ipsius fide,
quàm suo facinore formidinis contrahens, adeò libido periculum contemnit. Et

ne profectioni causa deesse videretur, pugnacem Haconis famulam profitendo, legationem eius ad Sigarum perferre se dixit. Cumq; noctu inter pedissequas cubitum reciperetur, pedesq; ei ab ancillulis lauandi officio pertergerentur, interrogatus, quid hispidis adeò cruribus esset, manusq; parum blandi contactus haberet, hoc modo respondit:

Quid miri tenerum nobis durescere subtel,
Et longos hirto crure manere pilos?
Cui plantas toties subiecta relisit harena,
Et vepres medium corripuere gradum?
Nunc saltu nemus experior, nunc æquora cursu,
Nunc mare, nunc tellus, nunc iter vnda mihi.
Sed neq; ferratis conclusum nexibus vber,
Aut iaculis solitum, missilibusq; premi,
Ad tactum vestro potuit mollescere ritu
Quas chlamydis tegmen aut toga leuis habet.
Nec colus aut calathi, sed cæde madentia tela
Officium nostræ composuere manus.

Cuius affirmationem Sygne consentaneo dissimulationis genere prosequi nõ morata, par esse refert manus vulnera sæpius quàm vellera, pugnam quàm pensa tractantes, consentaneam officio præferre duritiem, nec tractabili fœminarum mollitudine eneruem leuitatis speciem alienis contactibus exhibere. Quippe eas partim bellico labore, partim nauigandi consuetudine duratas esse. Neq; enim bellatricem Haconis vernulã muliebribus inseruire negocijs, sed iaculandis hastis, torquendisq; missilibus oblitam cruore dexteram afferre consueuisse. Quamobrem mirandum non esse plantas ingenti itinerum emensione duratas, quasq; decursa toties littora scabris lapidum fragmentis obtriuerint calloso rigore lentescere, nec parem earum teneritudini contactum præ se ferre, quarum vestigia digressus expertia aulicis iugiter liminibus includantur. Quam quum Hagbarthus perinde ac honoratiorem cubandi locum habiturus tori sociam recepisset, inter mutuæ voluptatis colloquia talibus sensim orsis compellat:

Si captum genitor tuus Me tristi dederit neci,
Nunquid coniugij fidem Tanti fœderis immemor
Post fatum repetes meum? Nam si sors ea cesserit,
Haud spero veniæ locum, Nec parcens miserebitur
Vlturus sobolem parens, Nam fratres necui tuos
Priuatos ope nautica, Et nunc te patre nescio
Ac si nil prius egerim Votis illius obuiam
Communi teneo toro. Dic ergo Venus vnica
Quam voti speciem feres Complexu solito carens?

Ad hæc Sygne:

Me crede tecum chare velle commori
Si sors exitij prætulerit vicem,
Nec vlla vitæ prorogare tempora,
Quum te mors tumulo tristis adegerit.
Nam si supremam fortè lucem clauseris,
Lictorum rabido subditus ausui,
Quocunq; letho præfocetur halitus,
Morbo seu gladio gurgite vel solo,
Omnis petulcæ labis ignes abdico,
Et me consimili deuoueo neci,
Vt quos idem fœdus tori reuinxerat,
Idem supplicij contineat modus,
Nec hunc necis sensura pœnas desertam,
Quem dignum Venere constitui mea,
Qui prima nostri carpsit oris oscula

Et floris teneri primitias tulit.
Nullum puto votum futurum certius,
Si quid fœminea vox fidei gerit.

Quæ vox ita Hagbarthi animum vegetauit, vt plus voluptatis in eius promiſſo quàm periculi in ſua digreſſione reponeret. Qui quum ab ancillulis proditus à Sigari lictoribus oppugnaretur, diu ſe ſtrenua pugna defendit, compluresq; ex eis in aditu trucidauit. Comprehenſus tandem, & ad concionem perductus, diuerſa plebis ſuffragia expertus eſt. Siquidem complures ſupplicium ab eo tam grauis iniuriæ exigendum dicebant. Sed Bilwiſus Bolwiſi frater, alijq; ſententiæ potioris autores, potius ſtrenua eius opera vtendum, quàm crudelius in eum conſulendum monebant. Tunc ſubiens Bolwiſus, iniqua affirmabat conſilia, quæ regem quum vltione vti debeat, ignoſcere iubeant, & iuſtum iracundiæ motum indigna miſeratione deleniant. Quo enim pacto Sigarum circa hunc parcendi miſerendiúe ſtudio moueri poſſe, à quo non ſolum gemino filiorum ſolatio ſpoliatus, ſed etiã corruptæ filiæ contumelia reſperſus videatur? Quam ſententiam maiore concionis parte ſuffragijs proſequente, damnatur Hagbarthus, ſtipesq; eum excepturus erigitur. Quo euenit, vt qui prius nullum penè triſte ſuffragium habuerat, omnium ſæuitia mulctaretur. Quem regina mox porrecto poculo ſitim lenire iuſſum, tali minarum inflictione ſolicitat:

Nunc inſolens Hagbarthe Quem morte dignum concio
Adiudicauit omnis, Sitis fugandæ gratia
Ori dabis bibendum Cypho liquorem corneo.
Ob hoc metum refutans Vitæ ſupremo tempore
Audacibus labellis Letale liba poculum,
Quo potus inferorum Mox applicere ſedibus,
Iturus in recluſam Ditis ſeueri regiam,
Patibuloq; corpus, Orco daturus ſpiritum.

Tunc iuuenis oblatum apprehendens poculũ, tale fertur intuliſſe reſponſum:

Hac guſtum capiam manu ſupremum,
Extremæ quoq; potionis hauſtum,
Qua natos tibi ſuſtuli gemellos.
Iam non elyſios inultus axes
Non impune truces adibo manes,
Nam noſtro prius hos peracta niſu
Clades tartareis recluſit antris.
Hæc veſtro maduit cruore dextra,
Hæc proli teneros ademit annos,
Quam luci tua procreauit aluus,
Cui tunc nec funebris pepercit enſis.
Infamis mulier, furensq; mente,
Infelix genitrix & orba natis,
Sublatum tibi nulla reddet ætas,
Nec tempus redimet, dieſue quæuis
Demptum lethifero rigore pignus.

Ita mortis comminationem interfectorum à ſe iuuenum exprobratione vltus, reiecto in reginam poculo, os eius ſparſo meri liquore ſuffudit. Interea Sygne deflentes famulas an ſibi cœptorum ſociæ fieri paterentur, interrogat. Illæ quicquid dominæ voti incederet, ſuis ſpondent effectibus exequendum. Promiſſioni fides adiecta eſt. Deinde lachrymis ſuffuſa, quem vnice tori conſortem habuerit, fato inſequi velle ſe dicit, iubetq; mox vt ſignum è ſpecula datum eſſet, faces thalamo ſubdi, deinde laqueos ex peplis fieri, hiſdemq; fauces pulſo pedum fulcimine ſtrangulandas præberi. Aſſentientibus quo minorẽ mortis metum haberent, merũ propinat. Poſt hæc Hagbarthus ad montem, qui poſtmodũ ab ipſo vocabulum traxit, ſuſpendio conſumendus adducitur. Tunc experturus amaſiæ fidẽ, amiculũ ſuũ à lictoribus ſuſpendi præcepit, voluptati ſibi eſſe præfatus, ſi propinquæ mortis inſtar

inſtar alicuius ſpectaculi imaginem peruidiſſet. Quo impetrato, ſpeculæ cuſtos id circa Hagbarthum peragi ratus, concluſis intra aulã puellis conſpecta denunciat. Quę mox datis incendio tectis, ſubiecta pedibus robora depellentes, gulas laqueis obtorquendas dederunt. Igitur Hagbarthus regiam igni implicatam conſpiciens, ac notum conflagrare cubiculum, plus lætitiæ ſe ex amicæ fide, quàm mœroris ex propinqua morte ſentire perhibuit. Quinetiã aſtantes ad necem ſibi inferendam hortatus, in quàm paruo momento fatũ poneret, huiuſmodi carmine proteſtatur:

Ocyus ô iuuenes corruptus in aëra tollar,
Dulce mihi nupta eſt poſt tua fata mori.
Aſpicio crepitus & tecta rubentia flammis,
Pollicitusq; diu pacta reuelat amor.
En tua non dubijs completur pactio votis,
Quum vitæ mihi ſis, interitusq; comes.
Vnus erit finis, vnus poſt fœdera nexus,
Nec paſſim poterit prima perire Venus.
Felix qui tanto merui conſorte iuuari,
Nec male tartareos ſolus adire deos.
Ergo premant medias ſubiecta tenacula fauces,
Nil niſi quod libeat pœna ſuprema feret,
Quum reſtaurandæ Veneris ſpes certa ſuperſit
Et mors delicias mox habitura ſuas.
Axis vterq; iuuat, gemino celebrabitur orbe,
Vna animi requies, par in amore fides.

Ecce enim oblatum libens diſcrimen accipio, quum ne apud manes quidẽ amor ipſe participis ſui complexum deperire patiatur. Et cum dicto lictorum opera laqueo profligatur. Et ne cuiquam antiquitatis veſtigia prorſus exoleuiſſe credantur, prædictæ rei fides præſentibus locorum indicijs exhibetur, quum & Hagbarthus pago vocabulum extinctus intulerit, nec longe à Sigari oppido locus pateat, vbi plano paulululm agger elatior veteris fundi inſtar protuberantis fumi ſpeciem demonſtrat. Sed & quidam Abſaloni trabem ſe eo loci repertam vidiſſe narrauit, quam agreſtis vomere glebam rimatus offendit. His auditis Hako Hamundi filius, quum in vltione fratrum arma ab Hybernienſibus in Danos tranſlaturus videretur, ab Hakone Sialandico Wigeri filio, Starcatheroq; deſeritur, quorum poſt Regnaldi necem ad id vſq; tempus auxilijs vtebatur. Alter ſiquidem familiaritatis, alter originis intuitu mouebatur, diuerſaq; ratio par ambobus ſtudium peperit. Hakonem namq; ab inuaſione patriæ pietas deturbauit, quod cæteris aduerſum exteros bellum gerentibus, ipſe cum ciuibus præliaturus videretur. Starcatherus vero quod Sygari ſenilis hoſpitio vſus fuerat, hoſtem agere ſuperſedebat, ne bene meritum iniuria afficere putaretur. Tantum enim quidam hoſpitalitatis gratiæ deferunt, vt ad moleſtiam eis inferendam adduci non poſſint, quorum ſe quandoque humanitatis officia expertos meminerint. Sed & Hako plus damni in fratrum nece, quàm pugilum defectione reponens, in portum qui Danice Herwig, latine Exercituum ſinus dicitur, claſſe collata, militem exponit, pedeſtremq; aciẽ inſtruit, quo loci nunc oppidum ab Heſberno conſtructum, munimine ſuo præſidium accolis facit, aditumq; barbaræ feritatis eliminat. Deinde ſparſis trifariam copijs, geminam nauium partem, paucis remigio deſtinatis, ad Suſam amnem præmittit, quæ per obliquos aluei flexus ancipiti nauigatione progrediens, peditibus ſi res poſceret ſubſidium miniſtraret. Ipſe cum reſiduis pedeſtri itinere facto, ſyluestribus maxime locis ne cerneretur, inceſſit. Quæ via crebris quondam occluſa nemoribus, nunc partim aratris apta, tenui fruticum raritate prętexitur. Et ne progreſſis in planum arboreum deeſſet vmbraculum, ramalia ab eis incidi geſtariq; præcepit. Præterea ne quid properantibus oneri foret, veſtium partem ac vaginas abijci, nudosq; gladios deferri iuſſit. Ob cuius facti memoriam æternum monti vadoq; cognomen reliquit. Ita binas vigilum ſtationes nocturna progreſſione fruſtratus, quum in tertiam incidiſſet, mox ſpeculator inſolitum facti contemplatus

Hagbyr Danice vocatur.

Suſa amnis.

Frondes et frutices humano more videntur incedere.

euentum, acceſſo Sigari cubiculo ſtupendæ rei nuncium afferre ſe dixit, quod frondes ac frutices humano more gradientes aſpiceret. Tunc percontatus rex quantum nemoris diſtaret aduentus, vt propinquum eſſe cognouit, hoc monſtro fatum ſibi portendi ſubiunxit. Quo euenit vt ſucciſorum fruticum palus letalis publico nuncuparetur eloquio. Igitur locorum anguſtias veritus, relicto oppido conſpectiorem ſoli planitiem prælio hoſtes excepturus petiuit. Idem apud locum qui vulgo Walbrunna, latine cadauerum vel ſtragis puteus appellatur, geſta infeliciter pugna, protritus extinguitur. Tunc Haco victoria in crudelitatem verſa tanto facinore fortunam proſequi cœpit, vt promiſcuæ cædis auidus, nihil conditioni aut ſexui deferendum putaret. Sed neq; miſerationis aut verecundiæ reſpectui indulſit, quo minus fœmineo ferrum cruore reſpergeret, matresq; cum liberis communi ſtragis ſæuitia violaret. His auditis Syualdus Sigari filius, quum paternis hactenus penatibus inhæſiſſet, vltoris partes executurus exercitum contrahit. Igitur Haco multitudinis concurſu conterritus, cum tertia agminis parte in Herwig claſſem repetens, maritimo ſibi diſceſſu conſuluit. Cuius collega Haco cognomine Faſtuoſus, plus fiduciæ in recenti victoria, quàm metus in Haconis abſentia reponendum exiſtimans, mortemq; fugæ præferens, reſiduum tutabatur exercitum. Itaq; reductis pauliſper caſtris apud villam Axelſtadam naualem diutile præſtolatus occurſum, venientium tardius ſociorum ſegnitiem cauſabatur. Nondum enim ad deſtinatum portum immiſſa amni claſſis appulerat. Adeò autem Sigari clades Syualdiq; charitas promiſcuos plebis animos incitabant, vt vterq; ſe bello ſexus impenderet, nec certamẽ crederes fœmineis caruiſſe pręſidijs. Poſtera luce Haco, Syualdúſq; congreſſi, biduum extraxere pugna, in qua rebus atrociſſime decertatis, vtroq; duce proſtrato, Danorum reliquias victoria decorauit. Nocte vero prælium inſecuta ad conſtituti portus receptaculum claſſis Suſam rimata peruenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc ſolidioribus elementis concretum anguſtiæ limitant, vt vetante conſtrictionis inertia rarus puppium admittatur ingreſſus. Diluculo nautæ ſociorum cadauera conſpicati, funerandi ducis gratia, collem ſpectatæ magnitudinis extruunt, quem vſq; nunc opinione celebrem Haconis buſtum fama cognominat. Quorum multitudinem Borcarus cum Scanico repente equitatu adueniens, neci implicuit. Conſumpto hoſte vacuas remigio rates inſtruens, Hamundi filium anhela præceps celeritate perſequitur. Cuius congreſſu habito, contigit Haconem rebus infeliciter geſtis metu præcipitem in Scotorum patriam ternis euolare nauigijs, vbi decurſo biennio defungitur. Talia rerum bellorumq; diſcrimina adeò regiam apud Danos gentem exhauſerant, vt hanc ad ſolam Iuritham Alfi filiam, Sigari vero neptem redactam eſſe conſtaret. Qui quum ſe conſuetæ nobilitatis regimine defectos viderent, regnum popularibus tradunt, creatiſq; ex plebe principibus Oſtmaro Scaniæ, Hundingo Sialandiæ procurationem attribuunt. In Hanonem Fioniæ dominium conferunt. Penes Roricum atq; Haterum Iutiæ ſummam diſcreta poteſtate conſtituunt. Quod ne lateat quo regum poſteritas ſatore ſuccreuerit, occurrunt quædam neceſſariò pauliſper perſtringenda digreſſu. Feruntfortiſſimum Suetonum Gunnarum olim ob grauiſſimas cauſas Noruagiæ infenſum, laceſſendæ eius licentiam precibus impetratam maximis exaſperaſſe periculis, ac primum in Iather prouinciam propoſitos effudiſſe decurſus: quam partim flammis, partim cædibus implicans omiſſis rapinis tantum obſitos cadaueribus calles ac fuſas cruore ſemitas permeare gaudebat. Nam quum cæteri iugulis abſtinere, prædamq; magis quàm cædem affectare ſolerent, hic ſpolijs ſæuitiam anteponens, funeſtum animi libitum, humanis potiſſimum cladibus exercebat. Cuius atrocitate permoti incolæ, propinquum periculum publica deditione præueniunt. Sed & rex Normanorum Regnaldus vltimæ ſenectutis, audito tyranni ſtudio, filiam Drotam facto ſpecu claudendam curauit, aptumq; ei prouiſis in longum ſumptibus famulitium tribuit. Sed & gladios exquiſita fabrorum opera decuſatos, cum regia ſupellectile pariter antro mandauit, ne ferri vſum, quem ſibi inhabilem videret, hoſti capiendum relinqueret. Et ne conſpicua cauεæ pateret elatio, ſolidiori terræ tumorẽ æquabat.

Ad bellum

Ad bellum deinde profectus, quum ſenilibus membris in aciem deſcendere non poſſet, comitum innixus humeris, alienis fulta gradibus veſtigia proferebat. Igitur prælio cupidius quàm felicius geſto conſumptus, grauem ruboris cauſam patriæ reliquit. Vt enim Gunnarus deuictæ gentis ignauiam inuſitata conditionis deformitate mulctaret, rectoris loco canem eis præponi curauit. Quo facto quid aliud eum aſſequi voluiſſe putemus, quàm vt plenus ſuperbiæ populus inſolentiam ſuam manifeſtius puniri cognoſceret, dum obnixos latranti vertices inclinaret. Et ne quid contumeliæ deeſſet, ſatrapas procurauit, qui ſub eius titulo priuata ac publica negotia tuerentur. Cuius etiam iugi conſtantiq; cuſtodiæ diſtinctos procerum ordines applicabat. Statuit inſuper, vt ſi quis aulicorum ducis ſui deſpicabile duxiſſet obſequium, varioſq; diſcurrentis inceſſus plenis venerationis obſequiis inſequi ſuperſediſſet, membrorum clade ſupplicia lueret. Sed & geminum genti vectigal impoſuit, vnum autumnalibus copijs, alterũ vernali tempore perſoluendum. Ita Noruagienſium tumore exploſo obtentum eſt, vt liquidius faſtus ſui detrimenta cognoſcerent, quem caninis adactum obſequijs viderent. Audiens autẽ regis filiam longinquis occluſam latibulis, omnibus ingenij neruis ad eam inueſtigandam contendit. Quo euenit, vt dum ipſe quoq; luſtrandi inter alios officio fungeretur, ſubterranei murmuris ſonum dubia procul aure colligeret, tunc ſenſim progreſſus certiorem humanę vocis habitum deprehendit. Cumq; ſubiectam pedibus humum ad ſolidum fodi iuſſiſſet, ſubitò patente cauea cuniculatos animaduertit anfractus. Trucidatis itaq; famulis, dum detectos antri aditus tueri cupiũt, puella cum repoſitis inibi ſpolijs cauo extrahitur, quæ rerum admodum prouida patrios duntaxat enſes ſecretioris cuſtodiæ tutamento tradiderat. Hęc a Gunnaro ſtuprum pati coacta, filium procreat Hildigerum, cui tanta paternæ crudelitatis æmulatio fuit, vt cædium ſemper appetens, & humanis ſolum intentus excidijs, immenſa fundẽdi cruoris cupidine ſuſpiraret. Igitur ob intolerabiles ſæuitiæ mores à patre proſcriptus, moxq; ab Aluero tyrannide donatus, finitimos bellis ac cædibus implicando omne ætatis tempus armis exegit, nihilq; exilij conditione ex conſueto crudelitatis habitu remittens, animum cum loco mutare paſſus non eſt. *Inaudita crudelitatis exemplum.* Interea Borcarus Regnaldi filiæ Drotæ matrimonium per vim a Gunaro occupatum expertus, coniuge eum, vitaq; priuat, ac ſibi Drotam connubio ſociat, quæ etiam ægrè nuptijs aſſenſa non eſt, quod parentis vltorem iure complexura videretur. Neque enim lugentis patrem filiæ eius interfectori voluptuoſus poterat obtemperare conſenſus. Huius Bocariq; filius Haldanus fuit, cuius iuuentæ initia ſtoliditatis opinione referta fuere, ſequens verò ætas fulgentiſſimis operum inſignibus illuſtris euaſit, maximiſq; vitæ ornamentis inclaruit. Adoleſcens pugilem ingenuæ famæ, quod ab eo pueriliter obludens colapho percuſſus eſſet, geſtamine quod in manu habebat petitum oppreſſit. Quo facto futuros operum titulos auſpicatu præteritæ vitæ contemptum in ampliſſimum ſequentis fulgorem conuertit. Ea quippe res bellicorum eius inſignium magnitudinem augurata eſt. Ea tempeſtate Rotho Rutenorum pirata patriam noſtram rapinæ & crudelitatis iniurijs profligabat. Cuius tam inſignis atrocitas erat, vt cæteris extremę captorum nuditati parcẽtibus, hic etiam ſecretiores corporum partes tegminibus ſpoliare deformeme non duceret. Vnde graues adhuc, immaneſque rapinas Rothoran cognominare ſolemus. Sed & torquendi interdum hunc ſupplicij modum adhibere ſolebat, vt dextris eorum pedibus terræ tenacius affixis, læuos curuatis deinduſtria ramis annecteret, quorum ſalacitas medij corporis diſtractione recurreret. Quem Fioniæ rex Hano dum ſpecioſos ſibi titulos conſciſcere cupit, maritimis viribus oppugnare conatus, fugam vno comitatus ingreditur. In cuius exprobrationem prouerbium manauit, in proprio plus lare Hanonem valere. Tunc Borcarus vlteriorem ciuium iacturam inſpectare non paſſus, Rothoni ſe obijcit, quorum vt mutuum bellum, ita etiam exitium fuit. Eadem pugna Haldanum grauiter affectum fama eſt aliquandiu ſuſceptis oblanguiſſe vulneribus, e quibus vnum euidentius ori inflictum habebat. Quod adeò cicatrice conſpicuum erat, vt cæteris medela recreatis, patentiori quadam lentigine teneretur. Obliſam quippe labelli partẽ ita

verrucæ vitium vlcerabat, vt eius rimosa tabes carnis excremento sarciri nequiret. Quæ res ei plenum contumeliæ cognomẽ impressit, quum potius vulnera aduerso corpore excepta laudem quàm dedecus afferre soleant. Adeo maligna virtutum interpres vulgaris interdum existit opinio. Interea Alfi filia Guritha, quũ regiam stirpem ad se solam redactã animaduerteret, neminemq; cui nuberet nobilitate parem haberet, nuncupatis votis voluntariam sibi castimoniã indixit, concubituq; carere quàm ex plebe maritum adsciscere satius duxit. Quinetiã cauẽdæ iniuriæ gratia cõclaue suum electo pugilum agmine tutabatur. Ad quam quũ Haldanus semel fortè venisset, abessentq; pugiles, quorum ipse fratrem impubis extinxerat, oportere eã, inquit, soluto virginitatis vinculo, castimoniæ rigorẽ rebus permutare venereis: ne ita pudicitię votis indulgeat, vt lapsa regni gubernacula copulæ suæ beneficio reparare contemnat. Se ergo nobilitatis splendore conspicuum nuptialibus ab ea votis respici iubet, quod ob dictã causam voluptati aditum datura videatur. Ad hęc Guritha adduci se nõ posse retulit, vt regię nobilitatis reliquias inferioris ordinis viro copulare sustineat. Nec generis obscuritatẽ exprobrasse cõtẽta, etiam oris deformitatem improperat. Haldanus geminũ ab ea sibi vitiũ obiectari subiunxit, vnum quod sanguine parum niteret, alterũ quod rimosi oris iacturam inexpleta cicatrice præferret, ideoq; non prius se postulandæ eius gratia rediturũ, quàm vtranq; notã parta armis claritate tersisset. Obsecrat quoq;, ne cui tori conniuentiã pręberet, antequam reditus, interitúsue sui certitudinem nuncio cognouisset. Quẽ athletę fratre iampridem ab eo spoliati Gurithæ locutũ indignè ferentes, discedentẽ equis insectari conantur. Quo viso, commilitibus latebrã petere iussis, se solũ pugiles excepturum dicebat. Morantes asseclas imperioq; obsequi deforme ducentes minis abigit, præfatus non cõperturam Guritham pugnã à se formidine detrectari. Mox quercu succisa, atq; in clauæ habitũ redacta, solus cum

Haldanus duodecim pugiles quercu obtruncat.

duodecim manũ conseruit, eosq; spiritu spoliauit. Quibus perẽptis tam præclari operis titulis non contentus, maioris edendi gratia auitos à matre gladios recepit, quorũ alter Lyusingus, alter Huuytingus ob collimati acuminis nitorẽ vocabulũ habuit. At vbi inter Aluerũ Suetię regem, Rutenosq; bellũ flagrare cognouit, è vestigio Rusciam petit, oblatoq; incolis auxilio, summa cum omniũ dignatione suscipitur. Sed nec procul Aluerus agebat, breui locorum traiectu paruulam internectente distantiã. Cuius miles Hildigerus Gunnari filius, Rutenorum pugilibus ad secum dimicandũ prouocatis, cum Haldanũ offerri animaduerteret, eiusq; se fratrem esse non ignoraret, pietatem fortitudini prętulit, seq; septuaginta pugilum oppressione conspicuum, cum homine parum spectato manum conserturum negauit. Iubet itaq; eum minorum se rerum experimẽtis metiri, ac deinde æqua viribus studia consectari. Hæc autem non virtutis diffidentia, sed integritatis seruandæ gratia astruebat, quum non solum acerrimus, verum etiam hebetandi carminibus ferri peritus existeret. Quippe quum ab eius patre suum oppressum meminisset, affectusq; geminos, vnum paternæ vltionis, alterum fraternæ charitatis haberet, prouocationi cedere, quàm maximo implicari scelere satius duxit. Cuius loco alium Haldanus athletam deposcens, exhibitum iugulat, moxq; ei etiam hostium suffragio virtutis palma decernitur, omniumq; fortissimus publica proclamatione censetur. Postera die duobus in pugnam petitis, ambos obtruncat. Tertia luce ternos expugnat. Quarta, quatuor secum congressos exuperat. Quinta verò quinos expostulat. Quibus oppressis, quum ad octauam similibus pugnæ & victoriæ incrementis peruentum esset, vndecim simul admissos prosternit: cui Hildigerus quod operum suorum titulos virtutum eius magnitudine æquatos videret, cõgressum vlterius negare non passus, quum ab eo obducto panniculis ferro mortificum sibi vulnus inflictum animaduerteret, abiectis armis humi decumbens, tali fratrem voce compellat:

Collibet alternis deuolui fatibus horam,
Et ferro pausante solo subsidere paulum,
Alternare moram dictis animosq; fouere.
Restat proposito tempus, nam fata duorum

Fors

Fors diuersa tenet, alium discrimine certo
Sors feralis agit, alium potioribus annis
Pompa decusq; manent, & agendi temporis vsus.
Sic sibi diuiduum partes discriminat omen.
Danica te tellus, me Sueticus edidit orbis.
Drot tibi maternum quondam distenderat vber,
Hac genitrice tibi pariter collacteus exto.
En pia progenies trucibus concurrere telis
Ausa perit, sudo pro nati sanguine, fratres
Illata sibi cæde ruunt, dum culmen auentes
Tempore deficiunt, sceptriq; cupidine nacti
Exitiale malum socio styga funere visent.
Ad caput affixus clypeus mihi Sueticus astat,
Quem specular vernans varij cælaminis ornat,
Et miris laqueata modis tabulata coronant.
Illic confectos proceres, pugilesq; subactos,
Bella quoq;, & nostræ facinus spectabile dextræ
Multicolor pictura notat: medioxima nati
Illita conspicuo species cælamine constat,
Cui manus hæc cursum metæ vitalis ademit.
Vnicus hic nobis hæres erat, vna paterni
Cura animi, superoq; datus solamine matri.
Sors mala quæ lætis infaustos aggerit annos,
Et risum mærore premit, sortemq; molestat.
Lugubre enim ac miserum est deiectam ducere vitam,
Et tristes spirare dies, omenq; dolere.
Sed quæcunq; ligat Parcarum præscius ordo,
Quæcunq; arcanum superæ rationis adumbrat,
Seu quæ fatorum serie præuisa tenentur,
Nulla caducarum rerum conuersio tollet.

His dictis quum ab Haldano ob tam seram fraterni vinculi confessionem inertiæ damnaretur, idcirco se silentio vsum esse dicebat, ne aut pugnam detrectando ignauus, aut committendo scelestus existimari posset. Talibus excusationis verbis intetus extinguitur. Sed apud Danos Haldanum ab Hildigero prostratum rumor ediderat. Post hæc Gyuritha, quæ regij sanguinis sola apud Danos supererat, quũ à Siuaro Saxonicæ gẽtis nobilissimo postulari cæpisset, latenterq; ei Haldanũ prę-ferret, conditionem pro eo intulit, ne suum prius cõnubium peteret, quàm Danorum regnum membratim diuisum in vnum corpus redigeret, idq; sibi per iniuriã ereptum armis restituisset. Quod frustra tentante Siuaro, omnibus arbitris pecunia ab ipso corruptis, tandem ei despondenda conceditur. Quod Haldanus apud Rusciam per negociatores expertus, tanto studio nauigationi incubuit, vt nuptiarum tempus aduentu præcurreret. Quarum prima die regiam petiturus præcepit, ne comites prius à constitutis sibi mouerẽtur excubijs, quàm ferri stridorem eminus aure perciperent. Cumq; conuiuis parũ cognitus coram virgine constitisset, ne vulgaris eloquij nuditate pluribus intellecta depromeret, in hunc modum abstrusa carmen ambage compegit:

Patris sceptra relinquens   Nil figmenta verebar
Commenti muliebris   Astus fœmineiue,
Vnum quando duosq;   Tres ac quatuor & mox
Quinos indeq; senos   Post septem simul octo
Vndenos quoq; solus   Victor Marte subegi,
Sed ne tunc fore rebar   Probri labe notandus
Promissi leuitate,   Pactis illicibusq;.

Ad hæc Gyuritha,

Fragili moderamine rerum

Animus mihi pendulus hæsit
Trepida leuitate pererrans:
Tua fama volatilis, anceps,
Variisq́; relatibus acta,
Dubium mihi pectus inußit,
Teneri tibi temporis annos
Gladio periisse verebar,
Poterámne resistere sola
Senioribus atq; magistris
Prohibentibus ista negari
Thalamoq́; monentibus vti?
Manet & Venus, & calor idem
Socius tibi, parq́; futurus:
Nec ab ordine sponsio cessit
Aditus habitura fideles.

Neq; enim vlla adhuc te fefellit promissio, quanquam sola multiplicis suadelæ consilia detrectare non possem, & in iugalis copulæ receptione monitis obuiare censoriis. Nec dum responsum virgo complebat, & iam sponsum Haldanus ferro transuerberat. Nec vnum oppressisse contentus, maximam conuiuarum partem obtruncat. In quem quum Saxones cessim ebrietate labantes irruerent, à superuenientibus eius vernaculis trucidantur. His gestis Gyuritha potitur: quam quum sterilitatis vitio obnoxiam animaduerteret, maximamq́ue prolis creandæ cupidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpsalam petit, responsóque monitus suscitandæ sobolis causa fraternis primum manibus parentare, postquam oraculo paruit, optatæ rei solatium impetrauit: siquidem filium ex Gyuritha suscepit, cui Haraldo vocabulum aptauit. Cuius titulo Danorum regnum principum iniuriis laceratum ad pristinum dominationis habitum reuocare conatus, dum bello apud Sialandiam gesto, Wesetum præcipuæ opinionis athletam in acie oppugnat, occiditur. Quo viso Gyuritha, quum prælio ob filii charitatem sub virili habitu interesset, eundem fugientibus sociis cupidius dimicātem ad propinquum nemus humeris deportandum curauit. A cuius insectatu plurimum hostes lassitudo prohibuit, quorum aliquis dependentis pygam sagitta confixit. Igitur Haraldus plus ruboris sibi, quam opis materna cura allatum existimauit. Qui quum eximiæ formæ, præcipuæq́ue magnitudinis esset, coæuísque robore & statura præstaret, tantam Othini, cuius oraculo editus videbatur, indulgentiam expertus fuerat, vt integritatis eius habitus ferro quassari non posset. Quo euenit vt vulnifica aliis tela, ad læsionem ei infligendam inhabilia redderentur. Nec præmii inops beneficium fuit, animas quippe ei quas ferro corporibus eiecisset, pollicitus proditur. Idem in monimentum patris eius res gestas apud Blekygiam rupi, cuius memini, per artifices mandare curæ habuit. Post hæc quum Wesetum apud Scaniam nuptias acturum audiret, eásque sub egentis specie petiuisset, finito noctium conuiuio, omnibúsque mero ac somno sopitis, nuptialem thalamum trabe pertudit, cuius buccam Wesetus ita absque vulneris inflictione fuste quassauit, vt binis eam dentibus vacuefaceret. Quorum iacturam postmodum insperata molarium eruptio sarciebat. Hic euentus Hyldetam ei cognomen imposuit, quod eum quidam ob eminentem dentium ordinem assecutum affirmant. Illic occiso Weseto Scaniæ dominium adipiscitur. Inde Hatherum apud Iutiam oppugnatum extinxit, cuius occasum perpes oppidi vocabulum indicat. Post hæc Hundingo, Roricoq; prostratis, Lethram occupat, distractúmque Daniæ regnum in pristinum corpus reformat. Deinde Wicarorum regem Asmundum à sorore natu maiorem regno spoliatum compeciens, pendente bello tanta fœminæ petulantia concitatus, sola naue Noruagiam Asmundo opem laturus accedit. Commisso prælio purpurea amictus lacerna, mitraq; auro variata capillitium redimitus, in hostē progreditur. Ita armorum loco tacita fortunæ conscientia fretus, vt conuiuali potius quàm bellico cultu instructus videretur. Sed nec apparatui ingeniū respōdit. Inermis siquidem

Mulier sterilis fœcunda quomodo videatur effecta.

dem ac regijs duntaxat insignibus ornatus, cœtus anteibat armigeros, expeditámque pugnandi copiam feruentioribus belli periculis obiectabat. Directa nanque in eum spicula, ac si retusi acuminis essent, nocuo cassabantur effectu. Cúmque cæteri præliantis inermitatem aduerterent, impressione facta, ad eum acrius impetendum pudore coguntur. Quos Haraldus corpore integer, aut ferro consumpsit, aut fugam arripere coëgit, sicque regnum Asmundo prostrata eius sorore restituit. A quo oblatis sibi victoriæ præmijs, solam gloriæ mercedem sufficere dixit, tantúmque se in repudiandis muneribus gessit, quantum egerat in promerendis. Quo facto non minorem omnibus continentiæ suæ, quàm fortitudinis admirationem incussit, claritatem se, non pecuniam ex victoria percepturum testatus. Interea rex Sueonum Aluerus decedit, Olauo, Ingone, & Ingeldo filijs relictis: quorum Ingo paternæ hæreditatis titulis non contentus, proferendi imperij gratia Danis bellum denunciat. Cuius euentum Haraldo oraculis explorare cupienti, senex præcipuæ magnitudinis, sed orbus oculo obuius extitit, qui hispido etiam amiculo circumactus Othinum se dici, bellorúmque vsu callere testatus, vtilissimum ei centuriandi in acie exercitus documentum porrexit. Iussit igitur vt terrestribus bellum copijs editurus, vniuersam aciem in tres turmas diuideret, quarum vnamquamque vicenarij ratione densaret, mediam verò viginti virorum numero reliquis porrectiorem extenderet, quam etiam in coni siue pyramidis acumen dirigens, alarum recessus vtrinque secus discretis ambagibus obliquaret. Cuiuslibet verò turmæ seriem hac ratione contexeret, vt à duobus frons inchoans, consequẽtibus locis vnitatis duntaxat incrementa reciperet, & quidem in secunda linea tres, in tertia quatuor, eodémque modo posterius ordinandos, habita congressione statueret, sicque consequentes gradus idem proportionis tenor instrueret donec coniunctionis extremitas alas æquaret: cornu verò quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Post has item turmas instructam iaculis iuuentutem admittat, à cuius tergo grandæuorum cohortem adhibeat, quæ labantes sociorum vires veterana quadam virtute firmaret. Deinde funditorum alas gnarus locorum supputator annecteret, qui post sodalium agmina consistentes, eminus hostem tormentis incesserent. Post quos cuiuslibet ætatis aut ordinis homines absque conditionis æstimatione passim adsciceret. Ceterum postremam aciem ternis ad instar primę cornibus interstinctam, similiq; graduum proportione digestã explicet. Cuius tergum superiori coniunctum agmini, ipsum auersæ frontis obstaculo tueretur. At si nauale fortè prælium incidisset, partem classis secerneret, quæ eo propositos inchoante conflictus multiuola rates hosticas reflexione circundaret. His disciplinæ militaris rationibus instructus, Ingonem, Olauumq; bellum parãtes, anticipatis apud Suetiam rebus, oppressit. Quorum fratri Ingeldo sub aduersæ valetudinis simulatione belli inducias per legatos poscẽti postulata concessit, ne virtus quæ mœstis rebus parcere didicisset, humilis ac iacẽtis fortunæ temporibus insultaret, à quo postmodum raptæ sororis iniuria lacessitus, quum diu bellis eum ancipiti victoria fatigasset, in amicitiam adciuit, sociumque quàm hostem habere satius duxit. Post hæc quum inter Olauum Throndorum regem, virginesq; Sticlam & Rusilam regnum bello decertandum audiret, fœminea admodum præsumptione permotus, clàm arbitris eum accessit, cultuq; quo dentium prolixitatem obnuberet sumpto, pugnam virginibus intulit. Quarum vtraque prostrata binis portubus affine earũ vocabulis nomen reliquit. Tum verò conspectissimum virtutis argumentum exhibuit. Quippe subarmali tantum subucula fretus, inermem telis thoracem opposuit. Igitur Olauo victoriæ sibi præmium offerente beneficium repudiauit, sicq; fortitudinis an continentiæ maius specimen dederit, incertum reliquit. Deinde Fresicæ gentis athletam Vbbonem nomine Iutiæ fines crebra popularium strage vastantẽ adortus, quum armis subdere non posset, milites ad eum manibus capiendum hortatus, humi prostrauit, victumq; compedibus tradidit. Ita quem paulò ante grauissimam sibi cladem allaturum putauit, deformi expugnationis genere superatum obtinuit. Quem sorore ei in matrimonium data militem nactus, finitimos Rheno populos tributo submisit, militeq; ex eius gẽtis fortissimis legit. Quo fretus bello Scla-

Acierum instructio.

uiam pressit, eiusque duces Duc & Dal ob virtutem capi potius quàm occidi curauit. Quibus in commilitium receptis, Aquitaniam armis perdomuit, moxque Britanniam petens, Humbrorum rege prostrato, promptissimos quosque deuictæ iuuentutis adciuit. Quorum præcipuus Orm cognomento Britannicus habebatur. Hac rerum fama athletas è varijs orbis partibus accersitos in mercenariam manum redegit. Quorum frequentia actus, adeò regnorum omnium motus nominis sui terrore cohibuit, vt eorum rectoribus mutuum conserendæ manus ausum excuteret. Sed nec quisquam maris dominationem absq; eius nutu vsurpare præsumpsit. Quippe quondam in Danorum republica diuiduum terræ & pelagi imperium fuit. Interea apud Suetiam moritur Ingeldus, Ringone, quem ex Haraldi sorore sustulerat, paruulo admodum filio relicto, quem Haraldus paterno regno datis ei tutoribus præfecit. Ita prouincijs principibúsque perdomitis, quinquaginta annos, in ocio habuit. Quorum quiete ne militum animos in desidiam resolui pateretur assidue eis cauendi, inferendiq; ictus rationem à gladiatoribus perdiscendam constituit. Quorum quidam insigni dimicationis arte callentes, aduersæ frōtis supercilium infallibili ictū ferire solebant. Quo si quis recepto versilitate palpebræ timidius conniueret, mox aula eiectus stipendijs defungebatur. Hisdem temporibus Olonem Syuardi filium Haraldi sorore editum in Daniam e Noruagię finibus conspiciendi auunculi cupido perduxit. Quem quia primum in Haraldi clientela habitum, post bellum verò Sueticum Danicarum rerum imperio potitum constat, proposito paulisper attinet, quæ de eius operibus memoriæ sunt prodita, recensere. Igitur Olo tertium ætatis lustrum apud patrem emensus, quantum animi corporisq; dotibus inclaruerit, incredibile reddidit. Pręterea adeò visu efferus erat, vt quod alij armis, ipse oculis in hostem ageret, ac fortissimum quenq; vibrāte luminum acritate terreret. Cui quum nuncio delatum esset Gunnonem Thelemarchię ducē cum filio Grimone nemus Ethascog, quod & fruticibus prędensum & vallibus quàm maximè opacum erat, per latrocinium obsidere, facinoris indignatione cōmotus, cum cane & equo parabilem à patre armaturam deposcit, iuuentam damnans, quę debitū virtuti tempus inertia dilabi pateretur. Quibus impetratis, prædictam syluam arctissimè speculatus, hominis vestigia niui altius impressa cognoscit. Quippe latronis incessum pruina gressu violata prodiderat. Qua duce vsus superato montis cliuo præcipuæ granditatis amnem offendit. Quo pristinam humani vestigij speciem auferente, traiectū vtendū constituit. Verum ipsa aquæ moles rapidiore lapsu præcipiter agens vndas, difficultate transitum negare videbatur. Siquidem occultis cautibus frequens omnem aluei tractum spumeo quodam volumine turbidabat. Sed ex animo Olonis periculi metum festinationis cupido detraxerat. Igitur vbi domitus virtute timor, contemptumq; temeritate periculum, nihil quod animo libitū foret actu difficile ratus, stridulos equo vortices superauit. Quos emēsus in angustias paludibus vndiq; secus ambitas incidit. Quarum interna facile peti præiecti aggeris obstaculum non sinebat. Trans quē leuato equo frequens stabulis repagulum animaduertit. Vnde egesto equorum grege, suum inducere cupiens, à Tokone quodam (seruus hic Gunnonis erat) adeò aduenam insoleuisse dolente acrius impetitus, oppugnantem solo clypei frustrabatur obiectu. Quē ferro opprimere deforme existimans, apprehensum, artuatimq; confractū, tecto quo præceps excesserat, transuersum iniecit. Qua ignominia Gūno ac Grimo ocyus incitati, diuersis elapsi posticis pariter in Olonem cum contēptu ætatis eius ac virium ruunt. A quo letaliter vulnerati, quum corporis admodū viribus deficerentur, Grimo supremi vix spiritus potens, ac toto penè vigore defunctus, carmen hoc extremo vocis singultu contexuit:

Simus nempe licet corpore debiles,
Elapsusq; cruor robur obhauserit,
Quum nunc elicitus vulnere spiritus
Vix sensim lacero pectore palpitet,
Discrimen moueo temporis vltimi,
Per nos intrepidis clareat ausibus.

Ne

Ne conflictum aliquis fortius editum,
Pugnatúmue magis dixerit vspiam.
Et certamen atrox arma gerentibus
Quum per busta caro fessa quieuerit,
Famæ conciliet præmia perpetis.
Prima hostis scapulas sectio comprimat,
Et ferrum geminas abripiat manus,
Vt quum nos stygius Pluto receperit,
Olonem quoq; par exitus occupet,
Et commune tribus funus inhorreat,
Vna trium cineres vrnaq; contegat.

Hactenus Grimo. Cuius inuictum pater spiritum æmulatus, vt fortissimam filij vocem mutua adhortatione prosequeretur, sic cœpit:

Quanquam defectis ad summum sanguine venis,
Extet in occiduo corpore vita breuis,
Taliter extremæ vigeat contentio pugnæ,
Vt laudem nostri non sinat esse breuem.
Ergo humeros hostis & brachia framea primum
Impetat, vt manuum debilitetur opus.
Sic commune tribus dabitur post fata sepulchrum,
Et socios cineres par tribus vrna teget.

His dictis ambo genibus nixi, nam fati propinquitas vires hauserat, comminus cum Olone cõfligere summopere niti, vt perituri morte hostem æquare possent, floccipendere fatum, dummodo eum à quo occidebantur, socio amplecterentur occasu. E quibus Olo, alterum ferro, alterum cane cõsumpsit. Sed ne ipse quidem incruẽtam gessit victoriam, quum hactenus integer, tum demum aduerso vulnus corpore suscepisset. Quod sedulo cane perlinctum recuperata corporis firmitate, mox ad vulgandam victoriæ suæ fidem ipsa latronum cadauera patibulis ingesta latius inspectanda constituit. Cæterùm castro potitus, quicquid inibi prædę reperit, clandestinæ custodiæ traditum futuris vsibus asseruauit. Ea tempestate Scati & Hiali fratrum insolens luxus eò petulantiæ prorepsit, vt excellentis formæ virgines parentibus ereptas concubitu violarent. Quo euenit vt Esam quoque Olaui Wermorum reguli filiam raptui destinantes patri mandarent, si illam externæ libidini famulari nollet, per se, aliúmue quempiam pro tuenda prole decerneret. Quod quum Olo nuncio comperisset, oblata pugnæ facultate gauisus, Olaui penates agrestium cultum mutuatus accedit. Vbi quum inter extremos discubitu frueretur, mœrentem regis familiam conspicatus, eius filio deindustria propius accersito, quid ita cæteri luctuosa facie essent, inquirit. Quo sororis suæ pudicitiã ni cuiuspiam defensio ocyus intercederet, proximè per acerrimos pugiles profanandam dicente, percontatur rursum quid præmij recepturus foret, qui salutem suam pro virgine deuoueret. Super quo Olauus per filium interrogatus, filiã pugnatori cessuram respondit. Quæ vox præcipuam Oloni subeundi discriminis cupidinem attulit. Consuêrat autem virgo hospitum vultus propius accedendo quàm curiosissimè prælato lumine contemplari, quo certius susceptorum mores cultumq; perspiceret. Eandem quoq; creditum ex notis atq; lineamentis oris conspectorum perpendisse prosapiam, solaq; visus sagacitate cuiuslibet sanguinis habitum discreuisse. Quæ quum Olonẽ scrutabundis aggressa luminibus cõstitisset, inusitato oculorum eius horrore perstricta, penè exanimis cõcidit. At vbi sensim redditus vigor, spiritusq; liberius in ea re cœperat, rursum iuuenem conspicari conata, lapso repente corpore ceu mente capta procubuit. Tertio quoq; dum clausam deiectamq; aciem attollere nititur, non modo oculorum motu, certe etiã pedum regimine defecta, subito lapsu decidit. Adeò vigorem stupor hebetat. Quo viso Olauus cur toties casum corpore præbuisset interrogat. Qua se truculẽto hospitis visu perculsam testante, eundemq; & regibus ortum, & si raptorum vota refelleret suis perquàm dignum amplexibus asserente, rogatur a cũctis Olo, nam os

Effectus luxuriæ turpissimus & sceleratissimus.

pileo obnuptum habebat, discusso velamine cognoscendi capitis notas præbere. Tum ille cunctis mœrorem deponere, animúmque procul à dolore habere iussis, detecta fronte auidius omnium in se oculos eximiæ pulchritudinis admiratione deflexit. Flaua quippe cæsaries, nitentique capillitio erat. Cæterum pupillas ne videntibus formidini forent, palpebris arctius obstringendas curabat. Crederes repente animis spe meliorum erectis tripudiare conuiuas, dissultare aulicos, summámque ægritudinem effusa mentium hilaritate conuelli. Igitur spe metum leuante altera conuiuij facies, nec quicquam initio par aut persimile fuit. Ita benignum vnius hospitis promissum, communem omnium formidinem propulsabat. Inter hæc Hiallus & Scatus cum decem vernaculis superuenientes, tanquam puellam ilico sublaturi tumultuoso cuncta clamore miscebant, regem ni filiam in expedito sisteret, euocantes in pugnam. Quorum debacchationem protinus Olo sponsione certaminis excipit, conditione adiecta, ne quis furtim tergum dimicantis incesseret, sed aduersis tantum pugna congressibus staret. Deinde gladio Logthi dicto, solus duodecim prostratis maius adolescente opus edidit. Cæterum pugnę locum insula dabat stagni medium tenens, vnde non longè vicus abest, qui cladis huiuscemodi monimentum Hialli & Scati fratrum vocabula coniunctim referens, præbet. Igitur puella sibi in præmium victoriæ data, quum filium ex ea sustulisset, Omũdum repetendi patris licentiam à socero nactus, postquam patriam à Thorone regulo per Tostonem Victimarium & Leotarum cognomine præditum oppugnari cognouit, ad conserendam cum eis manum solo satellite muliebriter culto contentus, perrexit. Cúmque non longe Thoronis ædibus abesset, suum comitísque ferrum cauatis baculis condendum curauit. At vbi regiam subijt, verum oris habitum adulterina specie supprimens, obtritum annis hominem simulabat. Apud Syuardum verò se Egentium regem fuisse, filijq; eius Olonis odio pertinacius actum exulare dicebat, quem mox aulicorum plerique regis nomine consalutantes, genibus nixi manus ei per ludibrium offerre cœperunt. Quibus ille quod ioco gesserant ratum habere iussis, ferro quod baculis inclusum gestabant erepto, regem inuadit. Itaque pars Olonem iuuare, iocum pro serio ducere, nec fidem per ludibrium præstitam violare. Complures voti vanitate rescissa, à Thoronis partibus stare. Igitur anceps, intestinúmque prælium oritur. Denique Thorone non minus suorum quàm hospitis armis oppresso, Leotarus letaliter saucius victorem Olonem tam ingenio viuidum, quàm acrem operibus iudicans, Vegeti cognomento donauit, eundem fraudis exemplo, qua circa Thoronem vsus fuerat, periturum vaticinans: indubitanter quippe domesticis occasurum insidijs. Et cum dicto repente exanimatus est. Itaque suprema morientis vox futurum victoris exitum augurij sagacitate complexa dinoscitur. His gestis Olo nõ prius se patri restituit, quàm pacem eius penatibus reportauit. A quo recepta pelagi dominatione, septuaginta maritimos reges nauticarum virium certamine consumpsit, inter quos Biruillus & Huiruillus, Thoruillus quoque, Nef & Onef, Reduarthus, Randus atque Erandus præcipui noscebantur. Cuius rei fama ac titulo pugiles, quorum omne fortitudini studium inhiabat, accensos, ad firmandam secum societatem frequentes adduxit. Quinetiam effrenati ingenij iuuenes claritatis cupidine concitatos stipatores adciuit, inter quos Starcatherum summa dignatione susceptum familiarius quàm vtilius colebat. His viribus instructus ita finitimorum regum petulantiam opinionis suæ magnitudine castigauit, vt ijsdem gerendorum inuicem bellorum manus curam audaciámque detraheret.

Olo paternæ domui pacem suis præclarè gestis restituit

Post hæc ad Haraldum profectus, ab ipsoq; maritima prælatione donatus, tandem Ringoni in commilitium delegatur. Eodem tempore Bruno quidam omniũ Haraldi consiliorũ vnicè particeps ac cõscius habebatur. Huic ipse & Ringo quoties secretiore nuncio opus habebant, mandata credere consueuerant. Quẽ familiaritatis gradũ educationis & crepundiorum consortione adeptus fuerat. Quo fluminis cuiusdã aquis inter assiduos ꝓfectionum labores absumpto, Othinus eius nomine & habitu subornatus insidiosæ legationis cura arctissimã regum concordiã labefactauit, tãtaq; inimicitias serentis fallacia fuit, vt amicitia ac necessitudine vinctis

ctis mutuum odij rigorem ingeneraret, quod abſq; bello ſatiari nõ poſſe videretur. Primum apud eos tacita adoleuere diſſidia, donec vulgatis vtrinq; ſtudijs arcanus in publicum liuor erumperet. Denunciatis itaq; inimicitijs, colligẽdis belli inſtrumentis ſeptem anni ceſſere. Sunt qui Haraldũ non liuoris impulſu, aut regni æmulatione, ſed induſtrio quodam ſpontaneoq; conatu clandeſtinas exitij cauſas quæſiuiſſe teſtantur. Quũ enim ob ſenectam, ſeueritatemq; ciuibus etiã onuſtus exiſteret, ferrum morbi cruciatibus anteponens, ſpiritum in acie quàm lectulo deponere præoptauit, conſentaneum præteritæ vitæ operibus exitum habiturus. Itaq; quò mortem ſuam clariorem efficeret, inferosq; comitatior peteret complures fati cõſortes adſciſcere geſtiebat, futuræ cladis materiam vltronea belli inſtructione molitus. His ergo de cauſis tam propriæ, quàm alienæ necis auiditate correptus, vt pat vtrobiq; ſtrages incideret, pares vtrinq; copias inſtaurauit, aliquãto fortius Ringoni robur applicans, quem victorem ſupereſſe maluerat.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SEPTIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER OCTAVVS.



HISTORIAM belli Suetici Starcatherus, qui & eiuſdem prælij præcipuum columẽ erat, primus Danico digeſſit eloquio, memoriæ magis quàm literis traditum. Cuius feriem ab ipſo pro more patrio vulgariter editam, digeſtamque latialiter complecti ſtatuens, in primis præſtantiſſimos vtriuſque partis proceres recenſebo. Neque enim mihi multitudinem complectendi cupido inceſſit, quam ne precíſe quidem numerus capit. Et prius eos qui ab Haraldi partibus ſteterant, mox qui ſub Ringonis ſtipendijs egerant, ſtilo retexam. Igitur ex ducibus qui ad Haraldum coierant clariſſimi noſcitãtur Suen, ac Sambar, Ambar, & Elli, Rati, Fionicus, Salgarthus, & Roë, quem barbæ prolixitas cognomento inſignem effecit. His accedunt Scalk, Scanicus, & Alf Aggi filius, quibus iunguntur Oluir latus, & Gnepia vetulus. His annumeratur Gardhſtang oppidi cultor. Cui adijciuntur neceſſarij Haraldi Blend vltimæ Tyles incola, ac Brandmicæ cognomen habens. Hiſdem ſociantur Thorny cum Thoruingo, Tatar atq; Hialto. Qui quidem nauigio Lethrã aduecti inſtructis ad bella corporibus, ingenij quoq; virtute pollebant, proceritatis habitum animorum exercitijs æmulantes. Quippe ſpicula arcuum, baliſtarumq; tormentis excutere, ac plerunq; viritim cum hoſte decernere, poëſes quoq; patrio ſermone cõtexere promptiſſimè calluerunt, adeò animum cum corpore impenſa exercitatione coluerãt. E Lethris autẽ prodiere Hortar, Borthyq;, præterea Belgi cum Begatho. Quibus adiecti ſunt Bari ac Toli. At ſle oppido cum Hacone genam ſciſſo ſub Hetha Wiſnaq; ducibus Tummi velificator exceſſerat, quarum muliebri corpori natura viri lem animum erogauit. Webiorgam quoq; eodem ſpiritu præditam, Bo Bramī filius, & Brat iutus belligerandi cupidine proſequuntur. His agglomerantur Orm Anglicus, Vbbo Freſicus, Ary altero caſſus lumine, Alfer Goter. Poſt quos Dal corpulentus, & Duc Sclauicus recenſentur.

WISNAM verò imbutam rigore fœminam, reique militaris apprimè peritam Sclaua ſtipauerat manus. Cuius præcipui Barri ac Gnizli ſatellites agnoſcũtur. Cæteri verò ex eadem cohorte corpus clypeolis tecti, prælongis enſibus, aëriique coloris parmulis vtebantur. Quas belli tempore aut in tergum repellentes, aut impedimentorum gerulis dantes abiectis pectorum munimentis, expoſitisque ad diſcrimen omne corporibus, diſtrictis Martem mucronibus intenderunt. E quibus

Tolcar atque Ymi præcipui claruere. Post quos Toki Iumensi prouincia ortus cũ Otrito, cui agnomen iuuenis erat, illustris agnoscitur. At Hetha promptissimis stipata comitibus, armatam bello centuriam afferebat. Cuius primi fuere Grimar, ac Grenzli: post Hosger, Liuicus: Hama quoq; & Hunger Humbli Biariq; regum fortissimi memorantur. Hi persæpè duellis feliciter gestis insignes latè victorias edidere. Itaque memoratæ virgines non modò comiter, sed etiam pugnaciter cultę, terrestres in aciem copias ductauere. Igitur centuriatim Danicus confluxit exercitus, septem reges pari ingenio, sed dispari voto. Alij Haraldo, pars Ringoni pręsidio fuerunt. Præterea in partem Haraldi concesserant, Homi & Hosa, Thulhim Hastinusq; & Hythin gracilis, Dahar quoque cognomento Grenski. Sed & Haraldus Olauo genitus patre. Ex Hatica verò prouincia Har atq; Herleuuar cũ Hothbroddo, cui Effreni cognomen erat, Danicis militauere castris. At ex Imica regione Humnehy, & Haraldus adueniunt: quibus applicantur à septẽtrione profecti Haki Bemonisq; filij Sygmundus & Serker. Horum omnium clientelam rex liberali familiaritate coluerat: nam primis apud ipsum honoribus habiti, cultos auro gladios, opimaq; bellorum præmia perceperunt. Aduenerant & editi Gandal sene, quos Haraldi familiares clientela vetus effecerat. Igitur frequens Danica classe pelagus, Sialandiam Scaniæ veluti intersito ponte committere videbatur. Quas quidem prouincias intermeare cupientibus consertissimo nauium globo pedestre compendium exhibebat. Sed ne improuidis bellum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haraldo, qui Ringoni palàm inimicitiarum mandata perferrent, ipsamque sequestræ pacis direptionem vulgarent, hisdem pugnæ locum præstituere iussum. Igitur qui Haraldo militauerant, hi fuere quos edidi. At ex parte Ringonis computantur Vlf, Abgi, Windar, Eyil luscus, Gotar, Hildi, Guti, Alf patre genitus, Stur robustus, Sten, Wienicæ paludis accola. Applicantur hisdem Gerth alacer, Gromer, Wermicus. Post quos septentrionales Albiæ finitimi supputantur: Saxa, Fletir, & Saligothus, Thord nutabundus, Throndar nasutus, Grundi, Othi, Grinder, Toui, Coll, Byarchi, Hogni ingeniosus, Rokar fuscus. Hi siquidem multitudinis collegium aspernati, in vnam se aciẽ à cætera cohorte secreuerant. Præter hos Rani, cui Hyld pater erat, & Lyuth Guthi, Sueno quoque supernè tonsus, Rethyr, accipiter, & Rolf vxorius numerantur. Quibus conglobantur Ring Athylæ filius, Haraldúsque Thothni editus vico. His annectuntur Walsten Wicensis Thorulf spissus, Thengil procerus, Hunsolwe, Birwil pallidus, Burgar, & Scumbar.

Telemarchicis animi plurimum, fastus autem minimum.

At è Thelemarchia fortissimi venerant, quibus animi plurimum, fastus minimum erat: Thorleuar pertinax, Torkill Guticus, Gretir iniquus irruptionúmque auidus. His succedunt Haddir durus, & Roldar articulus. E Noruagia verò memorantur Thronder, Thronski, Thoki moricus, Rafn candidus, Hafwar, Biarni, Blihar cognomento simus, Biorn è vico Soghni, Findar maritimo genitus sinu, Bersi quoque apud Falu oppidum creatus, Syuardus verris caput, Ericus fibulator, Alsten, Harki, Ruthar, Rauui, Erlingar, cui Colubra cognomentum erat. At è Yathrica prouincia prodiere Od Anglus, Alf multiuagus, Enar protuberans, Yuuarúsque cognominatus Thruwar. A Tyle autem venere Mar Ruffus, eo videlicet pago, qui Mithfrithi dicitur ortus, educatúsque Grombar annosus, Gram Brundelucus, Grim ex oppido Skierum, apud Scaha Fyrchi quidem prouinciã satus. Deinde Berhgar vates aduertitur, cui Brahi & Rankil comites adhibentur. At Sueonum fortissimi hi fuere: Ar, Backi, Keclu, Rarll, Croc agrestis, Guthfast, Gummi è Gystamarchia. Qui quidem Fro dei necessarij erant, & fidissimi numinum arbitri. Ingi quoque & Oly, Alwer, Folki patre Elrico nati, Ringonis militiam amplectuntur, viri quidem manu prompti, consilio vegeti, proximáque Ringonem famliaritate complexi. Iidem quoque ad Fro deum generis sui principium referebant. Inter quos & Simundus aderat ex Sigtim oppido forensis quidem athletha, emptionúmque ac venditionum contractibus assuetus. Huic additur Frosty cognomento Crucibulum. Cui sociatur Alf elatus è vico Vpsala. Idem & iaculari promptus & in acie præire solitus erat. At Olonem septem reges manu consilióque promptissimi stipauere, Holty videlicet & Hendill, Holmar, Leuy, & Hama. Quibus Regnal-

gnaldus Ruthenus, Rathbarthi nepos ascribitur. Prætereà Syualdus, vndecim salum paronibus sulcat. Lefy Pannoniorum victor bracteatam auro Liburnam lintheo excipit. Thririkar verò instar draconis tortuosas habente proras nauigio vehebatur. Thrygir quoq; & Torwil diuisim nauigantes duodenas ductauere puppes. Cæterum in tota Ringonis classe nauium duo millia quingentæ repertæ sunt. Guttonica verò classis in portu cui Garnum nomen, Sueticam operiebatur. Itaq; Ringo terrenum ductabat agmen. At Oloni naualibus præesse copijs imperatum. Igitur Gothis obuiam Suetis veniendi inter Wic & Werundiam locus cum tempore denunciatur. Cernere tum erat late proris exaratum mare, prospectúmque pelagi explicata malis carbasa præstruebant. Et iam classis Suetica prospera nauigatione vsa, Danis adhuc aduerso laborantibus cœlo maturius belli locum petiuerat. Vbi Ringo expositas classe copias, simúlque quas ipse terreno ductarat itinere gregatim in aciem dirigere parat. Quæ vbi campis laxius explicari cœperant, cornu alterum in Werundiam extrahi compertum est. Quam multitudinem rex locis ordinibúsque confusam equo circuiens, in fronte promptissimos quosque & præstantiori armatura cultos sub Olone Regnaldo Wiuilloque ducibus collocat. Deinde veluti flexu quodam in duo cornua reliquam aciem cogit. E quibus dextrum Vngonem cum Elrici filijs, Trigonémque tueri iubet. At læuum Læsoni parêre iussum. Cæterum alas globosque maxime Curetum Estonumque consertior turma texuerat. Vltima funditorum acies stabat. Interea classis Danica ventorum indulgentia aspirante, septem dierum continuam nauigationem emensa, Calmarna oppidum subijt. Mirareris late ventis velificatum mare, cœlumque ex oculis intenta antennis linthea eripiebant. Nam Sclaui ac Liui, Saxonumq; septem millia classem auxerant. At per solidum proficiscentibus Scanienses, quod locorum periti essent, duces ac præuij destinantur. Igitur vbi præstolantibus Suetis, Danicus superuenit exercitus, Ringo suis quoadusque Haraldus aciem centuriasset, patienter considere iussis, non antè signa canere præcepit, quàm regem propter aquilas curru compositum aspexissent, præfatus sperare se facile collabi aciem posse, quæ cæci ductamine niteretur. Præterea Haraldum supremo ætatis tempore alieni imperij cupiditate correptum, non minus mente captum, quàm luminibus fore, nec opibus exatiari posse, qui si annos respiciat, tumulo penè contentus esse debeat. Suetis itaque pro libertate, pro patria ac liberis dimicandi necessitatem incumbere, hostem temeritate atque insolentia suscepisse bellum. Præterea ex parte aduersa perpaucos Danos esse, Saxones complures, aliasq; effœminatas gẽtes in acie stare. Ob quod cogitare debere Suenes Noricosq;, quantum Germanos ac Sclauos septentrionales semper turba præstiterit. Spernendam ergo aciem fore, quæ potius lubrica hominum colluuione, quàm solido militum robore cõtexta videatur. Nec parum ea oratione militum animos accendebat. At Bruno Haraldi loco aciem statuere iussus, cuneo frontem molitur, Hetham verò in dextero latere locat, Haconem læuo præficit, Wisnam aquiliferam facit. Igitur Haraldus curru eminẽs quàm potuit celsa voce beneficia sua iniurijs à Ringone rependi queritur. Ab illo sibi bellum inferri qui regnum suum munere adeptus fuerit. Ita Ringonem nec senis misereri, nec auũculo parcere, propriosq; motus cunctæ necessitudinis aut beneficentiæ respectui præferre. Iubet itaq; meminisse Danos, vt exteris semper victorijs inclaruerint, vt finitimis imperare potius quàm obsequi consueuerint, hortaturq; ne tantæ gloriæ decus deuictæ gentis insolentia labefactari sustineant, nec imperium quod sibi iuuenta florenti pepererant, senectute confectis demi permittant. Deinde canentibus lituis summa vtrinque vi conseritur bellum. Crederes repente terris ingruere cœlum, syluas camposq; subsidere, misceri omnia, antiquum redijsse chaos, diuina pariter & humana tumultuosa tempestate cõfundi, cunctaq; simul in perniciem trahi. Nam vbi ad teli iactum peruentum, intolerabilis armorũ stridor incredibili cuncta fragore compleuit. Vapor vulnerum repentinam cœlo nebulam intendebat, dies effusa telorum grandine tegebatur. Nec parum in acie funditorum opera valuit. At vbi pila manu aut tormentis excussa, comminus gladijs ferratisq; clauis decernitur. Tum verò plurimum sanguinis periclitatum est.

Igitur fessis manare sudor corporis cœpit, mucronumq; crepitacula eminus exaudiebātur. Illic Starcatherus qui belli huius seriē sermone patrio primus edidit, prior in acie dimicans, Haraldi proceres Hun & Elli, Hort, ac Burgha à se prostratos, abscissamq; Wisnæ dexteram commemorat. Cæterum Roa quendam cum duobus alijs Gnepia & Garthar à se in acie vulneratos occubuisse declarat. Hisdem Scalki patrem tacito nomine applicat. Idem fortissimum Danorum Hacōem à se in terram prorutum, seq; ab ea ita mutuò vulneratum testatur, vt exertum thorace pulmonem ceruicemq; mediotenus scissam, manum quoq; vno truncam digito gerens excederet bello, diuq; hiscens plaga nec cicatricis capax, nec medelæ habilis videretur. Eodem teste puella Wegthbiorg in hostem dimicans Soth pugilem acie strauit. Eandem athletarum cædibus imminētem Thorkillus Thelemarchiæ ortus, emisso per chordam spiculo traijcit. Tanta enim vi periti arcuum Guttones neruos intenderant, vt clypeos quoq; iaculis transuerberarent, nec alia efficacior cædis extitit causa, loricas, galeasq; perinde ac inermia corpora sagittarū acumina penetrabāt. Interea Vbbi Fresicus promptissimus Haraldi miles, ac præ aliis habitu corporis insignis, prȩter vndecim, quos in acie vulnerauerat, vigintiquinq; delectorum pugilum interfecit. Ii omnes Sueti sanguine fuere, vel Gothi. Deinde primam aggressus aciem confertissimos hostes insilit, palātesq; metu Suecones hac illac hasta gladioq; dispellit. Et iam penè res in fugam cesserat, cum Hagder, Rolder, & Gretir ęmulatione virtutis athletam adorti, publicam perniciem priuato redimere periculo statuerunt. Verum comminus instare veriti, spiculis procul agendum curabant. Sicq; crebrescentibus iaculis eminus Vbbo confoditur, nemine propius cum ipso manum conserere præsumente.

Vbbonis inulti nominis pugilis interitus

Centum quadraginta quatuor sagittæ prius pectus præliantis obsederant, quàm lapsis corporis viribus solo poplitem daret. Tum demum per Throndos, eosq; qui Dala prouinciam colunt, ingens de Danis clades accepta est. Nam summa sagittariorum vi recruduit bellum, nec alia res nostris perniciosior fuit. At Haraldus cum defectam lumine senectam ageret, triste suorum murmur exaudiens, intellexit superiorem hostibus arrisisse fortunam. Igitur vt erat falcato curru vectus, Brunonem aurigæ per insidias officio fungentem, qualem Ringo in centurianda acie tenorem habuerit cognoscere iubet. Qui paulum soluto in risum vultu, corniculata illum acie prȩliatum respondit. Quo audito rex trepidare animo cœpit, ac per summā admirationem percontari, quo Ringo talem ordinādi agminis doctrinam autore contraxerit, maxime cum Othinus disciplinæ huius traditor ac repertor extiterit, nec ab ipso quispiam præter se nouum hoc rei bellicæ documentum perceperit. Ad quod silente Brunone subijt regem Othinū hunc esse olimq; familiare sibi numen, impræsentiarum dādæ vel subtrahendæ opis gratia versiformi corporis habitu tegi. Cui mox supplicare obnixius cœpit, vti Danis, quibus antè clemēter affuerit, supremā quoq; victoriam tribuat, cōplementumq; beneficij origini exæquaret, eidem se prostratorū manes muneris loco dedicaturum pollicitus. At Bruno nihil obsecrantis precibus motus, repente excussum curru regem arietauit in terram, ereptamq; cadenti clauam in ipsius caput detorsit, proprioq; eum gestamine interfecit. Iacebant circa currum regis innumera extinctorum corpora, rotarumq; fastigium congeries funesta vincebat. Temonem quoq; cadauerum cumulus exæquauerat. Nam in acie Ringonis ad duodecim millia proceres exanimati sunt. At ex parte Haraldi, præter popularium stragem ad triginta millia proceres corruerunt. Cuius Ringo nece cognita, dato signo laxare aciem suos, bellumq; remittere iubet. Deinde sequestra pace fœdus cū hostib. ferit, frustra pugnā absq; duce ꝓtrahi monitis. Post hæc Sueonibus passim inter promiscuas cadauerū strues Haraldi corpus exquiri præcepit, ne regium funus debitis fraudaretur inferijs. Igitur reuoluendis interfectorum corporibus, auidæ plebis inijcere operam cœpit. In hanc curam dimidium diei extractum est. Tandem cum corpore reperta claua, Haraldi manibus parentādum ratus, equum quem insidebat regio applicatum currui, aureisq; sub sellijs decenter instratum, eius titulis dedicauit. Inde vota nuncupat, adijcitq; precem, vti Haraldus eo vectore vsus, fati consortes ad tartara antecederet, atq; apud præ-

pstitẽ Orci Plutonẽ socijs hostibusq; placidas expeteret sedes. Deinde rogũ extruit, Danis inauratã regis sui puppim in flãmę fomentũ cõijcere iussis. Cũq; supiectũ ignis cadauer absumeret, mœrẽtes circuire pceres, impẽsiusq; cũctos hortari cœpit, vti arma, aurũ, & quodcunq; opimũ esset, liberaliter in nutrimẽtũ rogi, sub tãti taliterq; apud oẽs meriti regis veneratiõe transmitterẽt. Cineres quoq; pusti corporis vrnę cõtraditos Lethrã perferri, ibiq; cũ equo & armis, regio more, funerari præcepit. Tali parẽtationis cura iustis auunculo persolutis, Danorũ sibi fauorẽ cõciliauit, odiumq; hostiũ ad gratiã deflexit. Post hæc à Danis vti Hetham regni reliquijs præficeret exoratus, ne repente recidiuæ hostium vires coalescerẽt, Scaniã à Daniæ corpore abruptam in Olonis præfecturam secreuit, Sialandiam verò reliquosq; regni fines, Hethæ dũtaxat parêre iussit. Ita in potestatẽ Sueticam fortunæ varietas Danicum redegit imperium. Et hic quidem belli Brauici finis.

Reges cum equis & armis olim consepeliri sunt soliti.

At Sialandenses qui Haraldo duce vsi fuerant, cum adhuc prioris fortunæ species animis oberraret, fœmineis parêre legibus pbrosum rati, Olonẽ accedunt, postulantes ne clarissimi regis militiæ assuetos, muliebri iugo obnoxios habere pateretur. Præterea ad ipsum se defecturos si pro conditionis eorũ deformitate tollenda arma susciperet, pollicentur. Nec segniter Olo supplicantibus affuit, tam auidæ maiestatis memoria, quàm militũ inuitatus obsequio. Igitur Hetham ad se venire iussam, cunctis præter Iutiam dominationis suæ partibus cedere, ante minis q̃ armis coëgit, ipsamq; Iutiam ne fœminæ liberũ regni vsum tribueret, vectigalem effecit: filium quoq; procreauit, cui Omundo vocabulum posuit. Cæterum crudelitati intentus tam impium regem agebat, vt superior reginæ contemptus cunctis pœnitentiam pareret, quibus regnum eius rubori fuisset. Duodecim duces siue patriæ calamitatibus moti, siue Oloni ob aliam olim causam infesti, insidias capiti eius pparare cœperunt. Ex his fuere Lẽnius, Atyla, Thottus, & Vithnus, qui quanquam apud Sclauos præfecturam gerebat, Danos tamen origine contingebat. Cæterum ad peragendum facinus parum viribus atque ingenio freti, pecunia Starcatherum adsciscũt. Ille vt rem ferro exequeretur adductus, vtentem balneis regem suscepti cruenti ministerij partibus attentare constituit. Quo lauante ingressus, mox acri ipsius visu luminumq; continua mobilitate vibrantium fulgore perstrictus, occulto metu hebetatis artubus vestigium pressit, relatoq; pede manũ propositumq; suspendit. Itaq; qui tot ducum, tot pugilum arma protriuerat, vnius inermis viri aciem ferre non potuit. At Olo sanè vultus sui conscius, obtecto ore accedere eum propius, & quid afferat edere iubet, quippe quem vetustas conuictus, & longa familiaritatis experiẽtia ab insidiarum suspicione alienissimum faciebãt. At ille destricto mucrone desiliens transuerberat regem, nitentisque assurgere iugulum ferit. Centum & viginti auri libræ in præmio reponebantur. Postmodum pœnitentia ac pudore perculsus, tanta animi acerbitate commissum facinus luxit, vt si mentionem eius incidere contigisset, à lachrymis temperare nõ posset, adeò culpæ atrocitatem resipiscens animus erubescebat. Præterea aliquot ex his quorum instinctu vsus fuerat, in sceleris à se commissi vindictam occidit, & cui facto manum tribuerat, præbuit vltionem.

CÆTERVM Omundum Dani Olone ortum creauere regẽ, plus parentis eius nobilitati, quàm meritis deferendum putantes. Hic postquam maturuit, in nullo paternis operibus defectior extitit. Siquidem res ab Olone gestas, aut æquare, aut transcendere curæ habuit. Præerat eo tempore aliquantæ Normannorum genti Ringo, cuius filiam Esam Omundo matrimonium circumspicienti insignis commendauerat fama. Verùm poscendæ eius spem singulare Ringonis studium minuebat. Is quippe solum spectatæ fortitudinis generum affectabat, tantum gloriæ in armis reponens, quantum cæteri in opibus situm autumãt. Igitur Omundns vt eo claritudinis genere illustris euaderet, laudemque sibi fortitudinis conciliaret, viribus votum impetrare conatus, classe Noruagiam accedit, Ringonis regnum hæreditatis nomine tentaturus. Excipit amicè illum Iathriæ regulus Oddo, qui Ringonem certissimum patrimonij eius inuasorem assereret, seque sæpius ab eodem iniurijs lacessitum defleret. Itaque Ringone interim apud Hyberniam pirati

cam exercente, prouinciam propugnatore vacuam adortus, præteritis popularium rebus peculiaria Ringonis bona rapinæ tradidit, eiusq; necessarios interfecit. Nam Oddo quoq; Omundo manum iunxerat. Inter omnia autem facinora, quæ varie ac multipliciter gesserat, nunquam quibus multitudine copiarum præstaret, vim inferre sustinuit, memor se fortissimo parente editum, virtute non numero bella gerere oportere.

Virtute nō numero bella gerenda.

Interea Ringonem à piratica reuertentē adesse contigit. De cuius reditu edoctus prægrande moliri nauigium cœpit, vnde tanquam è munimento superne hostem telis appeteret. Huic Atylonis Scanici filij Homothus ac Thola remiges adsciscuntur, quorū alter gubernatorem agere, alter proræ præesse iussus. Nec Ringoni in his excipiendis ingenium aut solertia defuit. Quippe exiguam copiarum partem ostendens, à tergo hostem incursandum curauit: de cuius astutia Omundus per Oddonem certior factus, qui in insidijs constitutos opprimerent mittit, Atylone Scanico Ringonem excipere iusso. Is imperio pronius quàm felicius obsecutus, fractis bello rebus, acceptaq; strage victus refugit in Scaniam. Igitur Omundus reparatis per Oddonem viribus, pugnaturam pelago classem explicat. Quo tempore Atylo bellum Noruagicū ex somniorum visis haud dubie speculatus, redimendæ fugæ gratia quamcelerrime nauigationem orsus, Omundum prælio propinquum grata societate prosequitur. Cuius Omundus opera fretus, pugnam tam feliciter quàm fidenter ingreditur. Nam habito per se conflictu, victoriam quam in suis amiserat recuperauit. Quem Ringo mortifico vulnere perstrictus exanguibus contemplatus oculis, manu vt poterat mota (nam vox linguam defecerat) accersitum fore sibi generum obsecrat, iocunde se fatum excipere asserens, si tali filiam connubio reliquisset. Nec responso exceptus extinguitur. Cuius excessum Omundus lachrymis prosecutus, Omothum, cuius fidam in bello operam expertus fuerat, alterius filiarū Ringonis connubio donat, alterā ipse complectitur. Eodem tempore Rusla virgo strenuis militiæ operibus muliebrē animū supergressa, apud Noruagiā cum fratre Throndo crebros de rerū summa conflictus habuerat. Hæc Omundū Noruagiensibus præesse nō sustinens, in omnes Danorū dedititios decreuerat bellū. Quod Omundus nuncio expertus, ad hunc tumultum comprimendū promptissimos destinat. Quibus superatis Rusla superbiā ex victoria nacta, animū spe immodica raptū ad ipsā rerum Danicarū summā potiendā intendit. Primū igitur Hallandiæ partes adorta, ab Omotho & Thola à rege transmissis excipitur, victaq; bello refuga concessit ad classem. Cuius triginta solæ rates, cæteris ab hoste captis, fugā nauigatione carpserunt. Euitantē Danos sororem armis excipit Throndus, à qua victus, totoq; exercitu spoliatus, Dofrinas alpes permetiendo, neminē fugæ comitem habuit. Ita quæ paulò ante Danis cesserat, mox fratre superior, fugam victoria mutauit. Quo cognito, Omundus ingenti Noruagiā classe repetit, primūq; Thelemarchiæ populū per Omothū & Tholā clandestino compendio missos, aduersum Ruslæ dominationem erexit. Quo euenit vt Rusla regno per populares exacta, apud insulas, quas spe salutis accesserat, superuenientibus Danis terga sine prælio daret. Cuius fugā rex impensius persecutus, interceptā pelago classem internitiōe deleuit, incruentāq; victoriā ac speciosa spolia cum summo hostiū discrimine retulit. At Rusla perpaucis elapsa nauigijs, incitatiori fluctus remigio persulcabat.

Incircunspecta pericula magis nocent, quàm alia.

Quæ dum Danos declinat fraterno trucidatur occursu, adeò efficaciorem vim nocendi incircunspecta solent habere pericula, & quæ minus metuuntur mala, plerunq; instantibus grauiora gradus efficit. At rex Throndo ob interfectionē sororis præfectura donato, cæteris vero sub pensione coërcitis in patriam redit. Ea tempestate Thorias ac Bero promptissimi Ruslæ milites apud Hyberniam piraticū munus edebant. Hi cognita dominæ nece, quam se olim vlturos iureiurando promiserant, Ringonē auide petitum duelli prouocatione solicitant.

Claritas principum veterū magis ex armis, quàm pecuniis æstimata fuit.

Quod abnuere quondā probrosum regibus habebatur. Veterū enim claritudo principū ex armis potius quam opibus æstimabatur. Subeunt igitur Omothus & Thola, qui se prouocatores regis pugna excepturos offerrēt. Quibus Omūdus impense laudatis primū eorum operā admittere vitandi ruboris gratia recusauit. Ad vltimū crebris suorum precibus

precibus exoratus, aliena manu fortunam experiri sustinuit. Quo certamine Beronem occubuisse, Thoriam grauiter affectum pugna excessisse proditũ est. Quem rex primo è vulneribus recreatũ, mox in fidẽ acceptum, ducẽ Noruagię creat. Deinde cum consuetũ à Sclauis per legatos tributũ exigeret, non solũ legatorũ cædibus, sed etiã vi Sclauica apud Iutiã lacessitus, septẽ reges vno certamine superauit, solitumq; tributi ius victoria confirmauit. Interea Starcatherus prolixa iam ætate defessus, cum castrorum stipendijs, ac gladiatorio munere emeritus haberetur, ne senij vitio pristinũ gloriæ decus amitteret, egregiũ fore putauit, si voluntarium sibi cõscisceret exitũ, fatũq; propriũ maturasset arbitrio. Itaq; qui toties excellẽtes ediderat pugnas, incruẽta morte defungi ignobile ratus, vt specioso obitu pteritæ vitæ claritatẽ augeret, maluit ab ingenuo quouis interfici, quàm serũ naturæ iaculum operiri. Adeò quondam rei bellicę deditis morbo oppetere probrosum existimatũ est. Itaq; cum & corpore inualido & defectis pspicuitate luminibus esset, diuturnioris vitæ morã perosus, emendi in se percussoris gratia, aurum quod pro Olonis interfectione meruerat, collo appensum gerebat, nõ aptius se violatæ maiestatis iniuriã expiaturũ ratus, quàm si idẽ suæ quod Olonianæ necis extiterat præmium effecisset, aurumq; quod pro aliena clade tulerat, damno propriæ salutis impenderet. Hunc quippe vsum scelestissimi precij pulcherrimum credidit. Itaq; gemino cinctus ense, totidem baculorũ adminiculo vacua virĩu vestigia tutabatur. Quo viso populariũ quidã geminũ gladiorũ vsum seni supuacuũ ratus, donari sibi alterum per ludibrium petiuit. Quẽ Starcatherus spe petitionis facta propius accedere iussum, detracto lateri mucrone transuerberat. Quod Hatherus quidem, cuius patrẽ Lennonem Starcatherus olim parricidij pœnitẽtia adductus occiderat, dum canibus feras insequeretur aspiciens, omisso venationis officio, duos è comitibus inijciendi metus gratia cõcitatis vehementer equis in senem impetũ dirigere iubet. Qui dũ procursu edito refugere cupiunt, Starcatheri baculis intercepti morte supplicia luerunt. Quo spectaculo Hatherus admodum perterrefactus, propius equo aduolat, agnitumq; senem, sed ab eo minimè recognitus, an gladiũ vehiculo permutare vellet interrogat. Refert Starcatherus, quondã pœnas se ab irrisoribus exigere solitũ, nec vnquam impune sibi à procacibus insultatum. Sed neq; iuuenẽ ex oris notis defuncta visu acies deprendere poterat. Itaq; carmen quod indignationis suæ magnitudinem patefaceret, in hunc subtexuit modum.

Vt sine regressu pronas agit alueus vndas,
Sic ætas hominum cursim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati,
Quam generat finem rerum factura senectus.
Illa oculos hominum pariter gressusq; relidit,
Eripit os animumq; viris, famæq; nitorem
Paulatim premit, & claros oblitterat actus,
Occupat occiduos artus, frustratur anhelæ
Vocis opus, vegetamq; premit torpedine mentem
Dum paritur tussis, dum pellis scabida prurit,
Dens stupet exesus, stomachus fastidia gignit,
Euacuat iuuenile decus, marcore colorem
Oblinit, & picea crebras serit in cute rugas.
4 *Obturit egregias artes, monimenta priorum*
Obruit, & titulos antiquæ laudis adurit,
Demolitur opes, precium virtutis & vsum
Carpit edax, transuertit res, & ab ordine turbat.
Ipse ego quàm noceat didici damnosa vetustas,
Visu æger, vocis modulis, & pectore rauci,
Cunctaq; in aduersam fluxerunt commoda sortem.
Iamq; minus vegetum corpus fulcimine tutor
Flaccida subiectis innixus membra bacillis.
Lucis inops moderor vestigia fuste gemello,

Militibus morbo oppetere olim probrosũ.

4 forte obruit

Et virga monstrante sequor compendia callis
Stipitis auspicio potius quàm lumine fisus.
Nemo mei curam celebrat, nec in agmine quisquam
Solamen veterano adhibet nisi forsan Hatherus
Assit, & infracti rebus succurrat amici.
Ille semel quemcunq; pio dignatur amore
Integer, incœpti studio constanter eodem
Prosequitur, primosq; timet peruellere nexus.
Ille etiam bello meritis bene præmia crebro
Digna refert, animosq; colit, largitur honorem
Fortibus, & claros donis veneratur amicos,
Spargit opes, laudisq; suæ cumulare nitorem,
Dapsilitate studet multos superare potentes.
Nec minor ad Martem pietatem viribus æquat,
Belligerare celer, labi piger, edere pugnam
Promptus, & vrgenti tergum dare nescius hosti.
At mihi, si recolo, nascenti fata dedere
Bella sequi, belloq; mori, miscere tumultus,
Inuigilare armis, vitam exercere cruentam.
Castra quietis inops colui, pacemq; perosus
Sub signis Gradiue tuis discrimine summo
Consenui, victoq; metu pugnare decorum,
Turpe vacare ratus, crebras committere cædes
Egregium duxi, & strages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello reges concurrere vidi,
Et clypeos, galeasq; teri, crudescere campos
Sanguine, loricas affixa cuspide rumpi,
Vndiq; thoraces admisso cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite pastas.
Hic aliquis fortè egregij conaminis autor
Marte manuq; potens medium dum pugnat in hostem
Intentam capiti loricam diffidit, alter
Casside perfossa, ferrumq; in vertice mersit.
Hic gladius sæpe dextra bellantis adactus
Tegmine discisso capiti destrictus inhæsit.

Egregium constantis firmæq; amicitiæ exemplum.

Contra Hatherus huiusmodi carmen habuit:

Vnde venis patrias solitus scriptare poëses,
Infirmo dubium suspendens stipite gressum?
Quoue ruis Danicæ vates promptissime Musæ?
Roboris eximij cassus decor excidit omnis:
Exulat ore calor animoq; amota voluptas:
Destituit fauces vox & raucedine torpet:
Deseruit corpus habitus prior, vltima cepit
Illuuies, formæq; notas cum robore carpsit.
Vt ratis assiduo fluctu quassata fatiscit,
Sic longo annorum cursu generata senectus
Triste parit funus, defunctaq; viribus ætas
Occidit, & primæ patitur dispendia fortis.
Quis vetuit te note senex iuuenilibus vti
Rite iocis, agitare pilam, morsa nuce vesci?
Iam satius reor vt rhedam qua sæpe veharis
Venditor ensis emas, facilémue infrena caballum,
Aut precio leue curriculum mercaris eodem.
Aptius inualidos sua quos vestigia fallunt
Excipient iumenta senes, rota proficit illi

Orbibus acta suis, cui planta vacillat inanis.
At si fortè caues cassum venundare ferrum,
Ereptus tibi te perimet ni væneat ensis.

Ad hæc Starcatherus.

Improba verba feris, facili temeraria labro
Auribus inconcinna pijs: quid præmia ductus
Qui gratis præstandus erat per munera quæris?
Nempe pedes gradiar, nec turpiter ense relicto
Externam mercabor opem, natura meanti
Ius dedit, & proprijs iussit confidere plantis.
Cur cui debueras vltro dux esse vianti
Ludibrio insultas, sermone procaciter vsus?
Quæq; olim gessi memori dignissima fama
Dedecori tribuis, meritum quoq; crimine pensas?
Quid risu insequeris vetulum pugnare potentem,
Inuictosq; meos titulos & splendida facta
Probro adigis, famosa terens & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum viribus ensem?
Haud latus hic imbelle decet, dextrámue bubulci
Agrestem soliti calamo deducere musam,
Procurare pecus, aruis armenta tueri.
Nempe inter vernas ollæ vicinus obunctæ,
Crustula spumantis patinæ bulligine tingis,
Crassi adipis macrum perfundens vnguine panem,
Iusq; tepens furtim digito sitiente liguris,
Doctior assuetam cineri prosternere Callam,
Indormire lari, somnos celebrare diurnos,
Sedulus officium nidentis obire culinæ,
Quam bello fortem iaculis aperire cruorem,
Auersans lucem, latebræ sordentis amator,
Mancipium ventris miserabile, parq; putaris
Sordida cum siliquis lambenti farra catello.
Hercule non tunc me ferro spoliare petebas,
Quando ter Olonis summo discrimine nati
Expugnator eram: nanq; agmine prorsus in illo
Aut gladium fregit manus, aut obstantia fudit.
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Curetum
Littus, & innumera constratum cuspide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanq; aditurus agros confertos murice ferreo
Armabam laceros subiecto stipite gressus.
Hinc mecum egregijs congressum viribus Hamam
Enecui, mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, vel quas alit Estia gentes,
Et populos Semgala tuos. Post hæc Thelemarchos
Aggressus, caput inde tuli liuore cruentum
Quassum malleolis, armisq; fabrilibus ictum.
Hic primum didici, quid ferramenta valerent
Incudis, quantúmue animi popularibus esset.
Teutonici quoq; me pœnas autore dedere,
Quum natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos domini vindex ad pocula straui.
Nec minus hoc facinus, quando pro virgine chara
Vno septenos necui certamine fratres
Teste loco, qui me stomacho linquente peresus

Mediocritatis haud vnquã satis laudatæ exemplum.

Non parit arenti rediuiuum cespite gramen.
Moxq; ducis Kerri bellum nauale parantis
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi letho Wazam, Fabrumq; procacem
Multaui natibus cæsis, ferroq; peremi
Rupibus à niueis hebetantem tela Wisinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq; peremi
Biermenses, gentis Hybernæ principe capto,
Duflinæ populabar opes, semperq; manebit
Nostra Brauuellinis virtus conspecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quodq; manu gessi ad solidum celebrare recensens
Deficio, sunt cuncta meo maiora relatu,
Vincit opus famam, nec sermo suppetit actis.

Hæc Starcatherus. Tandem quum Hatherum Lenno patre ortum mutuo sermone expertus fuisset, animaduertens iuuenem splendido loco natum, feriendũ ei iugulum præbuit, hortatus ne à parentis sui interfectore pœnas exigere vereretur. Hæc facientem auro, quod à Lennone receperat, potiturum esse promittit. Et vt eiusdem in se vehementius animum efferaret, huiusmodi exhortatione vsus esse traditur:

Præterea Hathere priuaui te patre Lenno:
Hanc mihi quæso vicem referas, & obire volentem
Sterne senem, iugulumq; meum pete vindice ferro:
Quippe operam clari mens percussoris adoptat,
Horret ab ignaua fatum deposcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas est.
Quod nequeas fugere, hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens, vetus excidenda, minister
Naturæ est quisquis fato confinia fundit,
Et sternit quod stare nequit. Mors optima tunc est
Quum petitur, vitæq; piget, quum funus amatur,
Nec miseros casus incommoda proroget ætas.

Mors quando optima.

Hęc dicens exertã crumena pecuniam promit. Hatherus autẽ tam fruẽdi æris, quàm paternæ vltionis capessendæ cupidine concitatus, obsecuturũ se precibus, nec præmia repulsurũ spopondit. Cui Starcatherus cupide ense præbito, pronam postmodũ ceruicẽ applicuit, ne timidè pcussoris opus exequeretur, aut ferro muliebriter vteretur, hortatus, præfatusq;, quod si peracta cæde ante cadaueris lapsum caput ac truncũ medius intersiliret, armis innocuus redderetur. Quod vtrum instruendi percussoris, an puniẽdi dixerit, incertũ est. Fore enim poterat, vt saltantẽ eximij cadaueris moles obrueret. Igitur Hatherus adacto vegete gladio, senem capite demutilauit. Quod corpori auulsum, impactumq; terræ glebã morsu carpsisse fertur, ferocitatem animi moribundi oris atrocitate declarans. Percussor tamẽ promissis fraudẽ subesse veritus, saltu non incautus abstinuit. Quẽ si temerè peregisset, fortè lapsi cadaueris ictu obrutus, occisi senis pœnas proprio funere persoluisset. Verum ne tantum athletam busti inopem iacere pateretur, corpus eius in campo, qui vulgò Rolung dicitur, sepulturæ mandandum curauit.

Starcatheri interitus.

OMVNDVS autem, vt accepi, pace integra summa cum tranquillitate decessit, duobus filijs & totidem filiabus relictis. E quibus maximus natu Syuardus, fratre Butho adhuc tenero, regnum hæreditate consequitur. Quo tempore Sueonum rex Gotarus alteram Omundi filiarum ob eximiæ pulchritudinis famam, infinito amore complexus, Ebboni cuidam Sibbonis filio postulandæ virginis gratia negocium legationis imponit. Is officio prudentius administrato, gratum de puellæ cõsensu nuncium retulit. Iamque nihil voto præter nuptias deerat, quas Gotarus apud alienos agere metuens, per Ebbonem quo prius legato vsus fuerat, sponsam sibi transmittendam efflagitat. Is quum parua admodum familia comitatus Hallandi-

landiam præteriret, ad agrestem vicum se pernoctandi gratia contulit, in quo duorum fratrum habitationes aduersas medius amnis secreuerat. Et hi quidem consuetudinem iugulandi quos hospitaliter recepissent habebant, liberalitatis specie latrocinium obscurare callentes. *Horribilis duorum fratrũ hospites suos clam trucidãtiũ historia.* Trabem enim in modum præli oblongam, eandémque ferri acumine præditam, arcanis quibusdam vinculis in excelsa domus parte suspenderant, quam nocturno tempore subductis nexibus demittentes, subiectorum capita desecare solebant. In quem modum complurium vertices pensili mole præciderant. Igitur Ebboni suisque post epulas abunde præbitas, penes focum ministri torum extruunt, vt applicatas igni ceruices insidiosæ trabis impulsu demeterent. Quibus abscedentibus Ebbo impensum capitibus machinamentum suspiciens, socios simulato somno corpora transponere iubet, præfatus perq̃ salutarem eis loci variationẽ existere. Fuere autem inter eos quidam ab Ebbonis clientela extranei, qui spretis quæ cæteri exequebantur monitis, immoti vt cuiq; iacendi locus obuenerat, cubuerunt. Sub opacam verò noctem ab insidiarũ ministris pendulum machinamenti pondus impellitur. Quod nodis quibus inhærebat excussum, magnaq; vi solo adactum, subiectos exitio tradidit. Igitur qui facinoris exequendi curam habebant, quo certius rei euentum discerent, illato lumine Ebbonem, propter quem maximè rem adorsi fuerant, prudenter periculo occurrisse cognoscunt, à quo protinus impetiti, sanguine pœnas dederunt. Ebbo quoq; suis per mutuam stragem amissis, frequentẽ crustulis glacialibus amnem inuento fortè nauigio superat, Gotaroq; cladis suæ potius quàm legationis euentum declarat. Quam rem Gotarus à Syuardi instinctu profectam iudicans, iniuriarũ vindictã armis exequi parat. Quo Syuardus apud Hallandiã expugnatus, sorore ab hostibus capta, concessit in Iutiam. Vbi Sclauorum vulgus pugnã sine principe ausum acie superauit, tantum gloriæ ex victoria nactus, quantum ex fuga dedecoris traxerat. Verùm hisdẽ quos ductu vacuos debellauerat, paulò post ducẽ nactis pugna apud Fioniam cessit, aduersum quos identidem in Iutia præliatus, infelicem pugnę euẽtum habuit. Quo euenit, vt Scania Iutiaq; exutus, media duntaxat regni veluti quasdam exesi corporis partes sine capite retineret. Iarmericus ex eo genitus, cũ sororibus admodũ paruulis præda hostibus fuit, quarum altera Noruagiẽsibus, altera Germanis, quod venalia quondam solebant esse connubia, precio vẽdita est. *Connubia, vt aliter atq; res aliæ venalia.* Itaque Danorum regnum fortissimè propagatum, tantis etiam maiorũ titulis illustratum tot victorijs auctum, ob vnius viri inertiam ex summo nitore fortunæ & florentissimo rerum statu eò ignominiæ peruenit, vt pensionem quam prius exigebat, exolueret. Syuardus autem sæpius victoria cassus, ac deformium fugarum reus, post tot maiorum decora, in tam erubescendo patriæ statu cõfusa regni gubernacula gestare non sustinens, ne diuturnior vita ad extremam gloriæ iacturam pertingeret, speciosum sibi fatum pugna parere properauit. Quippe memorem calamitatis animum, deponendæ ægritudinis cupido salutis fastidio cruciabat, adeò demendi ruboris studium lucem ei inuisam effecerat. Igitur comparatis pugnę copijs, Simoni cuidam sub Gotaro Scaniam procuranti, bellum aperte denunciat. Quod obstinatis temeritatis viribus executus, occiso Simone, per summã hostiũ stragem vitam finiuit, patriam tamen præstandæ pensionis onere liberare nequiuit. Interea Iarmericus apud regem Sclauorum Ismarum cum coæuo sibi collacteoq; Gunnone coniectus in carcerem captiuus degebat. Quo demum erutus atq; exercendi ruris culturæ applicatus, rusticum opus exequitur. Ob cuius promptissimam administrationem ad regaliũ mancipiorum magisteriũ transfertur. Eo quoq; syncerissimè gesto, in necessariorũ regis gregẽ assumitur. Vbi quũ se iuxta aulicorum ritum egregia morum amœnitate gessisset, breui in amicorum numerum translatus, primũ familiaritatis locum obtinuit, ac veluti quibusdam meritorũ gradibus fretus, ab infima sorte ad spectatum honoris fastigiũ concessit, & ne segnem eneruemq; iuuentam ageret, militaribus se studijs assuefecit, naturæ dotes industria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, soli reginæ suspectum adolescẽtis ingeniũ fuit. Fratrẽ quoq; regis fato functum repentinus rumor edocuit. Cuius corpus Ismarus amplissimo funere elaturus, quo maior exequiarum pom-

pa fieret,regia comitate conuiuium inſtruit. At Iarmericus aliàs cum regina familiaris curam ſortitus,ad fugam,cuius facultatem regalis abſentia promittere videbatur,circunſpiciendum acceſſit. Animaduertebat enim ſe etiam inter opes poſitum miſerabile regis mancipium fore, & quaſi alieno beneficio precarium ſpiritum poſſidere.Præterea quanquam primis apud regẽ honoribus vteretur, libertatem delicijs præferendã exiſtimans,viſendæ patriæ, noſcendiq; generis eximia cupiditate flagrabat. Sciens aũt quod regina ne quis captiuorum elabi poſſet cõpetentibus prouidiſſet excubijs, quò viribus peruenire nequibat, arte aſſurgendũ procurat.Fiſcellam itaq; biblo ac vimine textam, qua agreſtes inſtar hominis formata aues ariſtis deturbare cõſueuerant,viuo cane cõpleuit. Quam etiam detracto ſibi cultu quo veriſimilius humani repræſentaret imaginẽ,texit.Deinde priuatũ regis ærarium demolitus,egeſtã inde pecuniam notis ſibi tantũ recondidit locis.Interea Gunno abſentiam ſocij ſimulare iuſſus ,illata in regiã fiſcella, impulſoq; ad latrandum cane, percontanti quidnam hoc eſſet reginæ, mente captũ clamitare retulit Iarmericum. Illa ad aſpectum ſtatuę ſimilitudinis errore deluſa,inſanum æde eijci iubet. Tunc Gunno perlatam foras ſtatuam, perinde ac furentem ſocium lectulo tradit.Sub noctem verò vigiles epularum hilaritate,ac vino prouehit largiore,abſciſſaq; dormientium capita, quo turpiore eos morte cõſumeret, inguini ſociauit. Excitata ſtrepitu regina, cauſamq; eius diſcere cupiens, concita fores petiuit. Sed dum caput incautius exerit,improuiſo Gunnonis enſe confoditur.Quę quũ mortificum vulnus experta corrueret, reflexis in occiſorem luminibus, nullius,inquit, obtentu fraudis ſi incolumi mihi viuere licuiſſet,his finibus impunitus excederes. Ad hunc modum crebras in percuſſorem minas moribunda profudit. Poſt hæc Iarmericus vnà cum Gunnone præclari facinoris ſocio, tabernaculum in quo rex fraternas conuiuio celebrabat exequias, cunctis temulentia victis, admoto furtim incendio complet.Quo latius fuſo quidam ebrietatis ſtupore diſcuſſo, immiſſis equis deprehenſos periculi inſequuntur autores. At iuuenes primum iumentis quæ receperant vecti,ad vltimum hiſdem prolixiori curſu debilitatis pedites dedere fugam.Iamq; penè occupatis amnis remedio fuit.Pontem enim quem antè morandi perſecutoris gratia præciſis ad medium trabibus non modo onerum impatientem,ſed etiam ruinæ propinquum effecerant, prætergreſſi,in opacam deinduſtria voraginem conceſſerunt.Quibus imminentes Sclaui, dum parum proſpecto periculo equis improuidi,pontem onerant,deſidentibus tabulatis excuſſi, pręcipitantur in flumen. Sed dum enando ripam appetunt,à Gunnone & Iarmerico obſtantibus intercepti, merſi aut interfecti ſunt. Ita iuuenes egregia calliditate vſi, non vt fugitiua mancipia,ſed quaſi præditi conſilio ſenes, maius ætate ſua facinus ediderunt,quod acutè conceperant efficaciter adimplendo. At vbi in littus ventum,rapto quod fors obtulerat nauigio, in altum procedunt. Quos qui inſequebantur barbari nauigare conſpectos, vociferando reuocare conati, regnaturos ſi redeant ſpondent, quod publico veterum inſtituto regum percuſſoribus regnorum ſucceſſio decreta fuerit. Diu recedentium aures pertinax Sclauorũ clamor promiſſis pellacibus exurdabat.Ea tẽpeſtate Buthlus Syuardi frater Danis perfunctoriè pręerat,à quibus venienti Iarmerico regnum tradere coactus, ex rege priuatus euaſit. Eodem tempore Gotarus Sybbonem ſtupratæ ſororis inſimulatum occidit. Cuius nece affines permoti, ad Iarmericum eiulabundi decurrunt, ſeque in vltionem propinqui,Gotarum cum eo oppugnaturos promittunt.Nec parum promiſſa ſoluerunt, nam eorum auxilijs oppreſſo Gotaro, Iarmericum Suetia potiri contigit. Qui quum duarum gentium imperio fungeretur, antè dominationis fiducia Sclauos prælio tẽtat, quorum quadraginta captos applicatis totidem lupis laqueo adegit.Quem ſupplicij modum olim parricidis debitum,ob hoc circa hoſtes peragere voluit, vt quantæ in Danos rapacitatis extiterint, ex ipſa atrocium belluarum communione videntibus conſpicuum foret.Subacta quoque regione præſidia locis opportuna diſponit. Inde profectus Sembonum, Curetum, complurium que Orientis gentium cladem exercuit. Qua regis occupatione Sclaui datam ſibi defectionis materiam iudicantes, interfectis qui ab ipſo præſides conſtituti

Humanorum iniuriæ recompenſandæ affectuum, viua imago.

Parricidæ quonam ſupplicio ſint olim affecti.

tuti fuerãt, Daniam depopulati ſunt. Quorum claſſem Iarmericus forte è piratica
rediens interceptam deleuit, eoq; facinore priores victoriarum titulos decorauit.
Cęterum optimates eorum primo tibias loris traiectos, moxq; immanium taurorũ
vngulis alligatis, moloſſisq; inceſſentibus raptim in cœnum, voraginesq; pertra-
ctos lachrymabili ſpectaculo conſumpſit. Ea re hebetati Sclauorum animi ſumma
cum trepidatione regis imperium coluerunt. Iarmericus itaq; tot gentium manu-
bijs locupletatus, vt tutum prædæ domicilium compararet, in editiſſima rupe mi-
rifico opere ædem molitur. Aggerem collatis glebis extruit, fundamẽtum crebris
conijcit ſaxis, ima vallo, triclinijs media, ſumma propugnaculis cinxit. Secus vn-
dique iuges excubias fixit. Quatuor portæ magnitudine præſtantes, à totidem pla-
gis irreſtrictos aditus dabant. In huius domus magnificentiam omnem opum ſua-
rum apparatum congeſſit. Ita domeſticis rebus compoſitis, rurſum in externas cu-
pidinem vertit. Igitur nauigatione cœpta, quatuor fratres genere Helleſponticos
obuios pelago factos, piraticæq; admodum ſtudijs aſſuetos, maritima pugna atten
tare non diſtulit. Qua triduo geſta, ſororem eorum cum medietate tributi quo vi-
ctos onerauerant pactus, præliũ reuocauit. Poſt hæc Liuorum regis filius Bicco
captiuitate quam ſub memoratis fratribus ducebat elapſus, Iarmericum, à quo o-
lim fratribus ſpoliatus fuerat, iniuriæ haud oblitus acceſſit. Apud quem benigni-
us habitus, breui arcanorum omnium arbiter ſingularis euaſit. Hunc vt ſuis per o-
mnia tractabilem monitis ſenſit, in res quàm maximè factu deteſtabiles conſultan
tem adduxit, atq; ad ſcelera flagitiaq; committenda compellit, adeò nocẽdi artem
obſequij ſimulatiõe captabat: pcipue eum aduerſum eos quos ſanguine proximè
contigiſſet, armabat. Ita fraternã vltionem, quia viribus nequibat, fraude exequi
pertentabat. Quo euenit vt rex virtutum loco vitiorum ſordes amplexus, ob ea
quæ perfidi monitoris impulſu atrociter geſſerat, communibus in ſe locum odijs
daret. Aduerſum quem etiam Sclauorum tumultus exoritur. Cuius ſopiendi gra-
tia duces eorum captos, traiectis fune tibijs, equis in diuerſa raptantibus præbuit
lacerandos. In hunc modum conſumpti principes, corporum ſuorum diſtractu
pertinacis animi pœnas dederunt. Quę res Sclauorum obſequia in ſuo ſtatu æquali
ac ſolida ſubiectione continuit. Interea qui ex ſorore Iarmerici apud Germaniam
orti, educatiq; fuerant, auito nomine freti, in auunculum arma ſuſcipiunt, æque ſi-
bi regnum atque ei debere certantes. Quorum munitiones rex apud Germaniam
machinis demolitus, oppidis compluribus aut obſeſſis, aut captis, nonnullis etiam
ſolo æquatis, incruentam ad ciues victoriam reportauit. Occurrunt Helleſponti-
ci pactis ſororem nuptijs offerentes, quibus celebratis rurſum Bicconis inſtinctu
Germaniam petens, captis bello ſororijs laqueo ſpiritum eripere non dabitauit.
Optimates puoque conuiuij ſimulatione contractos, eodem exemplo conſumen-
dos curauit. Interea Broderus, quem olim rex ex alio ſuſtulerat matrimonio, no-
uercæ curam ab eo ſuſceptam, plenis ſanctitatis excubijs celebrabat. Quem Bicco
apud patrem inceſti crimine accuſatum, ne falſo inſimulaſſe videretur, ſubornato
rum teſtimonio inſecutus eſt. Cumq; Broderus accuſationis partibus plene exhi-
bitis defenſionis præſidia afferre non poſſet, pater ab amicis in conuictum ferri ſen
tentiam iubet, minus impium ratus ſumendam de filio vindictam alieno quàm p-
prio delegare iudicio. Quem cæteris proſcriptione dignum decernentibus, Bic-
co triſtiorem de capite eius ſententiam ferre nõ veritus, a nefarij ſtupri autore pœ-
nam ſuſpendio capiendam eſſe pronunciat. Quam ne quis à paterna crudelitate
profectam putaret, eũdem laqueo affixum à miniſtris ſubiecto aſſere excipiendũ
percenſuit, vt quum hi feſſas oneri manus ſubducerent, perinde ac rei perempti
iuuenis forent, regemq; parricidij crimine ſua culpa liberum facerent. Præterea
niſi pœna accuſationem ſequeretur, paternæ eum ſaluti inſidiaturũ aſtruxit. Adul
teram verò Swauildam quò turpius è vita excederet, pecudum vngulis procul-
cari debere. Paruit Bicconi rex, adactumq; ſuſpendio filium ne ſtrangulari poſſet
à circunſtantibus tabulati ope alleuandum curauit. Igitur innoxium vinculum pa
rum compreſſis faucibus ſolam pœnæ ſpeciem prę ſe ferebat. Reginã verò firmiſſi
mo nexu humo aſtrictã, equinis obterendã calcibus præbuit. Hanc tãtę fuiſſe pul-

Sclauicorũ ducum ſupplicium horrore pleniſſimum.

chritudinis fama eſt, vt ipſis quoq; iumẽtis horrori foret artus eximio decore prædi tos ſordidis lacerare veſtigijs: quo argumento rex innocentiam coniugis declarari coniectans, accedente erroris pænitentia, falsò notatã feſtinat abſoluere. Aduolat intereà Bicco, qui ſupinam iumẽta diris deturbare carminibus, nec niſi pronam obteri poſſe firmaret. Quippe eam formæ ſuæ beneficio ſeruatam ſciebat. In hunc modum collatum reginæ corpus, adactus iumentorum grex crebris altè veſtigijs fodit. Hic Swauildæ exitus fuit. Interea canis cui Broderus aſſueuerat, ceu quibuſdam queſtubus aggreſſus regem, deflere domini ſuppliciũ videbatur. Eiuſdemq; illatus accipiter intimas corpori plumas roſtro detrahere cœpit. Ex cuius nuditate rex ſumptis orbitatis auſpicijs, omen interceptuꝛus præpropere qui filium laqueo detraherent, mittit. Per implumem enim auiculam futurum ſe, ni cauiſſet, abſque liberis augurabatur. Liberato clade Brodero, Bicco delationis pœnas exoluere metuens, nunciare Helleſponticis pergit, Swauildam à viro nefaria ſtrage conſumptam. Quibus vlciſcendæ ſororis gratia nauigantibus, ad Iarmericũ reuerſus, parari bellum ab Helleſpõticis indicat. Rex mœnibus q̃ acie tutius dimicandum exiſtimãs, in eam quam exædificauerat, munitionem confugit, vbi ad ferendam obſidionem cõmeatibus penitiora propugnacula armatis implebat, fulgentes auro cetræ, circunpenſiq; clypei ſupremũ ædis ambitũ adornabant. Contigit autem vt Helleſpontici prædæ partitionem acturi, magnã ſuorum manum peculatus inſimulatam occiderent. Igitur quod tantam copiarum partem inteſtina clade conſumpſerant, aulæ expugnationem ſuis altiorem viribus rati, veneficam, cui Guthrunæ erat vocabulũ, cõſulunt. Quã efficiente, regię partis ꝑpugnatores ſubitò oculis capti, in ſeipſos arma conuertunt. Quo viſo Helleſpontici applicata teſtudine primos portarum aditus occupant. Deinde cõuulſis poſtibus, irruptaq; ęde, cæcas hoſtium phalanges obtruncant. Eo tumultu ſuperueniẽs Othinus, mediosq; præliantium globos appetẽs, Danis quos paterna ſemper pietate coluerat, ademptum præſtigijs viſum ſupera virtute reſtituit. Helleſponticos verò corpora aduerſum tela carminibus durare ſolitos, crebro ſilice conuerberandos eſſe perdocuit. Ita vtrunque agmen mutua cęde conſumptum interijt. Iarmericus vtroq; pede ac manibus ſpoliatus, trunco inter exanimes corpore rotabatur. Cui Broderus parum idoneus ſucceſſit in regnum.

Post hunc regnat Syualdus, cuius filius Snio, ſeneſcente patre ſtrenuum piraticæ opus complexus, patriæ res non ſolum ſeruauit, ſed etiam diminutas in priſtinum habitum reuocauit. Idem tyrannide ſuſcepta, Eſkilli atq; Alkilli pugilum inſolentiam comprimendo, Scaniam à Danicæ iuriſdictionis integritate ſubmotam ad ſocietatem patriæ victoria reduxit. Tandem filiæ Gothorum regis mutuo amore perſtrictus, conueniendæ eius copiam clandeſtinis nuncijs tẽtat. Qui à patre puellæ intercepti ſuſpendioq; conſumpti, improuidæ legationis pœnas dederunt. Quorum Snio vltionem exigere cupiens, quum Gothiam hoſtiliter aggreſſus fuiſſet, rege eius cum copijs occurrente, prædictorum pugilum prouocatione rem per athletas gerere iuſſus, hanc duelli legem edidit, vt alteruter regum pro varia athletarum fortuna aut proprium perderet, aut alienum lucraretur imperium, victiq; regnum in victoriæ pręmio reponeretur. Quo euenit vt Gothorũ rex prouictus pugnatorum ſuorum infortunio ſuperatus, regno Danis cedere cogeretur. Cuius filiam Snio, quum in Sueonum regis connubium paterno impulſu comperiſſet abductam, quędam obſoleto habitu per itinera publica ſtipem petere ſolitum, ad eam vſq; tentandam tranſmiſit. Qui quum egentium more propinquum liminibus diſcubitum habuiſſet, viſa fortè regina exili vocula ſuccinens, amat, inquit, te Snio. Illa allapſum auribus ſonum diſſimulanter excipiens, nec viſu nec gradu relato procedit in regiam, atque eueſtigio regreſſa obſcuro & vix aures offendente ſibilo, amantem, inquit, me redamo. Eo dicto veſtigium extulit. Quam egenus mutui amoris vocem ediđiſſe gauiſus, die poſtera foribus aſſidens, præſente domina conſueta ſermonis breuitate, locum, ait, voto ſuppetere cõuenit. Illa rurſum argutæ vocis induſtriam colligẽs, ſumma cum diſſimulatione diſceſſit. Paruo poſt percontatorem præteriens, Bocheror breui ſe peruenturam aſſeruit. Hunc quippe

Swauildæ ſpecies eximia, exitus autem miſerandus.

pe locũ fuga petere destinauit. Qua de re egenus certior redditus, solito percontationis acumine competens promisso tempus cognoscere perseuerat. Illa vero nec astu inferior, nec sermone lucidior, quam breuissime potuit hyemis initiũ nũcupauit. Cæterũ stipatores eius qui leuem amatoriç vocis iactum exceperant, plenum calliditatis ingenium extremæ stoliditatis deliramentũ esse credebant. Quç quum Snio certius ex egeno cognosceret, reginam sublatis mariti opibus lauandi simulatione digressam, nauigio deportandam curauit. Postea vero sæpenumero inter ipsum ac Suetiæ regem, altero iustas repetente faces, altero illicitas tueri perseuerante, ancipiti euentu variaq; victoria dimicatum est. Ea tempestate per summam cœli intemperantiam agrorum vbertate corrupta, ingens annonç caritas incidit. Cumq; oborta victualium raritate grauis plebem inedia laceraret, rex quonam modo temporis difficultati succurreret anxius, quum aliquanto maiorẽ bibulorum, quàm edacium impensam animaduerteret, frugalitatem populo intulit, conuiuiorum vsum abrogans, ne qua ex fruge potio pararetur edixit, acerbitatem famis superflui haustus interdicto pellendam, atq; à siti abundantiã esus mutuandam existimans. Tunc quidam petulantioris gulæ proscriptam bibendi consuetudinem deflens, altum calliditatis genus complexus, nouam voluptati licentiam reperit, ac publicam continentiæ legem priuata intemperantia soluit, deliciarum vsum à ridiculi operis acumine mutuatus. Vetiti enim liquoris gustu minutim liguriendo vsus, desiderium ebrietatis expleuit. Quam ob rem conuentus à rege, integerrimum se frugalitatis obseruatorem asseruit, vtpote auiditatem haustus moderatæ sumptionis ingenio castigantem, affixamq; sibi culpam sorbitionis titulo tueri perseuerauit. Deniq; adiecto minarum terrore, non modo bibere, verumetiam pitissare prohibitus, consuetudini tamen imperare non potuit. Vt enim tanquam licite illicitis frueretur, nec gulam alieno subiectam haberet imperio, madefactis potione crustulis, capace liquoris offula vescebatur, cupitamq; crapulam lento gustu prouexit, interdictum satietatis modum haud secus ac licitum consecutus. Adeò pertinacissima gulæ rabies salutem pro luxu deuouens, nec regia quidẽ comminatione deterrita, ad omne periculum spernendum temerarium solidauerat appetitum. Secundo quoq; perinde ac violatç constitutionis reus conuenitur à rege. Sed ne tunc quidem facti defensionem abiecit, nequaquam à se regalibus institutis obuiam itum esse contendens, aut decretam edicto continentiã suis profanatam illecebris, præsertim quũ lata frugalitatis lex ita parsimoniæ formam tradiderit, vt potandi magis quàm edendi liquoris facultas inhibita videretur. Tum rex obtestans deos, per communẽ iurare salutem, tale quid deinceps audentem capitaliter esse plexurum. Ille mortem temperantia leuiorem, vitamq; quàm luxum deponere tolerabilius ratus, rursum aquis excoquit frugem, detostoq; liquore cum se nullam vlterius excusandæ cupiditatis defensionem obiecturũ speraret, palàm potioni indulgendo ad calicum vsum libera fror .e conuertit, astuq; in audaciã verso, regiam animaduersionẽ operiri quàm frugi fieri maluit. Interrogante ergo rege, cur toties rei interdictæ licentiam vsurpasset, desiderium hoc, inquit rex, nõ tam auiditas mea, quàm habita in te beneuolentia peperit, funeribus enim regijs, inferias conuiuio persoluendas meminerã. Itaq; ne epulum quo tuæ peragantur exequiæ ob frumenti inopiam solenni potionis vsu careat, industria potius quàm ingluuie ductus prohibiti liquoris tempe ramento prouidi. Te autem ante alios inedia periturũ, prioremq; busto opus habiturum non ambigo, cum ob hoc inusitatã parcitatis legem tuleris, quod defuturam tibi primum alimoniã verearis. Tibi quippe nõ alijs consulendo nouum auaritiæ autorem agere sustines. Tam vrbana hominis cauillatio iram regis in ruborem conuertit, qui cum publicæ salutis decretum in ludibrium sui recidisse conspiceret, omisso communis vtilitatis consilio, reuocauit edictũ, sententiãq; soluere quàm ciuiũ offensam contrahere maluit. Cumq;, vt dixi, siue parum compluta humo, seu nimiũ torrida torpentibus satis, ac parce fructificantibus campis, inediæ languor defectam escis regionem attereret, nullumq; parum suppetentibus alimentis trahendæ famis superesset auxilium, Aggone atque Ebbone autoribus

Ceruisiæ vsus interdictum.

Bibacis astus.

Edictum crudele.

plebiſcito prouiſum eſt, vt ſenibus ac paruulis cæſis, omniq; demum imbelli ætate regno egeſta, robuſtis duntaxat patria donaretur, nec niſi aut armis, aut agris colēdis habiles domeſtici laris paternorumq; penatium habitacula retinerent. Quorum mater Gambaruc, id ad ſe deferentibus filijs, cum à ſceleſti decreti autoribus ſalutem in crimine repoſitam animaduerteret, damnata concionis ſententia, neceſſitatem parricidio redimi oportere negabat: propius honeſtati conſilium fore aſſerens, animorumq; ac corporum virtuti expetibilius, vt ſeruata erga parentes ac liberos pietate, patria exceſſuri ſorte deligerentur. Quæ ſi ſenes inualidos obtuliſſet, robuſtiores ſe eorum loco exilio offerrent, eiuſq; pondus pro debilibus perferendum ſua ſponte ſuſciperent. Cæterum indignos eſſe vita, qui illam ſcelere & ſacrilegio comparare, parenteſq; ac prolem tam iniquo ſententiæ genere perſequi ſuſtinuiſſent, charitatis loco crudelitatis officia peracturi. Poſtremo cunctos malè patriam demereri, apud quos parentum aut liberorum amori proprij ſpiritus charitas præponderaret. Huic voci ad concionem relatæ, plerique ſuffragijs aſſentiebantur. Igitur omnium fortunis in ſortem coniectis, qui deſignabantur, extorres adiudicati ſunt. Quo euenit, vt qui ſponte neceſſitati parêre noluerant, fortunæ iudicio obſequi cogerentur. Primum itaque Blekingiam aduecti, ac deinde Moringiam prçternauigantes, ad Gutlandiam ſe appulerunt, vbi & Paulo teſte, autore Frig dea, Longobardorum vocabulum, quorum poſtea gentem condiderunt, traduntur adepti. Tandem ad Rugiam ſe applicantes, deſertiſq; nauigijs ſolidum iter ingreſſi, cum multam terrarum partem emenſi, armiſque depopulati eſſent, poſt editas late ſtrages, poſtremo petitis in Italia ſedibus, priſcum gentis vocabulū ſuo nomine permutarunt. Interea Danorum tellus rareſcente cultorum opera, ſulcorumq; veſtigijs ſitu obductis, ſylueſtrem induit vultum, & quaſi natiui ceſpitis amœnitate depoſita, informi ſuccreſcentium nemorum denſitate perhorruit. Quod præſens quoque camporum eius facies prodit. Quæ enim olim feracia frugum iugera fuerant, eadem nunc arboreo ſtipite conſerta viſuntur. Atq; vbi olim cultores terram altius verſantes vaſtas diſſipauere glebas, illic nunc enatum nemus ſeruantia adhuc veteris culturæ veſtigium rura complectitur. Quæ niſi cultore vacua ac diuturno ſitu vaſta manſiſſent, nequaquam vnius ruris glebam inter factos aratro ſulcos, tenaceſq; arborum radices partiri potuiſſent. Colles quoque quos in plano humandorum cadauerum cura veterum labor extruxerat, præſens ſyluæ congeries occupat. Cernere etiam eſt crebros petrarum aceruos ſyluarum ſaltibus interſitos, quas toto quondam rure diſperſas, ne proſcindendis vbiq; ſulcis officerent, coniectis in ſtruem molibus ruſtica cura ſublegit, malēs exiguum agri perdere quàm totum difficile reperire. Vnde ex eo quod tunc exercendorum liberius aruorum gratia agreſtium labor egerat, prioris æui populus poſtero numeroſior extitiſſe perpenditur, qui breuibus agellis contentus agreſtem operam citra veteris culturæ veſtigia cohibet. Itaque præſens ſeculi vultus capax quondā dam ariſtæ ſolum, nunc gignendis glandibus idoneus agreſtem ſtiuam ac cœreales culmos conſita arboribus facie ſe permutaſſe miratur. Et hæc quidem de Snione quàm veriſſimè potui digeſta ſufficiant.

HVIC ſuccedit Biorn, itemq; poſt ipſum Haraldus rerum aſſequitur ſummam. Cuius filio Gormoni inter priſcos Danorum duces non infimæ laudis locum rerum ſtrenuè geſtarum titulus tribuit. Hic enim nouum audaciæ genus complexus, hereditarium fortitudinis ſpiritum ſcrutandæ rerum naturæ veſtigijs quàm armis excolere maluit, vtq; alios regum ardor bellicus, ita ipſum cognoſcendorū mirabilium quæcunq; vel experimento deprehenſa, vel rumore vulgata fuerant, præcordialis ſtimulabat auiditas. Cumq; eſſet, externa atq; inuſitata viſendi cupidus, experiendam prę cæteris duxit Geruthi cuiuſdam ſedium acceptam a Tilenſibus famam. Incredibilia enim ab eis ſuper opum inibi cōgeſtarum magnitudine iactabantur, ſed iter omnium refertum periculo ac penè mortalibus inuium ferebatur. Ambitorem nanq; terrarum oceanum nauigandum, ſolem poſtponēdum ac ſydera, ſub chao peregrinandum, ac demum in loca lucis expertia, iugibuſque tenebris obnoxia tranſeundum, expertorum aſſertione conſtabat. Sed in iuuenili ani-

li animo circunstantis periculi metum,non tam prædę quàm gloriæ cupido calcabat,multum sibi claritatis accessurũ sperante,si rem admodum intentatã auderet.Trecentis idem cum rege votum nuncupantibus,autorem famæ Thorkillum itineris ducem assumi placuit,vtpote locorũ gnarum,peritumq; adeundæ regionis eius. Is officio non recusato,aduersum insusitatam nauigandi maris sæuitiã firmiore structuræ genere nodisq; crebrioribus,ac consertioribus clauis preparanda iubet nauigia solidari, eademq; magnis repleri commeatibus ac bouinis supernè tergoribus claudi,quę intrinseca nauiũ spacia ab incursantium vndarum aspergine tuerentur.Inde tribus duntaxat liburnis nauigatio tenditur,vnaquaque centenos capiente delectos. At vbi in Halogiam ventum, secundis flatibus destituti, varia pelagi iactatione dubijs nauigationis casibus agebantur. Tandem per summam alimẽtorum inopiam etiam pane defecti, exiguæ pultis vsu traxere famem. Interiectis diebus eminus perstrepentem procellæ fragorem, perinde ac scopulos inundantis exaudiunt. Igitur intellecta telluris vicinia, agilitatis eximiæ iuuenis speculandę rei gratia cacumen mali conscendere iussus,prærupti situs insulam in conspectu esse denunciat: læti omnes regionem quæ ab eo significabatur,auidis insequuntur luminibus,attente promissi littoris præsidium expectantes. Cuius tandem aditum nacti,in editiorem soli partem per obstantes cliuos præaltis callibus enituntur.Tunc Thorkillus ex armentis quæ in maritimis frequentia discurrebant,suprà quod semel leniendæ fami sufficeret,negat esse tollendum,futurum enim si secus agerent, vt à dijs loci præsidibus discedendi potentia priuarentur. At nautæ magis prorogandæ satietatis quàm seruandi imperij cupidiores,incitamento gulæ salutis consilium subiecerunt,exhausta nauium gremia cæsorum gregum corporibus onerantes.Qui ideo captu perfaciles extitere, quòd ad insusitatos virorum aspectus firmato pauore mirabundi conuenerant. Nocte insequenti mõstra littori inuolantia,ac toto concrepantia nemore,cõclusas obsedere puppes. Quorum vnum cæteris grandius ingenti fuste armatum profundum passibus emetiebatur.Idem propius admotum vociferari cœpit, non antè enauigaturos, quàm fusi gregis iniuriam expiando, viris pro nauium numero traditis, diuini pecoris damna pensassent. Cuius minis obsecutus Thorkillus,vt vniuersorum incolumitatem paucorũ discrimine tueretur,tres sorte denotatos exhibuit. Quo facto,optato vento excepti in vlteriorem Byarmiam nauigant. Regio est perpetui frigoris capax,pręaltisq; offusa niuibus,ne vim quidem feruoris persentiscit æstiui,inuiorum abundans nemorum,frugum haud ferax, insusitatisq; alibi bestijs frequẽs. Crebri in ea fluuij ob insitas alueis cautes stridulo,spumantiq; volumine perferũtur. Illic Thorkillus subductis nauibus tendi in littore iubet, eo loci peruentum astruens, vnde breuis ad Geruthum transitus foret. Prohibuit etiam vllum cum superuenientibus miscere sermonem, affirmans monstra nullo magis nocendi vim, quàm aduenarum verbis parum comiter editis sumere. Ideoq; socios silentio tutiores existere, se verò solum tuto profari posse,qui prius gentis eius mores habitumque peruiderit. Crepusculo appetente, insusitatæ magnitudinis vir nominatim salutatis nauticis interuenit. Stupentibus cunctis, Thorkillus aduentum eius alacriter excipiendum admonuit,Guthmundum hunc esse docens Geruthi fratrem, cunctorum illic applicantiũ pijssimum inter pericula protectorẽ. Percontantiq; quid ita cæteri silentium colerent,refert rudes admodum linguæ eius ignoti pudere sermonis. Tum Guthmundus hospitio inuitatos curriculis excipit. Procedentibus amnis aureo ponte permeabilis cernitur. Cuius transeundi cupidos à proposito reuocauit, docens eo alueo humana à monstrosis rerum secreuisse naturam, nec mortalibus vltrà fas esse vestigijs. Subinde ad ipsa ductoris penetralia peruenitur. Illic Thorkillus seductis socijs hortari cepit, vt inter tentamentorum genera quæ varius obtulisset euentus,industrios viros agerent,atque à peregrinis sibi dapibus temperantes,proprijs corpora sustentanda curarent,discretasq; ab indigenis sedes peterent,eorum neminem discubitu contingendo.Fore enim illius escæ participibus inter horridos monstrorum greges amissa cunctorum memoria sordida semper cõmunione degendum. Nec minus ministris eorum ac poculis abstinendum

Rebus creatis temperanter vtendum.

Biarmiæ regionis descriptio.

edocuit. Duodecim filij Guthmundi egregia indole, totidēq; filiæ præclui forma circunstiterant mensas. Qui cum regē a suis duntaxat illata delibare conspiceret, beneficij repulsam obijciēs iniuriosum hospiti querebatur, nec Thorkillo compe- tens facti excusatio defuit. Quippe insolito cibo vtentes, plerunq; grauiter affici so lere commemorat, regemq; non tam alieni obsequij ingratū, quam propriæ sospi- tatis studiosum, consueto more corpus curantē domesticis cœnā obsonijs instru- xisse, Igitur haudquaquā contemptui imputari debere, quod fugiendæ pestis salu- tari gereretur affectu. Videns autē Guthmundus apparatus sui fraudem hospitum frugalitate delusam, cū abstinentiam hebetare non posset, pudicitiam labefactare cōstituit, omnibus ingenij neruis ad debilitandam eorum temperantiam inhians. Regi enim filiæ matrimoniū offerens, cæteris quascunq; è famulitio peterent poti endas esse promittit. Plerisq; rem approbantibus, Thorkillus hūc quoq; illecebra- rum lapsum sicut & cæteros salubri monitu præcurrit, industriam suam inter cau- tum hospitem ac lætū conuiuam egregia moderatione partitus. Quatuor è Danis oblatum amplexi, saluti libidinem prætulerunt. Quod contagium lymphatos ino pesq; mentis effectos pristina rerū memoria spoliauit. Quippe post id factū parum animo constitisse traduntur. Qui si mores suos intra debitos temperantiæ fines cō tinuissent, herculeos æquassent titulos, giganteā animo fortitudinem superassent, perenniterq; patriæ mirificarū rerū insignes extitissent autores. Adhuc Guthmū- dus propositi pertinacia dolū intendere perseuerans, collaudatis horti sui delicijs, eò regem percipiendorum fructuum gratia perducere laborabat, blandimentis ni sus, illecebrisq; gulæ cautelæ constantiam elidere cupiens. Aduersum quas insidias rex Thorkillo, vt prius, autore firmatus, simulatæ humanitatis obsequium spreuit, vtendi excusationem à maturandi itineris negocio mutuatus. Cuius prudentiæ Guthmundus suam in omnibus cessisse considerans, spe peragendæ fraudis abie- cta cunctos in vlteriorem fluminis ripam transuectos iter exequi passus est. Pro- gressi atrū incultumq; oppidum vaporāti maxime nubi simile, haud procul abesse prospectant. Pali propugnaculis intersiti desecta virorum capita præferebant. Exi miæ ferocitatis canes tuentes aditū præ foribus excubare cōspecti. Quibus Thor- killus cornu abdomine illitum collambendum obijciens, incitatissimam rabiem paruula mitigauit impensa. Superne portarū introitus patuit. Quem scalis æquan- tes, arduo potiuntur ingressu. Atræ deintus informesq; laruæ conferserant vrbem. Quarum perstrepentes imagines aspicere horridius an audire fuerit, nescias: fœda omnia, putidumq; cœnum adeuntium nares intolerabili halitu fatigabat. Dein- de conclaue saxeum cui Geruthum fama erat pro regia assueuisse, reperiunt. Cu- ius arctam horrendamq; crepidinem inuisere statuētes, repressis gradibus in ipso pauentes aditu constiterunt. Tunc Thorkillus hærentes animo circūspiciens, cū- ctationem introitus virili adhortatione discussit, monens temperaturos sibi, ne vl- lam ineundæ ædis suppellectilem tametsi possessu iocunda aut oculis grata videre- tur, attingerent, animosq; tam ab omni auaritia auersos, quàm à metu remotos ha- berent, neque vel captu suauia concupiscerent, vel spectatu horrida formidarent, quanquam in summa vtriusq; rei forent copia versaturi. Fore enim vt auidæ capi- endi manus subita nexus pertinacia à re tacta diuelli nequirent, & quasi inextrica- bili cum illa vinculo nodarentur. Cæterum composite quaternos ingredi iubet. Quorum Broderus & Buchi primi aditum tentant. Hos cum rege Thorkillus, inse quitur. Cæteri deinde compositis gradiuntur ordinibus. Ædes deintus obsoleta per totum, ac vi teterrimi vaporis offusa, cūctorum quibus oculus aut mens offen- di poterat, vberrima cernebatur. Postes lōgæua fuligine illiti, obductus illuuie pa- ries, compactum è spiculis tectum, instratum colubris pauimentum, atq; omni sor dium genere respersum inusitato aduenas spectaculo terruerunt. Super omnia perpetui fœtoris asperitas tristes lacessebat olfactus. Exanguia quoq; monstrorum simulacra ferreas onerauerant sedes, deniq; consessuum loca plumbeæ crates se- creuerant, liminibus horrendæ ianitorum excubiæ præerant. Quorum alij conser tis fustibus obstrepentes, alij mutua caprigeni tergoris agitatione deformem edi- dere lusum. Hic secundo Thorkillus auaras temere manus ad illicita tendi prohi- bens,

bens, iterare monitũ cœpit. Procedẽtes per fractã scopuli partẽ, nec procul in editiore quodam suggestu senem pertuso corpore discissæ rupis plagæ aduersum residere conspiciunt. Præterea fœminas tres corporeis oneratas strumis ac veluti dorsi firmitate defectas iunctos occupasse discubitus. Cupiẽtes cognoscere socios, Thorkillus qui probè rerum causas nouerat, docet Tor diuum gigantea quondam insolentia lacessitum per obluctantis Geruthi præcordia torridam egisse chalybem, eademq; vlterius lapsa, conuulsi montis latera pertudisse, fœminas vero vi fulminum tactas infracti corporis damno eiusdem numinis attẽtati pœnas pependisse firmabat. Inde digressis dolia septem zonis aureis circunligata panduntur, quibus pensiles ex argento circuli crebros inseruerant nexus. Iuxta quæ inusitatæ belluæ dens extremitates auro præditus reperitur. Huic adiacebat ingens bubali cornu, exquisito gemmarum fulgore operosius cultum, nec cælaturæ artificio vacuum. Iuxta quod eximij ponderis armilla patebat. Cuius immodica quidam cupiditate succensus, auaras auro manus applicuit, ignarus excellentis metalli splendore extremam occultari perniciem, intentique prædæ fatalem subesse pestem. Alter quoque parum cohibendæ auaritiæ potens, instabiles ad cornu manus porrexit. Tertius priorum fiduciam æmulatus, nec satis digitis temperans, osse humeros onerare sustinuit. Quæ quidem præda vti visu iocunda, ita vsu probabilis extitit. Illices enim formas subiecta oculis species exhibebat. Armilla siquidem anguem induens venenato dentium acumine eum à quo gerebatur appetijt. Cornu in draconem extractum, sui spiritum latoris eripuit. Os ensem fabricans, aciem præcordijs gestãtis immersit. Cæteri sociæ cladis fortunam veriti, insontes nocentium exemplo perituros putabant, ne innocentiæ quidem incolumitatem tribuendam sperantes. Alterius deinde tabernaculi postica angustiorem indicante secessum quoddam vberioris thesauri secretarium aperitur, in quo arma humanorum corporum habitu grandiora panduntur. Inter quæ regium paludamentum cultiori coniunctum pileo, ac mirifici operis cingulum visebantur. Quorum Thorkillus admiratione captus, cupiditati frenos excussit, propositam animo temperantiam exuens, totiesq; alios informare solitus, ne proprios quidem appetitus cohibere sustinuit. Amiculo enim manum inserens, cæteris cõsentaneum rapinæ ausum temerario porrexit exemplo. Quo facto, penetralia ab imis concussa sedibus, inopinatæ fluctuationis modo trepidare cœperunt. Subinde à fœminis conclamatum, æquo diutius infandos tolerari prædones. Igitur qui prius semineces, expertiaq; vitæ simulacra putabantur, perinde ac fœminarum vocibus obsecuti, e suis repente sedibus dissultantes, vehementi incursu aduenas appetebant. Cætera raucos extulere mugitus. Tum Broderus & Buchi ad olim nota sibi studia recurrentes, incursantes se lamias adactis vndique spiculis incessebant, arcuumq; ac fundarum tormentis agmen obtriuere monstrorum. Nec alia vis repellendis efficacior fuit. Viginti solos ex omni comitatu regio sagittariæ artis interuentus seruauit. Cæteri laniatui fuere monstris. Regressos ad amnẽ superstites Guthmundus nauigio traijcit, exceptosq; domi cum diu ac multum exoratos retentare non posset, ad vltimum donatos abire permisit. Hic Buchi parum diligens sui custos, laxatis cõtinentiæ neruis, virtute qua hactenus fruebatur abiecta, vnam è filiabus eius irreuocabili amore complexus, exitij sui connubium impetrauit, moxq; repentino verticis circuitu actus, pristinum memoriæ habitum perdidit. Ita egregius ille tot monstrorum domitor, tot periculorũ subactor, vnius virginis facibus superatus, peregrinatum à continentia animũ miserabili iugo voluptatis inseruit. Qui cum abiturum regem honestatis causa prosequeretur, vadũ curriculo transiturus, altius desidentibus rotis, vi vorticum implicatus absumitur. Rex amici casum gemitu prosecutus, maturata nauigatiõe discessit. Qua primum prospera vsus, deinde aduersa quassatus, periclitatis inedia socijs, paucisq; adhuc superstitibus religionem animo intulit, atq; ad vota superis nuncupanda confugit, extremæ necessitatis præsidium in deorum ope cõsistere iudicans. Deniq; alijs varias deorum potentias exorantibus, ac diuersæ numinum maiestati rem diuinam fieri oportere censentibus, ipse Vgarthilocum votis pariter ac propitiamen-

Insatiabilis auaritiæ pœna perquã miraculosa.

Malum consilium consultori pessimum.

tis aggressus, prosperam exoptati syderis temperiem assecutus est. Domum veniens cum tot maria se, totq; labores emensum animaduerteret, fessum ærumnis spiritum à negocijs procul habendum ratus, petito ex Suetia matrimonio superioris studij habitum ocij meditatiõe mutauit. Vita quoq; per summum securitatis vsum exacta ad vltimum penè ætatis suæ finem prouectus, quum probabilibus quorundam argumentis animos immortales esse compertũ haberet, quasnam sedes esset exuto membris spiritu petiturus, aut quid præmij propensa numinum veneratio mereretur, cogitatione secum varia disquirebat. Hæc voluentem subeunt quidam parum benigni in Thorkillum animi, docentes diuino opus esse consultu, tantæq; rei certitudinem humano altiorem ingenio, nec mortaliũ cognitu facilẽ, cœlestibus expetendam oraculis: quamobrẽ propitiandum esse Vgarthilocũ, neminẽq; id Thorkillo aptius executurum. Fuere quoq; qui eũdem insidiarũ reum, ac regij capitis hostem deferrent. Qui cum vltimo se periculo destinari videret, criminationis autores profectionis comites expetiuit. Tum qui insontem notauerant, periculum alieno capiti præparatum in seipsos recidisse cernentes, consultum reuocare tentabant. Sed frustra regias aures implentes, etiam pauoris increpiti Thorkillo duce nauigare coguntur. Ita excogitatis in alterum malis, in autorem plerunq; adigi necesse est. Qui cum se ineuitabili discriminis necessitate districtos animaduerterent, nauigium taurinis obstructum corijs prouisis abunde commeatibus impleuerũt. Quo euecti eò peruenere loci, vbi regio Solis inops, ignara syderum, nec diurni luminis capax, perpetuæ noctis specie caligabat. Cumq; diu sub inusitata cœli facie nauigassent, tandem incidente lignorum inopia, foculi nutrimentis defecti, nec suppetente decoctionis officina, crudis famem obsonijs propulerunt. Verum complures vescentium vltimam pestem ab indigestæ dapis sacietate traxerũt. Primum enim paulatim stomachis inusitato partus edulio languor irrepsit, deinde latius manante contagio, vitalia morbus appetijt. Sicq; anceps vtriusq; intemperantiæ malum vt inedia grauem, ita gulam quoq; suspectam effecerat, cum nec abstinere commodum nosceretur. Igitur omnem salutis spem abijcientibus, vt neruũ tunc facilius rumpi solitum est cum arctius tenditur, patrocinium inopinatæ commoditatis affulsit. Subito enim ignis haud procul emicare conspectus, exhaustis trahendę vitæ fiduciam ingenerauit. Quem Thorkillus tanquam diuinitus datum remedium colligere statuens, quo sibi certiorem ad socios reditum strueret, cacumen mali infixæ gẽmæ fulgore signauit, littore deinde potitus subijcit oculis angusti aditus, arctarumq; faucium specum. Quem comitibus foris præstolari iussis ingressus, duos eximiæ granditatis aquilos conspicatur corneis naribus contracta, quæ fors obtulerat igni nutrimenta præstantes. Cęterum deformis introitus, obsoleti postes, ater situ paries, sordidum tectum, frequẽs anguibus pauimentum, nõ oculum magis quàm animum offendebant. Tum gigantum alter salutatum eum rem conatu præarduã orsum esse dicebat, inusitati numinis adeundi cupiditatẽ flagrantem, atq; extra mundani climatis cognitionem inuestigabili scrutatione complexum. A se autem propositi itineris semitas cogniturum, si tres veridicas sentẽtias, totidem prouerbijs comprehensas expromeret. Tum Thorkillus: Non mehercule incomptiorẽ naribus familiã peruidisse commemini. Sed neq; locum quo minus libenter degerem attigi. Item: Illum mihi pedem potiorem statuo, qui prior exitum capessere quiuerit. Gigas Thorkilli prudentia delectatus, prouerbiorũ veritate laudata, docet ad inops graminis solum, altisq; obfusum tenebris inprimis esse migrandũ. Antè autẽ quàm destinatus possit locus accipi, nauigationẽ quatriduo pertinaci remigio pertrahendã. Illic visendum fore Vgarthilocum tetros horrendosq; specus sordida mansione cõplexũ. Thorkillus magnopere stupẽs, quod & longa & periculosa nauigatio imperabatur, spe tamen dubia præsentẽ metũ vincente foculũ expetiuit. Et gigas, si ignem, inquit, desideras, necesse est alias tres sententias similibus prouerbijs edas. Tum Thorkillus: Consilio, tametsi exilis id autor ediderit obsequẽdum est. Item, eò temeritatis processi, vt si regredi quiuero, salutem meã nulli magis quàm pedibus debeã. Rursum, si impręsentiarũ recessu libere fruerer, vlterius à reditu temperandũ curarem. Inde perlato ad socios igne, auræ

indul-

indulgentiam nactus quarto die ad propositum portum appulit, aggressusq; cum socijs terram apud quam continuæ noctis facies alterni luminis vicissitudinem frustrabatur, ægrè prospectum capientibus oculis inusitatæ molis scopulum conspicit. Cuius perlustrandi cupidus, à comitibus foris stationem peragẽtibus extusum silicibus ignem, opportunum contra dæmones tutamentum, in aditu iussit accendi. Post hæc prælato per alios lumine, arctis cauernæ faucibus corpus subijciens, inter crebros serpentum allapsus ferreorum vndiq; sedilium frequentiam contẽplatur. Inde placidior aquæ moles subiectoq; sabulo molliter influens conspectui obuersata est. Qua transita paulò defectiorem situ speluncam aggreditur. Ex qua item atrum obscœnumq; conclaue visentibus aperitur. Intra quod Vgarthilocus manus pedesq; immensis catenarum molibus oneratus aspicitur: cuius olentes pili tam magnitudine quàm rigore corneas æquauerant hastas. Quorum vnum Thorkillus adnitentibus socijs mento patientis excussum, quo promptior fides suis haberetur operibus asseruauit, statimq; tanta fœtoris vis ad circunstantes manauit, vt nisi repressis amiculo naribus, respirare nequirent: vixq; egressũ potiti, ab inuolantibus vndiq; colubris conspuuntur. Quinq; duntaxat Thorkilli comitum cęteris veneno consumptis nauigium cum ductore conscendunt. Imminent efferi dæmones, & in subiectos venenata passim sputa conijciunt. At nautæ prætentis coriorum vmbraculis illapsum respuere virus. Hic cuiusdam fortè prospicere cupientis tactum veneno caput, perinde ac ferro recisum ceruici exemptum est. Alius ocellos vmbraculis exercens, sub eadem vacuos luminum orbes retulit. Alius exerta manu tegimen explicans, eiusdem tabis vi truncum ad se brachium reuocauit. Igitur cæteris propensiora sibi numina nequicquam deprecantibus, Thorkillus vniuersitatis deum votis aggressus, eiq; cum precibus libamenta defundẽs, mox prioris cœli visum ac perspicua rerũ elementa prospera nauigatione collegit. Iamq; alium sibi orbem atq; ipsum rerum humanarum aditum perspicere videbãtur. Tandem ad Germaniam Christianis tunc sacris initiatam appulsus, apud eius populum diuini cultus rudimenta percepit, vbi sociorum manu ob inusitatum aëris haustum propemodum consumpta, duobus tantum quos sors vltima præterierat comitatus, reditum ad patriam habuit, verum illitus ori marcor ita habitũ corporis, ac pristina formę lineamẽta confudit, vt ne ab amicis quidẽ potuisset agnosci. At vbi detersa illuuie, notitiam sui visentibus reddidit, eximiã regi cognoscẽdę legationis auiditatem ingessit. Sed necdum æmulorũ obtrectatione sopita, fuere qui regem cognitis quæ Thorkillus afferret, subitò decessurum astruerent. Auxit affirmationis fidem, eiusdem rei falsa somnij prædictiõe suggesta crudelitas. Igitur qui noctu Thorkillum opprimerent, regis imperio subornantur. Cuius ille rei vtcunq; indicium nactus, clam cunctis relicto cubili magni ponderis lignũ subiecit, eoq; facto subornatis truncum cædentibus regiæ fraudis commentum elusit. Die postero regem corpus curantem aggressus, ignosco, inquit, sæuitiæ tuæ, errori q; veniam tribuo, qui prosperũ legationis nuncium afferenti pœnã pro gratia decreuisti. Itaq; te solũ, pro quo caput tot ærumnis deuoui, tot periculis cõtudi, quemq; operũ meorum gratissimũ pensatorẽ speraui, acerrimũ virtutis punitorẽ inueni. Verum vltionis partibus ꝑtermissis, interno animi tui rubore (si tamen ullus ingratos pudor afficit) læsionis meæ vindice sum contentus. Nec immerito te omnem dæmonũ rabiem, aut belluarum sæuitiam superare coniecto, quod tot monstrorũ insidijs erutus à tuis immunis esse non potui. Rex cuncta ex ipso cognoscere cupiens, fatisq; arduũ obstare iudicãs, euentuũ ordinẽ exponere iubet. Cumq; per cætera auidis referentẽ auribus excepisset, postremo recensitã numinis sui mentionẽ sinistra opinione colligi passus non est. Exprobratã enim Vgarthiloci fœditatẽ exaudire non sustinens, adeo indignitatis eius vicẽ doluit, vt impatientẽ dictorũ spiritum inter ipsa narrantis recitamẽta deponeret. Itaque dum vani numinis cultum cupide fouit, vbinam versus esset miseriarum carcer agnouit. Crinis quoq; oliditas, quem Thorkillus perinde atq; operum suorum magnitudinem testaturũ, capillitio gigantis excerpserat, in circunstantes effusa, compluribus exitio fuit.

Ingratitudo quotidianum virtutis est premium.

Defuncto Gormone, Gotricus ex eo genitus regnat. Hic non armis modò, sed

etiã liberalitate conspicuus, incertũ fortior an clementior fuerit, adeoq; seueritatẽ mansuetudine castigabat, vt alterã altera rependere videretur. Eodẽ tempore rex Noruagiæ Goto à Berone & Refone Tylensibus petitus, Refonẽ cultius ac familiarius habitũ, magni ponderis armilla donauit. Quo quidã aulicorũ conspectо, magnitudinẽ doni impensiori laude complexus, neminem Gotoni parem humanitate firmabat. At Refo quanquam gratiam beneficio deberet, tamen immodici laudatoris tumidã vocem approbare non passus, Gotricũ ei prętulit. Vt enim vanam assentatoris affirmationẽ obtereret, absenti liberalitatis testimonium reddere, quàm præsentem beneficij datorem falso palpare maluit. Partim quoq; ingratitudinis argui, quàm inanis iactantiæ laudẽ assentiendo prosequi, regemq; veritatis serio mouere, quã adulationis mendacio fallere, aliquanto pretiosius duxit. At Vluo dictas in regẽ laudes, non solũ pertinaciter affirmare, sed etiã experimento prosequi perseuerans, pignus cum negante proponit. Cuius consensu Refo in Daniã pergens, Gotricũ sella posita, stipendia inter milites partientem inuenit. A quo quisnam esset rogatus, vulpeculæ sibi nomẽ esse respondit. Cumq; risu quosdã, alios admiratione complesset, & vulpem, inquit Gotricus, ore prædã excipere conuenit. Ac mox detractũ lacerto torquem accersiti labris inseruit. Quem Refo confestim brachio applicans, id cunctis auro præditũ ostentabat: reliquum vero perinde atq; ornamenti inops occultius habuit, eoq; acumine ab inuictæ munificentiæ dextera consentaneũ priori munus accepit. Quod ei non tam precij magnitudo iocundũ, quam litis initæ victoria faciebat. A quo cũ rex de pignoris positione cognosceret, fortuitò magis quam de industria munificus erga ipsum extitisse gaudebat, plus se voluptatis ex datione, quam accipientem ex munere sentire testatus. Igitur reuersus Noruagiam Refo concertatorem pignus exoluere recusantem occìdit, filiamq; Gotonis captiuam Gotrico potiendam adducit. Cumq; Gotricus, qui & Godefridus est appellatus, transfusis in exteros prælijs, famam ac vires felicibus propagasset auspicijs, inter cætera factorũ monimenta, hanc quoq; Saxonibus tributi legem indixit, vt eorum duces quoties apud Danos regni mutatio obuenisset, centum equos niueos suffecti regis initijs dedicarent. Quod si nouum Saxonibus ducem variata rerum successio peperisset, is quoq; prædictæ pensionis obsequio potestatis principium Danicæ maiestatis titulis inclinaret, quo & gentis nostræ fateretur imperium, & subiectionis suæ solenne præberet indicium. Nec Germaniæ quidem oppressione contentus, per Refonem legationi addictum Sueoniam tentat. Quem Sueones aperta vi necare veriti, latrocinium ausi iucusso lapide dormientem consumpserunt. Quippe molarem superne pensum, rescissis vinculis, subiecti ceruicibus illabi fecere. In cuius noxæ expiationem actum est, vt singuli facinoris autores bissena auri talenta, è plebe vero quilibet vnam eiusdem generis vnciam Gotrico persolueret. Vulpeculæ pensionem vocabant. Accidit interea vt rex Francorum Carolus contusam bello Germaniam, non solum christianismi sacra suscipere, sed etiã ditioni suæ parêre conpelleret. Quo comperto Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam susceptum Caroli iugum cupidius amplexantem, ac Romana arma Danicis præferentem, ad pristinum regni sui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Carolus victricia trans Rhenum castra receperat, ideoq; ab aduenæ hostis congressu, perinde ac fluuij interstitio vetitus, temperabat. Quem quum ob res Gotrici comprimendas iterato transmeare proponeret, à Leone Romanorum pontifice in vrbis tuendæ præsidium accersitus mandato paruit, filio vero Pipino gerendi aduersum Gotricũ belli partes commisit, vt dum ipse in longinquum hostem ageret, hic contra vicinum susceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim vt gemina curarum anxietate distractus, sparsa manu aptum vtrique remedium prouideret. Interea Gotricus speciosam ex Saxonibus victoriam referens, contractis denuò viribus, ac frequentiori copiarum robore comparato, non in Saxones modò, verum in omnem Germaniæ populum amissæ dominationis injuriam vlcisci constituit. Ac primo quidem classe Fresiam domat. Quæ prouincia admodũ situ humilis, quoties sæuiente oceano obiecta fluctibus æstuaria perrumpun-

Tributi lex Saxonibus à Danis imposita.

rumpuntur, totam inundationis molem patentibus campis excipere consueuit. Huic Gotricus non tam arctam quàm insitatam pensionem imposuit. De cuius conditione & modo summatim referam. Primum itaque ducentorum quadraginta pedum longitudinem habentis ædificij structura disponitur, bissenis distincta spatijs, quorum quodlibet vicenorum pedum intercapedine tenderetur, prædictæ quantitatis summam totalis spatij dispendio reddente. In huius itaque ædis capite regio considente quæstore, sub extremam eius partem rotundus è regione clypeus exhibetur. Fresonibus igitur tributum daturis mos erat singulos nummos in huius scuti cauum conijcere, è quibus eos duntaxat in censum regium ratio cõputantis eligeret, qui eminus exactoris aures clarioris soni crepitaculo perstrinxissent. Quo euenit vt id solum æs quæstor in fiscum supputando colligeret, cuius casum remotiore auris iudicio persensisset. Cuius vero obscurior sonus citra computantis defecisset auditum, recipiebatur quidem in fiscum, sed nullum summæ præstabat augmentum. Compluribus igitur nummorum iactibus quæstorias aures nulla sensibili sonoritate pulsantibus, accidit, vt statam pro se stipem erogaturi, multam interdum æris partem inani pensione consumerent. Cuius tributi onere per Karolum posteà liberati produntur. Cumq; Gotricus transcursa Fresia, ac reuerso iam Roma Karolo in vlteriores se Germaniæ prouincias effundere statuisset, proprij satellitis insidijs circumuētus, ferro domesticæ fraudis interijt. Quo audito Karolus effuso gaudio exultauit, nihil eo casu vnquam fortunæ suæ iucundius obuenisse confessus.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI OCTAVI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER NONVS.



OLAVVS Gotrici filius patre mortuo regnat. Hic paternæ vindictæ studio ciuilibus patriam bellis implicare sustinuit, publicam pietatem priuato affectui subijciendo. Cuius extincti corpus collis Olaui titulo celeber prope Lethram congestus excepit. Huic succedit Hemmingus, cuius dignum memoratu opus non reperi, nisi quod pacem cum Cæsare Ludouico iurisiurandi firmitate composuit. Et fortè complura temporum eius insignia, quan q̃ præclara extiterint, vetustatis liuore teguntur. Post hos Syuardus cognomento Ring, quem eiusdem nominis pater Noruagiæ dux olim ex Gotrici filia susceperat, Scanis, Sialandisq; fautoribus regnat. Nam consobrinus eius Ringo, idemq; Gotrici nepos Iutiam occupabat. Igitur vnius regni diuidua potestas, tanq̃ vtraq; parte ob paruitatem ignobili, non sperni modo sed etiam lacessi ab exteris cœpit. Quos Syuardus maiore odio quàm regni æmulum insecutus, peregrina bella ciuilibus præferendo, quinquennio periculis patriæ defensionem suam opponere perseuerauit. Elegit enim vulnus tolerare domesticum, quo promptius sanaret externum. Quamobrē Ringo dominationis eius occasione suscepta, vniuersum imperij ius in seipsum transferre conatus, foris excubias peragentē, intus lacerare sustinuit. Prouincias siquidem quæ ab ipso possidebantur inuadens, communis patriæ defensionem ingrata mente pensabat. Igitur ex Sialandicis quidā Syuardi studiosiores, quo synceriorem absenti fidem gererent, filium eius Regnerum vixdum cunis erutum, regis nomine censuerunt, non quod ipsum regimini intempestiuum nescirent, sed vt tanti pignoris ductu aduersum Ringonem torpentium sociorum animos excitarent. Audiens autem Ringo Syuardum interim ab expeditione regressum, Sialandenses magna manu petitos ni se dederent, fer-

ro perituros edixit. At Sialãdici quibus aut rubor, aut periculũ imperabatur, viribus ob paucitatem diffisi, deliberandæ rei inducias poposcerunt. Quibus impetratis, quum nec Syuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti videretur honestum, diu inter metum pudoremq; soliciti iactabantur. Qua in re ne senibus quidem consilio suppetente, Regnerus tunc fortè cõcioni præsens, breuis, inquit, arcus subitò spiculum iacit: ego verò tametsi puerili ausu maiorum ora præcurrere videar, ignoscendum erratis veniamq; immature editis precor. Verum prudentiæ monitor tametsi despicabilis videatur, respuendus non est. Docili quippe animo sorbenda est vtilium disciplina. At quoniam vt desertores ac transfugas notari turpe, ita supra vires audere temerarium est, & vtrobiq; par culpa subesse conuincitur: simulata transitione petendus est hostis, idemq; quum primum facultas obuenerit, opportuna desertione linquendus. Satius ergo erit aduersarij iram obsequij figmento præcurrere, quàm negatione eundem in nosmetipsos acrius incessendos armare. Quid enim fortioris imperium detrectantes agimus, nisi quod ipsi in iugulum nostrum arma sponte præstamus? Sæpe inuolutioribus studijs efficacissima fraus alitur. Astu illaqueanda est vulpes. Cuius consilij salubritate, & fluctuantium ciuium cunctationem discussit, & hostilibus castris noxium robur adiecit. Concio quoque infantiæ eius non facundiam minus quàm ingeniũ mirans, egregiæ indolis decretum habitu annorum excellẽtius cupide amplexata est. Nec rubori fuit defectis consilio senibus puerilibus obsequi monitis, quæ quanquam à tenero manassent, integerrimo disciplinæ pondere redundabant. Autorem vero consilij instanti periculo obijcere veriti, educationis gratia Noruagiam transtulerunt. Breui post conserta pugna Ringonẽ Syuardus aggreditur, quo occiso ipse immedicabili plaga perstrictus, paucis interiectis diebus ex vulnere decessit.

Cvi Regnerus in regnum succedit, quo tempore rex Suetiæ Fro, interfecto Noruagiensium rege Syuardo, coniuges necessariorum eius prostibulo religatas, publicè constuprãdas exhibuit. Quo Regnerus audito, auitæ vltionis studio Noruagiam petiuit. Eò veniente matronæ complures, quæ corporum suorum ludibria, aut nuper passa fuerant, aut in proximo pudicitiæ periculum verebantur, viriliter cultæ cupide castris eius adproperare cœperunt, profitentes se fatum contumeliæ prælaturas. Nec erubuit futurus muliebris improperij vindex, aduersum autorem turpitudinis, quarum ignominiam vlcisci venerat, auxilia mutuari. Inter quas affuit & Lathgertha perita bellandi fœmina, quę virilem in virgine animum gerens, immisso humeris capillitio, prima inter promptissimos dimicabat. Cuius incomparabilem operam admirantibus cunctis, quippe cæsaries tergo inuolare conspecta fœminam esse prodebat. Regnerus aui interfectore prostrato, de puella quam in acie præuiam prænotauerat, commilitones plurimum percontatus est, vnius fœminæ viribus victoriam sibi constitisse professus. Quam quum illustri inter barbaros loco natam cognouisset, per internuncios procari perstitit. Illa legatione tacite spreta, consensum simulat. Cumq; datis fallaciter responsis anhelanti proco potiendi voti fiduciam attulisset, adiectum vrso canem in ædis suæ vestibulo religari pręcepit, contra omne amatoris studium per obiectas belluas proprium tutatura conclaue. Regnerus verò fauorabili nuncio recreatus, nauigium scandit, emensusq; fretum, comitibus apud Golerdal (id valli nomen est) subsistere iussis, solitarius puellæ penates accedit. Vbi exceptus à belluis, alteram telo traijcit, alteram faucibus apprehensam obtorto gutture strangulauit, virginemq; victi periculi præmium habuit. Ex cuius matrimonio geminis filiabus, quarum nomina memorię prodita non sunt, filioq; Fridleuo susceptis, triennium feriatus est. Cuius ob recentes nuptias reditu desperato, Iuti gens insolens Scanis in societatem contractis, Sialandos, qui Regneri fidem propensiori charitate colebant, bello lacessere tentant. Quo comperto Regnerus tricenas instruit puppes, ventisque nauigationi parentibus, Scanos apud Whiteby vicum bellum ausos obtriuit, exactaq; hyeme, cum Iutis prope Lym Fyorthinum eius regionis fretum habitantibus secundis euentibus dimicauit. Tertio itẽ ac quarto Scanis, Hallandisq; fœlici auspicio domitis, in Thoram Herothi regis filiam nuptiarum amore cõuerso, sibi ac

Lathgertha perita belli fœmina.

ac Lathgerthæ repudium interiecit. Damnabat enim coniugis fidem, quam olim in perniciem suæ summæ ferocitatis belluas admouisse meminerat. Interea rex Sueonum Herothus syluas fortè venatione complexus, repertas à comitibus angues filiæ detulit nutriendas. Illa paterno ocyus obsecuta præcepto, vipereum genus virgineis manibus educare sustinuit. Quinetiam curæ habuit, vt integrum bouis cadauer earum quotidie satietati suppeteret, ignorans se priuato pabulo publicam sustentare perniciem. Quæ quum adultæ pestilentissimo halitu viciniam vrerent, rex inertis operæ pœnitens, potiturum filia qui pestem amouisset, edixit. Quo non minori fortitudinis quàm libidinis incitamento frequens iuuentus adducta, periculosam gnauiter operam erogabat. Cuius rei summam Regnerus ab intermeantibus expertus, laneum à nutrice sagulum, villosaq; admodum fœmoralia quibus inflictos anguium morsus elideret, expetiuit. Nam vt munimenti gratia referto pilis cultu vtendum credidit, ita agilitatis causa tractabilem sumpsit. Cúmque nauigio Suetiam appulisset, incidente gelu aquis de industria corpus iniecit, humefactamque vestem quo minus penetrabilis redderetur, brumæ durandam præbuit. Qua amictus salutatos comites ad fidem Fridleuo seruandam hortatus, solus procedit ad regiam. Qua visa ensem lateri nectens, dextræ telum inserit amẽtatum. Procedenti inusitatæ magnitudinis obuius allabitur serpens. Huic alter granditate par priorisque prolapsum insecutus arrepsit. Qui iuuenem modo caudæ voluminibus quatere, modo pertinaci vomitu ac veneno conspuere decertabant. Interea aulici tutiora complexi latibula, perinde ac pauentes puellulæ rem eminus inspectabant. Ipse rex pari metu perterritus, in angustum cum paucis conclaue refugerat. At Regnerus gelati cultus duritie fretus, non armis modo, sed etiã amictu virulentos frustrabatur assultus, solúsque duarum rictum pertinaci spiritu virus in se profundentium infatigabili congressione sustinuit: quippe morsus clypeo, venenum veste respuit. Ad vltimum excussum manu telum strenuè incessentium se belluarum corporibus adigit, eoq; vtriusque præcordia lacerans, fœlicem pugnæ euentum habuit. Cuius cultum rex curiosius contemplatus, quum hirtum atque hispidum animaduertisset, præcipuè tamen occiduæ vestis horrorem, maximeq; incomptam braccarum speciem eludens, Lothbrog eum per ludibriũ agnominauit. Quem etiam vt ex laboribus recrearet, cum amicis epulaturum accersit. Ille prius reuisendos sibi quos reliquerat arbitros aiebat, profectusq; eosdem futuræ epulationis gratia nitidius cultos adducit. Ac demum peracto conuiuio præfixum victoriæ pignus accepit. Ex qua Rathbarthũ Dun, Warthnumq; egregiæ indolis pignora procreauit. Hisdem Syuardus, Biornus, Agnerus, Iuarusq; natura fratres adiecti sunt. Interea Iuti ac Scani insopibili seditionis face succensi, abrogato Regneri titulo, Haraldo cuidam rerum cõtribuunt summam. Aduersum quos Regnerus legatis Noruagiam missis, quum amica precaretur auxilia, Lathgertha pristini amoris pertinaciore haustu exuberans, cum viro ac filio nauigationem arripuit. Centum ac viginti nauium classem ei à quo olim repudio acta fuerat, exhibere sustinuit. Qui etiam vniuersę opis egenum se iudicans, ab omni ætate præsidium mutuari curauit, robustisq; imbecilles agglomerans, fortium cuneis senũ, puerorumq; partes inserere non erubuit. Igitur apud campum qui latialiter Laneus dicitur, in primis Scanorum res obterere orsus, graue cum factiosis bellum habuit. Vbi Iuarus septimum agens annum insigni pugna edita puerili corpore grandæuum robur exercuit. Syuardus verò dum hosti vim aduerso corpore ingerit, humi collapsus prono vulnus excepit. Quę res inspectantibus socijs grauissimam circũspiciendæ fugæ solicitudinem attulit, nec Syuardum modò, sed & omnia ferè Regnericæ partis arma deiecit. Verum hũc attonitarum mentium lapsum Regnerus virili opera hortatuq; firmauit, paratosq; vinci victoriam conari perpulit. Lathgertha quoq; teneris membris incomparabilẽ sortita spiritum, trepidantis militiæ studium specioso fortitudinis exemplo contexit. Militari nanq; discursu inopinatorum terga circunuolans, socialem metum in hostilia castra cõuertit. Ad vltimum laxata Haraldi acie, atq; ipso per summam suorum stragem fugato quum domum ex acie reuertisset, spiculo quod toga occultauerat noctu mariti iugulũ attentauit,

Angues quotidie bouis integri cadauere in propriam pascentis perniciẽ nutritæ.

totiusq; potentiæ eius ac nominis ſummam inuaſit. Inſolentiſſimus nanq; fœmi-
næ ſpiritus abſq; viro regnū gerere, quàm fortunæ eius communicare iocundius
duxit. Interea Syuardus oppido quod in vicinia erat allatus, curandū medicis cor
pus præbebat. Quibus ad ſummā vſq; deſperationē prouectis, dum vulneris im-
manitas adhibita fomentorū genera fruſtraretur, quidam ſtupenda magnitudine
ægri lectulum adire conſpectus, ſi ſibi illorum quos armis oppreſſurus foret ani-
mas dedicaſſet, protinus incolumitate gauiſurū promittit. Nec nomine quidem
ſuppreſſo, Roſtarum ſe dici ſubiunxit. Animaduertens autem Syuardus paruu-
læ promiſſionis impendio ingens comparari beneficiū poſſe, penitus cupide pa-
ruit. Tunc ſenex attrectatæ tabis liuorem repentino manus auxilio diſpulit, ſubi-
tamq; vulneri cicatricem intendit. Poſtremo pupillas eius puluere perfundens
abijt. Qui maculis repente coortis, eximiā vermiculorū ſimilitudinē obſtupeſcen
tibus oculis ingenerauit. Crediderim huius miraculi autorē futuram iuuenis ſæ-
uitiam euidentiori luminū teſtimonio prodere voluiſſe, ne perſpicacior corporis
pars ſequentis vitæ præſagio vacua maneret. Quem anus quæ potionibus eius
præerat, vermiculatas ore notas præferre conſpiciens, inuſitato iuuenis horrore
permota ſubito lapſu decidens, linqui animo cepit. Quo euenit vt Syuardo ſer-
pentini oculi vulgatum late cognomen accederet. Interea nuptam Regneri Tho-
rā violentus morbi caſus abſumpſit, eaq; res amantiſſimo coniugis viro infinitam
ægritudinis moleſtiā peperit. Quam optime negocio diſcutiendā ratus, ſolatium
ab exercitio mutuari, doloremq; labore temperare conſtituit. Militiā itaq; detra-
hendæ ægritudinis, pariendiq; ſolaminis gratia meditatus, ſtatuit vt vnuſquiſque
paterfamilias, quem inter liberos contemptiſſimū duceret, aut ſi quem pigrioris
operæ, ac minus ſpectatæ fidei ſeruum haberet, ſtipendia ſibi meriturū offerret.
Quod edictum tametſi parū propoſito competens videretur, inualidiſſimos Da-
nicæ gentis aliarum nationum fortiſſimis præſtare docuit, magnumq; iuuentuti
profectum attulit, delectis certatim ſocordiæ notā abſtergere cupientibus. Præ-
terea vt omnis controuerſiarum lis ſemotis actionū inſtrumentis, nec accuſantis
impetitione, nec rei defenſione admiſſa, duodecim patrum approbatorum iudi-
cio mandaretur, inſtituit. Cuius legis beneficio temeraria litiū contractione ſum-
mota, improborum calumniæ ſufficienter obuiatum exiſtimans, arma in Britan-
niam erexit, regemq; eius Hamam, Hellæ nobiliſſimi iuuenis patrē, pugna perſtri-
ctū occîdit. Inde Scotiæ ac Petiæ inſularūq; quas auſtrales vel meridianas vocant,
ducibus interfectis, Syuardo ac Rathbartho filijs vacuas gubernatore prouincias
in poteſtatē addixit. Noruagiam quoq; principe ſuo violenter exutā Fridleuo pa-
rêre præcepit, eundēq; Orchadibus proprio duce defectis præferre curauit. Inte-
rea Danorum quidam pertinacioris erga Regnerū odij obſtinatis ad rebellandū
animis Haraldi quondam profugi partibus aduoluti, proſtratā tyranni fortunam
attollere conati ſunt. Qua temeritate inſolentiſſimos belli ciuilis aduerſum regē
ſpiritus excitauerunt, externiſq; liberum domeſticis implicuere periculis. Ad
quos conſtringendos Regnerus cum inſularium Danorum claſſe profectus, re-
bellium agmē eliſit, Haraldumq; ſuperati exercitus ducem fuga in Germaniam
actum, honorē improbe partum impudenter abijcere compulit. Captiuos quoq;
ſimplici morte afficere non contentus, tortos necare maluit, vt qui ad deſeren-
dam impietatem adduci non poterant, ne ſpiritum quidem niſi per ſummam pœ-
narum violentiam deponere ſinerentur. Cæterum latifundia eorum qui cum Ha
raldo profugerant, ſecum ſtipendia peragentibus partitus eſt, eo patres punitio-
res iudicans, quod ad liberos quos ſuo iudicio repuliſſent, charioribus patrimo-
nio ſpoliatis, honorem hæreditatis ſuæ tranſlatum viderent. Sed ne ſic qui-
dem vltionis ſatietate perfuſus, inſuper Saxoniam, quod eam aſylum hoſtium,
Haraldiq; profugium crederet, oppugnare conſtituens, implorato filiorum au-
xilio, Carolum tunc fortè illis imperij ſui finibus immorantem offendit. Cuius
quum interceptis vigilibus præiectas fefelliſſet excubias, atque ob hoc cætera fa-
ctu leuia duceret, conatuq; promptiora ſperaret, ſubitò diuina futuri muliercula
tanquam cœleſte quoddam oraculū, aut diuinæ voluntatis interpres, ſalutari re-
gem

gem prædictione permonuit, aduentantisq; periculi malum fœlici vaticinio præcucurrit, Syuardi classem ad Sighnini fluminis fauces appulisse denuncians. Imperator attente accepto monitu hostilem interpretatus aduentum, significatos sibi barbaros pugnæ oppositu constringendos curauit. Qua in Regnerum habita, non similiter vt discriminis cautelam hausit belli actum impleuit. Itaque infatigabilis ille totius penè Europæ domitor serenissimis, amplissimisq; victorijs tantam terrarum partem emensus, tot ciuitatum, tot gentium victorem exercitum auersis bello pectoribus vnius prouinciæ paruula manu profligatum aspexit. Cúmque Regnerus oneratis tributo Saxonibus de morte Herothi certum è Suetia nuncium accepisset, liberósque suos Sorli suffecti regis calumnia auitis bonis exutos cognosceret, Biorni, Fridleui, atque Rathbarthi collegium apprecatus (nam Regnaldus, Witsercus, & Ericus, quos ex Suanlogha progenuerat, nondum habilem armis ætatem impleuerant) Suetiam petijt. Cui occurrens cum exercitu Sorlus, publice an priuatim dimicandi optione facta, singularem deligẽti conflictum Scarchdhum spectatæ audaciæ pugilem, cum septena filiorum manu ex prouocatione pugnaturum admouit. Cum quibus Regnerus tribus filijs in certaminis societatem assumptis, vtroque exercitu inspectante congressus, agone victor excessit. Biornus verò quod integer hosti cladem ingesserat, tanquam à ferrei lateris firmitate sempiternum vsurpauit agnomen. Qua victoria Regnerus omnis periculi superandi fiduciam nactus, Sorlum cum vniuersis quas ductauerat copijs impetitum occîdit. Cumq; Biorno ob conspicuæ fortitudinis meritum Suetica prælatione donato, aliquãto bellorum interstitio quieuisset, cuiusdam fortè mulierculæ amantior factus, quo promptiorem sibi potiendæ eius aditum strueret, patrem ipsius amplissimo beneficentiæ cultu officiosissime captandũ curauit. Sæpe enim numero accersitum ad epulas plurimæ comitatis officijs prosequebatur. Nam & venientem assurgendi reuerentia, discumbentemq; proximo sibi consessu veneratus est. Sæpe etiam donis, interdum benignissimo recreauit alloquio. Qui quum tantæ honorationis causam à nullo suo merito profectam animaduerteret, cogitatione variè deflexa, ex amore filiæ suæ tacitam principis liberalitatem descendisse cognouit, libidinosum propositũ humanitatis nomine colorantis. Quã vt exactissimum amantis ingenium frustraretur, tanto impensius obseruandã curauit, quãto eam latentioribus studijs ac peruicacioribus modis ambiri cõperit. Verum Regnerus certissimo consensus eius nuncio recreatus, villã in quá asseruabatur accessit, nihilq; amori inuium putans, in vicino quendam rusticę vitæ solitarius hospitio petijt. Mane commutata cum fœminis veste, amicæ laneum opus explicanti muliebriter cultus astitit, virgineoq; operi rudes artificij manus callide ne ꝓderetur admouit: nocte vero votis virginem amplexatus indulsit. Cumq; maturescente partu temeratæ pudicitiæ facinus tumidiore puellæ gremio proderetur, incertus pater cui se filia polluendam dedisset, ignoratum stupri autorem ex ipsa maxime cognoscere perseuerauit. Qua se neminem præter pedissequam lecti participem habuisse pertinacius affirmante, rem regi cognoscendam mandauit. Ille insontem famulam inusitata criminatione notari non sustinens, proprij sceleris professione alienæ innocentiæ fidem facere non erubuit. Qua humanitate, & muliebris calumniæ partes repulit, & ne ridiculus rumor apud improbas aures sereretur effecit. Præterea gignendum ex ea filium sui sanguinis esse, quodque eum Vbbonem nuncupari vellet, adiecit. Qui quum aliquatenus excreuisset, teneræ ætatis ingenio maturæ discretionis habitum apprehendit. Matris enim dilectionem quod excellenti se toro miscuisset, amplexus, venerationem patris quod ad obscuriorẽ iusto copulam descendisset, abiecit. Post hæc Regnerus expeditionem in Hellesponticos parans, vocataq; Danorum concione saluberrimas se populo leges laturum promittens, vt vnusquisque paterfamilias sicut ante quem minimi inter liberos duxerat militaturum exhiberet, ita tunc valentioris operæ filium, aut probatioris fidei seruũ armaret, edixit. Quo facto, omnibus quos ex Thora procreauerat filijs præter Vbbonem assumptis, Hellespontũ eiusq; regem Dian varijs cõtusum bellis lacessendo perdomuit. Ad vltimum eundem creberrimis discrimini-

bus implicatum extinxit, cuius filij Dian & Daxon olim Rutheni regis filias maritali sorte complexi, impetratis à socero copijs, ardentissimo spiritu paternæ vindictæ negocium rapuerunt. Quorum Regnerus immensum animaduertens exercitum, diffidentia copiarum habita, equos æneos ductilibus rotulis superpositos, ac versatilibus curriculis circunductos, in confertissimos hostes maxima vi exagitari præcepit. Quæ res tantum ad laxandam aduersariorum aciem valuit, vt vincendi spes magis in machinamento, quàm milite reposita videretur. Cuius intolerabilis moles quicquid impulit, obruit. Altero ergo ducum interfecto, altero fuga sublapso, vniuersus Hellesponticorum cessit exercitus. Scithæ quoq; Daxon arctissimo materni sanguinis vinculo contingentes, eodem obtriti discrimine referuntur. Quorum prouincia Witserco attributa, Ruthenorum rex parum viribus fidens, formidolosa Regneri arma fuga præcurrere maturauit. At Regnerus cæteris prompta sibi deditione substratis, quum quinquennem propemodum piraticam expleuisset, Biarmos nuper deuictos inualida subiectionis fide palàm imperium detrectantes inuenit. Qui quum aduentum eius compertum haberent, carminibus aggressi cœlum, solicitatas nubes ad summam vsque nymborum violentiam impulerunt. Quæ res Danos aliquandiu nauigatione prohibitos alimentorum facultate defecit. Eosdem quoque subito remissa tempestate æstuosissimi feruoris flagrantia torruit. Nec ea quidem pestis concitati frigoris magnitudine tolerabilior extitit. Itaq; anceps geminę intemperantię malum, vicissim affecta corpora immoderata vtriusque status accessione corrupit. Cæterum laxi ventris profluuium complurimos exanimauit. Ita Danorum plerique dubia cœli qualitate cõclusi, passim oborta corporum pestilentia decesserunt. Cumq; se Regnerus adulterina magis quàm vera aëris vi præpeditum animaduerteret, vtcunq; nauigatione producta, in Curorum Semborumq; regionem accessit, qui maiestatem eius perinde atq; honoratissimi victoris amplitudinem impensius venerati sunt. Quo beneficio rex magis aduersus Biarmorum insolentiam efferatus, spretæ maiestatis suæ vindictam inopinato petiuit assultu. Quorum ignoti nominis rex subitanea hostium irruptione perculsus, simulq; conserendæ cum ipsis manus fiducia vacuus, Matullum Fin marchię ducem perfugio petijt. Cuius peritissima sagittariorum opera fretus, Regneri apud Biarmiã hyberna peragentem impune lacerauit exercitum. Quippe Finni lubricorum stipitum celeri allapsu cursum intendere soliti, arbitraria velocitatis potentia rapiuntur, promptissimamq; propinquitatis vel absentiæ facultatem obtinere creduntur. Mox enim vt hostem læserint, eadem celeritate qua subeunt auolant, nec procursu languidius reditum tentant. Itaq; & vehiculorum & corporum agilitate instandi, fugiendiq; expertissimam obtinent potestatem. Credendum est tunc Regnerum fortunæ suæ imbecillitatem admiranter tulisse, quum se olim Romani culminis triumphatorẽ, ab inermi incõditoq; agmine ad vltimũ vsq; discrimen abripi peruideret. Itaq; qui splendidissimum Romanę militię decus, maximiq; ac serenissimi ducis insignes copias excellẽter obtriuerat, agrestis & ignobilis vulgi sordidissimo atq; tenuissimo apparatui cessit: isq; cuius bellicam antea claritatẽ fortissimę gentis vis hebetare nequiuerat, despicabilis populi paruulã manum sustinere non valuit. Quo euenit, vt ea manu qua clarissimam orbis põpã ac grauissimũ militaris roboris instrumentũ fortissimè cõtudit, qua tot peditũ, tot castrorũ, tanti equitatus fragorem apertissime subruit, vilẽ obscuramq; plebeculam furtim & quasi per latrocinium incessere sustineret, illustremq; gloriam suam palàm atq; interdiu partam nocturna fallacia maculare nõ erubesceret, manifestæ fortitudinis loco clãdestinas amplexatus insidias. Quæ res vt opere deformis, ita exitu vtilis fuit. Nec Finnorũ quàm Caroli fuga parcius gratulatus est, plus se virium in nudissima plebe, quàm in instructissimo milite reperisse confessus. Siquidem grauissimam Romanorum armaturam, quàm leuia pannosæ gentis spicula tolerabilius ferre potuit: vbi Biarmorum rege interfecto, Finnorum vero fugato, Regnerus saxis rerum gestarum apices præ se ferentibus, hisdemq; superne locatis, æternum victoriæ suæ monimentum affixit. Interea Vbbo per auũ suum Hesbernum ad sacrilegam regni cupiditatem adductus, abiecta paterni re-

spe-

spectus verecundia, capiti suo regium arrogauit insigne. Cuius quum Regnerus insolentiam ex Suetiæ ducibus Kelthero, Thorkilloq; cognosceret, Gothiam versus perpropere nauigationem exercuit. Quos Hesbernus Regneri partibus singulari fide deuinctos expertus, præmio solicitatos regis desertores efficere laborabat. Illi non flexo è sententia proposito, ex Biorni arbitrio suum consistere retulerunt, cõfessi Sueonum neminem quod ab eius placito destitisset ausurum. Nec segniter ipsum Hesbernus benignissimis legatorum alloquijs captauit. Qui se perfidiæ quàm bonæ fidei propiorem fore denegans, pijssimi patris amori improbissimi fratris gratiam anteferri perquàm nefariũ iudicabat. In ipsos verò legatos perinde ac grauissimi criminis hortatores laqueo animaduertit. Sueti quoq; de reliqua legatorum turba pari clade noxiæ exhortationis pœnas sumpserũt. Igitur Hesbernus occulto clandestinoq; paratui parum prosperum ratus constare progressum, adcitis palàm copijs manifestè procurrit ad bellum. At præfectus Iutię Iuarus neutram sacrilegæ pugnæ partem pietati propinquam autumans, impium bellum voluntario præcucurrit exilio. Regnerus verò Hesbernum apud sinum qui latialiter viridis appellatur aggressus, occidit, exanimisq; abscisum caput prora excipi mandans, terribile factiosis spectaculum edidit. Vbbo verò profugio vsus, itemq; patrẽ reuocato apud Sialandiam bello adortus, dum laxata suorum acie vndique solus impetitur, tantum aduersi agminis fudit, vt hostilium cadauerum excremẽto perinde ac munitiõe firmissima circumactus facile prouocantiũ inhiberet accessum. Ad vltimum frequentioribus hostium globis obfusus, comprehensusq;, publicis vinculis onerandus abstrahitur. At ille immensa vi extricatis recisisq; catenis, inditos sibi nexus disijcere ac lacerare adorsus, nullis obitum modis effugere potuit. At vbi Iuarus tumultum patriæ factiosi supplicio discussum comperit, Daniam petijt, quem Regnerus quòd inter sæuissimas parricidiorum procellas, integerrimum se pietatis cultorem gesserat, amplissima veneratione suscepit. Intereà Daxon Withsercum Suetiæ principantem, diu nequicquam superare conatus, tandem factæ pacis commento circumuentũ aggreditur: conuiuialiter ab eo exceptus, armatum subornauit exercitum, qui simulata mercatione in vrbẽ rhedis aduectus, hospitis domum nocturno laceraret assultu. Cuius latrocinij manum tãta Withsercus strage perculit, vt hostilium corporum cumulo circunfusus, nisi scalis supernè admotis comprehendi nequiret: duodecim quoq; comites eius pariter ab hoste capti, facta sibi repetẽdæ patriæ potestate, deuotis pro rege capitibus alienum participare periculum, quam suũ, abijcere maluerunt. At Daxon egregię Withserci formæ miseratione permotus orientem speciosissimæ indolis florem conuellere passus nõ est. Cui non tantũ salutem, sed & filiam dimidio regni sui dotatam in matrimoniũ obtulit, ac decori incolumitatem, quàm fortitudini pœnã afferre maluit. Ille vero precariæ vitæ vsum animi magnitudine floccipendẽs, impunitatem perinde atq; paruulum aliquod beneficiũ respuit, mortis sententiam sua sponte complexus, præfatus Regnerum vindictam filij remissius exacturum, si eum in eligendo mortis genere proprio vsum arbitrio cõperisset. Cuius temeritatem admiratus hostis, ea fati specie qua ipse in se animaduertisset, consumendũ esse promittit. Quam libertatẽ iuuenis ingentis beneficij loco suscipiens, vinctum se cum socijs cremari petiuit. Nec segniter Daxon auidis fati precibus obsecutus, pro beneficio optatæ mortis supplicium erogauit. Quo audito, Regnerus obstinato ad moriendum luctu, non modo mœrorem induit, verũ & per summam animi ægritudinem lectulo corpus affixit, doloremq; conceptum gemitu patefecit. Quem coniunx virilem supergressa fiduciam, imbecillitatis increpitũ virili adhortatione firmauit, reuocatumq; à mœrore animũ, arma impensius celebrare perdocuit, affirmans fortissimum patrẽ cruentos filij cineres, iustius armis quàm lachrymis expiaturũ. Monuit quoq; ne muliebriter lugens, tantum sibi ignominiæ fletu pareret, quantum antea claritatis virtute contraxerat. At hanc vocem veritus Regnerus, ne pristinos fortitudinis titulos effœminato mœrore contereret, discusso mœstitiæ habitu, depositisq; doloris insignibus, promptissima vindictæ spe iacentem reuocauit audaciam. Adeò interdum ab inualidis fortia roborantur ingenia.

Pacis factæ violatio.

Iuaro ergo regni tutelam deferens, Vbbonemq; pristinæ gratiæ redditũ paterna charitate complectens, traiecta in Rusciam classe, cõprehensum Daxon, catenarumq; pœna coercitum, apud Vtgarthiam custodiæ relegauit. Siquidem tunc Regnerũ aduersus charissimi filij interfectorem, clementissima animi moderatione vsum esse constabat, cum ad cõcupitæ vltionis satietatẽ exilium sontis, quàm necẽ sufficere maluit. Qua quidem humanitate magnus Ruthenis iniectus est rubor, vlterius aduersus eum sæuiendi regem, quem ne iniuriarum quidem acerbitate ad infligendam captiuis mortem impellere potuerũt. Eundem quoq; Regnerus breui in gratiam reductum patriæ reddidit, pollicentem se ei annuo nudatum pedes, cum duodecim patribus discalceatis suppliciter tributa pensurũ. Enimuero in captiuum ac supplicem leniter animaduertere, quàm cruẽtam securim distringere, superbamq; ceruicem sedulo mulctare seruitio, quàm semel elidere satius duxit. Inde prouectus filium suum Ericum ventosi pilei cognomen habentem Suetiæ præfert. Vbi Fridleuo atq; Siuardo apud se stipendia merentibus, Normanos, Scotosq; duobus alijs falso regis nomen arrogasse comperiẽs, inprimis Noruagicæ rei vsurpatorem sustulit, eamq; Biorno fruendam tradidit.

DEINDE eo atque Erico adcitis Orcades populatus, ad vltimum Scotorum finibus appulit, eorumq; regem Murial triduano exhaustum prælio interfecit: verum filij eius Dunuat, atq; Rathbarthus pugna spectabiliter edita ab hoste necati, sanguine suo cruentam patri victoriam pepererunt. Cumq; in Daniam reuersus coniugem Suanlogam interim morbo cognouisset absumptam, protinus solicitudini remedium solitudine quæsiuit, ægræq; mentis luctum intra penatium suorũ claustra cohibere passus non est. Verum hanc mœroris acerbitatem Iuari regno pulsi repentinus detraxit aduentus. Quippe Galli fugato eo in Hellam quendam Hamonis filium falsam regis contulerant potestatem. Quo duce Regnerus perinde atque locorum perito vsus, edita classe, portum qui Noruicus appellatur accessit, vbi expositis copijs, Hellam Gallicana virtute subnixum, post extractam in triduum pugnam fugę amantem effecit, eaq; res creberrimo Anglorum, rarissimo Danorum sanguine constitit. Cúmque ibidem Regnerus annum victor explesset, consequenter excitis in opem filijs Hyberniam petit, occisoque eius rege Melbrico, Diflinam barbaris opibus refertissimam obsedit, oppugnauit, accepit, ibique annuo statiuis habitis, mediterraneum fretum pernauigans ad Hellespontícum penetrauit, interiecta regnorum spatia clarissimis emensus victorijs, continuæ fœlicitatis progressum nusquam interpellante fortuna. Inter hæc Haraldus quorundam astipulatione Danorum Regneri militiam languidiore studio comitantium, recidiuos patriæ tumultus incutiens, regij nominis vsurpator emersit. Qui Regneri ab Hellesponto redeuntis armis exceptus, cum rebus infeliciter gestis exhausta domesticæ opis præsidia animaduerteret, Lodouicum Maguntiæ constitutum auxilia petiturus accessit. At Ludouicus summo amplificandæ religionis ardore confertus, conditionem Barbaro intulit, opem spondendo, si Christi cultum exequi consensisset. Nullam enim posse aiebat animorum interuenire concordiam, dissona sacra complexis. Quamobrem petitorem opis primum religionis contubernio opus habere, neque magnorum operum consortes existere posse, quos supernæ venerationis formula disparasset. Qua sententia & salutem hospiti, & sibi pietatis præconium peperit. Haraldum enim solenni lauacro vsum consequenter Saxonicis roborauit auxilijs. Quibus is fretus, in territorio Slesuicensi dicandam deo ædem solicita moliebatur impensa. Hic itaque sanctissimi tenoris specimen à Romanis ritibus mutuatus, profanato perfidorum errore delubra diruit, victimarios proscripsit, flaminium abrogauit, atque inconditæ patriæ christianissimi sacra primus intulit, reiectoque dæmonum cultu, diuinum æmulatus est, supremo quicquid ad custodiam religionis attinuit, scrupulosissima cura seruauit. Sed non tam efficaciter, quàm pie rem auspicatus est. Superueniens enim Regnerus, inductaq; per eum sacra temerans, vera religione proscripta, pristino adulterinam loco restituit, ac suo cerimonias honore donauit. Haraldus vero profugus fortunam ad sacrilegium transtulit. Nam vt præcipuum inchoatæ religionis specimen,

Vera animorum nõ potest esse concordia, vbi dissp.ar religio.

ita

ita primum neglectæ spectaculum fuit, atq; ex splẽdido sanctitatis autore, infamis eiusdem desertor euasit. Interea Hella ad Hybernos collatus, omnes qui se Regnero propiore fide deuinxerant, ferro supplicijsq; mulctauit. Quem Regnerus classe adortus, iusta omnipotentis animaduersione manifestas detractæ religionis pœnas pependit. Comprehensus enim atque in carcerem coniectus, noxios artus colubris consumendos aduertit, atque ex viscerum suorum fibris tristem viperis alimoniam præbuit. *Calamitosus vitæ finis.* Cuius adeso iocinore, cum cor ipsum funesti carnificis loco coluber obsideret, omnem operum suorum cursum animosa voce recensuit, superiori rerum contextui, hanc adijciẽs clausulam, si suculæ verris supplicium scissent, haud dubio irruptis haris afflictum absoluere properent. Quo dicto Hella adhuc nonnullos filiorum eius viuere interpretatus, quiescere carnifices, amoueriq; viperas iubet. Cúmque satellites peragendæ iussionis gratia accurrissent, Regnerus imperium regis funere suo præcesserat. Quem quid aliud quàm duas inter se fortunas partitas esse dicemus, alteram quæ ei incolumem classem, propensum imperium, præcipuas piraticæ vires adijceret, alteram quæ claritatis ruinam, commilitonum necem, acerbissimum vitæ exitum irrogaret, cum ipsum carnifex venenatis belluis circunfusum, eo corde, quod aduersus omne discrimen immobile gesserat, aspides exatiantem videret. Itaque ex speciosissimo victore ad miserabilem captiui sortem deductus, ne quis nimium fortunæ credat, edocuit. Quem casum Iuarus dum fortè ludos inspectaret, accepit. Sed nihilominus vultum in eodem habitu continens, solitóque nulla ex parte infractior, non solum nunciatam parentis cladem doloris dissimulatione suppressit, sed ne strepitum quidem exoriri passus, attonitum rumore populum theatro discedere vetuit. Itaque neque oris hilaritatem deposuit, ne cessato ludo scænam interrumperet, neq; oculos à publico plausu ad priuatam mœstitiam flexit, ne ex summo tripudio repente in vltimum prolapsus mœrorem potius calamitosi filij, quàm iocabundi ducis partes egisse videretur. Syuardus vero eodem nuncio accepto, propior paternæ charitati, quàm priuatæ passioni, hastile quòd fortè in manu habebat altius pedi stupefactus immersit, tristitiæ salebra corpoream negligente molestiam: vt enim animi vulnus patientius ferre potuisset, corporis partem grauius afficere studuit. Quo facto simul fortitudinem mœrorémque detexit, fortunam suam inter calamitosum filium, constantemque partitus. At Biornus inter tesserarum iactus delato ad se paternæ mortis nuncio, tanta vi correptum manu calculum pressit, vt tabulæ quoque cruorem digitis extortum infunderet, vbi nimirum fortunæ iactum ipsa quam versabat alea leuiorem esse didicit. Quod audiens Hella, hunc trium parentis obitum fortiori animi robore sustinuisse iudicauit, qui nihil pietatis eius funeri præstitisset, ideoq; sibi Iuari suspectissimam haberi virtutem. Iuarus verò petitis Angliæ partibus, quum classem suam conferendi cum hoste belli impotentem animaduerteret, astum audaciæ præferens, Hellam acumine tentat, spatium arui quantum equino tergore *Iuari astus in petendo aruo.* complecti potuisset, in sequestræ pacis pignus expostulans. Et quidem quod petijt impetrauit. Rex enim paruo preces stare autumans, à tanto hoste exiguum magnæ rei loco expeti gratulatus est, ratus perquàm breue tergus, paululum ruris occupaturum. At Iuarus corio in exiles admodum corrigias scissum extracto, habilem exædificandæ vrbi agrum implicuit. Igitur Hella prodigalitatis pœnitentia succedente, magnitudinem corij sera ęstimatione collegit, diuisam cuticulam rectius quàm incolumem mensus. Quam enim exiguum soli cincturam credidit, amplissima iugera latius occupantem aspexit. Iuarus vero conditæ vrbi abunde suffecturos obsidioni commeatus inuexit, ab inedia perinde atq; hoste defensam haberi cupiens. Interea Syuardus ac Biornus cum quadringentarum nauiũ classe superuenientes, bellum regi manifesta prouocatione significant. Idque statuto tempore executi, comprehensi ipsius dorsum plaga aquilã figurante affici iubent, sæuissimum hostem atrocissimi alitis signo profligare gaudentes. Nec vulnus impressisse contenti, laceratam saliuere carnem. Taliter perempto Hella, Biornus ac Siuardus regna sua reduces expetiuere. Iuarus Angliam biennio tenuit. Interea Dani perseuerantissima bellum factione complexi, Syuardo cuidam atque Erico

regia gente creatis publicam detulere tyrannidem. Quos Regneri filij communiter mille septingẽtarum nauium classe apud Slesuicũ adorti, semestri deleuere pugna. Colles indicio manẽt, nec minus is apud quẽ belligeratũ est sinus Syuardi funere inclaruit. Iamq; præter Regneri filios regius propemodũ interierat sanguis. Exinde Biorno atq; Erico domum reuersis, Iuarus atq; Syuardus quo tenaciores rebellibus frenos imponerent, in Dania resederunt, Agnerum Angliæ præferentes, qui repulsa prouocatus Anglorum, opitulãte Siuardo contemptricem sui prouinciam incolis vacuefaciendo tenacia situ iugera cultore carere, quàm insolentẽ alere maluit, pinguissimaq; insulę rura, teterrima vastitate perfundens, desertæ quàm superbæ regioni imperitare satius autumauit. Post hæc Ericum apud Suetiã Osteni cuiusdam malignitate sublatum vlcisci cupiens, dum alienę vindictę arctius incumbit, suum hosti sanguinem erogauit: dumq; cæsi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

Itaque Syuardus summis totius Danicæ concionis suffragijs paternũ apprehendit imperiũ. Hic autem post editas late strages domestica claritate contentus, toga quàm armis illustris haberi maluit, omissoq; castrorum cultu, ex acerrimo tyranno exactissimũ pacis custodem agere cepit, tantũ decoris in ocio atq; vacatiõe constituens, quantũ antè in victoriarũ frequentia repositũ autumabat. Adeò autẽ studiorum eius mutationẽ fortuna fauorabiliter prosecuta est, vt sicut ipse neminem, ita nec ipsum quisquã hostiliter laceraret. Idem fato functus, Ericum admodum infantulũ naturæ magis quàm regni aut pacis hæredem habuit. Quippe Ericus Haraldi frater tenerrimã eius ætatulam spernẽs, irrupta cum seditiosis patria, regium occupauit insigne, nec erubuit lacessita legitimi ducis infantia, adulterinã arripere potestatẽ, hoc se regno indigniorẽ comprobans, quod imbellem eo spoliare sustinuit. Igitur illum sceptro, seipsum virtutibus exuit, & dum armis incunabula appetit, omni pectus virilitate nudauit. Neque enim vbi cupiditas ambitioq; flagrauit, consanguinea charitas sedem habuit. Sed hanc inhumanitatẽ supernę vltionis ira pensauit. Inter ipsum nanq; ac Guthormum Haraldi filium subitò tanta clade confectum est bellum, vt eorum vtroque cum innumeris alijs interempto, regia Danorum stirps atrocissimis exhausta cædibus, ad vnicum superioris Syuardi filium redigeretur.

Vbi cupiditas ambitioq; flagrat, consanguinea charitas locum non habet.

Hic consanguineorũ iactura regnandi fortunã adeptus, vtpote propinquorum nece quàm incolumitate felicior, relictis aliorum exemplis per auiti negocij vestigia decurrit. Repente nanq; studiosissimus piratici muneris executor apparuit. Et vtinam in abolendo christianismi cultum, temerarium Regneriani spiritus non egisset hæredem. Siquidem religiosissimum quenque aut supplicijs insequi, aut rebus exuere, exilióque mulctare perseuerauit. Sed frustra principium causer, cuius exitum probem. Laudabilior enim est vita, cuius initium turpe, speciosus finis abripit, quàm cuius probabile exordium in culpas flagitiaque decurrit. Siquidem Ericus ad salutares Ansgarij monitus sacrilegæ mentis errore deposito, quicquid per eiusdem insolentiam commiserat, expiauit, tantumq; in excolenda religione se gessit, quantum egerat in aspernanda. Itaque non solum sanioris disciplinæ haustum docili animo traxit, verumetiam primæuas maculas finali puritate persersit. Hic filium Kanutum ex Guthormi filia eademq; Haraldi nepte progenitum superstitem moriens dereliquit.

Huius infantia manente regni pupilliq; tutor exposcitur, verum quoniam huiusce muneris aduocationem præstare plerisq; vel inuidiosum, vel arduum videbatur, sortitione virũ legi placuit. Prudentissimi nanq; Danorum in tam excellẽti negocio arbitrario delectu vti pertimescentes, plus alienæ fortunæ quàm suis sententijs permiserunt, electionis euentum fortuitò magis quàm solido consilio delegantes. Quo euenit vt Ennignupus quidam amplissimæ atque integerrimæ virtutis, tam onerosæ functioni humeros suos submittere cogeretur, decretamq; sorte administrationem ingressus, non minus vniuersorum res, quàm singularia regis incunabula tueretur. Vnde & ei quidam parum annalium periti medium in fastis locum tribuunt. Cùmque Kanutus decursis adolescentiæ spatijs ab annis virilita-

litatem traxisset,amotis qui sibi beneficium educationis impenderant,ex penè desperato adolescente autor insperatę probitatis euasit. hoc vno deflēdus,quod absq; Christianæ religionis insignibus è vita ad mortem transitum habuit.

SED mox ad filium eius Frothonem rerum summa concessit, cuius fortuna armis belloq; alita,eò felicitatis excessit,vt prouincias quæ à Danis quondam defecerant,pristino adactas iugo,vetustis alligaret obsequijs. Qui etiā seipsum apud Angliam iampridē christianismi peritam solennibus aquis humectandū exhibuit. Cæterum priuatam salutē suam in publicā exuberare cupiens,ab Agapito qui tunc ciuitatis Romanæ sacris præerat,Daniā diuinitus erudiri petiuit. Quod antequā votis exequeretur absumptus est. Nam fatis suis Romanæ legationis præcucurrit aduentum,animo certe quàm effectu superior, tātumq; supernæ compensationis ob pietatis propositum assecutus,quantum cæteris præstatur ex opere.

HVIVS filius Gormo,cui quod ex Anglia oriundus extitit,Anglici cognomen incessit, patre extincto, promptiore fortuna quàm diuturniore apud insulam regiam adeptus est arcem. Dum enim Daniam disponendæ eius gratia petisset,ex Anglia,lōgam paruuli secessus iacturam expertus est. Quippe Angli libertatis suæ fortunam in eius absentia reponentes,publicam à Danis defectionem moliendo,præcipitem rebellandi fiduciam induerunt. Sed quo eum Anglia inuidentius spreuit, hoc Dania fidentius coluit. Itaque dum ad duarum prouinciarum vtramque auidas imperij manus porrexit,altera potitus,alterius irreuocabiliter dominationem amisit, nihil vnquam fortiter pro ipsius recuperatione conatus. Adeò difficile prægrandia continentur imperia.

POST quem filius eius Haraldus Daniæ regnator incessit, ob hoc quidē obscurioris apud posteros memoriæ, egregiorumq; operum monimentis vacuus, quod regiarum opum seruator magis quàm propagator extiterit.

POST hūc Gormo arcem obtinuit,semper infensi erga religionem animi,christicolarum perinde ac teterrimorum hominum respectum extinguere cupiens. Omnes huiusce normæ participes vario iniuriarū genere fatigatos, quibus potuit calumnijs insequi nō quieuit. Quinetiam vt priscum delubris cultum restitueret, templum in fundo Slesuicensi à religiosis conditum tanquam sacrilegum aliquod impietatis domicilium,ab imis fundamentorum partibus demolitus est,quos supplicijs non attigerat sacræ cellę strage puniens. Hic tametsi proceritatis habitu eximius putaretur,parum respondentem corpori animum gessit.

ITA enim mores suos intra regnandi satietatem continuit, vt seruata potius quàm aucta maiestate gauderet, satiusq; tueri proprium, quàm alienum incessere duceret, magis de acquisitorum custodia, quàm acquirendorum incremento solicitus. Hic à maioribus coniugalia sacra celebrare permonitus, Anglorum regis Hedelradi filiam Thiram nuptiali studio insecutus est. Illa vt erat grauitate atque industria ante alias præstans, conditionem pro eo attulit, non ante se ei nupturam præfata, quàm Daniam sub dotis nomine recepisset: eoque pacto intercedente, Gormoni desponsa nocte qua prima genialem torum conscendit,sponsum perseuerantissimis precibus aggressa in triduum se virilis concubitus expertem dimitti petiuit,non ante rebus venereis indulgere constituens, quàm matrimonium creandis liberis efficax futurum aliquo per quietem præsagio didicisset. Itaque simulatione continentiæ,matrimonij experientiam interpellabat cognoscēdæ posteritatis propositum pudicitię specie tolerando,commerciúmque libidinis distulit, verecundiæ figmento fortunam propagandæ successionis explorans. Alij eam vt temperantia sua tori socium christianismi sacris adsciscere t, maritalis lecti blanditias detrectasse coniectant. Verum quanquam iuuenis amori eius flagrantissimo animo inhæreret,alienę tamen continentię,quàm proprię voluptati obsequi prætulit,speciosiusque nocturnis motibus imperare,quàm lachrymosa amicæ vota repellere arbitratus est, profectas ab industria preces pudicitiæ propinquas autumans: euenitque vt qui mariti partes agere debuerat, pudicitiæ custodem præstaret, ne in capite nuptiarum stuprosæ mentis nota afficeretur, quasi plus libidinis viribus, quàm propriæ indulsisset verecundiæ. Cæterum ne inconcessum virgi-

nis amorem libidinoso complexu præripere videretur, vicina latera nõ solum al terius complexibus exuit, sed etiam destricto mucrone secreuit, atque ex cubicu- lari lecto suum ac sponsæ diuiduum contubernium reddidit: sed voluptatem quã gratuita humanitate distulit, mox læta somnij specie delibauit. Quippe profuso in somnum animo, existimauit duos alites coniugis suæ genitali parte prolapsos, sed alterum altero grandiorem corpora superne librantes præpeti cœlum volatu pe- tere, exiguóque tempore interiecto reuersos, suis altrinsecus manibus insedisse. Secundo quoque ac tertio paruula quiete recreatos, propassis alis aëri se credidis- se: tandémque minorem ex his ad se pennis cruore oblitis comite vacuum reme- asse. Ea opinione attonitus, vt erat somno pressus indicem stuporis questum ædi- dit, ac totos penates tumultuoso clamore compleuit. Quàm speculationem eo percontantibus famulis explicante, Thira fœlicem se prole futuram autumans, omisso differendarum nuptiarum proposito, castimoniam quam cupide precata fuerat, auidius remisit, cœlibatumq; ad Venerem transferens, sponso gratam sui- met potiendæ copiam tribuit, continentis animi virtutem admissi concubitus fa- tietate pensando, præfata minime se ei nupturam fuisse, nisi ex his adumbratæ qui- etis imaginibus certiorem fœcunditatis suæ fortunam hausisset. Itaque vt vafro ita inusitato consilio pudicitiæ simulatio in futuræ prolis agnitionẽ transiuit: nec sors opinionem eius frustrata est, breui enim Haraldi atque Kanuti fœlix prole mater apparuit, qui cum virilem attigissent ætatem, exerta classe effrenatam Sclauorum insolentiam domuerũt, nec Angliam quidem immunem ab hoc vexationis gene re reliquerunt: quorum 1 Edebrandus ingenijs delectatus, illatam à nepotibus vim voluptatis loco habuit, amplissimi beneficij nomine teterrimam amplexatus iniu- riam. Multo enim amplius virtutis in eorum fortitudine, quam pietate reposuit. Ideoq; ab infestis lacessi, quàm ab ignauis coli speciosius duxit, tãquam ex ipso for- tissimo indolis habitu futurum virilitatis eorum specimen peruideret. Non enim ambigere potuit, quin extera quandoq; impetituri essent, qui materna tam auda- cter exigerent. Adeo autem iniurias officijs anteposuit, vt prætérita filia Angliam ijsdem testamento legaret, auitũ nomen paterno præferre non dubitans. Nec im- prudenter, quoniam aliquanto speciosius mares, quàm fœminas regni vsum dece re nouerat, imbellis filiæ ac fortissimorum nepotum conditionẽ separãdam existi- mans. Quo euenit vt Thira filios suos paternorum bonorũ hæredes non inuiden- ter exhæres ipsa conspiceret: prælationem enim eorum honorabilem sibi magis quàm contumeliosam fore arbitrata est. Iidem crebris piraticę quęstibus locuple tati, summa cum fiducia spes suas ad inijciendum manus Hybernię promouerunt. Cuius rex, Duflina quæ prouinciæ caput habebatur obsessa, cum paucis admodũ sagittariæ artis peritis coniunctum vrbi nemus ingressus, Kanutũ magna cum mi- litum frequẽtia nocturnis ludorum spectaculis interpositum insidioso fraudis cir- cuitu vulnifica procul sagitta petiuit, quæ in aduersum regis corpus incidens, mor tificum ei vulnus intorsit. Veritus autem Kanutus ne periculum suum hostes effu- so gaudio insequerentur, atq; ob hoc cladis suæ fortunam dissimulanter haberi cu piens, voce supremos anhelitus reddente, ludos absq; tumultuatiõe peragi iubet. Qua arte prius Danos Hyberniæ potitores, quàm suum Hybernis exitum notum reddidit. Quis autem extinctum non plangeret, cuius disciplina militum suorum victoriæ consilio quàm spiritu diuturniore suffecit? Salus nanq; Danorum in vlti- mas angustias deducta, ac pene desperationis periculis implicata, quia morientis ducis iussui paruit, breui quos timuit triumphauit. Quo tempore Gormo ad vlti- mum ætatis suę finem prouectus, ingentem annorum seriem luminibus captus ex egerat, senectam ad vltimos humanæ conditionis terminos prorogando, magis de filiorum vita & incrementis, quàm reliquo spiritu suo solicitus. Tanta autem maioris filij charitate tenebatur, vt à se occidendum iuraret, qui prior ipsius exi- tum nunciasset. Cumq; fortè Thira haud dubium de eiusdem exitio nuncium ac- cepisset, nemine id Gormoni palàm insinuare audente, præsidium calliditatis am- plexa, casum quẽ ore prodere timuit, opere explicauit. Maritum nanq; regio cultu exutũ, tetriore circũdedit, aliaq; doloris insignia ꝑ quę causam luctus aperiret, ad- mouit,

1 fortè Hedelradus, vt ipsi ũm suprà.

mouit, quod antiqui talibus inter exequiarum actiones vti consueuerant, acerbitatem mœroris habitus asperitate testantes. Tunc Gormo: En mihi, inquit, Kanuti fatum publicas? Et Thira, idipsum (ait) tuo potius quàm nostro declaratur augurio. Quo dicto marito mortem, sibi viduitatis causam præbuit, nec antè filiū quàm coniugem planxit. Itaq; dum viro nati fortunam exprimit, alterum alterius funeri sociauit, amborumq; exequias paribus prosecuta lachrymis, huic coniugales, materno illi planctus impendit, quanquam tunc temporis magis solatijs erigenda, q̃ cladibus obtergenda fuisset.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI NONI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVS.



DEFVNCTO Gormone Haraldus hæreditariæ dominationis fortunam conspicuæ fortitudinis operibus prosequi cupiens, traiecta in orientem piratica, circumpositum lacessiuit oceanum. Sed absumpto interim Hedelrado, quanquam sedulos quæstuosi negocij fructus decerperet, aliquanto plus tamen in auito fato amaritudinis, quàm ex tyrannide voluptatis accepit. Dum enim eum fortuna cumulatius barbaris ditauit opibus, Anglicis exuit, externaq; donatum præda, domestica atque hæreditaria spoliauit. Siquidem Hedelradi filius Adelstenus patris testamento perterritus, indignationem suam literis quibus Haraldus hæres scribebatur opposuit, rescissoque parentis arbitrio, proprium æmulatus est. Igitur Noruagiæ rex obtusi cordis homini amplissimæ rei summam cessisse ingemens, potiendæ eius spe armata insulam classe petijt. Cuius cum se Adelstenus viribus minorem animaduerteret, conficiendæ pugnæ fiducia vacuus, bellum ad obsequium transtulit, beneuolentiam hostis quem arcis propulsare nequiuerat, officijs capessere cupiens. Non solū enim regem amicissimo vultu, benignissimoq; excepit alloquio, sed etiam quo salubrius patriam armis hostilibus liberaret, filio eius Haquino admodū tenero educationis impensam pollicitus, regnum se pariter testamento legaturum promittit. Quam rem maxime vt Noruagicis armis aduersum Haraldum vteretur, oblatu dignam putauit. Eius nanq; ferociam pertimescens, orbitatem suam gratuito hærede solari, quàm violentum expectare satius existimauit. Rapuit hostis conditionem præceps, propositamq; pactionem amplexus, tantum de offerentis humanitate præsumpsit, vt filium proprio spiritu chariorem inexploratæ eius fidei credere non dubitaret. Post hæc Haraldus reductis ab oriente copijs, quanquam ad impetendum auunculi factum præcipuis iuris viribus inuitari poterat, nihilominus impunitam eius ambitionem dissimulatæ indignationis patientia præterire sustinuit, iustisq; operibus pie carere, quàm crudeliter potiri maluit. Post paululum verò temporis Haquinus audito paterni fati nuncio, cum proficiscendi gratia velis nauigationem instrueret, magno superuenientis Adelsteni impetu reuocatus, paulisper omisso ventorum vsu propius littori nauigium egit. A quo post cætera morum documenta, quibus quotidie informabatur, noui quid accepturum se ratus, ne inter epulas obscuro se vultu gereret, sed magis in circūspiciendis amicis hilari oculorum habitu vteretur audiuit. Quem enim Adelstenus compluribus alijs honestatis præceptis imbuerat, etiam aptos conuictui mores ignorare passus non est. At cui parentis mors Noruagiam cessit, paulo post præceptoris occasus Angliam patefecit. Veritus ergo Haraldus, ne iniuriarum tolerantia, quæ hactenus consanguineæ charitatis respectui dabatur, deinceps in ignauiæ verteretur opprobrium, & quod mo-

derationis esset, vitio applicaretur, Noruagicæ rei turbatione primam Haquino iacturam inferendam constituit, domesticis eius viribus debellatis, externas facilius obterendas existimans. Cum itaque res barbaras regia executione tractasset, in Daniam reuersus occursu Haraldi Gunnildę filij aduersus eundem Haquinum auxilia petentis excipitur, pollicentisque se tributa daturum, si Danicę opis beneficio efficacia partium suarum adiumenta sumpsisset. Enimuero inter acerbissimos rerum casus clemētissimam regis humanitatem expertus est. Heuindo enim atque Karlholftho pugnæ adiutoribus receptis, sexaginta nauium classe donatus petiti præsidij compos abscessit, euenitq; vt plus spei in auxilio Danorū quàm metus in sua aduersitate reponeret. Igitur nauigationem remensus, aduersus hostem naualis pugnæ copia non suppetēte, terrestrem exercuit, in qua Heuindus Haquinum, vt in primos præliantiū globos progrederetur hortatus, ipsum clarius sui indicium exhibentem, inusitatæ magnitudinis securi petijt, attigissetq; ni satellitū quidam adactum regi ferrum proprij corporis periculo fefellisset. In quem Heuindus tanta vi destrictę bipennis aciem egit, vt ferrum medio corpori elapsum nullum inter artus obstaculum reperiret. Quod cum terræ altius illapsum, genibus nixus abstrahere conaretur, ab Haquino interfecti militis corpus cōscendente perfoditur. Incertum ergo vter alteri plus pietatis impenderit, ille enim salutis suæ impendio regis fatum repulit, iste seruatoris sui cladem speciosissima vltione pensauit, cuius beneficio fatum effugerat, exitium vltus. Et quid huius militis opera clarius, qui alienæ incolumitati quàm suæ propior, voluntarium pro duce spiritum erogauit, priuatęq; mortis obiectu, ne publica sociorū salus periclitaretur effecit? Interea Thoraluus quem Haquinus ad exturbanda hostiū terga in insidijs collocauerat, superueniens, edito in aciem impetu Karlhoftho, mortem, Danis fugam inflixit. Enimuero cæterorum fortunam vnius inclinauit occasus. Haquinus autem palātes pertinacius vrgere veritus, effusas sociorū habenas salutari consilio reuocauit, ne qua improuidi militis incuria effici posset, vt in victricem victæ partis fortuna recideret. Igitur æquales ambarum partium strages parem vtrobiq; belli successum effecerat. Nam etsi altera victoriæ propior videbatur, cladibus victam æquabat. Repetente verò classem Haquino incredibile memoratu mōstrum incidit, iaculum nanq; vago ancipitiq; discursu superne inter auras oberrare conspectum, non minore intuentes metu, quàm admiratione compleuit. Siquidem in diuersas partes dubijs reflexibus agitatum, figendi vulneris locum exploratius prospicere videbatur. Quod miraculum cunctis immani stupore prosequentibus, incertisq; quidnam res tam inusitata portenderet, subito casus in solius Haquini caput suspectū omnibus periculum transtulit. Arbitrantur quidam matrem Haraldi Gunnildam procurato maleficijs spiculo victi filij pœnas à victore sumpsisse. Haraldus itaq; insperato hostis exitio regnandi fortunam adeptus, triēnio promissum Danis bonæ fidei vectigal exhibuit. Ea tempestate Sturbiornus Suetici regis Biornonis filius à patrui Olaui filio Erico regno spoliatus, petendi auxilij gratia ad Haraldum, cui Thyra mater extitit, cum sorore Gyritha supplex migrauit, tantoq; apud eum paratiorem amicitiæ locum reperit, quanto illi eiusdem sororis suæ matrimonium liberalius permisit. Post hæc Haraldus armis Sclauia potitus, apud Iulinū nobilissimū illius prouinciæ oppidum Sturbiorno duce competentia militum præsidia collocauit. Quorū piratica egregio animorum robore celebrata, ac finitimis paulatim trophæis alita, eò demum ferocitatis excessit, vt continuis nautarum cladibus septentrionalem repleret oceanum. Ea res plus Danico imperio quàm vllum terrenæ militiæ negocium attulit, inter quos fuere Bo, Vlff, Karlshefni, Siualdus, alijq; complures, quorū prolixam enunciationem tædio quàm voluptati propinquiorē stylo prosequi supersedeo. Inter hæc Sturbiornus vltionis aculeo lacessente, acceptam iniuriā pensare cupiens, Haraldo in opem accito, memorē damnorum iram aduersus inuisam Erici dominationē destrinxit. Cuius rei gratia Haraldus Hallandiam proficiscens, Theutonicæ irruptionis nuncium, quę à Cæsare Othone gerebatur, accepit. Igitur alienæ rei impetitionem quàm propriæ defensionem languidiore studio prosecutus, externæ pugnæ proposito domesticæ curam anteposuit, refle-

Mirum iaculi in aere oberrātis spectaculū.

reflexoq; in Iutiam cursu, ad opem oppressis ferendam præcipiti celeritatē contendit. Sed eo superueniente, Cæsar Iutiam vtpote regio ductu vacuam nullo resistēte permensus cum Lymici sinus obiectu tunc temporis Wendalam aquis claudētis, vlterius excurrere vetaretur, coniecta in vndas lancea, non solum iter ad Eydoram reflexit, verum & similimum fugæ reditum habuit. Siquidem hastam cuius vsum habebat, maritimos in fluctus relinquendi monumenti gratia iaculatus, suū freto vocabulum indidit. Verum vt impetu grauis, ita exitu vanus apparuit. Haraldus quippe ardentissimo cursu abscedentes hostium reliquias insequutus, Epponem extremi agminis ducem cum ijs quos reperit, trucidauit. Interea Sturbiornus contumeliosa militum adhortatione cōpulsus, fortunam suam temere sociorum fortitudini credidit, inq; proprium exitium ruens, regiarum partium reditum stolida pręcessit audacia. Bellum enim pręponere ausus, rebus Sueonum per incuriam lacessitis occiditur. Et sanè hostilibus gladijs vltro iugulum subijcit, quisquis in vrgenti aliquo discrimine magis alienæ temeritati, quàm propriæ obsequitur prouidentię. Post hæc Thyra quo patriam à clandestinis exterorum irruptionibus tutiorem præstaret, quantum a Slesuico ad occidentalem oceanum patet, vallo fossaq; proscindere aggressa est, superq; iacto aggere tenacissimi operis terrenū molita est munimentum. Cui postmodum Waldemari regis Absalonisq; Danicæ gentis antistitis, consimilis erga patriam pietas murum cocti lateris superiecit; vti potius veteris valli occiduos lapsus solidior nouæ molis structura reficeret, quàm debilem eius situm crebrior in posterum ruina submitteret. Siquidem priori munitione fundamenti loco vsi, imperfectū fœmineæ virtutis propositum virili prudētia compleuerunt, tanto excellentius opus edentes, quanto se muliebri nouerant industria clariores. Eadem quoq; cum sub specie fœminæ virilem animum gereret, Scaniā Suetica dominatione cōpressam præstandi tributi onere liberauit. Itaq; hinc muro, inde armis hostem repellens, diuersis patriæ finibus par tutelæ beneficium peperit. Interea defuncto apud Noruagiā Haraldo, filius eius Haquinus patriam hæreditariæ pensionis ignominia exuere cupiens, cum Haraldū auditis quæ Cæsar apud Iutiam gesserat, Germanicis diutile bellis implicādum speraret, palàm detrectādæ stipis audaciam præbuit, plus spei ac fiduciæ ex Saxonicis armis, q̃ suis viribus capiens. Verum Haraldus rebus cum imperatore compositis, consortium catholicæ religionis amplexus, diuinam humanamq; pacem regno suo cōciliauit. Sicq; Haquinum conceptæ inaniter spei irritum reddens, seipsum errore, patriam prælijs liberauit. Comperta vero Haquini defectione, tanto in Noruagicæ iuuentutis contumaciā asperius animaduertendū putauit, quanto eam aduersum se ceruicem insolentius extulisse cognouit. Missa igitur aduersus hanc Iulinę piraticę manu, Bo, atq; Siualdo ducibus contemptus sui vltionē mandauit. Quorū Haquinus perspectis copijs, cum intolerabile rebus suis onus imminere cognosceret, excipiendi eius materia non suppetente, tanquam humanæ opis diffidentia, diuinam amplexus, superos inusitato piaculo propitiandos curauit. Duos siquidem præstantissimæ indolis filios hostiarum more aris admotos, potiendæ victoriæ causa nefaria litatione mactauit, nec sanguinis sui interitu regnum emere dubitauit, patrisq; nomine quàm patria carere maluit. Sed quid hoc rege stultius, qui geminam charissimorum pignorum stragem, incertis vnius pugnæ euentibus impendendo, fortunam belli parricidio petere, & orbitatem suam muneris loco dijs bellorum fautoribus erogare sustinuit? Quo euenit vt Dani manū cum eo nauali certamine cōferentes, quocunq; militaris discursus impetū contulissent, infestā nymbi vim qua tanquam ab hoste lęderentur exciperent. Cęterū coorti imbris maleficium, ita nostrorum vertices inusitatis grandinis ictibus conuerberauit, vt eorum oculi veluti quibusdam nymborū spiculis lacessiti, prospiciēdiq; penitus facultate defecti, grauiorem ab elementis pugnam quàm ab hoste sentirent. Accidit ergo vt Noruagiēses cœli, quàm suis viribus fœliciores, Danos districtam aduersum se numinū iram haud dubie sentientes, antè fuga quàm cædibus implicarent. Inter quos Karlshefni ac Siualdus à victoribus capti, q̃quā dimicando speciosissimā rei militaris operā edidissent, aliquanto tamen plus laudis in vinculis quàm prælio meruerūt. Haqui

Duo filii, victoriæ per deos consequendæ causa, tanquā bestiæ mactati

Danorum in rebus aduersis inuictus animus.

nus enim celeberrimam Danicę iuuẽtutis fortitudinem exploratius nosse cupiẽs, duos qui captiuorum patientiã plenius experientur admouit. Tantum enim viriũ animis eorum à natura insitum esse fama fuerat, vt etiam receptis in vultũ ictibus, ne leues quidem superciliorum nutus ederent, atq; aduersus omne percussoris irritamentũ in eodem animũ habitu continerent. Cuius experientię gratia prior Siualdus ingenti satellitis fuste percussus, oculos motu vacuos præbuit. Quinetiam eo minus fortunæ cessit, quo miserius virtutis suæ experimentum habuit. Nec minus in reliquo mentis robur apparuit. Karlshefni enim alium districta securi capiti suo imminentem pulsu pedis humi prostrauit, applicatũq; ceruici suæ ferrũ manibus ferire conantis excutiẽs, vt erat vinculatus arripuit, quemq; lapsu affecerat, capite spoliauit. Enimuero vt strenuo ita impigro nisu periculũ audacia pręcucurrit. Neq; enim captiui virtus inter vinculorũ stridorẽ vigore suo exui potuit, quin & inter grauissimas contumelias, eo clariorẽ fortitudinis suæ experientiã præbuit, quo incitatiorem fortunæ aduersum se fremitũ sensit. Sed nec illi aut mortis propinquitas, aut catenarum cõtumelia, quo minus liberum fortitudinis opus ederet, obstare valuit. Quorum constantiam admirans tyrannus, vt vtroque potius bono milite vteretur, quàm in vtrunque animaduerteret, remissionem pœnæ, dummodo partes suas fide atque amicitia colerent, pollicetur. Illi vero violentum obsequiũ vitę respectui erogare indecorum putantes, vtpote alienæ fidei quàm proprię saluti propiores, conditione insolentius spreta, turpi pacto prorogandi spiritus beneficium expetere noluerunt. Quo viso Haquinus, ne patientiæ punitor magis quàm probator existeret, virtuti eorum incolumitatem tribuendam putauit. Haraldum verò duos ex Gerytha filios sustulisse memoriæ proditũ est. Quorum maior Haquinus excellentissimæ indolis habitu, ac fœlicissimis naturæ incrementis, fratris Suenonis fulgorem suppresserat. Idem Sembos aggressus cum militum animos periculosi belli respectu aliquanto infractiores animaduerteret, quo melius fluctuantibus fugę spem demeret, ignẽ subductę classi subiecit, eoq; necessitatis duramento imbecillitatis ignauiam repulit: effecit enim vt nauigiorũ facultate defecti, reditũ victoria struendũ animaduerterent. Itaq; quo æquiore animo seipsum classe spoliauit, eo tutiore hosti spolia detraxit. Miserta est tunc profecto fortuna Danici ducis, a nauigiorũ iactura nautarũ præsidia mutuantis, cum summã classis inopiam opẽ victoriæ cerneret. Igitur vt prudenti, ita periculoso consilio salutarẽ ministrauit euentum. Potiti enim Sembia Dani, necatis maribus fœminas sibi nubere coegerunt, rescissaq; domesticorũ matrimoniorũ fide, externis auidius inhærentes, suã cum hoste fortunã communi nuptiarũ vinculo partiti sunt. Nec immeritò Sembi sanguinis sui contextũ à Danicæ gẽtis familia numerant. Adeò enim captiuarum amor victorum animos cepit, vt omissa redeundi cupiditate, barbariem pro patria colerent, alienis quàm suis coniugijs propiores. Post hęc Thyra Danicę maiestatis caput absumpta est: cuius corpus Haraldus amplissimo funere elatum magno cum omnium plangore, non longe à patris tumulo sepulturæ mandauit. Neq; enim tam acri iactura cuiusquam penates mœroris expertes esse poterant, priuato funere publicam patriæ fortunam expirasse credentes. Vbi nunc quoq; sacrarium perspicere est, duorum coniugum socialibus bustis interstitum. Nec silentio implicandum quod sequitur. Toko quidam aliquandiu regis stipendia meritus, officijs quibus commilitonum studia superabat, complures virtutum suarum hostes effecerat. Hic fortè sermone inter conuiuas temulentius habito, tam copioso se sagittandi vsu callere iactabat, vt pomum quantumcunq; exiguum baculo ẽ distantia superpositum, prima spiculi directione feriret. Quæ vox primum obtrectantium auribus excepta, regis etiam auditum attigit. Sed mox principis improbitas, patris fiduciam ad filij periculũ transtulit, dulcissimum vitæ eius pignus baculi loco statui imperans. Cui nisi promissionis autor primo sagittæ conatu pomum impositum excussisset, proprio capite inanis iactantiæ pœnas lueret. Vrgebat imperium regis militem maiora promissis edere, alienæ obtrectationis insidijs parum sobriæ vocis iactum carpentibus. Itaque ex dictis etiam non dictorum effectui obligatur, euenitq; vt conatus suos ad id quod minus præsumebat erigeret.

& quod parum professione coluerat, plenius experientia celebraret. Neq; enim solida virtus tametsi detractionum laqueis implicata, iustam animi fiduciam abijcere potuit. Quinetiam eo certius quo difficilius experimentum accepit. Exhibitum itaque Toko adolescentem attentius monuit, vt æquis auribus, capiteq; indeflexo quàm patientissimè strepitum iaculi venientis exciperet, ne leui corporis motu efficacissimæ artis experientiam frustraretur. Præterea demendæ formidinis consilium circunspiciens, vultum eius ne viso telo terreretur auertit. Tribus deinde sagittis pharetra expositis, prima quam neruo inseruit proposito obstaculo incidit. Cui si fortuna caput adolescentis obiecisset, haud dubie in patris periculum nati pœna recideret, spiculiq; error percussorem percussi exitio sociasset. Virtutē ergo patris an ingenium filij impensiori admiratione prosequar ambigo, quorum alter artis suæ prudentia parricidium cauit, alter corporis animiq; patientia sibi sospitatem peperit, patri pietatē seruauit. Enimuero iuuenile corpus senilem animū roborauit, tantum fortitudinis in expectando iaculo exhibens, quantum peritię pater in emittendo præbuerat. Itaq; constantiæ suæ beneficio, ne sibi spiritus, patri salus eriperetur effecit. Interrogatus autem à rege Toko, cur plura pharetræ spicula detraxisset, cum fortunam arcus semel duntaxat experimento prosequi debuisset: Vt in te, inquit, primi errorem, reliquorum acumine vindicarem, ne mea fortè innocentia pœnam, tua impunitatem experiretur violentia. Quo tam libero dicto & sibi fortitudinis titulum deberi docuit, & regis imperium pœna dignum ostendit. Sed ijs necessitatum procellis erutum, paulò post par mali tempestas implicuit. Haraldo enim eius se artis qua Finij niuales saltus peragrant, peritiorem iactanti, Toko in consimili genere laudis suam ausus conferre virtutem, apud Collam rupem editæ professionis experimentum præbere compellitur. Sed quod minus exercitio celebrauerat, plenius à virtute mutuatus est. Eminentis enim scopuli cacumine conscenso, exiguo se fusti credidit, lubricasq; plantis tabulas adaptādo, rapidum in præceps vehiculum egit. Cuius pręcipiti raptu in præruptos silices actus, nihilominus debitum eius regimen intrepida manu continere suffecit. Neque illi aut periculi magnitudo, aut vllus animi stupor quo minus firmo se corpore contineret, officere potuit. Exterruisset alium conspecta pręcipitij immensitas, atq; antè ipsum periculi ingressum plena metus hebetudine confecisset. Tandem illiso cautibus vehiculo cui insistebat excussus, fortuito fustium fragmento solidum incolumitatis præsidium reperit, fatoque alioqui propinquius felici naufragio insperatam salutis anchoram apprehendit. Enimuero acrius cliuo impactus, perfracti vehiculi damno tutum cursitandi euentum habuit. Nisi enim impetum eius inuia pētrarum robora, vastæque voragines interpellassent, haud dubie procursum subiēctum rupi pelagus excepisset. Vbi a nautis exceptus, inuiso regi tristiorem fortuna sua famam reliquit. Vehiculo quoq; fragmenta à nauigantibus inter vndas reperta, falso periculi eius fidem auxerant. Ipse vero suspectam Haraldi præsentiam reputans, quod virtuti suæ præmiorum loco pericula proponi cognosceret, studiorum suorum exercitia ad filij eius Suenois militiam contulit. Post hæc Haraldus totam regni classem exerens, ne paruo apparatu magnę molis pondus aggrederetur, iunctis hominum boúmque copijs inusitatæ magnitudinis saxum Iutico littore repertum quo matris tumulum insigniret, abstrahi iussit. Interea qui cum Suenone classi præerant, Haraldi imperium, tum quia diuino cultui fauorem tribuerat, tum quia inusitatis plebem oneribus adigebat perosi, quendam compositum & subornatum, qui Suenonem an arma aduersus patrem sumere, regnoq; potiri vellet, callide percunctaretur, inducunt. Quo mandato Sueno ad regnum parricidio petendum adductus, percunctanti grates habuit, libenterq; se patriæ dignatione vsurum respondit. Quo accepto, maiores exploratam eius cupiditatem securius amplectentes, occultis animorum commentis audacter euidentiam præbuerunt. Enimuero quod clandestinis motibus texerant apertius executi, continuo regem cum publica acclamatione decernunt. Inter hæc Haraldus circa tractum lapidis occupatus, quendam suorum è classe superuenientem arctius percunctari cœpit, an tantam aliàs molem mortali manu tentatam conspexerit. Ille se

maioris ponderis ductum humanis viribus effectum recenter oculis subiecisse commemorat. Quod rege crebris percũctationibus prosequente, nuper, inquit, cum Dania tibi subduceretur intereram, ipse vter onerosior tractus extiterit penses. Ita Haraldus cum alieno iudicio cœpti gloriam quærit, erepti regni nuncium accepit. Pœnituit tunc regem pecudalibus iugis, humanas alligasse ceruices. Nam cum omisso vehendæ molis proposito, tractũ saxi in belli apparatũ conuertere voluisset, grauissimũ militis supercilium expertus est. Exercitus nanq; tam probrosi officij cõtumelia lacessitus, ꝓ quo iugũ tulerat, arma capere recusauit. Neq; enim maiestatis imperio aut prece adduci potuit, vt eius capiti incolumitatẽ quæreret, q̃ omniũ ceruices erubescenda iussione damnasset. Nõnulli tamen popularis sententiæ expertes, inter publicæ consternationis ꝓcellas consueta se erga regẽ charitate gesserũt. Quibus adiutoribus vsus, dũ filij conatus armis elidere nititur, acrius sanguinis sui viribus oppugnatur. Siquidẽ bello à Suenone victus, fugã suã Sialandiæ credidit, contractisq; ex ea viribus, rursum consimilẽ fortunę habitũ nauali ex certamine retulit. Iamq; domesticis exuto copijs, externa manus implorãda restabat. Igitur relicta patria Iulinũ Danicis armis refertũ, vtpote fidissimũ militię suę gremium exilio petiuit. Interea Sueno nondũ paterno odio pietatẽ violasse contentus, conciliandę sibi plebis gratia, effusis impietatis habenis delendorũ sacrorũ curam animo pertinacius sumpsit, omniq; diuinitatis cultu patria eiecto victimarios templis, aris libamẽta restituit. Quẽ rursum pater mixtis Danorũ Sclauorũq; copijs apud Helgenes littus aggressus, diẽ prælio tã fugę q̃ victoriæ alienus extraxit, in quo defatigati exercitus, nectẽdæ pacis gratia, posteram lucẽ colloquio tribuunt: cum forte Haraldus creandæ cõpositionis fiducia licentius euagatus, in angustiores nemoris partes concessit. Vbi cũ exinaniẽdi ventris gratia arbustis insideret, à Tokone iniuriarũ suarum vltionẽ sitiente, sagitta vulnus excepit, idemq; saucius à suis Iulinum relatus, celerẽ vitæ exitum habuit. Corpus eius Roskildiã missum apud sacrarium nuper ab ipso conditum, solennẽ sepulturæ locum recepit. Ingrata enim olim bonorum suorum patria, pijssimi ducis opera sera animaduersione complectens, quod minus vitę eius præstiterat, funeri plenius deferendum putauit: omnibusq; humanitatis neruis exequiarum cultui insistens, cuius spiritum superbe oderat, clementer cineres amplexata est.

Princeps in vita odio habitus, post mortẽ honoratur.

DEFVNCTO Haraldo, Sueno ꝓsperam sibi in diuina sæuiẽdi occasionẽ venisse gauisus, totã religionis stirpẽ ab radice conuulsit, eoq; autore Dani susceptũ diuinitatis cultũ repetita superstitiõe mutarũt, hoc liberius erroris sui recursum cõplexi, quo certius amarissimũ eius reprehensorẽ accidisse cognouerant. Quã temeritatẽ vindex contemptus sui diuinitas, non parua rerũ acerbitate pensauit, autorem eius tristissimis fortunæ viribus insecuta. Ipsum nanq; deserendæ religionis ducẽ perq̃ grauiter affectũ, violentissimis casibus implicare non destitit, lætisq; successibus spoliatũ, amarũ vitæ vsum experiri coëgit. Quippe à Iulini oppidi accolis piratica Daniã incessentibus, captus facta sibi redimẽdi potestate, corpus suũ auro semel, argento bis rependẽdum promisit. Ea summa à Danis ob deserta sacra nimio eum fauore prosequentibus attributa patriæ restitutus, nihilominus oculos densissimis ignorãtiæ tenebris obfusos, cõspicuę lucis radijs admouere cõtempsit. Enimuero plenũ nequitiæ portentũ, paternoq; animo parũ respõdens, ab eximio eius splendore in profundũ caliginis secedere non erubuit. Sed cui propria damno labes extitit, aliena vsui benignitas fuit. Idem secundo cõsimili fortuna affectus, nobiliũ liberis vadibus pro se datis, priorisq; summæ pactione interposita, redẽptionis præsidium impetrauit. Sed cum promissum æs ex proprio fisco soluere nequiret, omnibus qui pro salute eius filios proprio spiritu chariores prædes dederant, nunc publice, nunc priuatim saltus ac nemora venditabat, eorumq; precium protinus captiuitatis suæ autoribus numerauit. Enimuero Scani ac Sialandenses communes syluas publico ære comparauerunt. Apud Iutiã vero nõ nisi familijs propinquitatis serie cohærentibus, emptionis communio fuit. Eo tempore piraticæ vsus nostris creber, Sclauis perrarus extitit, qui ob hoc latius ad eos manare cœpit, quod Iulini oppidi piraticæ studijs aduersum patriã vsi, eo maxime Danis, quod ab ipsorũ ingenijs

genijs traxerãt, nocuerunt. Quem incursationis morem nostris annis Waldemari regis, maximiq; pontificis Absalonis, propensæ pro ciuibus excubiæ domuerunt: quorum strenuo interuentu tranquillus terris cultus geritur, tuta aquis nauigatio celebratur. At Sueno oppressionum suarum vindictam sitiens, maximeq; Iulinum, perinde ac scelestissimi contubernij domicilium armis euertere cupiens, sinum quo Moën insula à Falstria secernitur, regia classe compleuit. Qui cum se mox in Sclauorum effusurus prouinciam videretur, qui Iulini constiterant, audacter callidi impetum hostis arte præcurrendum duxerunt. Nam cum muniendæ classis gratia nocturnas à Danis circuiri vigilias nossent, delectos remiges subornauerunt, qui mane anticipato vigilum more simulatoq; ab excubijs reditu, frequentem liburnis portum breui lintre permensi, cum ad regis vsq; nauigium processissent, esse gubernator dixit, quod secretius eum nosse admodum oporteret. A quo rex noctu exploratæ rei nuncium afferri ratus, detracto nauigij tegmine, capiteq; exerto, veluti familiaris colloquij gratia accliue vocanti corpus præbuit. Quem vt ille insidijs opportunum animaduertit, subitò ceruicem eius perquam violento amplexu corripuit, liburnæq; detractum apparitorum ope myoparoni suo inijciendum curauit. Nec segniter fugam nautæ concitatis remorum ictibus expetebant. Ita præsidium strenuæ calliditatis amplexi, quod armis nequibant, insidijs promouerunt. Igitur qui paulò ante in maiestatis fastigio fulserat, tunc barbarorum miserabile mancipium contumelioso ludibrio fortunæ effectus. Nescio patris maior, an religionis iniuria, prouinciam quam parentis exilio violauerat, ministram carceris vltricemq; parricidij sensit, patriam quam sacris spoliauerat, etiam opibus exuere necesse habuit. Neq; enim ocyus à suis iuuari poterat, vtpote quibus primum detrahenda nauigijs tegmina, aptandi foris remi, extollendæq; vndis anchoræ fuerant. Cessit igitur expeditio fraudi, nec barbariem absq; regio ductu petere ausa, soluta classe domesticis militem littoribus reddidit. In qua fortunæ violentia Sueno virili defectus auxilio, fœmineum expertus est. Nam cum exhaustis regni opibus ne aurum quidem redemptioni eius suppetere videretur, tanta ei matronarum humanitas affuit, vt detractis aurium insignibus, cæteroq; cultu, certatim digestam pondere summam explerent, plus commodi in salute principis, quam amœnitatis in ornamentorum suorum specie reponentes. Adeò in liberando eo vterq; sexus vnius humani voti curam habuit. Ita matronalis stolę publicum culmen priuatis facultatibus emere voluptati magis quam oneri fuit. Neq; enim eius capiti incolumitatem publicæ stipis impendio petere dubitatum est, qui primus deserendæ religionis constantem se gessisset autorem. Enimuero ignara perditionis suæ patria, summum scelus, amplissimis beneficijs rependere pietatis loco duxit, parentis ac numinis violatorem indebito gratulationis officio prosecuta, quodq; pœnis expiandum fuerat, obsequijs pensans. Quanto enim Haraldi odio tenebatur, tanta Suenonis charitate flagrabat, autorem religionis fastidio aspernatorem beneuolentia insequendo. Ita populus sacrilegi animi probator, religiosi punitor, quantum in patris sanctitatem contemptus, tantum in filij labem honoris congesserat: cultumq; eius quia sacrorum morem abrogauerat, copiosa fauoris indulgentia prosequutus, ter regem à piratis captiuum interposita munerum pactione receperat. Nec illi quidem ad præmia matronarum obsequio exoluenda ingrata mens fuit: Nam fœminis deinceps participandarum hæreditatum ius, à quibus antè lege repellebantur, indulsit. Vt autem argentum priori summæ debitum contraheret, agros ac latifundia vænire iussit, vtq; ab exteris ipse vænijt, ita vænalem suis patriam fecit. Ita nescio in acie miserior an felicior fuerit, quæ quantum eius corpori detraxit, tantum sensui pepercit, opesq; artuum consumptione seruauit. Cæterum barbari nondum rebus eum exuisse contenti, truculentius affectum iurare etiam iram remissurum compellunt, gemina miserum pactione torquentes. Sed alteram exhibere difficile, alterã admittere turpe. Opes enim hosti fundere necessitati conuenit, iniuriæ vero respectum abijcere, pœnasq; impunitate pensare, vicinum rubori beneficium est. Siquidem vt violentiæ cedere infirmum, ita vindictam eius abdicare probrosum. Quippe supra vires co-

Quod nullis armis, id sæpe solus efficitur insidiis.

Supra vires cogi, quàm eis remisse uti, speciosius.

gi, quàm viribus remisse uti speciosius. Nec segniter exuendæ captiuitatis cupidus, sacramento omittendæ vltionis exhibito, propositæ conditionis partes admisit, hostemq; non minus fruendæ securitatis beneficio, quàm auri impendio locupletauit, hoc magis seruilem se exhibens, quo turpius libertatem impetrare sustinuit. Tantum autẽ transfugarũ erga patriam charitas valuit, vt cum regiã Danorum stirpem ad vnicum Haraldi filium redactam esse cognoscerent, quo minus alienis summa cederet, saluti ipsius parcendum existimarent. Quamobrem opes eius non exitum sitientes, egestatem suam censu solari quàm sanguine maluerunt. Nec tamen erga desertorem sacrorum principem diuinæ correptionis aculei quieuerunt. Nam Suetiam quoq; Danorum rebus infestam fecere. Cuius rex Ericus agnomen à victorijs mutuatus, per Haraldum iampridem latam Stybiorno aduersus Suecones opem memoriæ subijciens, perquam grauiter in Suenonis caput exarsit, vtq; sui vindictam perageret, exercitum in Daniam traiecit, expugnatione filij parentis noxam pensare cupiens. Quanquam enim eum arctiore materni sanguinis nexu contingeret, iram tamen affinitati prætulit, eo quidem fidentius, quod Suenonis fortunam sæpius ægram atq; fractam, ac crebris detrimentorum incursibus lacessitam, suam iugiter in summo felicitatis cardine versatam nouerat. A quo Sueno bello Scanico victus, relicta excellentis pulchritudinis filia Thira auiæ nomen referente (quæ qua matre orta fuerit ignoro) Olauum Thirgonis filium Noruagiæ regimen gerentem exilio petiuit, eo quidem ampliori spe, quod patrem eius iampridem regno exactum, Haraldi succursu restitutionem impetrasse meminerat. Is quanquam regio nondum titulo censeretur, regijs tamen partibus pleno procurationis officio fungebatur. Quo beneficio quanquam obligatus esset Olauus, nihilominus debitam patris eius meritis gratiam referre negligens, profugum ac supplicem spreuit, omniaq; momenta petitæ opis abnegans, nullum penè misero suffragium præbuit. Neq; enim exuli succurrit, nec aspernatur illum à se repelli, à cuius parente suus patriæ redditus fuerat. Cuius repulsæ Sueno contumelia suggillatus, ad Anglorũ præsidia conuolauit. Quorũ rex Eduardus ætate admodũ tenera auxilij petitorem ambitionis nota perculit, existimans nõ tam opem à profugo peti, quam exilij simulatione regnum à callido repeti, fortunæq; inopiam argumentum astutiæ reputans, obseratis exulem auribus auersatus est. Adeò paterna felicitas suspectam nati miseriam fecerat. Ita maligni animi ducibus spes suas precesq; frustrantibus in Scotiam profectus, clementiam quam in aliquanto mitiore gente non reperit, apud efferata barbarorum ingenia sensit. Adeò enim volubilis fortunæ varij atq; ancipites motus existere consueuerunt, vt interdum

Mẽs ubi sperata nõ cõsequitur, insperatis sæpe fruitur.

humana mens vbi speratis fallitur, insperata facilius assequatur. Hac fortunæ sæuitia Sueno ad amplectendam religionis charitatem adactus, abstractos caligine oculos salutari lucis contemplatione suffudit. Nam cum duos maxime reatus suos parricidium atq; sacrilegium, totidem grauissimis supplicijs captiuitate atq; exilio abunde mulctatos animaduerteret, piam neglectæ salutaris disciplinæ verecundiam egit, conuersoq; in curam sacrorum animo, vtriusq; delicti contagium plenis pœnitentiæ lachrymis expiauit. Quinetiam cunctis circa se rite peractis, lauacri vsum promptissimo religionis tenore percepit. Cuius quanta prius labes extiterat, tantum postea robur ac columen euasit. Nec segniter pœnitentiæ beneficio permulsa deitas, propitij numinis fauore pristinum ei fortunæ splendorem conciliauit, amorq; ipsius septimo decedente Erico, promptum regni introitum struxit, pro exilio patriam, pro paupertate amplissimum decus, ac summam largita potentiam. Nam Erici filius Olauus cum matre Syritha Suetiam repetiuit, ibiq; degens regnum materno arbitrio subiectum habuit. Ita Sueno eodem penè tempore & religioni paruit, & patria potitus est. Ne autem quorum fauorem impietate contraxerat, sanctitatis irritamento odia in se repente traijceret, publice dissimulata religione priuatim exhibita, pium mentis habitum texit. Itaq; diuersi motus hisdem præcordijs inclusi, summa formido ac sanctissima deuotio animum eius perplexa cunctatione distractum ad vltimam penè hæsitationem redegerant. Hinc enim perdendi regni, inde lædendi numinis metus pectoris eius munimen-

tum ancipiti periculo vulnerabat. Fastiditæ siquidem religionis vltorem deum, plebem cultæ vindicem metuebat. Quæ tam dissona studia attentiore animi comparatione expendens, plus diuini quàm humani timoris viribus indulgendum prouidit. Priuatim itaq; maiores aggressus, clandestina admonitione sacris ritibus subijcere perseuerabat, differendi officium quod à literis doctrinaq; non traxerat, rudi atque impolito ingenio prosecutus: adeò præceptoris partes, quas solertia ac consuetudine parum complexus fuerat, à fundandæ religionis cupidine mutuabatur. Verum medelæ salubritatem ab incolumi capite quæsitam, ab aridis atque indignantibus membris euomi crederes. Neque enim amator veterum populus, docilem inusitatis animum præbere sustinuit. Quinetiam externi cultus tædio patrium æmulatus est. Igitur cupido sed inefficaci ferendæ religionis autori, numinis sui illustrator deus Popponem ingenio ac sanctitate conspicuum, præcipuaq; literarum scientia excellentem præclari operis consortem adiecit. Hic Danorum concione publice apud portum, cui glaciei frequentia agnomen peperit, habita, cum eos nefana excolere vellent sermone flectere nequiret, euidenti indicio certissimum assertioni suæ argumentum præbuit, doctrinæq; fidem conspicuo sanctitatis miraculo publicauit. Percontatus enim an monitis suis obsecuturi essent, si ad flagrantis ferri tactum manum eius læsione vacuam conspexissent, vniuersis haud dubie parendum respondentibus, candentem ferri laminam chirothecæ formam habentem expediri iussit, eiq; brachium cubito tenus inseruit, ac protinus per omnes interrite circumlatam ante principis pedes excussit, dextramq; nulla ex parte corruptam in eodem incolumitatis colorisq; habitu religiosæ omnium admirationi conspiciendam monstrauit. Quo tam mirifico spectaculo alioqui inexorabiles studio suo consentaneos reddidit, effecitq; vt periculum non impedimentum monitorum eius esset, sed experimentum. Enimuero ipsam rerum naturam audacis voti constantia superauit. Quinetiam ea miraculi celebritate externum genti nostræ religionis spiritum ingenerauit. Quo euenit, vt Dani abrogata duellorum consuetudine, pleraque causarum iudicia eo experimenti genere constatura decernerent, controuersiarum examen rectius ad arbitrium diuinum, quàm ad humanam rixam relegandum putantes. Quamobrem Poppo à maximo pontifice Bremensi Adaldago apud Arusium honorem gerendi pontificij vitæ atque operibus suis perquam debitum impetrauit. Eodem officij nomine Harico Seuiscus, cum Lefdago Ripæ cesserunt. Gerbrandus Roskildiæ claruit. Adeò religiosissimi principis exactissima sanctitas christianismi cultum nouis sacerdotijs auxit, cellis atq; sacrarijs decorauit. Prius enim quatuor hic religionis domicilia externis sacrorum contenta præsulibus, domesticæq; prælationis expertia, fortuito magis quàm solido pontificum ordine nitebantur. Nec minus Noruagia Bernardi ex Anglia profecti saluberrima admonitione profecit. Cuius regi Olauo tanta sumendorum auspiciorum adnotandorumq; omnium cura acta est, vt etiam aquarum sacrarum liquore perfusus, cum partem religiosæ disciplinæ rudimenta sorpsisset, nullo tamen sanctitatis exemplo, nullius autoritate doctrinæ, quo minus augurum monitus consectaretur, futuraq; per pullarios disceret, vetari posset. Itaq; sanctitate vacuus, necnon inanem eius vmbram complexus, susceptam religionis speciem fucosa superstitione damnabat. Consimilis eiusdem pontificis industria, Suetiæ regem Olauum ad christiana sacra perductum, Iacobi nomine venustauit, morum profectui, decus vocabuli tribuens. Vtrum autem idem rex ab eo, an à Bremensium pontifice Vnnone, sacrorum vsum disciplinamq; perceperit, parum comperi. Eo tempore Lundenses sacrarium moliti, sub Gerbrando Roskildiæ prȩsule rem diuinam domestici templi religione gesserunt. Cæterum Vnnonis corpus Byrce oppidum veteri fama inclytum, Bernardi Lundense hypogæum tenet. Interea rex Noruagiæ Olauus adhuc cœlebs, fruendæ claritatis potiendæq; Daniæ cupidine instinctus, quo facilius voti se compotem redderet, petitis Syrithæ nuptijs, Sueticas partibus suis vires applicare curauit. Ne ergo Sueno duorum regum iunctis copijs geminum patriæ latus incursandum præberet, perquam callido consilij genere vsus, duos per-

Portus à glaciei frequentia nomen adeptus.

uicacioris animi satellites subornauit, qui simulata damnatione Olauum supplices petiuerunt. A quo exulum more indulgentius habiti, cum post aliquantæ familiaritatis vsum proposito licentius vtendum animaduerterent, Suenonis vituperio, Thyræ commendationem impensioribus verbis sociare cœperunt, quantum patris mores conuicio, tantum filiæ speciem laudibus insecuti, adeò falsum proscriptorum nomen complexi, mendacij noxam beneuolentiæ simulatione texerunt. A quibus Olauus probabilis formæ irritamento virginem petere persuasus, legationem preces suas Suenoni porrecturã instruxit. Qua aditus Sueno, petitas proco nuptias pollicetur. Quo nuncio Olauus ad summã vsq; gratulationem euectus, matronali stolæ illibatas pudicitiæ faces præferendas existimabat, virgineumq; adulatus amplexum, adolescentiam suam intra viduitatis gremium obterere passus non est. Igitur quantum alteri contemptus, alteriq; venerationis deferret, aperuit. Syritham nanq; colloquij simulatione celebriter accersitam, nauigium conserendi secum sermonis gratia subintrare petiuit. Cuius precibus regina quo verecundiæ munimento tutior fieret, aliquandiu reluctata, ad extremum imperio cessit. Igitur vix atq; ægre obtemperanti lignum pensilibus vncis subnixum, pontis loco scandendæ puppis gratia sternitur. Quod cum regem aditura conscenderet, eodem per insidiosos subducto, præceps fluctibus obuoluta est. Nec contenti nautæ amplissimam maiestatem vltimo dedecore confudisse, quo clarius libidinosum ei animum exprobrarent, inflicti casus turpitudiuem clamore sub hinnitus specie edito persecuti sunt. Hæc est Noruagica humanitas, dolis ac derisione instructa, quæ splendidissimæ fœminæ fidem probrosis insidijs circumuenire, matronale decus contumelijs proculcare, amoremq; ignominia rependere non erubuit. Et sanè quisquis ei populo humanitatem atq; obsequium erogat, ingratis beneficiũ præstat. At regina penè periculo præfocata, magno cum Sueonum rubore ægre littori restituta est. Tandem recepto spiritu impudicitiam sibi à rege exprobratam iudicans, ruborem periculi tacita ferre nequiuit, opprobrij deformitatem minis quibus potuit insecuta. Neq; enim duabus grauissimis calumnijs periculo ac rubore affecta, lacessiti pudoris irritamentum æquo animo tolerare sustinuit, vtpote quæ ex integerrimæ maiestatis regina ad insolentis proci plenum ignominiæ ludibrium redacta fuerat. Ita versuti ducis acumen admirabilis vaframenti inuolucro tectum, vires quibus Olauum exuit sibi sagacissime conciliauit. Continuò nanque petitæ in matrimonium Syrithæ, eo benigniorem animum, quo Olauo infestiorem expertus est. Nec inerter ruborem coniugis negata mox proco filia vindicauit. Interiecto tempore Kanutũ ex Syritha suscepit. Ita Olauus duob. splendidissimis coniugijs destitutus, dum alterũ temere respuit, ab altero turpiter repelli meruit, vtq; hoc repulsa, ita illud insolentia perdidit. Verum quia Suenonem parum prospere bella gerere solitum nouerat, facta non virium eius, sed fortunæ æstimatione, instructoq; nobilis famæ nauigio, armis vltionem exequi parat. Contrà Sueno adcita priuigni manu, maritimo hostem certamine excipit, In quo Olaui sagittarius Enarus, magno corporis artisq; robore præditus, tanto rigore mirifici arcus tormentum intenderat, vt excussum ab eo iaculum, nulla rerum duritia sisteret, quo minus citato motu, vniuersum penetraret obstaculum. In malum nauigij incidens, lignum violentia sua peruium habuit. Eodem interiecto regis clypeo tabulæ ratis illapsum, vix inter vndas impetus sui finem reperit. Itaque grauius hostem solus quam tota sociorum manus afficere valuit. Cæterum adeò certo ictu destinata feriebat, vt quicquid impetebat offenderet. Quo euenit, vt Sueno tormenti monstro territus, plus metus in vnico stipite, quam tota hostium classe reponeret. Cumq; solum in eius corruptione remedium animaduerteret, non tam sagittarium quàm artis sagittariæ instrumentum ab eius rei peritis impeti iubet, violata arcus fortuna tutius bellum gerere cupiens. In quo delectis certatim tela congerentibus, vnum fortè arcui impactum, artificem ingenio, hostem victoria spoliauit. Cumq; late ruptionis eius fragor obstreperet, stupens Olauus quidnam esset comminutum interrogat. Cui Enarus, conuulsam, inquit, abs te Noruagiam puta. Plus nanq; opis in arcu quam exercitu repositum iudicabat,

Noruagicæ gẽtis sugillatio.

Enari sagittarii monstrosa virtus.

dicabat, futurum pugnæ exitum abscissa responsi sagacitate complexus: nec secus quàm prædixerat accidit. Fractio nanq; arcus insecutam Noruagiensium cladem ominata est. Vt autem Olauus hostium manus arbitrario fato præcurreret, mortemq; sibi ipse cõscisceret, armis onustus præcipiti saltu profundũ petiit, tanquam vita feliciter excessurus si non auiditate lucis victorem intueri cogeretur. Cumq; Sueno hostium vires in suam redactas potestatem vidisset, quos armis ad fugam inclinauerat oratione ad obsequium flectere cupiens, insignem rei bellicæ successum ad blanditias transtulit, victorq; cum victis pacisci deforme non duxit. Nec Noruagiam sibi subiecisse contentus, petita Anglia pactũ cum Adalstano habuit, vt eo decedente regis bonis ac nomine frueretur. Iisdẽ temporibus Popponi Rimbrandus, Henrico Marcus, pontificij religione successit. Pro Lefdago Fulbertus sacerdotio fulsit: post quem Othuncarus Albus splendidissimo loco natus infulas sumpsit. Cuius liberalis in deum animus, ne paruula quidem sibi summa retenta, amplissimum patrimonium necessarijs templorum vsibus erogauit, cellasq; ante id rei familiaris inopes vberrimis agris ac latifundijs locupletes effecit, adeò vt excellentissimæ totius Iutiæ ciuitates quicquid penè prædiorum possident, à religiosa eius donatione perceperint. Itaq; propior publicæ deuotioni quam priuatæ facultati, solidæq; magis quam fluxæ laudis appetens, momentaneo rerum impendio mansuras animi delicias comparauit, seq; patrimonij quam religionem rei familiaris inopem esse maluit, ad eum hæreditatis suæ honorem transferens, à quo pia dona perpetuis bonis rependenda cognouerat. Nec possessionem sacris impendisse contentus, vt omnes virtutis partes ac numeros exequeretur, etiã rerum beneficijs virtutum adiumenta subtexuit. Siquidem Sialandiam & Scaniam officio piæ eruditionis aggressus, mirificum sacri dogmatis autorem agere cæpit. Ac ne parcius animi quàm corporis officium administraret, tantum se in amplificanda religione gessit, quantum egerat in locupletanda pro quo patrimonium erogauerat, etiam morte paratus occumbere. Cæterum Sueno senilis animæ laboribus fessus, diuinis rebus infatigabilem vltimi temporis curam tribuit, nec spiritu quam religione diuturnior fuit. Siquidem omni humana concussione vacuus, in ipso perfectissimæ vitæ fulgore decessit. Hunc igitur duæ inter se diuisere fortunæ, quem varia sors in ludibria ac decora alterna vice traiecit, regno illius captiuitatem, captiuitati exilium substituendo. Quis enim crederet illum à maximo solio ad Sclauorum peruenturum catenas? Quis rursus existimaret à Sclauicis vinculis ad regni rediturum insignia? Attamen ex rege captiuus, atq; ex captiuo rex est factus. Ita nunc miserrimis nunc felicissimis par, diuerso conditionis habitu geminam vtriusq; fortunæ mensuram æquauit.

Rex gloriosissimus, exul ex insperato factus, regiæ dignitati tandẽ restituitur.

Mortuo Suenone Angli ac Noruagienses, ne rerum summam alieno imperio subiectam haberent, reges ex suis legere, quàm à finitimis mutuari satius rati, abrogato Danici nominis respectu, Eduardum atq; Olauum in maiestatis fastigio locauerunt. Quorum præualidum robur Kanutus Danorum solio functus inter rerum initia aggredi veritus, ne tamen regnandi vsum intra patriæ metas clausum haberet, dissimulata magis quàm omissa paterni imperij recuperatione, primum Sclauiæ ac Sembiæ, perinde ac debilioribus regnis ferrũ inijcere statuit. Quarum alteram Sueno tametsi graues iniurias passus, obstante religionis vinculo concutere formidabat, altera ab Haquino oppressa, absumpto eo rebelles Danis manus exercuit. Solerter igitur à Danici regiminis successore prouisum est, vt in hac paterni grauaminis, in illa defectionis noxam puniret. Neq; enim ignorabat bonæ indolis habitum ad maiorem virtutem capessendam leuiori rerum conamine roborari, ideoq; in ipso militiæ tyrocinio, adolescentiam suam aliquo præclaro opere auspicari cupiuit. Nec eo quidem segniores desertoribus manus intulit, sed nescio an ideo promptiores, quia strenua ingenia quo plus experimenti sumunt, hoc ad insignem operam edendam maiore ausu proficiunt. Cuius propositi compos spes suas duabus splendidissimis victoriis alitas, tertiã ab Anglis expetere docuit. Quod vt promptius expediretur, Olauum Noruagiæ potitorem cum fratre Haraldo, tectis dissimulatione odijs, aduersum defectionis suæ consortem armauit. Enimuero

vt prudenter,ita periculose hoste in hostē vsus, ambitione coniunctos armis diuiduos fecit.Igitur Danorū Anglorūq; exercitibus acerrima pugna consertis,Tymmo genere Sialandicus, cū hostili impetu sociæ partis aquilas admodū inclinatas videret, leuemq; & quem sors obtulerat ramulum hasta sustulit, eoq; vexilli loco vsus, atq; in eum vociferatus modū quo Kanuti milites mutuæ adhortationis gratia acclamare consueuerant, aduersas in fugam turmas felix antesignanus auertit. Itaq; non tam signi quàm animi virtute salutarē suis aquiliferum gessit, nutantēq; Danorum fortunā ad victoriam vsq; ne laberetur erexit. Nec solum fortitudinem ipse plenissimā præbuit, sed etiam ex sociorum animis penè profugam reuocauit. Cuius facti decus postmodū cognomine vsurpauit,insuperq; virtutis titulo honore primipili à rege donari meruit. Nec puduit Danorū partes splendidissimo aquilifero defectas,plebei hominis ductum vt obscurum specie, ita præclarum euentu recreatis animis salutis præmium consectari. Igitur Eduardus contusis suorū animis, intolerabilem Danici exercitus spiritum animaduertens, quia manum non poterat,pactum cum hoste conseruit,vt quoad ipse viueret, Kanutum dimidij regni consortē haberet, extinctus omnium bonorum hæredem relinqueret. Ita victor à victo extudit, vt is sibi consortionem imperij viuens cederet, totū moriens testamento legaret. Eodem tempore Alwinam ab Olauo adamatā, Kanutus eximia matronæ specie delectatus, stupro petijt. Igitur Olauus siue quia concubinæ facibus spoliatus, siue quia promissa Angliæ parte per Kanutum fraudatus fuerat, priuatam offensam publicæ militiæ prætulit,peractisq; stipendijs,ira pariter ac dolore instinctus Noruagiam redijt, non incongruum eius desertorem agere ratus, à quo plena turpitudinis iniuria vexatus fuerat. Septenis postmodum interiectis annis quidam triclinium in quo Kanutus epulabatur ingressi,totius Angliæ regem salutare cœperunt. A quibus rex sibi ictum cum Eduardo fœdus per inuolucrum exprobrari ratus,nihil eius se pudere respondit. Sed neq; ab ira animum neq; vultum à rubore continuit, profectas à scelere voces ludibrio propinquas existimans. Tunc illi funestum ministeriū incauto confessionis officio prosecuti,Eduardū sua interemptū opera iactitabant,eo se regi placituros rati, quo summam ipsius offensam accenderant.In quos rex perinde ac maiestatis insidiatores, præparati præmij loco, suspendio protinus animaduertendū curauit, deterrimū opus deformi vindictæ specie puniens.Quanquā enim se acri æmulo liberatum cognosceret, sceleri tamen pœnam, quàm vtilitati gratiam referre maluit. Memorant alij Eduardum clandestino Kanuti imperio occisum, eiusdemq; iussu pœnam à maleficis, gratia deinde suspicionis exactam. Vt enim innocentiæ suæ fidem astrueret, seq; ei culpæ affinem fuisse negaret,grauius in sceleratos consulendum putauit. Ea tamen res primum regis apud domesticos fauorem quassauit. Qui cum Anglorū rebus obtentis nectendam cum finitimis amicitiam decreuisset, Normaniæ præfecti Roberti filiam Immam matrimonio duxit, eiusq; fratri Rikardo sororem Estritham coniugio potiendā permisit.Igitur ex Imma Kanuto,Gunnildaq; suscepta, duorū populorū concordiam communi sanguinis vinculo stabiliuit. Cæterū quo promptius habilem expeditamq; clientelam contraheret, splendidis militiam tyrocinijs auxit, amplissima fortibus stipendia proponendo, non tam numero quàm robore militum venerabilius imperij sui decus futurū existimans.Itaq; militaris alacritas,cuius maximē præmijs honos alitur, certatim in eius contubernium defluebat. Cuius munificentiæ gratia Vluonem quendam è Suetia accersitum,dolis magis quàm viribus insignem, in militarem ordinem allici contigit. Cuius quoniam incidenter mentionem egi, ortum summatim differam. Cuiusdam patrisfamilias in agro Suetico filiā liberalis formæ cum ancillulis lusum egressam, eximiæ granditatis vrsus deturbatis comitibus complexus rapuit, exceptamq; vnguibus præ se leniter ferens,ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggressus, amplectendi magis quàm absumendi studiū egit, petitamq; laniatui prædam in vsum nefariæ libidinis vertit. Continuò enim ex raptore amator effectus, famem concubitu soluit, ardoremq; gulæ Veneris satietate pensauit. Quoq; eam indulgentius aleret, crebris incursationibus vicinum

Mirum dictū vrsus fera bellua puellam deperit.

acrius

acrius incessabat armentum, nec nisi lautioribus antè vesci solitam, sparsis sanguine dapibus assuefecit. Adeò enim captiuæ species efferatam raptoris sæuitiam fregit, vt quem sanguinis sui cupidum extimescebat, amoris auidum experiretur, pastumq́; ab eo perciperet, [a] cui fore protinus alimonia metuebat. Quô non penetrat, aut quid non excauat amor? cuius ductu etiam apud efferatam belluarum rabiem gulæ irritamentum libidinis imperio cedit. Tandem gregis possessor exhausti pecoris inopia prouocatus, obseruatione adhibita circumuentam canibus belluam cursu ac clamore vehementius vrgere perstitit, fugacemq́; sectatus, eo fortè loci quo puella seruabatur accessit. Siquidem domicilium eius inuijs paludibus clausum, perplexa ramorum series continenti frondium vmbraculo texerat. Vbi mox fera à retiarijs circumuenta ac venabulis occupata confoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura nuptiarum deformitatē seminis aptitudine coloraret, generationis monstrum vsitato partu edidit, syluestremq́; sanguinem humani corporis lineamentis excepit. Nato itaq; filio, paternum à necessarijs nomen imponitur. Qui tandem agnita suæ veritate propaginis, à patris interfectoribus funesta supplicia exegit. Cuius filius Thrugillus cognomine Sprageleg, nullo probitatis vestigio à paternæ virtutis imitatione defecit. A quo Vluo genitus, originem ingenio declarauit, auitum animo sanguinem repræsentans. Cæterum vt ad diuerticulum quo excessi redeam, Olauum cum Haraldo fratre Danis atrociter imminentem Kanutus classe ex Anglia petitum, ad socerum Gerithaslauum Orientalium ducem exilio migrare compulit, recuperataq́; Noruagia rediens, Rikardum acerrimum vxoris osorem effectum patria exegit, sed & sororem Sialandiæ redditam regiarū partium functione donauit. Interea absumpto Sueonum rege Olauo, succedit Omundus, à vitæ diuturnitate cognomen sortitus. Cuius fato Olauus Noruagiensis repetendæ patriæ fiduciam nactus, contracta Sueonum ope Noruagiæ summam audaci vsurpatione corripuit, quod Kanutum fraternæ opis cassum, ac celeberrima virium parte defunctum aduerteret. Idem ignarum iuris populum, passimq́; & agresti more viuentem, legibus salubriter editis, ad melioris vitæ habitum perduxit, quarum vetusta monimenta plebs Norica præsenti veneratione complectitur, nec minus in deum venerabilis, memorabili exemplo seruatæ religionis inclaruit. Nam cum prima feria cultello fustem per incuriam secuisset, atq; ab his qui proxime constiterant, solutæ à se religionis fuisset admonitus, continuò dexteram suam, quod eius ministerio lapsæ mentis errorem complesset exosus, sparsas repente scindulas legit, factoq́; ex eis foculo, subiectam palmam cremandam præbuit, fortuitum culpæ modum, solido cruciatus genere pungens. Adeò scrupuloso cultu leuia quoq; religionis momenta seruauit, cuius detractæ tristem à seipso pœnam exigere cunctatus non est. Nam cum reos pœnas apud inferos manere persuasum haberet, leui admodum cruciatu grauiorē præcurrere statuit, manumq́; ad præsentes pœnas perferendas patientiæ duramento firmare, quàm animā futurarū metu suspendere tutius duxit. Ita ne cæteri à diuinitatis cultu auocarentur, ne sibi quidem ignoscendū putauit, & quod pie dissimulare licuit, suppliciter expiauit. Cumq́; præsidio negligentię errorem tueri posset, ne qua religioni fraus fieret, pœnitentiam magis repręsentare curauit, pœnamq́; correctionis suæ fidem, quàm impunitatē delicti testem esse maluit. Ita prudentia ac deuotione instructissimus, propior publicę religioni quàm priuato reatui fuit. Cuius facti circunspectissima sanctitate, ęternam cognomine memoriam vsurpauit. Ab eodem quoq; pauperibus protectio, pupillis tutela, sacerdotali ordini veneratio, detrimentorum violentia lacessitis subsidia prębebantur. Pręterea ex gremio eius veluti quodam munificentię fonte, complura alia virtutum spectacula manauerunt. Hęc hactenus, quia publico cultu consecrata pietas, priuatę laudis egena non est. At Vluo ob virtutis ęmulationē grauibus in Kanutum odijs efferatus, quia tutò inimicitias gerere nequibat, quo efficaciores insidias necteret, instrumentum doli simulatione officij texit. Suetis enim assidue Scaniā irrumpentibus, primus ad constringendam rem proficisci poposcit, impetratisq́; petiti ministerij partibus, Estritham quęcunque imperasset exequi, literis signatorio anulo impressis iuberi peti-

Amoris vis.

a Rectius, Cui se fore protinus alimoniā, &c.

Vrsi syluestri progenies.

uit. Quibus acceptis, continuò matrimonium eius postulare aggressus, rei bellicæ
mandatum ad nuptiarum preces transtulit, libidinosumq; quàm strenuum lega-
tionis ministrum agere satius duxit. Quam rem Estritha arcano fratris imperio
consentaneam rata, perseueranti repugnare passa non est. Ita versuti ducis animus
impulsu capti odij instinctus, corrupto legationis officio, linguæ volubilitate qua
plurimum valuit, fratris ac sororis credulitatem nefarijs perfidiæ laqueis circum-
uentam oppressit, bellumq; aduersus Daniam professus, structis callide dolis au-
dacter euidentiam præbuit. Et ne Kanutum in Dania vltorem operiretur, decli-
nandæ vindictæ gratia, in Suetiam sibi cum coniuge transeundum prouidit. Vbi
inuadendæ Daniæ propositum pertinacius animo voluens, Omundo, Olauoq;
consilij participibus factis, alteri maritimis Sialandiam copijs, alteri Scaniam ter-
restribus impetendam proponit, ipse se classem è Suetia ducturum promittit. Cu-
ius rei molitione detecta, Haquinus quidam è villa Stangby, amantissimus regis,
arrepta quamcelerrime nauigatione, Kanuto cuncta ex se cognoscendi copiam
tulit, eaq; humanitate quanta principis ac patriæ charitate teneretur, aperuit. Rex
tantæ conspirationis nuncium exercitu subsecutus, ne rumoris autorem præmio
vacuum præteriret, fidem nuncij quod & longam & periculosam nauigationem
egerat, præmij loco duûm iugerum agri Scanici donatione pensauit. Interea
Olauus classe sua apud insularum vnam acquiescere iussa, habili expeditoq; naui-
gio Sialandiam petiit. Vbi accersitum concionis nomine populum ad deditionem
quam potuit disertissimo prouocabat eloquio, modo vniuersorum, modo singu-
lorum compositis blanditiarum figmentis animos demulcendo, eam demum tu-
tiorem potentiam credens, quæ pace magis quàm prælio constitisset. Igitur à ma-
iorum quodam astu benignissimæ responsionis exceptus, simulatum plebis fauo-
rem spe eximia complectebatur. Tandem inter varium plebis tyranniq; sermonẽ
speculatorum vnus ex maritimis superueniens, grandia terris vela propinquare
narrabat. Igitur fluctuantem Olauum, senior regis aduentum operiens, interrito se
animo gerere cohortatus, consuetam littoribus mercem aduehi prædicabat, non
aliam premendi inimici occasionem aptiorem fortunam ratus, quam si odium
beneuolentiæ specie suppressisset, spemq; eius vano sermone protrahere potuis-
set. Secundo quoq; pari nuncio accepto, concionantis metum consimili affirma-
tione discussit. Tum demum Olauus assertionem eius suspicione insecutus, emis-
sum in littus speculatorem explorare iubet, Kanutus ne esset, an negociatorum
aliqui venientis exercitus speciem præbuissent. Quo reuerso seq; frequens classe
pelagus prospexisse perhibente, continuò senem mendacij damnans colloquium
soluit. Ille nihilominus vera se omnia retulisse contendens, eos aduentare dicebat,
à quibus Daniam ferro comparare quis posset. Olauus vix fuga vsus, pertinaci re-
migio sociam repetit classem. Subinde Kanutus portum classe complexus, victum
labore remigem nocturna quiete firmauit: vbi ab incolis Omundum terrestri ag-
mine Scaniam, Vluonem nauali fluuium Helgam occupasse cognoscit. Ipse igitur
Omundũ excipit, classem ad opprimendos qui ad amnẽ appulerant mittit. A quo
cum nauium duces Omundũ apud Stangam montem insigni pugna obrutũ com
perissent, ipsi quoq; consentaneam fortitudinis operam edere cupientes, ne rege
audacter agente ignauum gessisse militẽ viderentur, quo promptius in eã quam ho
stes occupauerant insulã traijcerent, aliam eidem vicinã ingressi, mediũ amnis spa-
tium contabulatis molibus sternunt. Illic siquidẽ fluuius latius manantibus aquis,
amnis modũ excedens, ingentis stagni speciẽ præbet. Tum Vluo suos ne hostẽ cœ-
pto deturbarent admonitos, traijcientẽ telis eminus ac sagittis incessere iubet, fu-
turũ taliter inquiens, vt ipse sua sibi manu vltimã fati semitã strueret. Progresso ve-
ro longius opere veluti nostros trãsitu prohibiturus, in aduersa ripa phalangẽ expli
cat. Quo viso Dani traijciendi cupidiores effecti, frequentes onerauere pontem.
Vbi dum conferti, sed in quam periculosum iter progrederentur ignari, bellum in-
stanter appetunt, subitò desidente congerie inter vndas auidũ pugnæ spiritũ depo
suerunt. Si quem vero (vt in eo discrimine accidere solet) semel ad summũ fluctus
retulit, protinus alterius amplexibus implicatus, in profundum periturus abstra-
hebatur.

hebatur. Ita dum mixti atq; alius alij cohærentes inuicem opem exigunt, mutuò sibi exitium pepererunt, & quem salutis quis autorem petijt, infelicē fati comitem habuit. Neq; enim armorum pondere pressi, tutum natandi euentum assequi potuerunt. Ita Vluo Danorum deceptor magis quam victor, aliena temeritate quod proprijs viribus nequibat obtinuit, certissimam hostium virtutem salubrius cunctatione pugnæ quam impetu proculcando. Cuius facinoris insecuturā metuens vltionem, quod sibi hinc classem obstare, inde regem imminere conspiceret, salutis obtinendæ consilium vt viribus difficile, ita arte promptissimum reperit: fugam nanq; diligentius animo circunspiciens, cum vnicum eius diuerticulum in classis desertione restare animaduerteret, noctu maioribus nauigijs relictis, in proximam ripam vniuersum scaphis traiecit exercitum, sicq; clandestino secessu vsus potitū latebris agmen abducit. Diluculo Dani sociæ cladis vltionem auidius sitientes, dū in hostium nauigia ruunt, eadem propugnatore vacua reperiunt. Rex lacu lustrari iusso, mersorū corpora vncis aut euerriculis capta, apud Asum contiguū amni oppidū supremis procurauit officijs: Olauum vero per Noruagiensium quosdā pecunia à se corruptos domestico bello opprimendū curauit. Ita egregij animi dux suorum auaritia lacessitus, quos foris propugnatores habuit, domi percussores inuenit. Cuius frater Haraldus consimilem gentis perfidiam veritus, adito Byzantio suspectam patriæ fidem longinquo declinauit exilio. Igitur Kanutus sex præpollentiū regnorū possessor effectus, eximio sui fulgore etiam Romanū illustrauit imperiū. Enimuero eius principi Henrico, filiam Gunnildam nuptū tradidit, eundēq; paulò post Italica consternatione perculsum auxilio prosecutus, pristinæ fortunæ pressa rebellium conspiratione restituit. Inde reuersus Haraldū natu maiorem Angliæ, Daniæ Kanutum, Noruagiæ Suenonem, quem ex Aluina sustulerat, absq; vlla maiestatis suæ diminutione præfecit. Nam etsi tres prouincias totidem filiorum regimini tradidit, nihilominus commune sibi trium imperium reseruauit, neq; summam penes alium consistere voluit. Pręterea teneris adhuc ducibus, in officiorum tutelam fortissimorum præsidia sociauit. Post hæc Hestritha filiū Suenonem enixa, sobolis intercessu viro fratris gratiam conciliauit. Beneuolentiam enim quam Kanutus perfidis Vluonis meritis denegauit, consanguineæ sibi prolis respectui tribuendam putauit. Quinetiam sororem Anglorum satrapæ Godewino nuptijs iunxit, gentem genti animis atq; affinitate conserere cupiens. Ex qua Haraldum, Biornonem, Tostonemq; ortos memoria proditū habemus. At Cæsar ex Gunnilda filium æque fortuna ac vocabulo Magnum suscepit, à quo illustrium Teutonicorum imagines, splendidaq; Germaniæ lumina successionis serie pullulasse produntur. Eo temporis Guthscalcus Sclauicus eximiæ indolis adolescens, commilitium regis stipendia meriturus accessit. Is Apribigneuo patre christiani cultus amantissimo, deficientemq; à religione Sclauiam nequicquam reuocare conante, præter nationis suæ morē percipiendæ literarū disciplinæ gratia, doctoribus traditus, vt eum à Saxonibus potiendæ Sclauiæ cupidis interemptum cognouit, efferatum ingenium leni studio mitescere passus non est. Repente enim armis scholam mutauit, & ne alienigeni ingenij exercitatione patrios ritus pigrius prosequeretur, literarū cultū in tyrocinium vertit, omissoq; doctrinæ studio, strenui vindicis quā ignaui discipuli partes agere maluit, audacter quā industrie animo vti satius autumans. Itaq; naturę magis quā pręceptoris monitis obsecutus, parta tandē vltiōe, Kanuti cōmilitiū expetiuit. Ita adolescētis mens in ipso doctrinæ limine sæuitię stimulis intercepta, studiosæ ratiōis elemētis ingenitū sanguini suo rigorē expugnare non potuit. Eodē tempore apud Daniā sacrorū antistites alijs alij successisse traduntur. Nam Gerbrando substituitur Auaco, Otkynkarus iunior Ripen. pontifex creatur. Cæterū Kanutus tria pręmemorata regna circuiēs, clientelā suā sex milliū numerū explentē, sexaginta nauigijs cultius apparatis, eorūq; quolibet centenos armatos capiente distinxit. Eandē æstate pro tuendo imperio excubantē, hyeme cōtubernijs discretā alere consueuit: mensibus stipendia nouabantur. A quo Vluo tēpore quo rerū autor nobiscū immortalitatē suā partiri voluit, annuo feriarū circuitu repetito, apud Roskildiā cōuiuialiter accersitus, postquā industriā temulētia

In aquis ii qui salutis conseruatores expetuntur, interitus solent esse comites.

vicerat, mersæ nuper militiæ cladem nocturnis laudum suarum cantibus celebrabat. A quo rex suorum sibi pericula palàm exprobrari iudicans, vehementis iræ procursum aduersum contumeliosum eius carmen destrinxit, indignum ratus eo conuiuanti, cuius ductu se fortissimis propugnatoribus spoliatum cognouerat. Igitur Vluo inter ipsa mensæ sacra ab astantibus interfici iussus, præcipitis linguæ iusta supplicia pependit. Ita dum aliena fata parum sobrie meminit, sua cecinit, siccatosq; cupide calices proprij sanguinis liquore compleuit. Meritò enim ex tam petulanti ingenio amaritudinem potius quàm voluptatem percipere debuit, quod gloriæ sibi loco arrogasset, ductu suo præcipuis regis viribus vltimam incessisse iacturam. Quo peracto Kanutus violatæ necessitudinis iniuriam, ac sororis viduitatem, duarum prouinciarum attributione pensauit, quas eadem postmodum sacrosanctæ Trinitatis ædi, præcipua apud Roskildiam veneratione cultæ, decimarum nomine partiendas curauit. Iamq; frequens ad Kanutum miles defluxerat, animis quàm impensis onerosior. Plerisq; enim amplior virium quàm morum grauitas inerat, quiq; se splendidius bello gesserant, obscurius pacis decora intuebantur, adeò vt qui foris insignes extarent, domi ignobiles viderentur, vixq; eadem & honesta & acria ingenia reperiebantur. Igitur complures ad vim & rixam vsq; in aula perniciosi esse consueuerant. Quos cum rex natione, linguis, ingenijs quam maxime diffidentes animaduerteret, quippe varijs ac perplexis inuicem affectibus vrgebantur, nam petulantia alios, alios inuidia, quosdā etiam ira vexabat, quo minus seditiose se gererent, saluberrimum castrensis disciplinæ tenorem, qua tantæ varietatis discordiam rumperet, debitamq; militi maturitatem monstraret, exactissimis edidit institutis. Itaq; circunspectissima eiusdem deliberatio Oponis Sialandici, cæteros prudentia atq; autoritate præstantis, monitis persuasa, ne externa fortè domestico crimine turbarentur, socialis odij tempestatem repressit, legesq; seuerissime cauendo seditiosum militię spiritum veluti fraterna quadam charitate coërcuit. Atq; vt audacię comitatē adijceret, fortissimo militi speciosissimū moris habitum ingenerauit, clientelā suam effreniū ac litigiosorū conuictu tanquā erubescenda aliqua sentina vacuefacere cupiens. Vt ergo improborū frequentiam à curiæ valuis repelleret, statuit vt in capessendo discubitu ordine quo quisq; militaris muneris aduocationē sortitus fuerat, vteretur, locoq; antecelleret, qui prior obsequio foret. Adeò militiæ vetustatem honore mensæ rependi par duxerat, ne promiscuis sedendi locis cōfusa meritorū series videretur. Eū vero qui cœna inita, aliqua mora interpellante tardior superuenisset, inter confidentes excipi oportebat. Qui si tam arcto se consessu iunxissent, vt ob nimiam eorum frequentiā qui superuenerat sessum recipi nequiret, qui eius loco insederat exurgens proximū occupabat, eousq; inuicem se assurgendi officio venerantibus, donec laxato totius consessionis ordine, legitimū recipiendo spaciū patuisset, mensaq; qui postremus residebat abscederet. Si quis vero alieno discubitu vti per insolentiā perseuerasset, qui eo spoliatus fuerat proxime circunsedentibus iniuriæ querelam detulit, hisdemq; testibus in concionem productis aduersus reū actione contendit, effecitq; vt qui cedere iussus contumaciter supersedisset, contumeliose stipendijs amoueretur. Ter tamē regi tali culpa affectis necessitatem pœnæ remittendi fas erat. nec aliter quàm vt tot gradibus quis discubitu indignior fieret, quot vicibus sodalem dignæ sedis negatione spreuisset. Ita enim legis temperamentū inter seueritatem ac mansuetudinem medium, rigori clementiam sociauit, vt nec pœnitentiā repelleret, nec impunitatē excessui daret. Quod si quarto se quis eodem reatus genere maculasset, discreto à milite loco, mensæ alienus fiebat, cōmilitonū nemini catino aut calice communicabat. Neq; enim ter veniam experto vlterius ignoscendū putabat, quia sua iam noxa pœnam meruit, qui se ea toties affecit, adeò contumaciam contemptu mulctari placuit. Valuit enim apud regem spretæ militaris dignitatis indignatio, eumq; qui parem venerari nesciret, parum superiori delaturū esse existimatū est. Eodem pœnæ genere in minutos quosq; animaduertebatur excessus: vt, si quis alium conuicio insecutus fuisset, aut potione per contumeliā respersisset. Cæterum rex maritimā sæpius quàm terrestrem militiam agere consueuerat. Igitur

Linguæ præcipitis supplicium.

Regis Kanuti in milites proteruos animaduersio.

tur quoties equitatu opus erat, milites equis omnibus vacui pro asseruandis equis
alternis vicibus excubabant. Qui vero adaquandi tempore ita sodalis equo vsus
fuisset, vt ipsum continue, nec modo suum, modo illius vicissim insidendo preme-
ret, prædictum pœnæ modum expleuit. Tanto enim studio rex verecundiā à suis
seruari voluit, vt etiam paruulo impudentiæ excessu deuios, castigationis reme-
dio coërcendos putaret. Qui vero tribus fasciculis in stabulū coniectis, equo suo
communis pabuli spicam, alieno stipulam admouisset, iuxta priorem formulā mi-
litia, aut turpiter vti, aut deformiter excedere cogebatur. Ac ne quis socio flumen
transequitanti, ita equo concurreret, vt ad ipsum turbulentior vnda deflueret, pari
industria cautum. Adeò scrupulosa cura paruula quoq; societatis officia pensaban
tur. Ei vero qui stationi addictus, ita se somno onerasset, vt vestes aut arma dormi-
enti detrahi possent, consimile vindictæ genus mulctæ nomine irrogabatur. Neq;
enim regio profuturus imperio putabatur, quem priuatus torpor publico excu-
biarum officio submouisset. Verum aduersus grauiora præfractior actio constitu-
ta fuerat. Si quis enim commilitonum suorū quempiam manu, ferro, vel fuste læsis
set, aut si quicquam violenter eius manibus extorsisset, comámue alieni capitis vio
lasset, postremo si maiestati insidias struxisset, abundeq; de facto testiū adstructio-
ne constaret, tanquam capitalis criminis reus, clientela amotus, militari munere
defungebatur. Is nanq; qui grauiter ab eo affectus fuerat, in primis regem sella po-
sita ius militi dicere postulabat, deinde reum vt in concionem veniret, tertio citato
rum ordine prouocabat. Vnumquenq; bini duntaxat commilitones explebant. A
quibus si reus in quæstionem publicā deducendus rem familiarem possedisset, do-
mi semel, bis in curia apud discubitus sui locum pręsens abséns ue postulari solebat.
At si fundo careret, eo loci vbi in aula accubare consueuerat, ter sponsione prouo-
candus fuerat. Concione inita qui prouocauerant syncere se reum postulasse, ni-
hilq; in ea causæ dictione fauoris, aut offensæ respectui indulsisse iurabant, simulq;
& citatorum, & testium partibus inseruiebant. Consequenter in reum principalis
facti testimonium, à duobus denunciandum restabat, iuramento pręfari iussis, nec
actoris amore, nec rei odio quicquam se præter oculis aut auribus explorata dictu-
ros. Nam in quæstione læsæ maiestatis propensior auditui fides haberi consueue-
rat. Cæterum testimonium in oculis reponebatur. Præterea obiecta defensionis
præsidio repellere non licebat. Siquidem testium criminatio, neq; alieno patroci-
nio, neq; propria cuiusquam repulsione subrui poterat. Tantum quippe autoritati
ipsorum pondus inerat, vt assertionis eorum fidem eleuare proxima sacrilego de-
mentia putaretur. Ita reus aduersum testimonij fulmen, nec culpam nec innocen-
tiam vllo argumento tueri potuit. Sed neq; ei si sponsione prouocatus fuisset resti-
pulatione vti licuit. Rationem testium districta iudicum insequebatur autoritas,
reum veluti euidenter noxium, nihilq; iam pro se recusantem, honore, opibus, pa-
tria, atq; omni demum militari functione damnantium. Hostibus eius honos atq;
impunitas adiudicabantur. Iuxtà in pręsentē absentemq; sententię ferebantur. Sua *Sententia tā in absentes quā præsentes lata.*
nulli longinquitas præsidio esse poterat, quo minus & accusatio testibus, & dam-
natio sententijs instrueretur. Quarum vtraq; plenè partes suas exhibente, reo de-
fensionis amplecti præsidium non licebat. Tum demū rex cognitione suscepta, an
ea cæteris pronunciatio placuisset, interrogat. Ipse enim auditoris tantum partem
exequens, militiæ iudicationis mandauit arbitrium, deforme ratus damnare vi-
ros, quos ipse fouisset. Quapropter in eos quorum egregia opera vsus fuerat, aspe-
re pronunciare veritus, quæstionem ad se delatā, ad curiæ cognitionem relegauit,
silentiūq; moderationis suæ fidem, quàm sententiā seueritatis testem esse maluit.
Cumq; demum exaudita militū responsione, totius concionis suffragia iudicatio-
ni consentanea noscerentur, qui damnatus fuerat interrogari solebat, terreno an
maritimo secessu fugam petere decreuisset. Ita rex proscriptione suos quàm nece
puniri maluit, delectumq; fugæ, ne violentiam repręsentaret, indulsit. Quod si reus
mari se credere delegisset, eò commilitonum frequentia prosequendus, dataq; na-
ue, remigijs, commeatu, vasculo egerendis aquis idoneo tandiu in littore ope-
riendus fuerat, donec rem, si eis nauigatio gereretur, vel si velis, antennæ extra

conſpectum abijſſent. Tum deniq; qui profugerat ſuperiori ab omnibus ſententia repetita, amariſſimorum maledictorum verberibus laceratus, triſtiſſimis totius militiæ ſuffragijs damnabatur. Qui ſi tempeſtate in littus relatus fuiſſet, continuò vt hoſtis habitus violatæ ſocietatis pœnas pendebat, diſcrimenq; capitis eius fune- ſto damnationis incurſu cupide à commilitonibus expetebatur. Ita non pericu- loſa minus, quàm ignominioſa ſontium euitatio fuit. At ſi militiæ munere defun- ctus terra perfugere maluiſſet, ad nemus vſq; pari militum cura comitandus erat, cunctis tandiu in eius abitu expectantibus, quouſq; procul ipſum abeſſe cogno- ſcerent. Ac tunc demum magno cum totius militiæ fragore ter valide edendus clamor, cunctaq; ſtrepitu miſcenda fuerant, ne fugiturus vllo ad eos errore refer- ri poſſet. Tunc demum diſtricta etiam inexorabilis omnium ſeueritas cunctis ſo- lenni iure completis, ne de indemnato ſupplicium ſumere videretur, ſupremam reo damnationem intendit, effecitq;, vt qui ſe à ſpecioſo militiæ conuictu abrupe- rat, turpiter vagam vitam proſcriptus exigeret. Ita militaris diſciplinæ rei, iudicia- lis ignominiæ grauitate in abiectiſſimorum conditionem relegabantur. Adeò e- nim rex contumeliam ſontium non ſanguinem ſitiebat, vt eos probroſo caſtiga- tionis genere, quàm cruento punitiores putaret. Si quis autem ei poſtmodũ com- militonum vno telo aut comite ſuperior obuio peperciſſet, ipſius ſe contumeliæ participem præbuit, cuius culpam vindicta proſequi formidauit. Tale noxijs quo- ties à curiæ moribus degeneratum fuerat, militiæ munere defungendi ius erat. A- deò quondam caſtrenſis notæ dedecora iudiciali repellebantur vmbone. Quod ſi reus ab actore teſtimonio ſuperari nequiret, ſex ſecum commilitonibus in iuſiu- randum accitis, culpæ quæ obijciebatur alienum ſe fuiſſe monſtrabat. At ſi com- militonum quis eum quem militiæ conſortem neſciſſet iniuria per ignorantiam affeciſſet, ad conciliandam errori ſuo fidem, prædictum ſodalium numerum in ſa- cramenti ſocietatem contrahere debuit. Cæterum ſolenni iure conuictos, ac ſu- periori modo damnatos felicitas deficiebat, occupabat aduerſitas: eo quidem cer tius, quod trium regnorũ pontifices aduerſum talium tranſgreſſionũ reos ſolenni execratione vſos eſſe conſtabat. Ita diſciplinæ ius geminũ amplexa columen, par- tim regio, partim religionis præſidio nitebatur, vt humanam ſententiã diuino cre- deres iudicio comprobari. Cuius rigor diſcordias rupit, ſimultates finiuit, ſeditio- nes extinxit, pacatioremq; regi militem reddidit. Poſtmodũ vero ſeueritati eius ſi- ue ob inertiam, ſiue ob clementiam principum, pecuniariæ mulctæ temperamen- tum acceſſit. Quo tamen ſola ligni percuſſio caruit, quod eo canes quis abigere ſoleat. Adeò maiorum verecundia ſummam in ictu probroſo contumeliam re- ponebat. Contigit autem vt ipſe rex ſua primus lege caderet, iuriſq; firmamentum quod eatenus ſyncerum, atq; incolume ſteterat, parum ſobrius proprij militis oc- ciſione laxaret. Cumq; ſe legibus quas ipſe tulerat euidenter noxium animaduer- teret, pœnitentiæ acerbitate correptus, vocata militum concione, regia ſella de- ſcendit, inq; omni conſpectu ſupplex humi demiſſus, milites commiſſi ſceleris pœ nas ſuo arbitrio exigere iuſſit, libenter ſe decretam ab eis pœnam ſuſcepturum pro- mittens. Cumq; factum maieſtatis nomine tueri poſſet, militari ſe animaduerſio- ni ſubſtrauit, humilitatemq; manſuetudinis ſuæ documentum, quàm vires elatio- nis indicium eſſe maluit. Illi concione lachrymantes egreſſi, deliberatione inita triſtem de rege ſententiam ferre vt minus honeſtum, ita parum vtile peruiderunt, non ignari ſine eo eſſe ſe vacuum ſpiritu corpus, prædam quibus ante imperaſſent futuros. poſtremo, vniuerſum rei militaris ſtatum eo pœnam ſubeunte conuelli, inq; vnius omnes proſcriptione damnari, lapſum eius ruinam ſuam, damnatio- nem, commune omnium periculum fatebantur. Igitur in tam ardua re ſententiæ dubij, creditoq; ſibi iudicio æquo leuius auſteriúſue vti veriti, proprio regem arbi- trio decreuere mulctandum, exiſtimantes plus nutui maieſtatis, quàm priuatorum ſententijs deferendum. Emendabile enim credidere delictum, quod impetu ma- gis quàm induſtria noſceretur admiſſum. Igitur ex eo iudicem ſtatuunt, pœnamq; præſtolanti impunitatis potentiam largiuntur. Et pulchre quidem factam ſibi iu- dicandi poteſtatem ipſius arbitrio reddiderunt, ne difficillimum negocium teme-

re iacta

re iacta pronunciatione finirent, vel commilitonis vltionũ placide, vel regis supplicium crudeliter expetentes. Ita salus regis penè suo scelere euersa, temporis difficultati donata est. Ad hæc satis graues eum delicti pœnas dedisse arbitrabantur, qui se in tanto fortunæ fastigio, tam suppliciter abijcere sustinuisset. Tum demum venerabiliter exceptum, atq; ex ancipiti reo securi iudicis partibus inseruire iussum, sellæ restituerunt. Rex culpam ære redimi debere constituit. Cumq; aliàs homicidiorum crimen quadragenis nummi talentis expiari soleret, ipse sibi trecenta ac sexaginta mulctæ nomine numeranda descripsit. Huic summæ nouem talenta auri doni nomine adijcit, eandemq; mulctæ speciem consimilis culpæ reis, lege perenniter irrogauit. Totius vero pecuniæ partem regi primam, alteram militibus, tertiam interfecto sanguine coniunctis adiudicauit. Cumq; ipse in præsentiarum tam regis quàm rei partes exequi debuisset, ascriptam sibi portionem sacrorum præsidibus egenisq; diuisit, deum perinde ac communem omnium principem pio munere propitiandum existimans. Egit humanum iudicem, reum liberalem, veniæ genus absolutionis spem, debito emendationis ordine complectendo. Cæterum eo viuente militaris mos æquè violatore atq; expiatore caruit. Igitur dum sic seditiosis occurritur, mens militum à litigijs aberat. In exequenda enim vltione non sanguinis, non necessitudinis vinculo parcebatur, quo minus damnationis partes legitimo rigore procederent. Nunc vero solutis hebetatisq; pristinis militiæ neruis, grauiora inter commilitones quam exteros dedecora pariuntur, cum & omnis aduersum improbos actio sileat, & qui culpæ punitor esse debuerat, patronus existat, nec sit qui dissolutos militiæ mores præfractius rigidiusq; constringat. Hanc itaq; militaris disciplinæ consuetudinẽ diuturna vsurpatione firmatã, nostri temporis principes abrogare minime erubescendum duxerunt. Vbi enim domestica quies seditionum fluctibus agitatur, priscæ consuetudinis forma conuellitur. Quippe aduersum effrenes, concitatiq; ingenij tyrones, seueritate potius quàm nimio fauore, ac profusa indulgentia vtendum est. In quem modum Kanuti industria pro administrandis militaris disciplinæ negocijs, syncere ac valenter excubuisse cognoscitur. Præterea militi regem, vel regi militem, non nisi pridie Calend. Ianuarias abdicandi fas erat. Eiusdem quoq; postmodum obseruantiæ grauitas ab aula regum, in aliquanto obscurioris familiæ conuictum prorepsit, diuq; superioris disciplinæ etiam apud supparis conditionis viros imitatio valuit. Interea Suenonẽ tutelæ tunc Noruagiæ vacantem casus absumpsit, moxq; ad patrem prouincialis ministerij summa concessit. Vt autem Kanutus à Richardo, quod sororis suæ repudium egisset, atq; aduersus vxorem seuerius æquo maritali supercilio vsus fuisset, tanquam à coniugalia sacra contumeliose tractante pœnas sumpturus, ac tori genialis iniuriam repulsurus, in Normaniam magna se classe traiecit. Vbi cum paulò post triste quoq; de Haraldi fato nuncium accepisset, propior publicæ expeditioni quàm priuato affectui, agmen eadem qua prius celeritate promouit, neq; animo aut officio quo minus cœpto insisteret, remissior fuit: sed neque oculos ad singularem luctum à generalis militiæ contemplatione deflexit, adeò rerum ac temporis statum inter fortem patrem ac strenuum ducem egregia animi moderatione diuisit, nec minus in toleranda filij morte, quàm in hostium appetenda perspicui roboris spectaculum præbuit. Cuius impetum Richardus Siciliam petens, fuga præcurrere maturauit. Interea Kanutus ob grauis militiæ labores aduersa valetudine pressus, cum se corporis firmitate defectum, ac mox spiritu cariturum animaduerteret, conuocatos proceres, non nisi bello confecto, domos reuerti iussit, haud dubie victoria potituros, si funebri eius lecto humeros in acie subiecissent, atque inter primos prælantium globos ducis nomine corpus suum exanime pertulissent, idq; fugato hoste quo clarius cinerum suorum monimentum extaret, apud Rothomagum promissa indigenis libertate, sepulturæ mandarent, facile vsuros conditione Gallos, si ilico hostem finibus suis excessurum cognoscerent, paruoq; impendio grandi patriam metu liberare quiuissent. O immensam perituri regis industriam, quæ suis in vltimas rerum angustias deuolutis, disciplina quàm

spiritu viuidior affuit. Enimuero superstitum salus decedentis ingenio stetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatum, ad Danorum vsq; victoriam veluti viua adhortatione profecit, vt non minus extincti, quam superstitis fortunæ pondus inesse crederes. Cui mox sepulturam discessuros se pacti à Rothomagensibus expetiuerunt. Rapuere conditionem hostes, cineribusq; eius in vrbe sua acquiescendi locum dederunt. Ita milites suscepti monitus ratione, pugnam, pactionem, sepulturam atque exequias prosecuti, fato functum humeris suis regem in acie pertulerunt, victoresq; funerato eo sumptis tantum commeatibus, ad propria reditum habuerunt. Hunc Kanutus exitum habuit, quo nemo nostrorum regum, tametsi plura alij victorijs illustrauerint, splendidior fuit. Adeò enim operum eius magnitudinem propitiæ famæ fides auxerat, vt quos rerum gestarum gloria pares habuerat, amplitudine claritatis excellat. Cumq; aliorum splendorem ignorantiæ obscuritas, ac vetustatis rubigo peredèrit, huius decus longa famæ vsurpatione subnixum, perpetuis memoriæ fructibus reuirescit. Siquidem sanctitate ac fortitudine instructissimus, non minus religionem, quam regnum proferre curæ habuit. Quippe cum bellicis late titulis inclaruisset, placidiore studio vsus, ex fisco suo compluribus in locis priuatorum clericorum conuictu instituto, cellularum frequentiam nouis conuenticulis auxit, sacrorumq; venerationem, quam maximam semper exhibuerat, regiarum opum impendio stipendijs multiplicauit: monachalem quoque ordinem vberiorem reliquit, ne ferociæ propior quàm pietatis officijs videretur, æquam sibi vtriusque laudem adijcere cupiens. Cuius studij industria ad tantum claritatis lumen accessit, vt cum fortissimorum regum bellica virtus antiquitate exoleuerit, eius famam gloriæ quæstu opulentissimam tenacissima posteritatis agnitio comprehenderit. Interea Sueno Estrithæ filius expectato apud Angliam Kanuto, quo plenius incolis ausum defectionis excuteret, militiam præsidijs sparsit, ne libera monimentorum occupatione suspectas Anglorum vires armaret. Vt autem Noruagiensibus mortis Kanuti nuncius adfuit, continuò pudore externi obsequij Danicum detrectantes imperium, ad Olaui filium Magnum, cui bonitas sua cognomini erat, deficiunt, eiq; regnum imponunt. Quippe spectata patris sanctitas popularium ei fauorem conciliauerat. Neque enim parenti gratiam impendisse contenti, in filium quoq; fauorem extenderant. Interea Kanutus haud leuius Noruagicæ perfidiæ quam paterni fati rumore perculsus, vereri cœpit, ne si finitimorum bello intenderet, ex dilatione rerum Anglia per absentiam careret, ideoq; minoris regni defectionem tolerare, quam maiori consimilis ausus locum tribuere, consultius duxit, leuiori malo solam grauioris formidinem præponderare iudicans. Itaque dissimulata iniuriarum offensa conditione defectorem aggreditur, iureiurando pactus, eius qui prior decederet, superstiti regnum esse cessurum, ne priscam regnandi consuetudinem noua regnorum partitio laceraret, rerumq; quondam iunctarum diuiduam efficeret summam. Adeò enim Daniam Noruagiamq; vnius esse regiminis affectabat, vt alteram alteri subijci quam vtramq; separatim regnum gerere præoptaret, patriæq; exteros imperitare, quam patriam sine exteris imperium gerere mallet. Quæ nimirum conditio eo stoliditati propior, quo fortunæ subiectior, alterutri aut splendidum imperium, aut sordidam paritura fuerat seruitutem. In hanc pacti fidem vtraque pars sacramento conuenit. Deinde Angliam profectus cum cuncta Suenonis industria pace plenissima comperisset, Eduardum fratrem quem eiusdem nominis pater ex Immæ matrimonio sustulit, in regni societatem adsciscit, non quod fraterno illum affectu coleret, sed vt eius ambitionem munificentia ac liberalitate præcurreret, regniq; parte potitum, totum cupere prohiberet. Itaq; non tam veneratione charum quam popularium ambitione, paterniq; generis autoritate suspectum, consortem imperij facit. Verum Eduardo humilior origine animus fuit, siquidem obtusi admodum cordis obscuriorem indolis experientiam præbuit. Kanutus cum biennio regnasset defungitur. Cuius Sueno propinquitate fisus, relictis apud Angliam præsidijs, Daniam nauigatione contendit, retinendæ insulæ spem non solum in Godouini filijs,

Patris probitas filio popularium fauorē conciliat.

filijs, quibus ſanguine admodum coniunctus fuerat, reponens, ſed etiam ex ipſa conſortis ſui ſtoliditate deſidiaq; præſumens. Quod audiens Magnus, Daniam perinde ac ſibi mutuæ pactionis lege debitam, ipſiusq; Kanuti teſtamento legatam, æquis popularium animis occupat, Suenoniq; cognationis rationem edenti, priſtinam fœderis conditionem opponit. Nec dubitauit alieniſſimum ſibi, ſanguini ſuo regnum legati titulo poſtulare. Sed & Dani pacti cui ſe ſacramento obligauerant ratione permoti, conſtantius religionis quàm familiaritatis fidem præſtandam putabant, ideoq; facta competitorum æſtimatione, alienum domeſtico prætulerunt, curioſius fœderis pignus quàm debitam regno proſapiam intuentes, fideiq; ſuæ quam patriæ reſpectui propiores. Igitur alienigenæ partes religioſo fauore complexi, præteritam Kanuti familiam regum ſuorum ſanguinem repulſæ deformitate confundere, quàm iuriſiurandi vinculum perrumpere maluerunt, ſuffragiorum iura non adulationis, ſed fidei intuitu ponderantes, ſeq; plus religioni quam regno debere confeſſi. Adeò promiſſionem ſuam ſequeſtram periurij fieri noluerunt. Quanti igitur roboris fuiſſe tunc inter ciues iuſtitiam credimus, cum inter diuerſæ nationis viros tantum virium poſſediſſe cernamus? Et vtinam adultæ iam religioni ea apud noſtros vis, autoritasq; conſtaret, quam inter antiquos tenera atq; eneruis habuerat. Contrà Sueno ſubiectam ſtoliditati conditionem reputans, temerarium conſobrini pactum nequicquam reſcindere cupiebat, perquam ſtultum argumentando, quibus antè imperitaſſent obſequi, inq; vnius iuramenti imprudentia communem deponere libertatem, atq; ex fulgenti imperio repente in humilimam concedere ſeruitutem. Sed religioſa popularium ſententia ſuperabat, quorum arbitrio pacti non ſanguinis habitus æſtimabatur. Verum vt Magni votis Danica fides reſpondit, ita Suenonis crudelitatem Anglica perfidia circumuentam oppreſſit. Nam poſt eius ab Anglia profectionem, Godouini filius Haraldus ſpe improba totius Angliæ regnum complexus, participato cum incolis conſilio, Danicum vt erat per præſidia diſtributus exercitum compluribus ſeparatim vicis vno eodemq; tempore magnifico conuiuiorum apparatu per obſequij ſimulationem excipi iuſſit, meroq; ac ſomno ſopitum noctu per inſidias trucidandum curauit. Ea nox paruulo temporis momento vetuſtam Danorum dominationem, diuq; maiorum virtute elaboratum finiuit imperium. Sed neque id poſtera noſtris fortuna reſtituit. Ita Anglia dominandi ius ignauia perditum ſcelere recuperauit. Igitur Haraldus Danicæ oppreſſionis, ſimulq; domeſticæ libertatis autor, Eduardo ſummam, facta non animi eius, ſed ſanguinis æſtimatione, permittit, quatenus ille nominis, ipſe rerum vſurpatione regnaret, & quô nobilitate peruenire non poſſet, potentia vallatus aſſurgeret. Eduardus vero ſola generis autoritate, non prudentiæ ratione munitus, vano maieſtatis obtentu prauorum ingenia, maiorumq; petulantiam nutriebat, titulo rex patriæ, conditione miſerabilis, procerum verna, contentus quod alij fructum, ipſe vmbram tantum ac ſpeciem occupaſſet. Ita Anglorum inter ſe ſummam, nomen atq; potentiam diuiſerunt, tituliq; ius ac rerum dominium veluti diuerſis ab inuicem gradibus differebant. Sed nec Haraldus alienum ſpecie regnum geſſiſſe contentus, propriam claritatis imaginem affectabat. Igitur Eduardo ipſum quoq; nuncupationis decus inuidit, omniaq; regni inſignia in ſe ipſum transferre conatus, cupiditati aditum ſcelere petiuit, occiſoq; rege, tituli qui ſolus ſibi deeſſe videbatur, gloriam occupauit. Interea Sueno tametſi rara fautorum ope ſubnixus, belli cum Magno fortunam experiri decreuit, cumq; paucis & incompoſitis aduerſus multitudinem manum conſerere cunctatus non eſt. Igitur in Iutia prius maritima, deinde equeſtri pugna ſiniſtris congreſſus auſpicijs, vtraq; victus conceſſit in Fioniam, nec armis maior quàm agmine fuit. Cumq; ſe omni auxilio deſertum, nec hoſtium tantum, ſed etiam ſuorum contemptu perfuſum videret, Sialandiam, Scaniamq; prætergreſſus, Sueciam maternæ neceſſitudinis fiducia petere cogitabat. Quem Magno terra mariq; pertinacius inſequente, in Iutiam ſe repente Sclauicus effudit exercitus. Quorum irruptio dubium victori effecit, fugacem ne hoſtem pellere, an imminentem excipere debuiſſet. Quidam enim gentis illius no-

Anglia quomodo ius dominandi perdiderit & poſtea recuperauerit.

bilissimus, duodecim filijs maritimis prædonibus apud Daniam spoliatus, Iutorũ fines ferro orbitatem vlturus inuasit. Quamobrem Magnus perseuerantissimis popularium precibus committendi prælij autorem agere postulatus, omisso æmulo à domestico hoste in externum arma conuertit, & quasi priuatæ affectionis oblitus publicam induit, ne suas quã regni partes curiosius egisse videretur. Nec dubitauit alienigeni sanguinis dux summa adhuc fluctuante in seipsum dubiæ potestatis transferre periculum. Nocte vero quam belli dies insecutus est, quietem eius certæ prædictionis species adumbrauit. Quippe somnum capienti imago cuiusdam obuersata prædixit, hoste eum superiorem futurum, inq; aquilæ nece victoriæ fidem auspiciaq; sumpturum. Expergefactus rex visionis ordinem die postera magna cum omnium admiratione vulgauit. Sed & somno omen consentaneum fuit. Progresso nanq; exercitu aquilam quæ in quiete demonstrata fuerat, comminus considere conspectam, pernici equo aduolans hasta petiuit, fugamq; alitis veloci iaculo præcucurrit. Itaq; nouitate rei ad spem victoriæ spectatores erexit. Arripuit igitur omen exercitus, atq; fortuito aquilæ occasu certissimam hostium ruinam interpretatus est. Cuncti quippe euentum somnio congruisse cernentes, perinde atque securi rerum in fortunam suam acceptæ rei præsagium referunt, & quasi indubitatam vincendi sortem, pari mentiũ alacritate præsumunt, quos eò audaciæ ipsa auspicij religio prouehebat, vt iam sibi victoriam ante oculos præponentes, absque respectu periculorum certatim in prælium prosilirent. Quibus primã pugnandi occasionem corripientibus, eodemq; euentu quo omine dimicantibus, cæduntur funditus Sclaui, victor Magnus felici pugna popularibus percharus euasit, eorumq; propensiore subsidio roboratus, ad prosequendum regni æmulum redit, eo quidem instantius, quod rerum successus quo plus sibi gratiæ peperit, hoc magis Suenonis fauorem absumpsit, auersoq; vulgi animo magnopere residuum eius debilitauit auxilium, nec solum contrahendarum virium spem sustulit, sed etiam contractas excussit. Quinetiam Guthscalcus Sclauicus inter cæteros qui infelicis eius militiæ stipendia deseruerant, diu se sub alienis auspicijs rem infeliciter gessisse considerans, cum domino nihil spei relictum animaduerteret, militem exuens defectorem agere non erubuit, suamq; experiri fortunam quam alienam sequi tutius duxit, vt cum regem meliora speraturum diffideret, paternæ saltem neci vltionem non negaret. Consilio respondit euentus, siquidem gestis varie bellis Slauiam suæ ditionis effecit, vtq; externis rebus infractus, ita domesticis inuictus apparuit. Nec quæsitæ dominationis felicitate cõtentus, Saxoniam postmodum parentis necem vltus obtriuit, paruæ gloriæ regnũ, aut diuitias reputans, si non vltionem opibus adiecisset. Adeò autem Magnus ob vindictam finium suis charus haberi cæptus est, vt omnium consensu boni cognomine censeretur, quodque aliorum moribus tribui assolet, fortunæ laudibus impetraret. Sueno vero desperatis iam rebus in Scaniam, vt diximus, profectus, Suetiam (nam paternum inde genus traxerat) reuisere proponebat. Quem Magnus concitato animi impetu subsecutus, cum oppidum Alexthathiam præteriret, deturbato per occursum leporis equo, trunco cuius præacuti fortè stipites eminebant adactus extinguitur: corpus eius Noruagiam relatum Throndemi in regiorum monumentorum area sepulturam possedit. Ita Suenoni angustissimis fortunæ casibus implicato, omniq; mortalium ope defecto, præsidium supernæ pietatis affulsit, regnumq; quo illum fortunæ iniquitas spoliauit, eiusdem beneficium reddidit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIÆ DANORVM LIBER VNDECIMVS.



OST hæc Daniæ status varijs rerũ casibus fluctuatus est. Quippe Sueno summam successu magis quàm viribus capit. Sed neq; ad restituendam Danici nominis fortunam quicquam eius susceptione profecit. Nam adeò nec fauore felix, nec imperio efficax fuit, vt subiectorum animos veteris offensæ acerbitatem redolentes, ad syncerum sui cultum adduceret, aut ira abstractos ad placidiorem mentis habitum inclinaret. Tanta siquidem mole in Danorum præcordijs prioris odij reliquiæ consederunt, vt priuatos motus reipublicæ vsibus anteferrent, honoremq; patriæ sua deperire socordia, quam suscepti ducis auspicijs restitui præoptarent. Neq; enim facile propagata odiorum sementis stirpitus interit, quippe vt gratiæ in odium deflexus facilis, ita odij ad gratiam difficilis esse transitus consueuit, raroq; animus quem semel grauiter fastidiuit, syncerææ fidei stipendijs excolit, aut cum quo vehementes primum inimicitias gessit, affectuose postmodum in gratiam redit. Cuius impotentiæ vis à simultatis ardore profecta, arcanisq; æmulationis flammis alita, non solum gerendarum præclare rerum spem sustulit, sed etiam magnifice gestarum gloriam corrupit. Verum ea res, vt nouæ maiestatis conceptum, ita prioris fideliter cultæ indicium edidit, simulq; recentis iniuriæ crimen & pristinæ fidei perfectionem exhibuit. Principio regni Suenonis Roskildensium sacrorum antistes Anachus moritur. Sufficitur Wilhelmus, quo Kanutus maior & scriba & sacerdote vsus fuerat, genere quidem Anglus, sed omnium virtutum partibus ac numeris abunde instructus, idemq; pontificalium sacrorum apprime peritus. Ad cuius vsq; tempora Scaniæ genti religionis priuilegio Roskildensis præsidebat autoritas. Ab eo viro diuiduum esse sacerdotium cœpit. Cuius Scania veluti alteram partem adepta, protinus inter coniuncta admodum oppida nouam muneris potentiam partita est. Nam Lundia Dalbiaq; protinus susceptum inter se sacrorum diuisere primatum, geminaq; eiusdem dignitatis vsurpatione certarunt. Nam alteri Henricus, Eginus alteri sacerdos accessit. Verum Henrico ob immoderatum potionis vsum absumpto, pontificatus eius vniuersum ius, omniaq; honoris insignia ad Eginum Lundensium præsulem concesserunt, ac veluti in vnum corpus vtraq; sacerdotij summa confluxit, quanquam meritò in ebriosi antistitis fato sobrius ciuium honos expirare non debuit. Sed in gregis perniciem sordida pastoris intemperantia redundauit, innoxiaq; ciuitas poti pontificis temulentiam deponendi sacerdotij causam habuit. Ita alterum inimica bibendi cupiditas abstulit, alterum salutaris continentiæ disciplina prouexit. Indignum populari nedum pontifice excessum, cuius plenam ignominiæ sortem omnis æui derisus pleno cauillationis ludibrio prosequitur. Ita bibulus præsul candorem sacerdotij turpissimis gulæ maculis obsoletum, quem viuendo corruperat, moriendo consumpsit, humaniq; calicis cupido haustu diuini vsum amittere meruit. Cumq; ordini gloriam deberet, notam intulit, pro virtutis conciliatore probri autor effectus. Nec immeritò, qui alijs continentiæ & frugalitatis specimen exhibere debuerat, tam indecenti fato violatæ sobrietatis pœnas pendebat. Huius memoria Danicis annalibus non paruæ est verecundię, quoniam perridicula morte consumptus, priuatum opprobriũ publico rubore perfudit. Hoc loci splendida Haraldi memoria tempestiuam sui exhibet mentionem. Qui quum fratre cassus, salutem suã intra patriam tueri non posset, fugam Byzantio credidit. A cuius rege homicidij crimine damnatus, domestico draconi lacerandus obiectari præcipitur. Nihil enim eius morsu ad necandos reos valentius ducebatur. Cui in carcerem eunti ingenuæ fidei seruus vltro sese damnationis comitem obtulit. Exuit vernam vt socium ageret, mortemq; excipere quàm domino deesse maluit. Vtrunq; is qui custodiæ præerat curiosius

Præsul bibulus.

Haraldus frater sancti Olaui ad bestias damnatus.

obſeruatum,per os antri inermem excuſſumq́; demiſit. Itaq; nudato miniſtro,Ha
raldum verecundiæ gratia lintheo tantum diſcinctum excepit. A quo clàm armil-
la donatus,piſciculis pauimentum inſtrauit, vt haberet draco in quo primæ famis
procurſum effunderet, reorumq́; carceralibus tenebris obfuſi oculi vel paruulã
perſpiciendi copiam ipſo ſquamarum nitore capeſſerent. Tunc Haraldus lecta ca
dauerum oſſa anguſtijs telæ conſertioris implicuit, hiſdemq́; in vnum globũ coa-
ctis veluti clauam effecit. Cumq́; allapſus draco in obiectam perquam auide præ-
dam irrueret,dorſum eius veloci ſaltu conſcendens, cultellum tonſorium, quem
ſecum fortè tectum attulerat,vmbilico qui ſolus ferro patebat, immerſit. Sectio-
nem enim rigidiſſimis ſquamis obſitus ſerpens cætera corporis parte ſpernebat.
Hunc cultellum Waldemarus rex res geſtas cognoſcendi ac referendi cupidiſſi-
mus, rubigine exeſum, vixq́; ſecandi ſufficientem miniſterio, familiaribus ſæpe
monſtrabat. Sed neq; Haraldus ob ſeſſionis eminentiam ingenti belluæ ore corri-
pi,dentiúmue acumine noceri,aut caudæ voluminibus elidi poterat. Miniſter ve
ro compacto geſtamine vſus, conuerberatum belluæ caput ad ſanguinem & ne-
cem vſq; crebris ictum ponderibus contundebat. Quo cognito rex vltione in ani
mi rationem verſa,fortitudini ſupplicium remiſit,ſalutemq́; animoſitati tribuen-
dam putauit. Nec pœnam remiſiſſe contentus,addidit charitatem. Nauigio enim
ſtipendioq́; donatos abire permiſit. Cumq́; crimini ſupplicium deberet, fortitudi
ni pepercit, virtutemq́; colere quam culpam punire maluit. Reuerſus Haraldus
Noruagiam occupat, eaq́; potitus, arma in Daniam transfert. Igitur Sueno con-
tractis lutis cupidius quam conſideratius apud Dyurſam fluuium totam Norua-
gienſium manum aggreſſus, vt claſſe, ita bello quoq; inferior fuit, copiarum nu-
mero reſpondente fortuna. Siquidẽ tam infeliciter quam temere dimicauit. Ma-
xima Iutorũ pars ferri metu flumen inſiluit, præreptoq́; hoſtis officio, ſuaui quàm
aliena conſumi tutius duxit. Itaq; quod ab hoſte timebat,ſibi ipſa conciuit, inq́; ge
mino fati delectu vnda, quàm armis perire maluit. Igitur dum alterum mortis ge-
nus timide declinauit,alterum cupide comprehendit, dumq́; aduerſarium refu-
git,hoſtilem in ſe ipſa crudelitatẽ exercuit, tanquam ſpiritũ placidius aquis quàm
aëri redditura, ac violentiorẽ exitum ferro, quàm fluctibus expertura: ita neſcias
viriliter mortẽ,an effœminate petiuerint,incertũq́; vtrum fati cupidis ignauia, an
virtus inceſſerit,quoniã tam vehemens animi ęſtus fortes ne an timidi ſpiritus ſui
raptores extiterint, ambiguæ exiſtimationis eſſe fecit. Breui poſt dux victi agmi-
nis Sueno Scaniæ, Sialandiæq́;, ac præterea quarundã inſularũ viribus recreatus,
Viſzan fluuium claſſe corripit, eademq́; ſuperuenienti Haraldo obuiam in altum
procedit. Cumq́; Dani paucitatẽ ſuã hoſtilis frequentiæ cõparatione penſaſſent,
raritati cõſertione ſuccurrẽdũ rati, digeſta in ordinẽ nauigia tenaculis ſociare cœ
perunt, quatenus cõtinenti nexu cohærens claſſis expeditius opi inuicẽ ferendæ
iter ſterneret, cunctiſq́; hac neceſſitate duratis, tam fugæ quàm victoriæ indiſſo-
lubilis cõmunio foret, nec cuiquã à tãta collegij firmitate dilabẽdi fas eſſet: adeò
imbecillitatẽ neceſſitate roborandã duxerũt. Hic nobis Aſlace Skyalmonis Can-
didi remex ob immenſam bellicæ virtutis gloriã literarum præconijs inculcandus
occurris. Danis ſiquidẽ aduerſum Noruagienſes maritimo certamine decernen-
tibus, non contentus clariſſimam pugnã intra propriũ edidiſſe nauigiũ, omnibus
corporis tui munimentis præter ſcutũ abiectis,confertiſſimã hoſtiũ ratem inſilui-
ſti,quercuq́; quam in gubernaculi prius colligamentum excideras, viribus fretus
hoſtium corpora conuerberaſti, eiuſq́; crebris & vegetis ictibus quicquid obuiũ
fuerat obtriuiſti, ingentiq́; verberum fragore ſtupentes præliantiũ animos à pro-
prijs periculis ad tuæ virtutis ſpectaculũ deflexiſti. Quinetiã fortiſſimos vtriuſq;
agminis bellatores,operis tui admiratione ſuſcepti certaminis immemores reddi
diſti,pugnæq́; ac periculorũ oblitis auidius te intuendi, quã ſeipſos tuendi ſtudiũ
incuſſiſti, ita vt promptiſſimi quiq; neglecto diſcriminis ſui negocio, plus te viſo
ſtuporis,quã ex dubia ſalute formidinis caperent. Itaq; fortius fuſte, quàm cæteri
ferro, rem geſſiſti, cunctaq́; intolerabili modo comminuens, hinc Danicis, inde
Noruagicis oculis incredibilem niſi ſpectareris operam edidiſti. Adeò autem ſo-
ciorum

ciorum paucitatem hostium multitudini coęquasti, vt disparem viribus pugnam in noctē vsq; par belli successus extraheret, numeroq; dissimiles copias fortuna persimiles reddidisti. Postremo quum omnem nauis remigem partim fuste, partim fluctibus obruisses, cōpluribus sed leuibus plagis perstrictus, ex tot hostibus admirabilem solus victoriam retulisti. Quæ res veri fidem excederet, si non Absolon autor suis eam relatibus tradidisset. Verum Danis nullam virium accessionem circumspicientibus, Noruagiensibus insperatus domestici ducis aduentus affulsit. Quo viso Scanienses contusis debilitatisq; animis noctu, ne res strepitu proderetur, classis societatem soluere, recisisq; vinculis, ac perrupta nexuū consortione, à cætero agmine intempesta se nocte subducunt. Deinde tacitis remorum ictibus fugā adepti, furtiuo discessu fluminis diuerticula quibus excesserant, repetebant, ibiq; relictis nauibus passim per auia profugere, meritò omnis Danicę ętatis cōuicio lacerandi. Cuius fugæ deformitas autoribus quāmaxime erubescēda, ad posteros quoq; probrosa descendit. Luce reddita Sueno fugitiuæ admodū classis pudore perculsus, pertinacissima resistendi virtute fortunā suam armis, quam fugæ credere maluit. Igitur quanquam & classis, & militum numero inferiorē se cerneret, exiguas bello reliquias applicat, virtute sua sociale probrum abluere cupiens, bellaq; animorū quā numeri robore fortius geri iudicans. Sed pestiferum temere initi certaminis exitum expertus est, quippe numero victoria paruit. Skyalmo Candidus, cuius nutu suo tempore totius Sialandiæ vires regebantur, grauiter astrictus, immensaq; hostium multitudine conclusus, capitur, non quod timide præliatus, sed quia labente sanguine viribus prorsus vacuus extitit, tantumq; eius apud victores amplitudini donatum est, vt aliàs captiuis parcere insoliti, saluti ipsius custodiæ præsidium adhiberent. Quippe tam conspicuæ dignitatis virum ferro aggredi passi non sunt. Neq; enim præsens illi fortuna præteritæ venerationem adimere valuit. Sed hanc custodiæ vim apud Caprinum lacū profunda nocte decepit. Cæterum Haraldus non contentus Danorū vires duabus exhausisse victorijs, ijsdem hostili studio frequentius imminebat. Cuius quū Sueno instanter motibus vrgeretur, lacessitæ patriæ defensionem maiore fiducia, quàm fortuna parabat. Tertio tamen bina prius clade afflictus, fortunam suam publicis armis committere verebatur, qui iam rem Danicam duarum pugnarum temerarijs ingressibus à se confractam videbat. Interea minores Godouini filij regni æmulatione maiorem perosi, voluntario secessu inuisam eius dominationem vitarunt, vltroq; exilij tenebras ferre, quàm fraternæ intra patriam fortunæ splendorem conspicere maluerunt. Ad vltimum Haraldū Noruagiæ regem obsequij promissione conueniunt, suā patriæq; subiectionē polliciti, si summa per eum potiri quiuissent. Rapuit oblationē exulum auida dominationis ambitio, Angliæq; littoribus Noruagica classis aduehitur. Eodē fortè tempore Normanorū dux pari impetu diuersum insulæ latus aggreditur. Cuius rex Haraldus inter geminas hostium partes anceps quam priorem exciperet, aliquandiu liberū vtriq; procursum reliquit. Quam ipsius cunctationē Noruagienses timori consentaneā rati, neglectis corporum munimentis, perinde ac securi periculorum validius prædæ incubuerunt. Sed dum incautius ruunt sparsi palantesq;, ab Anglis nullo negocio trucidati sunt. Ea res victoribus maxima quæq; audendi fiduciam ministrauit. Sed mox temere credente audacia Normanos adorti, infelici pugna recentis victorię titulum perdiderunt. Neq; vllum victi regis vestigium extitisset, nisi postmodum ab agrestibus obscuro solitudinis loco repertus proderetur. Cuius filij duo confestim in Daniam cum sorore migrarunt. Quos Sueno paterni eorum meriti oblitus, consanguineæ pietatis more excepit, puellamq; Rutenorum regi Waldemaro, qui & ipse Iarizlauus à suis est appellatus, nuptum dedit. Eidem postmodum nostri temporis dux vt sanguinis, ita & nominis hæres ex filia nepos obuenit. Itaq; hinc Britannicus, inde Eous sanguis in salutarē nostri principis ortum confluens, communem stirpem duarū gentium ornamentum effecit. Extincto Haraldo, cui scelera mali cognomen adiecerant, Suenonis regnum quod antè admodum claudicauerat, perinde atq; acerrimo hoste vacuum, prosperioris fortunæ gradibus in

Maiorum malefacta posteris solent esse probrosa.

Haraldus ob admissa facinora malus cognominatus.

cedebat, oppressumq; Daniæ gubernaculum plena prosperitatis vela soluebant. Hic quum liberalitate illustris, beneficentia celeber, cunctisq; humanitatis partibus perfectissimus haberetur, etiam sacrarum ædium condendarum, ornandarumq; curam intentissime edidit, rudemq; adhuc sacrorum patriam ad cultiorem religionis vsum perduxit. Verum hunc morum candorem sola libidinis intemperantia maculabat. Complurium nanq; illustrium puellarum castitate delibata, vt nullum ex matrimonio, ita complures ex pellicibus filios sustulit: è quibus fuere cum Gormone Haraldus, cum Suenone Omundus. His accessere Vbbo & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq; Benedictus, paterno quam maxime, materno minimum sanguini respondentes. Consimilis copulæ obscuritas Kanutum & Ericum maxima patriæ ornamenta progenuit. Sed & filia Siritha quæ postmodum Guthstalco Sclauico coniunx accessit, in sequentibus referenda, pellice pariter orta proditur. Tandem rex animum suum ab illecebris luxuriæ & immoderato Veneris vsu retractum, genialis tori castitate cohibere constituit. Vt ergo multorum pellicatuum experientiam licenti nuptiarum vsu, vniusq; matrimonij lege redimeret, nec talibus vlterius cubiculis maiestatis suæ vigorem absumeret, Gutham Suetico rege genitam sanguine coniunctam sibi legitimæ prolis cupiditate complexus, simulata coniugij religione collegit, eiusq; coitum pro matrimonio habuit: ita vt dum ad coniugalia sacra celebranda animum induxit, eorum nomine flagitium colorauit: dumq; ab vno se crimine retrahit, in aliud repente prouoluit. Sed tolerabilius quod alieni sanguinis, quàm quod suæ propinquitatis copulam vsurpauit, quanquam vterq; huiusce Veneris vsus impudicitiæ crimini obnoxius sit. Quam rem Eginus & Wilhelmus intactam præterire passi non sunt: quippe regem à tam illicito thalamo frustra conantes abstrahere, monitisq; dirimendi contractus perseueranter aggressi, aduersum incestuosam eius libidinem debitæ reprehensionis amaritudinem destrinxerunt. Cumq; correptioni insistentes nihil se ea profecisse cognoscerent, apud Bremensium antistitem iniustas eius nuptias accusantes, maiori pontificio castigationis arbitriũ reliquerunt. A quo cum rex per sacram ac salutarem admonitionem incesti reus ageretur, disciplinæ minas opposuit, seq; ferro correptionis insolentiam repressurum edixit. Itaq; vexationis impatiens, plus crudelitati suæ quam sacrosancti iuris viribus indulgendũ putauit, religionisq; quam nuptæ desertor esse maluit. Quæ res ab Hamburgensibus maritimi periculi metu ad Bremenses pontificium transtulit. Hæc voluentem Wilhelmus propositum exequi monitis suis passus non est. Sanctitate enim consilij consentaneum furori impetum ab eius pectore submouit, maximaq; doctrinæ suæ perseuerantia studium eius à sententia reuocauit. Itaq; repente sanior affectus regis animum occupauit. Saluberrimo nanq; præceptoris imperio resipiscere coactus, continuò iniusti concubitus nexum rescidit, depositoq; stuprosæ mentis ardore, nuptam repudio submouit. Nec solum ira abstinuit, sed etiam ab illicita connubij vsurpatione mentem retraxit. Gutha quoq; paternos penates repetens, susceptis viduitatis insignibus cum summa morum synceritate consenuit, castitatemq; votis professa, virilis concubitus experientiam abdicauit. Et quia iniusto se toro maculauerat, nullum vlterius sibi iuri esse permisit. Sanctitatis siquidem amplexa propositum, reliquum vitæ tempus cœlebs exegit, ingentiq; pudicitiæ seueritate illiciti concubitus noxã licentis euitatione pensauit. Sed nec inerti ocio effluere passa, quotidiana consuetudine exquisita sacrariorũ ornamenta fingebat, inq; eandem operam continuam ancillularũ curam cogebat. Inter quæ chlamydem sacerdotalem subtilibus sigillis excultam, preciosæq; materiæ impensa ac mirifici operis arte elaboratã, Roskildensi sacrario doni nomine largita est. Alia quoque complura diuini cultus insignia sacrorum vsibus operata est. Sueno vero sacrorũ administratores quam maxime conuersatione probabiles contrahebat, in quibus quanquam scientiam veneraretur, morum tamen curiosius habitũ intuebatur, indignum ratus literarũ suauitati summũ familiaritatis consortiũ tribui. Adeò igitur honestatis scholam literarum rudimentis præponderare credebat, vt in agendo clericorũ delectu virtutis potius, quàm scientiæ elementa pensaret,

faret, lateraq; sua fidis quàm doctis obsequijs vallare mallet. Suenonẽ quoq; Noruagicæ regionis virum cunctis virtutis partibus ac numeris instructissimũ, sed parum iusta notitia literarum monimenta complexũ, in ius familiaritatis adciuerat. Hic ex præfectura ad sacerdotium translatus, tametsi Latinæ vocis penuria premeretur, domestici sermonis opibus abundabat. Quem cęteri ingenijs suis ob virtutem qua ipsis præstabat à rege præferri videntes, perridicula imperitię exprobratione scurriliter cauillandũ duxerunt. Rem enim diuinam acturo, derisus gratia affectum litura codicem subiecerunt. Qui quum salutẽ regi votis libello expressis solenni verborum precatione debuisset exposcere, ipsum famuli nomine designaturus, vitiata ab æmulis pagina, muli appellatione fœdauit. Neq; enim lituræ errorem correctionis beneficio redimere nouerat. Igitur circunstantes lectoris imperitiam iocabundo cachinnorũ anhelitu prosecuti, immodico ora risu soluerunt: ipso quoq; ioci irritamento religio in ludibriũ abijt. Finita actione rex amotum aræ libellum complexus, cum & ipsum inuida manu corruptũ & recentis lituræ vestigia causam inerter fusæ precationis aspiceret, inuidæ societatis animos detestatus, insultantiũ fraudem coarguit, ipsosq; obtrectatione vitiosiores, quam Suenonẽ inscitia comprobabat. Eundem quoq; breui irrisoribus suis imperitiam exprobraturũ adiecit. Deinde scholam eum petere hortatus, sumptum se administraturũ promittit. Neq; hac re quicquã de consueta eius familiaritate decerpsit, ne inuidiæ respondisse potius quàm obstitisse videretur. Profectus Sueno efficacissime liberaliũ artium studijs operatus est. Quippe literarũ quibus parum inseruierat documenta sumere cupiens, percipiendæ earũ disciplinæ gratia, omissa domestica, peregrinæ scholæ erudiendum se dedit, animumq; doctrinę capacissimũ excolens, Latino se sermone assuefecit. Cuius studijs abunde instructus, vocabulorũ vim ad summa queq; Grãmaticę rationis elemẽta animi docilitate percepit, abscisoq; rustici rigoris crimine, facundiã suam ingenij exercitatione politiorem effecit. Itaq; flagrãtissima discendi cupiditate clarũ sciẽtiæ magisteriũ retulit, breuiq; morarũ processu quos imperitiæ derisores habuit, ingenij admiratores inuenit. Primũ inter omnes Wilhelmus apud regem familiaritatis locũ occupauerat, eiusq; gratiæ mutua animi vicissitudine respõdebat. Etenim ab ipso cęteris impensius cultus, charitatis dignationẽ singulari fide pensabat. Horũ fidei rex tanquã tutissimis obsequijs latera sua cingenda cõmiserat. Sed & sequens casus in antistitẽ seueritatis pulcherrimũ, in rege certissimũ moderatiõis documẽtũ exhibuit. Ipse nanq; sacro circuncisiõis peruigilio solenni magnatũ cõuiuio feriatus, cũ quorun dã principũ clandestina obtrectatione parũ honorate de se habitũ cõperisset sermonem, occultam eorum perfidiam temulentiæ lasciuijs detectã existimans, iræ aculeis actus, misit qui ipsos matutino tempore intra Trinitatis ædẽ oraturos con foderent, tanquã in sacris penetralibus aptissimus humanarũ cladium locus existeret. Itaq; actum erga cõuiuas facinus sarilegio duplicauit, ipsumq; pietatis domicilium crudelitatis officinam effecit, neque loci, aut temporis, quo minus cupiditati indulgeret, respectum habuit. Qua in re antistes, templi (vt par erat) violatione permotus, in primis dissimulanter excepit, neque indignationem suam vlla ex parte stipatoribus patefecit, opportuno vindictam tempore præbiturus. Nam quum rem diuinam pontificali more peragere debuisset, non solum aduentantem regem occurrendi veneratione excipere supersedit, sed etiam sacrarium subire connisum à primis eius liminibus absque respectu familiaritatis sacerdotij insignibus ornatus, baculo quo vtebatur exclusit, sacrorum penatium aditu indignum iudicans, quorum religionem non sine graui pacis rubore ciuili sanguine maculasset, suppressoq; dignitatis nomine non regem eum, sed humani cruoris carnificem appellabat. Nec reum obiurgasse contentus, aculeum virgæ eius pectori infixit, armatumq; duritia animum imperati parricidij pœnitere perdocuit. Enimuero priuatæ societati publicæ religionis verecundiam prætulit, non ignarus alia esse familiaritatis officia, alia sacerdotij iura, quibus seruorum æque ac dominorum, neque ingenuorum parcius, quàm ignobilium flagitia vindicari par est. Cumq; abunde foret repulsam egisse, etiam execra-

Episcopi seueritas in regem.

tionem adiecit, nec dubitauit in præsentē damnationis quoq; proferre sententiā. Itaq; mirifica audacia dubium reliquit, fortius illum manu ne, an voce pulsauerit, quē grauibus admodū cōtumelijs proculcatū prius linguæ, deinde dextræ repulsa mulctauit, inq; pectore quo virtutē antè coluerat, vitium cōtudit. Neq; enim in tam euidenti scelere longum vltionis tempus expectandū putauit, facilius origini atq; incunabulis culpę, quàm vlterioribus eius incremētis occurrendū existimās, ne mora alitū crimen diuturnitatis tractu cōualesceret. Igitur vt regem impotentiæ & temeritatis incursus transuersum in facinus egit, ita antistitē ad exercendam vindictā profecta à religionis æmulatione seueritas concitauit. Enimuero fortiter vindicata religione, & debitā ordini suo fidem, & alienæ temeritati salutarē reddidit disciplinā. Ne enim solenniū officiorum tutelam omittere videretur, veluti indulgētiæ oblitus, seueritatē exercuit, neq; sanctitatis inimico amicus existere aut assentatoris potius quàm pontificis partes præsentare sustinuit. Cæterum specie hostem reuera amicum exhibuit, quia fida concordiæ pignora ac syncera familiaritatis stipendia potius iusti rigoris, quā iniqui fauoris examine ponderabat. Quapropter mansuetissimum ingenium suum deposita ad tempus clementia austeritati subiecit, meritoq; ad firmandam religionis disciplinā aliquid à crudelitate sibi paulisper mutuandum putauit. Quamobrem infesto militum concursu petitus, applicatos ceruici suo gladios animi firmitate contempsit, tantumq; se in despiciendis periculis gessit, quantū egerat in prouocandis. Tanto animi robore præditus, tamq; generosi spiritus abundantia instructus, diuinæ charitatis munimento superior humani timoris viribus apparuit. Cuius rex inhibita nece, quum eum non temeraria offensa, sed publicæ seueritatis fiducia concitatum animaduerteret, conscientiæ rubore perfusus, scelerisq; quàm repulsæ pudore ægrior, continuò regiam repetit, quietamq; frontem contumeliose correptus exhibuit, nec ipsa quidem generosæ indignationis verba inuitus audiuit. Deinde regia veste deposita obsoletam accepit, mœroremq; deformitate cultus, quàm splendore contumaciam testari maluit. Neq; enim tam tristi pontificis sententia perculsus, regalis magnificentiæ cultum gestare sustinuit. Sed abiectis regiæ maiestatis insignibus, insigne pœnitentiæ sagulum sumpsit. Quinetiam simul cum veste potentiam exuit, atq; ex sacrilego tyranno fidus sacrorū venerator euasit. Siquidem nudatis pedibus ad atrium regressus, in eius se aditu prostrauit, terramq; suppliciter osculatus, dolorem qui ex contumelia acerrimus infligi solet, verecundia ac moderatione compressit. Neq; enim continuò repulsæ vindicem egit, sed pudore ac pœnitentia culpam cruenti imperij redemit. Exulasse huius animum in nequitia, non habitasse credimus: quē vt primo temeritas transuersum in facinus egit, ita postmodū æquissima moderationis temperies rexit. Quanta enim mansuetudine pectus eius instructum fuisse putemus, qui pontificem palàm seuerissimis sacerdotij viribus aduersum se vsum, non solū impunitate donaret, sed etiam humilima veniæ petitione venerari sustinuit, gratiamq; tam pudoris patrocinio, quàm pœnitentię beneficio meruit? Diuina siquidem obsequio, non viribus propitianda nouerat, ideoq; atrocitatem sceleris verecunda mœroris acerbitate pensabat. Quinetiam paruulo pudoris irritamento magnopere confusus, excitatā ignominia virtutem rubori imperare coēgit, quantumq; violentiæ religioni crudeliter imperando incusserat, tantum venerationis vehementer animo contusus exoluit. Sed dum taliter se gerit, inusitatā sacerdotalis auxilij clementiam expertus est. Interea antistes inchoamento psallendi facto, primaq; concentus parte edita, quum grææcæ precationi solennem rite gloriam subnectere debuisset, ex stipatoribus supplicem foribus regem adesse cognoscit. Igitur cessato cantu, cleroq; conticere iusso, fores repetens, quum regem quid ita se gereret percontatus fuisset, atq; ille criminis confessione facta, religioni sese satisfacturū promittens, sacerdotalis subsidij veniā postulasset, continuò execratione remissa iacentem amplexus, abstersis lachrymis, depositisq; doloris insignibus, & cultum & animum regium resumere iussit, non licere inquiens priuatum mœrorem publicis interesse tripudijs. Neq; enim eum humiliorem dignitate sua vultum gerentem, aut supplicem liminibus aduolu-

Sacrilegus tyrannus, fidus sacrorū fit venerator.

aduolutum intueri ſuſtinuit, ſed benignioribus verbis recreatum, priſtinam veſtem, qua maieſtatem ſuam concinniorem efficeret, corpori reponere cultioremq́; progredi iubet: ſatis graues eum pœnas religioni dediſſe ratus, qui ſe tam demiſſe agere, tamq́; ſuppliciter poſternere ſuſtinuiſſet. Deinde imperatis pœnitentiæ rebus, cantores quorum frequentia ſolennitas agebatur, in occurſum eius quo ornatius reciperetur procedere iuſſit, ſtatimq́; venerabiliter exceptum, cunctis lætitia ouantibus, ad aram vſq; perduxit. Ita prioris violentiæ ſpeciem honeſto cōmitatis genere temperauit, repulſæq́; deformitatem ſpecioſo penſauit obſequio. Nec minus in pœnitentia venerationis, quā auſteritatis in admiſſo repoſuit. Quin etiam adhuc mœrenti ſolicitudinem detraxit, fiduciam adiecit, priuatæq́; triſtitiæ ſalebram publica gratulatione diſcuſſit. Itaq; quod in potentis viri ſcelere pollutum fuerat, religioſa ſeueritate expiatum eſt. Sed & populus maximo plauſu tam ſpectatam in rege verecundiam comprobabat, plus pœnitentia pium, quàm imperio ſceleſtum euaſiſſe confeſſus. Peregerat iam pontifex ſeueri ac pij vindicis partes, inq́; eodem rigoris & clementiæ experimento ſe geſſit, nec parcius veniam quàm vindictam exhibuit. Quippe cuius contumaciam ſeuere repulit, indulgenter modeſtiam coluit, ſicq́; pietati iuſtitiam contemperauit, vt nec ſperneret ſupplicem, nec reciperet inſolentem. Qua in re paterni affectus habitum pleniſſime repræſentauit, quod parentis more correptionem blanditijs ſubſecutus, neq; aut elatum amplecti, aut demiſſum aſpernari ſuſtinuit. Poſt hæc omiſſa altaris ſacra repetens, ſummo patri regię expiationis gloriam ſuccinit, eoq́; ſerenius gaudium ſubijt, quo tetrior luctus cauſa præceſſit. Rex ipſe biduum quiete peragens, tertio demum die regio cultu ornatus inter ipſa miſſæ ſacra excelſam ædis partem conſcendit, ſilentioq́; per præconem venerabiliter acto, coram omnibus ſemet grauiſſima accuſatione perſtrinxit, acerbū religioni vulnus inflixiſſe confeſſus. Deinde collaudata antiſtitis indulgentia, quod tanto crimini tam repente ignouerit, ſeq; iuſſu etſi non manu reum celerrime ſacrorum vſibus reſtituerit, pro tam cruenti imperij expiatione muneris loco Steffnicæ prouinciæ dimidiū aris à ſe conferri publicat. Nec erubuit multorū auribus ſingularem flagitij ſui committere notionem. Ea res inextricabilem regni, ſacerdotijq́; concordiā operata eſt. Quippe rex non ſolum antiſtitem in eodem amicitiæ gradu habuit, ſed etiam maioribus dignitatis incrementis donauit, plus officijs eius ad gratiam, quàm contumelijs ad iracundiam concitatus, quem non priuata ira, ſed publicæ religionis iniuria aduerſum ſe prouocatum videbat. Hic enim mirificam illius ſeueritatem, ille ſanctiſſimam huius moderationem beneuolentiæ conſtantia proſequebatur. Sed & vterq; quotidianis votis ne tantæ animorū concordiæ diuiduum fati tempus intercederet, exoptabat. Itaq; ſummæ venerationis officia certatim mutuis ſibi ſtudijs impendebant, adeoq́; eximiam ſocietatis fidem honoris viciſſitudine nutriebant, vt potius inter eos amicitiæ paritas, quàm ſuperioris ad inferiorem familiaritas cerneretur. Veniam nunc ad Kanutum Suenonis filium, qui propitiæ fortunæ beneficio ſummis naturæ dotibus cumulatus, magno cum indolis experimento ætatem animo præcucurrit. Quippe contracta iuuentute myoparonum piratica monſtra perdomuit, Sembicis atque Eſtonicis illuſtrem trophæis adoleſcentiam egit, nouisq́; virium gradibus paterni roboris fundamenta tranſcendit. Quæ victoria futurum eius dominium ominata eſt. Pro amplificanda tuendaq́; patria iuges excubias geſſit, rerumq́; quarum ob infirmā adhuc ætatem vix ſpectator eſſe potuit, autor haberi præſumpſit. Quinetiam iuuenile corpus continuo vſu ad bella impigre conficienda, armaq; viriliter ſuſtinenda firmabat, famaque eius bellica vi in tantum claritatis exceſſit, vt rediuiuum magni Kanuti ſpiritum fortunamq́; ſimul cum nominis videretur communione ſortitus, adeò vt nullus cum paterni regni ſucceſſione potiturum ambigeret. Neq; enim virtute iam maturus, honori intempeſtiuus videbatur. Sed nec liberalitatis ſpecies eius adoleſcentiæ defuit, cuius fratrem Haraldū natu maiorem obtuſi admodū cordis inter iuuentæ initia perpetuus inertiæ ſopor oppreſſum tenebat. Tandem Suenonem vltima penè ſenectute confectum, apud Suddathorp Iuticarum partium oppi-

dum febri implicatum aduersa corporis valetudo corripuit. Qui cum pestifero humore grassante fatalem cordi dolorem imminere cognosceret, paruulas adhuc extremi spiritus reliquias trahens, à præsentibus se Roskildiæ sepeliri petiuit. Nec ministerij eorum promisso contentus, sacramento fidem exegit. Siquidem loci illius religio regibus vetusto more exculta, vt viuis sedem, ita fato functis sepulturam præstare consuerat. Iamq; regis corpus ab ijsdem amplo funere elatum Sialandiam vsq; peruenerat, cum primum Wilhelmus in occursum eius veniendi mandata suscepit. Nec moratus ad vrbem cursu festinato contendit, inq; ipsa trinitatis æde accersitis qui terram ad solidum foderent, prius regi, deinde sibi tumulum extrui iubet. Quam vocem fossoribus potius à mœrore, quàm industria profectam putantibus, extinctisq; non viuis tumulo opus esse dicentibus, suum antequam regis funus ab eis excipiendum asseruit, non se voto fraudandum inquiens, quo cum eo commori semper optasset. Eosdem admiratione stupentes, imperium deliramento consentaneum existimantes, ad obsequendum pœnam, ni paruissent, comminatus adduxit. Ita adhuc experte morbi corpore, mortis certitudinem præsumebat. Deinde citato equo in occursum exequiarum contendens, cum ad nemus fortè Topshogicum peruenisset, duabus miræ proceritatis arboribus secus iter conspectis vtranq; præcidi, inq; vsum lecti funebris aptari præcepit. Illi sibi regalis feretri constructionem præcipi rati, imperium exequuntur. Compactum deinde vehiculum præstantibus robore equis imponunt. Cũq; pontifex syluam prætergressus regium in vicino funus adesse cognosceret, aurigam consistere iussit, ac protinus veluti laxamenti gratia amiculum quod habebat exuit, eiq; humi expanso seipsum præcipitem superiecit: deinde erectis super ne palmis, si quo rerum autori seruitio placuisset, vitam à se finiri petiuit. Sanè absque vlla fati cunctatione amicum morte insequi, quàm vita deserere præoptauit. Hæc fatus, veluti in domestico lectulo acquiescens extinguitur. O immensam concordiam, quæ superstite spiritu iucundior fuit. Quem famuli longam admodum cubandi moram egisse mirati, cum nequicquam erigere iacentem vellent, exanimem repererunt. Igitur recens omnibus inopinati funeris luctus exoritur. Ipse vero à suis feretro exceptus atq; ante regem elatus, vt fato posterior, ita funebri pompa prior extitit. Viris nanq; funebri Suenonis lecto humeros subijcientibus, ipse equis subuectus veluti quidam exequiarum eius auriga præcessit. Prior vero sacrario allatus, veram præsagij fidem retulit. Qua tam admirabili fati sorte potitus, se regis cultum charitati, quàm fortunæ erogasse perdocuit. Exequijs impensius actis, amborum corpora coniunctis admodum tumulis occluduntur. Hæc sunt veneranda amicitiæ stipendia, quæ cum è duobus eius consortibus alter excidit, reliquo vitæ dulcedine fastidita, mortis appetitum ingenerant. Post hæc Sueno Noricus quem suprà significaui, communibus cleri suffragijs sacerdotium sumit.

Tropsorr.

Wilhelmi episcopi obitus mirabilis.

REGIÆ vero successionis delectum, anceps popularium sententia pertractabat. Maior nanq; Danorum pars memor quantis per Kanutum adhuc priuatæ fortunæ periculis obiecta fuerit, grauiora si regnum indueret verita, maligna virtutis interpres, quod gloriæ eius accrescere debuerat, iniquissima meritorum æstimatione damnabat, eleuatis virtutum præmijs clarissima eius opera repulsæ turpitudine rependendo. Igitur vt hunc negociorum metu perosa, ita Haraldum ocij cupiditate complexa, audaciæ hebetudinem prætulit, ignauumq; sibi regem maluit imperare quàm fortem. Quamobrem egregiæ indolis claritate contempta, negatum virtuti culmen vitio tribuere non erubuit, repulsa fortitudine, inertiam honoribus insecuta. Verum hunc ingratæ mentis habitum fucosa rationis specie colorabat, Haraldum perinde ac natu maiorem ipso naturæ iure regno debitum certans. Genus affectionis insuetum: hunc virtus inuisum, illum vitium probabilem fecerat. Soli Scanienses iusta animi inclinatione prouecti, Kanuti probitate culta, Haraldi desidiã respuebant. Igitur Ysoram habendi delectus gratia conuenitur. Ibi quidem ingens oceani uastitas ostijs admodum angustis excipitur, fusensq; fretum coactu littorum in arctas fauces terra compellit. Medium sinus harenæ

renæ tenent obſcura nautarum celantes pericula, nam vt abiens eas æſtus aperit, ita rediens claudit. Orienti Scania, cætera vero occidenti claſſis appulerat. Hic fratres apud ſuos quiſq; fautores diuerſis in locis concionati ſunt. Tunc Haraldus vocato aſſenſorum concilio, nequaquam contumelioſam ſibi fratris prælationẽ videri refert, ſi non eum dignitate poſteriorem ſors ipſa naſcendi feciſſet, maioremq; à minore ſuperari ridiculum eſſet. Qui etſi virtuti maturior videretur, ſe tamen naturæ ordine, ætatiſq; priuilegio vincere. Præterea indignum fore ciuium illi vexationem, obiectamq; periculis patriam ſuffragari debere, ſuæ vero prouectioni ſeruatam in omnes clementiam obeſſe: nec ita merita ab eis æſtimanda fore, vt miſerias ſuas gratia felicitatis repulſa penſare cupiant. Nam ingratorũ hanc maxime viciſſitudinem eſſe. Ad hæc ſi ſummam aſſequatur, impias ſe leges abrogaturum, blandas placidaſq; pro eorum arbitrio laturum promittit. Tanti igitur tamq; optati commodi promiſſorem concio peſtiferis eius blanditijs inuitata, regem appellat, paternum illi regnum deferens, cuius inertiæ contemptus magis quàm vllus honos aut gratia referri debuerat. Itaq; populi fauor orationis ſuauitate præreptus, plus fallacibus eius promiſſis, quàm inuictæ Kanuti fortitudini præſtitit. Igitur fraternæ contentionis certamen varia aſſentatione ſubnixum, ſine arbitris aut iudicibus, ſolis partium ſuffragijs gerebatur. Verum Haraldus imperitæ multitudinis errore ſuffultus, mox per legatos fratri mandat, ne decretam maiori ſummam ambiat, eumq; honore ſibi poſtponat, quem naſcendi ſerie priorem ſciat, neue regnum maiorum virtutibus illuſtratum domeſticæ atq; inteſtinæ diſcordiæ bello corrumpat, nec pernicioſa ſeditione diuiduos patriæ motus incutiat, ſed potius clauſum ambitioni animum gerat, abiectaq; temeritate competitoris ſui, ſuffragatorem agere non erubeſcat. Adiectæ monitis minæ, mandataq; non tam blanditijs pacis, quàm belli irritamentis inſtructa. Præterea pleroſq; fraternæ partis fautores legum emendatione, liberioriſq; vitæ iocunditate promiſſa, per ſubornatos in gratiam ſuam ſolicitandos curauit. Ita à Kanuto vulgi animos partim ſpes, partim metus auertit. Ipſe deficientibus à ſe copijs, tribus duntaxat roſtratis nauibus in anguſtiſſimas Scanici maris fauces elabitur, regno carere iuſſus, cuius ipſe incolumitatem protexerat, terminos auxerat. Vbi fraterna legatione regni communionem ſpondente reuerti monitus, ſpretis mandatorum blanditijs, Suetiam fugibundus intrauit, per quam ſtultum ratus eius ſe promiſſis infracta fortuna credere, cuius eadem adhuc vigente minas acceperit. Mox perinde atq; iniuriarum oblitus, intactis patriæ rebus bellum aduerſum Orientales viuente patre cœptum, enixe proſequitur. Haraldus habito in octo dies concilio, quod promiſſis complexus fuerat, rebus proſequi monitus, vt regia maieſtate popularem excoleret, in primis aduerſum prouocationem reſtipulandi ius edidit, prioreſq; defenſionis partes quàm accuſationis inſtrumenta conſtituit. Reo ſiquidem actoris ius in refellenda accuſatione conceſſit, quam antea teſtium fide ſubnixam defenſionis præſidio repellere non licebat. Quod ius vſurpatione firmatum vt familiare libertati, ita religioni peſtiferum euaſit. Ipſa nanq; defendendi poteſtas non armorum, non teſtium vſu, ſed ſola ſacramenti fide ſubnixa, multorum conatus votorum cupiditate periurio polluit, ſed & funditus ſingularium congreſſionum vſum euertit. Poſteris nanq; ſuſceptas cauſarum controuerſias ſatius iureiurando viſum eſt expedire, quàm ferro. Verum alterum religionis intuitu, alterum ſalutis reſpectu periculoſius. Quem morem Dani pertinaciter retentum ad hoc vſq; tempus obſtinate vſurpant, adeò vt vita magis, quàm eo carere cupiant, ſalutemq; ſuam pro ipſius obſeruatione deuoueant. Haraldus vero ſolis ſacrorum officijs deditus, latarum à ſe legum ſeueritate neglecta, impunitas omnium noxas eneruі legum indulgentia præteribat, omniaq; ſtatuti iuris munimenta conuulſit, ignarus plus deo ſynceram regni adminiſtrationem, quàm inania ſuperſtitionis momenta placere, ſeuerumq; iuſtitiæ cultum ſupervacua precum adulatione gratiorem exiſtere. Præterea diuinum plenius propitiari numen, vbi iura quàm thura promuntur: plus ſcelerum quàm pectorum contuſionem probare, libentius criminum quàm genuum flexus aſpicere, nullamq;

Deo magis ſcelerũ quàm pectorum placet contuſio.

victimam vindicatæ pauperum libertati præferre. Quanquam enim regum maieſtas rite religioni intendere debeat, aliquanto tamen ſpecioſius interdum tribunalia, quàm aras excolere poteſt. His omiſſis rex ſola ſacrorum charitate conſpicuus, iniquiſſimos actus profuſa animi tolerantia ſuſtinebat, pauciora experimentis proſecutus, quàm promiſſis complexus fuerat. Noxas non venia modo, ſed etiam licentia proſequebatur, tamq; inopem iuris patriam reddidit, quam antea promiſſis diuitem fecit. Sed neq; à regijs moribus habituq; degenerare deforme ducebat. Regnando biennium emenſus, defungitur.

QVO mortuo Kanutus fraternis ſuffragijs in regni faſtigiũ reuocatus, orientale bellum quod in adoleſcentia orſus, in exilio auſpicatus fuerat, accepto ſolio potius amplificandæ religionis, quàm explendę cupiditatis gratia totis viribus innouandum curabat, cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentum apprehendere cupiens. Nec ante manum ab incœpto retraxit, quàm Curorũ, Sembonumq;, ac Eſtonum funditus regna deleſſet. Deinde ſublato hoſte nuptias circunſpiciens, finitimaq; coniugia obſcura ac dignitate ſua minora reputans, præfecti Flandriæ Roberti filiam Ethlam in matrimonium aduocauit, ex qua filius ei Carolus obuenit. Cumq; magnatum inſolentia ſolutos hebetatosq; priſci iuris neruos aſpiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrij moris diſciplinã conniſus, probatioris iuſtitiæ cultum ſeueriſſimis edidit inſtitutis, contuſumq; & labentem æquitatis tenorem in priſtinum habitum reuocauit. Non ſanguini, non neceſſitudini, quo minus iuſte ſe gereret, indulgentiam habuit, nullius amicitiæ aut familiaritati impunitatem iniuriæ tribuit: ſed omnia antiquæ conſuetudinis momenta præcurrens, labefactatum iuris vinculum tenaciſſimo nexu aſtrinxit, ac paternæ ſeueritatis veſtigia ſolicitus vſurpauit, eoq; ſtudio grauiſſimas maiorum offenſas contraxit. Sacris decus ſuum reddebat. Sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis proſequebatur. Cumq; ab inerti & rudi populo parum iuſtam pontificibus venerationem haberi conſpiceret, ne tanti nominis potitores inter priuatos relinqueret, decreti circunſpectioris induſtria principum eis conſortionem indulſit, ipſisq; primum inter proceres locum perinde ac ducibus aſſignauit, autoritatem honore concilians. Prouidit enim ne tanti officij pondus æquo minor veneratio caperet, inq; ſumma religionis arce poſiti, infima cultus conditione vileſcerent. Nec ſolum pontificibus dignitatis incrementa donauit, ſed etiam priuatorum clericorum ordinem benigniſſimis decretis adornare ſtudebat. Nam quo cumulatiorem eis honorem redderet, literatorum controuerſias vulgaris fori conditione exemptas, ad eiuſdem profeſſionis iudicium relegabat. Iiſdem religionis reos obiecta repellere nequeuntes, pecuniaria mulcta puniendos permiſit. Quibus etiam in omnia quæ aduerſum diuina committerentur animaduerſionis arbitrium tradidit, cunctasq; huiuſce generis actiones ſacerdotali iudicio deſtinatas à publico foro ſecreuit, ne honore impares conditio æquaret. Quamobrem dignitati pondus adiecit, decusq; priuato faſtigio excelſius eorum reſpectui ineſſe voluit. Quo effectum eſt, vt Danorum nemini niſi regi aut pontificibus, eiq; qui potiſſimus regni ſucceſſor aduertitur, domeſticis quenquam liceat actionibus poſtulare. Idem populares adhuc ſacrorum rudes decimarum religioni aſſueſacere conabatur. Sed propoſiti irrita ſuaſio fuit: quippe maturitatem rerum capere nouelli cultus rudimenta nequibant. Interea Sueno Roſkildenſis templi ædificationem à Wilhelmo cœptam ſaxeo opere proſecutus, cum perfecto ſacello ſolas locandi pulpiti anguſtias, quo minus dedicatio peragеretur obſtare conſpiceret, condendi eius gratia Wilhelmi monumentum ſummouit, cineresq; mauſoleo erutos, eo loci vbi nunc acquieſcunt transferendos curauit. Nocte igitur quam dedicationis dies inſecuturus putabatur, ſacriſtæ ſomnium capienti quidam ſacerdotij inſignibus decoratus per quietem præcepit, Suenoni ſufficere diceret, quod in exædificando ſacrario Wilhelmi ſibi merita vendicaſſet, ac gloriæ ſuæ alieno labore partam arrogaſſet impenſam, ne cuius famam aucupatus fuiſſet, etiam cineres ſubmoueret, eoſq; à Kanuti regis corpore ſepararet. Cuius facti pœnas haud dubie ab ipſo violationis autore, niſi vitę eius ſanctitas obſtitiſſet, ex-

petendas

petendas fuisse: nunc vero in ipsas sacrarij partes ab eo conditas vlciscendum, seq; omnem operis eius molem funditus euersurum. Monuit quoq; ne quis suum de cætero tumulum attentare præsumeret, præfatus neminem qui cineres eius loco suo submouerit, impune laturum. Deinde baculo tectum impellere, totamq; operis molem diruere visus, somnij fidem ædis excidio comprobauit. Quippe sacrarium repente ab imis fundamentorum sedibus conuulsum excidit: adeoq; res visioni consentanea fuit, vt eodem temporis momento ruina somnij comes incederet, nocturnaq; vnius opinio omniũ oculis interdiu subiecta claresceret. Tantum autem rei miraculum extitit, vt ne collapsum quidem sacrarium custodem oppresserit. Nam neq; petrarum pondere quæ vndiq; congerebantur elisus, neq; vlla collapsæ molis importunitate quassatus, tutum quietis vsum habuit, quanquã cubile eius cadenti materiæ contiguum fuerit. Attoniti fragore ciues, ruinæ præsentis admiratione concurrunt, custodemq; excidio perisse creditum, medijs lapidum coagmentis incolumem egredi cernunt. Quæ res omnium in eum oculos religiosa vulgi admiratione conuertit, incertum vtrum templi lapsus an sacristæ salus plus visentibus stuporis attulerit. Nec paruulum visioni autor eius ab imminenti lapidum mole defensus præbuit argumentum. Qui cum antistiti nocturna Wilhelmi mandata prompsisset, subridens præsul, nil se mirari inquit, vitæ eius seueritati fati habitum respondere: suæ nihilominus solicitudinis fore, collapsas ædificij partes reficere. Quamobrem diu postmodum intactus Wilhelmi tumulus mansit, donec nostris eum temporibus Hermannus maioris sacrarij præses, Arnfastusq; scholæ ministerio functus, conniuente Isaac ruralis sacerdotij præposito, parabilem magis & inter cæteros cultissimum aduertentes Ascerianæ sepulturæ gratia aperiri iusserunt. Porrò fossa ad solidum humo, incorruptam antistitis togam inter adesa solo ossa reperiunt. Quibus sublatis, tanta fragrantiæ vis sine vllo autore ad circumstantium nares veluti è beato quodam vnguentorũ fonte manauit, vt nemo cœlo potitum ambigeret, cuius cineres tam mira terrestrium odorum suauitas perfudisset. Ipsas vero contrectantium manus tanta odoramen ti pertinacia astrinxit, vt ipsum triduo balneis ac lauacris attentatum abolere nequiuerint. Nec tamen sanctitatem cinerum, vt decuit, venerati, in extremam eos monumenti partem applicandos curabant. Sed neq; præsumptioni impunitas affuit. Siquidem sacrilegi consilij autores pestiferum audaciæ suæ exitum experti sunt, tantumq; quisq; supplicij retulit, quantum violandi busti sententiæ impendit. Hermannus nanq; sub Absolone sacerdotali concilio assidens, sacrũ naribus ignem excepit, cuius vi non solum corporis firmitate, sed etiam vocis officio spoliatus, elinguis ac mutus ante triduum grassante latius ardore decessit, dignus ea corporis parte puniri, qua diuinam ingratus fragrantiam hauserat. Nec leuiorem Arnfastus excessum habuit: qui cum impotentium neruorum hebetudini mederi vellet, potione per incuriam sumpta, quo salutem conciliare debuerat, languorem instruxit. Sed & rupti tandem iocinoris partes frustatim egestas vomitu protulit, quas à medico pelui exceptas, maximus pontifex Absolon dum ad visendũ eum humanitatis officio venisset, aspexit. Quo præsente æger hic se ob violatos Wilhelmi cineres perpeti protestatus, manifestas neglecti imperij eius pœnas pependisse dicebat, seq; sua cum tota re familiari religioni pollicitus, trimestri languore habito per summam animi pœnitentiam expirauit. Miserandos duorum exitus tertius temeritatis autor aspiciens, seq; similibus supplicijs propinquum veritus, fati inclementiam pietatis officio præcucurrit. Nam in æde Mariæ magno rei familiaris impendio sacrarum virginum conuictum instituit, eisq; quoad vixit pudicitiæ disciplinam ingenerauit. Nec tamen omnem prorsus vindictam effugit, diutino nanq; vitiati pulmonis languore consumptus interijt. ita primo fati celeritate correpto, reliquos à diuersis corporis partibus profecta pestis tarditate ad vltimam tabem redactos absumpsit. Igitur tantum vnusquisq; pœnæ sumebat, quantum in violanda antistitis sepultura auctorem egerat. Quia enim salubritatem suam prudentiæ munimento tueri noluerunt, cladem culpæ præcipitio contraxerunt. Ne autem Sueno promissam templi refectionẽ negligentius exe-

Wilhelmi reliquiarum odor.

Vindicta violati sepulchri.

qui videretur, cœptam Roskildensis sacrarij fabricam ad finem vsq; perduxit. Cuius excolendi gratia coronam arte, impensaq; operosissime elaboratam, in eius ornamentum appendit, existimans regias opes potius sacrorum splendori, quàm humanæ auaritiæ seruire oportere. Eginus quoq; hisdem fermè temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum à se opus explicuit. Quibus rex dedicari iussis, mirificam dotis nomine munificentiam erogauit. Nam in æde Laurentiana annua cantorum stipendia pontificis subsidio fultus, instituit. Ipse enim partim ex fisco suo, regisq; latifundijs, partim antistes ex ante collatis templo beneficijs quotidianos eorum sumptus exhibuit, tantaq; inter ipsos religiosi certaminis alacritas fuit, vt vter in deum venerabilior fuerit, incertum extiterit. Prima itaq; dedicationis die rex solenniter altaria veneratus, quartam regij numismatis, quartam suæ in ciues exactionis, quartam æstiui census portionem ei, qui pro tempore loci antistes extiterit, muneris loco perpetuo iure possidendam concessit. Nec parcius priuata clericorum iura tutatus, ab eis qui sacrarij rus excolunt vniuersum penè regiæ pensionis ius ascriptis chori ministris deferendum curauit. Cæterum detractæ expeditionis pœnas, ac violatæ pacis vindictam, eorumq; qui propinquis vacui decessissent hæreditates, regij duntaxat iuris esse voluit. Itaq; non minorem in ædendis templorum priuilegijs, quàm præstandis beneficijs autorem egit. Et vt legibus suis æternitatem conciliaret, eas conuellere conaturos antistitum execrationi subiecit. Cuius edicti postmodum à multis temere pertentati, vetus adhuc ratio perseuerat. Rex vero quum in omnibus sancte se industrieq; gessisset, præcipue religionis charitate conspicuum præbuit, nec vnquam remotos ab exactissimo eius cultu oculos habuit. Qui cum fratrum suorum turbam iuueniliter intemperantem patriæ admodum onustam videret, largis vberibusq; stipendijs alitam, vno duntaxat Olauo Slesuici partibus præsidente in clientelam assumpsit, ac publicum pondus priuato leuauit impendio. Tandem Danorum nomen armis in desidiam cadentibus à paterni auunculi temporibus obrutum, animaduertendi nouandarum rerum cupido subrepsit. Vtq; eius animum certius repræsentaret, non contentus studia sua orientalibus decorasse victorijs, Angliam infelicitate amissam hæreditatis duxit nomine repetendam. Recolebat enim bellicam maiorum gloriam, cumq; opibus imperij fines, nullo magis quàm Anglicis creuisse titulis, maioremq; eis ex vnius insulæ, quàm totius orientis spolijs incessisse splendorem. A quorum imitatione deficere stolidi ac degeneris animi esse, satiusq; regno carere quam inter paruulæ telluris angustias inclusum maiestatis vsum habere. Vt ergo negociorum conformitate maiorum fortitudini responderet, operamq; eorum studijs consentaneam ederet, atq; auiti nominis gloriam æquaret, omnium quæ paterna corrupisset inertia, refectionem suæ commendabat industriæ, parentemq; perosus, auum æmulatus est. Primum igitur occultum Olauo consilium prodit, eoq; idipsum hortante, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium assensio fuit. Sed quem rex sibi fraternæ charitatis vicissitudine respondere crediderat, latenter æmulum habebat, insidiosæq; eius adumbrationis ignarus, affectum referri sibi, quem ipse impenderet, æstimabat. Quem etsi prudentia secus monuit, sanctitas tamen malignam de fratre suspicionem referre prohibuit, ne consanguineam fidem temere damnare, inq; fraudis metu hostes ac necessarios iuxtà ponere videretur. Verũ Olauus affectatione regni pietatis erga germanum oblitus, perfidissimi pectoris habitum summa fidei simulatione tegebat, vulgatumq; regis propositũ non solum adulationibus fouit, sed etiam hortamentis instruxit, non quod potentissimum regnum ab eo recuperari posse speraret, sed vt imperatæ rei difficultatem in odium imperantis conuerteret. Enimuero fratris animum fastidiose æstimans, pijssimum eius amorem parricidali fraude pensabat. Nam quum eum quod neglectam antè seueritatem nouis legibus restituisset, ciuibus inuisum animaduerteret, quò odium eius cumulatius redderet, quod publice displiceret, priuatim exequi stimulabat. Et ne solus insidias volueret, lecta societate clandestinæ coniurationis cœtum instruxit. Nec frustra ingenium fuit. Quippe primores, quorum violentia regijs sanctionibus retusa fuerat,

A quibus fraterna charitate se quis coli credit, eos non raro solet æmulos habere pessimos.

parri-

parricidalis cum Olauo propositi consortium habuerunt. Kanutus vero omniũ animos gloriæ magis, quàm sceleri intentos existimans, imperata classe Lymici maris oris aduehitur, à quo breuissimus in oceanum transitus patet, quondam nauigijs peruius, nunc vero interiecta arenarum mole præclusus. Hic rex fraternũ diu præstolatus aduentum, nauigandi cunctatione exercitus alacritate est excussus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, veniendi moram in dies extraxit, commentumq; cassandæ expeditionis exagitans, alimenta perfidiæ mendaci impedimentorum simulatione quærebat, eò moram trahere cupiens, donec aut regem sine eo proficiscentem interim ipse regno priuaret, vel tarditate suspensum exercitum destitueret, rexq; vel desertorũ impunitate despicabilis, vel pœna cunctis inuisus euaderet. Ita & fratrem & dominum aduentus sui cunctatione ludificans, tam vafræ, tamq; insidiosæ rationis commento generosi ac fortis propositi molitionem subruere conabatur. Nec eum callida consilij ratio fefellit. Nam tota à rege classis fastidita eius expectatione defecit. Rerum enim quæ à fratre gerebantur ignarus, morantis aduentum sæpenumero mandatis exegerat, quum tandem de eius perfidia certior factus, classe præstolari iussa, Slesuicum lectissima manu festinatò contendit, ibiq; fratrem inopinatum & attonitum intercepit. Deinde productum, accusatumq;, nec obiecta valide propulsantem, perinde ac conuictũ, impotentemq; defensionis compediri à militibus iubet. Qui indebitã regio sanguini contumeliam suis manibus administrandam negabant. Cuius tanta apud ipsos veneratio fuit, vt ex eo ortos morte, quàm vinculis mulctare mallent, tolerabilius rati quod cõmunis conditio admittit, quã quod seruile suppliciũ exigit. Sed & gentis nostræ verecundia summã in vinculorum pœna turpitudinem reponere consueuit, hisq; affici omni fato tristius ducit, ingenuas mentes probroso, quam cruento supplicio punitiores existimans, tantoq; alterũ altero speciosius censens, quantum naturæ habitus à fortunæ vitio distare creditur. Mandatam militibus operam communis frater Ericus exequitur, plus iusti imperij quàm iniqui germani respectui tribuendum, nec sanguini parcendũ dum vitia puniuntur, existimans. quippe quem virtus defecerit, nullam stirpis reuerentiam obtinere, animiq; labe fœdum omnem generis infuscasse splendorẽ. Igitur nõ tam fratris nomen quàm parricidę propositum intuebatur. Adeò sanguinis precium euilescit, quum se moribus ignobilem fecerit. Post hæc rex Olauum catenis coërcitũ, nauigioq; in Flandriam relegatum, carcerali custodiæ mandandum curauit. Cuius captionẽ coniurati parum fama aut nuncio experti, quo callidius exercitũ soluerent, inertem regis moram absentiamq; causati, classem clandestino monitu circunuentam domos abire iusserunt. Quam rem si quis palàm exhortatus fuisset, publicatis bonis aut in exilium agi, aut capitali supplicio affici lege merebatur. Quam ob rem defectionis incentoribus tutissimum visum, vt sine vllo autore ipse sibi populus desertionis licentiam vendicaret, ne tam priuatum discessionis crimen quàm publicũ haberetur. Tantum autem apud improuidam multitudinis temeritatem insidiosa magnatum ratio valuit, quod plebs non minus eorum autoritate, quàm moræ tædio adducta, fidentissimam reuertendi libertatem acciperet. Cuius facti rex cognitione suscepta, dolorem prius, deinde lætitiam egit. Siquidem iniuriam in religionis habitum formauit, mulctæq; nomine primam exigendarum decimarũ occasionem corripuit, lætatus quod ei vtilissimam propositi rationem opportunitas conciliasset, suoq; dedecore sacrorũ decus instruere cupiens. Cumq; magnates Olauum quem sibi factionis ducem futurum sperauerant, à fratre interceptũ audissent, proposita fraude defecti, summam eius dissimulationem egerunt. Itaq; rex accersita postmodum concione, docet quantum Danicis armis militaris semper disciplina profuerit, maiorum imperijs à minoribus semper obtemperatum fuisse, regum autoritatem popularibus inniti suffragijs, principum famam nullo magis quàm militum fide creuisse, eorumq; nullius momenti imperium esse, si non plebeijs subsistat auxilijs. Sibi vero nuper ignotam regibus contumeliam obuenisse, inusitatæ defectionis autores hebetudinem audaciæ prętulisse, auiditate ocij speciosissimæ rei negocium subruisse. Adiecit quoq; quanta pecuniæ summa ob

Dum vitia puniuntur, nec ipsis sanguine coniunctis est parcendum.

impium desertionis crimen damnari meruerint, gubernatorum singulis quadra-
gena numûm talenta, terna remigum vnicuiq; mulctæ loco numeranda propo-
nens. Nemine collationem abnuente, promissa æris solutio est. Quo cognito re-
mittere se Kanutus illam exactionem, si sacerdotibus decimas erogare voluissent,
edixit. Tunc concio petita consulendi licentia, paulisper à rege deliberatura se-
cedit, an propositis satisfieri conditionibus oporteret: vtraq; exhibitu difficilis æ-
stimata. In soluendo nanq; ęre complures inopia afficiendos credebant. Decima-
rum vero pensionem omni æuo celebrandam, ęternam debitoribus infligere ser-
uitutem. Igitur quasi in tristium rerum contextu minus aspere delectum facturis,
acerbior visa cui comes diuturnitas affuisset. Nam cum altera se tantum, altera po
steros quoq; puniendos aduerterent, præsentem inopiam perpetuo muneri præ-
tulerunt. Itaq; temporum æstimatione facta, quò sibi tantum quàm pro posteris
pœnam crearent, culpam redimere præoptantes, semel ære, quàm semper liber-
tate defici maluerunt, iure elicitum, dedecore vacuum, persuasione extortum,
probro obnoxium rati. Quinetiam annuam alienis frugem dependere ignomi-
niæ, non religioni attinere censebant. A quibus quum rex deteriorem conditio-
nis partem approbari videret, simulata pecuniæ exactione, septentrionales Iutiæ
partes ingressus, Tostonem cognomine Peculatorem, eiusq; collegam Hortam
colligendæ pensionis quæstores instituit, mulctæ metu decimarum religionem
differere cupiens. Iisdem defectorum res æstimatis possessionum preciјs, intactas
dimittere iussum. Qui mandatum immitius ac iussi fuerant executi, iniqua ple-
bem exactione pulsabant. Quam rem æmuli regis in popularium concilio deplo-
rantes, calumniam mendacijs exaggerabant. Veris quoq; maiora fingentes, inui-
sos cunctis reddidere quæstores. Quippe militum opus non regis imperium iu-
dicabant, nec iubentis, sed iussi studium intuebantur. Quorum instinctu multi-
tudo quæstores adorta, communem iniuriam publica consternatione cohibuit:
magis quid fieret, quam quid fieri iussum esset inspiciens. Nec eorum cædibus sa-
tiata, in regem quoq; vesana prorupit. Qui impetum eius opportune sua ratus ab-
sentia declinandum, Slesuicum concessit, ibiq; coniugem cum filio constitutam si
res sinistre cessissent, perfugere in patriam iussit, nullum inter perfidos præsidium
habituram. Siquidem intempestiuum regno hæredem domesticorum arbitrio
relinquere verebatur. Igitur Wandali solam sibi in armis libertatē restare creden-
tes, fugæ eius perinde ac victores insultare cœperunt. Qui quum imminentibus
Iutis & vetera auxilia deficere cerneret, nec noua temporis angustiæ contrahi si-
nerent, quo tutior secessu foret, Fioniam petit, salutem insulæ præsidio quæsitu-
rus, vbi nihilominus indignam religiosissimo spiritu suo violentiam expertus est.
Hinc enim Iutis aucta sæuiendi fiducia, concitatam multitudinis temeritatem exa
cuit, hinc grassandi præsumpta libertas tristem regi procellam inflixit. Sanè popu-
lares pœnę metu cœptum omittere veriti, perseuerantiam sceleri exhibendam du
xerunt. Neq; enim bis læsum pœnam noxijs remissurum credebant. Ideoq; eius
exitium sitientes, ardentissimo odio sanctissimi viri necem petebant: ac veluti ve-
niæ desperatione compulsi, hostem tollere quam vltorē experiri maluerunt. Nec
suis eum finibus exegisse contenti, Fionia quoq; propellendum decernūt. Iamq;
rex accepto traiectionis nuncio, Sialandiam emigrare statuerat, cum Blacco qui-
dam primam ipsius familiaritatem adeptus, sed nihilominus eum occulte pero-
sus, simulatæ fidei consilio hortatur fugæ parcat, Othoniensis pagi præsidia expe-
tat, nec fœmineo more latebram circunspiciat: se interim plebis acta speculaturū,
blanditiasq; irę eius oppositurum promittit. Quod si plebis animum mitigare ne-
quisset, tanto antè id regi pronunciaturū, quantum fugæ occupandæ sat esset. Cō
silio obtemperatum est. Tunc Blacco omissa legatione, sinistris plebem monitis
palpitans, conciliandæ gratiæ loco, odium regi impensius struit. hortatur quam-
celerrime calumniæ autorē occupent, nec fugacem elabi permittant, oppressio-
num vindices tyrannum non regem fastidire commemorat: carere culpa, quod
honestatis æmulatione committitur: patriæ tutores perinde ac pietatis ministros
parricidio exui: priuatum abesse crimen vbi publicę libertatis vindicta peragitur.

Honestatis æmulatione cōmissum culpa caret.

Præte-

Præterea miserrimos cœpti irritos, compotes felicissimos fore. His atq; consentaneis modis solicitato in regis necem populo, aduersum immerentis caput funestos omnium conatus erexit, eaq; actione consternatā amentia plebem veluti furiali quadam face succendit, statimq; impetus creuit vbi hortatorē habere cœpit. Neq; enim temeritati eius constantiā suam obiecit, sed publicæ sese dementiæ autorem ascripsit. Igitur incitatior seditionis procella pestifera eius concione deferbuit, grauiorq; tempestatis incentorem nacti tumultus erupit. Inde reuersus pacatiorē populi animū nunciat: facile consternationis procellā acquiescere, si rex irā mutuò deponere, reisq; pœnam remittere voluisset. Quem rex fidum legationis ministrū ratus, regalis magnificentiæ conuiuio excipit, malignūq; suæ pietatis interpretē donis prosequitur. Vtrobiq; gratia perfidiæ habita est. Nam Blacco alterna partes vice subiens corrupto legationis officio, pro mediatore proditorē agere cœpit, atq; ex speculatore sceleris hortator euasit, sinistre regis, falso plebis animū interpretatus. Ita pellacis viri mendaciū legationis titulo inuolutū, regem pariter ac populū fefellit, hunc ne imminentē vitaret, illū ne parceret expectanti. Eundē die postera rex prioribus paria pollicentē ad speculanda seditionis acta dimittit, communemq; hostem inter se & vulgum creandæ pacis autorē assumpsit. Nec solita legato perfidia defuit: cuius pestiferis monitis instincta plebs vehemētius aduersum regis caput consternationē destrinxit. Kanutus interim quotidianis sacrorū solennibus assuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem sacram pro se deprecaturus accedit. Quippe precibus deum, quàm hostē armis ne quid charitati detraheret, aggredi præoptauit. vbi dum religioni vacando, officia sanctitatis exequitur, consternatæ multitudinis corona armis sacrariū clausit. Quotquot ergo ex militibus hostem præcurrere poterant, periculi consortiū affectantes, regē petebant, eius in seipsos discrimen transfundere cupientes. Cumq; salutem secessu consequi possent, periculū præsentia quæsierunt, morteq; clari quàm fuga tuti fieri maluerunt. Quanta porrò humanitate clientelā hanc abundasse credemus, quę ne infelicē domini fortunā desereret, periculo sese quod vitare licebat opposuit, inq; magna fugiendi copia salutem regis quàm suam tueri satius duxit? Benedictus quoq; fraternitatis nexū fide imitatus, in templo cum fratre commori destinauerat. Ericus vero seorsum ab hoste conclusus cum solus multitudinem sustinere nequiret, per medios hostiū globos ferro secessum molitus erupit. Tunc nemine religiosæ pacis domiciliū violenter irrumpere præsumente, primus Blacco cunctantibus cæteris ferro valuas petiuit, ductuq; suo eandem cunctis licentiam tribuit. Ita se non sacrilegij modo, sed etiam publici parricidij ducem autoremq; exhibuit. Quod videns plebs concitato seditionis motu templū aggreditur, eoq; irruptione facta diuinos lares, ac sanctissima penetralia sacrilega tempestate fœdauit. Verū Blacco in ipso quem irruperat aditu trucidatus, datis parricidij piaculis, violati sacrarij pœnas pepēdit: mors eius interfectoris exitu vindicata est. Itaq; alterius fato scelus, alterius pietas causam præbuit. Crediderim tunc pium cruorē parricidali permixtū separatis fluxisse meatibus, atq; sine vlla riuulorum communione hinc sacrū in scelestū sanguinē diuiduis alueis incessisse. Benedictus liminibus irruptorē excipiens, dum foribus acrius propugnat occiditur. Rex ipse inter cruentos imminentis violentiæ strepitus fiducia conscientiæ eundē mentis habitū tenuit: neq; religioni parcius quā si periculū abesset, vacauit, ne plus ab eo timoris quàm constantiæ viribus indulgeretur. Sed ne extrema quidē eius hora sanctitatis studio vacua fuit. Nam cum parietē vndiq; à popularibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoq; propinquā sibi necem instare animaduerteret, accersito sacerdoti factorū arcana confessus, per summā mœroris acerbitatem præteritæ vitæ culpas absoluit, præmiūq; sibi pœnitentiæ salubritate conciuit. Tantum enim in innocentia sua fiduciæ reposuerat, vt mortē non periculo oppressus refugere, sed metu vacuus appetere videretur. Quinetiā propassis vtrinq; brachijs ante aram fati securus occubuit: vbi dum victimæ more prostratus percussorē expectat, immissæ per fenestrā lanceæ mortifico ictu cōfossus, pium mortis sacrificiū edidit, profusoq; militum sanguine, suum ad vltimū erogauit. Enimuero crebris vndiq; *S. Kanuti interitus.*

telis petitus, corpus immobile tenuit, nec ante loco quo cubabat excessit, quàm feretro mandaretur extinctus. Ex cuius sanctissimis vulneribus plus gloriæ quàm cruoris effluxit: quippe præsentis vitæ exitu initium melioris accepit, hostili iudicio punitus, diuino seruatus. Felix eorum parricidium, qui quem terrestrium virtutum orbe exemerant, cœlestium vsibus applicabant, caducaq; & fragili potentia spoliatum, solidæ atq; æternæ felicitatis compotem statuerunt. Sed & clandestina eius virtus perlucidis postmodum experimentis enituit. Hæc audiens regina patriã cum filio impubere repetit, geminis post se relictis filiabus, ex quibus Ingerthia Folconi Sueticæ gentis nobilissimo nupta, Benedictũ, Kanutumq; filios habuit, hisdemq; mediantibus, Birgerũ qui & nunc extat Suetiæ ducem cum fratribus suis nepotem accepit: verum ex Ceciliæ matrimonio Ericus Gothorũ præfectus Kanutum cum Carolo procreauit. Ex quibus generosissimarum imaginũ numerosa posteritas clara propinquitatis serie cohærens emersit. At populus perempto rege exultans, quod scelus deflere debuerat, insultatione prosequi voluptatis loco reputabat. Qui cum parricidio pietatis causam prætexeret, idq; tyrannicidij nomine coloraret, militem suum Deus mercede fraudari non passus, arcanam sanctissimi viri innocentiam manifestis publicauit indicijs, eximioq; vitæ eius splendore etiam clara mortis ornamenta concessit. Sanè ad coarguendam parricidarum malitiam puniti merita miraculosis prodidit argumentis, ignotãq; vulgo virtutem mirifico rerum fulgore detexit. Quorum plebs admiratione perculsa virtutis inuidiam egit, conspicuamq; signorum experientiam diu nequicquam infuscare tentauit. Veteris nanq; inuidiæ fremitu, ac pristinis odij viribus pertinacius excandescens, adduci non poterat, vt diuinis honoribus coleret, quem ob scelus à se interfectum putaret, rem cœlitus declaratam humanis argumentis abnegare conando. Quanquam enim damnatos à se mores cœlesti iudicio comprobatos videret, ad dissimulandam tamen, occultandamq; miraculorum fidem iustam cędis causam fingebat, firmamq; facti tuitionem retinens, sententiæ suę perseuerantissima propugnatrix existere non erubuit. Nec vita regem spoliasse contenta, etiam fati laudibus exuere conabatur, cuius lucem extinxerat, famã quoq; sepelire connisa. Sed humanis tenebris diuinus splendor inuolui nõ poterat. Quippe miraculorum nitor dubietatis caliginem clara rerum luce pellebat. Nam sanctitatis eius medela varias imbecillitatum affectiones remediorũ salubritate prosecuta est. Cumq; obtrectantium liuor crebrescentibus signis virtuti cedere cogeretur, nec fidem vlterius frustrari quiuisset, in facti tamẽ defensione persistens, sanctitati quidem assensit, sed eam non tam ex præteritæ vitæ meritis quàm vltimi temporis pœnitentia profectam astruxit. Ita & iustam facto causam prætexuit, & vita cassum honore donauit. Siquidem dignè regem perisse, sed pium lachrymis euasisse dicebat, intentionem eius auaritiæ quàm religioni propiorẽ existimans. Cuius erroris non paruas postmodum pœnas pependit. Sed & posteri paternam redolentes inuidiam, sanctitatis eius formam non moribus, sed lachrymis imputant, præsentiq; incredulitati præterito sese errori implicant. Neq; adduci possunt, vt ipsius beatitudinem deposito odio syncere æstiment. Verum sacra eius oppidulo orta toto penè terrarum orbe fulserunt, cultusq; ipsius primum à ciuibus exceptus, paulatim in commune prorepsit. Cuius tam vitæ quàm miraculorum virtutem priuatim Othoniensibus venerandam, publica eam religio consecrauit. Sed & cœlestem eius spiritum ad hoc vsq; tempus felix signorum fortuna prosequitur. Hinc est quod Kanutus diuini iam animi immortalitate potitus, vt terrestribus patriam patrocinijs attollere studuit, ita cœlestibus protegere non desistit: ideoq; sanctitas eius gloriæ & celebritatis fructu opulentissima, splendidũ in fastis locum obtinet. Quinetiam salutares effectus suos quotidianis administrat indicijs, malitiamq; patriæ, beneficijs pensat. Nam virtutum eius insignibus, omnis ætas Danica gloriatur. Talibus illustrationis radijs sanctorum fatis claritas erogatur, cum cœlesti beneficio mortalis liuor opponitur.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI VNDECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIÆ DANORVM LIBER DVODECIMVS.



NTERFECTO Kanuto, Iuti iniquæ societatis pertinacia singulorem Olaui gratiam amplectentes, creari eum regem alacerrimis petiuere suffragijs: hunc sibi plurimum gratiæ relaturũ sperantes, cui tanto regnum discrimine quęsiuissent. Neq; eius fratribus hunc honorem eximio Kanuti amore suspectis, erogandũ duxerunt. Igitur pecunia pacta, Nicolaum communem tam præteriti quàm futuri regis germanum, vadem pro eius redemptione dederunt, receptoq; regnum imponunt. Nec paruum Nicolaus fraternæ charitatis specimen edidit: siquidem fraternas induere catenas, suisq; vinculis germano regnum emere non dubitauit. Quod audiens Ericus, contumeliæ memor quam ei communis fratris iussu inflixerat, vltionis metu cum coniuge Botilda quæ Vluoni Gallitiano ex filio Thrugoto neptis obuenerat, Suetiam petiuit. Dani vero collato certatim ære pro sponsoris reditu, pactam creditori pecuniam numerarunt. Quem Flandrensi custodia liberatum, infesta parricidis fortuna veluti cladem aliquam nostrorum abundantiæ ac fertilitati iniecit. Nam cum Dani noui regis initijs applaudentes pristinæ ruinæ procacius insultarent, criminosis semper infensa diuinitas ne diu scelus impunitate floreret, petulantiam penuria rependere voluit, communiq; inopia publici parricidij victa exegit piacula. Vt enim non in singulos modo sed in vniuersos animaduerteret, summa aëris intemperantia annorum quibus Kanutus regnum gesserat numerum adæquauit, cœlestiq; robore humana vi maiorem edidit vltionem. Quippe verni æstiuiq; temporis feruore satum omne coaruit, autumnale vero adeò pluuium fuit, vt siquid locorum humilitate palustriue madore alitum succreuisset, perseueranti imbrium inundatione decideret. quanquam contrarium cœli habitum humanæ commoditatis ratio flagitasset. Igitur opportuno solstitium humore caruit, eundemq; sine modo profusum siccum amans sextilis excepit. Tunc planè camporũ facies cœlestibus imbribus inundata, late patentis stagni speciem prębere conspecta est, ita quod æstas ægre genuit, autumnus oppressit: tantaq; temporum intemperies extitit, vt nec imber æstum leniret, nec æstus imbris illuuiem temperaret. Quinetiam agrestes aquis campos tegentibus, supernantia spicarum capita demetentes nauiculis excipiebant, ac deinde putres aristarum reliquias fornacibus igni percalefactis exiccandas mandabant, sicq; eas molæ subijcientes, quia panem præstare non poterant, in vsum pultis vertebant. Quamobrem tanta ciborum penuria incessit, vt maxima populi pars alimentorum inops inedia consumeretur. Ea res locupletes inopia, pauperes morte mulctauit: maioresq; ære, minores spiritu spoliauit. Nam diuitum populus non suppetentibus alimentis, auro argentoq; salutarẽ comparauit impensam: pauperũ vero gregẽ tam census quàm dapis inopẽ horrida passim fames absumpsit. Rex ipse ad vltimã tabem redactus, plurima frugę latifundia permutabat, agrisq; vænire iussis, alimenta possessionũ precijs comparabat. Nobilibus in eundẽ vsum ingenuitatis insignia erogare, rubori non fuit. Enimuero abunde seges finitimis erat, vt priuata gentis, non publica terrarum vltio videretur. Quæ tam dira clades conuictũ populi animũ sanctitatẽ, quam antea detrectauerat, fateri coëgit: deq; celsitudinis eius contemptoribus veneratores effecit. Sanè tam euidens pœna, alijs fruge abundantibus, Danis priuatim ingruens, & parricidarũ noxã, & perempti innocentiã, liquidò argumentata est. Hanc pestẽ Sueno pontifex, cuius summa apud Danos autoritas erat, populo parricidij pœnitere permonito incessurã prædixit. Quippe in plebẽ pius, in deũ venerabilis habebatur, religioneq; attentiore cura, cõciones præstantiore facundia celebrabat: ita fauore omniũ occupato, arcem inter nostros autoritatis, atq; eloquentiæ fasti-

Multi fortunæ tenuioris homines in Dania fame moriuntur.

gium possidebat. Subiectorũ mores, non solum dictis, sed etiam serenissimis ope-
rũ informabat exemplis, nec voce quam mente concinnior fuit. Idẽ perfecta tri-
nitatis æde, in exædificando eius ambitu Kanutum religiosi operis sociũ habuit,
nec minorẽ in extruendis Mariæ sacrarijs operam gessit. Quippe vnum in vrbe,
alterũ Ryngstiadis enixe molitus, tertiũ Michaël Slaglosæ condidit. Adeò se san-
ctorũ penetralium singulari cultu flagrare monstrauit. Nec domestica sanctitate
contentus, augmentum eius foris petere arrepto peregrinandi labore constituit.
Cumq; Hierosolymam proficiscens Byzantiũ peruenisset, contracta varij gene-
ris ornamenta cum sacrorũ cinerum reliquijs in necessarios vsus domestici tem-
pli remittenda curauit. Sed cuius Græcia pietatẽ vidit, mortem Rhodos aspexit.
Iisdem ferè temporibus absumpto Richaldo, Ascerus morũ generisq; splendore
eximius Lundensi potitur sacerdotio. Olauus cum bis penè lustrũ regnando con-
didisset, inter continuas rei familiaris angustias, nihil regali magnificentia dignũ
exequi poterat. Sed & finitimi facto paupertatis eius contemptu, famelicũ ferro
incessere ruboris loco duxerunt, rati inediã armis obrui non oportere, neq; diui-
nitus afflictũ humanitus premi, aut cœlestiũ vindictam mortalium viribus exagi-
tari. Cui enim inuidiosum existeret regnũ, contemptissima tot annis inopia pro-
fligatũ? Cum rex diuinum natalem celebrans, pane in domo non suppetente ieiu-
nos circunquaq; penates aspiceret, erubescenda mensarũ inopia magnopere con
fusus, obducto manibus capite suffusoq; lachrymis vultu, per summã animi ægri-
tudinẽ temporis difficultatem gemitu prosecutus est. Sanè tantulã dapem tot cõ-
uiuis apponi defleuit, contemptissimã famem honoratissimæ lucis ignominiã iu-
dicans. Qui mihi alienã specie, suam re vera deplorasse videtur inopiam. Deinde
supplicatione habita, superna contuitus autorẽ omnium deum vt si quid iræ ad-
uersus populũ concepisset, suo nõ eius periculo satiaret orauit, infelicissimũ patrię
statum, difficilimũ temporis habitum æstimans. Quippe tam inops epularũ con-
uiuiũ quo famem instruere potius quam pellere videretur, principũ oculis subij-
cere erubescebat. Nec difficiles numinis aures habuit: siquidẽ celerem fati viam
obtinuit, sibiq; mortẽ, salutẽ patriæ, si qua modo parricidis virtus inest, pia prece
cõciuit, ingenuoq; viuendi pudore maximæ cladis pœnã auertit. Itaq; memoriæ
eius speciosius deposita vita quã gesta ascribi potest, qui fatũ patrię finiẽdi spiritus
causam habuit. Porrò quantũ charitatis erga suos cordi insitũ haberet aperuit, cũ
& eorũ mala proprio capite luere vellet, & cõmune periculũ ad se solũ redundare
deposceret. Nempe quia suã pro ciuiũ salute deuouit, pij animi titulo fraudandus
non est. Fortuna siquidẽ famem cum autore suo pari funere extulit, inediamq; sa-
tietate mutauit. Huic Ericus natu proximus è Suetia reuocatus, magno omnium
fauore sufficitur. Huius ætas periclitanti populo labentis annonæ subsidia repara-
uit, segesq; tempestiui imbris beneficio visitata conualuit. Nã regnante eo agrorũ
habitus ad tantam vbertatẽ excessit, vt singuli cuiuslibet annonæ modij totidem
denarijs permutarentur. Sed & continuis regni ipsius annis eadẽ agris vbertas in-
cessit. Quo euenit, vt non solũ ex morũ, sed etiam temporũ placidissimo vsu, boni
cognomen acciperet. Tunc planè penuriæ copia, inopiæ successit abundantia.
Huius viri virtutes summatim cognoscere, tædio nõ sit. Nam præter ingentia ani-
mi decora, singularibus naturæ incrementis euectus, admirabili corporis magni-
tudine eò proceritatis excesserat, vt cæterorum vertices humeris superaret: nec
longitudini inconcinna soliditas fuit, vt totam eius compagem exactissimo natu-
ræ ingenio excultam elaboratãq; putares, quæ copori granditate conspicuo con-
sentaneum virium habitum conciliauit. Igitur vt corpore nullum, ita nec robore
parem habuit, cum staturę laude egregia quoq; vigoris ornamenta sortitus. Hastę
aut lapidis iactu sedens stantes vincebat: neq; illi situs quo minus fortitudinis suæ
experientiã ederet officere potuit. Eodem corporis situ ex robustissimis duos lu-
cta aggrediebatur, dumq; alterum attrectaret, alterũ genibus compressum vrge-
bat. nec ante destitit, quàm prius hunc, deinde illũ pedibus subijciendo, amborũ
manus post terga vinciret. Nec minori robore funiculorum certamen exhibuit.
quippe vnum dextra, alterũ sinistra, continens eorũ extrema quatuor præstanti-
bus

bus robore ex aduerso distrahenda commisit. Quibus eum nequicquam sede sua detrahere laborantibus, ipse funem vtrinq; modo dextra, modo læua corripiens, ingenti fortitudine effecit, vt aut tenentibus restim excuteret, aut eosdẽ ad se magnopere renitentes appelleret, funemq; ducere nequeuntes sequi cogeret. Eidẽ quoq; speciosissimus vocis habitus fuit. Siquidem conciones non solum præstanti facundia, sed etiam tanta pronunciationis amplitudine celebrabat, vt in actionibus non solum à præsentibus, sed etiã à procul positis liquidò exaudiretur. Prætereà ad conciliandam sibi popularium beneuolentiã in extrema actionum suarum parte mandati loco subnectere consueuerat, vt viri coniuges suas ac liberos, necnon & seruos cum primum domos redissent, sub eius titulo consalutationis officio prosequerentur, fore se cuiq; illius seruatorem promittens, communemq; cunctis in exhibendo æquitatis cultu, debitorem affirmans. Verum hunc corporis eius animiq; fulgorem, sola libidinis vis tetris intemperantiæ maculis obscurabat. Siquidem coniugalis copulæ tædio Veneris vsum pellicum cubiculis intentum habuit. quanquam ei fortuna vxorem forma ac moribus conspicuam sociasset. Nec defuit Botildæ tolerabunda mens ad insolentiam mariti sustinendã. Puellas siquidẽ quas ab eo adamari persenserat, maternæ dilectionis officijs prosequebatur, easq; quo promptius mariti studijs indulgeret, quo ad vixit inter pedissequas habuit. Quarum vt formam quoq; concinniorem efficeret, sæpenumero capitis earum cultum proprijs manibus exhibebat. Cumq; abunde foret iram abiecisse, addidit charitatem, & quia sua specie non potuit, aliena marito placere voluit, viriq; in eis affectum colere, quam læsionis suæ vindictam agere præoptauit, ne clarissimum ducem turpitudinis reum ageret. Etenim amoris sui raptrices officijs quam odijs insequi speciosius duxit. Itaq; non solum mariti flagitium dissimulatione texit, sed etiã absq; respectu pellicatus odium merentibus, gratiã erogare sustinuit, veneratione contemptũ, obsequijs iniuriam pensans, eoq; facto clarissimũ muliebris patientiæ exemplum præbuit. Quinetiã singulari moderationis beneficio posteritati insignem nominis sui memoriã commendauit. Fuere Erico filij, Haraldus, Kanutus, & Ericus: sed primus concubina, secundus matrimonio, tertius adulterio ortus proditur, nec mãsuetudinis spiritus regis fortitudini defuit, qui vt crudelitatis alienus, ita socordia vacuus mediũ inter desidiam ferociamq; temperamentũ teneret. Eiusdem quoq; seueritas benignissime popularibus affuit: ne enim potentum auaritia æquitatis vinculum labefactaret, petulantiaq; iuris hebetudinem pareret, insolentiæ rigorem opposuit, & quo plus à peruersis loco destitit, hoc magis per imperium nocuit. Quippe cum à popularium oppressoribus parum per absentiam timeretur, eosdem subita satellitũ manu interceptos suspendio consumendos curauit. Quo facto quid aliud quàm iniuriæ pondus arborea lance pensauit? Quamobrem maioribus formidolosus, minoribus percharus euasit, cum hos paterna indulgentia, illos regia seueritate insequeretur. Filias quoq; complures ex concubinatu habuit, quarum vnam Haquino cuidam Beronianæ necis vltionem pollicito, præmij nomine nuptum dedit: frater siquidem Erici Bero Holsatijs Dytmersisq; subactis, eo loci vbi Wermundi filium Vffonem, cum duobus Saxonicæ gentis lectissimis manum duelli nomine conseruisse proditum est, munitionem inhibendæ defectionis causa molitus, vallo fossaq; insulam cinxit. Cuius dominationem popularium quidam priuatim perosus, concionantis latus hasta transfixit. Ea tempestate Sclauorum insolentia diu Danicæ rei miserijs alita, quippe magis ocijs Olaui prouecta, quàm vllis eius negocijs retusa fuerat, piratica nostros acerrime lacessebat. Sed & Autonem quendam splendidissimo loco natum, Falstriam è Sialandia petentem, moriq; quàm intercipi præoptantem occidit. Enimuero ingenita Danico sanguini virtus, captiuitatis sortem omni facto tristiorem existimat. Quam rem Skialmo candidus, frater hic Autonis erat, in celeberrimis Danorum concilijs querelarum frequentia prosecutus extudit, vt autoritate eius motum vulgus, vnius necem omnium manu vlciscendam decerneret. Adeò quippe regia maiestas popularem euexerat, vt ei decernendarum expeditionũ ius esset, armisq; publicis, non imperium principis, sed plebis arbitrium

Clarũ muliebris patientiæ exemplum.

præsideret. Præterea Alli & Herri Scaniæ oriundi, sed eius vſum facinoribus demeriti, Iulinum certiſſimum Danorum profugium proſcriptorum titulo petiuerunt. Cuius enixe negocia conſectantes, maritimisq́; patriam latrocinijs inceſſentes, rem Danicam atrocius profligare cœperunt. Tunc Danica iuuentus Iulinum adorta, fractos obſidione ciues, quotquot intra mœnia piratas habebant, cum pecunia pactionis nomine præbere coëgit. Quibus noſtri in poteſtatem acceptis, læſæ patriæ pœnas crudeliſſima mortis ratione expetendas duxerunt. Nam quo violentiore eos morte conſumerent, reuinctis poſt terga manibus palis primum affigendos curabant, deinde ventrium caua cultro rimati, nudatis extis primaq́; viſcerum parte protracta, cætera ſtipitibus explicabant, nec ante ſupplicium remiſerunt, quàm tortos extis funditus aluo egeſtis, horridæ rapacitatis ſpiritum profundere coëgiſſent. Quod ſpectaculum vt ſpecie triſte, ita re noſtris perquam vtile extitit. Non ſolum enim reis pœnam inflixit, ſed etiam cæteros conſimilem cruciatus cauſam vitare permonuit. Itaque non minori viſentibus documento quàm afflictis ſupplicio fuit. Nec ſemel quidem Ericus Sclauici roboris amplitudinem preſſit, & neruos debilitauit, ſed iterum ac tertio effrenata gentis illius ingenia tanto tempore retudit, vt nulla eum vlterius piratici æſtus procella pulſaret. Interea defuncto Egino Aſcerus clariſſimo inter Iutos loco natus, Lundenſe ſacerdotium ſumpſit. Fortè autem Hamburgenſis antiſtes ob inanes & falſas ſuſpiciones Ericum execratione mulctandum cenſuerat. Quod veritus rex, appellatione ſententiam præcucurrit, Romamq́; e veſtigio petiuit: vbi cauſæ ſuæ examine diligentius habito, pontificis accuſationem potenter repulit, cunctisq́; defenſionis partibus a actore ſuperior redijt. Nec contentus efficaciſſimum cauſæ dictionis ſuæ propugnatorem egiſſe, aduerſariæ partis odio penetralium ſacrorum decus externo ſacerdotio ſubiectum habere paſſus nō eſt. Quamobrem Romam regreſſus, tum ſe, tum etiam patriam ac domeſtica ſacra Saxonica prælatione liberari petiuit, ne religionis ratione exteris admodum obſequi cogeretur, aut eius diſciplinam ab alienigenis petere neceſſe haberet. Nec difficilem curiæ conſenſum habuit. Quæ ne clariſſimum virum repulſa afficeret, tum dignitatis, tum etiā fatigationis eius intuitu mota, petitioni annuit, ſeq́; regnum ipſius ſummi ſacerdotij inſignibus adornaturam ſpopondit, atq́; ea promiſſorum ſpe regem à ſe exhilaratum dimiſit. Sed triſtioris fortunæ quod ſequitur. Reuerſus nanque Ericus cum more regio domi in propatulo cœnitaret, inter alios quendam muſicæ rationis profeſſorem adeſſe contigit. Qui cum multa ſuper artis ſuæ laudibus diſputaſſet, inter cætera quoq́; ſonorum modis homines in amentiam, furoremq́; pertrahi poſſe firmabat. Quinetiam tantas fidibus vires ineſſe dicebat, vt perceptis earum modulationibus aſtantes mente conſtaturos negaret. Cumq́; an eiuſmodi vſu calleret interrogatus, peritiam fateretur, tum precibus regis, tum etiam minis effectum præſentare compellitur. Qui cum nec vecordiæ metu, nec periculi prædictione imperantem auertere potuiſſet, ne furori nocendi materia ſuppeteret, primum æde armis vacuefacta, complures extra auditum citharæ in ambitu collocandos curauit, oriente veſaniæ ſtrepitu fores irrumpere, ereptamq́; manibus ſuis citharam capiti illidere iuſſos, ne vlterior eius modulatio ſuperuenientes quoque mente captos efficeret. Monuit quoque præſtò eſſe qui furentium veſaniæ valenter occurrerent, ne lymphantes dementia in rixam verſa, mutuis ſeipſos viribus interimerent. Obtemperatum conſilio eſt. Igitur armis domo egeſtis, clauſtrorumq́; cuſtodia obſeratis, fidibus operam dare exorſus, inuſitatæ ſeueritatis muſam edidit: cuius prima ſpecie præſentes veluti mœſtitia ac ſtupore compleuit. Qui poſtmodum ad petulantiorem mentis ſtatum vegetioribus lyræ ſonis adducti, iocabundis corporum motibus geſtiendo, dolorem plauſu permutare cœperunt: poſtremo ad rabiem & temeritatem vſque modis acrioribus incitati, captum amentiæ ſpiritum clamoribus prodiderunt. Ita animorum habitus, modorum varietas inflectebat. Igitur qui in atrio melodiæ expertes conſtiterant, regem cum admiſſis dementire cognoſcunt, irruptaq́; æde furentem complexi, comprehenſum continere nequibant: quippe nimio captu furoris inſtinctus, eorum ſe

Citharœdus inſignis, affectus hominū pro voto inflectens.

rum ſe valide complexibus eruebat. Naturæ ſiquidē eius vires etiam rabies cumulabat. Victo itaq; colluctantium robore ꝓcurſum nactus, cōuulſis regię foribus, arreptoq́; enſe, quatuor militū continendi eius gratia propius accedentiū necē peregit. Ad vltimum puluinariū mole quæ vndiq; à ſatellitibus congerebantur, obrutus, magno cum omniū periculo comprehenditur: vbi verò mente cōſtitit: læſæ primū militiæ iuſta ꝓſoluit: vt autē acrioribus expiationis modis pœnitentiā ęderet, redimendæ noxę gratia, religioſæ peregrinationis propoſitū amplexatus eſt, Iudæamq́; diuinæ viſitationis memoria venerabilē adire conſtituit. Cuius ſtudij ſanctitatem cum diu tacitus animo reuoluiſſet, tandem ijs maxime quos ob excellentem corporis habitum ꝓfectionis ſuæ conſortes deſtinabat, inſinuat. Quibus rem dolenter ferentibus, idipſum apud celeberrima patrię cōcilia publicauit. Quod cū in Wibergica quoq; concione vulgaſſet, attonita multitudo perinde ac patrem amiſſura foret ingemuit, abſentiam eius pernicioſam patriæ futurā vociferans, inq́; eo remorando tota plebs vnius plorabundi amici vultū habuit. Ad vltimū lachrymis ſuffuſa ſupplicem ſe eius genibus aduoluit, magnopere deprecās, ne magis priuati voti quàm publici commodi debitum intueretur, eumq́; plus Deo ſyncera regni adminiſtratione, quàm exilio placiturū affirmans. Ille precibus concionis voti religiōem oppoſuit, eiuſq́; titulo ꝓpoſiti pertinaciā tuebatur. Nec populo ad refellendam excuſationis rationē conſilij ſagacitas defuit. Redimendi nanq; voti gratia tertiam ſe rei familiaris partem egētibus erogaturum promiſit. Sed ne ſic quidem tenaciſſimam ſanctitatis eius perſeuerantiā labefecit. Negabat enim rex honeſtatē culpa redimi poſſe, ſeq́; alieni æris interuētu voto liberū fore, futurū aſſerens ſi conditione vteretur, vt & ſe periurij, & patriā paupertatis periculis implicaret. Malle vero ꝓprio ſumptu profectionē inſtruere, quàm aliūde impenſarū neceſſaria mutuari, ne alieno grauamine ad peragendum deuotionis propoſitū vteretur. Itaque ſeductos maiores de ſubſtituendo interim procuratore cōſulere cœpit, non quia prudentia fallebatur, ſed ne p̄teritis aliorum conſilijs, ſuo indulſiſſe videretur, priuatam ſententiā publicę præferendo. Quo audito principes id ſe conſultoris optioni permittere reſponderunt, ne hac quidē in re de eius induſtria dubitaturos, cuius ſummā in alijs ſolertiam didiciſſent. Tunc rex Haraldū filium quē præſtantior ætas honori tempeſtiuū effecerat, regis partibus perfunctoriè donat. Scialmoni vero candido ſplendidiſſimæ atq; integerrimæ dignitatis viro, cui non ſolum totius Sialandiæ, ſed etiā Rugiæ vectigalis à ſe factæ procurationē detulerat, peragendæ circa Kanutum educationis officium mādat. Ericum autē obſcuriore loco natum hebetiore quoq; cura cōplexus, minoris potētiæ tutoribus applicauit. Quibus diſpoſitis vt granditatis ſuæ ſpeciē conſentaneo corporum habitu minueret, proceriſſimos quoſq; peregrinatiōis participes legit, ſicq́; alienæ ſtaturæ ſpectaculo, ſuæ miraculum tēperauit, ne ſingularis eius magnitudo viſentibus exteris ludibrio foret. Nec piger Botildæ ad conſectāda mariti ſtudia animus fuit. Quem quidē eodē voto, ſed diuiduo toro ſecuta, profectionis meritū pudicitia cumulauit. Sed neq; Ericus patriæ quam deſeruit curā abiecit. Ne enim Dani ſub externo pontifice ſacrorum munera celebrarent, miſſis ad curiam legatis, in ornamentū domeſticæ religionis maximi ſacerdotij inſigne expetendum curauit. Nec eum Romanæ promiſſionis fides fefellit: profectus enim à curia legatus, qui ſacri inſignis prærogatiua noſtræ gētis ſacerdotiū adornaret, cum celeberrimis Danorum vrbibus inſpectis cuncta curioſiſſime colluſtrando, non minorē perſonarū quàm ciuitatū reſpectum egiſſet, Lundiæ ob egregios Aſceri mores, tum quod ad eam è finitimis regionibus terra mariq́; tranſitus abunde pateat, hunc potiſſimum honorē deferendū exiſtimauit. Nec ſolum eam Saxonica ditione eruit, ſed etiam Suetiæ, Noruagięq́; religionis titulo magiſtram effecit. Nec parum Dania Romanę benignitati debet, qua non ſolum libertatis ius, ſed etiam exterarum rerum dominium aſſecuta eſt. Interea Ericus petitam nauigio Ruſciam terreſtri permenſus itinere magna Oriētis parte tranſcurſa, Byzantium veniebat. Quem imperator nequaq̄ vrbe excipere auſus, extra mœnia tendere iuſſum hoſpitalitatis officijs proſequebatur, ratus religionis ſimulatione dolum intendi. Siquidem famam eius ac magnitudinem ſuſpi-

cione insecutus, impēsis eum quàm mœnibus fouere maluit. Ad hæc, Danos sum-
ma à se familiaritate cultos eadē suspicionis occasiōe notabat, perinde ac maiorē
patrij regis q̃ stipendiorū suorū respectū acturos. Inter cæteros enim qui Constāti-
nopolitanę vrbis stipēdia mererentur, Danicę vocis homines primū militię gradū
obtinent, eorumq́; custodia rex salutē suam vallare cōsueuit. Nec imperatoris Eri-
cum opinatio fefellit. Verum re dissimulanter habita, venerandorū sacrorū gratia
ciuitatis introitū expetiuit, præfatus maxime se eo loci celebrādæ religionis amo-
re perductum. Imperator collaudato petentis studio, postero se die postulationi
responsurum promittit. Interea qui ex Danis Gręcorū militiam secuti fuerant, im
peratore adito, regem suū consalutandi potestatē efflagitāt, permissisq́; segregatim
egredi iussum, ne simul omniū animos vna regis hortatio caperet. Subornauerat
enim imperator vtriusq; vocis peritos, per quos eorum Ericiq́; colloquia disceret.
Primū itaq; consalutato rege considere iubentur. Tum ille fari exorsus, docet Da-
nos Græcorum stipendia merētes iamdudū honoris arcem virtutibus impetrasse,
indigēis exules imperitare, multoq́; foris quàm domi fœliciores existere. Ad hęc,
imperatorē eorum fidei capitis sui custodiā credere, eumq́; prælationis vsum non
tam ex eorū meritis, quàm ex illorum qui ante eos Græcorū militiā coluissent, vir-
tute progenitum. Quapropter magnopere eis curandum esse, ne plus temulentiæ
quàm sobrietatis studijs indulgerent, susceptæ militiæ melius affuturi, si neq́; se vi-
no, neq; regem solicitudinibus onerassent. Fore autem si frugalitatis normā dese-
ruissent, vt militiam segnes, iurgia alacres exequerētur. Monuit quoq; ne manum
cum hostibus conserturi, maiorem vitæ q̃ virtutis curam agerent, néue mortē fu-
ga præcurrerent, aut salutem suam ignauiæ præsidio tuerentur, promittens se cum
primum in patriam redissent, fidelem eorum operam beneficijs pensaturū. Quod
si viriliter dimicantes spiritum in acie profudissent, propinquos eorum ac necessa
rios honore prosecuturū. His itaq́; consentaneis modis vniuersos affatus, propen-
sam Danorum fidē Græciæ conciliauit. Cuius rei imperator per subornatos certi-
or factus, falso Græcis sapiētiæ p̄rogatiuam ascribi inquit, quod ducis fidem notas-
sent, cuius gentem toties alienā perfidię cognouissent. Siquidem probatissimo po
pularis constantiæ experimento regiæ fidei habitus æstimari poterat. Cumq́; eum
religioni potius quàm fraudi intentū aspiceret, vrbe exornari iussa, ac plateis cul-
tius stratis, dextera manu venerabiliter exceptū ad curiā & palatium vsq; magno
cum omni tripudio triūphantis more ꝑduxit, & cui suspicionem immerenti infli-
xerat, honorem quo maior ab homine pręstari non poterat, erogauit. Quinetiam
ei perinde atq; honoratissimo hospiti regiā cessit, eaq́; nemo deinceps imperatorū
vti voluit, ne quis se maximo viro tecti communione æquasse videretur, hospitijq́;
reuerentia perpetuū hospitis monumentū existeret. Quinetiā accersito qui statu
ram eius mensurę parilitate cōpręhenderet, stantisq́; & sedentis habitū quàm dili
gentissime coloribus cōplecteretur, tantę magnitudinis admirationē perenni spe-
ctaculo repræsentandam curauit. Et ne tantum hospitem indonatum dimitteret,
complacita postulare præcepit. Quem cum facto opū cōtemptu sacros potissimū
cineres exoptare cognosceret, honorandis ossium reliquijs donat: ille religiosum
munus cupide amplexatus, idipsum imperatoria bulla assignatū Lundiam, Roskil
diamq́; deportandum curauit. Et ne ortus sui locum veneratione vacuum sineret,
Slangathorpiam cum Nicolai sacratissimis ossibus diuini patibuli particulā transtu
lit. Quippe & oppidi illius templū molitus, & eo loci vbi nunc aram videmus, ma
tre editus proditur. Præterea oblatum ab imperatore magni ponderis aurum spre-
uit, ac repudiauit, ne postposito continentiæ studio, Græcas opes appetere videre-
tur. Quem mox imperator iniuriæ reum agere cœpit, affirmans se, non donum cō
temptu ab eo fuisse perfusum, abiectisq́; precibus vnico notæ irritamento oblatis
verecunde eum vti coëgit. Et ne rex accipientis potius, quàm erogantis partes age
re videretur, humanitatis eius officijs mutua liberalitate respondit. Sed donis eius
precium nouitas fecit, barbarumq́; munus hoc imperatori charius, quo Græciæ
rarius fuit. Deinde piraticis ab ipso nauigijs, commeatúque donatus, Cyprum con
tendit. Cuius insulæ natura adeo quondam tumulorum impatiens fuit, vt man-

data

data sibi interdiu corpora, proxima nocte reijceret. Hic rex febri implicatus cum vicinum sibi fatum adesse cognosceret, apud celeberrimam Cypri vrbem corpus suum funerari petiuit, præfatus tellurem aliorū cineres respuentē, suos quietius habituram. Igitur pro voto tumulum nactus, corporis sui beneficio vetustam humi indignationem repressit, eamq; humanis ante cadaueribus reluctantem, non solū suæ, sed etiam alienæ sepulturæ patientem effecit. Coniugem quoq; eius idem peregrinationis labor finiuit. Iamq; tota regis stirps Suenonis ad tres tantū filios, Suenonem, Nicolaum, & Vbbonem redacta fuerat. Nam vt ex suprapositis liquet, Kanutum, Benedictum, atq; Beronem ferrum abstulit, cæteros morbus absumpsit. A discessu vero Erici biennium intercessit, antequam Dania certum mortis eius nuncium accepisset. Igitur Sueno natu maior ab Erico secundus tantopere regnum ætatis fiducia affectabat, vt nequaquam communē patriæ sententiam duceret expectandam, vocataq; Wibergum concione, publici delectus arbitrium vnius prouinciæ iudicio præcurrere non extimesceret. Et fortassis morum suorum obscuritatem perspicaciori censuræ committere verebatur, ideoq; fastigium paucitatis cō sensu rapere, quàm fortunam suam incerto multitudinis decreto subijcere maluit, partiumq; suffragijs occupare, quod vniuersorum erat sententia tribuendum. Sed dum citato equitatu cursum ad Wibergicę concionis locum dirigit, corporis firmitate defectus, quo lenius commodiusq; ferretur, carpēto se excipi iussit, affirmans hilariter obiturum, si saltem sub regis titulo triduum exegisset. Neque enim neruorum hebetudo, aut membrorum tarditas festinabundæ mentis cursum reflectere potuit: sed ob morbi magnitudinem huius quoq; vsum perosus, ministris properare iussis, lecticam poposcit, præfatus nil se curaturū, si rex à populo salutatus, spiritum in cōcione deponeret. Enimuero insopibilis ambitionis calor imbecillitate superari nō potuit. Sed dum aduersæ valetudinis immemor supra vires cō cionem appetit, non regno fatum, sed fato regni titulum præcucurrit. Restabat igitur vt circa Nicolaum, Vbbonémque delectus perageretur. Nam Haraldus summa sibi populariū odia iniquissima regni administratione pepererat. Quippe procuratione in calumniam versa, tam fœde se, tamq; deformiter gesserat, vt abiecto iustitiæ cultu rapinis ac latrocinijs teterrimam in subiectos potentiam exerceret, plebémque omni iniuriæ genere fatigaret. Quo euenit, vt cuncti sordidissimam eius dominationem perosi, nequaquam regnum oppressori deferendum putarēt, indignum rati iniurias suas obsequijs, angustias honore rependi. Cunctis ergo Ysoram coëuntibus, cum ob ætatem Vbboni summa decerneretur, Nicolaus solus qui id ægrè laturus putabatur, maximo fauore concionis suffragia comprobabat, quod Suenonis filij pro ætatis habitu regni inter se successionem versare consueuerint, sempérque minorem maior honoris huius hæredem habuerit. Vbbo vero parum solertiæ visus, veluti secordiæ conscientia tanto oneri humeros suos subijcere recusauit, vegetioris ingenij fratrem eo munere dignissimum asseuerās. Enimuero animi sui imbecillitatem, proprio quàm alieno iudicio metiri prudentius duxit. Sed mihi quidem vitandę præsumptionis gratia, humilius quàm verius de virtute sua sensisse videtur, cui melius respuendo regnum, quàm amplectendo consuluit. Eo quidem honore dignior, quod oblatum sibi fraternæ prudentiæ cedere non erubuit. Et quidem Dani parum iusta æstimatione tam modestam eius verecundiam prosecuti, ignariq; prudentem virum fugiendi oneris rationem inertiæ simulatione quæsisse: quem perseuerantia superare debuerant, negligentia prætermittere sustinuerunt. Quis enim mentis compos huius refertum industria pectus ignoret? qui se intra priuatum fortunæ habitum continere, quàm dignitatis incrementa cura ac solicitudine quærere præoptauit.

Cypria tellus humanorum cadauerum quondam impatiens.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DVODECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSTERTIVS.



GITVR Nicolaus ſuſcepto regno adeò animum ab omni faſtu auerſum habuit, vt nihil ex priſtina manſuetudine ſua decerperet, totámque præteritæ vitæ conſuetudinem retinens, cum fortuna animum mutare paſſus non eſt, ne potius fortunæ mores, quàm moribus fortunam ſubijcere videretur. Præterea ne patriam ſumptuoſa clientela ac voracibus oneraret impenſis, quotidianam militiam ſuam ſex tantum aut ſeptem clypeis ob exturbanda latrocinia contentam habuit, nec petulantiorem regem quàm militem egit. Duxit autem Margaretam patre Ingone Sueonum rege, matre vero Helena natam, cuius caſtitatem rex Noruagienſium Magnus coniugio delibauerat. Qui cum ſedulo Sueones adortus, in Hallandenſes etiam arma proferret, inopinata eorum irruptione perculſus, vt erat calciamentis vacuus probroſum ad naues recurſum habuit, eiúſque fugæ deformitatem etiam cognomine vſurpauit. Cuius manum Ingo ſaluti ſuæ perniciter imminentem ferre nequiens, merendæ pacis gratia filia ei in matrimonium tradita, periculum beneficio repulit. Ex hac itaque Margareta Magnus prolẽ non ſuſtulit. Nicolaus infœlicibus ſobolẽ auſpicis propagauit. Cuius filius Ingo initio adoleſcentiæ effrenis equi laſciuia excuſſus, eiuſdémque vngulis artuatim obtritus, ſplendidiſſimum ſanguinem luteis viarum ſordibus erogauit, triſtiſſimóque fati genere conſumptus, ſparſis viatim membris, lacerum humi cadauer iacuit. Pædagogus quippe eum equo aſſuefacere cupiens, habenas manu continere permiſit, quarum regimini intempeſtiuus adoleſcens pede ſubſellijs inhærente, contiguum ſolo corpus habuit. Magnus vero fœlicioribus naturæ quàm fortunæ incrementis eue ctus, teterrimum conſanguineæ cædis piaculum edidit, atq; ad notiſſimum fidei exemplum euaſit. Cui mater ampliorem propinquorum fauorem affinitatum beneficio creare cupiens, Henrico Regnaldi fratris, Kanuto Ingiburgam ſororis filiam coniugio copulauit. Paterna vero bona in æquales admodum portiones partitione redegit, vnam ſibi, cæteras nuptis (quas præfatus ſum) diuiſionis parilitate contribuens. Hinc Danorum, Sueonúmque diſſenſio orta, ac deinde compluribus inimicitiarum incrementis coalita, ad hoc vſque tempus veteris odij tenaciſſima perſeuerat. Præter hæc Ingritha Vbboni cuidam poſtmodum denupta, Nicolao ex pellice nata proditur. At Margareta non ſolum diuinarum ædium opes latifundijs auxit, ſed & totis viribus ad augendum eorum ſplendorem incubuit, ſacerdotaliſque cultus inopiam exquiſito ornamentorum genere permutauit. Enimuero quo rem diuinam ornatiorem efficeret, pallas, laticlauias, cæteráque ſacerdotij inſignia condere, atque ſacrorum vſibus erogare curæ habuit. Henricus vero Guthskalci ex Siritha filius maternis à Nicolao bonis indigne ſpoliatus, tam acrem eorum repetitorem agere cœpit, vt Danis infatigabiliter imminens, ipſum intra Sleſuici fines ad tuendam ſalutem ſuam ſtatione & excubijs vti cogeret. Interiectam Albiæ Sleſuicóque prouinciam cultore vacuefecit. Cuius rei vlciſcendæ gratia Nicolaus excita claſſe, Liutcham appellit, Eliuo Sleſuicenſis præfecturæ viro equeſtres obuiam ſibi copias ductare iuſſo. Necdum enim Dani externas obequitando pugnas conficere nouerant. Verum præfecti leuitas pecuniæ ab Henrico pactione corrupta, cupidius quæſtum, quam imperium intuebatur. Itaq; Nicolaus Sclauicis in campis vacuam equis phalangem explicat. Tunc Sclaui pedites obequitando laſſare, quàm cum tota acie manum conſerere tutius rati, nunc alas, nunc cornua circumuolando, eadémque varie iaculis inceſſendo, obliquis hoſtem inſultibus lacerabant. Procurſu nanque in eum directo fuga referebantur, nec recurſum ſegnius quàm impetum edebant, noſtrorumq; maiore mole quàm pernicitate ſibi immi-

imminentium ex aduerso congressum vitantes, reiectis habenis, aduersos premebant. Terribilem bello virtutem furtim & quasi insidiarum latrocinijs attētantes, Ita laxata debilitataq; Danorum acies, quia rem in plano parum feliciter gesserat, vicini montis editum occupauit, salutem suam quam armis tueri nequibat, loci præsidio munire cupiens: eoq; potita, verticis beneficio subiectum hostem secura conspexit. Die postera ne loci, quàm suis viribus munitior videretur, ancipitē campi fortunam repetere, quàm certo montium tutamento gaudere maluit. Sed equestris militiæ spiritū pedestris ferre non potuit. Quo euenit, vt amissum pugnæ decus recuperare nitentes, pristinæ cladis ignominiam postera cumularent. Crediderim hanc pugnę fortunam ab instrumentorum magis, quàm animorum inopia profectam, quia dum fortitudinis spiritus parum curiose prima militiæ cōmoda circunspexit, non metus sed inertiæ pœnas pependit, suaq; potius negligentia quàm alienis viribus proculcatus occubuit. Haraldus re fortiter gesta adeò grauiter affectus proditur, vt gradiendi inops clypeoq; à suis exceptus, alienis manibus castra sequeretur. Kanutus quoq; per summam vulnerum acerbitatem pedum firmitate defectus, promptissimam militis fidē expertus est. Qui ne dominus ab hoste interciperetur, periculum eius suo discutere non dubitauit. Socijs nanq; de industria fugere iussis, ipse corporis simulatione cursum lentius agens, imminenti sibi Sclauo manus obtulit vinciendas, eiusdemq; propius obequitātis habenas corripiens, lata à socijs ope, equo barbarum spoliauit. Quo potitus, protinus eo summam Kanuti imbecillitatem adiuuit. Igitur vt callidæ, ita periculosæ fortitudinis fœlix exitus fuit. Subeunte crepusculo nostri infœlicem pugnę euentum sortiti, reliquias suas vnico repetiti verticis præsidio tuebantur. Cibo quoque & potione defectos præter vulnera ac lassitudinem etiam alimentorum inopia lacerabat. Igitur ad vltimam penè tabem redacti, quum & pericula vndique, & nusquam auxilia circunspicerent, quippe & Scaniēsium tempestate detinebatur aduentus, & Elinus pecunia ab Henrico corruptus, reddita tarditatis ratione, copias ducere supersedebat, humanę opis desperatione ad cœleste prę́sidium confugerunt, absumptę́q; spei suæ reliquias in dei, quàm hominum fortitudine reponere maluerunt. Postera vero die qua Laurentianæ vigiliæ sacra recolebantur, diuinam potentiam nullo melius, quàm frugalitatis voto propitiandam rati, concione lugubriter habita, lucem qua vel priuatum Laurentij, vel publicum sanctorum solenne præcurrimus, siue quam diuinæ passionis memoriæ dedicare consueuimus, annuo temporum volumine repetitam, ab omni Danica ætate continentissima ieiunij religione excolendam promittunt. Quod votum publicæ necessitatis exigentia nuncupatum, exactissima posteritatis cura firmauit, indignum rata statam à maioribus continentiam stomachi impatientia atque escarum auiditate conuellere. Diluculo vero nostrorum acies centuriatis globis naues repetere adorsa, Scanienses nuper classe aduectos obuios habuit. Quorum aduentus beneficio recreata, ipsos perinde ac corpore & viribus integros ne terga ab equitatu incesserentur, curare iubet. Deinde composito gradum agmine promouens, cum fortè limosam obiecti lacunaris voraginem traijcere debuisset, neque eam vllo compendij deflexu vitare quiuisset, peragrare adorsa, sed mox palustri cœno tenacius implicata, ac desidentis luti illuuie præpedita, confuso transitionis impetu similem fugæ tumultum edebat. Maior pars labili paludis mole pessundata, pecorum more ab hostibus trucidabatur. Ita transmeandi auidis improuidaq; & cæca festinatione ruentibus impedimentū periculo fuit. Tandē ægrè in littus reditum, discessumq; est. Cumq; Sclaui perinde ac victoria freti verbis virium suarum laudem præ se ferētibus, Danicas vituperio insequerentur, & quasi illarum imbecillitati fortitudinis suę iactantia procacius insultarent, Henricus qui probe nostrorum animos nouerat, diuersa se, inquit, hostium robur æstimatione complecti, quippe regis eorum in equo præualido exemplum liquere. Qui si vires suas scisset, omne equitis imperium sperneret. Quas quoniam ignorat, facile insidentis arbitrium patitur. Ita Nicolaum si viribus suis fidem haberet, cuncta prospere, diffidentem vero nihil fœliciter executurū. Post hæc Elinus quod patrię fortunam venditauerit à rege perfidiæ da-

mnatus, non ſolum præfecturæ beneficio, ſed etiam patrimonij rebus ignominio
ſe exutus, vltima inopia ſordidiſſimi lucri pœnas perſoluit. At Henricus ob ſuperi-
oris pugnæ ſucceſſum audaciæ incrementis euectus, littorales Danos piratica la-
ceſſendo, non ſolum Eidoræ finitima, ſed etiam cuncta Sleſuico Vallóque quod
Danorum opus vocamus interiecta vaſtabat: ipſam interdum vrbem illatis clàm
per nauigia copijs improuidam aggrediebatur. Itaque poſt exactum Elınum ad-
huc finibus illis prouiſore vacuis, creberrimæ exterorum violentiæ etiam domeſti
ca furta acceſſere, tantoq́; ciuitas intus quàm foris acerbius vrgebatur, quanto ad
nocendum occulta manifeſtis proniora noſcuntur. Æque ciuis vt hoſtis formida
batur. Quippe Freſones cũ Holſatijs ac Dytmerchis impunitatis ſpe ob præfectu-
ræ vacationem concepta, dies latrocinijs, noctes furtis emetiebantur, & vbi faſti-
gia nequibant, imas ædium partes ligonibus adorti, cuniculis cuſtodem fallebãt,
Nec minor ædituorum in aſſeruandis rebus cura flagrauit. Equi intra repagulum
ne furtim abſtrahi quirent, ferro compediebantur. Ædium excubitores vberioris
cautelæ gratia, valuis affixi iacebant. Nec ſerarum clauſtris contenti, etiam foſſa
aditus obfirmabant. Ita graſſante latrocinio quidam ingenuę ſtirpis plurimorum
paupertatem partarum nequiter opum incrementis abolitam cernens, abſque re-
ſpectu verecundiæ eadem amplecti animum induxit, clariſſimamq́; indolem ſuã
ſpe lucri incitatam, ex ſummo nobilitatis faſtigio in obſcœniſſimam atque profun
diſſimam turpitudinis ſentinam abijcere non erubuit. Ita ſanguinis decore inde-
center vſus, vires generis ad ſcelerum licentiam trãſtulit, & quod virtutibus nutri-
mentum eſſe debuerat, vitijs obtentui fecit. Siquidem nulli facta eius aperta crimi
natione inſequendi audacia fuit, tantoq́; propẽſior delictis impunitas habebatur,
quanto conſpectior delinquentis noſcebatur autoritas. Ea tempeſtate miſſi à Ka-
nuto qui pecuniam quam educator eius depoſiti nomine conſeruauerat, in Fioni-
am è Sialandia transferrent, cum ab vtroq; littore æque diſtante nauigio procul pi-
ratas imminere conſpicerent, expenſam fune crumenam vndis occultauere. Po-
ſtremo cum ſe parum potentes remigij animaduerterent, fugæ diffidentia impli-
cati, reciſo tenaculo, vetuſtas regum opes harenis, quàm hoſtibus relinquere ma-
luerunt. Quam rem Nicolaus in Sialandiam ex Fionia traijciens tametſi eminus
ſpecularetur, periclitãtibus præſidio fore nequiuit, quod exiguis & inhabilibus ad
remigium nauigijs vteretur. Poſtea cum Kanutum iocundum præ ſe vultum ferẽ-
tem conſpiceret, oris hilaritatem increpans ob recẽtem auiti paterniq́; æris iactu-
ram, dolere ei admodum expedire dicebat. Ille nihil hac ſe moueri fortuna dice-
bat, ſed eius beneficio ſummam liberalitatis occaſionem accepiſſe reſpondit: vt
enim ante nihil ex paternarum opum cumulo decerpere auſum, ita deinceps ac-
ceſſuras abũde erogaturum. Maximum quippe auaritiæ nutrimentũ diuitias eſſe,
quas quiſquis aſſeruare intenderit, humanitati vacare nõ poſſit. Qua voce ſe pecu

Diuitiæ, nutrimẽtũ auaritiæ

niæ, ſed eam regi imperare monſtrabat. Cuius rei pręcipuum extitit documentum
quod ſequitur. Cum ob creberrimas acerrimasq; finitimorum excurſationes ne-
mine Sleſuicenſis præfecturę beneficium etiam oblatum recipere audente, Kanu
tus tam periculoſum à patruo honorẽ non opum cupiditate, ſed fiducia virtutis ex-
peteret, neque gratis eum impetrare quiuiſſet, vendita patrimonij parte, formido-
loſum alijs munus precio aſſecutus eſt, eam demum quæſtuoſam eſſe militiam ra-
tus, qua gloriæ & claritatis ſtipendium potuiſſet acquiri. Ita rex extimeſcendum
ignauiæ decus virtuti venale fecit, emptor verò plus lucri in militiæ, q̃ opum agita
tione repoſuit. Principio ſiquidem perceptæ poteſtatis Henrico per legatos man-
dat libẽter ſe cũ eo de pace acturũ, ſi primum & damna Iutię emendatiõe penſata,
& ſpolia ab ipſo reſtituta fuiſſent. Quibus profectis ipſe interim perinde ac reſpõſi
præſcius, non ſolum ſuorũ, ſed etiam eorum quos ex finitimis amicos habebat, ma
nu contracta legatorũ reditum armis ſubſequi ſtatuit. Henricus ſe neq; cum Danis
amicitias geſturũ, neq; à maternæ hæreditatis petitione ceſſaturũ reſpondit. Quo
accepto Kanutus rurſum ad eum legatos mittit, omnẽ ſequeſtræ pacis cõmunio-
nem publice reciſuros. Quorũ Henricus irriſa legatiõe, Kanutũ impatiẽti ſeſſoris
equo pſimilem ait, ſe vero petulantię eius frenos inijcere curaturũ. His auditis Ka-
nutus,

nutus, vt magno impetu, ita minimo tumultu noctu iter ingressus, ferriq; & prædæ abstinēs, quo minus aduētus eius ꝓuideretur, diluculo ad Henrici munitionē peruenit. Ille tam subitæ irruptionis incautus, nec arma capere, nec se p̄sidio tueri parat, sed protinus vicinū mœnibus flumen equo attētans, vnico aquæ interstitio hostem fefellit, lætatusq; est quod salutē suam amni quàm oppido credere maluisset. Quē cum Kanutus vlteriore iam ripa potitū aspiceret, an maderet per ludibriū percontatus est. A quo e contrario quid ita incederet interrogatus, venisse se, inquit, vt promissa ab eo lora recipiat. Ille minas sibi quas nuꝑ intenderat responsi vrbanitate exprobratas intelligens, ignominiā ioco ꝓsequutus, adeo mihi, inquit, calciū viribus obniti videris, vt ne tangi quidē cōtinerive queas. Tunc Kanutus prius castrum, deinde cæteræ regiōis culta vastauit. Secūdo quoq; nouatis copijs omnem Sclauiā strage atq; incendio implicauit: nec solum patriā hoste, sed etiā hostem robore vacuefecit, adeò vt prius prouocare solitum ne ꝓpriæ quidē tutelę sufficientem relinqueret. Postremo cum totas Henrici vires prudentia sua ac fortitudine debilitasset, sanguinis quo illum proxime contingebat natura actus, vt publicè hostem ita priuatim amicū egit. Semel nanq; dimisso exercitu viginti duntaxat equitibus comitatus, ad locū in quo Henricū diuersari didicerat, cursum direxit, præmissis qui suæ ei salutationis mandata perferrent. Henricus falso hostē sibi blandiri inquiens, protinus vbinam esset perquirere instituit. Quibus eum in porta adesse referentibus, ipse nuncio attonitus, mensam ad quā fortè prandendi gratia discumbebat, vi manus discutere parat. Tunc legati præsentiā ducis à pace profectā iurantes, conceptum falso metū affirmationū suarum perseuerantia discusserunt. Quibus vt Henricus fidem habuit, fugæ meditationē amoris indicio castigauit. Enimuero tabulę innixus suffuso lachrymis ore infœlicem Daniā futuram dum tali viro caruerit, aiebat: se vero amicitiam eius syncera amodo fide culturū. Hunc nimirū consanguineus amor & suæ infelicitatis obliuisci, & hostis virtutem fateri coëgit, vtq; propriæ fortunæ immemorē, ita alieni laudatorē effecit. Deinde pręsentē amplexatus, haud parcius lachrymas quàm epulum prębuit. Quippe pręsentem eius mansuetudinem q̃ præteritas noxas attentius intuens, frequentiæ damnorū vnius beneficij indulgentiā anteposuit. Sed neq; Kanutus profectū à pietate mœrorem ingratus excepit. Quinetiam plus in creanda pace q̃ fruenda dape voluptatis reponens, & quasi mediatoris partes agere exorsus, Henricū auunculi gratiam expetere iussit, ac demum consensum eius perseuerantia admonitionis obtinuit. Siquidē Henricus rem maternā, cuius repetendæ causa aduersa Danis arma tulerat, precij pactione interposita, Kanuto in possessionem ascripsit, eādemq; Kanutus ad regem conditionem quà acceperat transtulit, ac deinde receptam ab eo pecuniam Henrico numerauit. A quo etiam postmodū ad conuiuandum accersitus excipitur, affirmante priori eius aduētui minus q̃ decuit impense seruitum. A quo etiam Henricus nuper se vita atq; incolumitate donatum iudicans, Sclauiam ei iurisiurandi firmitate legauit. Huic accessit quod ad gerēda cum Theutonicis bella, quibus pręcipuè Sclauia vexabatur, filiorum virtutibus diffidebat, maluitq; maturum fortitudine hęredē circunspecta arbitrij sui libertate cōsciscere, quàm sub naturali sed inualido patrimoniū exteris ꝑuadedum relinquere. Hæc offerentē Kanutus impietatis sibi notā immerentiū liberorū contēptu pariturū affirmat, seq; tam iniustis eius promissis vsurum negat. Postremo perseuerantissimis Henrici precibus superatur, propositi rationē à natorum socordia mutuātis. A quo etiam imperatoris gratia quod Sclauia in eius beneficio reponi videretur, admodū egêre permonitus, equum ei calces auro confixū muneris loco transmisit, donumq; per se habile inusitatis vngularum ornamentis accipiēti venerabilius reddidit. Crediderim tūc imperatorem plus laudis in dantis industria, quàm dono reposuisse, cum primi precij metallum quo contēptibilius habitum, hoc gloriosius videret oblatum. Absumpto Henrico legatā sibi prouinciam nullo refragante possedit. Interea Haraldus cum nec domi clarus, nec foris celeber haberetur, virtutis inopiam quæstuum copia leuare cupiēs, refertum nequitia animum in imam turpitudinis voraginē egit. Ad rapinas & furta mancipijs vtebatur. Seruorum labores latrocinijs applicabat.

Satellitum cultui viciniæ ſpolia, ſumptui impendebantur armenta. Æſtate pira-
tica pariter ciuibus atque exteris inſidioſus exegit. Cæterum quò Roskildiæ dam
noſius immineret, aduerſam ei munitionem erexit, quam & ſordidiſſimę cliente-
læ frequentia compleuit. Itaque ruris opima populatus, pari vernarum maleficio
ciuilia lacerabat. Qui clam noctu meritorijs ſeſe tabernis ſubijcientes, complaci-
tas animo merces impune tollebant. Aliis interim diſtrictos hoſpitum iugulis gla-
dios applicantibus, interitumq́; minantibus, ni iniuriæ patientiā præbeant. Ea fur-
ti violentia ſummam ciuitatis opulentiam ad vltimas rei familiaris anguſtias rede-
git. Talibus calumniæ ſtimulis laceſſita prouincia, accenſis indignatione animis,
vltrices damnorum manus Haraldi bonis inijcere aggreſſa, ſpolia ſpolijs, rapta ra-
ptis vlciſcitur. Neque enim ſibi aliena corripere, ſed propria reſumere videbatur.
Ipſe tutò terras tenere nequiens, conſternatæ multitudinis impetum nauigio vita-
uit. Quem Kanutus alieni rapaciſſimum, ac vitioſiſſimis vbique lucris incumben
tem aſpiciēs, aui perſimilem aiebat omnigenis alitū pennis nidum compaginanti,
ſubitò ventorum turbine diſijciendum. Ita Haraldum prædonē omnium effectū
omnibus prædam ex ſe daturum, aliorumq́; ſpolia ſuorum indubitanter periculo
luiturum. At Erico modeſtum erga populares ingenium erat. Qui cum debitam
ſibi paternæ rei portionem expeteret, ab Haraldo fratre repellitur, negante adul-
terio ortum ad hæreditatis communionem pertingere. Ea re, vt par erat, motus,
acerrimum bonorum eius perſuaſorem agere cœpit, fraternisq́; ſpolijs iniurias ſu-
as vlciſci probitatis loco duxit. Cæterum Aruacum rapta congeſſit, ſordido negle
ctoq́; loco ſplendidas opes complexus. Quem Haraldus noctu ibidem inopinatū
adortus, poſtquam fuga delapſum cognouit, morę copia non ſuppetēte, circa prę-
dam hærere metuens, tecto faces ſubiecit, refertamq́; ſuis opibus ædē flammis ab-
ſumere, quàm raptori intactam dimittere maluit. Quo comperto Kanutus profe
ctas à contemptu lites compeſcere cupiēs, metuensq́; ne degenerati patris fulgor
in filijs exoleſceret, vtriq́; Sleſuicum venire diſtrictius mandat, ſi ſuperſedeant par
te corporum ſpoliandos minatur. Præſentes deinde fraterne coarguens, curioſa
animi inſpectione æquiſſimā inter eos patrimonij participationē peregit, Ericoq́;
ac Haraldo in paterna bona eūdum iudicauit. Eodem tempore Henrici Suenonis
filij coniunx mariti conuictum ingenti peroſa faſtidio, aliena veſte ſumpta, ſuis ſe
penatibus intempeſta nocte ſubduxit. Apud quam iuuenum quidam (vt fama eſt)
plurimam obſequio familiaritatem adeptus, callide effecit, vt ad ſuum eam amorē
perduceret. Deinde ne res amborum periculo proderetur, muliebriter allectam
viriliter cultam, furtiue deuexit. Quam vir eius fortuitis ſubſecutus indicijs, apud
Alaburgiam in cultu familiari deprehenſam, amatore delapſo, domū reduxit. Ve-
rum hanc ignominiam à clandeſtino Kanuti conſilio profectam ratus, integerri-
mi viri innocentiam tacitis ſuſpicionis motibus inſecutus, inſontem notabat. Inte
rea Sueticarum partium rege abſumpto Gothi ſummam, cuius omne penes Sueo
nes arbitrium erat, Magno deferre auſi, alieni priuilegij detrimento dignitatis ſibi
incrementa quærebant. Quorū Suecones autoritate cōtempta, veterem gentis ſuæ
prærogatiuam in aliquāto obſcurioris populi inuidia deponere paſſi non ſunt. Igi-
tur antiquę dignitatis ſpeciem intuentes, titulum iniuſta collatione præreptū, no-
uo regis electu caſſarūt. Qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperiū ceſ-
ſit. At Magnus incidentem ſibi nuptiarum cupidinem, Polanorum præſidis Boki-
ſclaui filiam poſtulando compleuit. Qua ſibi per internuncios deſponſa, mox Scla
uiæ excitam paterno imperio claſſem admouit, rex cuius Vartiſclauus diutinas cū
Danis, Polanisq́; inimicitias geſſerat. Hic Nicolaus vrbem Ornam oppugnare ad-
orſus, obſidionem pactione redimere coēgit. Inde Iulinum nauigans, Bokiſclauū
magna manu inſtructum obuium habuit. Cuius copijs auctus, celerem oppidi ex-
pugnationem peregit: deinde relicto victoriæ ſocio allatam filio ſponſam abdu-
cit. Vartiſclauus rem Sclauicam intolerabili vaſtationis onere feſſam conſpiciēs,
pacem colloquio petit. Quo parum proſpere habito, pari ſupplicatione apud Stre
lam diſcedentes aggreditur, vbi cum pacis pignoribus fretus, nauigium regis ab
ipſo inuitatus intraſſet, maligno ſatellitum inſtinctu, captiui more habitus regre-

Ex adulterio natus, hæreditatis particeps eſſe non poteſt.

di

di prohibitus eſt. Quam rem Kanutus in concione querela proſecutus, magnopere regem monere cœpit, ne plus alienæ perfidiæ viribus quam propriæ indulgeret temperantiæ, néue hoſtem fidem ſuam ſecutum captione implicans, vt eum libertate, ita ſeipſum perpetuo famæ ſplendore priuaret. Fore enim ni captiuum omitteret, vt priuatum crimen publicus patriæ rubor exiſteret. Itaq; efficaci perſuaſione vſus, & amicum oppreſſione & dominum infamia liberauit. Quæ tam iuſta Kanuti ſententia totius concionis ſuffragijs comprobata, magnum alienæ inuidiæ irritamentum præbebat. Dimiſſa claſſe nuptialia ſacra apud vrbem Ripam agi placuit. Illuc ſiquidem frequens nauigijs portus oppido ſplendidam mercium varietatem importat. Vbi cum Kanutus in veſte Saxonica cæteris cultior progrederetur, Henricus obfuſis inuidia oculis alieni cultus ſplendorem ferre nequiens, orta inter ipſos altercatione, latus eius aduerſum gladios oſtro tutum fore negauit. Quem Kanutus nullo magis ouillis ſecurum tergoribus reſpondit: laceſſitum veſtis ſuæ fulgorem vrbano ruſticitatis opprobrio ſpecioſius quàm minis aut conuicijs vltus. Itaq; exprobratam ſibi externi cultus æmulationem, domeſtici cauillatione proſequi contentus extitit. Idem poſtmodum orientis partes piratica peruagatus, cum ſpecioſa domum ſpolia retuliſſet, ideoq; ſe dignitatis incrementa accepturum ſperaret, pro gratia accuſationem expertus eſt, culpatus à rege, quod in re Suetica prædam egiſſet. Cuius operam valenter editam conſimili probitatis genere æmulatus, Magnus inter cætera trophæorum ſuorum inſignia inuſitati ponderis malleos quos Iouiales vocabant, apud inſularum quandam priſca virorum religione cultos in patriam deportandos curauit. Cupiens enim antiquitas tonitruorum cauſas viſitata rerum ſimilitudine comprehendere, malleos quibus cœli fragores cieri credebat, ingenti ære complexa fuerat, aptiſſime tantæ ſonoritatis vim fabrilium ſpecie imitandam exiſtimans. Magnus vero Chriſtianæ diſciplinæ ſtudio paganam peroſus, & phanum cultu, & Iouem inſignibus ſpoliare ſanctitatis loco habuit. Et adhuc quidem eum Sueones perinde ac cœleſtium ſpoliorum raptorem ſacrilegum autumant. Sed vtinam initijs eius exitus reſpondiſſet. Verum pleriſque Magnum ſanguine vel neceſſitudine contingentibus Kanuti inuiſa fœlicitas erat. Nihil enim adeò inuidiæ faces quàm parium impar virtus excitat. Sed præcipue æmulum ei Henricum genialis tori contumelia faciebat. Margareta autem benigniſſima conſanguineæ charitatis alitrix, conſilij ſui tranquillitatem concitatis iuuenum ingenijs opponebat, ſaluberrimáque diſciplinæ moderatione inſidioſam petulantium rabiem temperabat. Quæ cum intercutis humoris vitio immodico tibiarum turgore premeretur, neque letiferam morbi rabiem medicamentis leuare quiuiſſet, ad vltimam penè tabem redacta, Kanutum egregiæ indolis fiducia aduocat, impenſeque hortatur, patriæ pacem, propinquorumq; concordiam fidei ſuæ beneficio foueat, tutamento ſtabiliat, tantúmque ſe in rebus domeſticis gerat, quantum egerat in externis. Adiecit quoque exiſtere qui regiæ familiæ charitatem odio diſijcere niterentur, ſe vero plenis ſalubritatis monitis peſtiferos talium inſtinctus preſſiſſe. Ille deum ſimplicitatis ſuæ teſtem affirmat, ſeq; omne vitæ tempus innocentia ac fide exacturum, periculorum procellas excipere quàm infligere malle promittit, odiáque beneficijs repenſurum teſtatur. Illa promiſſionis beneficio delectata, tantæ fidei ſecuram æquo ſe animo obituram aſſeruit. Quæ vt iuuenilis inuidiæ fluctus viua cohibuit, ita conſumpta laxauit. Nam ab eius fato iuuentutis impatientia primam propoſiti ſceleris licentiam mutuata eſt. Sed & Henricus præter communem ſimultatem etiam priuata Kanutum indignatione peroſus, iniectos malignitati ſuæ frenos audaci impietate diſcuſſit. Vbbonem quoq; præfectum & Haquinum filium quo firmius dolum ſtrueret, promptiorémque ſceleri aditum conciliaret, inſidiarum participes facit. Hi tres eximium Kanuti fulgorem virtutis æmulatione pertæſi, graue mendacij incitamentum aduerſum excellentem eius claritudinem deſtrinxerunt. Itaque ſplendidiſſimum patriæ lumen denſiſſimis tenebris inuoluere cupientes, nihil eum regis vitæ temporibúſque deferre, ſed ipſius exitum præpropera ambitione præcurrere, iamque regiam ſibi potentiam arrogare dicebant. Mouit regem tanti contem-

ptus opinio, denunciataq; concione, Kanutum iubet accersi. Qui cum prior præstitutum frequentiæ locum adisset, superuenienti patrio Theutonicæ comitatus more, pallio vacuus obuiam accurrit, equoq; descendentem continendę sellæ ministerio veneratus est. Tunc Nicolaus fari in concione exorsus, docet Suenonis filios in regni gestione ætatis præcipue respectum egisse, successionis habitum ætatis ordine dispensasse, dominandi ius in annorum prærogatiua constituisse, neque minori maiorem honore præcurrere licuisse. Quamobrem sese vt natu minimum, ita etiam regno postremum fraternæ moderationis exemplo nullam fortunæ violentiam intulisse, expectatorem beneficij eius non raptorem fuisse, neque ad intempestiuum ætati culmen manus præpropera porrexisse cupidine. Kanutũ vero parum priorum exempla secutum, violato speciosissimæ consuetudinis habitu, regni ius cum re necdum queat appellatione pręcerpere, singulare nominis insigne celerius quàm iustius occupare, iámque à suis falso regis titulo censeri non erubescere, consultius acturum si regnandi fortunam non in suorum adulatione, sed in extantis adhuc regis occasu reponere, maturumq; præstolari decus, quàm intempestiuum præripere mallet. His atque consentaneis modis regiæ sibi nuncupationis insigne eripi querebatur. Tunc exurgens Kanutus diu vultũ humi intentum habuit, dicendiq; exordiũ aliquantisper sudore & suspirijs præcucurrit. Tandem & oculos & animũ leuans, gladijq; vt mos est capulo innixus, peccant, inquit, pater qui moderationẽ tuam suprà quod aut maiestati, aut ętati debes, exasperant, quiq; pacatissimæ mentis tuæ serenum, mendaciorũ procellis incitãt, obtrectationum sibilis vexant. Sed onustum mihi valde est, quod integerrimã animi tui temperantiam aliquid ab alienissima tibi iracundia mutuatã, & quasi sinistro rationis ductu transuersam ferri conspicio. Reijce quæso nugarum auctores mendaciter obstrepentes, falsęq; huius criminationis figmentum respue. Neq; enim iniurioso tibi nomine censeri sustineo. Herum me mei, non regem appellant. Itaque cum à Sclauis dominus salutari consueuerim, sinistri tantæ comitatis interpretes alienæ vrbanitatis occasione insimulationis materiam aucupãtur, ipsiq; venerationis officia negligentes, etiam aliorum iusta criminantur obsequia. Ego vero non regnũ (vt aisti) vocabulo vsurpo, sed temperata nominis dignitate fastuosum salutationis decus fugio, inuidendum honoris fastigium sperno. Ita absque omni maiestatis tuæ præiudicio barbara circa me resultat humanitas. Meam vero inter alienos venerationem indigne ferunt, qui & mihi lucem, & fidum lateri tuo militem eripere gestiunt. Hos æque tui vsus ac mei capitis hostes iudico. Esto vocari me regem: en filium tuum Magnum nuper apud Gothiam regij cultus & nominis insignibus potitum comperimus. Mihi quoq; si par apud Sclauiam fortuna fauisset, certe binis regum obsequijs vti iocũdum ducere debueras, idemq; tuæ quod meæ fortunæ incrementum existimare. Proprio nanque parta negocio, tuo quamalacerrime subiectarem fastigio, foretq; vt inde seruitiorum fructum decerperes, vnde alioqui damnorum aduersa perferres. Itaq; plus amoris quàm odij in mea fuęras fœlicitate repositurus. Adde quod pro tua ac patriæ incolumitate excubare omni sorte lętius, omni studio speciosius duxi. Ipse an efficaciter militauerim, nosti. Littora Dani si placet excolite, ęquoribus ædes quãtalibet propinquitate iungantur. Ipsi vndas cauete à maritimis, ego vos à prædonibus præstabo securos. Et si veri confessorem agere non erubescis, ipse iampridem Slesuici consistens, salutem tuam aduersum Saxonum excursatiões iugibus excubijs vallare necesse habuisti. Eò si nunc diuertere libitum est, liberas metu noctes exigere poteris. Præterea angustias regni tui sola Daniæ possessione contentas, inusitatis terminorum augmẽtis explicui. Quos prius infensos habueras, hunc in tributum acti, tuo per me famulantur imperio. Itaque quarum ego rerum sementem ieci, tu fructum absque negocio messuisti. Et quidem impensam ad militem, emolumentum ad regem redũdare par est. Et ne vlterius priuatæ militiæ facta prosequar, etiam in publica aduerso pro te vulnera corpore excepi. Et tamen sic de te meritum suspicione, & querimonia causabundus aggrederis, veterisq; militis tui promptissimã fidem & certissimam innocentiam notare deforme non ducis. Hisne ergo operibus merui, vt ad-

uersum me æmulationem tuam in concione destringeres? Hæc ne ex labore præmia, ex militia stipendia decerpam, vt cuius beneficentiam sperabam, indignationem experiar? Aliena à te sit ingrati hæc animi labes, vt operum meorum beneficijs, inuidia atque obtrectatione respondeas. Verum totam hanc insimulationis vim ab inuidia profectam, non tuæ, sed tuorum malignitati imputãdam existimo. At in regni fastigio collocatos, difficiles accusatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc imperium gere, fœliciterq; & nominis & regni insignibus vtere. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego vero in quocunque me fortunæ habitu continuero, nunquam celsitudinem tuam fide vel obsequio colere supersedebo. Permulsus oratione rex, placidiorem oris habitum induens, offensam falso instinctu conceptam in ipsa repente concione deposuit, execratus eos qui simplicitatem eius scurriliter attentassent, seq; deinceps aduersum huiusmodi criminationum susurros aures obseraturum promittit. Cúmque Henricus omnem obtrectationis suæ molem prudentissima Kanuti responsione subuersam videret, familiaribus regem minis aggreditur, summa illum regni affectatione teneri inquiens, incertámque Magno regni potitionem futuram, si populo iudice de summa secum foret controuersiam habiturus. Quippe Kanutum cæteræ nobilium turbæ popularium suffragijs pręferendum. Quamobrem debere patrem successionis ius proprio potius quàm alieno mandare iudicio, destinatúmque hæredi locum æmulo vacuefacere, dum filij rebus consultum esse velit. Itaque sapere eum si suspectam Kanuti fortunam ferro præcurrere studeat. Hæ voces sæpius lacessiti regis animum solicitudinibus implicatum, grauiori quàm ante suspicione torserunt. Tunc Magnus perinde ac fortunæ suæ consulendi, tollendiq; æmuli, à patre licentiam nactus, accitos qui se superius Henrico scelestissimi consilij collegio sociauerant, iurare coëgit, fidum se commissi silentium acturos. Adiectus est his Haquinus cognomine & genere Iutus, neque voci eius vlla ex parte diffisum est, quanquam Kanuti sororem in matrimonio habere nosceretur. Igitur coniurati diu secum taciteq; lustrantes quibus periculorum procellis, quóue exitij pondere diuinum Kanuti caput obruerent, pestiferi consilij laqueos, humi decubãdo nectebant, vt si rem casu detegi contigisset, nunquã stando, sedendóue saluti ipsius insidiatos se esse tutò iurare quirent, pręsidioq; situs innocentiæ sibi munimentum consciscerent, ignorantes verborum artificio iuramentum edentẽ, periurio obnoxium fore. Quorũ fucosa atq; errabunda simplicitas, plus criminis in vocis quàm actus impietate reposuit, non in manuũ sed labiorũ temeritate religionis violationem constituens. Cum autem Haquinus Iutus cœpti modeste sermonis exitum, Kanuti ne saluti insidiosum aduerteret, protinus collegio se pestiferæ conspirationis abrupit, conclaueq; excessit, ne latronis potius quàm necessarij partes egisse videretur. Igitur à coniurationis autore ne iurisiurandi vinculum perrumperet, monitus, neque fautorem consilij, neque proditorem se futurum respondit, quanquã satius esset immerentis periculum indicio præcurrere, quàm silentio tolerare. Vt autem Magnus insidiarum contextũ familiaritatis præsidio obscuraret, cũctamq; suspicionis notã calliditatis acumine vitaret, ante omnia consultum duxit, vt cum eo cuius ardẽtissime cruorem sitiebat, fictã amicitię æqualitatem iurisiurandi pactione consereret, perinde ac religionis pondere propinquitatis vinculum astricturus. Et vt cunctam malignitatis notam sanctitatis simulatione præcurreret, nihilq; perfidum aut obscurũ voluere putaretur, iniquissimã molitionem suã insidiosa religionis adumbratione contexit. Quippe contracta apud Sialãdiam nobiliũ frequentia, Kanutoq; circa diuinum natalis solenne conuiuandi gratia Roskildiã vocato, sacrę sibi peregrinationis amorem incessisse perhibuit. Præterea coniugis ipsum ac liberorum tutorem ordinat, eiq; plenissimam rei familiaris suæ custodiã mandat. Et fortè tunc Ingiburga consilij cognitionẽ consciorum indicijs apprehenderat, statimq; virum vt præparatas capiti suo vitaret insidias, missis literis monendum curauit. Ille nunciũ non tam à deprehensionis certitudine, quàm à muliebri pauore profectũ existimans, monitionẽ respuit, seq; non minus fidei in Magni quàm vxoris præcordijs reponere dixit. Quem si fortuna æque ac coniunx con-

filio instruere voluisset, obiectos perfidiæ laqueos consultius vitasset, neque credulitatem suam alienæ malignitatis hamis implicandam præbuisset. Interea magnatibus apud Roskildiã, quatuor solenniũ dies cõtinuò feriatis, Kanutus ac Magnus, publico iam conuẽtu soluto, sacri tẽporis residuum diuiduo peregêre cõtubernio. Eodem fortè tempore quidam Kanuto admodũ sanguine coniunctus, in eius conspectu dissidentem secũ militem fuste percussum interemit, atq; ob id curia abire iussus, Magnum petiuit. Prouidens autẽ Magnus, ne per eum vllum consilij sui indicium ad Kanutum manaret, nocte qua ad detestabile carnificis ministeriũ peragendum contẽdit, cæteris se sequi iussis, solum hunc pristina Kanuti familiaritate suspectum comitem recusauit. Consilij deinde participes iureiurãdo obstrictos fidem facere compulit, silentio se cuncta tecturos. Post hęc militem latebra claudit, insidiasq; circũspecta locorum obscuritate disponit. Mox Kanutũ apud oppidum Haralstadium, ab Erico Falstriæ præfecturæ viro domi exceptum, per coniuratorũ quendam genere Saxonem, arte cantorem, sine arbitris sibi obuium venire iubet. Occursus locum apud citimum villæ nemus denunciat. Ille nihil in re doli suspicatus, duobus tantũ militaris ordinis viris totidemq; equisonibus in comitatũ assumptis, armis vacuus equũ petiuit, neq; lateri suo ferri munimentum adsciscere curæ habuit. Quẽ cum e famulis quidam gladio vacuum incedere vetuisset, nequaq̃ se in salutis tutelam ferro opus habere respondit. Tantũ enim fiduciæ & pacis in Magni societate reposuerat, vt in occursum eius ne ense quidẽ vtendũ putaret. Monitore vero ne ferrum omitteret insistẽte, ægre gladium sumpsit. Tunc cantor quod Kanutum Saxonici & ritus & nominis amãtissimũ sciret, cautela sensim instruere cupiens, cum iurisiurandi religio quo minus id ageret obstare videretur, quia liquidò nephas ducebat, sub inuolucro rem prodere conabatur, integritatem suam inter fidum arcani, & pium innocẽtiæ seruatorem partitus. Igitur speciosissimi carminis contextu notissimam Grimildæ erga fratres perfidiam de industria memorare adorsus, famosę fraudis exemplo similium ei metum ingenerare tentabat. Sed nullis monitorum ambagibus securitatis eius columen quassare potuit. Tantum quippe fidei in Magni propinquitate repositum habebat, vt salutem suam periclitari, quàm ipsius amicitiã notare mallet. Quem cantor certioribus adhuc indicijs aggredi perseuerans, loricæ quam sub veste gestabat summa detexit. Sed ne eo quidem suspicionis irritamento refertum fortitudine pectus, ignauia astringere valuit. Ita solidæ industriæ satelles fidem suam & periurio vacuam, & innocentia plenam præstare voluit. Iamq; Kanutus primos syluæ aditus subibat, cum à Magno occiduum arboris truncum insidente, falsa oris hilaritate, & fictis osculorum blandimentis excipitur. Cuius vt astrictum amplexibus pectus ferro tectum agnouit, quid ita eo cultu esset perquirere instituit. At ille dissimulandæ fraudis cupidine munimenti rationem referre cupiens, esse virum, inquit, vitæ rusticæ, cuius populari penates vellet. Kanutus & rei atrocitatẽ, & temporis religionem sancte æstimans, quippe Epiphaniæ sacra gerebantur, ne priuata ira publicum solenne macularet, orabat. Quo, neque se vltionem remissurum, neq; proposito cessurum iurante, ipse satisfactionis iusta promittere, suamq; pro eius correctione sponsionem offerre cœpit. Obstrepentibus deinde qui insidijs addicti fuerant, oculos in partem circunferens, quid sibi militum hæc manus velit interrogat. Cui Magnus, iam de regni successione & rerum summa agendum respondit. Tunc Kanutus, vt patris eius maiestas diu lætis fortunæ velis prosperum cursum teneat, exoptat. Tempestiuam vero talium mentionem incidere negat. Hęc dicentis verticem exiliens Magnus obiurgantis more corripuit. Igitur Kanutus patente iam dolo manum capulo inserens, vagina ferrum abstrahere conabatur: iamq; gladium mediotenus destrinxerat, cum eum Magnus capitis media diffissum exanimat. Cæteri coniuratorum prostratũ crebris confodêre cuspidibus. Sanguis eius terræ redditus salutarem fontis scatebram perpetuis vsibus mortalium administrat. Cuius cæde cõperta Skyalmonis filij, quibus multa ad eum ex educationis communione familiaritas erat, petitum ilico regem vt ipsum in Roskyldensium monumentorum area tumulari patiatur exorãt. Ille loci copiam negare, ciuitatem tanti mali aspectu ex-

aſperandā dicere, eosq; à quibus funebris Kanuti pompa duceretur, indignationem ſuam aduerſum inuiſam Magni præſentiam acrius deſtricturos. Quapropter exequias potius ſeditioſum pugnæ ſtrepitum, quàm pium humanitatis obſequiū habituras. Hic mihi pauorem ſpecie, reuera odium exhibuiſſe videtur, curaſſeq; ne ſpecioſo occiſi funere tetrior interfectori labes accreſceret. Reuerſi qui regi ſupplicauerant, miſerandum amici corpus tenui funere Ryngſtadium extulerūt. Nec diuina laborantibus beneficētia defuit. Siquidem locum in quo pauſantibus gerulis funebris eius lectus conſtiterat, repentino fontis ortu ſignauit. Alijs quoq; compluribus rerum indicijs ingens ſanctitatis eius ſplendor eluxit. Facinoris fama, promiſcuum patriæ lamentum exciuit, omniq; penates plangore compleuit. Populus enim cum calamitoſum de nece eius nuncium accepiſſet, protinus conuiuiorum quæ ea tempeſtate gerebantur, hilaritate depoſita, morem tempori impenſum mœrore mutauit, inq; eo lamentando, vterque ſexus vnius gemebundi amici vocem habuit. Cuius funus publico luctu elatum, quantus eius amor omnium animis inſitus eſſet, indicio fuit. Itaq; cuius vitam patria charitatis officijs excoluerat, morti quoque teſtes grati animi lachrymas erogabat, vt Kanutum eiulatibus, ita raptorem ſpiritus eius validiſſimis execrationibus inſecuta. Magnus verò ob impiæ cædis euentum profuſo in gaudium animo, Roskildiam repetit, regnūq; quaſi ſublato iam æmulo ſpei firmitate complexus, erubeſcendam facinoris fortunam tripudio proſequi deforme non duxit. Quinetiam ſanctiſſimis Kanuti vulneribus quibus plenas pœnitentiæ lachrymas debuerat, voluptate ex facinore conceptа, per ludibrium inſultare ſuſtinuit. Ne autem ſanguis cœlo terraq; egregie meriti propagine vacuus interiret, hæredem deus extincto ſubiecit. Nam octaua poſt hæc luce, Ingiburga Kanuti conceptum ex eo marem enixa proditur, cui & materni aui nomen inditur. Tunc Haquinus quem ſuperius Sunniua ortum ſignificaui, cumq; eo Petrus matre Botilda natus, & filij Skialmonis, facinoris atrocitatē graui querelarum contextu proſequuti, indignam amici necem in populariū vbiq; concilijs deplorabant, aduerſum iniquiſſimum percuſſoris actūm vulgi iram erigere cupiendo. Quinetiam tunicam eius crebris foraminibus abſumptam omniū oculis in concione ſubijciebant. Nec parum luctuoſam eorum actionē laceræ veſtis irritamentū adiuuit. Quippe compluribus ingentem vltionis cupiditatē tam fœdę lacerationis ſpectaculum ingenerauit. Sed & ſanctitas Kanuti crebris ſignorum indicijs prodita, ac diuinis vulgata miraculis, incredibili cladis eius cōqueſtoribus adminiculo fuit. Haraldus quoq; interdum declaratam apud Ryngſtadium concionem, maiore regni quàm vltionis affectatione petiuit, ibiq; triſtiſſimam fraternæ necis querelam peregit. Ericus vero inſularū à Kanuto præfectura donatus, ſola vindictę meditatione ſolicitus æſtuabat. At Nicolaus popularis inimicitiæ metu periculoſum concionis aditum ſuſpicatus, ſuamq; vel filij copiam multitudinis viribus offerre non auſus, Lundenſium antiſtitis Aſceri conſilium aduocat. Quo edoctus, Magno Roskildis relicto, Ryngſtadium petit, ſperans ſe per abſentiam filij pacatiorem plebis frequētiam reperturum. Verum quia habendam in collibus concionem tuto petiturus non videbatur, in oppido acquieſcere, quàm incertam populi fidem diſcrimine ſuo tentare maluit. Cumque Kanuti fratres fatum eius apud concionem pari fuiſſent querimonia proſequuti, populus lachrymoſa eorū actione permotus, tam innocui ſanguinis carnificem publica damnatiōe mulctauit, ſentētiamq; ſuam aduerſum tam pij ſpiritus oppreſſorem deſtrinxit. In regem vero priſtina adhuc fortuna venerabilem, tanquam de eius incerta conſenſu ſeuerius conſulere paſſus non eſt, ne noxam & innocētiam in ęquo ponere videretur. Itaq; patrię parentem honoris pariter eius atq; ætatis æſtimatione verecundius habita, ab hoc animaduerſionis genere immunem reliquit. Orta tandem de regis abſentia mentione, ſubitis conſternationis furijs incitatus, laxato concionis ordine, intra ſuos eum penates opprimere geſtiebat, præfatus iuſte regē ab his adiri, quos prior ipſe petere noluiſſet, pręſertim cum præſentiam ſuam concioni quę per eum vigere debuerat, in vicinia conſtitutus negaſſet. Quod cum rex ex his quos ad cognoſcendas cōcionis voces direxerat accepiſſet, Aſcerū emittit, qui reuerentiā &

nobilitati suæ, & sacerdotio debitam iræ vulgi irrumpentis opponeret. Ille plebis in occursum contendens, conspecto Erico, dexteram habenis eius equo delapsus inseruit. Quem diu ac multum vt iram cõceptam temere, remitteret precatus, pro Magni facinore decretam lege correctionem, pro patris eius innocentia statutam defensionis iustitiam promittebat. Quinetiam detracto pileo, consternatæ multitudini capitis sui maiestatem obiecit. Tantum autem eius apud Ericum precatio valuit, vt regi non modo salus, sed etiam in proximo petendæ concionis licẽtia deferretur. Quanquam enim populus ardẽtissimo studio in Kanuti vltionem ferretur, autoritatem tamẽ antistitis quæ inter Danos amplissima erat, ante oculos præponens, plus eius precibus quàm suis sententijs indulgendum putauit. Itaq; rex cõcione sine filio petita, non aliter defensionem sibi cõciliare permissus est, quàm vt se Magni præsentiam vitaturum, eumq; domo ac patria excessurum, nec ante receptam à populo veniam reuersurum iuraret. Cęterum ne vulgi iram exasperaret, diuiduum cum eo concilium habuit, internuncijs partium mandata gestãtibus. Arbitrij siquidem regis facultatem, exilij quod Magnus apud Gothiam cuius rex esset agere poterat, intuentes conditione vtendum monebant, futurum rati, vt interim in omnium animis odij eius habitus exolesceret, ipseq; prolixioris absentiæ beneficio mitiorem patrię sententiam reperiret. Populum quippe exilij eius miseratione mouendum, iram quam sceleri inflixerat, pœnitẽtiæ remissurum sperabant. Ita pacato popularium motu, rex Iutiam, Magnus Gothiam exilij speciem prębiturus petiuit. Huius pactionis obtrectatores amici regis fuere: quippe qui Magno occidendi Kanutum consilium dederant, conditionis habitum execrantes, teterrima sibi ratione regem consuluisse dicebant, satius affirmantes vt ipse rerum summam deponeret, quàm vnicum filium & in spem regni procreatum, ob leues agrestiũ minas exilij deformitate damnasset. Quamobrem oportere Magnum reuersiõis ius paterno potius quàm populari arbitrio subiectum habere, citissimoq; reuocationis beneficio patriæ & propinquis inconsulta plebis malignitate restitui. His vocibus irritatus Nicolaus, missis qui Magnum accerserent, abdicatam eius communionem inimica religioni charitate repetijt. Nec pensi duxit cum contemptu periurij damnatam sanguinis sui præsentiã amplexari. Cuius indulgentiæ temeritas procellam Magni discessu pacatam, reditu concitauit. Enimuero Ericus ac Haraldus Nicolaum, cui eatenus indemnitatem detulerant, vtpote voce sacrilegum, cõsilio parricidam, detestabili filio damnationis consortione iunxerunt, scelere pares pœna æquandos existimantes. Neq; enim vlterior iurationi eius fides habita est, qui

Periuro iurãti non facile fides adhibetur.

iam præpropera filij reuocatione conspicuum cũctis periurium edidisset. Verum ne populus regio ductu vacuus regem incesseret, sub certis signis militare constituit, fragiles conatus & propositi irritos iudicans, quos nulla auspicia procurassent. Itaque regem ex consueta potissimum familia petiturus, præterito Haraldo, Erico quod huic stirpi affinis esset, & nomen, & regias vires suffragijs detulit. Siquidem facilem ex his electionem morum inæqualitas faciebat. Non solum enim auaritia Haraldi, sed etiam libido flagitijs obsita, à regno repelli meruit. Huic coniugalia sacra spernenti, frequens cõcubinis cubiculum extitit. Quippe matrimonio non contentus, genialem torum pellicum vsu pollutum habuit. Quarum partus singulis in cunabulis excepti, & in aula liberis matrum officijs educati, triste nuptæ spectaculum fuere. Igitur ob inuisos parentis mores, suspecta quoq; posteritas erat, nec solum præsens patris, sed etiam futura liberorum metuebatur impietas, quod filiorum affectus paternis soleant ingenijs respondere. Eapropter cuncti ab Haraldo oculos auertentes, benignis Ericum animis respicere maluerunt. Ipse vero plus propriæ moderationi quàm alieno fauori indulgendum existimans, oblatum à popularibus honorem sumere recusauit, ornamentum eius viribus quærere, regnũq; armis præcurrere cupiens. Igitur & vltioni studendum, & imperio ante partam victoriam abstinendum putauit, ac primum Iutiam imparatę expeditionis viribus petit. Quem contexta acie procedẽtem Toro Riparum antistes compositis perfidiæ commentis excepit, summã regis innocentiam prædicãs, eumq; iurationis suæ tenorem deinceps executurum promittens. Verbis deinde magnam præ se excu-

sationem præferentibus, preces de pace multiplicat. Ericus obsecrantis animũ simpliciter æstimans, securitate ex eius mendacio concepta, continuo reuocatis aquiliferis, subsistere copias iubet. Cuius mora Nicolaus ex speculatoribus cognita, profusos in ocium hostes nullo negocio fugauit. Ita dux antistitis commento ludificatus, stolidæ credulitatis suæ pœnas pependit. Cumq; ob hoc datum sibi iustum belli titulum animaduerteret, sed ob rerum angustias regio apud Ysoram nomine insigniri nequiret, Sialandiam reuersus, eius Scaniæque suffragijs recusatum prius honorem accepit, omniq; dissimulatione reiecta, acrius in fratris vltionẽ erigitur. Inde literas ad Lotharium facit, amici necem vlciscatur orat, parricidij à Magno pœnas expetat, eumque in societatem belli tum precibus, tum etiam præmij pactione sollicitat. Imperator maiore potiendi regni quàm exigendę vltionis cupiditate perductus, secus Iutiæ mœnia gradum Romano militi struxit: etenim propositi spem non tam in viribus suis, quàm interno diuiduæ regionis motu reposuit: cui se Ericus apud Slesuicum classe obuium dedit. At Magnus vtriusq; hostis aduentum accurata valli munitione præcurrens, validum portis præsidium applicuerat. Interiectis diebus Nicolaus citeriora valli immenso Iutorum agmine circunfudit: cuius tantæ copiæ erant, vt imperator acie manum cum eo conserere formidaret, sed neque classe Erici ad copias suas in vrbem traijciendas vti præsumeret. Cumque nec aggerem oppugnare, nec militem nauigijs mandare tutum duceret, inaniter tempus à se teri conspiciens, pacis conditiones excogitauit, quibus speciosam sibi soluendę obsidionis rationem conscisceret. Ericum itaque cui integerrimam opis stabilitatem spoponderat auersatus, pactum cum aduersæ partis principibus habuit, vt obsidioni ipse parceret, Magnusque Romani imperij militem ageret. Qui cupide conditione vsus, supplex Lotharium veneratus est, sed insidias parabat obsequio. Ille ex pacto copias trans Eydoram recepit. Quo accepto Ericus Cæsarem nauigio petitum per summam Theutonicæ perfidiæ execrationem exprobratione leuitatis insequitur, futurum affirmans, vt Magnus tali se circa ipsum fide gereret, qualẽ nuper in excolenda Kanuti societate præbuerat. Nec vana assertio extitit. Imperatore siquidem Eydoram remenso, Adolfum extremos ab eo curare iussum, Magnus per insidias adortus, non solum copijs spoliauit, sed etiam arma deformiter abiectantem nando fugam capessere coëgit. Ericus imperatoris ope defectum se videns, per summam animi ægritudinem orientalia repetiuit. Superueniunt legati à Magno rege Noruagiensium missi, maiorem Kanuti filiam sed nondum nuptijs tempestiuam, eius coniugio petituri. Quorum legationem Ericus contrahendarum virium spe fauorabiliter habuit, excepit alacriter, cupiens finitimorum auxilia affinitatis beneficio comparare. Ipse quoq; bellis ocium interpellantibus, adhuc coniugio vacuus, nouercam Magni Noruagiensium quondam reginam, vtpote dignus hac nuptiarum vicissitudine fauente eiusdẽ priuigno suscepit vxorem. Hybernis itaq; per quietem exactis, recidiua belli tempestas efferbuit. Nam Nicolaus occasiuum Daniæ militem cõtrahebat. Ericus Christierni splendidissimo inter Iutos loco nati promissis euectus, orientis auxilia pugnæ comparat. Is Magni odio à Nicolao deficiens, enixe se Erico affuturum spoponderat. Petrus vero Roskildensium pontifex Ericum corpore, Nicolaum animo comitabatur: metu alterum, alterum charitate complexus. Sed Haraldi fauor inter ruborem & odium varie fluctuatus est. Vt enim Nicolai castra verecunda pudoris meditatione vitabat, ita fratris prælationem perosus, militiã eius inuidia detrectabat. Itaque partes eius cum duobus spectatæ indolis filijs, specie magis quàm beneuolentia prosequebatur. Neq; enim ei parcius aduersum germanum, à quo se in regni petitione superatum videbat, quàm in fratris interfectorem odium erat. Interea Christiernus necessariorũ manu contracta, acie regem aggredi statuebat. Cuius Nicolaus non solum defectione, sed etiam hostili molitione comperta, copias quas aduersum hostes contraxerat, inter naualem terrestremq; partitur exercitum. Quin etiam Christiernum acie excipere parat, Magnum classe præfectum Erico obuium destinat. Iam vero Ericus ad insulam, cui Syra nomen, appulerat. Quo ignorato Magnus aura quam euentu prosperiore ab Arusia soluit, nauigijsq;

alijs alia præcurrentibus, sparsa incompositaq; classe processit. Cuius Ericus aduentu præcognito, scafa exceptus, nunc singulos, nunc vniuersos classis suæ magistros, maximeq; Petrum & Haraldum, quorum dubiam suspectamq; fidem habebat, impensioribus pugnæ hortamentis sollicitat. Neq; enim repēte cum tota Magni classe manum conserere cupiebat, sed nauigia vt cuiq; celeritas cursum dederat accedentia sigillatim nautarum internicione vastauit. Quorum Magnus eminus pericula speculatus, confestim demisso velo, nauigium suum anchoræ quàm auræ credere præoptauit, disiectamq; pelago classem lituo recinente cōtraxit. Igitur ignauis fugam, fortioribus pugnā apprehendentibus, Ericus cum nauiū numero pręstaret, arctissimo earum cōtextu hostē conclusit, ac veluti classe classem obsedit, atrocitatemq; pugnæ augebat necessitas. Cumq; Iutēses neq; victorię facultatem neq; fugæ copiam fortunæ suæ suppetere viderent, duci quàm sibi cōsulere pręoptātes, salutē eius proprijs seruauere periculis. Quippe cōsertissimæ classis cuneum irrumpentes, quia victoriā Magno præstare non poterant, victo fugā quęrebant. Nam eidem Mioparonē ingresso, veluti quandā elabēdi semitā securis periculorum animis extruebāt. Quo dilapso nihilominus pugnādi pertinaciā retinentes, aut morte, aut captione finiuere bellū. Cumq; victores spolijs deuictæ classis incumberēt, inter egestā nauigijs prædā, quendā velo implicatum conspiciūt. Cuius ex deformitate latebræ formidinē æstimantes protinus ob ignauiā eū laqueo consumpserunt, vti fœdo mortis genere spiritū redderet, quem pugnę fortiter impendere dubitasset. Interea Christiernus manu cum Nicolao infœliciter cōserta, per ingentem suorum stragem capitur, & in ostij Slesuicensis ergastulum relegatur. Ericus vero recentis pugnæ successu elatus, sed eorum quę circa Christiernum gerebantur ignarus, potiendæ Iutiæ spe mare Lymicū classe compleuit. Vbi cum expositis incautè copijs, & Christierni fugā & regis aduentationem nūcio didicisset, plus amici fortuna concussus q̄ propria recreatus, recepto milite reuerti maturauit. Ex cuius agmine cōplures tardius nauigia repetentes, ab imminenti regis exercitu trucidantur. Hunc euentū secutus Haraldus, ad Nicolaū occultis se promissionibus inuitantē defecit. Plus siquidem indignationis ex Erici dominatiōe, quàm iræ ex Kanuti internicione conceperat, eiq; frater fratris oppressore onustior erat. Quinetiam Magnus vt lætum hostilis militiæ incrementum, ita tristem suæ defectum aspiciens, fraterni commilitij societatem labefactare tētabat. Haraldū itaq; quem Erici partes dubia fide secutum nouerat, promissis dignitatis incremētis vrgebat. Nam & Haraldus quanq̄ iram obsequio tegeret, incitatiore odio aduersus Ericum, quàm Erici impugnatorē ardebat. Itaq; non solum eius arma deseruit, sed etiam quò validiorē Nicolao opē impenderet, castellum quod in Roskyldensi suburbio molitus fuerat, impensiore munimēto vallauit, inuidiā fraterna prælatione conceptā, perfidia defectionis exsatians. Idem cum Ericus magna Sialandensium manu per obsidionem clausisset, valliq; firmioribus obstaculis conatus suos admodum interpellari videret, à Saxonibus qui Roskildiæ degebant tormentorū artificia mutuatus, domesticas vires externis cumulauit ingenijs. Quippe nostri rerum adhuc militarium rudes, raro taliū vsu callebant. Primum itaq; saxū parum vegeto iactu machinamēto egestū, citraq; valli propinquitatē collapsum, ludibrio castrēsibus fuit. Siquidē irrita tormenti vi, vlteriores eius impulsus irritos augurabantur. Secundum incitatius actum ac mirifico cuidam tecto superne impactum pōdere & incussu suo funditus penetralia transuerberauit, ædemq; magno cum fragore collisit. Quæ domus fundamenti loco lignea tantum base subnixa, eidemque velut cardini imminens, leui attactu quamlibet in partem circumagi poterat. Quo viso Haraldus fiduciam quam ex primi iactus defectu conceperat, in secundi processu deponere coactus, cum neque se domi obsidionem laturum, neque foris auxilia accepturum speraret, noctu maritima aggeris parte perfracta, quod ab hoste negligentius obsideretur, equos per prærupta demissos, pedes cum suis insequi cœpit. Cumq; totis in castris tumultus exoriretur citato acrius equo, comitibusq; vt Haraldo occurreretur de industria vociferari iussis, non Haraldus sed Haraldi insequutor creditus, inter medios perstrepentium globos facilem fugæ meatum

habu-

habuit. Itaq; non minus fictæ fugientium voces, quàm temporis habitus hostium existimationẽ fefellisse creduntur. Fuere tamen ex Theutonibus qui hunc in ipso fugæ procursu, sagittis à se confixum assererent. Ita vafri ingenij dux obsidionem arte, periculum calliditate frustratus, reperta rate Iutiam petit. Quem Nicolaus perinde ac partibus suis in Sialandia propugnantem non solum regali beneficentia prosecutus, sed etiam primis inter amicos honoribus veneratus est. Nec tamen suspicione vacua familiaritas fuit. Quippe & repentina fratris desertio, & subitaneus transfugæ notabatur aduentus. Interea Sueones quod Magnum domesticis bellis occupatum audierant, Suerconem quendam mediocri inter Sueones loco natum regem constituunt, non quod illum tantopere diligerent, sed quia externi hominis imperium recusarent, ceruices indigenam ferre solitas peregrino duci submittere formidantes. Hic Suerco Vluildam Noricam quam Nicolaus in matrimonium emortua Margareta receperat, amatorijs primo legationibus sollicitatam, mox viro furtim abstractam ad suum vsque connubium perduxit. Cuius coitu pro coniugio vsus, Karolum ex ea, qui & post ipsum in Suetia regnabat, suscepit. Per eadem tempora diui Kanuti filia iampridem regi Noricorũ desponsa, per legatos ab eo in Daniam missos nuptura deducitur. Peractis Hybernis Nicolaus diutinam deficientis à se regni vlcisci cupiens iniuriam, crebra Iuticarum partium classe Sialandiam appulit. A quo Ericus apud Weram pontem grauissimo prælio superatus, cum vxore quondam Noruagiæ regina, filioq; paruulo Suenone quem ex pellice procreauerat, necessitudinis fiducia Magnum petiuit, eiusq; humanissimam primo hospitalitatem, mox dolum atque fallaciam expertus est. Interea Nicolaus Haraldi Theutonicorum supplicia exigentis precibus inclinatus, Roskyldiam irrupit, comprehensosq; in vrbe Germanos incentoris arbitrio mulctandos dimisit. Quos Haraldus tum quia tormentorum opifices, tum quia de falsa nece sua gloriantes audierat, extrema narium parte præcisa deformes reddidit, percontatus an Haraldus eorum fuerit iaculis interfectus. Tunc quidam ex his applicatum ori suo cultrum aspiciens, parcendum sibi quod doctus esset asseruit. Haraldus hominem literarum peritum existimans, reuocato lictore ad epistolas perductum, ipsas (vt fieri assolet) solennium nuncupatione verborum dedicare præcepit. Cui captiuus suendi se, non sacrandi professorem respondit. Haraldus hominis acumine delectatus, impunitatem astutiæ tribuit, iramq; quam deceptus abiecerat, correctus repetere erubescebat, ne errorem supplicio emendare videretur.

Per eadem tempora Haraldus Hybernicarum partium oriundus, florentissimum Noruagiæ statum veluti fulmen aliquod ac tempestas incussit. Qui cum se Magno Hyberniæ populatore procreatum astrueret, affirmationi suæ fidem diuini examinis argumento præstare iussus, super candentes laminas nudatis plantis (nam id ab eo experimentum poscebatur) incessit. Hisdémque nulla ex parte corruptioribus, complures Noruagiensium liquido incolumitatis miraculo, ad assertionis suæ credulitatem perduxit: ex cuius gremio omnis Noruagicorum bellorum lues manauit. Interea Nicolaus per insidias æmulum opprimere statuens, Magnum Noricum in eius necem mercedis pactione sollicitat. Ille lucri irritamento latrone corruptior, hostisq; ex hospite effectus, impensioris obsequij simulatione curam Erici exactissima satellitum custodia vallauit, officijsq; fallaciam texit. Ericus vero per reginam cuius patruus erat insidias obsequio subesse doctus, amicis quos in Lalandia habebat propositũ regis cum remedij precatione denunciat. Nec segnis Lalandensibus ad opitulandum animus fuit. Solo quippe nauigio Noruagiam petentes, occulto nuncio aduentum suum Erico significant. Qui quod Noruagienses summam in potionis magnitudine voluptatem habere nouerat, applicatam sibi custodiam temulentia ludificãdam putabat. Igitur stipatorum sobrietatem crapulæ delectamento adorsus, instaurata comessatione crebris custodes poculis attentabat. Quibus vt bibendi cupiditatem augeret, irritamentum ebrietatis aleam cyphis interserit. In qua posito cum quibusdam pignore decertans, etiam prosperum tesserarũ iactum inerti lusu de industria prosequebatur, vti collusores fortuna lucri illectos ad lasciuiendi cupiditatem, ludendiq; perseuerantiã incitaret. Po-

Haraldus nu datis pedibus super candentes laminas incedit.

ſtremo perinde ac prolixioris vigiliæ tædio fatigatus cubitum exceſſit, ſacerdo- temq; exilij ſocium aleę pro ſe curatorem reliquit. Ille rem ſobrie proſecutus,tem perantiam eorum multiplicatis poculis quantulacunq; reſtabat ſubuertit,interq; mero ac ſomno ſopitos medium cubandi locum habuit. Interea Ericus perrupta cubili parte cum clientela ac coniuge furtiuo ad mare diſceſſu peruenit,repertaq; in littore nauigia,quò tutius fugam caperet,in ſentinis perforanda curauit.Hęc tra ctanti ſuccurrit filiolum hoſpitio dormientem fuiſſe relictum : adeò obliuijs ani- mum feſtinatio implicat. Quippe quò occupatius, hoc negligentius humanũ eſſe ingenium conſueuit. Quanquam vero præſtolationi periculum ineſſe non dubi- taret, ſanguinis tamen ſui curam deformiter abijcere paſſus non eſt. Miſſis igitur qui adoleſcentem exciperent, tarditatis moleſtiam eximia filij charitate contem- pſit.Quo allato in altũ proceſſit. Diluculo quibus Erici cura mandata fuerat,pulſa tis hoſpitij foribus,an heſternã adhuc temulentiã nõ diſcuſſiſſet,interrogãt. Nemi ne vero reſponſum edente,taciturnitatis admiratione crebris idipſum clamoribus proſequuntur. Tandem ſilẽtio attoniti,cõuulſis ianuis,vacuam hoſpitibus ædem inueniunt. A quibus vafre ſibi illuſum vociferantes,euentum domino trepidi nũ- ciant. Qui protinus petito littore, detractisq; in altum nauigijs, fugacem intercipi iubet.Quæ cum vitiatis lateribus vndarum plena conſpiceret,ſubducta refici cu- rauit.Iiſdemq; rurſum in mare detruſis,ad accelerandam nauigationem velo pari ter ac remis incubuit.Adeo promiſſum in mortem Erici præmium affectabat. In- terea Ericus grandem pelagi partem emenſus, magno hoſtem interuallo præceſ- ſerat,ideoq; facile ab inſequentibus occupari nequibat. Cumq; Magnus nauiga- tionem diutile geſtam propoſiti irritam animaduerteret,reuocato remigio domũ reuertit. Ericus vero fidiſſimam ſibi Lalandiam repetens, intercepti Vbbonis ſu- ſpendio, quem Nicolaus minorum inſularum præfectum creauerat, clarum redi- tus ſui indicium dabat. Audito deinde regem diuini natalis die Lundiæ feriari de- bere,aduentum eius petita Scania præcucurrit, totamque regij apparatus impen- ſam præripuit. Quod audiens in Sialandia rex, alimentis publica adminiſtratione contractis procedere ſuperſedit. Æſtate vero præter Scaniam omni Danica claſſe contracta,ad Fotam ſinum appulit,pedeſtremq; propter littus aciem ſtatuit.Quæ cum centuriatis parumper ordinibus conſtitiſſet, aduẽtante Erico excitum equo- rum vngulis puluerem in ſpeciem nebulæ eminus exhalare conſpiciens,paulatim ad naues gradum retulit,Sed inter eundum aduentantis equitatus fragore percul- ſa,inceſſum ad fugam conuertit. Quam ſuperueniens Ericus fortuna, non prælio ſuperatam impune cæcidit,incruentamq; deo parricidium vindicante victoriam habuit.Magnus cum aliquanta fortium manu cedere veritus,cæteris terga obuer- tentibus,aduerſo hoſtem corpore repellebat.Quippe cum fugam parum liberam cerneret, animoſum ſibi conſciſcere exitum, mortemq; ſuam pugnãndo clariorẽ efficere egregium duxit. Quinetiam ne priſtinum fortitudinis ſuæ ſplendorẽ ob- tereret,fatum quàm fugam amplecti maluit. Poſtremo vt inſigni pugna,ita multa aduerſariorum ſtrage edita, ſuper proſtratorum à ſe cadauerum ſtruem vnà cum Petro pontifice Roskildenſi conſumptus occubuit: quem vt fati comitem,ita tu- muli quoq; conſortem habuit.Nicolaus admoto ſibi per villicum equo,nauem pe- tiuit. Maior fugientium pars cõprehenſa per foros nauigia conſcendere cupiens, ingenti quadam mole merſabat. Igitur qui primi introrſum euaſerant, tardiorum manus nauigijs inſertas abſque ſocietatis reſpectu ferro truncantes, ferociores in ſuos quàm in hoſtes fuere. Calamitoſa nimirum illa facies erat,cum pendulis naui gia brachijs amplectentes, hinc hoſtis vrgeret, inde ciuis repelleret. Quo experi- mento quantum quiſque ſalutem ſuam alienę præferret,fortuna detexit. Taceant nugaces adulantium voces,quæ ſpiritum amicorum proprio chariorem aſtruere non erubeſcunt. Crediderim hanc victoriam humanis parum viribus partam,ſed deo pijſſimi viri interitum vlciſcente conceſſam. Neq; bellum aliud crebriorẽ põ tificum cruorem abſumpſit. Quippe Petrus Roskyldenſis,& Henricus Sueticarũ partium pontifex, omneſq; Iutiæ, præter vnum, antiſtites hoc prælio oppreſſi tra- duntur. In cuius apparatu Magnus Saxonis filius Erici miles ſingulare fidei ſpe-

cimen

cimen edidit. Nam cum Nicolaus maritima Sialandiæ loca ne quis ad Ericum trã-siret à militibus obseruari iussisset, per Stethinnensis promontorij prærupta à satellitibus fune demissus, noctu scafam conscendit, eaq; Scaniam petens, gratam Erico opem attulit. Post hæc Magnus Noricus nudati consilij sui coniugem arguens, reiectam à se Erico remisit, dignam repudio ratus, quæ coniugali charitati consanguineum prætulisset affectum. In cuius contemptum temerata matrimonij religione seipsum nuptijs spoliare tristè non duxit. At Nicolaus fuga Iutia elapsus, & tanquàm ad fortunæ ludibrium reseruatus, æstimato pariter & orbitatis suæ, & ætatis habitu, non vt sibi successorem sed vt æmulo hostem relinqueret, Haraldum regni post se declarat hæredem. Deinde Slesuicenses ob Magni iampridem facinus infensos ad habitum pacatæ mentis reducere cupiens, de componenda secum pace sollicitat, eosdemq; & ætatis suę & fortunæ miseratione acturos existimans, sumen dorum obsidum gratia oppidum intrare constituit. Rursum cum caput suum inexploratæ fidei ciuibus obijcere dubitaret, Beyonis cuiusdam summam inter oppidanos autoritatem gerentis hortatum secutus, salutem simul cum suspicione deposuit. Portas siquidem de industria patefactas ingressus, vt pium cleri, ita ferocẽ plebis occursum repperit. In excipiendo nanq; eo diuiduum ciuitas animum habuit. Clericis quippe eum sacrę processionis officio venerantibus, cætera vici pars vt hostem excepit. Qui cum inter plateas aduersis sibi signis obuiam iri cõspiceret, amicis vt in ædem Petri confugeret exhortantibus, aulam petiuit. Et ne cruenta corrixatione diuini fœdarentur penates, regia sese quàm templo tueri maluit, paterno in lare quietius obiturum præfatus. Nec defuit militibus prompta mens ad eius salutem suis cladibus defendendam. Diu siquidem intactum eum animosis corporum suorum obiectibus seruauerũt. Neq; triste duxerunt pro tuenda illius incolumitate, suam vltimis implicare periculis. Quorum Slesuicenses primum sanguinẽ profuso, ad vltimum & regium absumpserunt.

Magni Saxonis filii memorabile fidei specimen.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMITERTII FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSQVARTVS.



NTEREA Ericus destinata in Iutiã classe, cum ad Syram insulã appulisset, nũcium de regis oppressione suscepit. Et fortè in ea rerũ colluuione Ericus ac Bero natu inter Haraldi filios primi, deserto patre fidelius se quàm felicius Erico iunxere. Iidem noctu clandestina patris legatione petiti, silenter accepta gesserunt. At Ericus nihilominus legationis indiciũ nactus, experiendæ eorũ fidei gratia aliquandiu ignorantię simulatione silentium egit. Quibus secretũ paternum tegere perseuerantibus, cum se nullam ex eis arcani cognitionẽ suscepturũ putaret, desperato voluntariæ confessionis indicio, vocatos in medium vehementi perfidię exprobratione pulsabat, quod rem à patre mandatam parum lucide pertractassent. Interrogati quoq; quam ad eos pater legationem habuerit, consultos se quid agere eum potissimum expediret, vt ad Noruagiam exularet respondisse dicebant, ideoq; non ante consilium fateri voluisse, quàm ei à consultore obtemperatum agnoscerẽt. Quorum affirmatio quanquam vera esset, fidẽ non habuit, quod inuita potius quàm vltronea videretur. Igitur eorũ experiri Ericus asserta cupiens, ambos arctissima apud castrum Slesuicense custodia asseruari pręcepit, vti veritatis cognitione suscepta, aut innocentię præmiũ, aut reatui pœnã referret. Cui postmodũ idem fortè castellũ intrãti, memorati iuuenes compeditis semet incessibus obtulerũt, supplicesq; eius genibus aduoluti, præten-

tis innocentiæ meritis, captionis remedia flagitabant. Quorũ Ericus vt fortunæ mi
ſertus, ita fidei gratulatus: quippe fuga patris filiorũ affirmationẽ adiuuerat, ſicut e-
rat mero percalefactus, & calamitati lachrymas dedit, & veracitati ſalutẽ promiſit.
Quod cũ fortè Chriſtiernus ex aulicis cognouiſſet, antelucano tẽpore petẽti ſacra
rium Erico obuius factus, heſternæ eũ temulẽtiæ laſciuia concitatũ intẽperate mũ
nificũ extitiſſe ridebat, quòd Daniã hoſti dono dare ſuſtinuiſſet. Rationẽ quoq; di-
cti lucidiore ſentẽtia perſecutus, Fore, inquit, vt Haraldi filijs maior vinculorũ ſu-
orũm q̃ abſolutionis reſpectus inceſſeret, odium liberatori ꝓ gratia relaturis. Quid
enim aliud Ericus eorũ ſaluti parcentẽ agere, q̃ Haraldo robuſtorũ iuuenũ auxilia
reſeruare? His vocibus inclinatus Ericus, à ꝓmiſſo ſuo quàm ab amici cõſilio rece-
dere maluit, profectáq; à crapula indulgentiã ſobria animaduerſiõe caſſauit. Huic
clementiæ ſtudiũ in crudelitatis exhortatione deponere rubori nõ fuit. Itaq; quo-
rum ſpes ad vitã intenderat, ſalus aquis conſumpta eſt. Eodem tempore Noruagiæ
primoribus Magnum Haraldo, qui æque rege genitus eſſet, dimidium regni ce-
dere poſtulantibus, eoq; hominem ignotis ortum parẽtibus admittere recuſante,
in agro Fridleuino ferro certatũ eſt. Interea Haraldus repetita Iutia, Vrnicæ cõcio
nis ſuffragijs rex eſt declaratus. Quo cõperto Ericus nauigijs glacietenus (nam ge-
lu vndã durauerat) in altũ vſq; pertractis, Iutiã tacite petiuit, Haraldumq; apud Scy
petorp vicum noctu cum ſupſtitibus filijs interceptũ, diluculo cõclaui extractum,
abſq; reſpectu fraternitatis capitali ſupplicio affecit. Ex quibus Olauus clauſum ar
mis cubiculũ videns, mutata cũ fœminis veſte, ſalutarem inter hoſtes egreſſum ha
buit. Ea tempeſtate Haraldus Noruagia pulſus, vt ab Erico aliquid viriũ contrahe-
ret, in Daniã peruehitur. Quem Ericus ob relictũ ab eius æmulo matrimoniũ ſup-
plicem recepit, oblatumq; ſibi ſpecioſum pugnæ titulũ gauiſus, auxilijs eum proſe
qui ſtatuit. Haraldus autem excepta liberalitate, nullã animi ferè dotẽ adeptus, cre
bra corporis virtute pollebat. Cuius viribus fretus apud Helſyngam oppidum pi-
gnore cum Erico poſito, an cum lectiſſimis eius equis curſu contendere potuiſſet,
duobus in certamen admiſſis vtroq; metã prior tenuit. Geminis ſiquidẽ inter cur-
rendũ bacillis innixus, crebris corpus ſaltibus cõcitabat. Aliud quoq; inuſitatæ agi
litatis ſpectaculũ edere conſueuerat. Sæpe etenim inter nauigandũ puppi exiliẽs,
in proram per exerta remorũ capita decucurrit, indeq; curſu in aliud nauigij latus
reflexo, per reliquos remorũ ordines locũ quo exceſſerat, repetiuit. Qui ſi parẽ ani
mi virtutẽ a natura traxiſſet, nequaq̃ ſe inter amplexus pellicis æmulo obruẽdum
dediſſet. Huic Ericus tametſi opitulari vellet, Sclauis domeſticã pacem interpellã-
tibus, animũ opere comitari nequiuit. Igitur omiſſis amici rebus, proprijs curã inie
cit, contractáq; aduerſum Rugiam claſſe, quò gnauius bella conficeret, maritimæ
Danorũ expeditioni primus equos adiecit, quaternos ſingulis nauigijs mandans,
eumq; morẽ diligens poſteritatis cura ſeruauit. Claſſis eo numero digeſta, mille &
centum nauigijs frequens reperta eſt. Quibus Dani ad Rugiã appulſi, vrbẽ Archõ
aduerſum ſe valido pręſidio firmatã inueniunt. Quam ne finitimorũ auxilijs iuua-
ri ſinerent, tractũ qui Archonenſium fines propemodum Rugia abſciſſos cum cõ
tinenti committit, ligonibus conciſum in vallum opacæ admodũ altitudinis re-
degerunt. Tuitio eius Hallendẽſibus credita, ijſdemq; Petro parere iuſſum. Quos
Rugiani quæſito per vada tranſitu, noctu inopinatos adorti, cõpluribus cæſis, à cæ
tero repelluntur exercitu. Igitur Archonenſes cum nec vires conſerendi belli ha-
berent, neq; locũ ad contrahenda auxilia ſuppetere cernerent, neceſſitate victi, ſa
lutem & in Chriſtiana ſacra tranſitionẽ pacti, ſtatua quã venerabantur retẽta, Da-
nis ſe tradunt. Erat enim ſimulacrũ vrbi pręcipua ciuiũ religione cultum, crebriſq;
finitimorum officijs celebratũ, ſed falſo ſacri Viti vocabulo inſignitũ. Quo aſſerua-
to oppidani veterem ſacrorũ morem penitus abrogari paſſi nõ ſunt. Primum itaq;
ſolenni ritu prolui iuſſi, ſtagnũ maiore pellendæ ſitis, quàm initiandę religionis ar-
dore petentes, ſub ſpecie ſacrorum feſſa obſidione corpora refecerunt. Datur Ar-
chonenſibus pariter rerum diuinarũ antiſtes, qui & eis cultioris vitæ formã perſcri
beret, & nouæ religionis rudimenta cõtraderet. Sed poſt abſceſſum Erici, cum an-
tiſtite pulſa religio. Siquidẽ Archonenſes abiecta obſidũ charitate, priſtinũ ſtatuæ
cultum

cultū repetentes, qua fide diuinū susceperunt, prodiderunt. Post hæc Ericus ordinatis in Dania rebus, amici curā importunitate omissam, accepta rerū tranquillitate resumpsit, iuuandiq; gratia eius vrbē asylo Magno deuotam primo diripuit, mox igni subuertit. Interiecto anno Haraldo eidē opē iterato poscenti, vniuersam Daniæ classem ꝓ supplemento trāsmisit. Collato bello viribus, Magnus inferior capitur. Quē Haraldus vita frui permissum, oculis ac genitalibus carere præcepit, ne aut luminū voluptate regnū appeteret, aut Veneris vsu vltricem sui sobolē procrearet. Cęcatus igitur castratusq; cum interrogaretur quem ex suis pœnā secum oculorum subire vellet, paucos ea re delectari respondit. Tunc quidā & forma ei similimus, & militiam eius singulari fide cōplexus, ne ex tanta cliētela deesset, qui cum domino compati vellet, vltrò se supplicio obtulit, præfatus vt videnti similimū, ita luminibus orbato futurum. Qui quum virtute veneratione̅ meruerit, apud improbos pœnam persensit. Magnus vero non tam animi virtute, quàm corporis debilitate continentiæ religionem amplexus, de sceptrato cucullatus euasit.

Magnus Sueciæ rex non tā continentia quàm corporis debilitate, fit monachus.

Interea Ericus quæsitam armis pacem iustitiæ ornamentis excolere cupiens, conditas a maioribus leges, ac tunc penè ingenti bellorum tempestate subuersas, ad pristini vigoris habitum reuocauit, vtq; fortitudine fuerat, ita iustitia insignis apparuit. Irrogatas minoribus iniurias superiorum supplicijs pensabat, nihilq; familiaritati aut necessitudini parcēs, aut ferro, aut laqueo inconsultā maiorum auaritiam castigabat. Quo studio & principum odia, & plebis obsequia contraxit, euenitq; vt & potentibus formidolosus, & popularibus percharus existeret. Idem rerum à se gestarum virtutem tantis laudibus prosequi consueuerat, vt veri interdum fidem excederet. Semel quoq; Erici salus satellitis eius somnio seruata proditur. Nam cum ex freto Slesuicensi Sialandiam petere statuisset, quidam nautarum per quietem existimauit per inculta montium iuga lasciuo admòdum equo se prouehi, eoq; cursum citante inter vallium opaca præcipitatum crebris noctuarū vnguibus laniari. Quod cum mane per iocum sodalibus retulisset, Ericus ea visione veluti periculi pręmonitus, ne eum nauigationis comitem haberet, in aliud se nauigium contulit, eoq; tutus socijs naufragio pereūtibus permansit, lætatusq; est quod salutem suam alienæ rati, quàm proprię credere maluisset. Forte autē inter ipsum, Roskyldēsemq; pontificem Eskillū inimicitiæ primum, mox seditiones adoleuere. Qua in re antistes Petri Botyldæ filij collegiū nactus, autoritate quam primam inter Sialandenses habebat, in regis eos odium concitat, virib usq; publicæ consternationis adiutus Sialandiæ eum terminis pellit. Quo exacto prouincialē populum in societatē factiōis sub titulo libertatis adsciscit, à suspectis obsides petit. Solos vero Skialmōis filios seditionis consortiū detrectantes ad populare conciliū euocat, & ni statuta die obsides tradant, bonis carituros minatur. Illi vero ad concionē ꝓuecti, nec minis victi, nec bonorū pœna mulctati, solidū tenuere propositū. Sed vt ad eos impunitas redundauit, ita ad Eskillum pœna concessit. Rege enim cum Iutica classe reuerso, patris ac patrui interuentu vsus, vicena auri talēta mulctæ nomine ꝓsoluit. Petrus vero fatis suis vltionē præcurrentibus, pœnā quæ à rege parabatur, effugit. Per eadem tempora decedente Ascero Lundensi, de noui antistitis suffectione diuiduū regis ac populi suffragiū fuit. Siquidē Scanienses ob egregia Asceri merita Eskyllum arctissima ei consanguinitate iunctū, ne pontificiū à familia discederet, suffragijs amplectuntur. Rex vero rubore fugationis ammonitus, neq; suorū in Eskyllo dedecorū oblitus, Rikonem Slesuicensem, qui nuper Alberto successerat, quod in potiendo regno familiari eius opera vsus fuerat, eorū arbitrio præferebat. Nec tamē hæc vota palàm ad litem & controuersiam progressa fuerant, Scanis metu sententiam occultantibus. Eodem tempore Plogus quidam claro inter Iutos loco natus tametsi regis militiam profiteretur, latentes capiti eius insidias comparabat. Ad quem Rypam veniens, militię titulo stipendium postulabat. Quo recepto, datum sibi cladis eius præmium reputabat. Et fortè Ericus inter quosdam populares acrius dissidentes regali iudicatione componere rogatus, publica id concione exequi statuebat. In qua quum Plogus cuidam ex plebe de se querenti satisfacere iuberetur, dicendi simulatione facta nō sine lancea progressus, auditū sibi pręberi petiuit,

Stabat autem & rex hastæ innixus, turbātiq; silentiū populo manu ne obstreperet
innuebat. Quē Plogus loricam veste tectā gerere existimatū diu curiosis specula-
tus oculis, vt inermē deprehendit, lancea transuerberauit. Et ne timidius dicere q̃
facere videretur, regē à se prostratum vociferās, cæteros ad militum internitionē
hortatur. Aulicis itaq; passim metu dilabentibus, Ericus Haquini filius, cui ex pati-
entia cognomen obuenit, egregiū fortitudinis exemplū præbuit. Diu siquidē exa-
nime regis corpus gladio protexit, socijsq; in fugam lapsis, solus ex tot commilito-
nibus intrepidū mētis habitum tenuit, dignus vt ei in regnum successor fieret, pro
quo etiam extincto pugnam gerere perstitisset. Iamq; vacantē Daniæ possessionē
nemo sanguinis virtutisue fiducia aut petere, aut rapere præsumebat. Quippe Sue-
no Erici, Kanutus Magni, & Waldemarus Kanuti filius nondum regno tempestiui
fuere. Christiernus vero Waldemarum paterno cuius vltionem adiuuerat regno
dignissimum prædicabat. Quem honorem mater multis & grauibus periculis obsi
tum, ac vix quidem adultis gestabilem perniciosum paruulo futurum aduertens,
poscenti puerum Christierno tradere recusauit, maioribus id munus deberi præfa
ta. Postremo pertinacius insistētem iureiurando obstringit, in regem eum eligi nō
passurū. Quo Christiernus ad populum & concionē vsq; perlato, patris eius bene-
ficia memorat, vt domi leges & iura stabilierit, vt foris hostē represserit, vt furtis ra
pinisq; patriam vacuefecerit, vt Daniam pene exhaustam & exanguem Sclauiæ
magistram reddiderit, vt etiam vnicuiq; per vim amissa ad integrū restituerit, vtq;
cunctis his operibus sanguini suo regnum deferri meruerit. Verum cum filius eius
nondum maturos imperio annos acceperit, neque Danis sub auspicijs puerilibus
rem gerere militarem expediat, virum debere circunspici, qui vsq; ad prouectam
pupilli ætatem tutorio regnum nomine procuraret. In quod munus aptius nemi-
nem quàm Ericum superioris Erici ex filia nepotem, quod audacia ac pietate prę-
staret, maternumq; genus ex regibus duceret, adscisci posse, adulto rerum summá
pupillo cessuram. Ita Erico & populi fauor, & pueri maiestas vires regias dedit. Hic
præter solam animi fortitudinem nihil à natura dotis acceperat, sicut prudentia va
cuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò salutis suæ prodigus esse consue-
uerat, vt bellum commissurus ne singulariter in hostem procurreret, arctius à suis
obseruari soleret. Tunc Eskyllus cognito regem apud Iutiam decessisse, repente
in Scaniam maioris sacerdotij affectatione peruehitur. Ericus vero infectum an-
tedecessoris propositum circa Ryconem explere cupiens, pontificalis ei dignitatis
incrementa tribuere gestiebat. Scanienses autem vltima quæque perpeti, quàm
pontificium in nouam transferre familiam pręoptantes, bellum aduersum regem
decernunt. Quo ille cognito, ne multorum inimicitias vnius viri familiaritate con
traheret, proposito suo cupide cessit, Eskylloq; sedem mutare permisso, Rykonem
Sialandiæ præsulem mediantibus cleri suffragijs, creat. Interea Olauus Haraldi fili
us Noruagia reuersus, patrimonium suum inter bella ciuilia à patruo occupatum
hæreditatis titulo reposcit. Cuius petitioni Ericus illam antiquitatis legem oppo-
suit, qua reis patriæ bonorum pœna decernitur. Patrem siquidem eius peregrino
milite aduersum patriam vsum, decretam hac lege sententiā incurrisse. Igitur Ola-
uus perinde ac iustum belli titulum accepisset, cupidius oblatam seditionis occa-
sionem amplectitur. Siquidem acceptam repulsæ contumeliam ad nouarū rerum
licentiam transtulit, deq; priuati patrimonij repetitore totius regni inhiator eua-
sit. Verum dissimulato odio, per insidias regem opprimere statuit. Quem in Arna
Lundensi hospitio diuersantem noctu adortus, primum à vigilibus clandestinum
eius aduentum speculatis excipitur. Qui mox reflexis equis sepultos somno mili-
tes clamore eminus in arma concitant, primiq; portas tueri parant. Auxilijs dein-
de superueniētium sociorum adiuti, hostilem repulere conatum. Olauus perinde
ac suo proposito victus in Suetiam contendit, sed mox Erico Scania excedente re
uertit, concionemq; in valle Arnensi sub edicto contractam liberioris vitæ pro-
missis aggressus, regium sibi nomen illecto popularium fauore conciuit. Quod
indigne ferens Eskillus, bellum ei Lundensi manu cupidius quàm prosperius in-
fert. A quo superatus primum mox in vrbe ad quam ex prælio confugerat ob-

Olauus suffragiis populi promissu corrupti regium nomen adipiscitur.

obsessus, postremo necessitate victus, obsidibus datis, fideq; sub sacramẽto ꝓmissa salutem paciscitur. Sed postmodum ex Olaui discessu competẽtem fugæ copiam nactus, Erici charitatem & obsidum, saluti & iurisiurandi religioni speciosa temeritate præposuit: neq; nefas duxit extortum sacramenti vinculum voluntariæ amicitiæ cultu conuellere. Cuius affectum atq; constantiam rex ad se in Sialandiam venientis amplissimi ruris vicorumq; complurium datione pensauit. Verum Scania impensius Olauum fouente, ipse veluti in antistitis fuga per absentiam victus, reparandę fortunę gratia ad littus more gentis Landora appellatum, expeditionis nomine crebra classe peruehitur. Cuius loci suspectam admodum fortunam habebat, fabulosæ cuiusdam opinionis credulus, qua reges id littus aggressi in annũ duraturi negantur. Sed dum per præsentiam fata metuit, absens victoria caruit. Siquidem tellure perinde ac fatali malo abstinens, neque ferri, sed ruris violentiam in metu reponens, copias in aciem dirigit, easq; Eskyllo proferendas committit. Qui pontificalium sacrorum quàm rei militaris peritior, persimilem priori fortunam expertus, triste regi spectaculum fuit. Cuius mali intuitu discere Ericus moneriq; poterat, plus viribus suis duces, quàm fœmineis debere figmentis. Quibus superstitionum laqueis, quóue credulitatis errore animum tunc eius obsessum putemus, cum ipse qui aliàs adeò manu strenuus existere consueuerat, vt ne temere in hostem se mitteret, à militibus contineri necesse haberet, tunc veluti metu pugnam detrectans, in vicino se per absentiam superari conspiceret? Qua victoria Olauus veluti ipsum iam Ericum delesset supra modum erectus, pontificales opes æque ac regias absque respectu religionis inuadit, & in cõtumeliam Eskylli, à quo bis se prouocatum meminerat, cuidam eiusdem nominis sacerdoti pontificij gestionem assignat. Deinde tanquam vniuersas æmuli vires superiore prælio contudisset, omnibus corporum munimentis apud Lundiam relictis, aliàs locorum & metu & armis vacuus proficiscitur. Quo accepto, rex contractis vndique leuibus & quæ fors obtulerat nauigijs, noctu è Sialandia traiecit exercitum, amicis è Scania nauigationi suæ ductum eminus scintillarum silicibus excussarum splendore præbentibus, fortissimos quatuor Olauianæ militiæ viros domi interceptos, aquis obruendos curauit. Adulterinum pontificem à veri sacerdotij sacramentis exutum, suspendio finiuit. Arma deinde hostium gratam militibus prædam occupauit. His denique vsus, Olauum apud Glumstorp vicum conserto prælio supérauit. Qui in Gothiam confugiens, interiectis diebus per Blekingiam reuertit, itemque ab Erico fugatus cum ad montium angustias peruenisset, eorum præsidio fretus proxime insequentes deleuit. Partem quoque exercitus in ostium terga traiecit, eaque manu propemodum Lundenses absumpsit. Super hæc omnia fugam capessit. Deinde veluti rebus in Scania parum fœliciter prouenientibus bellum in Sialandiam transfert, fortunam loco mutare cupiens. Vbi ab incolis Rykonis ductum secutis, apud Bythingam amnem bello victus in Hallandiam excurrit. Ex qua rursum Sialandiam petens, cum ex agrestibus antistitem in vico Ramlosa moram habere cognosceret, noctu tacitus in vicinia mansit. De cuius cubiculo certior per matutinum eius officium factus, ostio militem inuehi iubet. Ad cuius tuitionem procurrentes cubicularii in limine trucidantur. Antistes ipse extremę necessitatis periculis obsessum se videns, religione saluti postposita, ceruicem scuto subiecit, aditúque hostem insigni pugna prohibuit: clericis interim qui & epistolarum eius & anuli curam habebant, conuulsas penè ianuas admoto puluinorum cumulo reprimentibus. Igitur ædem Olauus quia armis non poterat, flammis attentabat.

At pontifex ense quàm igni consumi speciosius ratus conferendi cũ Olauo sermonis pacem efflagitat, benignaq; eius ꝓmissione firmatus, exserto foribus capite trucidatur. Igitur Olauus vltionẽ parricidio cõsecutus cupide in littus decurrit, vtq; nauigia tacit⁹ deseruit, ita cõcitus eadẽ repetiuit, ante fuga & nauigatiõe vsus, q̃ rex nunciũ facti qui tũc in vicinia morabatur acciperet. Quo cognito Romanus antistes acerbissima aduersus eũ execratione vsus, cęteris ꝑ Europã põtificib. similiter in ipsum ꝓnunciãdi detulit potestatẽ. Mãdatũ quoq; ad vniuersos Iutiæ põtifi

ces dedit, vt sententias aduersum sacrilegam eius impietatem debita animaduersione destringendas curarent, indignum vsu sacrorum existimans, qui celebrem eorum ministrum oppresserit. Ericus vero comperto Olauum Hallandiam petere festinatò post eum peruehitur. Cuius aduentu Olauus apud Arystadium nunciato, vicini pontis beneficio fugæ consuluit, eoq; post tergum abrupto, in proxima ripa tutus consedit. Pauci ex militibus eius quibus ob virtutem aut torporem fuga tardior erat, à superuenientibus occupati funduntur. Tunc Ingimarus quidam vetus Erici miles, æmulum eius non bellorum impendio, sed leui insidiarũ momẽto tollendum ratus, illectusq; siue præmij spe, siue gloriæ cupidine, transfugæ titulo Olauum petiuit, eumq; transitionis simulatione secutus, tandem in publico pergentem equi pernicitate fretus, telo traijcere destinauit: complessetq; votum, ni Olauus repente equo delapsus, imminens iaculum industria corporis declinatione vitasset. Deinde citatum acrius equum, dum incautius fugę compendium quęrit, in palustre cœnum pręcipitem agit, eiusq; voraginibus implicatus, opprimitur, proposito parum respondente fortuna. Post hæc Ericus nuptiarum solicitatus affectu Bremorum antistitis Harwici germanam vxorem duxit, natu quidem nobilem, sed non tam pudicitia quàm parentela conspicuam. Cuius instinctu vetera regum latifundia in eos maxime quorum forti opera aduersus Olauum vsus fuerat, dono contulit, neque regijs opibus quo minus suscepta pro se pericula repensaret, pepercit: quasi ad hoc tantum eas recepisset vt in alios largitione transfunderet, totasq; stipendij loco militibus erogaret. Postremo ęmulum apud Thiutã amnem cum maiore copiarum parte bello deleuit. Verum non eadem virtute peregrina ac domestica bella confecit. Expeditiones enim quas aduersum Sclauos ductabat, non tam timori eis quàm ludibrio fuere. Adeo enim apud eum inertia omnia solutaq; fuere, vt ne à viro quidem edita putarentur. Infimi cuiusque in soluenda militia arbitrium sequebatur. Sæpe lixarum redeundum vociferantium clamorẽ secutus, classem dimisit. Ob cuius mollitiem animata Barbarorum atrocitas, non solum eum foris peruagantem contempsit, sed etiam domi consistentem inuasit. Qui cum in Fyoniam forte è Sialandia nauigatione contenderet, piratas post tergum imminere conspiciens, auide petito littore, armamentisq; omnibus in prædam relictis, non sine rubore & metu nauigio cessit. Interiectis annis cum apud Sialandiam febri se implicatum sentiret, Fyoniam vsque, cuius erat oriundus, concessit, spiritum vbi acceperat redditurus. Illic desperato languoris remedio quia corpori non poterat, spiritui consulere cupiens, regiam vestem cuculla permutat, vocataq; militum cohorte palàm regno renunciat. Creditum enim est, & à sacrorum peritis traditum, nihil abolendis piaculis pœnitentię religione valentius reperiri. Tunc Elyuus à vico Wisingo, qui & ipse ægro cum alijs assidebat, cunctos de creando rege circunspectos esse suffragijs iubet, vtpote præsenti iam militia liberos. Quæ vox vitam regis quantulacunq; restabat absumpsit, ægre ferentis adhuc viuo sibi successorem inquiri.

Salutis consequendæ gratia rex morti proximus, pro regia veste monachalem induit.

DEFVNCTO Erico ambiguum plebis de regno suffragium fuit. Quippe Kanutus in Iutia, Sueno apud Sialandiam, Magni alter, alter superioris Erici filius, ingenti ambitu regnum petebant. Siquidem hunc paterna, illum auita merita venerabilem faciebant. Suenone itaque Sialandensium suffragia ambiente, ac plerisque petitionem eius fauorabiliter accipientibus, Olauus cognomine Balbus prisci moris æmulatione permotus, cunctos qui regium ei nomen tribuerent, ipsumque si reciperet execratus, adduci se posse negabat, vt in hanc vocem inconsulta patriæ maiestate procurreret, aut regium honorem priuato præter publicum regni consensum deferret. Siquidem electionis locum Sialandiam esse, ius vero penes popularis arbitrij communitatem consistere memorabat. Hæsitantibus cunctis, atq; a sententia aliquantulum cedentibus, Steno quidam spreto veterum ritu, Suenonem occultis à se promissis aggressum, regio primus nomine censuit, maioremq; concionis partem ad similem vocis ausum induxit. Itaque sententiam eius prosecutum vulgus, quod arbitrio suo paulo ante permittere verebatur: pari mox suffragio comprobabat. Eodem quoque autore populus Sialandensis creatum à se

à se regem finitimorum consensu fulciri cupiens, Iacobo Colonis filio singularis facundię viro legationem compositam & subornatam committit, qui Scanienses adulatione dignitatis ad societatem electionis impelleret. Idem Suenoni comes in Scaniam datus, accepta dicendi copia, docet noluisse Sialandos quicquam super regio delectu sententijs suis præter Scanicum arrogare consensum, sed hunc sequi in cunctis quàm pręcurrere malle, sine eo nihil magnæ rei executuros: verum Suenonis insitam animis charitatem habere, eumq; sibi in regem dummodo Scanica allubescant suffragia exoptare, quem præter propriæ indolis claritatem, etiam patris auiq; merita commendarent. Meminisse deinde monet, vt soli cæteras Danorum vires obtriuerint, vt patri eius ad extremam penè desperationem redacto, nihilq; præter interitum præstolanti imperium dederint, obsecratq; humanitate qua illum exceperant, filium prosequantur. Ita Sialandensium affectũ indicans, sed factum reticens, omniũ Suenoni suffragia conciliauit, quos adhunc fauorem non solum Sialandensium legatio, sed etiam propriæ eorum virtutis memoria concitabat. Kanutus quoq; eodem à Iutis honore prouehitur, indignantibus Suenonem temeraria geminæ concionis audacia regium occupasse vocabulum. Inde Sialandiam potiendæ eius libidine ijsdem fretus accedit. Post hæc maximum pontificem Eskillum, eundemq; Suenonianæ partis fautorem occultis ad defectionem promissis impellit: quibus incensus antistes Kanuto per internuntios mandat, classe Scaniam petat, seq; belli socium pollicetur: vt autem occasionẽ sibi trãsitionis cõscisceret, ac lubricũ fidei suæ rationabilis causę titulo coloraret, acceptas à Suenone iniurias fingit, & quasi cum eo controuersiam initurus, cõtractis colloquij simulatione militibus, Lũdiam quæ & Suenonem habebat petiuit. Vbi dum compositionis negocia falsò geruntur, Kanutum ex ijs quos ad speculandum eius aduentum præmiserat, adesse cognoscit. Nec colloquium soluere moratus, ignotum cæteris consilium suum eadem hora repente detexit. Siquidẽ elatis signis, præcipiti in littus equitatu contendit. Cuius aduentum Kanutus nauigatione præcurrens, littori copias mandare noluit, sed in altum nauigia reijciẽs damnata promissoris fide Sialandiam reuertit. Ita præsens consilium non cedentibus ex sententia rebus fortuna delusit. Sueno vero properantem ab vrbe pontificem subsecutus, reuertentem bello superat, captumq; quia publica custodia nõ suppetebat in excelsam Laurentianæ ædis partem attollit, eiq; templum ergastulo fecit. Eapropter execrationis (quæ suprema pontificum vltio est) censuram metuens, non solum eum captione eruit, sed etiam agresti vico, magnaq; Burgundæ insulæ parte, quò synceriorẽ eius fauorem impetraret, donauit. Post hæc sine ipso apud Slangetorp ruralem Sialandiæ villam bellum cum æmulo facit, eumq; cruentissimo prælio superatum insula pellit, victor in Scaniam redit, Kanutus in Iutiã refugus cessit. Per eadẽ tempora Romanus antistes Barbaricæ tempestatis procella rem diuinam penè obrutam euersamq; conspiciens, datis per Europam epistolis, vniuersos Christianæ credulitatis hostes ab eius cultoribus oppugnari præcepit. Singulæ autem catholicorum prouinciæ confinem sibi Barbariem incessere iubebantur. Ne ergo Dani priuatæ militiæ rebus, publicæ religionis officia detrectarent, sumptis sacræ peregrinationis insignibus imperium amplectuntur. Igitur Kanutus ac Sueno inuicem obsidibus datis, depositisq; inimicitiarum exercitijs, rei melius gerendæ gratia pacem pro tempore statuunt, reuocatumq; à suis visceribus ferrum, ad sacrorum vindictam conuertunt. Discordiam itaq; à regni æmulatione profectam sociæ expeditionis fœdere castigantes, iunctis viribus Sclauiam petunt, Germanis ex condicto diuersam eius inuadentibus plagam. Iuti Kanuto duce, Hetbienses Suenone, hostilem occupant portum. Superueniunt extremi Sialandenses ac Scani, prioremq; classem prout cuiq; locus patebat sua circũincludunt. Occurrunt in littore Saxones & ipsi vindicandæ religionis cupientissimi, militiæ socij Danis futuri. Mox Dobinum insigne piratica oppidum, ab vtroq; circunsidetur exercitu, omni Danica multitudine præter paucos classis custodes nauigia relinquente. Quorum raritate cognita Rugiam primam obsessis opẽ inimicæ classis oppressione porrigere statuunt. Mox Scanos quos ordo proximos

offerebat adorti, fermè omnes fuderunt. Iutis iocundam eorum cladem ducentibus, neq; socios computantibus quos duce à se diuersos nouerant. Sed & forensis nondum pugnæ memoria exoleuerat, & recens partium odium æstuabat. Adeò quos priuatæ iræ agitant, publica nunquam communio fœderat. Ascerus vero Roskildensis qui classis à rege curam acceperat, suo repēte nauigio per ignauiam cedens mercatorum cymba aduectus conscēdit, eoq; latebram nactus, quos specioso pugnæ exemplo ad fortitudinē incitare debuerat, deformis fugæ spectaculo territabat. Primum autem Scani ne timidioribus fuga suppeteret, cōmunibus vinculis arctius naues in classem sociāt, mox victi nexus industriè procuratos fortuitis ruptionibus lacerant, parsq; ferro perijt, pars necem sibi inter vndas præcipitio maturauit. Cumq; Rugiani complures ob magnitudinem naues captu difficiles animaduerterent, multitudinis specie metum eis ingerere cupientes, classem suam abductis cæsorum nauigiis duplicant, eademq; perinde ac remigum plena tentorijs instruunt, vacuitatem vmbraculis obscurantes. Vsi sunt & alio non minore mentiendæ classis ingenio. Noctibus enim tacita nauigatione in altum pergentes, diluculo referuntur imaginem recentis classis, & superuenietium auxiliorum effigiem præbituri. Sed crebro id agentium frustra calliditas fuit. Interea Danis obsidionem arcētibus, eorum classis piratico bello nunciatur oppressa. Hac fama reuocati correptis nauium reliquijs Rugianos resistere formidantes, portu propellunt, sociorumq; stragem fuga hostium vlciscuntur, ob interfectorum cadauera parum adhuc nauigabili ponto. Suenoni vero naui qua venerat spoliato, suam cedere Kanutus Liburnicam voluit, sed suspecta æmuli humanitas erat, oblatūq; notabatur obsequium. Nam cum eius partes incolumes, suasq; propemodum exhaustas videret, alieno nauigio reditum experiri fisus nō est. Slesuicum deuectus interiecto tempore prior Kanuto Sialandiam occupat, Roskildiamq; mœnium inopem receptaculi gratia vallo fossaq; cōplectitur. Cuius custodia Ebboni mandata, in Scaniam pergit. Kanutus vero Scaniensium damnis benigne secum à fortuna actum existimans, eamq; tantum sibi virium addidisse, quantum æmulo depressisset reputans, ne res eius proxima clade corruptas, ocio recreari permitteret, Sialandiam tam sibi quàm hosti diuidua ope familiarem, Iutis pręcipuè fretus ingreditur, ei potissimum cessuram ratus à quo primum occupata fuisset. Vbi comperto Roskildiā desciuisse, portasq; sibi Ebbone filio Skialmonis autore clausisse, Sunonem quendam sola loquacitate insignem, nec tam consilio gnarum quàm amœnum eloquio, qui eam ad deditionem hortaretur præmittit. Is cum ad oppidum peruenisset, primum ante vallum lasciue & discursim obequitans, mox compositi volubilitate sermonis propugnaculis insistentes aggressus, legationis mandata facundius quàm fœlicius explicabat. Quem Ebbo de industria blādis ac mitibus verbis excipiens, emissis deditionis simulatione iuuenibus prendendum curauit. Quorum vnus paulatim ei propior factus, ius fræni violentius occupat, cæterisq; equum à tergo pulsantibus, captum ciuibus ligatum adducit. Is primo compedum pœna coërcitus, postmodum superueniente Suenone luminibus spoliatus improuidæ exhortationis pœnas pependit. Hęc audiens Kanutus potiendę vrbis diffidentia, in Iutiam reuertit, vtq; rerum cōmoditas affuit, Sialandiam spe reparandæ fortunæ, parte qua maris anfractibus interluitur inopinatam intrauit, improuidam quoq; Roskildiam capit, & penates Ebbonis ad Suenonē elapsi incendio diruit. Vnde ne impensārum inopia arctatus discederet, publico stipendio alimentorum ei subsidia decernuntur. Par Scaniensibus circa Suenonem affectus incesserat. Ne enim labente sumptu veluti ciborū penuria afflictus arma deserere cogeretur, publicæ eum collationis commeatibus prosequuntur. Tanta inter partes virtutis & gloriæ æmulatio fuit. Interea nobilissimi Iutorum, & in rebus bellicis singulari militiæ laude conspicui, duabus Suenonem Liburnicis petiuerunt. Quorum viribus succinctus assumpto Eskillo, manum in Sialandiam traiecit, ac prope Thorstam vicū bello cum Kanuto concurrit. Vbi inclinata suorū acie timidiorum fugā secutus, fortiorum victoria reuocatur, & dum vinci credidit, victor repētinus euasit. Kanutū vero sui, siue qđ tenera adhuc ætate esset, siue quia belli

cum implicare periculis nollent, in aciem descendere passi non sunt, pro duce pugnæ spectatorem effectum. Interiectis diebus Waldemarus diui Kanuti filius, armis tũc primum per ætatem maturus, sed paterna in Kanuto merita perosus Suenoni se iungit, in eius castris militiæ tirocinium habiturus: cuius fauor plurimum Suenoni virium conciliauit. A quo paternæ præfecturæ dignitate donatus, Kanutum quendam Henrici filium sub Kanuto Magni filio eiusdem beneficij titulis inhiantem, crebra belli congressione perdomuit. Nec minor ipsis mediocris rei, q̃ regibus summę æmulatio erat. Semper autem ad Waldemarum victoria redundauit. Erat autẽ Kanutus insignis facundia, sed moribus effusissimus. Sueno & fortunæ fauore, & virium incrementis accinctus in Fioniam excedit, mox æmulum apud Iutiã persecuturus: vbi ab exule quodã Ethlero solicitatus bellum in Holsatios parat, abunde minora ad traijciendum nauigia promittente. Incolæ siquidem quo transitus impeditior foret, pontẽ conuulserant. Veniẽtibus Eydorã, promissoris incuria binas tantum nauiculas exhibuerat: quarũ altera Sueno suos præcedere cupiens, saniore militum sententia reuocatur, rogatus propositum hostiũ aliena traiectione prænoscere, neq; proprijs rem periculis explorare. Siquidẽ haud procul eis latebrã esse, partem copiarũ quãtum à se superãdam crediderint irrupturis. Nec falsa prædictio fuit. Holsatij quippe vicinis se saltibus occultantes, patienter primorum aditũ prę̨stolantur: transuectisq; quos à se capi posse confiderent, procursu facto, omnes aut neci aut captioni subijciunt: quanq̃ Danis in propulsando periculo animus non deesset, vtpote qui nec fugere possent, & in regis oculis pugnam edere necesse haberent. Ita nostros ad virtutẽ capessendam & salutis desperatio, & pæsens ducis incitabat aspectus. Quorum periculis exturbati scafarũ magistri, circa palos medio amne defixos hærebant, neq; residuos transuehere, neque trãslatos referre ausi. Itaque nec regi ad procedendum, nec victis ad resiliendum opi fuere. Interea Kanutus sumptuosis militiæ impensis oneratus, nec minorẽ occidentis humanitatem inuenit, quàm orientis nuper expertus fuerat. Siquidẽ agrestium placide tractatorũ stipendia contraxit, tali Iutorũ beneficio vsus, quale pridem apud Sialandios acceperat. Huius Sueno congressu vitato, Scaniã reuisit, exiguis militiæ reliquijs integram æmuli manum attẽtare formidans. Interiecto tempore receptis precio captiuis securus Iutiam adiri constituit. Peragranti Fioniam Ebbonis è vita nunciatur excessus. Cuius fato deiectus, relatis in Sialandiam copiis præsens belli propositum deserit, militemq́ue plangere quàm æmulum incessere maluit. Adeo enim familiariter eo vsus, vt nihil in foro, nihil in castris, absque ipsius administratione curaret, inq́ue priuatis ac publicis negocijs prorsus ex eius arbitrio sententiaq́ue penderet. At vbi recens funeris mœror exoleuit, bellum nouaturus per Fioniam in Iutiam decurrens, Wibergenses regiorum vectigalium immunitatem pactos, ad bella pro se suscipienda perduxit. Huc Kanutus magnis orientis viribus succinctus aduehitur, victor haud dubie futurus ni suadentibus amicis equestrem militiam pedestri mutasset. Siquidem optimates eius superiorum bellorum admoniti, quibus rem infœliciter equitando gessere, ne fugæ facultas ignauos abriperet, necessitatem sibi inferre tentantes, equorum adminicula submouẽda duxerunt. Kanutum cum paucis equitibus peditũ medium faciunt belli merita æstimaturum, nec aliàs Sueno rebus suis impensius diffidebat. Vt autẽ hostes vltro militiæ expedimentis exui vidit, summa spe extremam desperationem mutauit. Neq; enim ignorabat equitatu uacuos lentam & ignobilem militiam edituros, plusq; sibi præsidij demere quàm duramenti cõsciscere. Et ne ei similis manus deesse videretur, Wibergenses vtpote rei equestris ignaros, pedestri prælio militare præcepit, nonnullos inter sagittarios & funditores dispertit. His leuia tormenta saxaq; iactilia pro armis fuere. Proxime eis ab vtroque latere equites iungit, mox hostium terga pressuros. Committendi taliter prælij præcipuus autor ei Waldemarus extabat, corpus annis tenerum, animum industria præualidum habens. Is siquidem pedites peditibus opponendos, latera autẽ & terga ab equitibus incessenda docuerat. Kanutus dupliciter instructi hostis cõsilium ex apparatu cognoscens, opportunitatem insidijs negare disposuit. Quibus vt copiam demeret,

neque suos à tergo circumueniri pateretur, opus impetu ratus, totam manum inconsertissimos pedites inducit, eósque passim & varie resistentes penè omnes oppressit: nec ea tamen virtute periculum propulit. Quippe Sueno vtrinque ex latere aduersarios, partito equitatu circumuolat, deturbatisque equis quos retro aciem fugæ metu locauerat, ancipiti incursu conclusos exagitabat. Quod vbi videt Kanutus transuersis aciem principijs instruit, reuocatamq; à peditibus pugnam, ad equites transtulit. Quippe à tergo instantibus ora aduertere necesse habuit. Sueno vero cum & armis diffideret, & equorum pericula formidaret, transuersis eos prælijs fatigare, non manum cum eis acie conserere, non pugnandi copiam facere, sed incerto Marte ludificatos, æstu ac lassitudine superandos curabat: eos grauissime adortus qui communi acie longius excedentes, audacius semet propulsandis obiecere periculis. Varijs igitur irruptionibus lacessiti, crebroq; impetu & obliquis concursibus lacerati, tandem virium inopia ad tãtam corporis lassitudinem peruenerunt, vt præter communem belligerandi morem in ipso certaminis ardore sessione pausarẽt. Cumq; nec ad fugam, nec ad pugnam vis vlla suppeteret, dum solicite salutis præsidia circumspiciunt, oppidum cuius paulò antè incolas fuderant, composita acie paulatim accedere tutissimum dicunt, subsidij loco hostium tectis vsuri. Eo igitur seruatis ordinibus incessum emouent, procuratis qui à tergo curarent, hostemq; retrogradi pellerent. Tanta plerunq; necessitatis fiducia est. Tunc Barcho quidam promptissimus Suenonis miles ab aduersarijs vndique circumuentus, innumeram manum admirabili solus virtute sustinuit. Tandem obfusis sudore oculis, pulso clypeo ambas bipenni manus inserere, promiscue cædem facere, hostes ac socios iuxta ferire, nulli propius instanti parcere. Quo viso Waldemarus cui multa secum ex veteri conuictu familiaritas erat, memoria priscæ charitatis euectus equo ocius aduolat, extremis amici rebus adesse cupiens. Quem Barcho aduersarium ratus, relata bipenni instantem appetit. Sed Waldemarus pręrepto eo ictum ocyor anteuenit. Manubrio solo scapulæ eius vehementer impacto ferrũ excidit. Vix hominem inter tot arma, tot hostes obnixius contranitentem seruate potuit. Diu tandem obluctatum abducit, inuitumq; saluti restituit. Qui postquam se ab amicissimo salutari captione pertrahi videt, libenter quidem eius opem excipere dixit, sed non ita vti hac velle vt captiuorum more clunes equi sequendo, fœdum de se spectaculum faciat. Verum ex parte Kanuti alij confestim fugam facere, pars oppido latebram quęrere, nonnulli per medias eius plateas erũpere: Kanutus ipse per angustissimas vici partes, equo vectus eripitur. Occupati qui in vicum profugerant, & in vnam ædium captiui tradũtur. Ad quos introgresso rege Helias Ripensis antistes circunspectis omnibus, hortulanum regi æmulandum aiebat, qui vtilibus herbis incrementa conciliat, noxijs locum vacuefacit. Quod dictum specie horridũ, si quis altius mente perspiciat summa industria procuratum fateatur necesse est. Abcise enim rem, sed copiose disseruit. Cui si Sueno obsecutus fuisset, profecto omnem æmuli fiduciam sepelisset. Qui licet iniuriarum nomine vindictam à captis exigere potuisset, ad mitiorẽ tamen sententiam ingenita sibi pietate deflexus, plerisq; redimendi copiam fecit, aliosq; sacramento, alios sponsione in fidem acceptos, morte mulctare passus nõ est. Ex quibus binos duntaxat peculiaribus flagitijs obsitos, alterum quia tetram latrocinijs vitam egerat, alterum quod optime de se merentem virum per insidias dormientem oppresserat, capite pœnas soluere iussit: in neutro belli, in vtroq; sceleris negocium puniens. Complures ex superioribus tributæ sibi salutis immemores, acceptum ab hoste beneficium repetita Kanuti militia neglexerunt, eisq; pristina fides recenti charior erat. At Kanutus ab Alaburgo Liuthusium petẽs, apud vitricum Suerconem exul aliquandiu demoratus est. Huc siquidem occiso, Magno Kanuti mater coniugio obuenit. Tunc vero laceræ Danorum res disiectæq; fuere, cum interius sociali bello flagrante, exterius piratica pestis ingrueret. Cuius propulsandæ causa, Sueno toti Sclauiæ bellum crebrius quàm prosperius inferebat. Neque enim tanta illi in prælijs perseuerantia, quantus furor atque impetus fuit. Nam cum receptui consulere debebat, tam auide littus repetere consueuit, vt par

Danorum propter sui regis ignauiam status afflictissimus.

vt par fugæ reductio videretur. Neque ſuorum ei res curæ fuere, dummodo prior ipſe nauigium rapuiſſet. Quæ regis ignauia tantam Sclauis audaciam dedit, vt crebro copias eius reuertentes opprimerent. Ipſe quoque Wibergam adhuc munimenti expertem, quo tutiori ſibi receptaculo foret, terreis mœnibus clauſit, magniſq; eam ſtipendijs inſtruxit. At Kanutus apud Suetiam primùm vitrico optatus, mox onuſtus haberi cœpit, ita vt pro comparandis alimentis quicquid illic prædiorum poſſederat venditaret. Neq; enim vlla gens exules aut promptius recipit, aut facilius reſpuit. Sed & filius Suerconis Ioannes, vt plurimum ſtrenuus ita parum facetus, irriſorio carmine fugam eius præliaq; retexuit, & quaſi cantilenæ ſpecie pudibundi hominis verecundiam laceſſiuit: vt enim hoſpitem rubore & contemptu perfunderet, fortunam ipſius ludibrio laceſſere cœpit, aſperſiſq; iocis, & ignominioſo verborum genere, ignauiam ei bellique triſtes exprobrabat euentus. His Kanutus opprobrijs irritatus, nauigio commeatuq; empto, plurimũ in auunculi & materna fiſus neceſſitudine, Poloniam profugit. Quem illi maternæ rei nomine regni conſortionẽ appetere rati, cæteris in locis admiſſum, munimentis excipere non paſſi ſunt. Ad vltimum eum ne placida ſatis fronte conſpiciunt, inſontem notantes, cum propinquo charitatem deberent. Augebat hunc metum recens maioris eorum fratris depulſio. Itaq; receptus quidem, ſed nullam, vt dixi, vrbium intrare permiſſus, ad præfectum Saxoniæ Henricum peruehitur. Apud quem minorem ſpe ſua fortunam expertus, Hamburgenſem antiſtitem Hartuicum accedit, iampridem Danis iuridictioni ſuæ exemptis infenſum. A quo humaniſſime habitus, belliq; tandem ſubſidia mutuatus, domeſticorum militum fidem, tacita legatione pertentat. Reſponſum eſt omnes ad eum ocyſſime tranſituros, datamq; Suenoni fidem, priſtina mutaturos. Qua promiſſione ſecurior factus, peregrina manu Iutiam intrat. Sed & ſuis nec humanitas Suenonis, nec obſidum charitas, nec periurij reſpectus, quo minus ad eum ſigna referrent obſtaculo fuit. At Sueno vbi de eius aduentu cognouit, virium diffidẽtia apud Wibergam recentibus à ſe munimentis excultam, obſidionem ferre conſtituit. Vbi ad ſuſtentandã ſumptuum neceſſitatem, bona eorum qui ad Kanutum conceſſerant rapinis exhaurit, prædatuq; ſtipendia contrahit.

At Kanutus ex proximæ pugnæ euentu, vrbem oppugnare diffiſus, formidata locorum fortuna, procul mœnibus caſtra conſtituit, operiri volens quoad æmulus protelatis diebus alimentorum egeſtate vexatus, aut turpiter fugam, aut temere bellum arriperet. Ea Kanuti ſpes Suenoni victorię fuit. Eodem tempore Bruno quidam qui & Kanutum ipſe è Saxonia ſecutus fuerat, ſiue Suenonis inſtinctu corruptus, cum quo vetuſta ſibi ſocietas erat, ſiue delati belli tædio ſatiatus impetrata vtcunque licentia cum aliquot Ripam ſeceſſit. Sueno vero cum rem familiarem magnis in vrbe ſumptibus exhauſiſſet, neque trahendi diutius belli materiam circunſpiceret, audendum aliquid cum periculo ratus, noctu magnis itineribus tacitus ad hoſtium caſtra contendit, eoſq; mane diuina curantes, improuidos irrumpit. Quibus repentino metu perculſis, vt cuiq; animus erat, alijs fugam, alijs arma capere negotium fuit. Medius horum interfluebat riuus occultis voraginibus frequens, ſed vno duntaxat vado meabilis, quod Suenonianis incognitum, Kanuticis notum prior loci inſpectio fecerat. Exiguus idem & obſcurus olim, nunc belli inclytus fama. Igitur qui irruperant ignorantia loci inuias riui partes aggreſſi, præcipitatis equis improuidi impetus pœnas dedere. Experti periculum eminus inſtant, fundiſque ac iaculis prouocant congreſſum, prohibente lacuna. Tunc Saxones oſtentandæ virtutis auidi, ne rebus locus officeret, equis vadum inſiliunt. Waldemarus poſtquam id loci equitabile videt tanquam hoſtes tranſitu prohibiturus, eò freno conuertit, aduerſoq; cum eis equo cõcurrens, impactam vni lanceam ingenuo militandi more perfregit. Sed contra in ipſo gurgite ita quaternis ſimul haſtis excipitur, vt equus in clunes conſideret, ipſe tamẽ ob egregiam equitandi peritiam ſella pelli nequiret. Quintam inter frõtem galeamque defixam, adacto capulo colliſam auulſit. His malis liber, arrepto equo cum paucis vadum ſuperat, & ne ſecuturis anguſtias faceret, procul riuo ſecedit, ibiq; facta acie pugnã

capeſſit. Quinetiam totam hoſtium turbam quoad omnis ſociorum permeaſſet
exercitus, parua manu ſuſtinuit, Suenoniq́; certiſſimus autor victoriæ fuit. Quo
opem ferente, Kanuti partes fugam fecere. Grādem quippe ex ſuperioribus præ-
lijs metum hauſerant, eorumq́; memoriam abijcere nequeuntes, ægris ſemper, in-
fractisq́; animis erant. Adeo enim Kanuticorum animos res aduerſæ corruperāt,
vt maiore fortitudinis parte defecti, perſeueranter hostē ferre nequirent, nimioq́;
timoris captu hebetatis animis, faciles ſemper in fugam exiſterent. Saxones vero
quibus agitatio militaris familiarior erat, equeſtri exercitatione vſi, crebro equo-
rum reiectu victoribus inſultabant, ita fugam moderantes, vt eam non ſine ordine
& regimine dirigere viderentur. Promptiſſimus horum Folradus eo prælio cadit,
neq; captorem reperire quiuit, quanquam obrutus prendi ſe plurimum precare-
tur. Cæteri interdiu male fugientes oppido noctu manſerunt, vbi à fugæ perſe-
cutoribus intercepti, hoſpitio necantur. Condixerant enim victores nemini par-
cere deuictorum, tum Saxonum odio, tum quia proximo bello captos & à ſe redi-
mendi poteſtate donatos, denuo hoſtes experti fuiſſent. Kanuto Saxonia refugio
fuit. De cuius fuga Ripenſes vti acta erat ab intermeantibus edocti, quo plus vi-
ctori placerent, confeſtim Brunonem capiunt, Suenonis in breui iudicio præſen-
tandum. Quem Sueno oblatum aliquandiu familiarius habuit, mox donatū abire
permittit. Quæ res ei apud conterraneos ſuſpicioni primum, mox cladi atq; exitio
fuit. Fuere enim interfectorum propinqui qui crederent eum pecunia à Suenone
corruptum, ſociorum ſalutē iniquiſſimo ſubuertiſſe conſilio: declinati belli argu-
mento doli coniecturam trahentes, neq; aliud beneficentiam regis, quàm fraudis
præmium extitiſſe putantes. Cui cum de perfidia diem dixiſſent, omnemq́; accu-
ſationis ſuæ vim validiſſima eius defenſione eluſam viderent, inuictū foro inſidijs
occupant. Sueno perinde ac priuatis periculis liber, ad publica propulſanda ani-
mum induxit. Locis marinis natura munitis, complura agreſtium præſidia con-
didit. Bina caſtra, alterum in Fionia, in Sialandia alterum propter fretum molitur.
quæ piratis timori, incolis vero receptui forent. Sed à Sclauis vtrunq; conuulſum
proditur. Bellum cum ipſis magna apud Fioniam virtute geſſit. Quorum copias ita
cæcidit, vt pleriſq; militum palmas ferro prærosas habentibus, media digitorum
caro crudeſceret. Eo tempore propter incurſus qui à maritimis crebri prædoni-
bus edebantur, apud Roskildiam Wethemanno autore piratica cœpit: cuius hæc
diſciplina, hi mores fuere. Nauigia piratæ magis idonea ſibi viſa, abſq; poſſeſſoris
permiſſu aſſumendi poteſtatem habebant, octaua acquiſitorum parte naulum da
turi. Nauigationem orſuri, apud ſacerdotes præteritæ vitæ piacula deplorabant,
eorumq́; religioſa animaduerſione puniti, perinde ac ſtatim deceſſuri, diuina alta
ris libamenta ſumebant, cuncta proſperius ceſſura rati, ſi rite Deum ante bella pla-
caſſent. Paruo viatico ſumpto, onera & impedimenta vitabant, armatura ac cibo
ſimpliciter contenti, nihilq́; quod nauigationem moraretur amplexi. Multæ illis vi
giliæ, multaq́; parſimonia erat. Remorum manubrijs conſidendo innixi, ſomnum
carpebant. Quoties propter littora illis nauigatio erat, eadem antè ſpeculatoribus
perluſtranda mandabant, ne quid incompertum fortè vel improuiſum occurre-
ret. Inſulas ad quas vento afflarentur petebant, miſſis qui loca procellis auerſa per
currerent, quod peregrina claſſis tranquillis ſoleat portubus delectari. Crebrum
eis cum hoſte certamen, ſed vbiq; facilis, ac pene incruenta victoria fuit. Prædam
ex æquo partiebantur, nec maior gubernatoris portio quàm priuati remigis erat.
Chriſtianos quos expugnata claſſe captiuos repererāt, amictu donatos ad propria
dimittebant: tanta eis in cōterraneos humanitas erat. Octogenas & binas piraticas
puppes varie & viciſſim cepere, nunquam ipſi claſſem viginti duabus frequentio-
rem habentes. Stipendijs defecti, impenſas à ciuibus contrahebant, præmij loco
prædæ dimidium recepturis. Hic piraticæ cultus, vt dixi, Roskildiæ cœptus, ab vr-
bis gremio etiam ad agreſtes manauit, ab omni ferme Sialandiæ parte ſubſidia mu
tuatus. Enimuero anguſtus primum ac tenuis, magna beui incremēta contraxit.
Sed neq; ante redditam terris pacem vlla ex parte remiſſior fuit. Interea Kanutus
Friſiam minorem, quæ & ipſa Danicarum eſt partiū, cum paucis exilij comitibus
petit.

petit. Diues agri prouincia eſt, pecoribus opulens. Cæterum confinis oceano patet humilis, ita vt eius interdũ æſtibus eluatur. Qui ne irrumpãt, vallo littus omne præcingitur: quod ſi fortè perfregerint, inundant campos, vicos & ſata demergunt. Neque enim illic locus natura alius alio editior extat. Plerunq; agros ab imo conuulſos aliò loci traiiciunt, locum eorum occupante lacuna, in quorum conſederint præſidijs poſſidendos. Inundationem comitatur feracitas. Gramine tellus exuberat, torrefacta in ſalem gleba decoquitur. Hyeme cõtinuò celatur æſtu, ſtagni ſpeciem præbentibus campis: vnde & in qua rerum parte locanda fuerit, penè ambiguum natura fecit, cum alia anni parte nauigationis patiens, alia aratri capax exiſtat. Incolæ eius natura feroces, corporibus agiles, anxiam & grauem armaturam contemnunt, ancilibus vtuntur, miſſilibus dimicant, Agros ſcrobibus cingunt, ſaltus contulis edunt. Penates in editum ſubiecto glebarum aceruo prouehunt. Hos à Friſonum gente conditos, nomine & linguæ ſocietas teſtimonio eſt. Quibus nouas quærentibus ſedes, ea fortè tellus obuenit, quam paluſtrem primum ac humidam longo durauere cultu. Adminiſtratio deinde prouinciæ ſub noſtris regibus eſſe cœpit. A qua Kanutus cum fortè præſidium imploraſſet, prompto omnium fauore ſuſcipitur, pollicitus ſe eis aliquid de conſuetæ penſionis onere laxaturum. Auidi promiſſionis Friſi, intuitu exilis præmij, immani ſe negocio onerant. Ac primum mœnia propter Mildam fluuium, quis eum recipiant, condunt, Tantulo ſtipendio ingens militia ſtetit. Sueno reditus eius opinione accepta, Iutis in equitatum digeſtis à Sialandis & Scanis claſſem adſciſcit. Ex qua nonnullas naues Sleſuici ſubductas ad Eidoram vſque ſolotenus pertrahendas curauit, ne ea pars hoſtibus elapſui foret. Quæ res ei impendio magis quàm vſui fuit. Inde cum copijs ad recens oppidum pergit. Id inter paludes amnemq; ſitum natura quàm opere munitius erat. A latere ei Milda fluuius fuit anguſtis alueis, ſed placide manantibus aquis. Quod quia rex ob anguſtias exercitu circunuenire non poterat, locis ex copia idoneis caſtra defigit. Deinde cæſis virgultis, quæ nemus proximum offerebat, ad peragrandas paludes conſtramenta fieri iubet, quibus cum opportunum foret, velut pontibus vterentur. Interea quidam ex Friſica iuuentute, ſiue moræ impatientes, ſiue vegetioribus animis virtutis iactandæ cupidi, prouocandi gratia, riuum qui inter caſtra medius erat conſueta arte tranſiliunt, vagumq; eminus hoſtem inceſſunt. Nec laceſſentibus obuij defuerunt. Complures ex vtoque agmine huic ſe certamini ingerunt, ſuorum quique pericula propulſuri, neutris communis fortunæ negocium patienter inſpectare valentibus. Itaque paulatim creſcente pugna, adeò omnium huc animi confluxerunt, vt ex eo belli præſultu, totius victoriæ ſumma pendere videretur. Quo viſo, filius Thorſtani Petrus, omnium regis arcanorum particeps, non ignarus Friſicæ temeritatis, confeſtim armari exercitum, præſtolariq; caſtris paratum iubet. Huius rei inſcij Friſones, tota amnem manu repente tranſuolant, rati ſine paratu regem in caſtris eſſe. Ita audacius quàm prudentius omnis eorum irrupit exercitus, inopinatum hoſtem opprimere auidus. Sed Suenonianis non ſegnius occurſantibus, ad notas ſibi refugere paludes. Quas mox equites factorum à ſe pontium ſtramentis vſi facile ſuperant, translatique fugam acerrime perſequuntur. Aliud quoq; ferro ſibi compendium ſtruũt. Nam tanta in fugientes ſtrages exercita eſt, vt conſtratis cadaueribus, amnis mox à victoribus permeari potuerit. Fuſis Friſonibus, Kanutus cum paucis exilij ſocijs eques elabitur. Reliquis fugæ expertibus oppidum receptui fuit. Cui Sueno Kanutum ineſſe ratus, obſeſſos quàm poterat infenſus aggreditur, ſperans obtentione eius totius belli finem futurũ. Saucios integris mutat, feſſis requietos ſuccedere iubet, diurno prælio nocturnum ſociat, omniq; inſtãtia curat ne laſſis quies remedio fiat. Addebat obſeſſis animũ recens captiuorum occiſio, nec cuiquam à victore toties læſo venia ſperabatur. Contrà rex ſi pugnam remitteret, neque mox oppido potiretur, Freſos auxilio obſeſſis futuros timebat, ideoque perſeuerantiore prælio opus ducebat. Sic metus vtrinque pugnandi pertinaciam fecerat. Nec interdiu dimicaſſe contenti, noctem quoque bello contribuunt. Tunc vero anceps prælium erat. Cum fortè Waldemarus cla-

Friſia minor alia anni parte nauigationis, alia rurſus arationis eſt patiens.

Non ſolum de die, verumetiã de nocte pugnatum.

more cominus orto, Fresos instare ratus, in partē qua strepitus exaudiebatur cum
signis accurrit, sociosq; perquàm strenue repugnantes, errore noctis elusus op-
pressit. Ita fortissimi animi dux temporis habitu circumuentus, quibus opē ferre
decreuerat, cladem atq; exitium irrogauit. Oppidani assiduis plagis & continua
lassitudine exhausti, nullumq; pugnæ supplementum habentes, cum nec vires,
nec vulnera vllo momenti spacio recreare quiuissent, desperatis rebus dedidere
se regi. Cuius fidem atq; clementiam, vltrà ac rati fuerant, experti sunt. Tum vero
rex & in Plogo, qui Ericum occiderat, singulare pietatis specimen dedit. Neq; e-
nim à patris interfectore pœnas exigere voluit, plus deditionis moribus, quàm vl-
tionis aculeis debiturus. Cæteros quoq; nec morte nec captione mulctatos absq;
redemptione dimittit, præfatus se eorum obsequia ac odia iuxtà æstimaturum.
Nihil enim ijs prospere cessurum, qui toties mobili fide & sacramento fuissent.
Dimissi cum duce exilium amplectuntur. Id enim gratiæ apud suos Kanutus ha-
bebat, vt nulli vnquam fortuna eius fastidio esset. At Fresones mulctæ nomine
duo milia librarū regi cum obsidibus pendunt. Post hæc siue rubore fugæ, siue na
turæ stoliditate compuncti, Waldemarū obsecrant, precetur regem, bellum cum
eis hac lege iteret, vt victor æquam priori summam recipiat: victus, ex veteri pen-
sione quantū Kanutus spoponderat, remittat. Ille precantium temeritatē incer-
tosq; pugnæ euentus solertius æstimans, extremæ dementiæ voces consilij sui sa-
lubritate cohibuit, perquam stultum affirmando victos, à victore noxias belli con
ditiones expetere. Interea Kanutus apud Germaniam Fridericū Romano recen
ter imperio functum auxilij imploratione sollicitat, promittens se patriæ procura
tionem in eius beneficio repositurum. Imperator cui & summa naturæ calliditas,
& maxima proferendi imperij cupiditas esset, tantū alieni in ditionem suam redi
gere auidus, Suenonem veteris amicitiæ & commilitij monitū, promisso honoris
incremento ad colloquendū sibi simulatione charitatis inuitat, eximiā sibi visen-
di eius cupidinem incessisse significans, sed Romanæ maiestatis amplitudinē quo
minus eum accedat obsistere. Quippe Sueno adolescentiæ tempore militaris rei
perdiscendæ gratia, Conradi Cæsaris clientelā ingressus, cū Friderico adhuc pri-
uatæ fortunæ, quem & ætate & ingenio æquabat, diu sodalitatis officia gesserat.
Itaq; nō quod fallacissimi hominis commentis crederet, aut æmulo asylū demere
vellet, sed vt sola se Germanis fama cognitum etiam spectandum subijceret, præ-
sentemq; famæ suæ miratoribus exhiberet, cultiore pompa instructus mandatum
exequitur. Nec parum gloriæ apud curiam magnificentia clientelæ & apparatus
ostentatione contraxit, totiusq; in se Germaniæ oculos ob virtutis admirationem
conuertit. Mersburgum oppidū theutonicæ nobilitatis frequentia completū in-
gressus, ab imperatore primum veneranter habitus, mox vario accusationis gene
re vexatus, disparē promissis fidem expertus est. Cui demū conditiones huiusce-
modi proferūtur, vt imperatoris ipse, eius vero Kanutus renuntiata regni affecta
tione militem ageret, beneficij iure Sialandiā recepturus. Alioqui imperatoris vi-
res Kanuto obtentui fore, expeditāq; cum eo manum in Daniā esse mittendam,
quæ vel Suenonis præcurreret reditum, vel confestim impugnaret aduentū. Sue-
no in re tam anxia, aut periclitandum sibi, aut parendum fore cognoscens, simula
ta assensione paterna bona quibus in Sialandia abundabat, tanquam peculiaria à
conditionis tenore sublegit, ne violandæ pactionis omnis domi deesset occasio.
Quod quia Germanico iuri familiare erat, admissu facile fuit. In hoc Kanutus pa-
cti parum credulus, Waldemarū qui cum Suenone aderat sponsorem efflagitat,
fidem eius integritatemq; tutissimum rerum suarū pignus existimans. Neq; enim
alium ex regio comitatu, pari constantia pro capite suo excubiturum putauit. Ille
Suenonianæ perfidiæ conscius, cum vanam ac lubricam compositionis fidem ad-
uerteret, ne alienā in se labem recidere pateretur, sponsionē pertinacius abnuit.
Tandem rege compellente, vix atq; ægre vadimonium dixit, præfatus se si Sue-
Sueno pactū quod cum Cæsare pepigerat, rescindit.
no pactum perrumperet, Kanuti partibus accessurum: probata vtrinq; conditio-
ne discessum est. Reuersus in regnum Sueno, deq; æmulo comitem nactus, re-
missis è vestigio literis, fidem Cęsaris aperta fraudis exprobratione damnauit: ini-

tasq́; cum eo pactiones, obsequij negatione subuertit, in eas se conditiones fallaciter adductum affirmans, in quas Danicorum adhuc regum nemo cõcesserit. Prȩterea Kanuto iusta petenti, prouinciali duntaxat administratione cõcessa, regios penates à cætera se conditione secreuisse dicebat. Fraudatus pacto Kanutus, vadem sollicitat. Qui quum regem deserere, vel sponsionem corrumpere, æque fœdum putaret, vtrobique famæ periculum contemplatus, mutare pactum quàm euertere maluit, statuens vt quum rex Sialandiã commeatui suo necessariam duceret, aliud pro ea Kanuto stipendium assignaret, nec fructu parcius, nec spatio contractius, nec honore defectius. Assensus conditioni rex, tripertitam Kanuto præfecturam constituit, eiq; in Iutia, Sialandia, ac Scania, peculiare beneficium tradit, intercisam loco dominationem minus solidæ potestatis gesturam existimans. Huius rei Kanutus Waldemarum denuo prædem exposcit. Quem velut antea repugnantem Sueno condendi fœderis auidus, sponsionem iterare coëgit, negans si pacto obuiam isset, eius Kanutíue defectionem ægre laturum. Hoc fretus pignore Kanutus, cupide conditionibus fruitur. Igitur Sueno perinde ac bellorum metu solutus, in superbiam lapsus patrios mores, quod parum sibi viderentur exculti, tanquam agrestes & inconditos, petita à finitimis vrbanitate mutauit: spretoq́; Danico ritu Germanicum æmulatus est. Nam & cultum Saxonicũ sumpsit, & ne eo inuidiosius vteretur, militum studia ad similem vestis vsum adduxit, rustici moris tædio, comptioris famulitij grege palatium instruens. Quinetiã epulandi rusticitate depulsa, externas mensis comitates adsciuit, comessationumq́; ritus cultiore ministerio gerendos instituit. Nec solum cultum nouauit, sed etiam edendi bibendiq́; facetias tradidit. Idem studij in nouãda clientela, asciscendisq́; satellitibus gessit. Honores quippe nobilibus dẽptos, histrionibus deferebat: magnisq́; & illustribus viris à latere suo sepositis, in eorum locum turpium & effœminatorum familiam subrogabat, vt abiectu maiorum, minorumq́; prouectu, prorsus eximias potẽtiæ suæ vires ostenderet, ditatiq́; fortunam suam beneficio regis, non generis imputarent. Nec insolentiæ eius auaritia defuit. Siquidem lucrosa sibi illorum fata, quorum bona auxisset constituit, pupillorumq́; parentibus emortuis expilator euasit. Neq; nephas duxit eorum liberos egestati subigere, quorum opera regni opes ipse susceperit. Ipsos quoq; milites prius à se locupletatos, ad vilem paupertatis statum beneficij sui pœnitentia adductus reiecit. Quinetiam ingentis clientelæ voracitate compulsus, prouincialia ministeria, impẽsasq́; ab agrestibus arctius exigere cœpit. Itaq; dum militum luxui consulit, plebis fauorem amittit. Præterea controuersiarum iura eatenus sacramenti religione subnixa, ad palæstras & palmas athlethicas relegauit, iudiciumq́; rationis speculationi debitum, in sola corporum exercitatione constituit. Et ne quid fastui deesset, in communibus suggestis concionari fastigio suo indignum ducebat. Quam ob rem æqua vulgarium alloquia contemnendo, editioribus locis occupatis, suppositȩ plebi superne ius dicere consueuit. Crebræ quoque ei cum Lundensi pontifice simultates, maiore fructu quàm iactura fuere. Ea tempestate Karolo Hallãdiȩ præside prouinciam egresso, coniugem eius, sororemq́; viduam Suerconis filius Ioannes excellentis earum puchritudinis opinione corruptus, ad libidinis commercium raptas in Suetiam vsque deuexit. Quibus tam contumeliose vsus proditur, vt eas in stupri vices noctibus euocaret alternis, ingenuæ pudicitiæ fœminas, obscœnissima fœditate proculcans: neque aut huius matronalem torum, aut illius cœlibem castimoniam, quo minus voluptatum suarum ignibus indulgeret reueritus. Ad vltimum patriæ & populo tantæ temeritatis facinus execrante, vtranque remisit. Quod flagitium Sueno perinde ac commune probrũ in omne Sueonum regnum vlcisci statuit, publicum ruborem communibus armis submouendum existimans. Sed nuptiarum apparatu præuentus, quippe Saxonum satrapæ Conradi filiam nuper desponsam vxorem ducturus erat, propior priuatæ copulæ, quàm publicæ vindictæ militiam retentabat. Per hanc Suenonem in peregrinos ritus adductum falsa plebis opinio referebat, eiusq́; super consuetudinum nouitate consilium accusabat. Per eadem tempora Nicolaus vrbis Romæ cardi-

Impudicitiæ pluriumq́; simul concurrẽtium flagitiorum mira narratio.

nalis Britannicum permensus oceanum, Noruagiam Lundensium adhuc ditioni parentem, immunitate concessa, maximi pontificatus titulis insigniuit. Quod in Suetia quoque legationis potestate peragere cupiens, Sueonibus & Gothis devrbe, & persona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus, certamini decus negauit, rudémque adhuc religionis barbariem summo sacrorum honore dignatus non est. Verum inspecto temporis habitu, cum per oceanum reuerti hibernę nauigationis metu in periculis duceret, Daniam reditui suo percommodam arbitratus, offensam eius ex Noruagiæ promotione contractam beneficij deliniamento sedare constituit. Eskyllum igitur mandatis aggressus, plus nouæ dignitatis quã veteris amiserit, recepturum promittit, definiens se ereptæ Noruagię damna, Suetici primatus munere pensaturum. Rapuit promissum Eskyllus cupidéque legati copiam flagitat. Qui veniens apud ipsum futurum Suetici sacerdotij insigne deposuit, dandum ei in quem concors Sueonum Gothorúmque suffragium conuenisset. Statuit quoque vt quicunque maximi Sueonum pontifices creandi essent, pallio à curia dato, per Lundensem insignirentur antistitem, eámq; sedem perpetuo vererentur obsequio. In hoc priuilegio dato confirmationem à curia adsciscendã promittit: quod effectu perfacile fuit. Siquidem Romam reuersus, decedẽte Eugenio maximus pontifex subrogatus est, peregitque publicæ religionis præsul quod priuatæ legationis minister annuerat. Qui mox vsurpatione posterorum firmatus, sub hoc vsque tempus, antiqui tenoris obseruatione perfruitur. His peractis Nicolaus nondum Dania egressus, Suenonem Suetica meditabundum bella, Romana industria à proposito reuocare conatus, locorum difficilium, inopis regni infructuosæ victoriæ habitum prætendebat. Siquidem eius militiæ negocium ingẽs, fructus exiguos fore, priusq; ei cum vastis & immanibus scopulis, quàm cum hoste certandum. Quo victo nihil præter ignobilem prædam, & sordida spolia victoribus occupandum.

POSTREMO cum stolidam regis perseuerantiam consilij sui sapientia superare nequiret, inertiam eius facetissimè cauillatus est. Nam araneam eum æmulari dicebat, quæ telarum figmentis cum discrimine vitę, & viscerum suorum egestione consertis, quid nisi scarrabeos putres & vilia prenderet animalia? Cuius exẽpli euidentia, araneæ regem, militiam telæ, victoriam venatui conferebat. Ita auidũ ducem exiguę rei cupiditate seipsum viribus exinanientẽ inutili bello delectari monstrabat. Cuius Sueno dignitatem potius quàm monitum veneratus, abeũtemque eum ad regni fines vsq; commeatibus prosecutus, destinati olim belli studium animo reuocauit: quippe quem magis potiendæ Suetiæ cupido, quàm aut iniuriæ dolor, aut pudoris irritamentum accenderat. Maximam siquidem inuadendæ eius opportunitatem, tum ob seniũ imbelliamq; Suerconis, tum ob factiones inter eundem & plebem recenter ortas (nam Ioannem agrestes concionantem occiderãt) arbitrabatur. Spe quoq; tam rata victoriam complectebatur, vt ante militiæ exordium inter milites suos Sueticarum iura prouinciarum, tanquam belli præmia partiretur. Duo quoque ex proceribus eius ad opinionem vnius Sueticæ virginis libidinis æmulatione correpti, magnis inter se iurgijs dissidere cœperunt. Cuius nuptias rex in beneficio suo reponere par æstimans, capta Suetia fortiori connubium pollicetur. Quo promisso libidinis æmulis magnum virtutis certamẽ ingessit. Tanta apud Danos fruendæ Suetię fiducia fuit. Interea Suerco belli metu crebras ad eum de pace legationes direxit, sed nullis conditionibus ad eam impetrandam assurgere valuit. Igitur frustra fatigari se videns, non se prælio offerre, non arma, non expeditionem parare, sed ignotos locorum recessus quærere, summamq; belli Sueonibus credere. Vt autem Sueno difficillimorum itinerum euitaret anfractus, instrumentum belli hyemis expectatione suspẽdit, ab astrictis glacie paludibus profectionis compendium petiturus. Hyberni itaque temporis beneficium nactus, expeditiora legit itinera, rapinisq; & incendio Finniam prædabundus aggreditur. Occurrunt indigenæ supplices, patriam seq; dedentes: nec sic se subtraxisse contenti, etiam commeatibus præbitis, hospitalitatis eum obsequijs prosequuntur. Post hæc Werendiam intrat. Vbi ab incolis neq; Marte neq; deditione

mis omnia, ferroq; peruadit, viris ac fœminis passim solitudinum inaccessa petentibus. Sed & prealtæ niuium moles totis ferme campis incesserant, frigorisq; tanta vis erat, vt vberibus admoti infantes, algore hebetatis membris inter ipsa lactis alimenta decederent, matresq; simili fato propinquæ, extincta pignora moribundis complexibus attrectarent. Dani quoq; eadem aëris inclementia afflicti, non in castris noctes exigere, non militares excubias obseruare, pars foco sibi, pars tecto consulere, aëris non armorum sæuitiam in metu reponere, cuncti plus cœlum quàm hostem cauere. Werendenses autem quoad regis gratiam paciscerentur, iter intercipere cupientes, cæsis minoribus trũcarum arborum coaugmentis, faucium quas permeaturus esset angusta præcludunt. Tantis siquidem circumiacentium rupium anfractibus claudebantur, vt absque ingenti dispendio à latere præteriri nequirent. Quorum ausu rex inter cœnitandum accepto, moræ omnis impatiens, discussis mensis equum inuolat, militibusq; adesse iussis, ad rupem concitus fertur, indigne ferẽs cœptorum suorum cursum vilibus agrestium obstaculis retardari. Rogatus à Nicolao quodam iræ parcere, incertamq; admodum rem curiosius explorare, interpellanti se, vxoratum quemq; timidissimum esse respõdit, ad eius nuptias alludens qui ducta coniuge postridie militiam ingressus fuerat. Ille ob contumeliosam monitorum suorum repulsam ira percitus, facturum se breui quod Sueno non audeat, subintexuit: exprobratamq; sibi ignominiam, inuicem in eum reiecto meticulositatis opprobrio vindicauit. Quæ vox ab iracundia profecta, celerem ipsius obitum ominata est. Vbi ventum ad fauces, delapsi equis milites, quanquam tenui armatura essent, quod eis festinationis ardor periculorum contemptum ingesserat, arboream struem oppugnare cœperũt, indigenis qui ad eam defendendam conuenerant, ingenti pacem clamore poscentibus. Tunc Nicolaus acceptam à rege contumeliam conspicuæ probitatis operibus demere cupidus, ne magis vxorius quàm strenuus videretur, dum conserta truncorum robora obstinato ad pericula gradu superare conatur, ab agrestibus è strue tãquam ex muro propugnantibus caput hasta traiectus opprimitur. Similis aliorum conatus saxis sudibusq; repellitur. Sueno propinquitate noctis, impetusq; præproperi pœnitentia reuocatus, signo receptui dato prope aggerem castra constituit, luce postera maiore vi ac paratu prælium exequuturus. Verum hostibus noctu sibi diffugio consulentibus, mane vacuum propugnatoribus iter nullo negocio superauit. Werendos deinde resistendi fiducia defectos, in fidẽ accepit. Igitur cum pleraq; sibi ex voluntate respõdere cognosceret, fœlicibus fortunæ experimẽtis euectus, in omnem se Suetiã effundere statuit. Sed nimietas frigoris equorumq; ex asperitate itinerum inopiaque pabuli coorta debilitas, processum negabant. Tunc qui ex equitibus ad pedites redacti fuerant, commilitonum equos suis oneribus instrauere, eosq; præ se onustos agentes ignaro rege domũ dilabebantur. Qui tandẽ furtiuũ militiæ discessum expertus, clandestinam eius elapsionem data reuertẽdi licentia præcurrit, statimq; compendiaria ad Scanicã via cursum reflexit. Igitur Karolus cum Kanuto fratre receptorum obsidum fiducia spem liberæ tutæq; reuersionis præsumens, cum Hallandiæ propemodum confinijs accessisset, à Finnẽsibus insidias hospitalitate tegentibus conuiuio exceptus, maiorẽ noctis partem commessationibus extraxit. Temulentia grauis in horreum annona vacuum, pariter se & comites sobrietate exutos cubitum recepit. Quibus altiore somno spirantibus, Finnenses foris valuas obicibus obserantes, igni sparsere tectum. Iamq; maior eius conflagrauerat pars, priúsque ædes in cinerem prope collapsa fuerat, quàm pressos mero sensus vis ardoris expungeret. Postremo propiore flammarum feruore correpti, dum nudi valuis erumpere gestiunt, forinsecus eas obclusas cognoscunt. Vrgebat intus incendium, foris hostis vetabat egressum. Sed præsens pœna sequentis metum leuabat, instantisque mali periculum futuro tristius ducebatur. Quo euenit vt Dani ferro quàm flammis opprimi præoptantes, validius connisi præiecta foribus claustra conuellerent, vtq; vnum periculorum effugerent, in aliud ruere non dubitarent. Egregiæ indolis pueri quos sibi in clientelam Karolus respectu propinquitatis adsciuerat, absq; ætatis miseratione sub Ni-

Vxorati reliquis timidiores æstimati.

cæ amnis glaciem nudatis corporibus barbarorum ludibrio merſi, in eodẽ alueo fatum ac tumulum recepere. Ita paucorum agreſtium fraude maximæ expeditionis labor exinanitus eſt. Interiecto tẽpore, plebs Scanica à principibus diffidens, concione lecta in Arnam vallem armata ſucceſſit. Quoties enim in ea prouincia intolerabilia vulgi onera ducebantur, publica vi iniurijs occurrebatur. Adeò cum intolerabilis plebis ſeruitus ducitur, publicis armis libertas expetitur. Veritus ergo rex ne is tumultus ad grauiores regni motus progrederetur, coërcẽdi eius gratia ad Scaniam è Sialandia traijciens, militaris manus fiducia agreſtium concionẽ acceſſit. Inermis ipſe equitibus vtebatur armatis, vt vim metuere potius quã ſtruere videretur. Cedente de induſtria vulgo, coronam ingreſſus multis & grauibus querimonijs exceptus eſt: ſed obſtrepente multitudinis clamore, defenſionis poteſtatem dicendíue copiam impetrare nequiuit: flagitandi ſilẽtij gratia dextram vulgo obtendens crebros lapidum iactus excepit. Adeo cõſternationis furor in contemptum maieſtatis exarſerat. Tunc Toko matre Sygne ortus, vir natu & facũdia, iuxta nobilis, primaq; regis amicitia præditus, in medium vulgi ſe proripit, obtentaq; omnium taciturnitate, imperitum concionis fragorem doctæ vocis autoritate compreſſit: ita ſuam temperans actionem, vt & præfectorum partes diſſimulãter protegeret, & manifeſtum patrocinium impertiret. Reuerſis ad propria agreſtibus, rex tantę contumelię deformitatẽ ſumma indignationis moleſtia proſecutus, complures Scaniæ vicos exuſſit, eamq; fermè totam perinde ac maieſtatis ream, rapinæ ſubiecit. Ipſos conſternationis autores ſpiritu, vel bonis priuauit, factioſos paupertate aut morte mulctandos iudicans. Nec Tokonem cuius ſalutari eloquio vſus fuerat, tametſi linguæ eius beneficio vulgi iram vitaſſet mulctæ expertem reliquit, plebem aduerſum ſe occulto eius conſilio concitatam affirmans. Ita ſæuiſſimis iracundiæ furijs prouocatus, odia ac familiaritates iuxta penſabat. Ea Suenonis irruptio Kanuto nouandarum rerum ſpem fiduciamq; reſtituit. Sed hunc auſum præcipue Suenonis ac Waldemari concordia caſtigabat. Nam quantum regis odium, tãtam ducis apud omnes gratiam intuebatur, alteriusq; flagitia, alterius virtute redimi denotabat. Arbitri quoq; Kanuti prius ſodalem regi quàm ocium eripiendum rati, eius cum Waldemaro concordiã connubij affinitate cõponendam duxerunt. Cuius efficiendi gratia vterinam Kanuti ſororem Sophiã, apud Waldemarum eximia pulchritudinis laude de induſtria proſequebantur. Sed Waldemarus quo minus ad hanc copulam intenderet, inopiam virginis obſtare dicebat, quod patre Ruteno procreata, nullorum in Dania bonorum hæres exiſteret. Quanquam enim ſuaſoribus tacite pareret, plus ſe tamen paupertatem puellæ fugere, quàm ſpeciem ammirari fingebat. Igitur à Kanuto totius patrimonij ſui parte tertia ſponſalium loco promiſſa, puellam deſpondit, eamq; matronæ cuidam Hotildæ aduſq; maturam toro ætatem educandam committit. Quam ob rem neglectum ſanguinis vinculum, ac diu funeſtis odijs lacęratum, tanta animorum integritate refectum eſt, vt nulla veterum inimicitiarum macula quas vel ipſi vel eorum parentes geſſiſſent, nouæ ſocietatis habitum infuſcaret. Quorum amicitia quo inuicẽ purior, hoc regi ſuſpectior extitit. Sed eos & tacite cauit, & palàm offendere metuit, quod maximam à ſe virium partem cum Waldemaro migraſſe cognoſceret, cuius fortunæ ſuam incumbere non dubitaſſet. Itaq; licet amborum fidem notaret, ſuſpicionem tamen ne odium proderet obſcurauit. Illi regiæ diſſimulationis haud inſcij, accepta commeãdi licentia, quaſi bona ſua apud Suetiam inuiſitaturi, regem eius Suerconem accedunt. Re autem vera Kanuto Suerconis filiæ poſtulandę negocium fuit. Quorum præſentiam Suerco tanta affectione amplexatus eſt, vt pręteritis liberis futuræ affinitatis ſpe hæredes eos nuncupare proponeret. Quod votum ei ſiue filiorum inertia, ſiue excellẽtis proci nobilitas inſeminabat. Reuerſi itaq; hoc inuiſiores regi, quo hoſti concordia iunctiores fuere. Kanuto deinde in Iutiam digreſſo, Waldemaro vero Ringſtadiũ inuiſente, Sueno poſt eum contentius pergit, conuentumq; diu perfidiæ & proditionis probris euerberat. Neganti, confictas à ſe literas tradit tanquam ab amicis porrectas, ſed titulo de induſtria vacantes, quæ eius ac Kanuti initam cum Suercone concordiã

nunci-

nunciarent. Quo commento Waldemarus, quanquam iræ parcissimus esset, supra modum accensus, linguam nimio indignationis haustu repletam in contumeliam arguentis effundere non dubitauit: perfidiæ quoq; in eum exprobratione reiecta, non iam redargutione, sed conuitio agebat, egregios operum suorum labores nugaci mendaciorum obiectu pensari vociferans. Adeoq; regem responsi sui libertate permouerat, vt tentus ab eo esset, nisi milites operam suam in eius captionem negassent, quorum fauor impensius ipsum quàm regem excoleret. Quam iniuriam postea apud Iutiam querimonia prosecutus, graues regi inimicitias peperit. Inde cum Kanuto magna totius Iutiæ classe in Sialandiam recessit, non quod bellum regi inferre proponeret, sed vt nouis conditionibus tutiorem eius circa se fidem efficeret. Quo apud Sundby maritimum vicum cum armatis obuio, diali colloquio de concordia actum. Composita pace, rex concubia nocte Roskildiam reuertit. Interea Sclauorum expeditio ad orientales Sialandiæ partes inusitatæ multitudinis classe nunciatur ingressa. Qui quoniam rus ante vastarent, cuncta prædæ vacua prætergressi, inopinatam aggredi Roskildiam statuunt. Igitur ne fumi indicio proderentur, incendio penitus abstinebant. Accedebat eorum audaciæ, quod ex speculatoribus ociosam vrbem regemq; procul ex ea profectum acceperant. Quo nuncio instructi, intacto rure, eam contentius petebant. Ex quibus nonnulli pernicioribus equis suburbium prope liminaq; ciuitatis accesserant. Rex ipse dum nocturnam vigiliam sopore auidius redimit, sero paratu tanti discriminis nuncium excipiebat. Primus ex Danis Radulphus equestris militiæ apprime peritus, promptioris equi beneficio in hostem occurrit. Sed cum solitarius esset, nunc euitando hostes, nunc persequendo, opem ab exercitio mutuatus est. Quoties inculta camporum offenderat, ob armaturæ molem ægrius fugam conficiebat. Nam Sclauos simili pondere vacuos liberior equorum pernicitas adiuuabat. Quo viso, plus viribus equi quàm velocitati confisus, cursum ad cultiores agros de industria dirigere cœpit. Igitur caballi quibus vires parum suppeterent, officiente stipula præstantem robore equum imitari non poterant. Ita dum agilitatis equinæ certamen ad virium conamen transtulit, ab instantibus occupari nequiuit. Quippe densior seges plus vilium iumentorum, quàm robusti animalis cursum debilitauit. Interrogatus quis esset: mercatorem, respondit. Percontantibus quasnam merces haberet: respondit, arma quibus equos commutare soleret. Sed & eum quem insideret, hoc sibi mercimonio obuenisse subiunxit. Regem quoq; Roskildiæ esse, rogatus asseruit. Illis eum necessarios suos allocuturum vrbe nuper excessisse dicentibus, egressum quidem eum sed reuersum astruxit. Quod quia cum speculatorum affirmatione non conueniebat, in medacijs duxerunt. Idcirco autem Radulphus circa regis statum veris vtendum putauit, quod si qua à se veraciter ederentur, contrario modo hostibus credidit existimanda. Interea regij equites, vt quisque apparatu velox ac manu strenuus erat, Radulpho admixti in vnam cohortem se receperant, incursaturi ilico hostem, ni Radulphus intuitu paucitatis auxilia sociorum expectanda duxisset. Tantam eis victoriæ certitudinem assidua bellorum felicitas suggerebat. Contrà Sclaui reuocatos à præda socios in aciem corrogant. Radulphus vbi primum excitati pulueris indicio regem affore deprehendit, superuenientis auxilij fiducia prælium facit. Cedentibus Sclauis cum pedites necarentur, equites seorsum in globum contracti, prius velut ex consulto terga vertebant, mox imminentem à tergo regem, equitum eius paucitate conspecta, conuersi fugarunt. Quos Radulphus intermissa peditum strage cum suis adortus, in veram & præcipitem fugam coëgit. Sed ab ijsdem longius insectandis, quod equis præstarent reuocatus, admixta regia cohorte, ferrum ad pedites retulit. Fugientibus tanta adhuc prædandi cupiditas inerat, vt occisorum arietum corporibus pellem cursitando detraherent. Quantum in illorum pectoribus auaritiæ clausum putemus, qui inter extrema pericula, abiectis armis, ignobilem prædam & vilia fugæ impedimenta quo melius sibi consulerent, deserere passi non sunt? Paucissimi ex eis in littus elapsi, per lubricum pelagi nando nauigia petiuerunt. Nonnulli fuga cupidius

Pauoris, ut homines timidiores minus malum fugientes in maius incidant, efficientis exemplum.

inita, cæco metu vndas aggreſſi paſſim exanimati ſunt, præcipitato in mare ſpi-
ritu, quem ab hoſte ſeruare ſtuduerant. Interea Sclauorum equites velut ex ab-
dito prouolantes, victoriam regi è manibus per inſidias eripere conabantur. Igi-
tur Dani, dum ad finem pugnæ peruentum autumant, prælium iterant. Quorum
virtute victi Sclaui, fuga auidius ſumpta adeò ſalutem ſuam ferro ſubtrahere ge-
ſtiebant, vt per maritimæ rupis ardua, ſemet cum equis effœminato pauore præ-
cipitantes, vitam finirent, & inter ſcopulos ſpiritum deformi corporum ruina de-
ponerent, quem audacter in acie profundere dubitaſſent. Abducendis igitur
nauigijs ob ingentem nautarum ſtragem, ægre remigia ſuppetebant. Iiſdem tem-
poribus effuſis piraticæ habenis à Wandalicis finibus Eidoram vſque, omnes per
orientem vici incolis vidui, ruraq; culturæ expertia iacuere. Sialandia ab ortu &
meridie, marcida ſitu vaſtitate torpebat. Siquidem agreſtium inops patriæ loco
prædonibus fuit. Fioniæ nihil reſiduum præter paucos incolas piratica fecerat.
Falſtria ſpacio quàm virtute contractior, incolarum fortitudine paruitatis dam-
na penſabat. Quippe tributarij ignara iugi, aut pacto hoſtem, aut viribus ſubmo-
uebat. At Lalandia tametſi Falſtriæ granditate præſtaret, pacem tamen penſione
petebat. Cætera vaſtitas occuparat. Itaq; non armis, non vrbibus confiſum, anfra-
ctus equorum, quò minus piratas admitterent, prælongis palis ac ſudibus exſtrue-
bantur. Aduertens igitur rex nutantes patriæ res, & iam penè collapſas, ſe pro-
prijs viribus à piratica vindicare nequire, Henrici ducis cuius inſignes ea tem-
peſtate vires fuere, aduerſum Sclauos opem pecunijs promerendam putauit. Cui
mille quingentas argenti libras mercedis nomine pollicitus, publica collatione
ſummam expleuit. At Henricus cuius vænalis magis quàm vtilis amicitia eſſet,
pecuniam aſſecutus, vel quia noluit, vel quia nequiuit, parum ſtabiliter in pro-
miſſo ſe geſſit. Ita rex non accepta pace, dum patriæ rebus conſulere quærit, mi-
ſeriam eius dedecore cumulauit. Quæ res aduerſum eum popularium iram a-
crius deſtrinxit, deforme ducentium pacem cenſu non armis exquiri, commu-
nemq; patriam regis vitio eſſe deceptam. Igitur Sueno deſperatis malorum re-
medijs, à piraticis periculis propulſandis ad ciues vſque cauendos curam retorſit.
Renouatisq; ſuſpicionibus, Waldemarum occupare animum intendit, tanquam
altero ſibi onuſtorum ſublato, facilius reliquum aggreſſurus. Quod inſidijs quàm
bello commodius gerendum ratus, perinde ac coniugis dotem exquiſiturus ad
ſocerum iter inſtaurat, interq; delectos comites Waldemarum profectionis ſe-
quacem adſciſcit: quia domi eum tutò relicturus non videbatur, in carcerem
Conrado ſeruandum tradere cupiens. Quem dolum Waldemarus amicorum ſi-
bi complurium literis indicatum, venienti Sleſuicum regi, memoratis quæ pro
eo fideliter ac ſtrenue geſſerat, cum exprobratione perfidiæ palàm obiecit. Ne-
ganti in eum à ſe crudeliter eſſe conſultum, ſuſceptos apices abſciſis indicum vo-
cabulis oſtendit. Meminiſſe deinde monet, vt præcipuam ei bellicorum manum
conciliauerit, vt corpore aduerſo diras pro eo plagas acceperit, vt ſecum maiorē
ſemper victoriæ partem traxerit, egregijsq; meritis ſuis gratiæ loco dolum ac fal-
laciam erogari conqueritur. Comitatum nihilominus pollicetur, præfatus ſcitu-
rum eum peracta fraude, nequitiam ſibi non aſtum effectui fuiſſe. Contrà Sueno
ſuſpicionem leuare ſumma diſſimulatione tentabat. Neque enim ad deponen-
dam perfidiam, tantæ fidei meritis adduci poterat. Irreuocabilis itaque propoſi-
ti pertinacia, Stadium aduectus, à præſule Bremorum Hartuico domo ſuſcipitur.
A quo cum vlterioris viæ ducem expoſceret, non impetrato, Waldemarum
quem ei perfamiliarem ſciebat, preces iterare compellit. Quo pontifex clàm vo-
cato regij conſilij commentum aperit, confeſſus ſe de induſtria negare, quod ei
perniciosum aduerteret. Vt autem regi ſatisfacere videretur, diſſimulata pote-
ſtate, ductum ab Henrico, quod potentia ac dignitate præſtaret, commonet ex-
petendum, verum has preces ſuo Suenonisq;, & Waldemari nuncio commit-
tendas. Quibus Henricus auditis cum & regis dolum calleret, & Waldemaro con
ſulere vellet, quod à ſocero commodius accipere poſſet, fruſtra Suenonem à ſe
flagitare reſpondit. Abductum deinde Waldemari legatum, quam noxia mit-
tenti

tenti precetur, edocet, ipſumq; ni redeat, apud Conradum extrema paſſurum denunciat. Igitur Suenonis nuncius collegarum vtroque dimiſſo, Conradum accedens, nunciat ſuſpectos regem habere propinquos, quos pridem inimicitias exercentes, connubij recentis affinitas concordes effecerit. E quibus vnum ei fraudulenter accitum in comitatum ceſſiſſe, quem apud ipſum nouarum rerum metu, vinctum haberi cupiat. Præterea procedendi gratia, profectionis ei debere præſtari ductorem. Quærente Conrado quo pacto regem æmulus comitaretur, fidem eius ſecutum aſſeruit. Tunc Conradus Suenonis conſilium execratus, decere ſenem ſe, inquit, quod iuuenis fugiſſet, admittere. Nempe deforme vetulo eſſe, de integritatis duce perfidiæ fautorem euadere, notamq; quam eatenus cauerit, ſub vltimum tempus ſibi conſciſcere. Malle igitur ſe generum, filiamq; cum nepote ex ea ſuſcepto cruci ſubfixos videre, quàm fidei & ſynceritatis opinionem tot annis ſeruatam, extremæ ætatis infamia corrumpere, alienæq; fraudis propoſitum impijſſimi fauoris proſequi nutrimento. Tum demum affuturum ſe, ſubſidiaq; laturum, ſi gener omiſſa fraude, palàm quos metuat, impetat. Ad huius vocis nuncium, Sueno rubore perfuſus, vlterioris viæ tutatore negato, in regnum reuertit. Breui morarum proceſſu, Kanuto & Waldemaro Wibergi moram habentibus, occulto traiectu in Fioniam è Sialandia acceſſit, confiſus inopinatos prendi poſſe. Detecto dolo mandat vtrique, allocutum ſe eos non occupatum veniſſe: ſuſpiciones deponant quas falsò conceperint. Illi indicijs dolum præcurrentibus, eius de ſe propoſitum ſpeculati, nihilq; iam bonæ ſpei ex regis promiſſu capientes, Iutorum ſuffragijs, regium ſibi nomen conſciſcunt. Tunc rex apud Othenas (nam eò fortè loci diuerterat) contractis in regiam militibus, nunc ſingulos, nunc vniuerſos arctius percontari cœpit, qua fide præſens bellum ingredi vellent. Reſpondentibus alacriter, non contentus ſimplicitate promiſſi, ſacramento fidem efflagitat. Illatis ſacris, Suno ſiue vetuſta Waldemari charitate, ſiue priuato iniuriarum dolore permotus, regia ſolus excedit. Emiſſi qui eum reuocarent, cauſam tam ſubitæ egreſſionis efflagitant. Rogatus, regredi ob paternæ villæ ereptionem conqueritur. Rex reſtitutionem promittit. Suno, ſeram hanc iuſticiam inquiens, in aduerſis vſurum ſe negat, quo in proſperis fraudatus fuerit. Quam ob rem potioris partis amplexu ſolitariam tranſitionem non veritus, ab iniurioſo ſibi rege ſalutari conſilio deſciuit. Itaque iuſtum defectionis titulum ſecutus, Waldemarum auitæ paternæq; familiaritatis reſpectu transfugio petiuit. Cumq; Sueno roborata ſuorum fide in Sialandiam rediſſet, conſequenter ab æmulis Iutorum claſſem mutuatis, impetitur. Qui tunc fortè Roſkyldiæ ſitus, Eſkillum ſæpe dictum antiſtitem, præſidiaq; Scanorum accerſit. Quibus præſentatis, Petrum cui pater Thorſtanus erat, omnium conſiliorum ſuorum arbitrum, qualiter rebus conſulendum eſſet, interrogat. Is, conſultantem olim regem qualiter tutò regnare poſſet, iuſſiſſe fertur, vt aut equeſtrem plebeiumq; ordinem, quo ſe tutius aduerſum æmulos gereret, beneficijs impenſioribus coleret, aut ab ijs ſaltem ad propinquos placendi ſtudium transferret, eoſq;, ſola contentus ſpecie, re uera reges exiſtere pateretur. Si neutrum egiſſet, haud dubiũ quin breuem regni vſum habiturus eſſet, edocuit. Rex vero neque ſalubritatem conſilij, neque ſapientiam reſponſi debita animi ſententia proſecutus, vtiliſſimos monitus deliramentorum loco habuit. Enimuero obfuſum iracundia animum, ſalutaris æſtimatio ſubire nequiuit. Concepti itaq; furoris impatiens, quoad vnum ſibi ſcutum ſuppeteret, id ſe Petro oppoſiturum iurauit. Tum Petrus, meum ſemper, inquit, pro te clypeum geſſi, ſed vereor ne citò cunctis ſcutorum tuorum copijs opus habiturus ſis. Quod rex auarè dictum exiſtimans, percontatur num adhuc ſatur eſſet. Reſpondit, ſaturum ſe, ſed vereri ne ſatietatem parum ſalubris digeries ſequeretur. Tunc quoque quid facto opus eſſet rogatus, in Scaniam migrandum edocet: tutiores illic vires, in Sialandia pauciores amicos quàm hoſtes eſſe. Præterea Iutos haud facile inſecuturos, forenſis adhuc pugnæ memoria trepidos. Si autem in Scaniam præuenerint, gentis aduerſum eum auxilia contracturos: quam ſi petere ſuperſediſſet, ad æmulos defecturam non dubitaret.

Integritatis cultorem, perfidum fieri, res turpiſsima.

Quem Sueno secus æstimaturum inquit, nisi Waldemarum, cuius concubinarij filij pædagogum ageret, penatibus suis parsurum speraret. Aliorum vero bonis si patriam hosti cessissent, nullum peculiaris amicitiæ beneficium præsidio futurũ. Ita alieno consilio spreto, proprium amplexatus, Roskyldiæ hostem opperiri cõ- stituit. Rarescentibus alimentis, regios vicos complures comparandi sumptus gratia venditabat. Tandem multi ruris absumpto precio, cum exercitum nimijs impensis onerosum dimissurus videretur, Eskillus defectionem prouidens, ar- tem excogitauit, qua periculum ad fructum conuerteret. Primum enim ampla defectionis præmia ab aduersarijs occultè paciscitur. Mox cum conterraneis re- gem accedens, alimentorum inopiam queritur: dimittat precatur, quos pascere nequeat. Præsertim pietatis ac necessitudinis iura violaturos, si in ciues ac propin- quos ex aduerso contractos pugnatum issent. His dictis tanquam defensionis ra- tione reddita, cum cohorte Scanica regia excedit, subiungente Suenone, dignũ eum qui defectionis pœnas capite lueret. Sed hunc regis furorem sanior arbitro- rum sententia propulit, imminentis belli auspicia scelere, & sacrilegio prohiben- tium esse sumenda. Iamq; rex maiore exercitus parte delapsa, fugam meditabun bus cum reliquijs copiarum, Falstriam versus contentius pergit, ignorantibus eti- am arbitris quo proposito tam remotas ab vrbe partes accederet. Quem vbi de fuga cogitare compertum milites habuere, ne sine prælio vinceretur orantes, vi- ctoriam si redeat spondent. Præterea scire iubent, eos sibi milites esse qui crebrò parua manu ingentes hostium copias superauerint, neq; paucitatem vereri de- bere, quam toties in suis victricem aspexerit. Quinetiam vltimi dedecoris esse for tunam suam antè fugæ quàm bello permittere, eosq; qui vinci possent vltro victo- res efficere, alieno metu quàm suis viribus fortiores. Monent deinde ne ex stre- nuo rege timidus militum desertor euadat, ne vnius fugæ dedecore tot victorias suas maculare sustineat. Cuius perseuerantiam à proposito reflectere nequeun- tes, amaris eum conuicijs insequuntur. Nec deformitatem ei peregrinationis ex- probrasse contenti, etiam contumeliæ damnationem iunxerunt. Deinde mutua semet adhortatione firmantes, bello hostibus occurrere statuunt. Fore enim vt eorum multitudo passim ac dissolute instandi cupiditate procurrens, sparsum mi- litiæ genus sequendo, facile à paucis intercipi posset. Præterea arma sibi & equos suppetere, nihilq; tot viris in vnius meticulosi ducis absentia nocuisse fortunam. Ita sibi fortitudinis robur ingenerantes, regij dedecoris notam militari spiritu re- dimere gestiebant. Diu itaq; expectato hoste, nec viso, Petrus soluendum agmen, salutiq; consulendum admonuit, perquàm stultum affirmans prælium absq; du- ce capessi. Quippe Iuti Suenonem de industria cessisse rati, insidiarum metu tar- dius incedendum duxerunt. Tunc Sialandenses quod indigenæ essent, cæteros commilitonum ductu ac commeatibus prosequebantur, nec cuiquam ex tanto grege perniciosus ad patriam reditus extitit. Sed eorum postmodum plerisq; paci transitio fuit. Nam & fides regibus data, & amicitia pariter obsequio quæsita, Vulf & Thorbiornus spectatæ in regem fidei, cum hoc veniæ genus in probris duce- rent, domi suæ comprænhensi Suerconiq; regi in custodiam traditi, exilio capita quàm hosti dedere maluerunt. Horum siquidem excellentis constantiæ animus, plus gloriæ in vinculis quàm libertatis in defectione constituit. At Sueno conti- nuato apud socerum exilio triennium emensus, ipso defuncto, Saxonum satra- pæ Henrico datis vadibus pecuniam pollicetur ingentem, si regno per eum resti- tui posset. Pactus præmium dux, cum ad aggerem quam Danorum structuram appellant, summis viribus peruenisset, transitu per eum qui portæ præerat, pe- cunia corruptum, obtento, obsidione censum à Slesuicensibus extudit. Tunc Hartuicus Bremorum pontifex qui & ipse post Henricum expeditionis autor ex- titerat, meruisse eum, inquit, qui portam patefecerit, cum pecunia simul quam pactus esset suspendi, quatenus ad horrorem consimilis facti in eodẽ laqueo pro- ditor, & proditionis præmium conspicerentur. Illic Sueno peregrinam classem prædatus, direptas Rutenorum merces stipendij loco militibus erogauit. Quo fa- cto non solum aduenarum in posterum frequentiam deturbauit, sed etiam splen- didam

didam mercimonijs vrbem ad tenuem angustumq; vicum redegit. Saxones desertum ab incolis rus nullo resistente permensi, hoc longius quo licentius ruebant. Nam australes Iuti paucitatis suæ metu, in septentrionalem partem quæ multitudine præstabat elapsi, sub specie fugæ bellum parabant. Et qui prius auxilia Suenoni spoponderant, alienorum viribus succincto succursum negabant, ne peregrinam manum aduersum patriam iuuisse viderentur. Eadem ferè tempestate Suerconem regem, seruus qui cubiculo eius præerat, noctu dormientem occiderat. Quod scelus diuinitas haud segnius quàm iustius vlta est. Nam paruo post tempore, Magnus qui occulta regnandi cupiditate seruo peragendi facinoris autor extiterat, in eo conflictu quo filium Suerconis Carolum quem patre spoliauerat, regno etiam exuere gestiebat, sceleratæ machinationis pœnas morte persoluit. Ea res Kanutum Iolandæ matris gratia Suetiæ superiora petere coëgit. Interea Waldemarus apud Sialandiam Theutonici motus opinione suscepta, ad Iutiam concitus tendit, remisso coæuo atq; collacteo suo Absalone, qui reuertentis à Suetia, Kanuti post se maturaret aduentum. Tantum autem eius apud Iutos præsentia valuit, vt & fortibus fiduciam afferret, & ignauia torpentes ad bellum pro patria suscipiendum erigeret. Idem Henricum nobilem inter Saxones virum cum quo iampridem affinitatem, data ei in matrimonium cognata, iunxerat, per internuncios occultius obsecrat, vti veteris amicitiæ causa ad procedendum socios incitet, ducisq; reditum modis omnibus interpellet, breui se cum exercitu superuenturum denuncians. Tantam illi fiduciam & numerus militum, & alacritas dabat. Huius tumultus nuncio Kanutus è Suetia reuocatus, cum delectis Sialandiam intrat, extemplo Iutiam petiturus. Sed cum coortæ tempestatis magnitudine transitu prohiberetur, afflicti mora milites, Waldemarum pacem cum hostibus pepigisse, idq; se per agrestium quendam recenti nuncio cognouisse fingebant. Hoc famæ commento Kanutus audito ingrati animi labem exprobrat, parum honestum de eo sermonem habentibus, qui suum communi periculo caput obiecerit: hortaturq; si dignis eum laudibus prosequi nolint, saltem linguas ab indigna ipsius obtrectatione cohibeant. Hesbernus solus Skyalmonis Candidi ex filio nepos idemq; Waldemaro ob pueritiæ & educationis societatem percharus, transfretare se velle dixit, quæ apud Iutiam gererentur Kanuto renuntiaturum. Igitur vt strenuam, ita periculosam nauigationem feliciter emensus, & quasi cum ipsa rerum natura luctatus, sæuientium elementorum rabiem incredibili remorum certamine superauit. Nuntiatur interea Saxonibus totius Iutiæ vires ad Waldemarum coisse, tantaq; hostes manu esse, vt sine periculo & clade excipi nequeant. Hac dux fama attonitus, Henricum quem apud Waldemarum affinitatis iure magnæ familiaritatis locum habere nouerat, vbi nam regulus eius degeret, simulato ioco perquirere instituit. Quo latebras eum ac solitudines circumspicere respondente, dux eludi se sentiens, à ficta & ludicra ad seriam & sollicitam interrogationem conuertitur. Repugnantem illum commissaq; tegere perseuerantem, per debitam Romano imperio fidem orat, obtestaturq; vt quæ ab hoste parari sciat, indicio præcurrat: neq; quod ciuibus perniciosum aduertat, silentio contegat. Hac Henricus adiuratione permotus, verum esse quod rumor docuisset, asseruit. Bellum siquidem præ manibus esse, quale prius experti non fuerint, superstitesq; recordationem eius perpetuo narratu prosecuturos. Formidolosa cunctis Henrici affirmatio fuit. Idem an hostes expectandi essent consultus, omnium animos ad prælium virili exhortatione prouexit. Ita fidem suam inter amici preces & ducis imperium partitus, vt nec huius mandatum negligeret, nec illius salutem silentio falleret. Quam sententiam publico metu refutante, cupidus reuersionis exercitus, occasionem à tempore mutuatus est. Ne enim ob piscium raritatem Veris quod imminebat statum, solenneq; ieiunium solueret, remeandi sibi necessitatem imposuit: omniq; simulatione competentium alimentorum causabatur inopiam, ignauiæ studium religionis nomine colorando. Quod quidem in eorum abscessu luce clarius fuit. Iter enim quod semestri spacio venientes confecerant, triduo remensi sunt, multa post se onera mul-

Bellum sub fugæ specie paratum.

taq; impedimenta nimia festinationis cupidine relinquentes. Tunc reuersus Hesbernus Kanuti expectatiõem summis ambiguitatis curis implicitam, certo rerum nuntio absoluit. Paruo post tempore vi Sclauica tanta apud Fioniam clades incidit, vt si secundam huic similem accepisset, cultu vacua mãsisset, resq; eius non afflictæ modo, verum etiam perditæ fuissent. At Sueno non contentus semel Saxonibus supplicasse, iteratò ad Henricum decurrit, perq; Sclauos eius ditioni parentes in patriam se peruehi laborabat. Quorum classe translatus, in Fioniam lætis ciuibus ad vrbem Othenas se contulit, salutem suam aduersum innumeros paucorum prȩsidio defensurus. Sed & pax immunitasq; per Sclauos eius fautoribus promissa. Igitur siue impetrandæ pacis, siue amplectendæ maiestatis intuitu tanta tuendi colendiq; eius apud insulanos cura flagrauit, vt passim ad ipsius præsidium virorum fœminarumque turba concurreret, egregium reputantium aduersum eos qui rerum summa potirentur, infractam regis reparare fortunam. Ad hanc cum Kanuto Waldemarus aduersum Fioniam terra mariq; cæteras regni copias contraxere. Quarum multitudine facile Fioniensium paucitatem oppressissent, nisi Waldemarus miseratione reliquiarum afflictis insulæ rebus parcendum putasset, ne post nouæ cladis calamitatem populi residuum exhauriendo, plus patriæ quàm hosti nocuisse videretur. Itaq; æmulum cum pernicie tolerare quàm debile patriæ membrum quassare satius ratus, expeditionem ad consilium transtulit. Nam autore eo res in colloquium versæ, condictumq; vt Sueno cum adscripta sibi clientela Lalandiam concederet, ibiq; propemodum solitarius degeret, quoad inter ipsum & duces de pace plenius conueniret. Die postero Othenas lauandi gratia repetens, Kanuto ob insidiarum metum balnea communicare non auso, à Suenone eius amicitiam ambiente, elatis obuiam sacris religione processionis excipitur. In Albani deinde ædem ab ipso perducitur, arbitrorum nemine præter Absalonem admisso. Tum Sueno intra sacellum residens, sinistra mihi, inquit, iampridem Waldemare fortuna, cõsortium tuæ familiaritatis inuidit, quanquam & animum bene de te semper gesserim, & à patris tui interfectore mens non solum vltionem exegerit, sed etiam suscepto aduersum patruum bello, salutẽ tuam inter parricidales manus sine cuiusquam præsidio constitutam plenis pietatis armis ab exitio vendicauerit. Post quem Ericus iunior ne parentis mei cui diutius militauerat cœptum excidere pateretur, vt regni, ita tui quoq; curam arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator accessi. Nec mea parcius quàm priorum opera seruatum te scito. Pro capite tuo nondum in ætatem producto, aduersum hunc cuius fidem nunc societatemq; exoscularis, arma suscepi. Quę nisi fœlicius auspicatus fuissem, filio Magni immerens pœnas luisses. Qui nisi me tertium extimesceret, haudquaquam te secundum pateretur. Dum viuo, vitam tibi aduersus eius insidias prorogo. Extinctus vt meum ita tuum quoq; diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuam decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nunc charitatis tuę fiducia, arbitrum te pacis in me faciendę constituo. Contentus ero qua mecumq; sorte donaueris, tantum apud exteros calamitatis perpessus, vt priuatus aut egens intra patriæ fines degere, quàm exul denuò censeri malim. Arbitror quoq;, vt cum singula iustius æstimaueris, inter probra ducturus sis potius parentis tui interfectore quàm vltore procreatum, excolere. Hæc & similia replicantem Waldemarus interpellare non dubitans, frustra meam, inquit, Kanutiq; concordiam cassare pergis, cum & ipse paternæ culpæ affinis non fuerit, & mihi in eius expiationem olim iusta persoluerit. Quod autem vlterius tibi militare non tuli, non meæ leuitatis, sed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem in carcerem socero necandum tradere statuisti? Atqui nisi prauitatem tuam eius honestas vicisset, inter vincula moriturus abieram. Quoties meam, quoties Kanuti salutem per insidias attentatam, fraudulentis consilij nisibus obruere voluisti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere passus non es? Verum ne cum reprehensione propinquum auertere videar, res tuas aduersum caput meum restaurare tentabo, plus miseratione fortunæ tuæ, quàm credulitate

promis-

promissionis inductus. Quam humanitatem cum scelere & fallacia repensaueris, simplicitatem nostram artibus tuis circumuentam ne existimes, sed potius fidem, pietatemque periculis locum dedisse. Tunc Sueno verbis in simulationem compositis perfide se acturum negare, syncera fide eorum amicitiam expetiturum promittere, præsertim cum nec sibi nec liberis consulturus videatur. Eo enim se morbo esse, vt annum vix conficere queat. Præterea sine filijs esse quibus regnum parare debeat. Quid igitur nisi culpam & ignominiam perfidia quæsiturum? Malle itaque quantumuis tristes fortunas excipere, quam maximo famæ dehonestamento sceleratam sui memoriam per totum terrarum orbem disijcere, breuesque regni fructus æterna famæ turpitudine comparare. Dimisso Waldemaro Lalandiam ipse concessit: vbi paucitate satellitum non contentus, nouos quotidie stipatores adsciuit, clientelæque grandibus incrementis auctus colloquij diem hoc tutior quo fortior operiebatur, tanquam pacem cum æmulis ex pari facturus. Tempore prænominato, Kanutus & Waldemarus cum omni Danica nobilitate Lalandiam aduehuntur. Tunc Waldemarus quod Suenonem familiarius frequentare soleret, cum paucis ad eum visitandum contendit, Kanuto fidem perpetua suspicione damnante. Cum quo Sueno Kanutum pariter adesse ratus, subornat ex suis qui iurgantium more rem in strepitum seditionemque conuerterent, æmulosque pariter ferro violarent. Quem vbi sine socio venire conspexit consilium reuocauit, parum proficuam alterius sine altero oppressionem existimans. Waldemarus cognitis insidijs sed dissimulatis, multa Suenonis adulatione vexatus, cum ab eo die postero ad familiare colloquium expeteretur, non aliter annuit, quàm vt vterque solitarius adesset. Eo nanque corporis habitu erat, vt cum nemine viritim congredi dubitaret. Militibus itaque procul abesse iussis inuicem collocuti, proximo die concilium aduocant. Tunc Sueno siue cognationis fiducia, siue tegendæ fraudis studio Kanuto consentiente, Waldemaro compositionis arbitrium tradit, probaturum se quæcunque per ipsum taxarentur, affirmans. Igitur Waldemarus ipsis sibique regij nominis vsurpatione decreta, trifariam totius regni orbem partitus, Iutiæ magnitudinem non minus incolarum multitudine, quàm spacijs abundantem in vnam portionem secreuit: in altera Sialandiam ac Fioniam, in tertia Scaniam cum attinentibus prouincijs locauit. Cumque penes ipsum vt partitionis, ita optionis quoque potestas existeret, primam sibi, secundam Suenoni indulsit: priorque Iutiam ipse delegit. Tunc Sueno cui post ipsum optio debebatur, ne medium inter æmulos locum acciperet, Scaniam poposcit. Ita minores insulæ duorum electione præteritæ, Kanuto cessere. Fides pacti sacramento componitur, vt religionis metu perfidia pelleretur. Deinde manus ad cœlum tenduntur, autor rerum in cautionem vocatur. Nec contenti concordiæ pignus humanis stabilire consilijs, Deum simul & pactionis præsidem, & temerationis vltorem efflagitant. Pontifices quoque censuræ suæ partibus interfertis, ijs qui pactum rupissent execrationis sententiam intentabant. Præterea condictum delatores mutuò prodi debere, ne mendaciorum obscuritate synceritatis habitus corrumperetur, concordiæque quassaretur integritas. His ita compositis, Kanutus in Sialandiam cuius iam possessionem adeptus fuerat, Waldemaro comitante præcedit, Suenonem breui subsecuturum hospitio suscipere cupiens. Quem postridie Ryngstadio susceptum expertus, dum in eius occursum bonæ fidei studio pergeret, Ryngstadiæ religionis prælatum cum Radulfo equite Theutonico obuium habuit, affirmantem nunciatum fuisse Suenoni, cum armatorum multitudine eum venire. Hausit ergo cum suspitione cautelam, argumentoq; perfidiæ sumpto concionem quæ eo fortè die magna popularium frequentia gerebatur, declinato Suenone petiuit. Waldemarus vero apud quem fides suspitioni præponderabat, pacti fiducia, Suenonem constantius quàm cautius petebat. Stabant milites regis gregatim armati, Kanutum & Waldemarum dummodo pariter affuissent necare iussi.

Speciosa Suenonis, se de criminibus sibi obiectis excusantis, oratio.

Comperta alterius abſentia Sueno, reuocatis ſatellitibus multa venientem gratulatione proſequitur. Percunctantem illum cur nullo diſcrimine impendente comitibus vteretur armatis, quid rumoris acceperit, edocet. A quo compluribus perfidiæ probris laceratus, conſilium propoſitumq; ſuum ſumma animi diſſimulatione ſuppreſſit. Roſkildiam deinde, Kanuto cui illic hoſpitalitatis ius erat inuitante, procedens, nocte per ludos & comeſſationem exacta, diluculo Thorberni vicum haud procul vrbe ſitum, cum paucis petiuit, perinde ac paruulæ filiæ quæ illic educabatur cernendæ charitate perductus. Ferunt tunc vxorem Thorberni dixiſſe, mirari ſe eum in hanc conditionis vilitatem adductum, vt quod totum geſſerat, eius tertia parte contentus habere ſuſtineat. Quod dictum ab indignatione profectum, Suenoni ingens irritamentum facinoris fuit. Veſpera appetente mittuntur à Kanuto qui cœnatum eum accerſerent. Quos Thorbernus perquam iucunde excipiens, cum ſuper regis mora rogaretur, debilitatem capitis ex balnearum fumo & vapore contractam, tarditatis eius cauſam aſtruxit. Sueno vero cum expectationis ſuæ excuſationem afferre vellet, cum filia admodum paruula infantilibus blandimentis iocatum ſe dixit. Diſcors cauſæ redditio percontatoribus notabilis fuit. Quorum hortatu vrbem repetens, inter conſortes quaſi per ætatem honoratior medio ſedendi loco receptus eſt. Menſis poſt epulas amotis, cum munitioribus poculis paſſim & varie diſcurrentibus conuiuij hilaritas augeretur, calculorum ludum popoſcit, gloriatus ſe eius apprime peritum, quod exul hoc maxime iocunditatis genere delectari conſueuerit. Quod dictum iactantiæ ſimile, re vera acerba calamitatis recordatio fuit. Sed tabulato non ſuppetente, ne luſui quidem vacatum eſt. Inter cætera cantor Germanicus fugam Suenonis, exiliumq; cantilena complexus, varias ei contumelias formatis in carmen conuicijs obiectabat. Quem ob hoc acrius à conuiuis increpitum, Sueno diſſimulata moleſtia fortunas ſuas liberius recinere iubet, perquam libenter ſe poſt ærumnas, malorum meminiſſe confeſſus. Crepuſculo appetente, illatiſq; ex more luminibus, miles Suenonis Thetleuus, qui paulo antè conuiuio egreſſus fuerat, reuerſus in regiam, occaſionem edendi facinoris oculis, animoq; tacitus perluſtrabat. Cumq; paulisper attonito ſtupentiq; ſimilis conſtitiſſet, Kanutus eum propaſſo in terram amiculo ſedere ſibi proximum iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias habens, æde excedit, eueſtigioq; regreſſus exiguo capitis motu Suenonem accerſit. Quem ſigni tam latentis ignarum, Kanutus à Thetleuo vocatum edocet. Cui cum Thetleuus exurgenti paululum inſuſurraſſet, quotquot Suenoniarum partium affuere eis in colloquium admixti, collatis in orbem capitibus, nemini remotiorum exaudienda tractabant. Tunc Kanutus perinde ac inſidiarum præſcius, Waldemarum brachijs attrectatum oſculo petiuit. Cauſam blandimenti, cum minime ſic ſe aliàs gerere conſueuerit, ab eo cui oſculum tulerat interrogatus, ſuppreſſit. Interea Sueno relictis in æde militibus, per poſtilecum in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo. Mox in Kanutum & Waldemarum à ſubornatis ferrum diſtringitur. Sed Waldemarus ocyus ſede exiliens, manum amiculo obuolutam nõ ſolum applicatis capiti ſuo gladijs obiecit, ſed etiam Thetleuum acrius in ſe ruentem pectoris impulſu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ipſe collapſus, femur quamgrauiſſime ſauciatus eſt. At vbi primum pedibus ſe excepit, recepti vulneris immemor, dum perruptis obſtantium globis foribus exiliret, quidã obſcuro loco obuius, arrepta cinguli ipſius penſilia, retentare eũ conatus, abrupit. Interea alijs (ne noctis errore facinus impediretur) feneſtras reſerantibus, Thetleuus humo reſiliens, Kanutum dexteram gladio obtendentem à fronte confodit. Excipit ſemianimem Abſalon, Waldemarum eſſe ratus, fluidumq; cruore caput manibus ac ſinu complexus, inter ipſos armorum ſtrepitus ſalutem ſuam quàm regis curam negligere præoptabat, reliquijs ſpiritus adhuc in eius pectore palpitantibus. Tandem Kanutum à ſe teneri cultus indicio expertus, permixtum mœrori gaudium habuit. Dobicus vir prima audacia, dum regis necem in autores vindicare conatur, occiditur. Itaq; noctis obſcuro neminem diſcerni patiente, in eos qui valuas propius acceſſiſſent, ſtricto ferro proruebatur:

Conuiuium, quod lætitiæ debuerat eſſe cauſa, miſerãdæ cædis præbet occaſionẽ.

batur: quia tenebrarum acceſſio, hoſtes, an commilitones adeſſent, incertos fecerat. Igitur Conſtantinus qui primo inter Kanuti neceſſarios loco fuerat, ne exitu prohiberetur, Abſalonem in cuius iam gremio complexuq; Kanutus ſpiritum depoſuerat, ad vnum oſtiorum accedere quo tutior ſibi in reliquum procurſus pateret, tacite poſtulabat: parenteq; eo ſeorſum elapſus, ab ijs qui foris verſabantur exceptus, opprimitur. Abſalon vero propior eius petitioni quàm ſuæ ſaluti, Kanuti corpore reuerenter amoto, ſecurus periculorum in armatos progreditur, crebraſq; eorum interrogationes confeſſione ſui nominis abſoluere dignatus non eſt. Itaq; conſtantia taciturnitatis adiutus, ſalutarem inter hoſtes egreſſum habuit. Cui Radulphus medio ponte obuius, tam tetri facinoris non autores modo ſed etiam conſcios execrabatur, ab eius ſe culpa alieniſſimum proteſtatus. Hunc Petrus cognomine Thema magno ſecutus impetu, per ludibrium Abſaloni comminando diſceſſit. At ille ad auſtralem atrij portam, quo Trinitatis ædes ambitur, progreſſus, infeſto ſatellitum occurſu præripitur. Cuius caput gladiorum multitudine circunfuſum, quidam fortè cum alijs ſuperueniens, non ſolum ferri, corporiſq; ſui pio vindicauit obiectu, ſed etiam quendam à pectore eum confodere geſtientem pœnas ſibi ſi non deſiſteret daturum minatus, ſalutare ei diffugium conciliauit. Abſalon quoq; tempeſtiua corporis declinatione percuſſorem euitans, tunica qua latus eius proxime tegebatur, telum excepit. Ita ne Danicæ reparationis ſpes penitus elaberetur, futurum patriæ columen fortuna ſeruauit. Inde digreſſus cum in Ramſo vicum nocturno itinere perueniſſet, attonitum ſolitario eius aduentu villicum, nunciatis quæ Roſkyldiæ inciderant, penè exanimem reddidit. A quo vegetiore equo donatus primum ſororem, quam Petrus quidam in matrimonio habebat, deinde matrem petiuit. Quæ cum ex eo Kanutum occiſum, Waldemarum vero grauiter affectum cognoſſet, plus mœroris ex eorum clade, quàm ex filij incolumitate voluptatis contraxit. Interea Waldemarus duos duntaxat è ſuis caſu comites aſſecutus, greſſum femoris debilitate negatum, vitæ cupiditate prouexit. Igitur incedendi vſum vulnere debilitatum à neceſſitatis violentia mutuatus eſt. Adeò corporis dolores, animi metus extenuat. Deinde ſequacium ope equo impoſitus, in eum fortè vicum caſu ducta nte peruenit, ad quem fortunæ eius nuncius Abſalon paulò antè præceſſerat. Quem poſtquam ex villico recenter ad matrem diſceſſiſſe cognouit, præuijs locorum peritis, poſt eum contendit. Adeò corpoream ipſius debilitatem, duratrix infirmitatis humanæ neceſſitas confortabat. Illic procurato vulnere, femoreq; faſcia circumligato, noctis reliquias exegit. Diluculo Sueno collectis ciuibus, nocturnis æmulorum inſidijs appetitum ſe queri, amiculum quod de induſtria confoderat, oſtendere, Kanutum & Waldemarum hoſpitalitatis violatores, periuros, latrones, parricidas appellare, gratias Deo replicare, quod amborum facinus alterius nece propulerit, auxilia aduerſum ſuperſtitem implorare. Aſſertis eius, quia fraus in propatulo fuerat, fides delata non eſt. *Suenoni ſe de cæde commiſſa purganti, fides non adhibetur.* Deinde ne Waldemaro maritimæ fugę locus ſuppeteret, totius inſulæ nauigijs confodi iuſſis, ſolitudines quoq; quibus eum irrepſiſſe crediderat, exquiſitius indagandas curabat. Igitur Waldemarus tribus duntaxat comitibus fre‑us, non per abdita nemorum, aut inacceſſa paludum, ſed per tenues admodum ſaltus errabat, tutiora ratus loca, quæ minus hoſti ſuſpecta fuiſſent. Heſbernus quoq; cum aliquot procul in planiciem mittitur, qui ſe patentioribus interdum campis, Waldemarum ſimulaturus, oſtenderet. Complures quoq; duce eo varijs in locis multitudinem ſuam, regiæ tranſitionis ſimulatione conſpiciendã præbebant. Cumq; demũ Iutiam accedi placuiſſet, familiaris ei faber nauigium, quo in eam traijceretur reficere iuſſus, metuens nè Suenoni pœnas daret, operam ſuam ſub ſpecie coactionis extorquendam perdocuit. Igitur Heſbernus officinã eius agreſtium frequentia completam ingreſſus, imprimis eum fictæ precis commento ſolicitat. Refectionem abnuenti, inijcit manus, nexumq; deducit: abſtractus artificiũ præbuit. Itaq; ſub iniuriæ ſimulatione & amico vtiliter paruit, & apud Suenonem ſibi impunitatẽ ſalubriter conciliauit. Tunc armamentis, commeatibusq; per Heſbernum exhibitis, Waldemarus no-

ctu cum suis nauigationem orsus, coorta subitò tempestate, inusitatam maris sæuitiam expertus est. Ipsis quoq; militibus immanium vndarum aspergine prolutis, tantum algoris incessit, vt singulis corporis partibus hebetatis, ne velum quidem ad nauigationem commodum circumferre potuerint. Præterea tanta nimbi vis antennam impulit, vt inter vndas effracta decideret, nec minus imbrium quàm fluctuum moles nauigium onerabat. Gubernator omnia freto permittens, abiecto regimine quo proram deflecteret ignarus, solum venti imperium expectabat. Aër quoque crebris internitentium fulminum ignibus micans, ingenti nubium fragore concrepuit. Tandem per summam nimborum rabiem insulæ cuidam errore nauigationis appulsi, detractum vndis nauigium, quod ancora retentare nequiret, circunstantium arborum ramis in foros detortis, quò minus lapsum collideretur, tenacius astrinxerunt. Eadem nox Sclauos ad Hallandiam mille quingentarum nauium classe appulsos, naufragio obruit. E quibus quotquot viui in littus euaserant, ferro periclitati sunt. Diluculo Waldemarus administrato per Hesbernum viatico, militibus abunde firmatis, secundo mari in Iutiam peruenit. Vibergum progressus, Suenonisq; dolum pro concione causatus, omnium animos ad mœstitiam lachrymosa fortunæ suæ narratione deflexit. Cuius assertioni non minus miserationis quàm fidei, vulneris præsentia conciliauit. Itaque nescias miserior plaga an felicior fuerit. At Sueno fugæ eius opinione accepta, refectis nauibus quas antè quassauerat, expeditionem in Iutiam parat. *Mulierum virile facinus.* Tunc mater Absalonis, & soror egregium virilis industriæ facinus edidere. Siquidem vt regis transitum morarentur, nauigia quibus traijcere destinabat, nocturno tempore dissecanda curarunt. Quarum Sueno refectioni diutius immoratus, cum redintegratis omnibus in Fioniam peruenisset, Waldemarus ocyus æmulo occurrendum existimans, primis eum Iutiæ liminibus prohibere constituit. Quo cognito in Sialandiam se contulit, eiusq; & Scaniæ populo per edictum contracto, priuatis armis publica miscet auxilia. Interea Waldemarus incertum belli suspicatus euentum, repetito Vibergo, nuptias agit, tum vt eos facilius sibi qui Kanuto militauerant adsciscceret, tum ne pulcherrimæ sponsæ castitatem hostibus fortè delibandam seruaret. Deinde expeditione coire iussa Randrusium petit, Sialandiam, quod Suenoni receptaculo esset, armis attentare constituens. Ex Suenonis quoq; militia complures ob immane eum scelus perosi, Waldemaro se iungunt, tanti facinoris reatum, auxiliorum fomentis prosequi nefas ducentibus. At Sueno qui bellum inferre quam excipere speciosius duceret, magnitudinem animi sui intra vnius insulæ fines concludere nequiens, nauigijs è Fionia, Sialandiaq; petitis, ad Iutiam appulit, ijsdemq; intra Dyurso fluminis alueum recipi iussis, cum promptissimis equitum sub dubia oppidanorum fide Vibergum concessit. Quod cum Waldemarus per transfugarum quendam expertus fuisset, auxiliaribus qua poterat celeritate contractis, ad exturbandam hostium classem, Saxonem & Iurisium cum naualibus copijs mittit. Quorum autoritatibus moti Sialandenses, nauigatione reflexa, plus propinquorum monitis quàm regis imperio tribuendum putarunt, eiusq; desertores, quàm horum hostes existere maluerunt. Verum Fionenses apud quos plus regis quàm priuatorum respectus valuit, spreti monitus pœnas vapulando luere, pulsatique dedere fugam, quam sospites abnuerunt. Nec quicquam Sueno malorum ægrius tulit. Post hæc, Hesbernus hostium consilia cognoscere iussus, cum prope Wibergum susceptæ speculationis gratia peruenisset, Suenonis Randrusium petentis obuium contemplatur exercitum. Igitur ne res diligentius quam fortius explorare videretur, præcedentium quosdam effusius obequitantes, hasta validius appetitos militari virtute prostrauit. Quorum equos potitus comitum ope, per deuium abstrahendos curauit. Tunc Suenoniani propinquas hostium copias arbitrantes, armatura propere sumpta, lectissimisq; equorum conscensis bello se præparant. At postquam inæqualia loca Parmensis prospectum planicies dedit, solum contuentes Hesbernum, post eum promptissimos dirigunt. Quibus ille volucri fisus equo, tanto semet interuallo surripuit, vt interdū quieti descendendo consuleret.

Cumq;

Cumq; inſecutores fruſtra ſe eius occupatione inhiaſſe conſpicerent, alloquium ipſius ſub fidei promiſſione eminus vociferando depoſcunt. Negat eorum ſe colloquia ſuſcepturum Heſbernus, quod lubrica fide ſerotinis eſſe temporibus conſueuerint, facetiſſime eis perfidiam quam recenter Roſkyldiæ patrarant obiectans. Ex quibus Petrum duntaxat, cognomine Thema, antiquæ ſocietatis fiducia accepta fide, propius accedere paſſus, cum ſuper Waldemaro pluribus rogaretur, reliqui inter ſe equis de induſtria concurrentes, inſidias ei ſub exercitationis ſimulatione tendebant. Tunc Petrum Heſbernus quid animi ſocijs eſſet aduertere poſtulat. Ille fidem ſuam commilitonum perfidia quaſſandam veritus, obuerſa haſta confixurum ſe, qui in Heſbernum irruiſſet, exclamat. Quorum fraudem Heſbernus per anguſtos diuerticuli receſſus, præpropere pontis cuiuſdam tranſitu præcucurrit, intentaſq; lateri haſtas cuſpidis ſuæ fruſtrabatur obiectu. Quumq; eos identidem dignis perfidiæ conuicijs affeciſſet, procul inde diſcedens obuios fortè commilitones de hoſtium inſecutione edoctos, propinquis viæ fruticibus occultauit, ac protinus ipſe equo diſſiluit. Qui vero in eius captionem intenderant, nondum hac ſpe depoſita, curſum dirigere perſeuerabant. Quibus ille procul conſpectis equum inſilit, eiuſq; latera crebris de induſtria verberibus attundendo, ficto curſum labore confecit. Igitur inſequentes conceptam intercipiendi eius ſpem maiori conamine proſequentes, acrius eos vrgere cœperunt, haud dubie ab hoſtibus capiendi, niſi inſidiantium quidam expectationis impatiens, per nimiam occurſandi cupidinem ocyus latebris erupiſſet. Itaq; ex vnius procurſu datum ſibi inſidiarum indicium exiſtimantes, ad ſocios impigre relabebantur, aliena impatientia quàm ſua prouidentia feliciores. Ita Heſbernus niſi ſociorum imprudentia vetuiſſet, calliditate perfidiam vltus fuiſſet. Per quem Waldemarus hoſtes imminere comperiens, nondum ſe committendi belli viribus abundare confiſus, iunctum vico pontem, ne eis peruius foret, partim diſcindi iubet. Itaque & tutum militi munimentum, & opportunum contrahendis viribus ſpatium ab amne mutuatus eſt. Cumq; nec Sueno ni tranſeundi facultas, nec Waldemaro obuiandi voluntas ſuppeteret, promptiſſimi tamen iuuenum reliquijs pontis præter imperium occupatis, iaculis miſſilibuſq; certantes magna fortitudinis experimenta dedere. Quippe quia congreſſionem locus negabat, ad aliquanto mitius pugnæ genus iuuenilium animorum laſciuia decurrebat. Waldemarus tandem gerendi fiduciam belli quotidianis copiarum incrementis adeptus, amne aliàs ſuperato hoſtem appetere ſtatuit. Nocte vero quam belli inſecutus eſt dies, frænatos ſtare equos, paſtuq; penitus arceri præcepit, ne ſatietate graues, curſu hebetes forent. At Sueno caſtris ſata complexus ex ipſa agrorum vbertate abunde equos refici iubet, ignarus ſtomachi ſarcinam curſui impedimento futuram. Cumq; Waldemarus exercitu in aciem digeſto procederet, cohortem armis ſigniſq; fulgentē è latere conſpicatur. Quam primo hoſtilem ratus, ex ſpeculatoribus cognoſcit ſocios eſſe quos metuat. Quibus in aciem receptis fidentius in hoſtem tendebat. Adeò quippe copijs creuerat, vt ne à decima quidem exercitus parte, ſignorum ordines proſpici potuiſſent. Tunc quibus à Suenone commiſſa ſpeculatio fuerat reuerſi immodicas hoſtium vires edocent, fatigandam ante multitudinem, quàm ſuſtinendam eſſe. Fore enim vt multum ex eius numero copijſq; dies detraheret. Cuius conſilij ſalubritatem Sueno ni admodum gratam Achonis cuiuſdam Chriſtiarno procreati temeritas reppulit. Siquidem aut pugnaturum regem, aut à militibus deſerendum eſſe dicebat: quippe qui ita ſibi conſulere nolint, vt rem familiarem proprio ſpiritu chariorem hoſti impune potiendam relinquere cupiant. Ad hæc memorem eſſe iubet, quoties exigua manus ingens victoriæ decus acceperit. Itaq; ſi animos ſuorū non numerum metiri velit, plus fiduciæ ex eorum paucitate, quàm metus ex hoſtiū multitudine concipiendum fuiſſe. Præterea aciem contemni potius quàm metui debere, quam nō militum robur, ſed vulgus inerme conſtruxerit. Hac exhortatione regem ſalutari conſilio depulſum, pernicioſe parere coëgit. Ex parte Waldemari iuuentus ferrugineis ſuccincta tunicis, dextrū aciei latus confecerat. Quam Sue-

Sueno ſalutari cōſilio repudiato, ſequitur id quod euentus oſtendit eſſe peſſimum.

nonici ob eximiam ferri similitudinem vario loricarum genere excultam rati, in eam cohortem exercitus sui cuneum destrinxerunt. At vbi specie deceptos se vident, ab his ad regiam phalangem insultum transferunt. Illud quoq; memoratu dignum, quod Waldemari exercitum tam crebri coruorum greges interuolasse produntur, vt complures se erectis militum hastis feriendos obijcerent. Medius acies interequitabat cantor, qui parricidalem Suenonis perfidiam famoso carmine prosequendo, Waldemari milites per summam vindictæ exhortationem in bellum accenderet. Congressuris sepes frugum ambitrix obstabat, quam neutro equitatu propter palorū eminentia acumina transcendere præsumente, Waldemari pedites disijcere aggressi, pugnæ principium ediderunt. Qua Suenonici leui negocio victi, ægre fugam moliebantur. Quippe equi nocturno adhuc pabulo onusti perseueranter cursum intendere non valebant, quod saturitatis moles citam eis lassitudinem ingerebat. Primipilus ipse & equo in hostem conuersus, sparsosq; fuga socios ad pugnam capessendam hortatus, tandem circunspectis nusquam auxilijs, signum humi defixum sinistra complexus, dextra propius accedentes obtruncat. Ad vltimum memorabili pugna edita, circumfusæ multitudinis viribus lacessitus obruitur. Sueno cum paucis ad palustria forte fuga perueniens, cum luto desidente equi vestigia mergerentur, pedes iter arripere conabatur. Sed ne sic quidem cœno onus ferente, etiam arma deposuit. Postremo quanquam suorum humeris anniteretur, suprema victus lassitudine comitibus aufugere iussis, in arboris vnius radice consedit. Adeò quippe eum vires defecerant, vt ne gradum quidem alieno subnixum adminiculo proferre potuerit. A quo quidam suorum per ignauiam discedere omni fato tristius ratus, ab agrestibus indagandæ prædæ gratia superuenientibus, ante pedes regis appetitus, occubuit. A quibus & Sueno captus, cum quis esset interrogaretur, regis scribam profitebatur. Agnitus tandem, equoq; ob reuerentiam maiestatis impositus, siue metus, siue spei instinctu Waldemaro se præsentari poscebat. Hæc orantis caput agrestium quidam subitò aduolans securi præcidit. Corpus eius nullis funeris impensis honoratum, ignobili sepulturæ popularium cura mandauit. Vluonem bello captum, Wibergiq; custodiæ traditum, Hesberno duntaxat quò minus puniretur obstante, capitali supplicio Kanuti milites affecere, sanguine eius ducis sui manibus parentandum putantes. Prænsus quoq; Thetleuus cum ad eculeum abstraheretur, primo culpam apud captores excusare pergebat. Postremo cum sine effectu preces esse cognosceret, adeò effœminate se gessit, vt virum exuere visus ne lachrymis quidem abstineret aut planctu, muliebremq; animum virili corpore clausum confiteretur. Itaq; prius dedecore, deinde morte multatus, geminam interfecti à se principis manibus pœnam persoluit. Magnus vero posterioris Erici ex pellice filius, qui & ipse Suenoniani nominis acrior quàm iustior defensor extiterat, cum captus vltima se passurum arbitraretur, supra vota propitiam victoris clementiam expertus est. Quem Waldemarus sibi à captoribus præsentatum, sub respectu cognationis non spiritu modo, sed etiam honoris ac potestatis incrementis donauit. Cumq; abundè esset impunitatem tribuisse, etiam liberalitatem adiecit: ne districtum vltorem agendo, plus iræ quàm necessitudini indulsisse videretur. Itaq; tametsi iniuriæ supplicium deberetur, propinquitati salus tributa est. Igitur non minus in aduersario affinitatem, quàm in fautoribus fidem atq; obsequium veneratus, hostem amicis præmio æquauit, Burysium etiam vt sanguine sibi, ita animo obsequioq; coniunctum, quod optima ipsius opera aduersum Suenonem vsus fuerat, tum opibus, tum etiam honoribus prosecutus est. Cuius fratrem Kanutum pari munificentia ad præfecturæ fastigium recenter euexerat. Tum vero qui Kanuticæ militiæ comites fuerant nondum hostium cladibus contenti, communiter regem adeunt, vt eos qui Suenoni interficiendi Kanuti consilium dederant proscriptione prosequeretur, orantes. Inter cæteros autem, Thorberni pœnam cupidius expetebant, quanquam is cum apud Randrusij pontem dimicaretur, præsentibus quorum consilio Kanuti cædes commissa fuerat, huic se perfidiæ affinem negabat, autores eius acerrime deuouens.

Muliebris animus, est in virili corpore quādoq; clausus.

Atrex

At rex metuens, ne si tot gentis suæ nobiles exilio multaret, Kanutum, Burysiũ q; dubia fide suspectos, proscriptorum aduersum se armis instrueret: veniam sontibus, quàm æmulis opem afferre maluit. Ad vltimum instantium perseuerantia victus, ne à Kanuti interfectoribus remissius vltionem exigere videretur, proscriptorum se quos iussissent promisit, nec alio pacto patriæ redditurum, quàm si eorum precibus reuocarentur, quorum sententijs exilio adacti fuissent. Sciebat enim facilem humani animi ab odio ad gratiam deflexum existere, ac plerunque mortales affectus, cum ipsa rerum varietate consentire. Nihil enim in his tam asperum reperiri, quod tempus aut casus lenire non possit. Cæteris eiusdem gregis, vt ijsdem potius bonis militibus vteretur quàm in eos animaduerteret exoratus, ignouit, tantoq; se eius amicitia propiorem exhibuit, quanto ipsos ab illius parricidalis commenti conscientia remotiores agnouit. His ita compositis, vt regni initia strenuis militiæ operibus auspicaretur, patriamq; tot annis piratica laceratam, ac fermè tertia ex parte ad situm & vastitatem vsq; redactam iniuriarum vltione reficeret, publica classe Masnet insulam, bellũ Sclauis facturus, accedit. Vbi dum populum in concione exhortaretur, seniores quibus pro rostris dicendi mos erat, classem tutò processuram negabant. Nam & suos commeatibus defici, & hostes compertum regis habere propositum. Aucupandæ ergo opportunitatis gratia dilatu opus existere, quoad melior gerendæ rei facultas incideret. Cęterum non paruæ temeritatis esse, aduersum prouidos & præmunitos armorum experiri fortunam. Præterea in eam classem Danicum penitus coisse robur, quod si periclitari contingeret, profectò Sclauos vnius victoriæ beneficio, Dania potituros. Nam si res parum ex sententia cederent, nonne patriam penitus in eorum funere perituram? Minime igitur vni prælio tantæ nobilitatis vires impendere debere, dummodo victrices parum gloriæ, victę dedecoris plurimum sint laturæ. In hanc sententiam totius concionis suffragia consonabant. Cuius arbitrio rex expeditionem remittere coactus, proposito suo celerius quàm cupidius cessit. Apud quẽ Absalon in nauem regressum, desidiam eius eludens facetissime cauillatus est. Nam cum solutæ expeditionis causam perquireret, dixissetq; rex, ne tot fortes periculo obiectarentur, Ergo, inquit, cum ignauis & ignobilibus cœptum exequere, aut proficue victor futurus, aut parum damnose vincendus, quum nullo in momento vilium internicio ponenda sit. Ita lepidi ingenij adolescens, indignationem suam ad inertię exprobrationem sub ioci specie conuertit. Quæ tam faceta eius vrbanitas, tacitum regis conuicium fuit. *Faceta vrbanitas, est sæpè tacitum conuicium.* Per eadem tempora Ascero Roskyldensium antistite decedente, super subrogando pontifice plebis à clero suffragia dissidebant. Eadem etiam tempestate diuidua Roskyldensis populi coniuratione, cum mutuis cædibus ciuitas exundaret, aduenis partim cæsis, partim vrbe eiectis, non contenta indigenarum sodalitas alienigenæ coniurationis partes protriuisse, etiam in eum qui regium numisma administrabat, non tantum ædes eius solo æquando, sed etiam bona omnia diripiendo vesaniam suæ consternationis exercuit. Tunc rex ob maiestatis suæ contemptum acrius ciuitati infensus, cum ad excidium eius magna prouincialium manu niteretur, missis ad se deprecandum legatis, ne armis quæ pro patria ferre debuerat aduersum patriam vteretur, incolumitatem vrbi, suscepta pecuniæ pactione donauit. Quam continuò placida mente ingressus, Trinitatis ædi inseruientium penates intrauit, eorũ de creando pontifice suffragia, suo prosecutus assensu. Quanquam autem ei in ecclesia à maioribus condita ac dotata, iuris aliquid competere videretur, nihil se tamen aduersum eam aut illicita affectatione, aut insolita consuetudine præsumpturum dicebat: sacris siquidem legibus cautum nosse, ne clerus peculiare eligendi ius regali imperio obnoxium habeat. Itaq; præsentiam suam haudquaquam impedimento futuram, quò minus electoribus libera suffragiorum arbitria maneant. Tunc clerus religiosam eius iustitiam summis gratiarum actionibus prosecutus, concilio excessit, delectum curiosius habiturus. Cumq; tres spectatæ opinionis viros, quibus quartus ob virtutem Absalon adijciebatur, circumspexissent, vt ex eorum numero potissimus assumeretur, Waldemarus tacita singulorum suffra-

gia in vnius tabulæ segregata volumina referri iussit, synceriorem electionis habitū ratus, si vniuscuiusq; voluntas antè manu quàm lingua proderetur: euenitq; vt omniū scripto in vnam coëunte sententiam, honoris culmen Absaloni decerneretur. Qui mox antistes creatus, non minus piratam se quàm pontificem gessit, parui ęstimans intus religionem tueri, si foris eam periclitari pateretur. Neq; enim minus sacrorum attinet cultui publicæ religionis hostes repellere, quàm cerimoniarum tutelæ vacare. Itaq; pontificalibus tectis maiore ex parte solo æquatis, quò patriam firmioribus vallaret excubijs, maritimam assiduè stationem peragens, habitationis vsum interdum à syluis, frondibusq; mutuari solebat. Cuius tam humilis mansio, conuulsos patriæ penates erexit. Eloquentiæ quoq; eius præsidia, Sialandenses salutaria senserunt. Nam domesticas conciones ad vim & rixam vsque litigiosas, moderatione sua ad pacatiorem habitum perduxit. Tantaq; facundiæ eius ornamenta fuere, vt eos semet stoliditatis damnare cogeret, qui eum inertem elinguemq; crediderant. Nec pensi duxit duratos gelu fluctus hybernis sulcare nauigijs, ne vllum anni tempus salutaribus vacaret excubijs, aut insignis eius erga patriam pietas necessitati cedere videretur. Itaq; non minus patriæ parentē quàm pontificem egit, militiæ & religionis sociato fulgore conspicuus. Prima illi pridie quàm Palmarum solenne instaret, apud Borlundam vicum aduersum Sclauos congressio extitit. Nunciata nanq; eorum irruptione, clientela duntaxat sua quæ decem & octo militum numerum explebat, instructus, aduersum quatuor & viginti nauium copias, vt periculoso, ita felici certamine dimicauit. Compluribus siquidem aduersæ partis equitum fusis, pedites fermè omnes oppressit. Nec in tanto discrimine quempiam ex suis præter vnum amisit, pontificatum & militiā pulcherrima victoria auspicatus. Paucos ex hostibus arma spoliaq; fugæ liberius ineundæ gratia per ignauiam abiectantes, iuncta campis sylua seruauit. Eodē anno ciuitas Arusyensis acerrimis piratarum incursibus afflicta proditur. Tunc quoq; Falstrensibus paucitatem suam aduersus infinitam Sclauorū classem publica munitione tuentibus, cum fortè pincerna regis ad alia negocia obeunda in eam prouinciam missus communi obsidione premeretur, prouincialium quidam arbitris regis segnitiem exprobrando dixisse fertur: priores reges in talis, præsentem vero in prima pedum parte calcaribus assueuisse. Quod dictum pincerna desidiæ conscientia prouocatus, maligna animi interpretatione regijs auribus modo quo nō debuit inculcauit, & quod suæ contumeliæ erat, in maiestatis opprobriū transtulit. Alia quoq; haud leuiori criminatione aduersum Falstrenses asperatū regis animum inflammabat, vnius præcipitis linguæ vehementiam vniuersorum excidio multare cupiens. Siquidem impijssimam eis proditionis noxam affixit, quasi consiliorum omnium aduersum Sclauiam conceptorum indicia ad eam transmittere solitis, familiaritatemq; quam interdū conciliandæ sibi salutis gratia ad hostes habebant in crimē deducens, obsequia timori potius quàm charitati erogabat, perfidiæq; deputabat. Nam & captiuos à Sclauis sibi cōmissos in custodia asseruare, & plerunq; patriæ arma metu potius quàm beneuolentia adducti, lato hostibus nuncio præcurrere consueuerant, scilicet vt salutem suā quam viribus protegere nequibant, saltem beneficio munirent. Huius itaq; pestifera rex exhortatione corruptus, reliquias Falstrię ferro penitus exhaurire constituit, atq; ad id peragendū, Sialandiæ duntaxat ministerium sufficere credidit. Absalone ergo Orientalibus insulæ copijs præesse iusso, Occidentales ipse ductare statuit, ingentibus passim, exiguisq; nauigijs exercitū traiecturus. At Sialandenses quod cum Falstrensibus diutinas ac vehemētes inimicitias gesserāt, acceptas iniurias communibus armis pensare cupientes, vltrò imperiū obsequio præcurrebant, lætati regem sibi aduersum æmulos belli ducem, autoremq; futurū. Sed hunc eius errorem sinistris monitis concitatū, fortunæ violentia felici remedio præcucurrit. Nam cum rex magnis viribus succinctus, iter ingredi vellet, apud Ryngstadiū subita febri implicitus Absalonem remissis copijs ocyus ad se venire iubet. Ita pestiferæ regis molitioni opportuna valitudinis conquassatio remedio fuit. Nec minus Waldemari innocentiæ, quàm insontis populi saluti, misso cœlitus languore, consultū. Quàm

Vnius præcipitis linguæ gratia, sæpius vniuersi periclitantur.

porrò tunc non solum deformem, sed etiam miserabilem rei Danicæ statum fuisse credendum est, cum foris hostilibus, intus regijs armis appeteretur? Quis vero diuino numine effectum ambigat, ne patriæ Imperator futurus in ipso penè fulgoris sui primordio regnum, quod ex hostium manibus erepturus erat, obrueret? Quia patriæ habenas tenenti, difficillimo morbo quàm maximo facinori implicari satius fuit. Itaq; languore indies acrius grassante, Absalon pro salute regia votis excubare nõ destitit. Ad vltimum veluti remedij desperatione perfusus, cum vnicum in virtute diuina auxilium restare animaduerteret, ad eam propitiandã summa cum examinatione vota pro ægroto nuncupaturus accessit: diuinamq; rem sacerdotali veste amictus rite peregit, sacrificia deinde legitimis verbis confecta ad ægrũ detulit, ac penè exanimi delibanda porrexit. Quibus ille refectus, continuò oborto sudore, bonę valetudinis habitũ recuperauit. Antistes tamẽ adhuc de eius conualescentia dubius, languore ex molestia cõtracto, repente corporis firmitate defici cœpit. Ac nisi cœleste remediũ affulsisset, spes tantæ indolis in ipso ortu suo occubuisset. Sed nec illi sanitatis alienatio impedimento fore potuit, quo minus curã regis quam sospes gesserat, æger exsequeretur. Ratus siquidem emendatam ipsius valetudinẽ tristi nuncio corrumpi posse, affectionem suã ei nunciari prohibuit, ne subita animi tristitia implicatus in pristinã pestem relaberetur. Sospitate reddita, ambo tam exitialis propositi interpellatori Deo saluberrimæ admonitionis grates soluebant: erroris q; eos non sine rubore pœnitentia subijt, cogitatæ impietatis effectũ, diuinæ animaduersionis beneficio sublatam esse gaudentes. Salubriori itaq; sententia animũ amplectente, à ciuium periculis ad hostes vsq; lacessendos studiũ traduxerunt. Tunc rex, Absalonis, Petri, Sunonis, & Hesberni, qui potissimũ consilijs eius præerant prudentioribus monitis informatus, citiore quã maiore exercitu, occultoq; magis incursu quàm aperta classe expeditionis in hostem agendæ consiliũ cœpit: cum multo facilioris sit negocij inopinatos quã prouidos oppugnare: & plerunq; præualidæ multitudinis sententia salutaribus maiorũ iussis obniti soleat, apud quam plus virium Sclauici nominis terror quàm regiũ possideret edictũ. Idcirco autẽ perpaucos huius rei arbitros adsciuit, quod sciret quæcunq; ferro geruntur, publicis viribus, sed priuatis consilijs administrari oportere. Et quoniam de Sialandensiũ nihil obsequio dubitabat, Scanicæ classis ducẽ agere præoptauit. Cumq; nondũ integra valitudine, Scanienses Lundiæ contractos expeditionis solicitaret edicto, maximus pontifex Eskyllus (nã ei cæteri proloquiũ deferebant) negabat in expedito naues esse, quibus tam subitò iussum perageretur. Cumq; rex obtemperantibus gratiam, supersedentibus iram se rependsurum dixisset, tantaq; propositi cupiditate perfusum, vt vnico proficisci nauigio quàm expeditionem remittere mallet. Eskyllus indubitatæ voluntatis eius firmitate comperta, nõ solum consilium probauit, sed etiam qui regi comites deessent admodũ execratus, sua eum naui, impensaq; excepit. Iampridẽ enim regem expeditionũ dissuetudo nauigio spoliauerat. Postremi Lalandenses ac Falstrici in classem coire iussi, ne longa præsciẽtia edocti, furtim ad Sclauos imperatæ rei indicia deferrent. At vbi Landoram classe peruentum, rex spectandi exercitus sui auidus in campo copias explicare constituit, vt totas vires oculis subijciendo, an ea manu tutò bellũ commissurus videretur, aspiceret. Ab huius littoris continenti longior arenæ tractus breuibus abscissus, curuatis anfractibus portũ nauigijs facit, humilis ita vt veniente æstu lateat, abscedente visatur. Nam vadosus eius introitus diffusiore spacio opacæ altitudinis vndas includit. Sed quoniam hunc locum cuncti Danorum reges vanissimi erroris deliramento suspectum, perinde ac fatalem cauere consueuerant, proximo portu vniuersi agminis apparatum curiosissime contemplatus est, adhibitis qui militiæ rudes rei bellicæ documentis imbuerent, quatenus vires suas potius solida oculorũ fide, quàm cæco æstimationis augurio metiretur. Huic militiæ speculationi quatuordecim diebus intentos, maior commeatuum pars ocio consumpta defecerat. Egressis portu, tranquilla toto mari nauigatio incidit. Sed vt taciti improuisiq; appellerent, remigijs eã quàm velis instruere maluerunt, Absalone cum septem nauibus præmisso, qui Rugyani littoris excus-

Quæ ferro geruntur, publicis quidem viribus, at priuatis expediẽda sunt consiliis.

sius indagaret accessum. Siquidem Arcon oppidum vetusto simulacri cuiusdam cultu inclytum, ignaris incolis incendio tentare, cunctosq; eius præsidium petituros ex improuiso opprimere statuerunt: munimentum quidem habitatore vacuum ferarumq; duntaxat claustris firmatum existimantibus, indigenis parum humanæ tutelæ egenum, quod præsentis numinis excubijs esset vallatum. Summa vero contractæ classis ordine digesta, ducētarum & sexaginta nauium numerum reddebat. Absalon exequendæ speculationis gratia, cum propemodum ad Rugiam peruenisset, indicantibus nautis, cognoscit regiam nauem subito remigium velo mutasse: miratusq; quid ita cętera classis incederet, quæ paulo antè velis quò occultior nauigatio gereretur, abstinendum condixerat, postquam eam à statuto declinare cognouit, & ipse non suppetentibus propositi socijs, per summam animi confusionem puppim vltimus vertit, regemq; Monensium in portu receptum mœstior quàm libentior comes petiuit. Quippe quia cœpti comitibus deficiebatur, indignatus optimam gerendæ rei facultatem omitti, cum & aëris fauor & militum arridebat alacritas, ab inchoata nauigatione ægre proram auertit. Hunc Petrus, Suno, & Hesbernus, cū quibus rex consilia sua participare solebat, rate egressum excipientes, tam deformem regis ab vtili illustriq; consilio defectionem anxie querebantur. Quos tandem rex obuiam sibi venire iussos, vbi tristes animaduertit, admirans cur eo vultu essent: visum sibi, inquit, ne tarda & intempestiua nauigatio proferretur, cursum eius ad insulam fuisse flectendum, mane cuncta commodius executuro. Quippe dies labori, noctes quieti familiares existere. Cumq; nullum ab amicis responsum daretur, taciturnitatis admiratione permotus proferre eos quæ sentiant imperat. Illi quæ inuicem contulissent Absalonem proponere iubent. Tum ille, quid miri est, inquit, segnes hæsitare voces, quas ingēti mœroris pondere obrutas quasi fauce obclusa latens animi strangulat ægritudo? Enimuero vicem tuam ad ignominiam vergere conspicientes, interno mētis luctu perfundimur. Quippe imperij ius obsequio mutas, paresq; quibus præesse debueras, vtilissimis consilijs spretis, eorum monita consectando qui in æquo ponunt, pulchérne rerum tuarum cursus an deformis existat. At postquam sine collega aut æmulo regnare cœpisti, altera nūc expeditio geritur, nec illius remissio quàm huius fœdior apparet. Siquidem summa rerum opportunitate contempta, paruulas commeatuum reliquias habentes ociosis nauigationis excessibus excusabilem reuersionis titulum quærimus: & cum nullis vrgeamur obstaculis, ignauiam nostram necessitatis nomine censeri cupimus. Hiscéne patriam operibus vindicandam, talibúsue regnum ingenijs auspicandum duxisti? Si vero maris sæuitia nauigationem interpellari contigerit, quid superest nisi vt necessitatis imperio cogente domos inglorij petamus, teterrimis effœminatæ mentis opprobrijs insectandi? Hæc & similia tum molestiæ stimulis, tum fiducia familiaritatis euectus, per summam verborum acerbitatem apud regias aures eloqui non dubitabat. Quanquam autem rex aduersum dictorum eius libertatē acrius exarsisset, tamē ne monitorē impudentius auertere videretur, magnitudinē iræ quam vultu teste conceperat, moderatione sua ad leue & tolerabile responsum deflexit, dicendo complures operum suorum testes extare, nihilq; tam fortiter ab Absalōe gestum, quod si nondum virtute æquauerit, adhuc satis æmulari non possit. Nec plura eloqui passus cymba nauigium repetiuit, subiungente Absalone haudquaquam eum vtilia suadenti succensere debere, cum aliquanto satius sit apertis amicorum monitis instrui, quàm occultis amaræ sugillationis morsibus obtrectari. Postera nocte concitatum acrius mare eò tempestatis excessit, vt regia classis non portu, nō anchoris quo minus sparsa pelago disijceretur retentari potuerit. Nulla ex parte remissior eodem aëris habitu quatriduo perseuerauit. Quæ res iram regis aduersum Absalonem accensam magnopere deliniuit. Sed quod iam corde salubre deprehenderat voce fateri erubescebat, pudore serum animi eius intellectum celante. Nam interim nulla ad amicos communione habita, postridie prędictos viros fortè littori insistētes accessit, comitibusq; propius accedere vetitis, cōcitationē animi sui, inquit, tametsi dissimulatiōe vti vellet, iracundis oris notis, ꝓditā esse: dice-

Dies labori, nox autem quieti destinata.

bat

bat, parum quidemadmiratione dignum, cum consultâtis vocem monitis potius quàm contumelijs excipi deceat. Quædam tamen ab eis sapientius, quàm tempestiuius dicta, quæ si ante triduum prolata fuissent, ingentis mali materiã præcurrere poterant. Seras quidem monitoris partes esse, quæ rem dum in arbitrio est negligentius obeunt, exactam solicitudine prosequuntur. Inemendabilia autẽ corrigere velle, proximum amentiæ errorem esse. Frustra igitur se conuitijs attentatum fuisse, cum & irreuocabiles præteritorum euentus existant, & plerunq; animi commotio parum cum ratione consentiat. Orturæ vero tempestatis sæuitiam absq; cœlestium monitis humano præsagio cõprehendere nequiuisse, neq; quin ea delictorum pœnas lueret dubitare. Quam ob rem aut naturæ ignorantiam, aut improuisæ necessitatis violentiã vitio sibi verti non oportere. Omissis igitur præteritorum querelis ad tempestiua rebus cõsilia, animum operamq; deuocare par esse. Malle enim se spiritum specioso exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Tunc Petrus Absalonis sententiam aliquanto leniori monitorum genere prosecutus, docet neminem regum fidas amicorum voces infensis auribus excipere conuenire, cum sæpe clari illustrésq; viri spreti salutaris consilij pœnas perniciosa morte pependerint. Cæterum aura dum faueat vtendum esse, quod eius anceps incertaq; varietas existere soleat. Sustinendum itaq; donec tempestatis immensitas ad tolerabilem remigijs habitum concidat. Adhuc enim tridui commeatus superesse, exiguoq; traiectu hostes accedi posse. Quod si præsenti alimentorum ope deficerentur, alia armis esse poscenda. Oportere ergo mox vt vndas remigio habiles viderint, sparsam ocius vniri classem, incessuramq; sociali remigio progredi. Quippe nauigationem omnem hoc alacriorem, quo æquabiliorem existere. Rex monitore laudato Absaloni speculandæ tempestatis officium mãdat, sibi cumprimum eam remigij patientem aduerteret, indicaturo. Absalon cupide præcepto quod suis monitis extuderat obsecutus, nocte postera aura sensibiliter impetum remittente, euentu gauisus antelucano tempore peractis diuinis ad regem peruenit, nunciando tempestatem ex parte collapsam possibilem quidẽ profectioni, sed difficilem fore, nec nisi summa cum remigij difficultate nauigationis capacem existere. Respondente rege moras esse rumpendas, per ludibrium subtexuit, pulchre se operam impensuros, si nauigationis medietate confecta vnde soluerant sint reuersuri. Cuius dicti procliuitas tametsi ioco mordacior videretur, ingens regi capessendę virtutis præbuit incitamentũ. Lepida tamen irrisione non caruit, subiungente rege, reuerentẽ se, ex eo quæ in Sclauia gerantur posse cognoscere. Principio classis lætam alacremq; nauigationẽ pleno fiduciæ remigio proferebat. Nam intra propinquæ telluris anfractus auræ vis quæ aperto mari licentius incumbebat, latẽtium vndarum habitum asperare non poterat, terreni tractus obstaculis vndique secus incitatiorem fluctuum allapsum arcentibus. At vbi in altum dirigi nauigia cœpere, intolerabili pene tempestatis occursu excipiebantur. Antistes ne fortissimos monitus suos parum iusto conatu prosequi videretur, ingenuo pudore firmatus perseuerantissima remigij obluctatione quasi cum necessitate certabat, regemq; virtutis æmulatione prouectum, cœpti sui comitẽ existere coëgit. Itaq; lenta & inhabilis ac pene inconcessa nauigatio hinc sæuiente mari, inde claudicante remigio fuit. Ea freti repugnantis violentia regiam nauẽ aduersis vndarum molibus implicatam, per summam procellarum asperitatem laxatis propemodum compagibus disiungi coëgit. Quo viso rex tum vitandi periculi, tũ etiam complendæ nauigationis gratia, tutiore excipi cupiens, Ingimari Scaniensis ratem propius adesse iussam, ensem dextra, signumq; læua corripiens, vt temerario, ita prospero saltu inuolat, eamq; remis acrius citari iubet. Eskyllum virtutis pertinacią aliquandiu subsequi conatum, affectumq; regis quàm debilitatem nauigij sui propensius intuentem, partim regiæ vocis prohibitio, partim referta periculo necessitas reuerti compulit. Eo viso, complures reuersionis occasionẽ ab erroris simulatione mutuari ignauia docuit. Quibus tamẽ erroris commentum patrocinio fore non debuit, cum regem nauigium non iter mutasse translati signi indicio liquere potuerit. Nonnulli quoque conquassatioribus nauigijs inuiti relabe

Ea, quæ corrigi non possunt corrigere velle dementis est.

bantur, quod hisdem compagum firmitate defectis, concitati maris incursum sustinere nequibant. Qui vero procedere perseuerabant, vt viribus corporis laboris continuati sufficere possent, edendi nauigandiq; pariter officio fungebantur. Ne enim nauigationis cursum vel paruula remigij intermissio moraretur, dextra remos, læua cibos tractabant. Exigua classis pars Absalone duce virtutis & gloriæ æmulantior, inusitatæ tempestatis sæuitiam incredibili remorum certamine superauit, obluctatumq; pelagus infatigabili permensa nauigio, hora antelucana ad insulam Hythim ipsa quoque necessitate superior appulit. Tunc Absalon ne quid inexcussum omitteret, per Wethemannum piraticæ operibus clarum officio speculationis addictum, & portus hostilibus nauigijs vacuos, ad Rugiam nihil hostile metuentem cognoscit. Nam armenta securis custodibus propter littus errantia, inopinatos incolas esse fidem fecere. Rex languido remigio seram nauigationem emensus, obtento portu protinus in Absalonis nauem se contulit, fatigatumq; tędio ac vigilia corpus somno excepit. Reliquiæ quæ cum eo fretum superauerant annumeratæ, sexaginta duntaxat nauigiorum classem explebant. Duo tunc Hallandẽses natu quàm animis nobiliores, paucitatem suam indubitato periculo oblatam rati, nauigio quo communiter vtebantur, Absalonem petebant, seq; prępropero regis alloquio opus habere dicentes. Postquam somno eum acquiescentem audierant, ocyus excitari poscebant. Absalon salutarem eius quietem importune rumpendam negans, quæ afferrent regem ex se cogniturum affirmat. Tum illi conquassationem nauigij, inopiam commeatuum, longinquitatem reditus prætendentes, optimam sibi nauigationis facultatem prosperantibus ventis incidisse dicebant, quod quibus aduersis ægrè processerant, secũdis facile reuerti possent. Quam ob rem eorum se beneficio vti malle, quàm cassam & inutilem expeditionem agendo, aut nauigij vitio, aut inediæ malo perire. Quos Absalon non solum deformitatem propositi specioso cõsilio mutare, sed etiam quo minus se probris obijcerent, honesto silentio supprimere iubet, ne tam pudendæ voces alienis auribus exceptæ, inexpiabilem eis timiditatis notam inurerent. Itaq; eneruis & effœminati animi trepidationem, falso causarum commento colorare eos asseuerabat, docendo facilia refectu nauigia fore, & opima commeatuum supplementa per prædam late patentem leui negocio consciscí posse. Cæterum ipsos famam & opinionem suam grauissimo crimine corrupturos, si regem apud hostes in tanta suorum paucitate, sine respectu pudoris deserere sustinuissent. E quibus alter domi se negocia regia quæ summa cum celeritate exequi necesse haberet, manere subtexuit. Contra Absalon simulationem eius quia blãdimentis nequibat, minis discutere cupiens, eos qui in expeditione soluenda plus arbitrio suo quàm regiæ indulserint reuerentiæ, non tantum bonorum, sed & lucis ac spiritus ereptionem patria lege meritos astruebat. Sed ne ea quidem periculi denuntiatione quo minus fauentem nauigationi ventum velo colligerent, imbecillitatem eorum durare trepidationémue corrigere potuit. Discedentes itaque execratione & conuitio per summam verborum acerbitatem insequi perseuerauit. Quod cum exper rectus rex ex Absalone cognosceret, tam impudentes & improbos desertores pœnas sibi luituros iurabat. Conscensa deinde insula, accersitos nauigiorum rectores, agendorum percontatione sollicitat. Compluribus vt redeatur expedire visum, quod tutò hostem lacessere nequeant. Placituram rex sibi sententiam affirmabat, nisi ea res & grauis patriæ rubor, & ingens hostium incitamentum existeret. Nam & eos Danicæ expeditionis præsentiam ex castrorum vestigijs comperturos, & clandestinam eius reuersionem timiditati duntaxat imputaturos. Huius rei causa periculo se quàm rubori patere malle, haudquaquam proram nisi lacessito hoste versurum. Præterea se eorum qui simulata nauium fragilitate defecerãt ignauiam ęquaturos, si quos labore vicerant virtute non superarent, domosq; impensa male nauigatione repeterent. Tunc Wethemannus incautas Rugiæ res recenti speculatione expertus, admouẽdas littori copias suadet: si ignari incolæ fuerint, impune prædam cædemq; facturas: sin prouidi, confestim absque discrimine redituras. Vtro autem modo se gerant, per arantium morem deprendi posse asseue-

Remigii continuandi causa, remiges dextra remos, læua cibos tractant.

asseuerabat: qui cum primam diurnæ operæ partem exegerint, quò ad laborandum fiant vegetiores, sopori se prosternere soleant. Hunc vero non nisi metu vacuis, altaq; securitate firmatis obrepere solitum. Cæterum nemine talium dormiente reperto, præcautæ gentis indicium accipi. Quem rex piratico potius muneri consentanea, quàm magnitudini suæ conuenientia docuisse dicebat. Nunquã enim Danorum reges à Sclauis fugatos memoriæ proditum fuisse, sed ne se quidem primum regiam dignitatem hoc deformitatis genere maculaturum. Tunc Gnemerus Falstricus quanquam aliàs vegetioris quàm sapientioris animi ęstimaretur, siue ingenio suo, siue regis fortuna monente summam omnium hęsitationẽ ancipiti studio fluctuantem, salutari exhortatione discussit, incertamq; consilij cõcionem ad suam sentẽtiam perduxit, affirmando temeritatis esse exiguam manũ cum immenso hoste conserere. Cæterum Barcam prouinciam à Rugia breui freto discretam ob paruitatem sui quocunque paratu esset, populatu perfacilem fore. Denique regem quiescendi gratia cubile petere, exhaustasq; vigilijs vires, & attritum curis animum somno reficere iubet, vespere quo minus prouisus irrumperet classem applicaturum. Præterea vadosi fluminis angustias intraturos, sparsam nauigationem tacito conficere remigio iussit, ne aut obstrepentium remorum fragor securitatem incolis demeret, aut ipsimet impactis arenę nauigiis circa incertæ altitudinis vada diutius hærere cogerentur. Cætera se exploraturum promittit. Rex cupide consilio obsecutus, vespere signo nauigationi dato destinatũ amnem occupat. Cuius expeditius permeandi gratia ternis nauigijs iunctis, classem incedere iubet, ne confusa fluuialibus tardaretur angustijs. Cui Gnemerus rate obuius opportunitatem inuadendæ gẽtis aucupatus, interceptos incolarum speculatores adducit. Lætus eo rex, diluculo peragratis syluis, rura ac vicos hoc acrius quo latentius irrupit, incolasq; adhuc somni securitate torpentes, repentina incursione protriuit. E quibus complures perstrepentis equitatus fragore perculsi, patrios duces aduentare credebant. Sed hunc eorum errorem adacta repente corporibus iacula discusserunt. Complures eorum exertis per ostia capitibus, Kazimarus ne an Bugisclauus aduentaret, rogabant. Quorum percontatio proprijs eorum funeribus excepta est. Antistes cum parte copiarum longinquã regiõis plagam diuerso complexus itinere, eo locorum peruenerat, vt à regia cohorte eximiæ paludis interiectu distaret. De cuius admodum incessu dubius ne direptos à se vicos exuri pateretur, illustri consilio prouidit. Tandem procul ignes à rege editos conspicatus, sibi quoque consimilis facti potestatem suppetere, confestim illato tectis incendio declarauit, socijsq; sui prosperitatem excursus, resperso flammis rure nuntiandam curauit. Cumq; prædã abunde actam existimassent, iter ad naues remensi, quanquam grandi inuicem à se interstitio discessissent, vestigia tamen sua quo minus clandestinos reditus captasse viderentur, néue alter alterum impetuosa festinatione præcurreret, mutuis ignium fumigijs prodiderunt. Interea Skyalmo quidam cognomento Barbatus in asseruandæ classis officium relictus, ne hostili remigio præueniente amnis exitu prohiberetur, ad mare nauigia reducit. Vbi dum Rugianorum nauali incursatione peteretur, in paucas rates totius classis præsidium transfert, instructioribus quàm frequentioribus nauigijs hostibus occurrere præoptans. Quibus obuia nauigatione fugatis, ne sociorum reuersio tardius nauigijs exciperetur, omissa fugitantium insecutione portum reuisit. Iterato lacessitus, eodem ausu inuasoribus restitit. Sed & compluries attentatus, crebra hostium irritamenta occursationis perseuerantia superauit. Ita pertinaci magis quàm acri incursatione vexatus, opportuna hostem agitatione premebat. Inter hæc regi in littus superuenienti non paruæ admirationi fuit, nauigijs custodia vacantibus abesse Skyalmonem, quem tandem ab agitatione redeuntem cætero prosecutus exercitu, Rugianos fugam à remigio mutuantes, velorum intensione prosequitur. Sed interuallo præcessionis, & volucritate nauigationis adiutos instando magis quàm occupando vexabat. Tunc quendam vicinæ ratis rectorem in anteriorem nauigij sui partem fortitudinis simulatione progressum aspiciens, verbisque magnam præ se laudem ferentibus

Hosti potius instructiori quàm frequentiori occurrendum præsidio.

prosecutus, ad vltimum quæcunque viro forti erogarentur, egregie & laudabiliter impensa asseuerabat. Ad vltimum vento obliquante prohibitus, quantum velis emensus fuerat, conuersa nauigatione remorum obsequio pensat. Sed quo prosperiorem velificandi, hoc difficiliorem remigij vsum habuit. Itaque Danis aduersa cum mari nauigatione certantibus, Sclaui quos locorum habitus non fallebat, ignotum nostris profundum compendiaria nauigatione sulcantes, subitò fugam in insidias vertunt. Quos Absalon per occultos pelagi recessus prosilire conspiciens, socijs metu nauigationem citantibus subsequi quàm antecedere maluit, præuiæ classis terga plenis pietatis excubijs tutaturus. Pudet referre quod sequitur. Maxima Danorum pars rubore posthabito, quanquam hostes imminere conspiceret, deserto rege velis malos onerare sustinuit. Rex cum paucis admodum nauigijs relictus, aliquanto desertores ægrius quàm hostes ferebat. Tunc etiam militem quem paulò ante in prora astantem probauerat, breuitatem veli sui quo maior nauigationis cursus existeret, pannorum additamentis producere conspicatus laudem conuitio mutauit, amorem timidis erogatum imprudenter impensum affirmans. Ita absque supremæ necessitatis discrimine, veræ ac solidę fortitudinis habitum explorare promptum non est. Enauigantium discessio, non clamore, non signis, denique nullo exhortationis genere reuocabilis fuit. Adeo omnium aures pauor concluserat. Cúmque rex intermisso paulisper remigio à præsentibus quid factu opus potissimum esset inquireret, cunctantibus cæteris Absalon insulam Hythim petendam, ibiq́; secunditatem aêris expectandam hortatur. Quod Petrus fieri oportere non sine rationum assertione negabat, quod perseuerante tempestate, nec reditum, nec supplementum classis habituri viderentur, Sclauis aduersum se quotidiana copiarum incrementa sumpturis. Pandenda igitur vela, eamq́; nauigationis æqualitatem habendam esse, vt naues volucritate præstantes complicata velorum parte tardiores operirentur, & quas celeritate præcurrerent, societatis iure consequi debeant. Ita strenua Absalonis adhortatio eximiæ Petri prudentiæ cessit. Vterque siquidem annis suis similia cogitabat. Ille etenim iuuenili animo condigna, hic canis suis consentanea proponebat. Ita septem solis nauigijs ex omni Danorum classe residuis, Sclaui multitudine freti incitatissimo remigio acerrimoq́; clamore, cum contemptu paucitatis irrumpunt. Sed maiore impetu quàm audacia rem exequebâtur. Quippe cum primum excepere sagittas, propius ferre remos ausi non sunt. Paulo post destrictorum ensium laminis nunc ceruices suas, nunc scuta pulsare cœperunt, rati se Danos hoc minarum genere territuros. Remigium deinde magno clamoris strepitu prosecuti, horribiles latè sonos edebant. Hic quoq́; procursus priori persimilis fuit. Obuijs nanque Danorum missilibus repulsi, continuo remigium retulerunt. Tertio vt hostem apparatu terrerent, contactos sole clypeos aqua perfundere, genibusq́; superpositis in pugnæ vsum extricare cœperunt, veluti indubtatum nostris prælium illaturi. At tum demum seu cupiditate prædæ, seu vi pudoris accensi, vehementius nauigia concitant. Quæ species vt initio acris, ita exitu inanis apparuit. Telorum enim obiectu velut antè deterriti, inuictam paucitatis constantiam vlterius lacessere destiterunt, quãquam Danorum prouocatione admodum sibi insultari conspicerent. Rex cum ad aspectum patriæ peruenisset, concidente paulatim vento tam remissam & languidam nauigationem agebat, vt quãquam propasso velo vteretur, eo ferè loci diem opperiretur, vbi noctem ingressus fuerat. Sed cum Zephyris deficeretur, processum à remigio mutuatus est. Tandem obuiam Eskylli ratem ingressus, Scaniam repetiuit. Qui nouissime eum prosecuti fuerant, Sialandiæ partibus aduehũtur. Tunc Petrus Ranonis eloquentissimi viri imperitam calliditatem eludere cupiens, non solum nexos, sed etiam remiges suos vt prædæ speciẽ augeret in eminenti nauigij parte constituit, captiuorum imaginem præbituros. Quem cum Rano Liburna prætereuntem videret, dissolutionem nauigij simulare desiderans, sentina aquam egeri increpitis acrius remigibus iubet. Tunc quodam respondente eo triduo sentinam aqua vacasse, non ritè inquit Petrus remiges tui quibus te responsis excipere debeant, callent. Tunc Ra

Quomodo Sclaui Danos eminus perterrefacere sint conati.

no

no paucis intra Petri nauigium remigio occupatis, ociosæ iuuentutis multitudinem exerto capite conspicatus, prædam existimabat, quietisq; suę pœnitẽtia permotus, non similiter sibi vt Petro fortunam affuisse dicebat, quod naufragij periculo interpellante expeditionis comes existere nequiuisset. Autumno rex crebra Sialandensium ac Scanorum, rara vero Iutensium manu prouinciam Arcon vrbi confinem adortus, cum ingenti præda acta ad littus reuerteretur, Rugiani repetentem naues exercitum, hisdémque scandendis intentum à tergo per insidias circumfundere gestientes, magnis viribus in insulam è continenti traijciunt. Per idẽ tempus coorta nebulæ vis, spissam cœlo caliginem intendit. Quæ res incertos viæ Danos atque errore nebulæ implicatos, aliquandiu subsistere coëgit. Crediderim hunc aëris habitum propitiæ fortunæ interuentu, futuræ eorum victoriæ paruisse. Iámque Sclaui, quia nubium obscuritas prospicere non sinebat, caliginis errore protracti in medios ferme hostes inciderant, cum subito discussa sole nebula, exercitus propemodum confertos aspiceres. Tunc Prisclauus olim è Sclauia profugus equo prouolans, adesse Barbaros, factamq; Danis optatæ pugnæ copiam nuntiat, exhortans omnes inuictam Danici nominis æmulari virtutem. Responsum à rege est, reperturos hostes qui fatum fugæ præferre cupiant. Igitur Dani quorum animos præceps belli cupido axagitabat, præter vsitatum pugnæ morem confusis copiarum ordinibus, conspectos hostes incursare cœperũt. Nec tardior victoria quàm impetus fuit, pugnam fuga præcurrentibus Sclauis. In quo procursu duo regij milites ita inter se fortuitis equorum impulsibus cõcurrerunt, vt vterq; excussus prosterneretur. Super quos rex corruente equo ita præcipitatus est, vt læuus eius cubitus pertuso clypeo terræ altius infigeretur. Absalon itaq; erigendi eius gratia descendere cupienti, manu ne subsisteret innuit, fœliciter se lapsum reputans, si modo hostium cladibus attolleretur. Sed his euentus tristior specie quàm omine fuit. Regis nanq; lapsus, hostilis ruinæ præsagiũ edidit. Quippe superati sine prælio Barbari impune obterebantur. Quorum magna pars sinũ per quem traiecerat auidius repetẽs, salutem in vndis quam quærebat amisit: nec minor fluctibus quàm ferro periclitantium numerus extitit. Pars quo tutius hostem vitaret, ore tenus de industria aquis corpus immerserat. Nec hoc quidẽ auxilij genus quo minus à Danis in eadem vada descendentibus interimerentur, latebram eis præstare potuit. Cumque cæteris intra aquam prostratis, vnus adhuc occultum pedibus saxum complexus sociæ stragi superesse videretur, Absalon militibus ad opprimendum eum descẽdere profunditatis metu cunctantibus, non hic, inquit, ea proceritate est quam vestra milites æquare non possit. Neque enim vadabiliorem sibi quàm nobis gurgitem occupat. Quam vocem frater eius Esbernus exhortationis loco suscipiens, quanquam Barbarum latentis saxi beneficio vti non dubitaret, saluti fraternæ suæ voluntatis imperium prætulit. Alijsq; renuentibus, aquas hostili cruore infectas armis onustus intrauit. Cúmque emissa in Barbarum lancea solum repetere vellet, vndis verticem inuolutus, profundo se excipiente demergitur, perissetq; nisi sociorum præsentia auxilio fuisset. Enimuero Olauus vndis eum abstrahere cupiens, stimulatum calcaribus equum in illud profundum egit: exceptúmque brachio leuare conatus, penè sella pronus excutitur. Igitur vrgente fato suæ quàm alienæ saluti propior extitit, sibiq; cœptam amici curam postponendo consuluit. Cuius propositum Nicolaus quidam fortius q̃ fœlicius æmulatus, non temperauit quo minus concitato equo gurgitem peteret. Sed ab incœpto se pari periculo reuocatus abstinuit. Igitur equitum ope defecto, peditum opera seruari contigit. Cumq; littori restitutus fuisset, extinctus ab intuentibus putabatur, adeo illapsus corpori humor anhelitum occultabat. Tandem socijs corpus suum diutius agitantibus, vomitu vndam egerere cœpit. Cuius onere liberatus, suscipere magis quàm eloqui valuit. Itaq; qui aderant, corpus eius frigore obstupefactum applicatæ vestis fomento prosequebantur. Quibus percalefactus, non oculorum modo sed etiam vocis vsum recuperauit. Cæterum ipso die adeò exanguis permansit, vt vix eum funebris oris notæ desererent. Nec silentio oblitterandam alterius Danici equitis virtutem existimo, qui cum nemine so-

Danici cuiusdam equitis potius mori, quã se hosti dedere volentis, magnanimitas.

ciorum comitante fugam hostium auidius quàm cautius insecutus fuisset, Barbaris qui effugerant, vt se eis capiendum præberet rogantibus, spreta prece equo desiliuit, mortemq; dimicans quàm deditus lucem amplecti maluit. Igitur ingenti hostium caterua ad se opprimendum nitente, quotquot propius accesserant interfecit: ac sine vlla specie metus pugnans, super factam à se stragem plenis gloriæ vulneribus corruit. Itaq; non solum innumeros fati comites habuit, sed etiam superstites fortitudinis suæ spectaculo attonitos reliquit. Cuius excellenti virtute tantum promotum est, vt deinceps Sclaui manum cum Danis acie conserere non auderent. Anno postero Danis expeditionem parantibus, Rugyenses ob recentem cladem suscipiendi belli fiducia defecti, Domborum quendam præstanti facundia ad pacem ab ipsis petendam decernunt. Quo Absalon excepto, nauigium eius expeditionis sibimet vsui vertit, nautis vero quoad reuerteretur, hospicia cum impensis expedienda curauit, ipsoq; Domboro secum assumpto regiæ classis conuentum petiuit. Siquidem legatos hostiū expeditionis tempore susceptos, ad reditum vsq; eius mutua Rugiensium, Danorumq; consuetudine retentari fas erat, ne ad suos exterarum rerū nuncij reuerterentur, speculationis potius quàm legationis officia peracturi. Sed contrariæ tempestatis perseuerantia nauigationem morante, cum Iuti labentibus alimentis expeditionē soluturi viderentur, eorum egestati Sialandenses ac Scani impensis liberaliter commeatibus affuerunt, ne tanta virium parte maligno necessitatis obstaculo fraudarentur. Fionienses vero tametsi commeatibus abundarent, ne minimam quidem eorum partem ad sustentandam sociorū inopiam contulerunt. Quod videns Domborus pacē quam antè supplex petiuerat, sub æquis tantum conditionibus offerebat. Cæterum Absalonis apud regem interuentum poscebat, à quo oblationem suam liquida fide prosequi rogatus, pignoris loco lapillum se aquæ iniecturum asseruit. Siquidem

Barbari fœdus icturi, lapillū in aquā coniiciebant.

icturis fœdus Barbaris religioni erat calculū in vndas conijcere, seq; si pacto obuiam issent, mersi lapidis exemplo perituros orare. Sed contrà poscente obsides Absalone, fucosaq; superstitionum mendacia in rebus serijs recipienda negante, haudquaquam Domboro mutua petendorū obsidum fiducia defuit. Quod Absalon indigne ferens, Rugianos non solum obsides Danis, sed etiam pecuniā cum supplementis classis transmittere solitos asseuerabat, cum Dani nihil tale Rugianis vnquam à se concessum, solutúmue meminerint. Tunc Domborus, si sapientia, inquit, qua te præditum existimas, viges, quæ à me proponenda sunt docili animo excipies, tenaci memoria appræhendes. Quisquis rite se gerit, circa tria tem-

Prudentiæ præcepta.

pora maxime cogitationem expendit: ex ijsdem duo leuiori cura complectens, tertij præ cæteris habitum intuetur. Siquidē præterita meminit, futura prospicit, præsentia colligit. Stolidus vero inter spem futuri, memoriamq; præteriti præsentium facultatē omittere, & quod in manibus retinet, excutere consueuit. Quo pacto tu quoq; vanissimis sollicitudinis ambagibus implicatus, adeò scrupulosa cura præteritorum imagines recolis, futurosq; meditaris euentus, vt ad ea quæ præ manibus sita sunt, & oculis obuersantur, aspicere nequeas. Quippe dum prioris æui recordationi animum inseris, felicitatis eius exemplo futura metiris, teq; spem ex memoria adeptū quid instans ætas afferat, præterit. Fateor olim Danos gente nostra potitos, sed præsens fortunæ benignitas ijsdem nunc fauoris blandimentis partes nostras prosequitur, quibus quondā vestras excolere consueuerat, sortemq; nostram ad hanc felicitatis summā perduxit, quam vestræ quandoq; rei status attigerat. Quippe quanto vobis inferiores extitimus, tanto nunc viribus successuq; præstamus, eò rerum fortuna ductante progressi, quò Danicæ quondam prosperitatis incrementum excesserat. At dum temere votis extenderis, noua ac recentia stolida vetustatis simulatione prætergrederis, eisq; me conditionibus adigere conaris, quas pro præsentium habitu præstare potius quàm postulare debueras. Fines vestri armis & exercitibus vestris miserabiliter obtriti, situ marcidi, culturæq; inopes iacent, nostrarum diffusio partium vix alendæ quam genuit multitudini sufficit, & tamen quos omnifariam potentiores aduertis, non superiores modo, sed etiā pares habere fastidis. Tunc demū tributi nos exactione sollicita, cum

& sortem

& sortem nostram successibus æquaueris, & eam malis quibus tua nunc premitur adactam conspexeris. Hæc Domborus. Sed Absalon dissimulato indignationis conceptu, paucis eum responsis excipiens, ad regem quæ acceperat, perfert. Verum pertinax freti sæuitia nauigationem interpellendo finem expeditioni fecit. Rex quanquã superius Sclauos secundis successibus attentasset, plus tamen negotij in eorum expugnatione quàm vt proprijs viribus exequeretur aduertens, Saxoniæ satrapam in armorum militiæq; collegium ingentis præmij pollicitatione sollicitat. Ille tum amplissimæ mercedis captura, tum etiã potiendorum finitimorum spe inuitatus, expeditionis societatem spopondit. Sed superius Waldemarũ rex Noricus per summum amicitiæ cultum, nauigio draconem simulante donauerat. Quod Absalon mira arte effigiatũ Roskyldensi remige exornare, & ad conuentum vsq; Danorum dirigere iussus, cum in portu Isrensi parum secundantibus ventis voto diutius moraretur, nihil ægrius tulit, quàm quod alijs in expeditionẽ proficiscentibus tardior ipse superuenturus videretur, qui cæteros & velocitate apparatus, & procinctu nauigationis aliàs præcurrere consueuerat. Itaq; cũ mente, tædio, & pudore sopita in puppi iaceret, futuram maris tranquillitatem nocturnis imaginibus speculatus est. Existimauit enim ab homine se accersi: accessoq; litore cum Burgalanensi pontifice Tokone aliquandiu spaciatum, iussumq; ab eo quæ audiret sagaci mente comprehendere, & tenaci mandare memoriæ. Tokonem deinde melos quod in diuini natalis peruigilio ritè recini assolet, semel iterumq; & tertio replicuisse, ipsumq; ad ea quæ canerentur sollicitis auribus esse iussisse. Expergefactus adeò præsentes visorum imagines animo repræsentabat, vt rem veram non somnium fuisse arbitraretur. Et quia crastinæ egressionis opem per quietem sibi promissam meminerat, tam certam commodæ nauigationis spẽ animo præsumpsit, vt conscensa cymba, quanquam nihil adhuc tempestati detractum erat, malum regiæ nauis, cui Astradus præerat, ocyus attolli iuberet, cibũq; capere properaret. Epulanti, superuenit Astradus indicans tempestatis occasum. Et quid nam fieri expediret interrogans, iussus est illico erecto nauigij malo fauces Isricas penetrare, eisq; præteritis insulã quà ventus iuberet ambire. Quod eo exequi pergente, expeditionaria classis quæ in eundem fortè portum appulerat, subito tranquillitatis incessu gauisa, velorum vsum nauigationis auida præparabat. Verum effectus minor impetu fuit. Siquidem modo orientem, modo occasum incerto ventorum flatu ludificata vicissim petebat, nauigationemq; mutabilis auræ varietas optato cursu fraudabat. Diuinitus consultum crederes, ne aut solitaria Absalonis nauigatio, aut alijs incessu tardior haberetur. Quod etiam ipsius liquidò comprobauit aduentus. Siquidem adnauigante eo omnium nubium errore discusso, certus pelago flatus incubuit, tantaq; propitij venti stabilitas incidit, vt nauigatio quæ antè dubijs velis incertum cursum tenuerat, continuo prosperitatis ordine frueretur. Ita naturæ rerum temperies, quæ se cæterorum vsui inuiderat, Absalonis respectui tributa est. Qui etiam cum nauem regis sibi creditam validis tempestatis incrementis contusam, extremoq; naufragij periculo propinquã aduerteret, continuò in littus subductam necessariæ trabis vinculo refecit, laceratãq; ac penè confractã pristinæ firmitati restituit. Sed & prorarum eius cacumina quò cultior incederet, aureis apicibus texit. Quo rex apud Mansuetam exceptus, Polam prouinciam comite classe petebat. Itaq; communibus sed discretis viribus, alterum Sclauiæ latus Dani inuaserant, alterum Theutones lacerabant, interdumq; exercitus alter ab altero inuicem spectari poterat. Cumq; Theutonũ fortè satellites petendi pabuli gratia latius euagatos Sclaui per insidias adorti interemissent, equites recentis iniuriæ vltionem audaci calliditate quęsierunt. Siquidem militię insignibus occultatis, loricisq; quibus corpus munierant, familiari ac sordida veste tectis pabulantium more fruges metere aggressi, Sclauos Nucleto duce ad se opprimendũ ex abdito prouolantes ocyus ascensis equis, falcesq; gladijs mutantes trucidauerunt. Caput Nucleti abscissum ac pilo affixũ, sicq; in castra perlatum gratum vtriusq; exercitus oculis spectaculũ præbuit. Quod cum filio eius Prislauo, qui ad Danos, & Christiani ritus amore, & paganæ superstitionis odio patria

pulsus transierat, cœnitanti nunciatum fuisset, aliquantisper manum ab escis retractam demisso capiti subijciens, dei contemptorem tali exemplo interire par esse dicebat: reuocatoq; à cogitatione animo, consuetam oris ac mentis hilaritatem cœnæ consortibus exhibebat. Magnus potentia, sed maior diuini cultus memoria. Neq; enim sibi parentem iudicabat, quem publicæ religionis æmulum nouerat. Itaq; ambiguæ æstimationis esse potuit, vtrum magis fortem animum gesserit, an piam vocem emiserit. Sed neq; patriæ plus solito misertus, eam ductu & incitamentis suis duarum gentium prædam existere coëgit. Interiectis diebus Henricus Waldemaro sermonis inuicem conferendi gratia se accedenti, cum Absalone solo in tabernaculum suum perducto epulum præbuit, ingenti magnatum frequentia administratorum officio fungente. Quæ cœna licet multigena ciborum varietate splenderet, aliquanto tamen plus luxus in obsequijs quàm epulis habuit, præsertim cum gloriæ non vsui seruiretur. Clientela vero seorsum discubitu excepta. Post reditum suum Waldemarus nouarum rerum casibus sollicitatus, intento ad sciendum animo, vbinam Henricum necessariæ collocutionis gratia obuium habere posset, atq; ad id negocium explicandum prudenti viro opus asseueraret, alij sibi claudicare equos, alij parũ cultis vngulis esse fingebant. Cunctis itaq; metum excusationis astutia protegentibus, nemineq; tam periculosam legationem suscipere audente, Absalon fortè lignis ex more per ocium cæsis, è nemore superueniens interrogatusq;, an regiarum partium legatum agere vellet, iturum se pollicetur. Igitur legendorum comitum optionem habere iussus, potissimum necessarios ac sanguine semet contingentes adsciuit, consanguineam fidem alienæ præferendam existimans. Prislauus quoq; potentissimi Sclauorum principis Nucleti filius, quem quod Waldemari sororem in matrimonio haberet, Christianæq; disciplinæ sacris initiatus esset, pater iampridem perinde ac insidias sibi nectentem conspectu suo submouerat, localis peritiæ fiducia propositæ viæ conductorem agere pollicetur. Huic siquidem tum rex ob bonæ fidei experientiam, tum ob connubij affinitatem magnam nobilium insularum partem fruendam concesserat. Profectus Absalon, affatusq; ducem cum apud eum pernoctare rogaretur, regem anxia suorum expectatione sollicitum, longioris moræ interpositione molestari oportere negabat. Præterea classem sine portu esse asseuerabat, vndiq; ventorum impulsui patentem. Cumq; festinationis ratione reddita propinqua nocte equos abiturus scandisset, quidam claro Saxonum loco natus vltrò adito duce, perituros Danorum legatos nisi comitatiores abscederent, querebatur. Obiurgare quoq; eum vehementius ausus, quod illustrium virorum paucitatem, tot ingruentibus periculis incomitatam à se dimittere sustinuisset. Reuocatis itaq; comitum offeruntur auxilia. Sed non minorem se Absalon in reuocando comitatu gessit, quàm in pernoctationis egerat obsequijs respuendis: gloriosius ratus suam ac sociorum salutem dubijs casibus credere, quàm alienis armis protegere. Cumq; haud procul tentorijs abesset, Prislauus omnibus frænos succutere iussis, si meo, inquit, ductu res expedienda foret, comitum supplementum nostra paucitas non refugisset. Siquidem aduersum pericula abundare industriæ

Aduersus pericula abundare, industriæ potius quàm timoris argumentũ videri.

potius argumentum est, quàm timoris indicium. Hoc enim probabilior est fortitudo, quo minus cum stoliditate consentit. Illa vero repræhensionem meretur, cui vires temeritas administrat. Sed nunc exigere perquã deforme est, quod paulò antè oblatum acceptare contempsimus. Restat igitur vt vnicam salutis viam in pectorum ac virium nostrarum fiducia reponamus, spemq; ex desperatione certissimam capiamus. Æmulanda itaq; Danici sanguinis & nominis virtus, omniq; studio enitendum, vt aut nobis victoria reditum, aut speciosa mors æternum famæ pariat monimentum. At minime dubiũ quin de transitu nostro hostes equina fecerint vestigia certiores, nec magis ambiguum eorum reditum insidijs excepturos esse, quorum aduentum adesi callis indicio peruiderunt. At mori vobis commilitones quàm capi præstat. Capti enim occisi parentis mei pœnas perinde ac eius interfectores crudeli morte pendetis, fratresq; mei paternis manibus per summam cruciatuum acerbitatem nostro sanguine parentabunt. Aliquanto ergo satius

go ſatius eſt propriæ virtuti ſpiritum impendi, quàm alienæ violentiæ miſerabiliter puniendum relinqui. Hæc non proprij periculi metu, ſed veſtræ potius charitati conſulendo monuerim. Eo enim ſanguine oriundus ſum, quem nulli Sclauorum attentandi vnquam auſus inceſſit. Per patrem vos optimum maximumq; perq; illud Danorum celebre cunctis gentibus nomen, obſecro obteſtorq;, ne fiduciæ & fortitudini imbecillitatem atque ignauiam præferatis. Hæc Priſzlaus. Denique læta omnium acclamatione exceptus, nihil ſe de victoria ambigere aſſeuerauit, cui militum alacritas præſagio fuiſſet, præſertim cum omnis Sclauorum irruptio ſpecie, quàm re formidabilior exiſtere ſoleat. Circa inceſſum vero id ordinis obſeruari debere, ut iuuenes parum armati medium inter milites equitandi locum tenerent, eorum vtrinq; præſidiis muniendi. Cæterum militarium turmarum per binas acies diſtinctarum alteram ab altera auxilijs inuicem tutandā eſſe. Quippe geminæ cohortis ſpecie hoſtiū animos labefactari poſſe. Præterea clamabundos incedere, varijsq; cantibus obſtrepere iubet, fiduciáq; quæ plerunq; multitudini ineſt, ſimulaturos. Nec fortunæ expers conſilium fuit. Siquidem in portū eis vbi claſſis acquieſcebat nullo inceſſente perductis, rex expectantis more ſollicitus, prolixamq; legatorum abſentiam cura ac mœſtitia proſecutus: dolorē ex temeraria ſuorum emiſſione contractū, religioſæ lectionis officio leniebat. Quibus rediſſe compertis, ſoporis blandimentis ob triſtitiam dilatis ocyus aditum dedit. Inde ad Gudacrā amnem nauigatione diſceſſum. Cuius vadoſus aditus haudquaquam magnarū nauium capax extabat, exiles duntaxat tranſmittere ſolitus. Itaq; rex propter fauces fixa anchora ſedem nauigio conſciuit, magnitudinē eius par uitate amnis admittere nequeunte. Habilior claſſis, & quam fluuiale profundum ferre poterat, Abſalone duce anguſtos amnis attentabat anfractus. Quo autore eo loci peruentū, vbi gurges ingentis ſtagni diffuſior ſpeciem præfere bat. Has faucium anguſtias Barbari crebra claſſe præſtruxerant, hoſtem tranſitu prohibituri. Quos noſtri deturbare geſtientes profunditatis ignari, imperitæ nauigationis errore, vadoſis locis affixere puppes. Quas dum profundo defectas, ad loca nauigatu facilia reijcere cupiunt, cum minus remigio liceret, paſſim in vada deſiliunt: manibusq; foros complexi, remorum vices corporum viribus exequuntur. In quos Sclaui nauigijs ſuis tanquam propugnaculis vtendo, ſupernè tela librabant. Nec ſic eos attentaſſe contenti, & ipſi ſaltim in vada delapſi cominus dimicandi locū petebāt. Sed noſtris ſtrenue occurſantibus, pari celeritate deſerta ac repetita ſunt nauigia. Ante alias binæ Priſzlaui rates ſubiere ſtagnum. Quarum alteram qui vado inſtiterant, tam frequentes inſiluere, vt media fractis penitus lateribus findere tur. Quippe dum auidius ſe ingerunt, multitudinis onere mediam rupere puppim. Subſequente claſſe deſerta, fugiētium Barbarorum nauigia capiuntur. Vicorū quoq; ripæ iunctorum incendia peraguntur. Noctu redeunte Abſalone, rex adhuc inſomnis diutinam eius moram angore & vigilia proſequebatur. Quo excepto gauiſus, Liburna ſua quod ob granditatē nauigationis inhabilis videretur, domum remiſſa in aliquāto minorem ſe contulit: eaq; ad lacum deuectus, Sunonem binis inſtructum nauigijs in longinquos paludis receſſus prædatū mittit. Vrbem quoq; Roſto ck oppidanorū ignauia deſtitutam, nullo negotio peruſſit. Statuam etiā quam gentis profana credulitas perinde ac cœleſte numen diuinis honoribus proſequebatur, incendio mandauit. Poſt hæc Henricū cum exercitu ſuo conferendi ſecū ſermonis gratia venientē, præparato ponte traiecit. Eodem tempore Nucleti filius Priſzlauus ripa altera ſuperueniens, cum fratrem Priſzlaum Bernardo, cuius manu Nucletum occidiſſe fama fuerat, nauigio communicantē aſpiceret, conuitio laceſſiuit, impietatem objiciens, quod cum parentis ſui interfectore amicè conuerſari ſuſtinuiſſet. Contrà Priſzlauus bene de ſe meruiſſe eum, per quem patre ſacrilego careat, affirmabat. Sed neq; ſe eius filium cenſeri velle, quem maximi ſceleris parentem extitiſſe conſtaret. Interea dum hæc geruntur, ſubitò fama pertulit Rugianam, Pomeranamq; claſſem ex diſpoſito conueniſſe, Danos amni includere auidam. Igitur rex per Henricū neceſſariæ diſceſſionis admonitus, ne ſe locorum anguſtijs implicari pateretur, protinus amne exceſſit. Cumq;

Iuuenes haud ſatis armatos medium inter milites equitādi locum habere conuenit.

Sclauicæ collectionis famam nulla adhuc indicia confirmarent, insidiarum suspicione permotus, hostium calliditati inuicem occurrere statuit. Qui in occultos littorum sinus collati, si rex rura diriperet, classis eius incursandæ copiam explorabant. Quos vt opportunitatis simulatione protraheret, Magno cuidam exurendorum littoralium vicorum curam demãdat, militibus intra nauigia latere iussis: sciens profecto Sclauos ab vniuerso Danorum exercitu incendium peragi putaturos, sicq; promptiorem exercendarum insidiarum ausum capturos. Nec secus ac ratus est, hostile propositum fuit. Quippe Magno oppidis facem subijciẽte, Rugiani vniuersas Danorũ vires eo negotio occupatas existimantes, auidius edendi propositi fiduciam rapuerunt, perinde ac eorum classem defensoribus vacuam reperturi. Sed quorundam regis imperium ignorãtium occursu maturius excepti, incursandi studium repente fuga mutarunt. Quos cætera Danorum classis certatim magnis remigij nisibus insecuta, velocitate nauigationis æquare non potuit. Cumq; releuandę lassitudinis gratia æstum vmbraculis leniret, Lundensiũ pontifex cæteris portum tenentibus superueniens, postquam medio fermè diei tempore nauigia velaminibus obducta conspexit, cunctis segnitiem exprobrãs: his, inquit, tumulis cõmilitones cum animi exercendi sint, corpora sepelire gaudemus? Quo dicto militibus diurnæ quietis ruborem ingessit, & regem desidia obsessum, torpentes militiæ suæ vires excitare perdocuit. Qui etiam ad pontificis vocẽ modesto indignatiõis genere permotus, simulq; iusta desidiæ suæ reprehẽsione commonitus, citò hos tumulos relinqui posse aiebat: statimq; discussis tegminibus hostile solum petere properauit. Post hæc circa australem insulæ plagam prædæ in biduum actæ: inde Walungiam nauigatum. Vbi nuntiato Rugianorum occursu, cum quidam è Danis hastam suam quo commodius ea in acie vteretur, in conspectu sociorum aliquanta parte curtasset, cæteri ipsius factum secuti cõgestis in vnũ locum putaminibus, ingentẽ breui cumulum extruxerunt. Sed interim apud hostes pacis non belli studia agitabantur. De qua acturus Domborus, ad Danos dirigitur. Quibus ad naues digressis, ignem in littore accendit, cuius indicio se legationem afferre monstraret. Sed Absalon ne quis eũ naue exciperet vetuit, ne pax quam petere venerat, inuicẽ à Danis affectari videretur. Ita Domborus aliena rate non habita, propria classem petiuit: Absalonemq; per interpretem aggressus, vt se inter regem & Rugianos faciẽdæ pacis autorem exhiberet orabat, obsequium cum obsidibus spondens. Contra Absalon perinde ac eorum quæ ab ipso poscebantur ignarus, respõsionis loco, desertas Danorum insulas numerabat, earumsolitudinem nuper sibi ab ipso exprobratam acri memoria prosecutus. Domborus orationem suam parũ cõpetentibus responsis excipi per interpretẽ cognoscẽs: ratione, inquit, non vacat pontificum optime, quod tuam cæteris opem in aduocationis petitione præferimus. Siquidem eo nunc iustius ad tui nominis opinionem votis decurrimus, quod quondam ad promerẽdam Danorum concordiã aui tui præsidijs nitebamur, eius nutu perinde ac regalibus edictis cõtenti fuimus. Quia vero filiorum eius nemo superest, supplices ad nepotis genua manus tẽdimus, ne extra consuetæ familiæ seriem auxilia circumspexisse videamur. Nec pari industria in fratre tuo prætereundo, quanquam natu præstet, vsos nos esse constat. Tibi enim autoritatis prærogatiuam honores non animi nec ætatis priuilegia, sed dignitatis ornamenta conciliant. Ante verò quàm pacem domesticam bellis ciuilibus fœdaretis, constantem Danorum imperio fidem præstitimus. At postquã in vestra Republica seditiosa suffragia adoleuere, regniq; affectatores armis instruere cœpistis, ꝓpriæ libertatis quàm alienæ factionis studiosiores euasimus, nostriq; nominis quàm pietatis desertores esse maluimus. Sed & bellum vobis inferendo quid aliud quàm ingeniis vestris finiendarũ simultatum causam præbere tentauimus, idq; efficere, vt nostra arma excepturi, mutua cõcordia indigeretis? Itaq; secures vestras ciuili sanguine madentes in nosmetipsos cõuertimus, bellaq; vestra alienis q̃ patriæ perniciosa fore maluimus. Siquidẽ aduersarios vestros specie, re vera amicos egimus, charitatisq; partes hostilitatis simulatione præbuimus. Etenim concordiã vestrã magis quàm spolia piraticam à beneuolentia profectã exer

cendo

cendo quæsiuimus. Et nunc quidē opera nostra cœptorum deuijs ac parricidalibus bellis abstracti, meritò tāti beneficij autoribus gratulari debetis. Cur ergo cūctis inter nos amicè compositis, soli communionis vestrę ianuas intrare non possumus, quarum ipsi claustra reseruauimus, aditum patefecimus? Cur ea factorū nostrorum prudentia delicti vestri saluberrima correctrix, à viris sapientia claris parum grata æstimatione colligitur? Cumq; finisset, adhuc Absalone vastatas Danię prouincias supputāte: nil factū est, inquit, quod homines patrocinij tui indignos ab illius clementiæ sinu repelles, quam nemo supplicū vnquam difficilē habuit. Etenim repulsi identidem tuis genibus aduoluemur, puerorum perseuerantiam imitaturi, qui quo atrocius iratæ matris verberibus lacerātur, hoc auidius eius gremijs allabi nituntur. Quod si parum supplicij de nobis sumptum creditis, iram vestram quoad libet cladibus nostris impune exsatiare poteritis. Vastētur licet agri, exurantur uici, euertantur vrbes, trucidentur populi, precibus vobiscum non armis agemus, pro bello veniam quæsituri. Si sanguinē sititis, vltro iugulum gladijs vestris feriēdum præbebimus. Si seruitium affectatis, quid deditione maius præstare poterimus? Quis autem tam efferæ mētis, qui eius oblatoribus parcere præsto non sit? Extremæ autem dementiæ est velle laboribus adipisci, quod ocio possit acquiri. Scio autē illud tibi succurrere, quod priore colloquio patrię tuę vastitatem inter probra posuerim: ideoq; te tā pertinaciter eius solitudines æstimare, ne prius de pace agatur, quàm totidem apud nos vestris armis effectæ fuerint. Ego vero iampridem sapiētibus monitis insipienter vsus, aduersarij partes secus ac expediret edocui, ignarus quod auditori tam attēto præceptor extiterim. Nam rem puerilibus deliramentis consentaneam dixisse satius fuerat. Quod vero locutum me nunc pœnitet, te etiam audisse piguit. At si tunc intellectu digna tuis auribus deprompsi, quæ nunc quoque dicturus ero, pari mentis ratione suscipito, eodem ingenio præsentia hauriens, quo prioris alloquij documenta sumpsisti. Quo maiorē de nobis stragem egeritis, hoc minorem subiectorum numerum militię vestræ residuū facitis. Quid ergo aliud cladem nostrā exercendo agitis, quàm quod viscera vestra viribus exinaniendo consumitis? Quod si parum adhuc nos punitos ducitis, hostibus vestris bello proterēdos obijcite, aut morte nostra vindictæ satietatem sumpturi, aut victoria rebelles sub iugū missuri. Victi nanque parum mœroris, victores multum alacritatis vestris animis ingereremus. Vtralibet ergo fortuna vestris successibus obsequeretur. Præterea si nos armis lacessere perseuerabitis, casus efficere poterit, vt stragem nostrā alicuius vestrum fato luatis, cuius capite totius Rugiæ subiectionem emisse difficile fuerit. Talibus Absalon monitis inuitatus, Rugianorum vota apud regem sua prece compleuit. Rex acceptis obsidibus redit. Eodem ferè tempore de Vrbis pontificatu controuersia inter cardinales orta, variè prouinciarum suffragia ferebantur. Nam Gallia Alexādro obtentui fuit: Germania, autore Cęsare, Octauiani partibus obsecuta est. Sed iustior religioniq; propior Gallorum sequacitas fuit. Quod postquam in Dania percrebruit, Lundensis pontifex, qui & ipse prædictæ expeditionis comes fuerat, ne feruente religionis tumultu deposito fraudaretur, pecuniam quam in Gallia collocauerat, per ministros reportandam curabat. E quibus vnus monachicæ professionis apud Stadium oppidum inter cœnitandum ligneo fortè calice non suppetente, aureo quem in custodia habebat arrepto, nitidius quàm tutius cœnam exegit. Cuius facti irritamento ijs quorum hospitio receptus fuerat, tacitam latrocinij cupidinem ministrauit. Maioris nanq; pecuniæ conscium animaduertebant, quem præstantiori poculo priuatas mensas exornantem videbant. Cæterum hospitij reuerentia palàm facinus exequi veriti: quoniam intra penatium limina hospitalitatis sacra violare nefas ducebant, in Holsatiā eum subsequendo sarcinis exuerunt. Quo Eskyllus dum ab expeditione reuerteretur audito, regem super earum recuperatione sollicitat, ratus autoritate eius restitutionem à prædonibus fore. Nec iā precibus sed pactione agendum existimans, portionem pecuniæ dummodo per eum reddita foret, in præmium pollicetur: tantoq; eius auxilium instantius expectebat, quanto eum in annuendo tardiorem aduertit. Rex petitionum eius perse-

Pulcherrimū perseuerantiæ in petendo, per egregiam liberorum castigatorum similitudinem illustratæ, exemplum.

Hospitalitatis sacra violare, nefas.

uerantia fatigatus, ægrè operam pollicetur, quod & raptor incertus, & pecunia repertu difficilis videretur. Cęterum eam requisitu promptiorem, si à potentibus quàm si à plebeis occupata fuisset, arbitrabatur. Igitur antistitem Slesuicum secū petere iubet. Vbi dum fortè per iocum inter familiares amissoris auro bibentis iactantiam elusisset, interfuere qui regis dicta sinistrè excipientes, clādestini sermonis mordacitate pontifici illusum putarent. Quorum obtrectatione Eskyllus ad deserendam regis amicitiam adductus, eo dementiæ prorupit, vt opes quas amisisset, ab eo obtentas suspicaretur, eumq; rapinæ sibi inflictæ cōscium asseueraret. Ita se conceptæ vesaniæ moles falso regis conuitio patefecit. Igitur nescias vtrum antistes insaniæ maioris, an rex patientiæ fuerit. Quorum alter integerrimum virum teterrima suspicione notare sustinuit, alter conscientię puritate syncerus aduersum innocētiæ suæ criminatorem æquo lentius iram distrinxit. Inter hæc Occo, cui superioris schismatis contagio deponendi pontificatus causam præbuerat, tanquam recepta ab Octauiano dignitate, conciliato regis fauore Slesuicēsem sedem sacrilego occuparat regimine. Quem Eskyllus catholicæ partis æmulatione inter rei diuinæ actionem cum suis fautoribus execratus, magnopere regem permouit. Ita contentione paulatim ad inuidiam simultatemq; progressa, accito apud Sialādiam Absalone, querimoniam suam à rege tum spretam, tum etiam irrisam conqueritur. Quippe eum erga pecuniam amissam parum honesta cōscientia esse, restitutionem in facultate habere si velle suppeteret. Quinetiam cum Occone schismaticarum partium comite criminosum iunxisse collegium, inq; eius excolenda societate catholicę pacis aduersarijs execrabilem obtentum prębere: quam ob rem se belli aduersum eum suscipiendi infinita cupiditate flagrare. Sæpe enim numero consimilia ausum, potiusq; præesse regibus quàm obsequi solitum. Præterea ad hoc audendum se non infimis amicorum præsidijs abundare. Veritus Absalon palam tanti viri sententiam obiurgare, temperato reprehensoris officio, impatientiæ eius errorem modesto genere castigationis excepit, regis integritatem deformi notatu perquàm indignam iudicando, eiusq; conscientiam collatis innocentiæ rationibus ab omni suspicionis turpitudine alienissimam cōprobando. Cæterum non tam catholicarum partium odio, quàm eius regisq; litigio Occonis susceptionē imputandam docebat. Ad hæc si litem ingrederetur, quos auxiliares sperauerit, hostes censurum, Quippe homines inter aduersa plerunque parum iusta constantia amicitias colere. Sibi potius ad ipsum legati partes mandari precatur, discordiarum pericula compositionis officijs auertere tentaturo. Eskyllus tanti consilij documento parum salubriter æstimato, percontationibus eum fatigat, num sibi in eam rem auxilium sit laturus, quem non tam gerendorum arbitrum, quàm belli socium deposcat, dicendo iam non se cōsultorie cum eo, sed precarie agere. Absalon antistitis sublimitatem regis charitati componderans: quem, inquit, me tibi iampridem iurisiurandi religio fidei debitorem effecit, malo simplicitatem tuam verioribus monitis obiurgare, quàm blandioribus fallere. ne rebus in perniciem vergentibus vacuum promissorem egisse videar. Sed neque ceruicem meam eousque sponsionis titulus obnoxiam facit, vt amantissimum mihi herum, cui tum fidei, tum etiam amicitiæ stipendijs obligor, neglectis charitatis officijs, attentare sustineam. Præterea reges de rerum summa certantes lacessere, iampridem haud difficile fuit. Huic vero cum regnum sine æmulo gerat, vim inferre temeritas est. Quem si communibus viribus adorti fuerimus, communis iacturæ pericula sentiemus. Sed tuos quidem conatus sæpius consimilia ausos, res ipsa minore cum vituperio admittit, meum vero facinus nullis excusationis præsidijs nixum hoc magis reprehensionem meretur, quod summam beneuolentiam perruptis amicitiæ vinculis, iniquissima præsumptione rependerem.

Amicitiæ violatæ facinus, ab ipso violatore, venia dignum non esse iudicatum.

Eskyllus speciosissimis sapientiæ responsis ad summum iræ stridorem euectus, per sacram obeditionis religionem eum adiurat, mandata ad regem ferenda suscipiat. Absalon mandatorum latione promissa, responsorum nuncium abnuit, quod inter illustres viros inimicitiarum autor haberi nolit. Huic Eskyllus ægre legatione credita, Gerardum Esromensis domus prælatum associat, scitu-

rum

rum an Absalon fidus mandatorum minister existeret. Quorum tanta asperitas erat, vt non solum simultates augere, sed etiam amicitias odijs conuellere potuissent. Hanc austeritatem Absalon quoad licuit temperare conatus, specioso verborum delinimento truces mandatornm sententias castigabat. Rex audita legatione præter morem accēsus, Eskyllum superiorum regum cruorem combibere solitum, nunc & suum sitire respondit: multaq; in hunc modum per summam verborum asperitatem remandanda curauit. Quibus Eskyllus ex Gerardo cognitis impatientiam metu mutauit, tantumq; pauoris surrepsit, quantum prius furoris incesserat. Igitur euitandi periculi gratia longinquas Werundiæ partes accessit, salutem secessu non bello quæsiturus. Tunc rex vrbem in solido Letricæ paludis ab eo constructā obsidione tentat, captu quidem difficilem, quod & naturæ præsidio munita & cōmeatibus affatim instructa fuerat. Cuius custodes animis quàm mœnibus debiliores, expugnationem deditione præcurrere cupientes: ni pax ab Eskillo quamcitissime cum rege componeretur, nepote eius qui apud Esron educabatur obside dato, vrbem se tradituros promittunt. Pactus conditionē rex, adolescente suscepto obsidionem amouit. Hæc cum Eskillo nunciata forent, respondit maiorem se vrbis quàm nepotum solicitudinem gerere, haudquaquam huius incolumitati, illorum capita prælaturum. Igitur rex iterata obsidione, aliam sibi munitionem per quam obsessis arctius immineret ædificat. Quoniā in absentem aduersarium sęuire non licuit, aduersum nominis eius defensores acerrimos iræ suæ conatus exacuens. Maxima siquidem potiendi castelli spes in hyemis auxilio reponebatur, aditum quem vnda negaret glacie paratura. Inter hæc iuuenis parum cognitus à nescio quibus subornatus, literas adulterinis notis obsignatas tanquam ab Eskyllo transmissas Gerardo obtulit, iubens vt per eum obsessis porrigerentur. Quas ille continuo nulla doli suspicione cōcepta, per familiarium quendam vrbi inferendas curauit. Harum series habebat maiore Eskyllum nepotis quàm vrbis charitate teneri, parumq; sibi milites placituros si rei ignobilis curam pertinacius gerendo, nobilissimi adolescentis salutem periclitari paterentur: quam ob rem iubere se exitium eius matura deditione præcurri. Quod vero superiore mandato tutelam vrbis incolumitati nepotis pręferendam decreuerit, irę non deliberationis fuisse præceptum. Perlectis literis oppidani, liberandi obsidis consilium circumspiciebāt. Incertum quis commēti huius autor extiterit, regem tamen complurium suspicio notauit. Interea rex erecto magnæ arboris trūco, ad motum obsidem, defensæ vrbis pœnas suspendio sibi luiturum simulabat. Quo audito Gerardus cum domestico religiosorum cœtu ad regem processit, ei eiulabundis vocibus deprecans municipij sibi ingressum permitti, suppliciumq; quoad inde reuerteretur differri. Rex alienissimam sibi crudelitatem simulanter amplexus, tandē rogatui cessit, præfatus ni vrbe potiretur obsidem periturum. Conuentis oppidanis, Gerardus quid mandati literis receperint perquirit. Vt cognouit adolescentis capiti deditione consulēdum iuberi, parendum hortatus effecit, vt oppidani sua ac rerum incolumitate pacta, vacuum regi municipiū traderent. Ita religiosissimi spiritus circumuenta simplicitas, finem prælio fecit. Hæc audientem Eskyllum, nihil ægrius vnquam tulisse proditum est. Qui tamen postmodum præmissa pacis legatione in Scaniam reuersus, eodem præcipitio mentis ad recuperandam regis amicitiam procurrit, quo ad deserendam prolapsus fuerat. Siquidem beneficia quæ superiores reges sacris ædibus religiosa liberalitate detulerāt, regiæ potestati præter fas potienda restituit. Quod parum licite gestum postera regū vsurpauit autoritas. Inde ne schismatis contagio implicaretur, Hierosolymitanæ peregrinatiōis iter ingreditur, satius ratus à suis penatibus quàm à Romanæ amicitiæ liminibus exulare. Eodem tempore Christiarnus quidā adhuc priuatæ sortis, antequam Maguntiæ pontifex creatus esset Daniam legationis titulo petiuit, qui eam exhortationibus suis ad societatem Octauianæ factionis impelleret. Cæterum multæ adulationis conatibus aliqua ex parte regis conniuentiam assecutus, obseratas Eskylli aures habuit. Interea Nicolaus quidam Razi filius recenter Slesuicensium satrapa cōstitutus, cum eorum antistite Esberno inimicitijs ve-

hemẽtius gestis, per summum temeritatis excursum celeberrimum eius fundum speciosissimo spoliauerat ædificio. Quod cum plaustris deuehendum mandasset, à militibus Esberni deportationem inhibituris occiditur. Cuius facti pœnas Esbernus dare metuens, perinde ac curiam petiturus vltionem exilio vitauit. Sed dum apud Saxoniam moraretur, morbo periclitatus est. Quod audiens Otho sedem quam olim falso antistitis titulo occupauerat, Octauiani nixus autoritate recuperat. Post hæc Rugianis ex pacto comitatum præbentibus, castellum Walogustum obsidetur à rege. Quod quanquam in Sclauia situm foret, à communi tamen eius ditione secretum, proprijs ducibus regebatur. Ab huius incolis Pomeraniæ satrapa Bugislacus in auxilium euocatus, pacis magis quàm belli consilia circunspexit. Quam etiam pro eis apud regem hoc modo composuit, vt non solum ipsi regi parerent, sed etiam ex piratis sui fluminis ostijs excedere sustinerẽt, eamq; pactionem obsidibus firmarent. Illic fortè Rugianis ad concionem vocatis, cum Bernardo quodam Henrici filio, qui quod neptem regis in matrimonio habebat, duobus eum nauigijs secutus fuerat, iurgium incidit. Interrogati enim ab eo cur illustrissimi Saxoniæ ducis gratiam amplecti superuacuum ducerent, cũ se nullo in momento Saxonici nominis respectum ponere respondissent, quid virium duci esset breui agnituros subiunxit. Tunc quidam principis quẽ tanti æstimaret potentiam floccipendentes, Bernardi percunctationem ac minas ludibrio insectabantur. Ea altercatione per regem sedata, Masco quidam inter Rugianos natu atq; autoritate p̄stãtissimus, luminibus orbatus, sed ingenij sagacitate perspicuus, nec annis quàm animo viuacior: Concitatioris, inquit, petulantiæ equis mos est, quo arctius retinentur, hoc vehementius habenas tendere. Laxentur itaq; Saxonibus freni, ne retentationis nimietate rumpantur. Siquidem & nobis ipsorum, & ipsis nostra perquàm nota est virtus. Quæ vox apud ducem vulgata, inter eum ac regem simultatum seminarium fuit. Per idem tempus schismaticorum legatio, confictis iustitiæ argumentis, Danorum suffragia pertentabat. Quorum rex, assertionis dubius, cognoscẽdæ veritatis gratia scribam suum Radulfum origine Britannum, lingua quàm animo promptiorem, ad Cæsarem destinat. A quo per summam venerationis simulationem exceptus, nõ minus ab Octauiano honorificentiæ expertus est, ita vt inter eos, quasi quoddam culturæ eius litigium atq; officiorum contentio foret. Octauianus tamen cui iniquissimorum suffragiorum consensus, autoritatis vmbram tribuerat, Cæsarem quem maiestate anteire videbatur, etiam adulandi comitate vincebat: nam sacerdotem qui cum Radulfo quotidie sacras preces decurreret, prouidit, ne diuina ab eo sine socio parum celebriter agerentur. Nec officijs eum coluisse contentus, obsequijs beneficia sociauit. Siquidem in re diuina agenda, anuli vsum ei indulsit, pontificalis ordinis insigne aliquanto obscuriori gradui tribuens. Ita nescias dantis an accipientis beneficium ridiculosior dementia fuerit. Huius audita legatione Cæsar, dolenter se diuiduæ religionis statum ferre asseuerabat: neutri tamẽ parti acclamaturum, quoad publicum ecclesiæ decretum acceperit: tunc demum ei, quam vniuersorũ sententia probauerit, assensurum. In cuius rei speculationem, nuper à se totius Italiæ maiores concilij nomine contractos fuisse: Octauianũ æquitatis fiducia, causam suam humiliter generalis ecclesiæ iudicio substrauisse: Rodlandum vero prauitatis conscientia retusum, non solum contumaciter supersedisse, sed etiã dixisse maiorem se esse, quàm vt cuiuspiam censuræ parere debeat. Cuius controuersiæ finiendæ gratia, terrarum reges secum adesse oportere, publicæ religionis negociũ cõmunibus studijs inspecturos. E quibus penè omnes in aduersæ partis præsidiũ cõcessisse, sibi vero neminem ex his suffragiorum societatem præbere. Quam ob rem se magnopere prudentissimi Danorum regis alloquium affectare, partium suarum moderationem eius potissimum sentẽtiæ crediturum: quippe quem animi virtus, & generis sanctitas tantæ rei iudicem deposcant. Præterea attendendum esse quantum pietatis opus ederet, si tot animarũ salutem ancipiti iudicio fluctuantem, sententiæ suæ sagacitate seruaret. Super hæc omnia si tam religiosi itineris laborem suscipiat, se ei in præmium fatigationis vnam ex Italiæ prouincijs cum to-

tius

tius Sclauiæ præfectura daturum. Talibus Radulfum Cæsar hortamentis aggressus, non pauciora literis quas per eum in Daniam destinarat complexus est. Regressus inde Radulphus, Cęsaris Octauianiq; charitatem in regē vberrimam prædicabat. Rex promptius quàm prudentius familiaris assertione suscepta, nec tam religioni consulere quàm exterarum gentium mores cognoscere auidus, petendi Cæsaris cupidinem concipit. Ea tempestate Bernardus quidam ab Octauiano legatus in Daniam profectus, pontificum suffragijs inhiabat. Verum paucorum fauore exceptus, vt vniuersos adscisceret, datis per prouinciam epistolis concilium simulat. Quod tenui frequētia habitum, maiore ludibrio quàm gloria celebrauit. Eo rex apud Slesuicum dimisso, eximijs Cæsaris illectionibus captus, Absaloni in insulis excubanti propositum aperit, eumq; viæ comitem deposcit. Tunc Absalō fidem Cæsaris astutiamq; damnando, fallaces eius promissiones fideli spe excipiendas negabat. Quinetiam sine religionis violatu familiaritatis eius vsum haberi non posse, quod schismaticæ factionis acrior quàm iustior defensor existeret. Se vero tum commeatuum inopem, tum etiam lōginquæ peregrinationis laboribus imparem memorabat. Rex quoad sibi commeatus suppeterent, ei non defuturos respondit. Absalon quantiscunq; commeatibus abundaret, haudquaquam se salutem spiritus sui neglecturum affirmat. Rex non se minus animæ suæ studiosum testatus: ob hoc maxime eius comitatum affectare respondit, vt si iustitia posceret, per eum ab Octauianæ partis societate facesseret. Adhuc Absalone profectionem abnuente, publicæq; religionis hostes adeundos negante, hactenus eum à se præ cæteris cultum asseuerabat. Cuius si nunc ope deficeretur, se nihil vlterius ex eo commodi speraturum. Tunc Absalon exprobratam sibi ab eo ingratæ mentis labem iudicans: ad deserendam, inquit, tui nominis amicitiam nullis corporis periculis adduci potero. At cum de animę negocio agitur, humano timori diuinum præferre fas est. Ego vero tametsi circunstantia damna peruideam, tamen vt animæ tuę vestigium ab errore prohibeam, meam periculis implicare non metuam. Tunc rex assumpto eo, viros genere & honestate iuxta nobiles, scilicet è Sialādia Sunonem & Esbernum, è Fionia Takam & Esgerum comites adsciuit. Burisius duntaxat, ne quid interim in patria nouaret, ex necessarijs assumptus. Nec defuere quos ex Iutia profectionis participes legeret. Attingentibus Eidoram, principis Holtsatiorum Adulfi ignotus eques obuius extitit: interrogatusq; an ipsos prosecuturus venisset, dominum suum huius rei præstandæ gratia transitum eorum in vicino præstolari denunciat. Cuius ductui fidendũ vetantibus arbitris, rex perinde ac ingenuo duce fretus, primus pontem equo transgreditur, profectionis auiditate metũ pariter monitusq; contemnens. Hunc cæteri subsequentes, sententiam suam q̄ regem deserere maluerunt. Procedentes paulum Adulfus excepit, salutatumq; regem benignissimis verbis, amicissimoq; vultu prosequitur. Cui cũ occursum suum ob vetera odia onustum magis quàm gratum sentiret, vt iram ob sequijs flecteret apud Ekeho oppidum suis eum impensis excipere statuit. Sed rege beneficium spernente, ne quis ei necessaria venditaret edixit. Tunc Danis domesticos cibos sumentibus, confectas epulas per ministros inferendos curauit: sicq; demum verecundia superatos munificentia sua vti coëgit. Interrogatus tandem an regis processum tutari posset, posse se quidem quoad Bremam veniatur asseruit. Albia pertransito cum Bremam versum contenderetur, Esbernus profectionis stoliditatem animaduertens, quamq; vanum iter caperent non segniter contemplatus, fratrem Absalonem, aliosq; Danicæ nobilitatis proceres consilio illustres, clam cæteris accersitos obsecrat, regem arrepti itineris emensione prohibeant, quod præsertim sine duce conficiat, neq; eum tam periculosi propositi executorem existere patiantur. Quod Absalon inane tentatu iudicans, proposito regem cessurum negabat, dicendo monitorem non solum operam perditurum, sed etiam sensurum quantum odij pertinax error piæ monitioni referre soleat. Tunc Esbernus tametsi me, inquit, grauissimas monitorum pœnas e uestigio daturum prænoscerem, quæ ad regis salutem pertinere deprehenderim, silētio dissimulare non paterer. Adestote ergo mecum, & in regis admonitionē si linguam abnuitis,

Offensa principis profutura suadēdo potius contrahenda, quàm fauor aucupandus suadendo nocitura.

aures præbete. Enimuero cum honestatis periculū obuersatur, offensam principis vtilia suadendo quàm amicitiam inaniter blandiendo contrahere malo. In his etenim melius ex reprehensione ira percipitur, quàm ex adulatione gratia conciliatur. Absalon haud fratrem rege faciliorem intelligens, cum neutrum à proposito reuocabilem cerneret, fratris tamen adeūdo rege socium gessit, si quid iræ ex dictis eius conciperetur mitigaturus: cæteris ne interesse quidem tutum ducentibus. Tunc Esbernus mirari se inquit, quo impetu rex tantum iter duce vacuus ingrederetur, suam autem patriæque salutem in vnius Cæsaris perfidis præcordijs depositurus: videri enim quod liberam gentis suæ ceruicem, nullisque Barbarorum obsequijs assuetam per fœdam & ignobilem seruitutem miserabili Theutonicorum iugo subigere cupiat. Quid autem stultius esse, quàm nullo impendente periculo vltro ad deditionem procurrere, summamq; libertatem extrema seruitute, mutare, insuper regno precario quàm potēter præesse malle? Itaq; Cæsarem cum Daniam suę ditionis effecerit miraturum, quod tam validam gentem antè promissis superauerit q̃ armis tentauerit. Rex paucis iram exprimere solitus: quippe raras voces turbatus edere consueuerat. Et si te, inquit, adeò metus perurgeat vt viæ comes esse non audeas, me quidem trepidationis tuæ sociū non habebis. Virtute enim quàm familia comitatior, sine te propositum exequar, nec adduci potero, vt teterrimis ignauiæ tuæ monitis cōsentire sustineā. Ita salutares Esberni monitus, regiæ festinatonis impetus aspernatus est. Quos si imitari voluisset, supplices Cæsari manus deformiter non dedisset. Adeò quem temeritatis incursus transuersum abripit, rectæ rationis æstimatio deserit. Ingressos Bremam ciuitatis antistes omnibus humanitatis numeris instructissimus, clementiaq; & liberalitate cōspicuus, impensioribus hospitalitatis officijs prosequendos suscepit. Idem de ductú dando solicitatus, comitandi sibi regē non ductandi fas esse respōdit. Complures quoq; Saxoniæ principes quo tutius curiam peterent, regijs se sodalitatibus deuinxerunt, adeò vt de Danorum familia ac grege existere putarentur. Itaq; crescente eius comitatu, cum multitudo speciem hostilis exercitus reddere videretur, perterrefacti incolæ, cum vxoribus ac liberis diuinis semet penatibus intulerunt, à sacrarum ædium hospitijs auxilium quæsituri. Eo cōperto rex præmisit qui gentis trepidationem pacis denunciatione corrigerent, sibiq; cōmeatuum emptionem fieri iuberent. Cum ad vrbem Methis venisset, oppidanis ob aduenarum frequentiam emendorum precia aggrauantibus, iniuriam senatui conquestus, effecit vt necessaria tum sibi, tum etiam comitatui tolerabili precio vēderentur.

Superstitiosæ credulitatis, historia sanè perquàm lepida.

Igitur synceritatis & iustitiæ eius rumore increbrescente, Germanicæ matres paruulos suos in eius aduentum offerendos curabant, ratæ eos regio contactu perinde ac cœlesti aliquo beneficio fœliciora naturæ incrementa sumpturos, ac prosperioribus educationis auspicijs nutriendos. Nec minus superstitiosi agrestes, qui iaciendorum seminum grana quo melius adolescerent, dexteræ eius disijcienda præbebant. Quo curiam ingresso, præses Saxoniæ Henricus veteris amicitiæ recordatione castra sua maiore ex parte eius aduentui cessit, hospitalitatēq; ei suis sumptibus erogauit. Die postera Absalon cum Radulfo missus, apud Cæsarem latinæ vocis admodum rudem, per interpretem Coloniensis antistitis mandata prosequitur. At Cæsar inprimis moram regis tarditatemq; causatus, iniuriosum quod antè non venerit aiebat, asserendo eum ob regnum quod Romani imperij beneficio gerat sibi seruitiorum debitorem existere. Tunc Absalon decuisse, inquit, Cæsaris fidem vt hæc potius ante itineris ingressum regi proponeret, ad quod tantis eum promissionibus impulisset. Cæsar simulata admiratione, per quem regi promissa fecisset, interrogat. Absalon demonstrato Radulfo, hic est, inquit, qui credulam regis simplicitatem promissorum tuorum commentis illexit: eoq; negationem Cæsaris repellere non audente, seriem totius promissionis edisserit. Inficiante id Cæsare reducem regi dari deposcit. Ille plus se negocij eius reditui tributurum quàm aduentui impenderit negat. Simili modo die postero regis legatio excepta. Quo agnito, rex salutaris monitus spreti pœniten-

tia

tia afflictus, tametsi mucronem ceruici suæ applicatum aspiceret, ante se eam ferro quàm patriam seruituti subiecturum asseuerabat. Æstuante eo opisq; modum impensius disquirente, Absalon liberationis viam à se repertam professus, non amplius illic regi quàm in patria trepidandum asseruit. Siquidem trans pontem quo Gallorum regnum à Germanico secerneretur venatiōis simulatione sæpius eum obequitare debere, ac demum cum consuetudine suspicionem vicisset, cum potiore familiæ parte aliquod è finitimis Galliæ oppidis petere, haud dubitaturum quin à rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius consilij executionem Cæsar arte præuenit. Siquidem vim regi inferre veritus, cum eius famulatum coactionibus impetrare nequiret, beneficio mercari tētauit. Vniuersos quippe Germaniæ principes sacramēto adactos, iurare compulit se eius ditioni Sclauiam substraturos. Quod si parum perficerent, seipsum id cum primum ex Italia reuerteretur executurum spopondit, eaq; fraude ad obsequia sibi paciscēda ambas regis manus pertraxit. Cęterū ei non curiam communi principum more petere, non in Romani imperij præsidium copias ductare, solaq; specie, non re Cęsari parere concessum. Filio vero post eum proxime regnaturo liberum fore paternas conditiones abijcere, ne ad omnem Danorum gentem hæreditarium manaret obsequium. Cuius seruitij pudorem minuere videbatur, Gallorum ditioni in cōsimili famulatus genere Britanniæ regis inclinata maiestas. Post hæc Octauianus vocato concilio, quàm iustis suffragijs in adipiscendo sacerdotio vsus fuerit, loquacius quàm verius astruere conabatur, Rodlandum vero honorem quem oblatum repudiasset, vetitum occupasse: seq; causam suam generali pontificum cognitioni inspiciendam præbente, illum impietatis conscientia canonicæ discretionis iudicium formidare. Præterea ad conciliandos sibi pontificum animos eorum dignitatem benignis decretorum sanctionibus adornauit, haud prius Romanam ad sedem prouocandum constituens, quàm si lis ipsorum pronunciatione finiri non posset. Finiente eo, Cæsar prouinciarum reges huius controuersiæ finiendæ gratia ad colloquium à se inuitatos dicebat, eorum sententię repugnare nefas ducturo. Quos ideo non adesse, quod in Romani imperatoris iniuriam Romæ pontificem creare cupiant, alienæ ciuitatis ius suis suffragijs administrare conantes. Post hæc Regnaldus Coloniæ vrbis antistes religionis causam dicere adorsus, quanto iniuriæ pondere Romani imperatoris æquitatem prouincialium regum temeritas attentaret, argumentando demonstrare pergebat. Nam si controuersiam in eorum ciuitatibus de pōtificatu ortam, Cæsar suis suffragijs finire vellet, haud dubie id grauium iniuriarum loco ducerent, cum ipsi simile in vrbe Roma perpetrare conentur. Quam assertionem tam valido rationis præsidio subnixam putauit, vt nunc Latialiter, nūc Gallice Germaniceq; fando, ternis actionem vocibus iteraret. Sed quantum hac oratione gentis suæ fauorem illexit, tantum nostræ suffragia deturbauit. Assensis itaq; pontificibus, cum Octauianus qui sibi falsum victoris nomen inscripserat, accensis luminibus aduersum Alexandrum, eiusq; suffragatores solenni execratione vsurus videretur, Waldemarus hortāte Absalone, ne sacrilego eius facinori interesset concione excessit, aduersæq; partis iustitiā æmulatus, præsentis curiæ errorem quàm absentis rectitudinem postponere præoptauit. Cuius egressum secutus Absalon, cum ab Octauiano supersedere rogaretur, ab eius vestigijs se cuius comitandi gratia aduenerit nullo iure prohiberi perdocuit. Eoq; responso execrabili pontificum collegio liberatus, ne schismatis errore laberetur, effecit. Die postero Octauianus Liuonem Othoniensium electum, vehementer ab Absalone prohibitum, falsa pōtificis vnctione prosequitur. Inde ad oppidum Bisuntium concessum est. Vbi equorū pabulo non suppetente, regeq; emendæ eius facultatem sibi non fieri conquerente, Cæsar eum qui stabulo præerat, necessaria Danis expedire præcepit. Qui mox eorum satellitibus secum eductis in vico eminus sito, quibus egerent capienda demonstrat. Qui cum earum cōsuetudinum ignari equorum alimenta ab oppidanis inermes deposcerēt, vocesq; suas sagittis ac iaculis repelli conspicerent, depositis precibus prelium ordiuntur.

In Romani imperatoris iniuriam Romani Papam creare cupierunt.

Capto itaq; vico, cum latius crebrescẽte fumigio facem oppidis subiectam agnoscerent, similia sibi licere rati confestim expugnationi incendiũ addiderunt. Quę res incredibili regem angore permouit. Interiectis diebus, cum Cæsar quem vindictæ modum à Maguntinis proprij pontificis interfectoribus exigere deberet in concione perquireret, Waldemarus iterata superiore querela equis annona defectis, venalium alimentorum subsidia postulabat. At Cæsar circumiacentem prouinciam coniugis suę patrimonium esse testatus, frustra eum emptu affectare dicebat, quod raptu petere licuisset. Contra Waldemarus regem se non prædonem esse proclamans, commeatus latrocinio quæsiturum negabat, aut quod domi iniquum duxerit apud exteros approbaturum. Quanquam enim eiusmodi violentia necessitate excusabilis videretur, permissis vti passus nõ est, ne domesticæ æquitatis mansuetudinem peregrina austeritate corrumperet. Cuius sanctitatem vniuersi Germaniæ principes maximo plausu cõprobantes, seq; mutua admiratione inuicem contuentes, beatos aiebant quos tanti viri integritas regendos curaret. Qua laude tacitum morum suorum vituperium ediderunt. Dimisso itaq; rege, Cæsarem Henricus hortari cœpit redituro regi impensas expediat, neque eum hospitalitatis suæ expertem dimittat, cuius patria quasi commune aduenarum hospitium existere soleat. Quod Cæsar facile pollicitus parum executus est. Pontifex vero Maguntinus humanitatis specimẽ maioribus experimentis quàm promissis exhibuit, geminæ pernoctationis impensis regium iter excipiens. In Hẽrico quoque crebris regem commeatibus prosequente, clarum amicitiarum indicium patuit. Lodouicus autem Thuringiæ princeps, non solum liberalitate vacuus sed etiam habendi cupiditate refertus, impudenti precatione effecit, vt equus regis sibi daretur. Post hæc Adolfus Holsatiorum præfectus, Absalonis officio primum amicus regis, mox miles solenni fidei datione effectus, obsequiorum principium officijs hospitalitatis expleuit. Ita patriæ parens prosperum reditum emensus, exoptatam aduentus sui copiam ouantibus ciuium animis obtulit. Insignem hunc annum filij eius Kanuti ex Sophia suscepti natalis effecit: qui etiam pontificali Absalonis ministerio, stato lauacri tempore regenerationis sacramenta suscepit. Quod religiosæ executionis officium, Sueonum ducis Guthormi, qui neptem Waldemari eorundem regi Karolo despõsam abducendi causa legationem attulerat, præsentia venustabat. Peridem fortè tempus Noruagiensium legati regem petiuerant, obsecrantes vt Noruagiæ regimen tot ciuilibus bellis corruptum, ac teterrima tyrannorum dominatione distractum, iámque exsangue & ruinæ propinquum eius occupatores incessendo tentaret. Et quoniam externa nostris hoc loco connexa sunt, quædam de re Noruagica summatim cognosse fastidio non sit. Siuardus quidam summæ audaciæ post multa & præclara facinora bellis edita, ab Haraldo Hyberniensi cuius hostis extiterat interceptus, cum naui in alto mergendus veheretur, quasi funus suum inferijs præcessurus, empta de industria potione remiges onerauit. Quibus exhilaratis, gubernandi potestatem supremi beneficij loco poposcit. Ea re impetrata nautas impensius edere remigium hortatus, cum vehementissimum nauigij cursum animaduerteret, proiecto gubernaculo præceps vndas insiluit, priúsque se littori quàm concitata ratis impetum correxisset restituit. Ita & suo acumine & hostium socordia seruatus, periculóque cui destinabatur ereptus, Haraldum amandi gratia noctu castra latenter egressum, in amplexu pellicis per insidias interfecit: dantem pœnas, & sibi quem ceperat, & Magno quem regno luminibúsque priuauerat. Igitur vt belli titulum apprehenderet, ipsum protinus Magnum monachalibus septis abstractum, tametsi virilibus careret virum induere perpulit, deiectámque regis fortunam ad pristinum regni fastigium erigere statuit, ne deesset cuius autoritate & titulo bellum aduersum Haraldi sobolem susciperetur. Huius itaq; nomine & auspicijs fretus, cum tribus Haraldi filijs, Ingone & Siuardo, & Osteno paternum regnum affectantibus, nauali certamine dimicauit. In quo partim cæsis, partim fugientibus socijs, incredibili & præstantiori humanis viribus fortitudine solus aliquandiu nauigium ab hostibus vindicauit. Ad vltimum compluribus eorum

Lodouicus Thuringiæ rex non duntaxat illiberalis, verumetiam simul auarus extitit.

rum prostratis, omniq; superstitum multitudine ad se vnum opprimendũ vndiq; concurrente singulari nandi peritia fretus, quãquam hybernum tempus instabat armis militaribus tectus profundo se credidit. Atq; sub vndis quas hostiũ cruore consperserat, enatans, dubium effecit maioris audaciæ specimen in puppi præbuerit, an inter vndas agilitatis ediderit. Siquidẽ loricam qua corpus munierat quò liberius enaret cum reliqua armatura sub vndis sibi detraxit, ac demum cum capessendi spiraculi gratia fluctibus emersisset, à quodam familiari suo per habitum hostibus indicatus, tunicã qua se prodi suspicabatur rursum corpus aquis occultando deposuit. Sed cum ne sic quidem proditoris notitiam fefellisset, ad extremum suprema se veste nudauit. Nec adhuc tamen indice ludificato, cum solus ex socijs superesset, seq; hæc omnia quæ & callide & animose tẽtauerat frustra expertum animaduerteret, tandẽ fati simulatione profundo diutius immorãs, insidiatoribus an viueret dubiũ reliquit. Ad vltimum cum humanæ respirationis consuetudine supernè aêrem capessere debuisset, cuiusdam fortè nauigij gubernaculum pertinacissimis brachiorũ amplexibus apprehendit, eiq; aliquãdiu tacitus inhæsit. Plura tamen elapsionis genera animi firmitate tentasset, si non eum hyberni frigoris sæuitia obstupefactum corporis robur deseruisset. Tandem cuiusdã altũ curiosius contemplantis indicio deprehensus, intercipitur, interceptus vincitur, & in concionem hostili sententia damnandus abstrahitur. Vbi nemine sacerdotũ adhibito, qui delictorum eius confessionem exciperet, eam astantibus modo quo licuit explicauit, præfatus se emendationem ab eis decretam pœnitẽtiæ nomine præbiturum: memor sanè sacerdotali copia non suppetente, & ad priuatorũ cognitionem commissa referre licere. Magno quoq; quem Haraldus Hyberniensis patrẽ adsciuerat se genitum memorabat. A cuius generosissimo spiritu etiam inter adhibita sibi supplicia non desciuit. Primo siquidẽ verberibus affectus, ac deinde malleorum ictibus artuatim contusus, scilicet vt à cũctis corporis partibus pœnæ exactæ viderentur, non gemitum, non suspirium edidit, non supplicẽ aut tristem vocem emisit. Denique nullum doloris indicium præbuit, sed quasi in ocio Psalterium relegens, inter sacras preces & solennium verborum nuncupationem spiritum posuit. Fœlices profecto religionis alumni forent, si cuncti eo animo mortẽ amplecterentur, quo eam vir bellicus amplexatus est. Fuerit ille insidiosus, pacem patriæ corruperit, bellumq; ciuibus intulerit, fortitudini tamen eius impunitas ab hostibus donanda fuerat. Sed homines vindictæ cupidi plus suas vlcisci molestias, quàm alienæ virtutis insignia venerari meminerant: nec in viuum sæuijsse cõtenti, tanquam parum eius exitio satiati mox extinctum patibulo suffixerunt: eadem crudelitate fatum prementes qua spiritum torserant. Nihilq; à se actum existimantes, si sæuitiam suam saltem ab vmbris & cineribus continuissent. At Magnus eodẽ prælio quod à Siuardo sub eius auspicijs gestum fuerat periclitatus est. Quem prius oculis deinde vita priuatum, bis luce defunctum crediderim. Post hæc summa penes Haraldi filios fuit. E quibus Ingo duntaxat iusto matrimonio ortus, fratribus quorum alter Noruagica, alter Hyberniensi pellice editus fuerat, vt ingenuitatis ita & morum ornamẽtis præstabat. Erat enim omnibus honestatis numeris instructissimus, cum eorum alter auaritiæ maculis respersus, alter luxuriæ sordibus obsitus haberetur. Sed infantiæ suæ tempore per incuriã nutricis fortè sinu delapsus, ita humo inflictus est, vt confracto dorso reliquum vitæ tempus gibbo oneratus exigeret. In quo quidem homine excellentis animi venustatem, corporis deformitate affecti ludibrio fœdatam putares, neq; discernere queas, maius fortunæ beneficium receperit, an opprobrium senserit. Contigit autem vt eius satellites apud Berginum oppidum iurgio cum Siuardi militibus habito, dum socij ab eis occisi pœnas instantius expetunt, non interfectores modò, sed ipsum Siuardum sęuissimę consternationis furijs concitati, per vim & seditionem appeterent, eumq; in ædem fugere coactum conuulsis tabernaculi claustris raptũ trucidarent, homicidium specie, re vera coniugum suarum prius ab ipso constupratarum contumeliam vlciscentes. Cuius rei nuncio, Ostenus cum classe Berginum peteret per obuios accepto, petendi fratris quàm cauẽdi cupidior, nihilomi-

Is, in quem viuentem sæuitũ fuerat, mortuus de patibulo suspenditur.

nus ad eum processit. A quo cum debitam sui regni partem negari animaduerteret, paucis eum affatus discessit: uultuque fidem promittens, sed perempti fratris exemplo perire metuens, fugæ se quam noui sceleris autoribus offerre maluit. Quem Siuardi interfectores priori facinore parum cōtenti, Ingonis æmulum iudicantes, naualem fugam terrestri mutare cōpulsum, sed eam ob nimiam corporis saginam lentius exequentem propter littus peditem occiderunt, duobus regni participibus sublatis, à superstite dignitatis & stipendiorum incremēta sperantes. Quorum scelesta fames in tantorum ducum cladem esuriens, vixq; gemino exatiata parricidio, ab Haquino quodam paternæ cædis vltionem petente, postmodum vindicata est. Siquidem trium fortuna, ad vnum Ingonem per vim & facinus redacta, non sustinuerunt Amundus Simonis filius, & Philippus, alijq; complures insignis industriæ viri, regnum ei quod partim proprio, partim alieno scelere, quæsiuisset, tutum intentatumq; persistere. Indignum quoq; compluribus visum vt homini ridiculas corporis notas habēti, liberum regnandi locum militum suorum conciliaret impietas. Quapropter Haquinū, quem dixi, factionis suæ ducem creantes, eiusq; tyrocinium regio nomine venustantes, bellū aduersum Ingonē decernunt, & quasi Siuardi vel Osteni manes vlturi, crebro pugnam cum hostibus ineunt. Verum pluribus continuis prælijs subacti, in Suetiam tandem cum pupillo diffugiunt. Quos Ingo prope Sialandiam fugandi studio subsecutus, magna hostium parte propinquas pelago syluas petente, Absalonem per legatos sollicitat, eos qui in littoralia nemora profugerant, prendendos curaret. Quod Absalon honestate sua ac dignitate indignum iudicans, parum precibus obtemperauit. Appetente hyeme qui cum Haquino profugerant patriam repetere adorsi, tanquam fortunam loco mutaturi, prælio in hyberna glacie conserto, Gregorium summæ post regem dignitatis virum, manu & consilio promptum, in quo spes & fiducia Ingonis quasi quodam cardine nitebatur, non minus acumine quàm viribus vsi, cum omnibus copijs deleuerunt. Siquidem in eam glaciei partem cuius firmitatem nocturnis excisionibus debilitauerant, prælij tempore protractos, hostes profundum petere coëgerūt. In quorum morte Ingo maximam spei partem deposuit, nec secus animo quàm viribus fractus, exitiosum sibi fidissimi fautoris Gregorij interitū ominatus est. Tādem instaurato bello sed adhuc eodem aquarum habitu persistente, nihilo fœlicius Gregorio glacialis elementi fortunam tentauit. Siquidem gelato mari in pugnæ locum electo, dum eius duritia quasi camporum firmitate gauderet, quanquam militum numero præstaret, cum omnibus pene copijs interemptus est: luensq; pœnas seu admissi, seu tolerati parricidij fraterni, vmbris piacula exoluit. Hoc bello quo nullum maius aut cruentius Noruagia habuit, vniuersum regni illius columen propemodum à stirpe interijt. Huius cladis superstes Erlingus, cum filio suo Magno admodum paruulo, sed ad Waldemarum ortam materni generis propinquitatem habente ad Iutiam appulit, ibiq; in summa regis dignatione versatus, vberes exilij impensas, & amplissima commeatuum instrumenta percepit. Interea Siuardus quidam per summam commilitonum inuidiam fortitudinis præmiū recepturus, dux ab Haquino constituitur, idq; ægre ferentibus cæteris summæ seditioni locum dedisset, ni Erlingus repēte è Dania superueniens internæ factionis certamen rumpendo, nouum hostibus negocium peperisset. Quippe prædictum filium quod maternum genus cum priscis Noruagiæ regibus communicaret, regem continuò nominauit, ne aut Haquino æmulus, aut Ingoni vltor deesset. Ita nouis rebus increbrescentibus, Haquinus à Siuardo quod ei impensas belli negasset, deseritur, aciéque cum Magno congressus occiditur. Siuardus ad Suetiam dilapsus, dum interiectis diebus in patriam reuertitur, ab Erlingi militibus interficitur. Quo euenit, vt obscura & ignobili cæde spiritum deponeret, quem honeste in acie profundere noluisset. At qui ex Haquini militia superfuerant, partim nouarum rerum cupiditate, partim hostium fortunæ inuidia accensi, Marci cuiusdam alumnum optimæ spei puerum in regem adsciscunt, nec fœlicius quàm proxime fortunam tentarunt. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, victoria pariter ac rege priuati, ad Karolum Suetiæ

Siuardus, qui in prælio honeste mori potuerat, paulo post à quibusdam militibus ignominiose trucidatur.

Suetiæ regem profugiunt, ipsumq; belli ducem exposcunt, cui cum Noruagiæ rebus etiam aliqua necessitudinis communio videbatur. A quo diu promissorum alacritate protracti, postquam eum magis de proprio regno seruando, quàm alieno obtinendo solicitum compererunt, legatos ad Waldemarum auxilium implorantes misere. Tandem ipsi benignioribus responsis inuitati venere. Quos cum rex supplices recepisset, seq; per eos Noruagiæ petitione promissa sedulo solicitari animaduerteret, tantum belli pondus sola legatorum adhortatione suscipere stolidum ratus, prius popularium animos tacitis legationibus tentauit. Postquam eorum mentes legatorum vocibus consentaneas repperit, absque cunctatione expeditionem instituit. Quo audito Erlingus, quàm longissimo secessu potuit abstrusas Noruagiæ partes petiuit, extremósque patriæ fines fuga amplecti, quàm primos armis tueri tutius existimauit. Pauca siquidem nauigia sed habilia, fugæq; quàm prælio commodiora parauerat. Quo euenit, vt regis aduentus formidolosus Erlingi fautoribus, hostibus acceptabilis haberetur. Itaque Waldemaro consultationem cum amicis habente, quidam postpositis omnibus hostes ocyssimè persequendos, alij prius plebis fauorem conciliandũ, auxiliáq; populariũ contrahenda docebãt. Sed accelerationis consilium, tarditatis sentẽtiã superauit. Igitur Waldemarus ingentem regionis partem prospere permensus, magnaq; plebis alacritate receptus, cum ad vrbem Sarpam venisset, nomen regium à Wicẽsibus sibi decretum suscepit, ibiq; cum popularibus concionem per summam verborũ concordiam habuit. Quod si omissis alijs insequendis hostibus operam præbuisset, haud dubie regno Danico Noricum coniunxisset. Inde ad oppidum Tunsbergum nauigatione progressus, paucis Erlingi studiosioribus in editam rupem salutis causa confugientibus, religionem sęuitię præferens, vicum incendere passus non est, ne sacras ædes priuatis penatibus intersitas, communibus flammis absumeret. Nemo tamen pontificum quorum ea tempestate ingens apud Noruagiam autoritas erat, eum adire sustinuit: quod quidem eos potius patriæ, quàm Erlingo tribuisse crediderim. Ormo vt quem regis germanum cognominabant, petito Waldemaro salua fide quam Magno dedisset, obsequia pollicetur. Tandem ob inediam tractu temporis obortam, cum rex defectam impensis expeditionem remitteret, Noruagiensium qui ad eum transierant multitudo pœnæ metu cum ipso discessit, diuq; partim regijs, partim principum impensis exilium sustentauit.

Postea rex orientalium Sclauorum sibi virium fiducia rebellantium defectionem expertus, cum Henrico Saxoniæ satrapa belli societate condicta, quo firmius amicitię necterentur, filiam eius ex coniuge postmodum repudiata susceptam adhuc incunabulis vtentem, filio Kanuto primum ætatis annum agenti sponsam adsciuit. Itaque Henrico terrestri apparatu exercitum instruente, ipse in classem collatus cum apud Rugiam peruenisset, auxilia ab incolis amicitiam suam dubia fide secutis, per Absalonem contrahenda curauit. Deinde ne Henrico tardius occurreret, eumq; promisso fraudaret, ad Penum fluuium ocyssime nauigationis cursum direxit. Absalon quanquam adhuc Rugianorum pactio paucorum obsidum pignore niteretur, eorum concionem ingressus atque inter ipsos honoratissimo sedendi loco susceptus, cum legationis mandata proferret, eámque Danicę vocis ignaris per interpretem explicaret, accidit vt quidam è Rugianis adolescens Sclauico ingenio, Dani militis equum pro quo se precium numeraturum fingebat, veluti incessus eius experiendi causa conscendens, fugam tentaret. Quod cum Absalon ad se perlatum in concione proponeret, vniuersa populi multitudo magnũ fidei suæ crimen vnius hominis perfidia allatum iudicans, similem furori impetum confessa dissiluit, autorémque fraudis raptim insequi properauit. Igitur Absalonis comitibus ad metum & stuporem vsque subitum vulgi concursum mirantibus, pauci qui adolescentem affinitate tangebant, plus priuata charitate quàm publico rubore permoti, supplices Absalonis genibus aduoluuntur, equi restitutionem polliciti, si modo per eum ab incœpto concio reuocetur. Quorum Absalon permixtas precibus lachrymas miseratus, missis qui plebem pacarẽt tumultum compescuit, consternationem sedauit, equóque protinus reddito, militem

suum stultitiæ damnauit, quod per inertiam & stoliditatem raptori se circumueniendum dedisset. Deinde gentis rege Tetislauo classis supplementum pollicito, regem subsequi maturauit. Interea Henricus Holsatiorum principem Adolfum cum Henrico Razaburgensi, præfectúmque Swerini oppidi Guncellinum, quod nuper à Saxonibus in potestatem redactum ius & formam ciuitatis acceperat, necnon Regnaldum quendam parum origine liberum, opibúsque quàm genere clariorem, cum insigni copiarum parte præmittit, expeditum sibi transitum paraturos. Quorum ingressum Sclaui cum partim fama, partim experimento cognouissent, cum parte hostium confligere quàm vniuersos aggredi maluerunt, multum ex eorum robore, si præuios oppresissent, defluxurum credentes. Cumq́; summa cura ac flagrantissimo studio ad eos opprimendos contenderent, dæmonem horrendæ formæ superne verticibus imminentem videre. Quo monstro tanquam diuinitus dati ducis aduentu firmati, sumptis victoriæ auspicijs, ex improuiso hostium se castris immergunt, eósque imparatos confodiunt. Adolfus & Regnaldus in ipso castrorum aditu interfecti, neglectæ militaris prudentiæ pœnas sanguine persoluerunt. Quibus prima cæde prostratis, Guncellinus & Henricus medijs irruentium globis elapsi, correptis aquilis ad se fugientium sociorum reliquias contraxere, ac demum hostes prædæ incubantes audacter adorti, fugam victoria mutauere. Ita Saxones quanquam improuidi bellum tentassent, maiorem cladem gesserint an acceperint virtute dubium reliquere. Quo accepto Henricus suorum cædibus, vt par erat, permotus, exigendæ vindictæ studio ad obsidionem Deminæ vrbis quantacunque potuit celeritate contendit. Quam postquã vltro ab incolis obustam comperit, vt vniuersa ipsius monimenta subrueret, reliquias mœnium solo exæquari præcepit. Et quoniam in homines grassari non licuit, tanquam à rebus mutis supplicium exacturus vrbem Cozcouam simili incolarum trepidatione desertam, cremandam curauit. Walogostini quoque finitimarum vrbium quarum excidio terrebantur exemplum secuti, clandestino traiectu fluminis cum vxoribus ac liberis municipium deserunt, penates duntaxat rebus vacuos hostili sæuitiæ relicturi. Quorum vrbem rex nullo negocio interceptam, militibus ac stipendijs instruit, eámque Wethemanno piratæ curandam committit. Ornenses quoque plus ex aliarum vrbium fortuna timoris quàm ex suis mœnibus fiduciæ capientes, vt sibi vicinarum ciuitatum quarum formidinem sequebantur exemplo consulerent, vrbem ne ab hostibus coli posset, desertam incendunt, penates suos igni quàm hosti relinquere præoptantes. Tunc rex ponte qui medium amnem secare videbatur abrupto, sublatisq́; cæteris nauigationis obstaculis, ad Stolpam vicum processit, vbi & ducem postmodum obuium habuit. Igitur ne Walogostum eodem exemplo desertum quo captum post discessum suum hostibus redderetur, præsertim Danos si eo fruerentur, sempiternum Sclauiæ imperium habituros existimans, Absalonem, Burisium, Suenonémque tunc Arusij pontificatu insignem, eius municipes efficere statuit, quibus & filium Christophorum sociauit, quo plus à cæteris in auxilio suo fiduciæ reponeretur. Qui cum amicos & necessarios in muneris consortionem adsciscere iuberetur, Sialandensibus duntaxat Absaloni præsidij societatem spondentibus, reliquis ob imminentis periculi magnitudinẽ, nec animus ad resistendũ, nec comites suppetebant, quãquã tota classis & alimenta sua cum eis cõmunicare, & vicinas segetes publico officio in eorũ horrea cõportare decreuerat. Quippe fruges messore exercitu residuorum vsibus adigi iubebatur. Ita rex cõsilij cassus, cum neq; pugnãdi copia, neq; pactio vlla ab hostibus fieret, vafro ingenio excogitauit, qualiter eos ad alterutrum horum præstandũ impelleret. Siquidẽ Absalõ tacitis mandatis pręcepit, vt palos in amne defixos, cæteraq́; nauigationis impedimenta magna remigum cura sublegeret, veluti toti classi transitum paraturus. Ita demum fluuio obstaculis vacuefacto, cum progressam classem angustior alueus excepisset, complures à Sclauis vtriq; ripæ inequitantibus comminus sauciabantur. Quã hostilis audacię petulantiam Petrus Eliui filius animi virtute nõ sustinens, protinus cum remigibus naue

Dæmon horrẽdæ formæ conspectus.

desili-

desiliuit,hostesq; strenue propulsatos ripa cedere coëgit. Tandem comitum ignauia desertus,sociorum nauigationem fato suo incolumem præstitit. Itaq; rex non solum expertem metus progressum habuit, sed etiam Henricum cum toto exercitu consertis arctius nauigijs tanquam ponte traiecit. Quo agnito Sclaui reliquarum vrbium excidium formidantes, præcurrendi periculi studio pacis quam ante contempserant, Waldemaro obsides offerebāt,quos se Henrico nullo pacto daturos dicebant. At rex sine militiæ socio cum hostibus pacisci fraudulentum existimans,per Thorbernum Henrico quæ ab hostibus offerrentur, enunciat. Quo se conditionibus ab eo factis libenter vsurum asseuerante, pactum cum hostibus habuit, vt Walogosti dominio trifariam diuiso,pars vna Tetiszlauo,reliqua Kazimaro,tertia Nucleti filio Priszlauo vendicaretur, piratisq; prædam Danicā appetere solitis, Peni fluminis ostia clauderentur: Henrico quoq; munitionum quas apud Sclauiā obtinuisset, incolumis possessio permaneret. Post cuius discessum comites Kazimari exterorum societatem acrius perosi, sed viribus agere nō ausi, Rugianos assiduis furtis vexatos,ac per latrocinia ad paupertatem & inediam vsq; redactos,cōmuni vrbe excedere compulerunt. Piraticæ quoq; licentiā tribuere, modisq; compluribus ictum fœdus rupere. Postmodū Rugianis recepta per Henricum fiducia, palàm aduersum Danos inimicitias profitentibus, rex nō minorem in amico perfidiam, quàm in hostibus leuitatem expertus, Arkon prouinciā verna expeditione petitam,incendio populatus est. Inde ad portū,Por ab incolis vocitatum,cursum direxit. Siquidem ne cum vniuersis Rugianis manum acie consereret,separatim eos attentandos existimans, Absalonem nocturna nauigatione Ziudram præcedere iubet. Quem vt continuo subsequeretur,curiose discessionis eius tempus à vigilibus obseruari præcepit. Quibus somni delitias imperio præferentibus, Absalon absq; regio comitatu progressus,non solum Zyudram, sed etiā agros vicosq; ei confines,partim igni,partim ferro vastauit. Cuius equites duo cōtentione prius habita vter audacia præstaret, cum ad militarem operam edēdam fortitudinis æmulatione pari impetu raperentur, hostesq; cuidā forte stagno adactos cimbis fugam petere animaduerterent,plus eis persequendis quàm suis periculis dispiciendis intenti, ne alter alterum virtute forte præcurreret, ambo cum contemptu spiritus stimulatos calcaribus equos in profundum egerunt, armorū haud memores,quorum obruti pondere perierunt. Ita temeritatis vindex elemētum viris gloriæ quàm salutis studiosioribus in exitium suum ruentibus,fatum pariter ac tumulum ministrauit. Interea Absalon prouinciam rapinis pariter,incendijsq; permensus,cum ingentem prædam & opima spolia referendo naues repetere statuisset, magnam hostium manum subsequi conspicatus, vltra bina vada admodum transitu difficilia de industria cedere voluit,vt eos formidinis simulatione protractos, locorumq; tandem difficultatibus implicatos opprimeret. Quorum primum Sclaui libero itinere transgressi, circa reliquum redeundi diffidentia constiterunt. Eodem fere momenti spacio duo pedites Sialandenses ingentē prædæ fascem gestantes, errore locorum in ipsum penè Sclauorum exercitum inciderunt. Qui cum à duobus eorum equitibus appeterentur,quanquam tutò vadum transgredi poterant, ne recessum per ignauiam quærere viderentur, hostibus resistere quàm socios accedere maluerunt, deforme existimantes ab ijs quos numero æquarent, audacia superari. Itaque quo magis expeditos se redderent, presso vestigio,proiectoq; fasce,enses destringunt. Quorum constantiæ & virtuti fortuna debitam incolumitatem concessit. Siquidem equitum neutro procedere audente, resumpto fasce cœptum iter carpserunt. Cúmque rursum Sclaui binos equites ad eos opprimendos misissent,eorum incursum eadem animi presentia repulere. Quo facto tam hostium quàm ciuium in se admirationem vertere, magnumq; illis ruborem, his inter metum & lætitiam hæsitantibus peperere. A sex tandem equitibus attentati,inuariabili mentis habitu perstitere, tanquam hostium ignauiæ plenis fortitudinis animis insultantes. Nec defuit Absaloni prompta mens ad opem eorum virtuti fiduciæq; præstandam. Siquidem tot suorum equitum quot hostilium animaduerteret, eis pro supplemento transmisit. Sclaui

quoque ſuorum paucitatem certatim numeroſis militum præſidijs proſequeban tur. Itaque ſupplementis vtrinque tanquam ex pari creſcentibus, equitibusq; ve- luti ad militiæ ſpectaculum e diuerſo conuenientibus, Sialandenſes vlteriorẽ ho- ſtium petulantiam inſpectare non paſſi, vniuerſa acie eis occurrunt. Quorum fu gam vadis impedientibus longum inſequi nequeũtes, maiorem equorum quàm hominum ſtragem egerunt. Cumq; iter ad naues reflecterent, remigum ſuorum aciem armis pariter ac ſignis inſtructam obuiam habuerunt, quàm ad auxilia ſoci is ferenda fortuito nuntio monita virtus adduxerat. Hi profecto cum Abſalone victoriȩ gloriam communicauerunt, cui ſe ſponte virtutis ſocios obtulerunt. In- terea rex ſeris vigilum monitis excitatus, omiſſȩ nauigationis moram prȩpropera feſtinatione diſcuſſit. Qui cum viſis Sialandenſibus populandi gratia ad littus ap pellere voluiſſet, ab Abſalone nihil hoſtilis prædæ quod eius rapinis pateat ſuper- eſſe perdoctus, magnopere gratulatus eſt quod tam parua manus nihilo languidi- us quàm ſi ipſe adeſſet rem proprijs geſſiſſet auſpicijs. Hinc cum alios inſulæ fines armis ignique tentaſſet, domum conceſſit. Rurſum circa autumni principia claſ- ſe regreſſus, primam vaſtandis agris operam dedit, vt ſegete conſumpta, incolas muniendarum vrbium inſtrumento priuaret. Cum ad vrbem Arkon ſparſo mi- litiæ genere perueniſſet, oppidani fiducia virium portam (quam vrbs vnicam ha- bebat) egreſſi, ne virtutem ſuam intra mœnia cohiberent, obuiam proceſſerunt. Quos rex Danis ex conſulto cedentibus, longius mœnibus amouere conatus, poſtquam ſperato cautiores animaduertit, incurſatos vrbem repetere coëgit. Por ta tamen ne equi iaculis confoderentur abſtinuit. Tunc Sialandenſis eques Ni- colaus forma & virtute præcipuus, telo per portam iniecto quendam ex hoſtibus in aditu reſiſtentibus exanimem proſtrauit, innocuusq; reflexo protinus equo di ſceſſit. Cuius facinus Thorbernus inter præcipuos Sialandiæ equites numeran- dus, pari audacia ſed diſpari fortuna æmulatus, cum vnum ex hoſtibus directa in

Audaciæ pari diſpar ſæpiſſime fortuna reſpondere ſolet.

globum lancea vulneraſſet, reditúmque reflexis habenis tentaſſet, ita lapide ictus eſt, vt multus è capite cruor profunderetur. Quam ob rem longa corporis debi- litate contracta, ſeram incolumitatem ægre recuperauit. Buriſius quoque dum nobilitatis ſuæ ſplendorem conſpicuis virtutis operibus æquare nititur, ſimili au- daciæ genere portæ propugnatores adortus, tam aſperum ſaxi ictum capite exce- pit, vt penè equo exanimis delaberetur. Cui corporis viribus carenti, ſocio- rum interuentus ne ab hoſtibus opprimeretur auxilio fuit. Quo euenit vt Ru- giani haudquaquam ſibi tutò extra mœnia dimicaturi viderentur, intra quæ tam obſtinatam hoſtium præſentiam experiebantur. Inde ad prouinciam Aſmo- dam tota claſſe conceſſum. Abſalon cum & fortitudine & prima rei bellicæ pe- ritia vigeret, accedente exercitu primi agminis ducem, reuertente extremi co- mitem agere conſueuerat, ſempérque Danicæ iuuentutis promptiſſimos ſeu prædæ, ſeu gloriæ ſtudio ſodales habebat, rege duntaxat cum robuſtiore exer- citus parte graui & compoſito militiæ genere paulatim procedere ſolito. Itaque pugnandi copia nuſquam accepta, magnam regionis partem permenſus, tandem equeſtrem manum prædandi gratia ſpargi permiſit, paucosq; ſecum in comitatu reſiduos habuit. Illic forte nuncio de ſociorum concluſione ſuſcepto, quam ſine ſuccurſu poſſe effugere negabantur, eorũ ſaluti quoad milites reuocarentur adeſ- ſe non diſtulit, neq; ſibi comitum paucitatem quo minus concluſos peteret obſta re permiſit. Sed protinus primipilo ſigna attollere iuſſo, pleno fiduciæ ſpiritu lo- cum, in quo continebantur, acceſſit: eoq; feſtinationis ſigno peroſus prædã, equi- tes ad ſe contraxit. Quem tanta fiducia ceperat, vt plus remedij in celeritate quàm in ſocijs duceret. Cuius aduentum Sialandenſes qui intra difficilium loco- rum anguſtias arctabantur, experti imminentis auxilij fiducia, eos à quibus ob- ſidebantur incurſare cœperunt, ne periculum aliena virtute propulſare videren tur. Itaque Sclauis partim ſolido, partim aquoſo itinere delabentibus, Eſkyllus ani mi & generis nobiliſſimus eques militaribus armis prægrauis, vnum ex eis iner- mem per paluſtria loca citato curſu fugientem pedibus inſecutus, illius veſti- gijs limi mollitie ſubſidentibus, nec voraginum illuuie, nec armorum onere de-

preſ-

preſſus,facilem currendi euentum habuit. Quinetiam occupatum Barbarum capite ſpoliauit. Ac tunc demum ne plantis quidem cœno infectis,ſolidam humum repetijt. Quod factum religioſa admiratione prædignum, non pedum agilitate ſed diuino beneficio editum, potius cœleſti miraculo, quàm humanæ virtuti imputare debemus. Poſt hæc vicis per militum manum vndique deflagratis, etiam ad Gorum promontorium longinquæ excurſationis incendia proferuntur. Tunc ſe Rugiani contrahendi à Saxonibus auxilij ſpe fraudatos experti, quatuor obſidibus præbitis,apud Strelam inſulam pacem à rege pecunia quæſiuerunt. Itaque principibus graues periculorum motus, & difficilia rei Danicæ tempora attendentibus, filio Waldemari Kanuto regios honores decernere placuit, qui non ſolum paternæ maieſtatis futurus poſſeſſor, ſed etiam præſens dignitatis ſocius noſceretur, vt haberent proceres ad cuius nomen titulumque decurrerent, ſi quid de regis capite fortuna variaret. Quorum prudentia rex ac beneuolentia delectatus, probata ſententia regni maieſtatem cum ſanguine ſuo participare, non damnum honoris, ſed claritatis incrementum putauit, primatumq́; voces ad regium nomen filio deferendum concionando perduxit. Qua de re vniuerſi exercitus cõſenſu habito, Buriſius dũtaxat,ſiue tacita regni affectatione,ſiue rei nouitate permotus,nullam penè vocem ſuffragijs attulit. Qui cum ob hoc ſe regi ſuſpectũ eſſe ſentiret,taciturnitatem ſuam non odij ſed amoris indicem affirmabat, quod Daniæ regnum à pluribus amice participatũ eſſe memoriæ & crebra antiquitatis experimenta ſint,inter patrem & filium de rerum dominio bellum creuiſſe. Veruntamen ſe ſi regiꝫ voluntatis prꝫſcius fuiſſet,ſilentium non acturum. Tacuiſſe vero quod rem neq; ab ipſo,neq; ab amicis præcognitam habuiſſet. Ea ſilentij excuſatione iram regis in diſſimulationem conuertit. Idem peracta expeditione cũ cæteris Daniæ optimatibus apud Roskyldiam Kanuti miles ſolẽni more fieri iuſſus, alijs imperio obtẽperantibus id facere recuſauit, eaq; re magnam ſibi concupitæ dominationis ſuſpicionem conciuit. Verum hunc imperij conceptum quæſitis callide rationibus protegere perſtitit, præfatus ſe extante eo,cui primam militiæ fidem dederit,alius militem non futurum,nec adduci poſſe vt priſtinum obſequium recenti permutet, remq́; tam patriæ conſuetudini quàm honeſtati inimicam committat: quippe cum nemo Danorum diuiduo famulatus officio teneri ſoleat,ſoliſque Saxonibus hunc ſeruitiorum morem ſtipendiorum cupiditas faciat. Nam ſi inter duos vnius obſequium communicãtes bellum incideret,amborum miles alterutrum iuuando,fidem vtrique ſeruare non poſſet. Nec regi ad iram mitibus reſponſis placidóque vultu tegendam, æqua ſimulatio defuit. Quem cum Hallandiam petendo comitem haberet,tanquam inſidias ſibi nectentem tacitus notauit. Quas vt effugeret imperata ſe facturum ſpondebat,ſi potentiam eius rex beneficiorum incrementis extẽdere voluiſſet,& ſicut ipſe regnum quod eatenus electio variabat hæreditarium efficere geſtiret, ita quoq; neceſſariorum ſuorum liberis ſuppares dignitates,& minores potentias perpetua hæreditatis lege fruendas tribueret. Itaque præcipuam Iutiæ partem Abſalonis auxilio pactus, Kanuto ſupplex fore ſuſtinuit, haudquaquam tamen ſolidam regis amicitiam recuperauit. Ea enim regiæ iræ pertinacia erat, vt ſemel accenſa funditus extingui nõ poſſet. Vere appetẽte, Abſaloni, Chriſtophoro,& Magno particularis aduerſum Sclauos expeditionis ductus committitur. Nam orientales Dani duntaxat cum Fionienſibus claſſem confecerant: Scanienſium vero penes Chriſtophorum ſumma, penes Abſalonem arbitrium conſiſtebat. Quibus Tribuſanam adortis prouinciam, Chriſtophoro tanquam iuniori inter Abſalonis, Magníque copias medius militandi locus decernitur, vt regij ſanguinis latera fidis ſtipatoribus cingerẽtur. Tanta autem vicorum exuſtio fuit, vt idem adhucuſque cultu vacui, præteriti incẽdij magnitudinem præſentibus teſtentur indicijs. Abſalon cum repetendæ claſſis tẽpore extremos curaret,nunciato hoſtium ſuperuentu,quanquam tanta vis frigoris erat vt primi reuocari nõ poſſent,quadraginta ſolis equitibus ſtipatus, prius hoſtem quàm vadum,per quod erat rediturus,tentauit. Quibus fugatis, lento itinere ad amnem conceſſit. Quem ſtructo ponte tranſgreſſus,poſt tergum opus ab-

rumpere noluit,ne vlla timoris veſtigia relinquere videretur. Quum ad littus veniſſet,claſſem in alium portum appulſam comperit. Tanta autem hyberni frigoris ſæuitia extitit, vt nautæ equos pene frigore extinctos defoſſis humi ſpecubus conderent,nemoque ex toto exercitu reperiretur,qui pariter vtramque manum neceſſarijs vſibus aptare poſſet. Illic crebri angues ligonibus reperti,magis admirationi quàm metui viſentibus fuere. Nam algoris immenſitas, vires eorum ac ſpiritum hebetauerat. Scanienſes tunc proſperantibus ventis diſceſſionis licentiam adepti,mox iiſdem contrarijs nauigatione prohibiti,tandem toti claſſi fauente cœlo Sialandenſes ac Fionios repetendæ patriæ comites habuerunt. Poſt hæc rex Petrum & Selgretium Chriſtophoro pædagogos adſciſcit, qui adoleſcentiæ eius rudimenta ad honeſtatis mores exequendos plenis ſapientiæ documentis inſtruerent. Æſtate deinde expeditionem inſtaurat. Quippe Wallagoſtenſes dupliciter ictum fœdus corruperant. Nam & Rugianos mœnium ſocios per furta vrbe eiecerant, & piratis Peni fluminis oſtia patere permiſerant. Igitur dum Lentitios peteret, ab Henrico miſſæ literæ ſuperueniunt admonentes, vt rex inſidias propinqui perinde ac regnum affectantis caueret, indicantéſque Buriſyum cum Noruagienſibus opprimendi eius conſilium habuiſſe. Iiſdémque dum expeditio reuerteretur occurſum pollicitis,aut ipſum regem, aut regium nomen occupãdum duxiſſe. Cuius rei certiſſimum experimentum fore, ſi reuertentem à Sclauis expeditionem Noruagica claſſis exciperet. Eodem pene momento ſuſcepta Noruagienſium epiſtola, par proditionis indicium edidit. Quod cum rex paucis arbitris, ſuppreſſis indicium nominibus prodidiſſet, auxit rei ſuſpicionem fidémque literis addidit Tokonis, Wendilenſium pontificis conſentanea affirmatio,dicentis,Buriſij milites ab eo iurare coactos, quicquid ipſe auſpicaretur eſſe proſecuturos. Re tamen diſſimulanter habita,ad locum cui nomẽ Oſtrozno citata nauigatione profectus,profligatis prouinciæ rebus,vrbem Orthungam vniuerſa claſſe comitante repetijt. Illic Buriſio cum cæteris regni primatibus accerſito, quidnam de eius inſidijs acceperit aperit, eique proditionis crimen affigit. Quem ſe quicquam tale aduerſum eum excogitaſſe negantem, quoad nũtiorum experimenta ſumerentur, ſecum commorari præcepit: tunc demum ſi ſecus ac nuntiatum erat accideret,incolumem diſceſſurum. Ille contrà nihil abſurdius aiebat quàm vt capitis ſui indicium, incertis euentuum argumentis committeret. Qua voce ſe non ſolum regi, ſed etiam arbitris ſuſpectum effecit. Igitur ne remiges quidem ſuos reuiſere permiſſus, ad vrbem Latrenſem cum rege meare compellitur,vbi leni ſed firmæ cuſtodiæ traditur. Interea Erlingus & Ormo Buriſij frater cum nauali exercitu ſuperuenientes, Iutorum claſſem in amne Dyurſa repertam gubernatoribus vacuam facile debellant, ipſiúſque Buriſij intercepto nauigio, protinus ad vicum,qui Mercatorum portus nominatur,deproperant. Quos Abſalon cum Sialandenſibus occurrens, etiam littorum aſcenſu prohibuit. Qui cum compertum haberet Noruagienſes plurimum præſidij in arcubus ducere, prouocandi gratia cum quindecim peditibus in littus progreſſus, vltro ſe eorum ſagittis appetendum præbebat: profectò oſtendere cupiens,in quam paruo præcipuam eorum fiduciam poneret. Igitur Noruagienſes quo propius littus accederent cimbas conſcendunt,ob quarum trepidationem deſtinata certis ictibus ferire non poterant. Itaque tela partim in vndas innocua cadebant. Ita artis ſuæ effectu fraudati,noſtriſq; ludibrio habiti,ingenti cum rubore maiora nauigia repetunt. Poſtea cum Abſalone data acceptáque fide,ſociale colloquium habuere. A quo diutius illic acquieſcere iuſſi, non prius obtemperauerunt, quàm Abſalon fidem ſuam interpoſuiſſet, ſe nihil inſidiarum eis terra aut mari interim paraturũ. His finitis collocutores à ſe inuicem diſceſſere, die poſtero cum paribus armis,æquali comitum numero conuenturi. Cúmque Erlingus vno comitatior affuiſſet, Abſalon circunſpectis omnibus: miror te, inquit, Erlinge hominem ætate confectum ac toties grauia expertum,non adeo ſapientem quàm ſenem exiſtere. Nam cum tu ſcapha adueneris,nos equis inſideamus,téque nullo negocio (ſi libeat) opprimere poſſimus,cur condicto comitatior aduerſum caput tuum rumpendæ pacis

Frigus intentiſſimum.

cis occaſionem fortioribus præbuiſti? Niſi autem fides noſtra præſtaret, ſolutæ conditionis pœnas exitio perſoluiſſes. Tunc Erlingus inter metum & ruborem circumſpectis comitibus, cum veram Abſalonis aſſertionem animaduerteret, vnum ex his obiurgare cœpit, quod non rogatus comitandi rapuiſſet officiũ. Poſtquam diu excuſationis verba quæſierat, vt ſiticuloſum recrearet exercitum, paluſtris aquæ petendæ licentiam obſecrat. Cuius rei permiſſionem haud modici beneficij loco ducebat, ac protinus patriam repetere properabat, lętus quod ſibi incolumi Daniæ partibus excedere contigiſſet. Poſtquam regi inſidiarum fidẽ rerum experientia fecerat, Buriſium perinde ac maieſtatis reum inter vincula aſſeruari præcepit. Interea Erlingus extremum Sialandiæ compoſita claſſis applicatione complexus, dum à ſacris miſſæ quæ conſueto religionis cultu petiuerat remearet, Abſalonis equitibus clandeſtino itinere prorumpentibus, improuiſam palãtium ſociorum ſtragem accepit. Nec minori Hallandenſium virtute exceptus apud Nyzem amnem vna rate, eiúſque remigibus vniuerſis ſpoliatus, abſceſſit. Eodem anno deturbandæ piraticę gratia, Abſalon inſulam maritimam nouo caſtelli fundamento complexus, exigui munimenti beneficio ingens patriæ præſidium attulit. Nam & ſuſpectum prædonibus ſitum reddidit, & tutam vicini maris nauigationem incolis tribuit. Verum ne confeſtim Noruagienſis iniuriæ vindictam Danica virtus arriperet, Theutonicæ fidei lubricitas effecit. Quippe Henricus Bugiſzlaui Danorum metu ad ſe decurrentis obſequium pactus, initam cum rege ſocietatem, tanquam ineptum & ignobile vinculum diſijcere parui habuit. Quinetiam apud Krempinum fluuium in colloquium cum eo deſcendens, queſtus eſt quod militem ſuum Bugiſzlauum coram ſe non accuſatum bello laceſſat: quem ſi iniurioſum exiſtimet, prius accuſationibus quàm armis aggredi debeat: Contra rex, negare ſe vllius potentiæ reſpectu ceſſaturum, quo minus acceptas iniurias mutuis damnis rependere liberum habeat. Ita perſtante controuerſia, fœdus cum colloquio ſoluitur. Hoc loci memorabile Saxonici equitis dictum ſtrictim percurram. Qui cum forte ducis ac regis colloquijs intereſſet, eóſque expeditionis negocia languidioribus verbis proſequi animaduerteret: quædam, inquit, de hero meo Henrico præſentibus referre habeo: quæ ſi adeſſe eum ſcirem, tacere quàm eloqui mallem. Qui cum pupillus propinquorum iniuria patrimonio priuaretur, nemine ſibi patrocinium accomodare volente, quatuor ſoli ex amicis paternorum ipſius meritorum reſpectu permoti, quorum ego numero intereram, auerſantibus cæteris infantiam eius tutorio munere fouendam ſumpſerunt. Pro cuius ſalute & incrementis, tum votis, tum etiam officijs impenſius excubabant. Hunc tandem humani auxilij diffidentia altaribus offerentes, religioſa voti nuncupatione ſanxerunt, ſi paternos honores diuina clementia adipiſceretur, ſuſceptum beneficium quoad viueret pagani nominis odio penſaturum. Mox voti probator deus, ingenui principis Conradi patrocinium ei conciliauit. Cuius opera paternorũ bonorum hæres effectus, quanquam voti autores exhortationis officia non omitterẽt, à bello aduerſum Sclauos continuando, tum auaritia, tum etiã deſidia adductus abſtinuit, perceptã munificentiam ingrato æſtimãs animo. Tanta autẽ cura monitoris partes exequi voti nuncupationibus fuit, vt cũ vnus ex eis vltimæ ætatis ad inſpicienda ducis arcana inter arbitros admiſſus, ſedulum ſtertendi vſum haberet, excitatusq́; quid de re pſenti ſentiret, à confidentib. interrogari ſoleret, maiorẽ præteriti voti quàm inſtantis negocij memoriã retinẽs, ductandũ in Sclauos exercitũ reſponderet. O immẽſam conſtantiam, quæ ne in ipſo quidem ætatis occaſu promiſſi immemor eſſe potuit. Quis autem mentiscõpos hanc religioſi conſilij vocem, ſenilis animi deliramentũ fuiſſe crediderit? Vereor autem chariſſimum mihi virũ amicorum religione cõtempta, ex ſummo fortunæ faſtigio in humilem priuatorum ſortem extrema ruinæ deformitate caſurũ. Ego vero promiſſi dudũ belli militẽ agendo, ternas aduerſo corpore plagas accepi. Quibus ſi binas ſub eodem militiæ titulo ſociaſſem, ſupremi iudicij tempore diuina vulnera meis æquata audacibus oculis inſpectanda præſumerem. Quo dicto, & tẽporaneã Henrici ruinã, & ſempiternũ virtutis ſuæ præmiũ auguratus eſt.

Deo neceſſitatis tempore nũcupatum, rebus ad voluntatem fluentibus raro præſtatur.

Rex Scaniam ingressus, paruò post Saxonum irruptione falso nuntiata, Scanienses equestri militiæ adscriptos proprio ductu prosequitur, imperatáque Sialandensibus nauigatione Slaglosam aduectus, Absalonem è portu Hulyuimmensi accitum multa gerendorum consultatione sollicitat. Præterea se parum veri rumoris credulitate fatigatum significat, expeditionemq; falso nuntio contractam remittit. Habebat autem in clientela Absalon, Arnoldum Tylensem, qui siue ingenij acumine, siue coniecturarum sagacitate sępenumero futura ad sua vel amicorum negocia pertinentia, raro præsagio deprehendebat. Nec minus antiquitatis quàm diuinationis peritus, solerti historiarum narratione callebat. Qui cum Absaloni delectandi gratia supradictę expeditionis comes existeret, breui eum manũ cum piratis conserturum prædixerat: vehementer se mirari testatus, quo pacto certamini interfuturus non sit, præsertim cum inseparabiliter eum comitari decreuerit. Cumq; rege res gestas ex eo cognoscere cupiente, discessuro Absalone quiescere rogaretur, pertinacissime precibus obluctatus nõ prius rogatui cessit, quàm rex operam se daturum polliceretur vt eum post Absalonem prima luce dimitteret. Erant autem sex nauigia Absalonem comitantia, è quibus tria quo cõmodius ignis alimenta cõtraherent, in superiores maris anfractus concesserant, quæ postmodum æstus subito regressu destituta, cœno paludis affixerat, Absalõe totidem residuis exteriora sinus ostia complectẽte. Qui cum maritimo tempore vnà cum scriba suo religiosum psallendi ritũ perageret, tumultuatione eminus audita, quidnam hoc esset concentorem dispicere iubet. Quo nouem lõgas naues à se prospici referente, piratas esse non dubitans, stertentes adhuc remiges alta voce cõpellat. Quibus summo cum stupore exilientibus, nec veste sed armis corpora protegentibus, ocyssime hostes petendum hortatur: quorum iam tanta vicinitas sentiebatur, vt ab eis crebris silicibus contunderentur. Quinetiã anchorę vinculis rumpendæ moræ gratia discissis, remigium exerit. At Sclaui facile nostris metum iniicere rati, ac veluti ipsorum animos horridis vocibus hebetaturi, ingenti clamore edito obstrepere cœperunt. Quod postquam frustra se conatos animaduertere diffugiunt, eorumq; ratis vna cum vniuersis remigibus intercepta. Sed nec Vrcinæ syluæ latebra ad se decurrentibus subsidio fuit, agrestibus eam curiosius perlustrandam curantibus. Ea tempestate Esbernus vrbem Kalundã molitus, noui munimenti pręsidio portum hostili piratica liberum præstitit. Ipse quoq;, & Inguarus & Olauus, vltro Absaloni se infatigabili piratici muneris executione iunxerunt.

Status Danici regni miserrimus. Eo tempore res Danica circũquaq; difficillimis obfusa periculis, crebris finitimorum insidijs tentabatur, hinc Noruagiẽsibus, inde Sclauis, Saxonibusq; sibi perniciem machinantibus. Quo euenit vt nulli hostium audacter obuiandi fiduciam haberet, metuens ne dum vnum repelleret, ab altero premeretur. Ea patriæ necessitudine permotus, Guthscalcus qui & ipse Sclauis, tum ob linguæ eorum peritiam, tum ob paternæ amicitiæ fauorem, ac proprij conuictus assuetudinẽ, perfamiliaris habebatur. Absaloni tacitè artem à se repertam insinuat, qua eos repente ex amicis Saxonum hostes efficeret. Quippe se Sclauiam non legatiõis, sed beneuolentię simulatione petere velle significat, tanquam proprię charitatis ductu vtilia amicis consilia largiturum. Fore enim vt hostium credulitas callidis commentorum laqueis circumuenta, Danorum amicitiam abiecta Saxonũ donatione repeteret. Quod studium maximè sibi gentis illius moribus persuaderi dicebat, quę plerunq; temeritate niti, cunctaq; pronius quàm prudentius exequi soleat. Absalon interdum priuatũ acumen publicis viribus præstare ratus, laudata Guthscalci industria, cauẽdum monet ne quis eis ex parte Danorum falso polliceatur: incorruptam patrię fidem haberi cupiens, memorq; eam fortibus viris refertam, armis non mẽdacijs bella meditari debere. Ille primum Pomeranos aggressus, se priscę familiaritatis memoria ac totius populi Sclauici charitate permotum, retũdendæ eorum inertiæ causa aduenisse dicebat, quod perniciosa ab eis vtilium loco duci perspectum habeat. Siquidem animaduertere eos oportere quam noxię dominationis iugum receperint, quodq; ijs obsequio pareant qui ipsos patria tandẽ exuere cupiant. Quippe Saxones quantum ex ipsorum finibus occupauerint, protinus cul-

cultu atq; habitatione complecti,nec præda aut gloria contentos, proferendi imperij cupiditate victoriæ lucra continua possessione firmare: quã ob rem eos Nucletum vita,Prisclauum patria spoliasse: Razaburgam,Illogam,ac Suerynam in totius Sclauiæ ruinam vallo fossaq; cinxisse. Danos vero diuerso studio bella gerere,nec hostiũ fines, sed mutuæ pacis commercium affectare, propriũ tueri quàm alienum appetere cupidiores. Itaq; summopere eos elaborare debere vti Saxonicis præsidijs patriam vacuefaciant,omniq; Theutonum plebe regno egesta,amicitias cum Danis componant, quos Saxonũ hostes esse non ambigãt: ita demum eos sempiternæ libertatis beneficio patriam ornaturos. His monitis concitati Pomerani,loca à Saxonibus intra Sclauiam obtenta peruadunt.Illogam capiunt,reliquis eorum munitionibus defensorum virtute seruatis.Et ne ducis inopes viderẽtur,Danorum regis titulum profitentur. Ita Guthscalcus duarum gentium vires Daniæ imminentes odijs sequestrauit,patriamq; nostram vndiq; finitimorum armis obiectam,ab impendente periculo pio mendacij commento seruauit. Cuius facinoris fama Guthscalci reditum præcurrente,rex admiratione perfusus,postquam ex Absalone per quem res esset acta cognouit,impẽsius autorem laudauit. Igitur Henricus vt repudiatam regis amicitiam recuperaret, sine qua Sclauos arcere non posset,Henricum Razaburgensem, & antistitem Lubeccensem legatione onerat,filiam suam minorem, filio eius in matrimonium offerẽs. Nam maior natu quæ prius ei despõsa fuerat,morbo occiderat. Per eosdem confirmãdę oblationis gratia, apud Bremensem prouinciam tempestiuus ducis occursus promittitur. Quò rex legatorum adhortatione profectus,Guncellinum obuium habuit, qui sub impedimẽto aduersæ valetudinis ducis absentiam excusaret,eumq; apud Eydoram celeriter aduenturum promitteret. Eò cum ventum esset,& ducis promissa cõplentur,& militia aduersum Sclauos paribus votis condicitur. Sed eo Diminum petente,rex Walogostum profectus omissa vrbis oppugnatione, finitima rura armis percurrit. Osni quoq; oppidi post recentem vastitatem parum reædificati incendium iterat. Eodem vastationis genere diuersa regionis loca petuntur. At Sclaui quia viribus niti nequibant, vtrunq; hostem ære atq; obsidibus placant. Post hæc rex belli Noruagici meditationem ad id vsq; tempus rebus Sclauicis interpellatam,magna curarum parte liber ingreditur. Quam Veris principio copiosis patriæ viribus executus,per summam Wicarorum dignationem non modò liberos aditus,certe etiam lętos occursus habuit.Nec hostis sed ducis more sermone cum incolis habito,concionibus arma mutauit. Quorũ beneuolentia adeò delectatus vt hostium obliuisceretur, ociosaq; procedendi tarditate eximium Erlingo contrahendarũ virium tempus reliquit. Magnitudo exercitus eius, lætos Wicensium oculos in se cõuertit. Nauigatio quoq; eius gratis eorum luminibus aspecta,liberos impetrauit excursus.Enimuero complures in angustias per quas classi seriatim meãdum erat,multitudinis eius admiratione protracti,quo certius nauigiorum numerum deprehenderet,non nocendi sed spectandi auiditate edita loca complebant. Tunsbergenses quò cæteris regẽ impensius colerent,finibus suis exceptum honoratissimę processionis officio venerati sunt,religione seruitiũ cumulantes.Erlingi milites qui superiorem regis aduentum munimenti illic siti fiducia spreuerant,præsentem fugæ declinatione cauebant.Rex superato cliuo,collustratæ rupis cacumen miratus, inexpugnabile loci præsidium comprobabat,artis opus transcendẽte natura. Fertur interim Erlingum cuiusdam sinus angustias Danorum nauigationi opportunas,prohibendi transitus gratia crebris machinarum tormentis vallasse, plus locorum difficultati quàm proprijs viribus in excipiendo hoste confidentem. Quapropter rex tarditatis suæ dispendium execratus,vocatos amicos celeritatis exhortatione sollicitat,erubescendum moræ crimen operoso festinationis impẽdio redimẽdum affirmat, quod iam commeatibus quasi per ocium & inertiam absumptis,inaniter tempus triuisse videatur. Ea res diuerso maiorum iudicio excepta est, variaq; sententia duces cõsiliũ agitabant: alijs tormentorum magistros expositis in terram equitibus deturbandos,obiectasq; rates trãsitu submouendas hortantibus: alijs in tantas angustias ingenti classe temerè pro-

Benevolentiæ mirandus effectus.

currendum vetantibus. Quidam hostibus laxiore freto præteritis, regionem ar- mis occupandam censebant. Protinus enim Erlingum aut pugnandi, aut fugien- di necessitate perstrictum, quęsita locorum pręsidia relicturum. Alij vero absentis periculi præsentem metum ridentes, non antè deliberatione agendum docebãt, quàm res se propius inspectandam dedisset. Hi celeri processu vtendum hortan- tes otiosæ nauigationis moras amputari iubebant. Ita cunctorum sententia variã- te, Nicolaus quidã cognomẽto Bos natu quàm virtute nobilior, mirari se inquit, cur iuris ratione vtentibus, inclytoq; solo natis, amœnissimę patrię gremio relicto tot inculta locorum spacia pererrare liberet: præsertim quibus nihil præter aspe- ra saxa, atq; inuias rupes occurreret. Eò siquidem demẽtiæ ventum esse, vt vltimę ærumnæ summarum voluptatum loco ducantur. Nam si regem Noruagia potiri contingat fore vt plus laboris ex vtroq; regno, quam voluptatis ex altero sit perce pturus. Præterea cum iam labentium alimentorum necessitas vrgeat, si longius na uigatio proferatur haudquaquam commeatus reditui suffecturos. Hæc ab eo timi dius quàm prudentius dicta, silentio probari videbantur. Quod dictum Absalon diuersa à cæteris æstimatione commensus, dimissis amicis solitarium regem acri- us obiurgare cœpit, quod Nicolai sententiam summa reprehensione dignam taci turnitate probauerit, eamq; plenis contumelię responsis prædamnare passus non sit. Quæ enim ab eo per ludibrium dicta videbantur, acerrima factionis incitamẽ ta fuisse. Cuius si comitatum nullo in momento posuisset, cunctaq; eo desertore quàm comite melius exequenda dixisset, cæteros vnius rubore permotos, similis opprobrij metu silentium acturos. Nunc vero cum aut consenserit, aut consenti- re visus fuerit, neq; palàm eum timiditatis exprobratione confuderit, breui com plures licentiori impunitatis exẽplo protractos, similibus monitis succlamaturos. Nec secus ac prædixerat accidit. Nam cum principes omni studio redeũdi cupi- ditatẽ processui præferrent, eamq; manifestis votis prosequi non auderent, plebẽ clandestinis incitamentis instinctam seditiosis armauere cõsilijs. Ex qua quidam petulantioris audaciæ, explorata Absalonis audacia cuius in protrahenda expedi tione pertinaciam causabãtur, nauẽ eius silicibus petiuere. Sed à remigibus mox excepti, quanquam numero præstarent, terga vertere. Quorum dementiam rex debita animaduersione persecutus non est, abunde eos hoc fugæ dedecore puni- tos existimans. Inde ad sinum Porturiam egregia Siuardi victoria inclytum, vbi scilicet innumeram classem tribus ab eo nauigijs subactam ferunt, velificatũ est. Illic è Iutensibus aliqui iniquissima gubernatorum exhortatione prouecti, conci- one facta, remissionem expeditionis violenta succlamatione poscebant. Ad quos comprehendendos milites sub ignoto cultu missi, aliquandiu in eorum concilio obscurata sui notitia consederunt. Tandem à circunstantibus agniti, veste quã la- tendi gratia sumpsere discussa, correptos seditionis autores obtorta gula secũ tra- xere. Qui cum ad naues abducti fuissent, graues regi pœnas vapulando dedere. Qui quo punitiores forent vicissim in vndas demittebantur, ijsdemq; extracti, re- nouatis verberibus mulctabantur. Post hæc eo loci processum vbi solstitij æstiua lis tempore inusitatę claritatis noctes sensere, dieiq; tam similes, vt minimum tem porum discrimen videretur. Ad quarum lumen, solis beneficio procuratum, leui contemplatione exiles literæ legi poterant. Illic Iutensiũ magnates, quos aut me- tus, aut impatientia stimulabat regem apertis repetendæ patriæ monitis aggressi, inopem alimentorum expeditionem dimitti iubebãt. Anno postero si animus in sentẽtia mansisset, non per prolixos Wicensiũ partium anfractus, sed e Wendilæ fi nibus directę nauigationis compendio reuersuram. Quorum voces etiam queru lum inediæ vulgus adiuuit, adeò vt nemo ex plebe esset, qui non rerum inopię ci- tato reditu subueniendum clamaret. Ita rex obstrepẽte multitudinis imperio pro- posito cedere compulsus, soluendæ expeditionis sententiam protulit. Et ne hostẽ omnis incommodi expertem relinqueret, præstantissimis totius Noruagiæ naui- gijs secum abductis, peregrina patriam classe ditauit. Ita quorundam Iutorum im patientia maxima victoriæ spes subruta est: quia si debita cœpto perseuerantia nõ deesset, res Noruagica sub Danis mansisset. Noruagiensis nobilitas quæ venienti

Noctes claræ in solstitio æstiuali.

regi

regi comes extiterat, linquendæ patrię pudore reuertentem prosequi supersedit. Interea dum hæc geruntur, Rugianorum ex regis longius agentis occupatione fidentium defectio incidit. Qui cum finita hyeme expeditionem aduersum se destinari cognoscerent, quendam conspectioris ingenij ac facundiæ politioris subornant, qui regis propositum exquisita adulationis arte subuerteret. Quod cum minime efficere quiuisset, reditu suo hostium aduētum præcurrere noluit, ne aut ciuibus bellum dissuadendo suspectus, aut concitando perniciosus existeret. Igitur Absalonem vti se comitem pateretur orauit, quoad eius consilium à ciuibus posceretur, quod stolidæ mentis hominibus plus requisita quàm oblata consilia placere soleāt. Rex varias Rugiæ partes adortus, cum vbiq; prædæ, nusquam vero pugnæ materiam reperisset, fundendi sanguinis auiditate perductus, vrbem Arkon obsidione tentauit. Hæc in excelso promontorij cuiusdam vertice collocata, ab ortu, meridie, & aquilone non manu factis sed naturalibus præsidijs munitur, præcipitijs mœnium speciem pręferentibus, quorum cacumen excussæ tormēto sagittæ iactus æquare non possit. Ab ijsdem quoq; plagis circunfluo mari sepitur, ab occasu vero vallo quinquaginta cubitis alto concluditur. Cuius inferior medietas terrea erat, superior ligna glebis intersita continebat. Septentrionale eius latus fonte irriguo scatet, ad quē muniti callis beneficio oppidanis iter patebat. Huius quondā Ericus vsu violentius intercluso, non leuius siti quàm armis obsessos premebat. Medium vrbis planicies habebat, in qua delubrum materia ligneum opere elegantissimum visebatur, non solum munificentia cultus, sed etiam simulacri in eo collocati numine reuerendum. Exterior ædis ambitus accurato cælamine renitebat, rudi atq; impolito picturæ artificio varias rerum formas complectens. Vnicum in eo ostium intraturis patebat. Ipsum vero fanū duplex septorum ordo claudebat. E quibus exterior parietibus cōtextus, puniceo culmine tegebatur. Interior vero quatuor subnixus postibus, parietum loco pensilibus aulæis nitebat, nec quicquam cum exteriore præter tectum & pauca laquearia cōmunicabat. Ingens in æde simulacrum omnē humani corporis habitum granditate transcendens, quatuor capitibus, totidemq; ceruicibus mirandum perstabat, è quib. duo pectus, totidemq; tergum respicere videbantur. Cæterum tam ante q̃ retrò collocatorum vnum dextrorsum, alterum læuorsum contemplationem dirigere videbatur. Corrasę barbæ, crines attonsi figurabantur, vt artificis industriam Rugianorum ritum in cultu capitum æmulatam putares. In dextra cornu vario metalli genere excultum gestabat, quod sacerdos sacrorū eius peritus, annuatim mero perfundere consueuerat, ex ipso liquoris habitu sequentis anni copias prospecturus. Læua arcum reflexo in latus brachio figurabat. Tunica ad tibias prominens fingebatur, quæ ex diuersa ligni materia creatæ, tā arcano nexu genibus iungebantur, vt cōpaginis locus non nisi curiosiori contemplatione deprehendi potuerit. Pedes humo contigui cernebantur, eorum basi intra solum latente. Haud procul frenum ac sella simulacri, compluraq; diuinitatis insignia visebātur. Quorum admirationem conspicuæ granditatis ensis augebat, cuius vaginam ac capulum præter excellentem cælaturæ decorem, exterior argēti species cōmendabat. Solennis eidem cultus hoc ordine pendebatur. Semel quotannis post lectas fruges promiscua totius insulæ frequentia ante ædem simulacri litatis pecudum hostijs, solenne epulum religionis nomine celebrabat. Huius sacerdos præter communem patriæ ritum barbæ comæq; prolixitate spectandus, pridie quàm rem diuinam facere debuisset sacellum (quod ei soli intrandi fas erat) adhibito scoparum vsu diligētissime purgare solebat, obseruato ne intra ædem halitū funderet. Quoties capessendo vel emittendo opus habebat, toties ad ianuam procurrebat, ne videlicet dei præsentia mortalis spiritus contagio pollueretur. Postero die populo præ foribus excubante detractum simulacro poculum curiosius speculatus, si quid ex inditi liquoris mensura subtractum fuisset, ad sequentis anni inopiam pertinere putabat. Quo annotato, præsentes fruges in posterum tempus asseruari iubebat. Si nihil ex consuetæ fœcunditatis habitu diminutum vidisset, ventura agrorum vbertatis tempora prædicabat. Iuxta quod auspicium, instantis anni co

Simulacrum Rugianorum Iani simile.

pijs nunc parcius, nunc profusius vtendum monebat. Veteri deinde mero ad pedes simulacri libamenti nomine defuso, vacuefactum poculũ recenti imbuit: simulatoq; propinandi officio statuam veneratus, tum sibi, tum patriæ bona, ciuibusq; opum ac victoriarum incrementa solennium verborum nuncupatione poscebat. Qua finita, admotum ori poculum nimia bibendi celeritate continuo haustu siccauit, repletumq; mero simulacri dexteræ restituit. Placenta quoq; mulso confecta rotundę formę, granditatis vero tantæ vt penè hominis staturam æquaret, sacrificio admouebatur. Quam sacerdos sibi ac populo mediam interponens, an à Rugianis cerneretur percontari solebat. Quibus illam à se videri respondentibus, ne post annum ab hisdem cerni posset, optabat. Quo precationis more non suum aut populi fatum, sed futura messis incrementa poscebat. Consequẽter sub simulacri nomine præsentem turbam consalutabat, eamq; diutius ad huius numinis venerationem sedulo sacrificij ritu peragendam hortatus, certissimum cultus præmium, terra mariq; victoriam promittebat. His ita peractis reliquum diei plenis luxuriæ epulis exigentes, ipsas conuiuij dapes in vsum conuiuij, & gulæ nutrimenta vertere, consecratas numini victimas intemperantiæ suæ seruire cogẽtes. In quo epulo sobrietatem violare pium æstimatũ est, seruare nefas habitum. Nummus ab vnoquoq; mare vel fœmina annuatim in huius simalacri cultum doni nomine pẽdebatur. Eidem quoq; spoliorum ac prædarum pars tertia deputabatur, perinde atque eius præsidio parta obtentaq; fuissent. Hoc quoq; numen trecentos equos descriptos, totidemq; satellites in eis militantes habebat: quorũ omne lucrum seu armis, seu freto quæsitum, sacerdotis custodiæ subdebatur. Qui ex earum rerum manubijs diuersi generis insignia ac varia templorum ornamenta cõflabat, eaq; obseratis arcarum claustris mandabat: in quibus præter abundantem pecuniam, multa purpura vetustate exesa cõgesta fuerat. Illic quoq; publicorum munerum ac priuatorum ingens copia visebatur, studiosis beneficia poscentium votis collata. Hanc itaq; statuam totius Sclauiæ pensionibus cultã, finitimi quoq; reges non absque sacrilegij respectu donis prosequebantur. Quam inter cæteros etiam rex Danorum Sueno propitiandi gratia, exquisiti cultus poculo veneratus est, alienigenæ religionis studium domesticæ præferendo: cuius postmodum sacrilegij infœlici nece pœnas persoluit. Alia quoq; fana compluribus in locis hoc

Sordida Satanicaq; religio, cur pura diuinaq; præsumatur esse.

numen habebat, quæ per supparis dignitatis, ac minoris potentiæ flamines regebantur. Præterea peculiarem albi coloris equum titulo possidebat, cuius iubę aut caudæ pilos conuellere nefarium ducebatur. Hunc soli sacerdoti pascendi, insidendiq; ius erat, ne diuini animalis vsus quo frequentior hoc vilior haberetur. In hoc equo opinione Rugiæ Suantouitus (id simulacro vocabulum erat) aduersum sacrorum suorum hostes bella gerere credebatur. Cuius rei præcipuum argumẽtum extabat, quod is nocturno tempore stabulo insistens, adeo plerunque mane sudore ac luto respersus videbatur, tanquam ab exercitatione veniendo magnorum itinerum spacia percurrisset. Auspicia quoq; per eundem equum huiusmodi sumebãtur. Cum bellum aduersum aliquã prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorũ opera disponi solebat: in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ, conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ductandæ expeditionis tempore solenni precatione præmissa, à sacerdote è vestibulo cum loramẽtis productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerendi belli omen accipiebatur. Sin læuũ vel semel dextro prætulisset, petẽdæ prouinciæ propositũ mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continue potioris incessus vestigia cernerentur. Ad varia quoq; negotia profecturi, ex primo animalis occursu, votorum auspicia capiebãt. Quæ si læta fuissent, cœptum alacres iter carpebant: sin tristia, reflexo cursu propria repetebant. Nec sortium eis vsus ignotus extitit. Siquidem tribus ligni particulis parte altera albis, altera nigris, in gremium sortium loco coniectis, candidis prospera, furuis aduersa signabant. Sed ne fœminæ quidem ab hoc scientiæ genere immunes fuere. Quippe foco assidẽtes, absq; supputatione fortuitas in cinere lineas de-

scri

describebant. Quas si pares numerassent, prosperæ rei præscias arbitrabantur: si impares, sinistri prænuntias autumabant. Huius igitur vrbis non magis rex muni měta quàm ritus euertere cupiens, vniuersæ Rugiæ profanos cultus eius excidio deleri posse arbitrabatur. Neq; enim dubium habebat, quin extante simulacro facilius gentis mœnia quàm sacrilegia domarentur. Itaq; quò ocyus expugnationē perageret, ingentem lignorum materiam faciēdis machinis opportunā, magna cum totius exercitus fatigatione propinquis è syluis petendam curauit. Quibus dum artifices coaptandis intenderent, frustra his rebus operā dare asseuerabat, sperato citius vrbem capturos. Interrogatus quonam id augurio deprehensum haberet, ex hoc potissimū augurari se dixit, quod Rugiani quondam à Karolo Cæsare expugnati, sanctumq; Vitum Coruegiensem religiosa nece insignem, tributis colere iussi: defuncto victore, libertatem reposcere cupientes, seruitutē superstitione mutarunt, instituto domi simulacro quod sancti Viti vocabulo censuerunt. Ad cuius cultum contemptis Coruegiensibus, pensionis summā transferre cœperunt, affirmantes domestico Vito contentos, externo obsequi non oportere. Quam ob rem Vitum veniēte sui sollennis tempore eorum mœnia turpaturum, à quibus tam similem monstro figurā acceperit. Merito nanq; eum ab his iniuriarum pœnas exigere debere, qui venerabilem eius memoriā sacrilego cultu complexi fuerunt. Hoc se non ex somniorum aut rerum accidentiū coniectu ris, sed sola præsagientis animi sagacitate colligere testabatur. Admirabilior cunctis quā credibilior prædictio extitit. Et quoniā insula Archonensis quæ Withora dicitur, à Rugiæ cōplexu paruula freti interriuatione, quæ vix fluminis magnitudinem æquare videatur abrumpitur, ne eò loci vlla Archonensibus auxilia porrigerentur, missis qui transitum obseruarent, hostemq; traiectu prohiberent: cætera manu vrbis obsidionem arripuit, ac primū operam tormentis vallo applicandis exhibuit. Absalon inter manipulos castrorū loca distribuere iussus, designādi officium mensurato inter maria spatio exequebatur. Interea oppidani portā vrbis quo minor eam attentandi facultas pateret, ingenti glebarum aceruo perstruxerant, aditumq; coacta cespitum compage claudētes, tantum ex eo opere fiduciæ contrahebant, vt turrim quę supra portā sita fuerat, signis tantū aquilisq; protegerent. Inter quas erat Stanitia magnitudine ac colore insignis, cui tantum venerationis à populo Rugiano tributū est, quantum omniū penè deorū maiestas obtinuit. Eam enim præ se ferentes, in humana diuinaq; grassandi potestatem habebant, nec quicquā eis quod libitū foret illicitum habebatur. Populari vrbes, aras demoliri, fas ac nefas in æquo ponere, cūctosq; Rugiæ penates aut ruinis aut incēdijs euertere potuisset: tantumq; superstitioni indultū est, vt exigui panni autoritas regiæ potestatis vires transcenderet. Plectentes signo perinde ac diuino gestamini honorē habebant, officijs damna, iniurias obsequijs rependentes. Interea varijs inchoandæ obsidionis operibus insistente exercitu, alijsq; stabula, alijs tentoria ad necessarios vsus militari procuratione versantib. rege vero diurni caloris intēperantiā ocio atq; vmbraculis leniente, Danorū fortè pueri plenis petulantię excursibus ad vallum perducti, contortos funda lapillos in propugnacula iacere cœperunt. Quorū ingenio delectati magis Archonenses quàm territi, similes lusui nisus armis excipere erubescēbat, ob idq; eos spectare quàm repellere maluerunt. Adolescentibus subinde puerorū cœptū in consimili prouocationis genere æmulantibus, spectādi voluptate deposita ægre pugnā capessunt. Iuuenes quoq; nostri relictis variæ occupationis officijs, ad auxilia socijs ferenda concurrunt, equitibus ista puerilīū exercitiorū loco ducētibus. Ita res paruulis ac penè despicabilibus initijs cœpta, grandē haud leui in momento ponēdi certaminis progressum accepit, paulatimq; puerilis ludi incitamentū ad serium virilis pugnę modū prorepsit. Fortè autem egesta portæ humus, in antri siue crepidinis formā subsidēte, glebarū mole cōcesserat, vastusq; inter turrim & cespites hiatus patebat. Quē cum egregij animi ignotus iuuenis, gerendarū rerum proposito opportunū animaduerteret, attingendi eius opem à socijs implorauit, quo si ipsorum auxilio præcessisset, expugnationē illico subsecuturā, seq; victorię gradū facturū spondebat.

Mirabilis rerum futurarū præsagiendi ratio.

Stuarita.

Quibus quonam modo iuuari posset percōtantibus, telorum cuspides quis tanq̄
scalis euaderet, medijs cespitū locis immergi præcepit: eoq; negocio subuectus,
postquam animaduertit ita se vndiq; eius antri præsidio vallatū vt ab hostibus læ
di non posset, extruendi ignis gratia stramentū poposcit. Interrogatus an accen-
dendi eius materiam haberet, ferrum sibi ac silices suppetere respondit, p̄monito
vt æstuāte incendio ab hisdē descēsurus exciperetur. Igitur foci nutrimēta circū-
spicientibus, fors materiā obtulit. Fortè enim quidam ad necessarios vsus onustū
stipula currum agebat: qua direpta alius alij fasciculos iacientes, eosq; cuspidibus
affixos iuueni porrigentes, breui patulū repleuere cauum, turris desertione tutos
aditus dante. Nam oppidanos partim rei ignorantia, partim turris inanitas fefel-
lit, cuius etiā prominēs latitudo oppugnatoribus ab vtroq; latere p̄sidio fuit. Quæ
cum repentino igne correpta conflagrare cœpisset, incendij autor facto victoriæ
gradu, excipientib. socijs solo illabitur. Cōspecto fumo oppidani improuiso peri
culo attoniti, igni prius an hosti resisterent, ambigebant. Tandē collectis animis
summa vi incendio occurrūt, omissoq; hoste bellū cum flammis gerere cœperūt,

Incendiū quò magis extinguendi sui gratia lacte fuit aspersum, eo vehemētiores flammas concepit.

nostris extinctionē p̄hibere conātibus, vt ex pari his reprimēdi incendij, illis pro
tegēdi cupido incessisse videretur. Tandē aqua defecti flāmas lacte sparsere, quæ
tanto vehementius incendiū concepere, quanto hoc liquoris genere sæpius per-
fundebātur. Ea res plurimū incrementi incēdio adiecit. Orto deinde clamore rex
spectandi gratia extra castra progressus, simulq; euentus admiratione concussus,
cum dubiū haberet an ignis vllū expugnatiōi momentū adijceret, quid factu op⁹
potissimū foret, ex Absalone p̄quirere instititit. Ille regē ne se puerilib. cœptis insc
reret, aut quicq̄ inexplorato negotio repente aggrederetur hortatus, magnopere
rogare cœpit, vt sibi primū an ignis potiendæ vrbis efficax esset, speculari permit
teret. Nec rem perscrutari cūctatus, clypeo dūtaxat ac galea tectus portā accessit,
iuuenesq; eam oppugnare conātes, hortari ad cōfouendū incendiū cœpit. Quod
accensis vndiq; nutrimentis euectū, postiumq; ac columnarū roboribus alitum,
ligneum turris pauimentū absumpsit: ac deinde summa corripiens, singulare si-
mulacri signū, aliaq; domesticę religionis insignia cineri ęquauit. Quod postquā
rex nuntiāte Absalōe accepit, eiusdē monitu vrbē corona cingi præcepit, ac pro-
tinus sella extra castra posita pugnæ spectator cōsedit. Tunc quidā Danicę militię
fortissimus adolescēs, dum ad propugnacula ante alios eximia capessendæ laudis
auiditate euadere niteretur, letaleq; ictū corpore excepisset, ita collabēdo se ges-
sit, vt non fato oppressus ruere, sed de industria saltū edere videretur. Qua virtu-
te pulchrius dimicauerit an occiderit, incertum reliquit. Pomerani quoque sub
Kazimaro & Bugiszlauo ducibus, spectante rege dimicare egregiū rati, audacissi
ma vrbis oppugnatione singulare virtutis specimen ediderunt. Quorū excellens
opera grata admiratione regis oculos permulsit. Ex oppidanis complures ancipi-
ti periculo circunuenti, partim incendio, partim hostilium telorum impulsu pro-
strati cadebāt, incertumq; erat plus ignem an hostem metui oporteret. Quidam
vero salute postposita adeò obstinatā ac perseuerantē vrbis defensionem egerūt,
vt simul deflagrati aggeris excidio obruerentur, seq; super mœniū suorum rogum
proiectos, communibus flammis cremandos præberent. Tanta siquidē patrij mu
nimenti charitate tenebantur, vt eius ruinarū socij quàm superstites existere prę-
optarent. Ita desperatis oppidanorum rebus, excidioq; & morti propinquātibus,
quidam è propugnaculis excelsa voce clamitans, Absalonis alloquiū postulabat.
Quem Absalon in tranquillissimam vrbis partem, quæ scilicet à cæde plurimum
strepituq; distaret secedere iussum, quidnā afferret interrogat. Ille vocis affectū
manu ac gestibus prosecutus, bellica nostrorum opera relaxari poscebat, quoad
oppidanis deditionem arripere liceat. Negat Absalon vllā oppugnatiōis remissi-
onem fore, ni & ipsi pariter à prohibendo incendio operam retraxissent. Quā cō-
ditionem Barbaro comprobante, acceptas preces illico regi porrexit, eoque pro-
tinus hac de re euocatos pugna principes consulente, Barbari votis annuendum
subiūxit, dicēdo oppidanis grassantis incēdij impetū hoc difficilius, quo tardius
sopituros. Quod si reprimere destitissent, etiā remoto hoste victoriā igni daturos.

Nostros

Nostros vero tametsi ocio indulgerent, id propugnantiū flammarum viribus obtenturos,quod ne proprijs quidē assequi valuissent. Quod quanquā ad horam armis abstineant ociosos existimandos non esse,pſertim alieno ministerio sine vllo sui discrimine præliantes. Probato cōsilio rex oppidanos in fidē hac lege recepit, vt simulacro cum omni sacra pecunia tradito, captiuos Christianos ergastulo liberatos absq; redemptione dimitterent,omniaq; verę religionis momenta Danico ritu celebranda susciperent. Quinetiā vt agros ac latifundia deorū in sacerdotiorum vsus conuerterent, seq; quoties res posceret, Danicæ expeditiōis comites exhiberent,nec vnquā accersiti,regis militiam prosequi supersederent. Præterea annuatim ex singulis boum iugis quadragenos argenteos tributi nomine penderent,totidēq; obsides in earū conditionū firmamentū præstarēt. Quo audito, populus repentinis seditionis facibus inflāmatus,hostilisq; prædæ ac sanguinis cupidus, magnopere queri cœpit, quod propinquæ victoriæ præmijs spoliatus, nihil ex tanta fatigatione præter ictus & vulnera retulisset,quodq; sibi de penè victo hoste tot iniuriarū vltionem ꝓprio arbitrio exigere non licuerit,præfatus illorum saluti iam cōsuli, de quibus tot spoliorū,tot domesticarū cladium minimo negocio speciosissima vindicta accipi potuisset. Præterea deserturū se regem,quod vrbem capi passus non sit,exiguamq; pecuniā ingēti victoriæ prætulerit,minitatus est. Talibus rex obtrectationis sibilis vexatus,quo longius strepitu abesset, principes extra castra perductos, deditionē vrbis an direptionem probent perquirit. A quibus Absalon quidnā ea de re sentiret disserere iussus: munitionē quidem capi,sed non sine diuturno obsidionis impendio posse,asseuerabat. Quanquam enim studia sua sinistra vulgi interpretatione exciperentur, malle se tamē apud malignos eorum æstimatores ob salutares monitus displicere, q̃ sociorum salutē tāta rerum vtilitate subuertere. Nam etsi ignis potius cœlesti miraculo quàm vlla mortalium opera accensus,superiores aggeris partes quæ lignis humoq; constabant,propemodum in cineres redegisset,inferiorum tamē solidiorem compagem incendio non cessurā,quæ altitudine sua haud facile hostium incursui pateat. Ad hæc oppidanos cuncta penè incendij loca luteis refecisse figmentis, eosq; partim flammarum viribus arceri,partim præsidio muniri,quarū asperitas nostris nō minus oppugnationis,quàm illis defensionis impedimentū ingerere videatur. Præterea si incolumitas Arkonensibus negaretur,fore vt cæteræ Rugianorū vrbes necessitate in virtutē conuersa,hoc acrius quo desperatius rebellarent. Quos si in fidem recipi cōperissent,facile eodem exemplo salutis consilia circunspicerēt. Cum ergo multarum vrbiū expugnationē sola expeditione concludere,quàm vnius obsidioni pertinacius inhærere præstantius ducatur,deditionis oblata respui non oportere. Sin cæteris secus videatur inuiolatos obsides mitti debere, ne parū syncera fide cum eis actū existimari posset,aut gentis nostræ promissioni præter solitum vlla lubricitatis labes accederet. Hanc sententiā maximus pōtifex Eskillus cōsentaneis suffragijs fraudare passus non est,dicēdo plebem patribus, non plebi patres obtēperare debere,neq; par esse maiores minorū arbitrio cedere. Quî autem optabiliorē victoriā acquiri posse,quàm alienæ religionis populū non solum tributis,verumetiā Christianis sacris subiectū efficere? Sed etiā potius Arkonensium opera aduersum reliquos hostes vtendū,quàm cædibus inhiandum monebat:quippe subiugare hostem quàm necare tanto præstantius esse,quantū pietas à seueritate distare cognoscitur:insuper aliquanto satius fore,compluriū munitionū præsidia pariter occupare,quàm vnius obsidionē omniū expugnationi præponere. Ea monitorū ratione permotos principes, tam suæ quàm Absalonis sentētiæ assensores effecit. Rex quoq; eodem consilij vigore firmatus,infestas populi voces clausis patiētia auribus respuit. Quibus ad curāda corpora dimissis, Absalon suscipiendorū obsidum mandatū amplexus,partim liberorum pignora recipiebat,partim parētes in crastinū vsq; pro liberis admittebat. Eodē proximæ noctis hora cōcubia quietem capiēte,ingens Barbari clamor insonuit, Guthskalki quo Absalon apud Sclauos interprete vtebatur copiā flagitātis. Qui hac voce excitus,quidnā Barbarus afferret mutuo clamore perquirit. Ille postulato Absalo-

nis aditu,propius accedere permiſſus,eumq́; extra tentoriũ ad ſe progreſſum per interpretẽ alloquutus,impẽſius orare cœpit,permitteret ſibi Karẽtinis Arkonẽ-ſium fortunæ nuntiũ afferre,hortariq́; vt ſimilibus pactis exitiũ præcurrẽtes,ſu-am atq; vrbis incolumitatẽ paciſci non differant, præfatus ſe voluntatis eorũ in-diciũ poſtridie relaturum. Præterea ſe patre Littogo Karentiæ natũ, Granzamq́; dici aſſeuerabat,præſentis vrbis non ciuem,ſed aduenam eſſe,nec in eam ſponte profectũ,ſed cum alijs inter ſupplementa tranſmiſſum. Quod ne fraudulenter aſſerere putaretur,debilitatũ vulnere lacertum oſtendit,ſine cuius vſu ciuibus o-pem ferre nõ poſſet. Abſalon in homine tam grauiter affecto parũ momenti ho-ſtiũ viribus accedere iudicans,paruiq́; ducens pugnæ an deditionis hortator exi-ſteret,petitionẽ eius ad regis arbitriũ relegauit: ac protinus Waldemarũ è ſom-no excitatũ conſuluit. A quo rem arbitrio ſuo tractare iuſſus,expectanti Barbaro, omnia à rege præter tridui inducias cõceſſa reſpondit,ſollicite prouidẽs ne hoſti-bus longũ muniendæ vrbis tempus daretur. Ceterũ inſequentis diei ſpacium ne omniũ induciarũ expertẽ dimitteret pollicetur, præfatus ni in littore quod vrbi ſuæ proximũ foret,ſe cum omni Rugiæ primatu tẽpore prædicto obuiũ præbuiſ-ſet,vlteriore pactionis aditu cariturũ. Poſtero die Esbernus ac Suno,iubẽte rege ſimulacrũ euerſuri,quod ſine ferri miniſterio conuelli nequibat, aulæis quibus ſa cellũ tegebatur abſtractis,famulos ſuccidendi officiũ arripere iuſſos,attẽtius mo-nere cœperũt vt aduerſum tantæ molis ruinã cautius ſe gererent,ne eius pondere oppreſſi,infeſto numini pœnas luere putarentur. Interea fanũ ingens oppidano-rum frequentia circunſtabat,Suantouithũ talium iniuriarum autores,infeſtis nu minis ſui viribus inſecuturũ ſperantium. Iamq́; ſtatua extrema tibiarũ parte præ-ciſa,propinquo parieti ſupina incidit. Cuius extrahẽdæ gratia Suno miniſtros ad eiuſdem parietis deiectionem hortatus,cauere iuſſit,ne ſuccidendi auiditate pe-ricula ſua parũ diſpicerent, neu ſe labenti ſtatuę per incuriã proterendos obijce-rent. Ruinã ſimulacri non ſine fragore humus excepit. Præterea frequens ædem purpura circunpẽdebat,nitore quidẽ prædita ſed ſitu tam putris vt tactũ ferre nõ poſſet. Nec ſylueſtriũ beſtiarũ inuſitata cornua defuere,nõ minus ſuapte natura, quàm cultu miranda. Dæmon in furui animalis figura penetralibus excedere vi ſus,ſubito ſe circũſtantiũ luminibus abſtulit. Igitur oppidani ſimulacro vrbe ege rendo funes inijcere iuſſi,cum id priſtinæ religionis metu per ſeipſos exequi non auderẽt,captiuis exteriſq́; quæſtũ in vrbe petentibus,vt illud eijcerẽt imperabãt: ignobiliũ hominũ capita diuinæ iræ potiſſimũ obiectanda ducentes. Quippe do-meſtici numinis maieſtatẽ,quam tanto cultu proſequi cõſueuerãt,graues è veſti-gio pœnas à ſuis violatoribus exacturã putabant. Tum vero variæ incolarum vo-ces exaudiebantur,alijs dei ſui iniurias lamento,alijs riſu proſequẽtibus. Nec du-bium quin ingens prudentiori oppidanorũ parti rubor inceſſerit,ſimplicitatẽ ſu-am tot annis tam ſtolido cultu deluſam cernenti. Pertractũ in caſtra ſimulacrũ admirãtis exercitus cõcurſus excepit. Nec prius ſibi principes ſpectandi licentiã indulſerũt, quàm plebẽ viſendi ſacietas amouiſſet. Reliquum diei in obſidibus qui pridie remanſerãt accipiendis deductũ eſt. Sed & ſcribæ principũ in vrbem mittũtur,qui ſacerdotali miniſterio rudẽ religionis populũ Chriſtianis ſacris aſ-ſuefacerẽt,eiuſq́; ſacrilegis ſenſibus ſanctitatis diſciplinã ingenerarẽt. Veſpera ap petente omnes qui culinis præerant,ſimulacrũ attentatũ ſecuribus, in exigua fru ſta aptoſq́; foculo ſtipites redegerũt. Crediderim tũc Rugianos priſtinæ piguiſſe culturæ,cum patrium auitumq́; numen quod maxima religione çelebrare ſole-bant,igni deformiter applicatum concoquendis hoſtiũ alimentis famulari con-ſpicerent. Poſt hæc noſtri pariter & fanũ cremandũ, & baſilicam lignis machina mentorũ exædificandã curabant,belli inſtrumenta pacis domicilio permutãtes. Itaq́; quod obterendis hoſtiũ corporibus excogitauerãt, ſaluandis eorũ ſpiriti-bus impẽdebant. Dies quoq; quo theſaurus Suantuitho votorũ nomine conſecra tus à Rugianis traderetur,præfigitur. His expletis Abſalon Granzę Karentinenſis ꝓmiſſione ducibus expoſita,cunctiſq́; eius experimentũ ſumi debere iudicanti-bus,cum triginta nauigijs noctu diſceſſit, rege ſub primã lucem inſequi monito

Simulacrum ſumma veneratione coliſolitum, cibis coquendis adhibetur.

Tantus

Tantus autem Karentinis Arkonensis expugnationis nuntio terror incesserat, vt locum qui ab Absalone prænotatus erat ante præfixum tempus accederent. Illic Granza equo insidens voce eminus missa, quisnam classi præesset, rogabat. Quam postquam ab Absalone ductari cognouit, Granzam se esse confessus, regem Tetislauum cum Iarimaro fratre & vniuersis Rugianæ nobilitatis proceribus aduenisse perdocuit. Quos Absalō interposita fide naue exceptos, ac per omnia Arkonensium exemplo deditionem pactos, ad regis aduentum vsq; detinuit. Quo per omnia pactionibus assentiente, solo Iarimaro ex Rugianorum optimatibus assumpto, vnà cum Suenone Arusiensi Karentiam pergit: reliquos quo tutius vrbem peteret, per Esbernum fratrem epulis allectos, non ante reditum suum dimittendos curauit. Triginta solos domesticos milites secum habebat, quorum maiorē partem orantibus Karentinis ne quid rixæ per eius comites in vrbe cōcitaretur remisit, fiduciaq; quàm familia abundantior ad vrbem contendit. Hæc vndiq; secus voraginibus ac lacunis vallata, vnicum palustri ac difficili vado aditum habet. Quo si quis incautis viç excessibus aberrauerit, in profundū paludis incidat necesse est. Hoc vadum emensis, prætētus vrbi callis occurrit, hic ad portam ducit, mediusq; vallum ac paludem interiacet. Itaq; Karentini quò deditionem suam concinniorem efficerent, sex milium numerum explētes armati sese portis effundunt, viāq; nostrorum progressui opportunā suffixis humo cuspidibus, diuersa acie circūstare cœperunt. Quo aspectu stupentem Suenonem rogantemq; quidnam sibi hostium vellet excursus, Absalō metu carere præcepit, eorum egressionem ab obsequendi studio profectam docendo. Qui si nocendi animum gererent, facilius intra vrbem facinus exsequi potuissent. Quanta porrò illum fiducia præditum æstimemus, qui capitis sui potestatē armati hostis ancipiti arbitrio tam facile credere non dubitauit? Sed & milites eius exemplo firmati, nec vultu nec ordine mutato parem procedendi constantiā seruauerunt, plus spei in vnius Absalonis præsidio quàm metus in hostium multitudine reponētes. Transgressos vadū, viamq; vallo citeriorem aggressos, Karentini qui se hinc inde centuriauerant, humi prostratis corporibus, perinde ac superos adorandi officio venerati sunt, exsurgētesq; eorū vestigia beniuolo studio consectari cœperunt. Iocundus Absalonis ingressus, auido egressionis populo extitit. Neq; enim vt priuatæ rei legatus, sed tanquā publicę pacis minister excipitur. Insignis hic vicus triū præpollentium fanorum ædificijs erat, ingenuæ artis nitore visendis. Iis tantum penè venerationis priuatorū deorū dignitas conciliauerat, quantum apud Arkonēses publici numinis autoritas possidebat. Sed & hic locus vt pacis tempore desertus, ita tunc frequentibus habitaculis consertus patebat. Quorum altitudinis tres ordines fuere, infimo, medij, supremiq; ponderibus sustentamentum præbente. Quinetiam tantæ consertionis angustiæ fuere, vt si tormentis in vrbem lapides iacerentur, nudā humum in quā cōciderent non offenderent. Super hæc natus immunditijs fœtor cunctos vrbis penates aspersẽrat, nec minus corpora q̃ metus animos cruciabat. Vnde nostris Karentinos obsidioni resistere nequiuisse conspicuum fuit. Neq; enim eorum tam promptam deditionem vlterius mirari voluerunt, quorum tam arctam necessitatem liquidò peruiderunt. Maius fanum vestibuli sui medio continebatur, sed ambo parietū loco purpura claudebantur, tecti fastigio solis duntaxat colūnis imposito. Itaq; ministri direpto vestibuli cultu, tandem manus ad interiora fani velamina porrexerunt. Quibus amotis, factum quercu simulacrū, quod Rugiæuithū vocabant, ab omni parte magno cum deformitatis ludibrio spectādum patebat. Nam hirundines quæ sub oris eius lineamentis nidos molitæ fuerant, in eiusdem pectus crebras stercorum sordes congesserant. Dignū numen cuius effigies tam deformiter à volucribus fœdaretur. Præterea in eius capite septem humanæ similitudinis facies cōsedere, quæ oēs vnius verticis superficie claudebātur. Totidem quoq; veros gladios cum vaginis vni cingulo appēsos, eius lateri artifex cōciliauerat. Octauū in dextra destrictum tenebat. Hunc pugno insertū firmissimo nexu ferreus clauus astrinxerat, nec manui nisi præcisæ euelli poterat, quæ res truncandæ eius occasio exstitit. Spissitudo illi supra humani corporis habitū erat: longitu

do vero tanta vt Absalon supra primam pedum partẽ consistens ægre mentũ secu ricula quã manu gestare consueuerat,æquaret. Hoc numen perinde ac Martis vi- ribus præditũ,bellis præesse crediderant. Nihil in hoc simulacro iocundũ visen- tibus fuit,lineamentis impoliti cælaminis deformitate sordentibus. Iamq; famuli maxima cum totius vrbis exanimatione, tibijs eius secures applicare cœperunt. Quibus abscissis,comitãte sono lapsus terræ trũcus impingitur. Hoc viso oppida- ni,Dei sui viribus insultãtes religionẽ mutauere contẽptu. Nec eius excidio con- tẽtæ, satellitũ manus ad Poreuithũ simulacrum quod in proxima æde colebatur auidius porriguntur. Id quinq; capitibus consitũ, sed armis vacuum fingebatur. Quo succiso Porenutij templũ appetitur. Hæc statua quatuor facies repręsentãs, quintam pectori insertã habebat,cuius frontẽ læua,mentũ dextera tãgebat. Hęc famulorũ ministerio securibus icta concidit. Has statuas oppidani Absalonis edi- cto intra mœnia cremare iussi,preces imperio opponere cœperũt,orantes misere atur confertæ vrbis: nec incendio obijciat, quorũ iugulo parcat. Nam si ignis ad vicina prolapsus,vnum è tabernaculis corripuisset,ob eximiã consertionẽ,vniuer sa indubitanter conuelleret. Quapropter eas vrbe egerere rogati diu repugnaue- runt,quod se membrorũ quorũ ministeriũ imperio exhibuissent,numine pœnas exigẽte vsum amissuros metuerent,contemptũq; religione excusare pergebant. Ad vltimũ Absalonis monitu,Dei qui sibimet opitulari non posset potentiã flocci pendere docti, spe impunitatis accepta,imperio ocyus paruerunt. Nec mirũ si il- lorũ numinũ potentiã formidabant,à quibus stupra sua sæpenumerò punita me- minerant, Siquidẽ mares in ea vrbe cum fœminis in concubitũ adcitis, canũ ex- emplo cohærere solebant. Nec ab ipsis morando diuelli poterant. Interdũ vtriq; perticis ediuerso appẽsi, inusitato nexu ridiculũ populo spectaculũ præbuere. Ea miraculi fœditate solennis ignobilibus statuis cultus accessit, creditũq; est earum viribus effectũ,quod dæmonũ erat præstigijs adumbratũ. Sueno vero quo magis simulacra aspernenda docerẽt,super ea cum à Karẽtinis eijcerentur sublimis con sistere voluit. Quo facto pondus contumelia auxit. Nec minus trahẽtes rubore q̃ onere vexauit,domestica numina alienigenæ pontificis pedibus subiecta cernen tes. Dũ hæc à Suenone gerũtur, Absalon tribus cœmiterijs in agro Karẽtino dedi catis, vespere Karentinã redijt: deletisq; simulacris vnà cũ Iarimaro profunda no cte ad naues peruenit, eumq; secũ cœnitare coëgit. Iamq; Absalon ternas cõtinue noctes absq; somno exegerat, adeoq; oculorũ eius aciẽ vigilię debilitauerãt, vt pe- ne viuendi vsum extinguerent. Sequenti luce scribę & qui priuata principũ sacra tractabant, sacerdotiorũ ornamentis donati, regenerandæ per aquam prouinciæ ministeriũ præbuerunt. Itẽ basilicas cõpluribus in locis moliti, priuatę superstiti- onis tuguria, publicæ religionis domicilijs mutauerunt. Eodẽ die pariter accipiẽ- dis obsidũ reliquijs vacatũ est. Quo tempore Pomeranorum duces qui Tetisla- uum regno exuendũ, seq; Rugianæ rei dominiũ in præmiũ militiæ recepturos pu tabant, postulata abeundi licẽtia, amicitias hostilitate mutarũt. Quæ res ipsis post- modum ac Danis longã belli discordiam interiecit. Vespere portu soluentes se ad proximã continenti insulam appulerunt, illic regi septẽ æqualis magnitudinis ar- cæ, consecrata deorum numini pecunia refertæ, à Rugianis allatæ sunt. His per- actis remittẽdæ expeditionis decretũ vulgatur. Qua reuersa Absolon nouos sa- cerdotes non solũ ordinis sui insignibus, uerum etiam commeatibus instructos, reuocatis prioribus inRugiam delegauit, ne alienis impensis utẽdo populũ quem sacris documentis erudituri erãt, in exigẽdis vitæ necessarijs onerarent. Nec prę- dicationis eorũ ministerio miracula defuere. Siquidẽ cõpluribus debilitate cor- poris resolutis, per eorũ salutares p̃ces bonę valetudinis habitus recuperatus est. Quod potius lucrandę gẽtis respectu, quàm sacerdotũ, sanctitati diuinitus cõces- sum videri poteſt. A quibus etiã detractæ religionis supplicia varia membrorum strage grauiter exigebãtur, vt manifeste Deum & cultus sui præmiũ, & contẽptus vindictã afferre, putares. Ibidem quoque nuper clarum inauditi generis miracu- lum incidit. Matrona quædã à viro immerẽs adulterij insimulata, cum purgandæ infamiæ gratia candenti laminæ dexterã obtulisset, subitò ferrũ quod exceptura

Præstigiosa miracula dæmonum.

erat

erat perinde atq; innoxiæ manus contactū fugiens, neglecto pondere, sublime se extulit, penduloq; motu gradiētis fœminæ incessum comitans, cum ante arā iactandū erat, inter religiosam astātiū admirationē proprio impulsu humi decidit. Ea res & mulieris infamiā leuauit, & visentiū animos religioni proniores effecit. Nec temere quidē pudicitiā suā tam ancipitis argumenti iudicio credidit, cui corporis animiq; fiduciā certæ synceritatis conscientia ministrauit. Capta Rugia cū adhuc piraticæ labes cunctos maris nostri secessus fœdaret, solerti Danorū instituto prouisum est vt eorum classe recensita, quarta quæq; nauis aduersum maritimos prædones quoad temporū habitus sineret excubādi officio fungeretur, sicq; quorundam assiduitas vniuersorū laborem absolueret. Tantum enim commodi gens nostra in paucitatis cōtinua, quantū in multitudinis intercisa militia reponebat. In quod munus potissimū iuuenes coniugiorū expertes legi placuit, ne militię studium tori charitate torpesceret. Iisdem Absalon & Christophorus duces adduntur. Qui domestici freti liminibus non contenti, etiā Rugiana littora ac Leuiticos scrutabantur anfractus. Per idē tempus legati regis quos vt sibi paternæ animæ sanctitatem sacris honoribus venerari liceret Romā transmiserat, consentaneas voto literas retulerūt. Quibus cognitis rex omni Danica nobilitate sub edicto Ryngstadium euocata, circa solēne Ioannis quod in æstiuo solstitio colitur, & parenti cœlestes honores, & filio regios celebrare constituit, maxima claritatis incrementa accepturū se ratus, si vna eademq; luce ex ijs alterū ara, alterum corona donasset, vt & huius infantiā regnum reciperet, & illius spiritum publica religio consecraret. Sed neq; se vlla alia ex re tātum voluptatis hausturū credebat, quàm si in filio maiestatis suæ insignia viuus conspicere potuisset. Quinetiā naues à propinqua statione reuocatas, longinquā agere iussit quo citius profundæ barbariæ piratas offenderent, ante feriam quę Ioannis censetur participandę solennitatis gratia reuersuras. Discedētes quoq; præmonuit ne huius generis piratas callidius quàm fortius confligere solitos repente lacesserent, & quibus id consuetudinis sit vt hostili classe superueniēte nauigijs suis in littus subductis, de industria citato cursu latebram petant, hostibusq; liberum instandi locū tribuant. Sed mox vt eorum nauigia ardenti remigū studio passim littoribus applicata conspexerint, improuiso recursu latebris erumpentes eadem brachijs per foros iniectis apprehensa subducant, subductaq; nautis partim lapidū, partim telorū nimbo obrutis ferro perfodiant, ac crebris foraminibus absumant. Hos itaq; tametsi fugere videantur auidius insequendos non esse, quorū non minus fuga q̃ impetus metui debeat: neq; terga prębentibus pręproperé innitendū, sed potius & littus composito nauigationis gēnere petendū, & in aciem iunctis patienter ordinibus descendendū. Hæc agentibus in expedito victoriam fore, quod inermes illi nudisq; penè corporibus dimicantes, plus astu quàm apparatu niti soleant. His monitis incalescentes se in Olandiam appulerunt. Verum quanq̃ Suenones ac Dani inimicitias gererent, ne destinatam paganis cladem Christianis infligerent insulę parcendū duxerunt, religionis concordiam regnorum odijs præferentes. Hic ab indigenis permixtos Estonibus Curos propinquo in portu piraticam exercere perdocti, indicatum sibi locū vt cuiq; nauigationis celeritas suppetebat, cum cōtemptu hostium, regij monitus immemores, certatim subintrant. Quo viso, speculatrix Estonū ratis remigio in altum excessit, obuiaq; nauigatione diffugere quàm sociæ classi visorum nuncium afferre maluit. Quod reliqui piratarum experti, subductis in continentem nauigijs, de industria se propinquæ syluæ fruticibus occultare cœperunt. Quorum commentum Sueno Scolingus & Nicolaus Wendilensis haud callide ęstimantes vehementi remorum impulsu concitatis nauigijs, cum vniuersis remigibus littus insiliunt, vbi protinus fallaci Barbarorum recursu excepti, diuq; cum ijsdem strenue præliati, neglecti regalis consilij pœnas exitio pependerunt. Quibus dum Touo Longus, & Esgerus insignes Absalonis equites auxilio fore gestiunt, quorum spiritum protegere student sociantur funeribus. Talibus sociorum periculis Magnus Scaniensis irritatus magis quàm territus, diuerso littoris aditu similem pugnæ euentum habuit. Horum omnium nauigia Barbari prius remi-

Lamina candente pudicitia probatur.

gibus viduata, mox securibus perfossa profundo merserunt. Has militum strages Christophorus contẽplatus, temperato remigij cursu terris nauẽ abstinuit. Quæ cum fluctuante prora littori latus aduerteret, tanta saxorũ vi ab hoste petita est, vt remiges sua tantũ corpora munire contenti, aliena attentare nequirent, nec iam inferendis ictibus sed vitandis vacarent. Hæc postquã Esbernus animaduertit, ne sanguis regius frustra sibi creditus videretur, strenua nauigatione continentẽ petendo medijs se iaculantiũ saxis immersit, oneratumq; periculis iuuenẽ ab imminenti exitio nauigij sui interiectu seruauit: Quod protinus Barbari magnis virib. apprehensum, vulneratis qui proræ præerant, in littus haud segniter pertrahendũ curarunt. Esbernus cum se tribus spiculis balista emissis, toties ictu fraudatum vi deret, confracto tormẽto cuius vsum frustra tentauerat, à puppi in proram armatus concessit, solusq; tot hostes aliquanto diei spacio mira animi corporisq; virtute sustinuit. Tandem silicibus adeò contusus telisq; perstrictus, vt pedibus quoq; deficeretur, ægrè puppi repetita consedit. Iamq; à comitibus desertus (nam cuncti, præter vnum, pellente metu profundo se dederant) postq̃ barbaros nauigium cuius iam latera dolabris perfregerant insilire conspexit, virtutis pristinæ nõ oblitus, viribus recollectis semel iterumq; ac tertio exceptos fugauit, telaq; in se cõgesta acerrime in hostem retorsit: auxilio sibi vertens quod in eius perniciem vis aliena contulerat. Ad vltimum hebetatis neruis, lassitudinis nimietate confectus, cũ potius debilitati quàm hosti cedẽs resumendarũ virium gratia paululum gradum referre cœpisset, tam grauem lapidis ictum capite excepit, vt ante puppim pene exanimis collaberetur. Quem cum Barbari conscenso nauigio iacentem obtruncaturi concurrerent, vnicus eius comes cum voce semianimem suscitare non posset, dextera comprehensum erexit, solaq; consistentis imagine propinquas hostiũ cateruas repulit. Tanta quippe fortitudinis eius experimenta fuerant, vt aspectu non minus quàm viribus hostem terrerent. Postremo sensibus redditis, comitem percunctatus curnam ab eo fatigaretur: postquã nauigium Barbaris completum audiuit, pristino animi vigore, pulsis omnibus, in proram concessit, pugnaq; strenue edita, cum viribus propemodũ absumptis ad malum regredi vellet, rursum semianimis cõcidit: perissetq; ni eum Christophori remiges ocyus naue exceptũ seruassent. Quæ res cæteros in littoris accessione cautiores effecit. Eo nanq; prospectius abstinentes, eminus rem fundis iaculisq; gessere. Et quoniã rebus vlterius attentandis noctis propinquitas officere videbatur, sumpto differendæ pugnæ cõsilio, ne qua Barbarorum ratis nocturno portus egressu clandestina fuga dilaberetur, excubijs obseruandũ duxerunt. Igitur Barbari cum se tantę classis obiectu conclusos viderent fortitudinem ex desperatione capientes, iam non de fuga sed victoria cogitare cœperunt. Itaq; partim proprijs, hostiumq; nauigijs quibus potiti fuerant, partim syluestribus truncis arboreisq; molibus munitionem ad vrbis instar ædificant, binos habentem introitus arctos admodum, angustijsq; difficiles, quibus quis veluti posticis submissus irreperet: latera quoq; quæ ex nauigijs compegerant velis in multiplices ordines conuolutis exterius imminebant, propugnaculorum vsum à telarum consertionibus mutuantes. Præterea alijs sectos stipites figẽdis ictibus exacuere, alijs littoralia saxa iactibus idonea legere curæ fuerat: & ne vlla ex parte remissis animis viderentur, bacchantium more cantu choreisq; lętitiam simulabant, Danis tristẽ silentio noctem ducentibus. Tunc Lucas Christophori scriba nationis Britannicæ, literis quidem tenuiter instructus, sed historiarũ scientia apprime eruditus, cum infractos exercitus nostri animos videret, mœstũ ac lugubre silentium clara voce prorumpens, solicitudinem alacritate mutauit. Siquidem memoratis veterum virtutibus, nostros ad exigendam à sociorum interfectoribus vltionem tanta differendi peritia concitauit, vt non solum mœstitiã discuteret, verumetiam cunctorum pectoribus fortitudinem ingeneraret. Dictuque incredibile fuerit, quantum virium in nostrorum animos ab alienigenæ hominis sermone manauerit. Diluculo redito paucis ad prohibendam hostium elapsionem relictis, remoto ab eorum castris spacio littus conscendunt, ne in ipso apparatu repẽtinos superueniẽtiũ paterẽtur incursus. Itaq; cultius armatis in acie præi-

Animus Esberni cuiusdam suis hostibus resistendi fortissimus.

præire iussis, ignobilibus quibusq; subsequendi locum attribuunt. At Barbari nō
per acies sed passim munitione delapsi, ingēti clamore edito in pugnam prosilire
cœperunt, existimantes Danos strepitus viribus perterrefactos primo congressio
nis impetu superandos. Tantus autem clamoris eorum horror increbruit, vt in po
strema acie collocatis non solum metū, sed fugam incuteret. Verum à præceden
tibus secus ac rebantur excepti, non minore impetu castra quàm reliquerāt repe-
tebant. Cōplures ex eis cæsi, solus è nostris Olauus guttur telo traiectus multoq;
sanguinis profluuio debilitatus, semianimis in littus refertur. Primus Nicolaus Sti
conis filius vir genere & viribus iuxtà splendidus, defensam à Barbaris munitionē
irrupit, sed in ipso mox aditu vehementi fustis ictu exceptus procubuit. Quē Ako
frater proprij corporis obiectu protegere cupiens, dirum in gutture vulnus exce-
pit. Quorum fortitudinis vestigia cæteri insecuti, facto irruptionis gradu, cum cō
temptu periculorum atrocius in hostē grassantur. Quibus etiam qui excubijs prę-
erant superuenientes opem tulere, alij malis appositis munimenti fastigiū transcē
dentes, ferendi socijs auxilij studio hostilibus sese globis immergunt. Tāta autem
in Barbaros strages exercita est, vt ex ipsa eorū multitudine ne cladis quidē nunci
us superstes reperiretur. At nostri prædę participatiōe acta, refectisq; nauigijs, no-
bilium sociorū cadauera salientes, ignobilibus ibidem tumulatis, in patriā referen
da curabant. Qua inita Waldemarū apud Ryngstadium magna cum optimatum
frequentia regio apparatu feriantem reperiunt. Vbi Lundensis pontificis ministe
rio cuius id exequendi officium erat, & patris eius ossa aræ traduntur, & filius sep
tem annos natus Kanutus rex cōsecratur, regia in sella purpura venustàtur. Qui-

Kanutus quomodo rex fuerit electus.

bus debita religione celebratis, Helgo pontifex Asloensis, & Stephanus Vpsalen
sis ab Erlingo missi, editiore loco occupato pacem Noruagiensibus benigno pre-
cabantur alloquio. Quam à rege eo potissimū die concedendam esse monstra-
bant, quo & filium diademate, & parentem altareo honoratum vidisset, tantum
quod excellenti eorum facundiæ tributum est, vt Erlingo familiaris colloquij adi
tus promitteretur. Ad quem Esbernus poscente Helgone, nondum resanatis vul-
neribus legatus dirigitur, Erlingo & Iuaro Noruagiensibus interim obsidum loco
apud regem retentis. Multa illi in concione Erlingus insolenter, hic multa Erlin-
go audacter respondit. Quo Erlingus domi suæ detento Waldemarum allocutu-
rus, Sialandiam, quatuor nauigijs Stephano Vpsalensi comitatus, accedit. Quem
cum Absalon nuper à regis in Iutiam proficiscētis comitatu magna classe regres-
sus, Isorensi in portu aduentantem videret, socijs quicquam hostiliter conari ve-
titis, ne superuenientibus metus inijceretur tranquille eius nauigationē excepit,
quem etiam maiore classis suæ parte dimissa, ad regē perduxit. Is cum prima col-
loquij die obiurganter exceptus de concordia desperaret, Absalonem per Ste-
phanū orat, tutò sibi discedere liceat. A quo timidius quàm si in patria foret sen-
tire prohibitus colloquium repetiuit, pacemq; probatis conditionibus impetra-
uit. Enimuero cunctis Noruagiensium magnatibus in eandem sacramenti formā
obstrictis, iureiurando pollicitus est se filium regis Waldemarum admodum par
uulū educationis officijs prosecuturū, eundemq; prius Noruagiæ ducem, deinde
regni hæredem futurū, si filius suus Magnus absq; liberis iusto matrimonio sus-
ceptis decederet. Quinetiam miles regis effectus, quotiescunq; res posceret sexa
ginta Noruagiensium naues in eius comitatū expediendas promisit. Cuius pacti
onis tenorē Danorū fide laudata, domi postmodū in concione vulgauit. Quem
Touo descendentē reducendi Esberni gratia ꝓprio sequebatur nauigio. In quo
profecturus Esbernus, munificentia gentis arcuum telorumq; donis onustus ab-
scedit. Cum ad Oddam prouinciā peruenisset, ex eius speculatoribus, regem ex-
peditione Pomeraneā petiuisse, cognoscit. Iidem ab eo interrogati an vllos recē-
ter piratas vidissent, quadraginta ferme nauigia ad insulā Syram appulisse denūti-
ant, pręfati parū se nosse, negociatrix an piratica classis extiterit. His auditis Esber
nus vt noctu inscios præteriret, neglecto syderis habitu quàm remotissime terras
nauigando vitare constituit, piratico se conspectui subducere cupiens. Sed dum
obscuritatis auxiliū expetit, subitò collucentis lunę fulgore proditur. Nam Sclaui

ſerena nocte conſpecto velo, obiecta claſſe nauigantẽ excipiunt. Quibus conſpe
ctis Esbernus nautas arma capere,loricatosq; ſuis in locis conſiſtere hortatus,reli-
quos ſecum in proram perductos ex vtroq; nauigij latere ſpiculis hoſtem inceſſe-
re iubet,vt ſalutem ſuam protegere neceſſe habẽtes, ſegnius alienam impeterẽt,
Præcepit quoq; cum primum claſſis obiectum, veli beneficio penetraſſent,eodẽ
defenſionis genere quo proram inſtruxerant ſe duce puppim communiant, ob-
ſeruato ne quis pręter eum inter pręliandum fandi licentiam vſurparet, quo me-
lius imperantis iuſſio exaudiretur. Quem ſi occidere contigiſſet, Touonis vererẽ
tur imperium. Hic ſi periſſet, Eſgero proloquium deferretur. Quibus proſtratis,
minimum pugnæ reſtaturum dicebat. Quo demum loricam ſumere volente,is
qui gubernaculo præerat quo ſe ſit protecturus inquirit,cũ vtraq; manu circa gu-
bernandi officium occupata, neutra neceſſariæ defenſionis vſibus aptare poſſit.
Cui continuo Esbernus munimentum quod erat ſumpturus tradidit, ſeq; quàm
gubernatorem hoſtibus inermem offerre maluit. Quo facto vnius hominis cor-
pus ferro, omnium vero mentes audacia inſtruxit, tantopere hoſtes à ſe cõtemni
demonſtrans. Quibus iuxta Esberni cõſilium obedienter ac ſtrenue geſtis,poſt-
quam claſſis globum aciemq; perruperant,primus ſequentium Sclauorum incur
ſus vi telorum abigitur. Secundus aliquanto maiore conatu editus,pari modo re
pellitur. Tertio Barbari tantam vnius nauigij virtutem mirati,cum quibus præli-
entur interrogant.Reſpondet Esbernus fruſtra nomina rimari,qui prædam occu
pare non poſſint. Hunc vocis iactum expertus Ericus Iuriſij filius, vir generis cla
ri ſed cordis obtuſi,quem fortè Sclaui illic captiuum habebant,quàm poterat cla-
ra voce pręd icauit Esbernum ab eis capi non poſſe. Quo audito ſeipſos niſi eo po-
tirentur inuicem execrati, hoſtilis nauigij latera citra malum cõmunibus roſtris
impellunt. In quo conflictu complures ex eis exanimati ſunt. Sialandenſium ne-
mine periclitato. Cumq; ventus cuius non modicum auxilium erat, aliquantulũ
ex priſtino habitu remittere videretur,interrogatus à ſuis Esbernus,an velo remi-
gium adijcere oporteret,id fieri prohibuit,ne nauigationem metu conficere puta
rentur. Cumq; Barbaros idẽtidem firmatis animis pertinacius inſtare cognoſce-
rent,perſeuerantię eorum metu,an ſilex intra nauigium ſuppeteret percontatus,
poſtquam haberi eum animaduertit, malum cõſcendi,inq; eius cacumine ignem
extundi præcepit. Cuius facti acumine Barbaros ſequentem claſſem imitari putã
tes,ab vlteriore ſui inſectatione cohibuit. Cum velum extra proſpectum hoſtium
eſſe crederet,demiſſo eo domeſticum in portum remigio peruenit. Ita nõ minus
ingenio ſuo quàm ſociorũ viribus adiutus partim à fortitudine, partim ab aſtutia
præſidium mutuatus eſt. Interea rex Rugianorum claſſe auctus,perq; oſtia amnis
Zwinæ Pomeraniam ingreſſus,Iulini oppidi ipſo intacto confinia populatur. De-
inde ad fluuiũ Iulino Caminoq; iunctũ vniformem principijs oſtijs bipertitum,re
gia claſſe ꝓgreditur. Cuius nauigationem crebra ſæpiũ obſtacula à piſcatorib. de-
fixa difficilem faciebant. Pons quoq; pręlongus Iulini mœnibus cõtiguus,media
amnis interciſione tranſitiue coarctabat, citra quem impedimentis vrgentibus
ꝑnoctatũ eſt. Mane rex continentem aggreſſus,ex aduerſo vrbis in ripa auſtrali
pontem diſijci iuſſit. Nec minori Sialandenſib. piſcatorias ſæpes cõuellere ſtudio
fuit. Quos cũ Iulinenſes per occultũ pontis tranſitum cimbis prolapſi ꝓpellere ni
terentur, Abſalõ qui ſimul cum rege ripã aſcenderat, alienis nauigijs correptis op
portunum eis præſidiũ attulit. In cuius clypeũ coniecta tela inania cadebant,ſoci-
orum ſcutis immiſſas cuſpides retentantibus. Cumq; eius nauigiũ huic ſpectacu-
lo procul intentum,hortante rege ꝓpius acceſſiſſet,repulſis hoſtibus ingentiq; põ
tis parte conuulſa cæteræ claſſi nauigandi iter tribuitur. Quã cum oppidani præ-
tereuntem ſcaphis inceſſerent, Abſalon & Suno,cimbas ſuas ſagittarijs cõpletas
eis obijciunt. Ancepsq; exercitatio erat nauiculis,vario tormentorũ genere decer
tantibus. Verum vt Iulinenſibus oppidũ,ita noſtris claſſis refugio fuit. Ad vltimũ
cedentes oppidanorum ſcaphæ,liberũ claſſi ꝓgreſſum dedere. Quam cum Suno
poſterius ſequeretur,quendã e Iulinenſibus inſolentius ripæ incurſantem,eiecto
balliſta ſpiculo interemit: eiq; mox aliũ ſubuenire conantem ſimili ictu ꝓſtrauit.
Quo-

Quorum corpora totidem ocyus accurrẽtes, humeris ſuis excepta celerrime deportarunt. Cumq́; noſtros ob id factum vnus ex oppidanis perinde ac ſociorum necem maledictis vlturus acerbiore cõuitio inſequeretur, proteruè eum Guthskalcus agere prędicabat, quod dona quæ in alios vltro collata conſpexerit, contumelioſa verborum violentia aſſequi cupiat. Nam cum duos eorum pedites à noſtris equites factos conſpexerit, reliquos ſi propius acceſſiſſent, ſimilibus equis eſſe donandos. Quo dicto non ſolum inſectatoris petulantiam cõtudit, verũ etiã oppidanorum omnium inſolentiam proculcauit. Inde ad inſulam Criſztoam peruentum. Cuius incendio abſtineri rex vt annonæ equorum alimentis neceſſarię parceret, edixit. Proxime ad vrbem Caminum permeato amne proceditur. Cuius ſeptentrionali prouincia armis incendioq́; vaſtata, prælium eius in ponte conſeritur. Sub quẽ Sclaui per occulta vada repẽtes, lanceis inter rimas porrectis furtim noſtros vulneribus appetebãt. Cuius incõmodi fraudem Danicarũ illico ſcapharum frequentia diſpulit. Pontis quoq; fragilitas excidiũ minitans, amplius q̃ hoſtis ſęuitia in metu reponebatur. Igitur omiſſa vrbis oppugnatiõe, Criſztoam reditur, vbi reducendæ expeditionis ſumma cum totius exercitus hæſitatione cõſiliũ agitantes, qua parte põtum repeterent ambigebant. Nam cum Pomeranorũ lacus tribus oſtijs in fretũ decurrat, duobus Penenſi videlicet & Swyznenſi lõginquitatis tędio faſtiditis, propinquã Caminẽſis exitus breuitatẽ adire placuit. Quẽ Gero quidam regiõis eius locorũ peritus adeo vadoſum incertæq́; profunditatis aſſeruit, vt eum æſtus dũtaxat regreſſu ſuo meabilẽ faciat. Cuius cognoſcendi gratia Abſalon cum tribus nauigijs miſſus contigui maris ſæuitia interpellante, profunditatis habitũ excuſſe rimari non potuit. Hic fluuius vbi lacu emanat, contractiore alueo ſtagnat. Progreſſu verò ſuo ſupra amnis modũ latitudinis incremẽta ſuſcipiens, eximiã paludẽ aut facit aut inuenit. Rurſum vbi pelago influit priſtinæ contractionis menſuram reſumit. Quanq̃ vero claſſis regia Abſalonis reditũ opperiri deberet, nauigationis ardore præcepti oblita, imperio feſtinationi poſthabito ad idem amnis diuerticulũ procurrit, ac ſeipſam proprio ductu difficillimis aluei locis inſeruit. Cuius cum Chriſtophorus terga cuſtodis more poſtremus tutaretur, inſultantibus Sclauorũ nauigijs haud facilẽ fluuij ingreſſum habuit. Quod attentationis genus partim viribus ſuis, partim ſociorũ auxilijs propulſauit. Cũq́; rex eodem die Iulinenſis prouinciæ denuo inuadendæ cõſilium agitaſſet, Abſalon cõcubia nocte opportuna aſcenſui loca ſcrutatus, vbi ſolidiorem fundi ſitum aduertit, illic aut palos fixit aut harundines ripæ iunctas nodis ſignauit, poſteraq́; luce eaſdẽ indiciorũ notas ſecutus, exponendis equitib. facilem cõtinentis aditũ præmonſtrauit. Qui cum Magnũ Erici filiũ diurnę excurſationis agendæq́; prædæ ſocium haberet, eumq́; incautius euagantẽ ab hoſtibus propè interceptũ, quanq̃ à rege vicorũ incendijs inſiſtente reuertendi imperium accepiſſet, charitatẽ obedientię prætulit, Magnumq́; partim nauali, partim equeſtri hoſtium militia arctiſſimo in loco cõcluſum, eueſtigio cõcitato agmine ſuperueniens imminentis exitij periculo liberauit. Nec ingratus auxilij Magnus, ſalutem ſuã ſe ei debere cõfeſſus eſt. Ad hæc ingentes ſeruatori grates exſoluit, ſeq́; etiam ſpiritum ſuum ſi neceſſe foret eius ſaluti impẽſurum promiſit. Verum Abſalon memor hanc opem à ſe latam aduerſum regis imperiũ eſſe, ne triſtiorem eius vultum experiretur, gratiam quam contemptu læſerat prædæ obiectu recuperare conſtituit. Igitur pecorũ ordines præ ſe agi, captiuoſq́; in caſtra præcedere iuſſit, eoq́; aſpectu permulſos regis oculos in aduentum ſuum ſereniores effecit. Is nanq; cognitis, Abſolonis operibus ſpolijsq́; conſpectis iram quam contemptui inflixit virtuti remiſit, eumq́; leui repræhenſionis genere veniẽtẽ excipere contentus fuit. Repetita claſſe anceps educẽdę eius conſilium fuit. Alij ſiquidem medias fauciũ anguſtias ad commodum nauigationis ligonibus patefacere, ſtrictaſq́; fluuij partes foſſorũ opera ampliandas cenſebant. Sed quia manifeſtum erat futurum, vt arenis maritimo æſtu appulſis foſſa obſtrueretur, opus attentatũ non eſt. Alij naues ſubiectis trabibus cõmuni vi in portũ pertrahendas duxere, equitatu vtrinq; ripas tuente, Rugianis ſolis ſex paruulas rates hac arte educere cõtigit, cæteras vero oneribus

admodū impeditas disiungi quàm abstrahi facilius fuit. Igitur cum nostri infini-
to procedēdi ardore aliquandiu fauces frustra tētassent,reuocāte rege ægre cœp
to cesserūt. Tanta omnes(Absalonē excipio)hoc exitu vtēdi auiditas stimulabat.
Is nanque explorato amne,faucium profunditatē nauigijs inaccessam fore cōpe
rerat. Interea Kazymarus imperita nostrorum secessione gauisus,claudēdi amnis
gratia quinquaginta nauiū classem eius principio obijciebat, ratus nihil hostium
fortunæ præter mortē aut captionem residui fore. Insignes ei sagittarij Konon &
Cirinus fuere,ab Henrico in Sclauorū auxilium,Danorū odio missi. Bugiszlauus
quoq; cum equestribus copijs superueniens,nauigijs in supplementū fratri trans
missis,Iulinēses quod cum nostris acie nō conflixerint ignauiā eis obiectando cō
tempsit. Quæ res adeò Iutensiū animos metu confecit,vt Absolonem veluti con-
cione circundatū palàm conuitijs aggredi deforme non ducerent,eius ductui im-
putātes quod propriæ festinationis impulsu commiserant. Quinetiā muliebriter
& quasi per lamentū queri cœperunt,olim regum consilia ad illustriū virorū ar-
bitriū pependisse,nunc in stolidissimi cuiusq; monitis sententiaq; cōsistere. Enim
uero Danis eo loci peruentū esse,vnde reditus spes præsumenda nō sit. Quāob-
rem pauca nauigia quibus rex ac principes dilabi possent, publico conamine ex
trahi oportere,ne Danorū vires ac nomen vno temporis momento funditus col-
laberentur. Quā insectationē Absalon adeò patienter ac moderate tulit,vt nihil
ex consueto mentis aut vultus habitu deponere videretur. Idq; solum monere
cōtentus fuit,vt eas tantū ad præsens voces profunderēt,quarū in futuro memi-
nisse non pudeat. Huic fortè obtrectationi Scorro Waggnonis filius interueni-
ens,primū ob confusas populi voces,cuiusnam rei mentio haberetur liquidò ex-
audire non potuit. At vbi cessante iurgio,remissoq; strepitu, Absalonē maledico
astantiū sermone lacerari cognouit, Desipitis,inquit, commilitones ,pijssimi ac
valētissimi viri industriam tanquam scelus aliquod aut flagitium obscœna verbo
rum petulantia proculcando,ignauasq; & indignas fortibus voces in eius conui-
tium muliebriter iaciendo. Neq; enim strenuam ac fortem operam iniqua æsti-
matione pensare fas est. Ipso siquidem ductore eas terrarū partes armis lustraui-
mus,quas ne aspicere quidē maioribus nostris contigit. Et sanè principibus du-
ctandi,militibus sequēdi ius competit. Ergo nos proprijs niti,alienis vero impe-
rijs regi conuenit. Neque enim ab eodem & defendi & ductari debemus. Qua-
propter nos illi grates habere par est, qui fortunas suas toties pro nostra præda
victoriaq; deuouit, cuiusq; nūc fortissimo ductu eo necessitatis peruenimus,vt
salutē armis protegere debeamus. Iam enim patriā ac penates, affectātibus,ante
hostiū oculos conspicuū virtutis opus ædere necesse est, reditumq; probitatis
actibus impetrare. Has autē populi nostri querelas,à summa animorū trepidatio
ne profectas quis dubitet? Sed prô dolor quid causæ est quod tot illustriū virorū
præcordia tam repente fiducia defecit, ignauia occupauit? Quid nobismetipsis
nullo concutiente metum parimus ,abiectaq; spe sine periculo trepidamus: Cor-
poribus integri sumus,neq; nexus neq; plagas experti. Dextris enses gestamus,
nihilq; robori nostro inopia aut clades detraxit. Agè tantā fortunæ incolumitatē
virili mentiū robore prosequamur. Meminerimus nos exercitatos,nō imbelles
fœminas esse,& inter penè inermes hostes,summa cū armatura versari. Certe si
classis nostra aut naufragio aut incendio perisset,nihil impedimenti esset quo mi-
nus per medios hostes patriā equis repeteremus. Mittite ergo trepidas ignauasq;
voces muliebriter auribus tantæ concionis inserere,exsurgentesq; animis hebe-
tatos fortitudinis neruos pristina virtutis fiducia recreate. Talibus aliquādiu mo-
nitis insistens,potius obtrectantiū ora cohibuit quā animos correxit, depressitq;
iurgiū exhortantis autoritas, quod ei summa pietas ac præcipua fortitudo maxi-
mā sociorū gratiā conciliauerat. Interea Kazymarus classis nostræ potiendæ spe
admodū incitatus,simulandæ fiduciæ gratia tentorio in ripa defixo aureis argen-
teisq; poculis sibi ac militibus merū propinari constituit. Cuius insolentię fastū,
fugatus postmodū rubore mutauit. Interea Waldemarus principes à classis per-
tractatione reuocatos curatis corporibus ad se coire iubet. Quos cū intra naui-
gium

Oratio Vuagonis suos commilitones Absalonē caluniantes reprehendentis.

gium ſuum frequentes adeſſe cognoſceret, quid factu potiſſimũ ducant inquirit. Quibus reſponſum non dantibus taciturnitatẽ miratus, cauſam eius exponi præcepit. Tunc quidã, hæſitantibus cæteris, pueros ei in conſilium adhibendos dicebat, quorum præcipue monitus ſectari ſoleat, vt quos duces elegerat etiam reduces habeat. Qua voce Waldemarus Abſalonis ſibi familiaritatem exprobrari cognoſcens, non moris eſſe, inquit, fortes viros inuicem ſe muliebriter reprehendere, quin potius vbi publicæ neceſſitati cõſulitur, priuatas lites faceſſere oportere. Sed neq; hominem qui ab ipſis imperitiæ damnetur, ſi cõſultus fuerit reſponſiõis ignorantia ſilentiũ acturũ. Intuensq́; Abſalonem quid ſuadeat rogat. Ille conſiliũ in expedito eſſe, cum eo regi libitum foret vti pronunciat. Quę enim alijs impedimẽta atq; obſtacula videãtur, diſpulſu facilia fore, neq; aut nauium obiectum, aut equitum incurſum morari poſſe, quo minus ea parte egreſſus pateat, qua aditus fuerat. Regem quippe expoſitis in cõtinentem equitibus, protegendæ claſſis gratia ad ipſas fauces ſecedere debere, eoq́; nauigia nonnulla loricatis remigibus inſtructa cæteris ſingulatim præire, & claſſem hoſtilem cum primũ frequentiũ comitatus affuiſſet irrumpere. Ridentibus cunctis & an ipſe præuius fore vellet percontantibus, volo, inquit, ne fortius dixiſſe videar quàm feciſſe. Etenim audaciũ conſiliorum autores, quod ore ſuadent manu proſequi conuenit. Delectatus conſilio rex, Abſaloni naues, remigesq́; quos poſceret expediri præcepit, ac protinus ripã ſtipatis equitibus petens ad amnis principium properauit. Quo Kazymarus eminus aduentare conſpecto, relicto ocyus tabernaculo ad claſſem trepido curſu ſe retulit. Septena delectu habito nauigia procurantur, eadẽq́; loricato remige exornantur. E quibus bina Abſalonis fuere, totidemq́; Esbernus ac Suno ductabant. Reliquis tribus Thorbernus, & Olauus, & Petrus Thorſtani filius præerãt. Cũq́; Abſalon cætera claſſe ſeriatim ſubſequi iuſſa nauigio primus incederet, ignotum amnis diuerticulum infenſo nauigationis cõpendio penetrauit: cuius reliqua nauis gubernãtis errore ſubitò vadis inſedit. Sed hunc deuiæ nauigatiõis exceſſum, detruſa arenis puppe remigũ velocitas porrexit, ſtatimq́; barbara claſſis ceu ventis correpta paſſim dilabitur. Cuius fugã Dani magnis ac lætis vocibus inſecuti, diſciſſum ſaxi vinculũ effuſo clamoris gaudio prædicabant, deq́; accuſatoribus Abſalõis veneratores effecti, ingenti gratia ipſi relata, contumeliã laudibus redemerunt. Sed & eius animus moderatiõis & conſtantiæ viribus præditus, mobilis vulgi adulatione extolli parui habuit: tantũq́; ſe in deſpiciendis laudibus geſſit, quantum in contẽnendis vituperijs egerat. Tantulo negocio tã ingens periculũ diſpulſum eſt. Bina Sclauica nauigia remigũ metu deſerta, apud Criztoam à noſtris excepta ſunt. Tertiũ ſubſtantibus aquæ palis affixũ, ſociorum ſuccurſu ſeruatum eſt. Cumq́; rex citatis equis Iulinum petiſſet, Bugiſzlauus circa pontis refectionẽ ineundæ vrbis ſtudio occupatus, conſpectis Danis operã fuga mutauit. Adeò illum ſubita animi trepidatio priſtinæ dictorũ ſuorum inſolentiæ obliuiſci coëgerat. At rex confeſtim refecto ponte tanquam hoſtium opera conſummaturus, in auſtralem ripam equites traiecit, quò facilior exoneratæ claſſi inter amnis cõſepta progreſſus pateret. Quo poſtquam Abſalon ſubſequenter nauigia ductãdo peruenit, ne eadem Iulinenſes vt ſoliti erant inceſſerent, inſtructam ſagittarijs ſcapham cõſcendit, eamq́; medio inter vrbem & claſſem amne direxit. Verum oppidani nimio timoris hauſtu perculſi, anxia cũ deſperatione totius militaris fiducię vacui, mœnibus ſuis incluſi latebant. Pertrãſitis impedimentis nauigijs equi reddũtur, defeſſaq́; remigio claſſis in portũ colligitur. Cumq́; Abſalon ac Suno conſueto excubandi officio poſtremum fixis anchoris locũ cepiſſent, veriti ne eorum nauigia vento circunferente ſolo propius adacta, nocturnæ equitum irruptioni paterent, conſcenſis nauiculis quantum ripa à profundo diſtaret curioſa amnis colluſtratione explorare cœperunt. Interea quidam è Iulinenſibus mero ſolutus, ſed venuſta admodum clientela ſtipatus ripam inſolentius obequitãdo petiuit, benigneq́; eis Guthſcalco interprete locutus, atque obſides pacis poſtero die dandos pollicitus, reliquijs rerum parci, prædáque abſtineri popoſcit. Quo diſcedere volente, equo inſolentius ab eo per iactantiam cõcitatus ſubito lapſu corruit, cumq́;

Fortes viros inter ſe muliebriter contẽdere, priuatisq́; litibus, vbi publicæ ſaluti conſulendũ, nõ detet intentos eſſe

vehementi ictu humo inflictū, penè exanimē proſtrauit. Hūc ſatellites veloci ac-
curſu iacētem attollere fruſtra conati ſunt: quippe cuius ſenſus halitu intercluſo
magnitudine caſus ſopiti viderentur, noſtrorū vero ſagittis petiti capiendū hoſti
herū liquerunt. Qui protinus à vernulis Abſalonis in ſcaphā coniectus, ad Libur-
nam defertur, vbi viſu demū motuq́; corporis recuperato inter ſuos ſe conſtitutū
exiſtimans, aſſidentes oſculo amplexuq́; petebat. Quo errore riſum ſpectātibus
ſuſcitauit. Interea rumor falſo diſperſus exercitū ſubit, hoſtes impediendi exitus
ſtudio Swynenſia oſtia crebris occupaſſe nauigijs. Cuius opinionis fidē idem Bar
barus rumorem falſitatis arguendo leuauit, pręfatus excuſſum ſibi exploratumq́;
fore Sclauicū robur Danico adæquari non poſſe. Quod ſi Pomeranorū vires Po-
lonenſibus ſociatæ ferro cum Danis decernere debuiſſent, malle ſe tutiusq́; poſſe
Danicas partes quàm aduerſas fouere. Cęterū ſi Polanis ac Sclauis contra Danos
dimicaturis etiā Saxonica acceſſiſſent auxilia, neſcire ſe quā partem victorię pro-
piorē eſſet auguraturus. Qua aſſeueratiōe, noſtros ad capeſſendā cum hoſtiū con
temptu nauigationem, alacriores effecit. Tanta autem timoris vis Sclauorum ani
mos hebetauerat, vt ne extremos quidem ſicut olim conſueuerant, inceſſere tutū
ducerent. Petrus quoq́; cognomento Toddo cū nauigiū ſuū palis illiſum rupiſſet,
eiusq́; reficiendi cauſa abeuntem ſociorū claſſem relinqueret, tempus reparatio
ni impenſum vt ſolitarius ita omnis periculi immunis exegit, refectaq́; puppe ſub
ſecutus ſocios, nemine laceſſente per tutā & liberā nauigationem ad claſſem per-
uenit. Adeo Sclauorū petulantiā, priſtini metus reliquiæ caſtigabant. Ergo incon
cuſſus peractæ expeditionis reditus fuit. Reſiduū anni ocio tributum eſt. Interea
Kazymarus & Burgiſzlauus Danicarū viriū metu Henrico ſe ſubdunt, regnumq́;
ſuum hucuſq́; liberum Saxonici muneris faciunt. Ergo dum ex hoſtibus alterum
metuunt, alterius iugū ſumpſerunt, auxiliūq́; petendo antiquæ libertatis benefici
um amiſerunt. Sed Waldemarus Saxonicam opem fruſtra à Sclauis petitam iudi
cans, vtroq́; hoſte contempto, cum inſtructa claſſe Stitinū veterrimū Pomeranię
oppidum petit. Huius nauigationis præceſſor Abſalon, benigni erga Stitinenſes
animi ductorem habebat. Cuius fraude per Oddoræ amnis diſpendia abductus,
cæteris rectam & cōpendiariam nauigationē ſequentibus, mutato ordine poſtre
mus ad vrbem peruenit. Eſt autē Stitinū eminentis valli ſublimitate cōſpicuum,
inſuper natura arceq́; ęqualiter munitū, vt inexpugnabile pene exiſtimari poſſit.
Hinc mos prouerbij ſumptus, eos qui ſe tutos inaniter iactant, Stitini præſidio nō
defendi. Huius tamen vrbis expugnationē Dani ſpe viribus maiore cōplexi, cum
materiam eius partim incendij capacē animaduerterent, cōſtructas virgis crates
admodū breues, ob iacula vitanda velut ſcuta prę ſe geſtabant, ijſdemq́; freti ligo
nibus aggerē petere cœperunt, tutius intra cuniculorū latebras ignē ſparſuri. Rex
interim oppugnationem orſus muralibus machinis omiſſis coronā admouit. So-
lis ſagittarijs ac funditoribus excelſa mœniū propugnacula appetere poſſibile fu-
it, aditū faſtigio negante. Fuere tamen ex iuuenibus qui glorię ſtudio ſumma mœ
Gloriæ ſtudiū periculi cōtēptum parit. nium clypeis tantū protecti conſcenderent. Alij contiguas ſolo portas cōtemptis
propugnatoribus cominus ſecuribus tentant, minusq́; eis quàm procul agētibus
periculi fuit, quod tanta telorū vis in hoſtes vndiq́; congerebatur, vt ab ijs nō niſi
remotiores cerni impetiq́; poſſent. Quo euenit vt audacia ſalutem, ignauia diſcri
men afferret, tutioresq́; propinquitas quàm remotio præſtaret. Econtrario Dano
rum armis non magis propugnatores ipſi quàm cæteri intra vrbē populares op-
primebantur, ancipiti iactu valli conſepta tranſcendentibus telis. Nulla res oppi-
do magis aduerſum oppugnantiū multitudinem quàm defenſorū paucitas nocu
it, vtpote quorū bellicus labor ſucceſſionis auxiliū non habebat. Præfectus vrbis
Wathyſzlauus erat, qui & ipſe Bugiſzlauo & Kazimaro ſanguine cōtiguus habe-
batur. Huius animus nihil pene cum ciuiū ingenijs cōmune ſortitus, tanto ampli-
ficandæ exornandæq́; religiōis ſtudio flagrabat, vt Sclauico ſanguine editum, bar
bariſq́; moribus imbutū negares. Siquidē vt patriā ſuperſtitiōi deditam ab erro-
re cultus reuocaret, exemplumq́; ei corrigendæ credulitatis proponeret, mona
chalis vitę viris è Dania adcitis, in latifundio ſuo ſellam exſtruxit, eamq́; multis &

magnis

magnis ſtipendijs locupletauit. Qui cum laſſatis pugna ſocijs vrbem captiõi propinquam animaduerteret, hoſtiũ ſæuitiam veritus, offerendę deditionis gratia pacem petiuit, acceptaq́; fide protinus à pauoris conſortibus funiculo ſubmiſſus, regia caſtra petere non dubitauit. Quo viſo, Danorum populus languidius pugnam exercuit, periculis ſuis regi pecuniam emi, ſeq́; eius cupiditate victoria pariter ac præda fraudari conqueſtus. Quo rex animaduerſo, demendæ nòtæ cupidine vrbem equo circuiens, milites ad inſiſtendũ hortari cœpit. Poſtquam multo labore edito caſſam ac difficilem oppugnatiõem aſpexit, reuerſus in caſtra Wartyſzlauũ admittit. Cuius precibus motus dedẽdi poteſtatem oppidanis indulſit, pecuniáq́; quantam ægre vniuerſa Sclauia exſoluere poſſet cum obſidibus pactus, ſtatuit vt vrbem Wertiſzlauus à ſe in beneficium receptam tanquã regium munus, conſortio Sclauicæ dominationis eriperet. Igitur reuocatis ab oppugnatione militibus neq; capi vrbem neq; diripi paſſus, ſignũ ſuum propugnaculis affigi pręcepit, receptæ deditionis indicia præbiturum. Illic cernere erat vallum ab imo in ſummum ita ſagittis vndiq; conſitum, vt arundine concretũ putaretur. Quas noſtri ingenti ſtudio lectas pharetris reddiderunt. Poſt hæc nauigationem remenſi, capto Lyubino Rugiam reuehuntur: & quoniã Rugianę piſcationis tempus ſuperuenerat, in cõmune conſultũ eſt eò loci tertia totius claſſis parte excubias ordinari, ne publicis alimẽtis petẽdis hoſtilis vicinię metus officeret. Huic manui Kanutus Priſzlaui filius à rege præeſſe iuſſus, deformiter imperio repugnauit, pręfatus ſe nihil præter anguſtos Lalandiæ fines in Dania poſſidere, eosq́; tanti non eſſe, vt pro ijs tuendis ſeipſum indubitato periculo obijcere cupiat. Cęterum id negotij iuſtius ad põtifices quos ſolos rex arbitros habeat pertinere, quod tãto indignius ad ſe referri, quanto remotiorem à regis familiaritate gradum obtineat. Tam impudenti iuuenis reſpõſo percitus Waldemarus, exigua illũ beneficia (quod exiguis dignus ſit) accepiſſe reſpondit, de cætero ſe efficiente ſpoliandũ magis honoribus quàm beandum. Sed nec eum pontificũ familiaritatẽ inter probra ducere oportere, è quorum numero reperire facile ſit, qui præſens negotiũ ſuo ductu finire non abnuat. Ita Kanuto imperium detrectante Abſalonem accerſit, eiq́; Kanuti reſpõſionem exponit. Deinde an naues quibus ipſum præeſſe oporteat inſtruxiſſet, perquirit. Contrà Abſalon interrogato, an ea res pontificum opera abſolui poſſet, ſuã cupidius offert, prædicando conſentaneũ deſertiõi opus fore, regem periculis relictũ reditum affectando dimittere. Quem Waldemarus ob reſponſi virtutem impenſioribus verbis laudatum, Kanuti moribus diſſimilem prędicabat, quod ille imperio parere nõ audeat, hic iuſſum vltronea ſuimet oblatione pręcurrat. Regreſſus à rege Abſalon, amicis è Sialandia denuntiat ne eo torpidius remanſuras naues inſtruant, quod ab ipſo ductari regiq́; debeant. Primus Thorbernus incũctanter ſe comitem eius futurũ reſpondit, cuius ſuccurſu quondã patriã exuli ſibi redditam eſſe meminerit. Petrus quoq; Thorſtani filius nõ ſine magno rubore eum à ſe deſeri poſſe, quem & neceſſitudinis & matrimonij affinitate cõtingeret prędicabat. Cuius comitandi Suno non minus ſibi quàm ipſis debitum incumbere profeſſus eſt, quod ei intima iunctus propinquitate noſcatur. Esbernus quem ſolũ fratrem habebat, comitatu ſuo orbandũ negabat. In hunc modũ tota penè Sialãdenſium claſſis condixit. Quo cognito rex non ſolum ipſis, ſed & Abſaloni grates habuit, qui ſibi tam propenſum ciuiũ fauorem, virtutis meritis peperiſſet. Igitur Abſalon poſt regis diſceſſum ad tuendos Rugiæ fines relictus, non tam tutã incolis euagationem quàm ſecurã ipſi Daniæ quietẽ præſtitit, Pomeranorũ claſſe patriæ terminis excedere non audente. Huic Sueno Aruſienſis cum aliquanta Iutenſiũ manu voluntarius operũ comes ac ſocius fuit. Eo tempore princeps Rugię Tetyſzlauus cum Iarimaro fratre ſuperueniens, gratijs Abſaloni actis, tum ei, tum cæterę claſſi ſuffecturos excubijs cõmeatus benigniſſime præſtitit, eisq́; inter nauigia diuidendis, induſtrios ex noſtris viros pfici poſtulauit. Sed Iutis allata paſſim & ſine diſtributione rapientibus, Abſalon hac munificentia vlterius vti noluit, excepto quod halec è captura ſibi deferri cõſtituit, ne obſequium iniuria rependeretur. Inde domum repetiturus, apud inſulam Thynnam ſequacem Iutorum claſſem dimittit.

Quorum incautior pars dum Auſtralia Fioniæ latera præteruehitur, apud vrbem
à Kanuto Priſzlaui filio cõditam, piratis obuijs terreſtri ſibi fuga cõſuluit, naueſq;
ſuas metu deſerere, pudori non duxit. Qua fama accenſus Abſalon cõtracta ocy-
us claſſe, magno ſcrutandi ſtudio loca quæ maxime piratis familiaria nouerat, in-
dagabat. Igitur opacos inſularum anfractus, & abſtruſos maris angulos aſſidua na
uigatione rimatus, miſeras captarum nauium reliquias triſtiaq; prædæ veſtigia rep
perit. Quarum inuentu vltionis auidior redditus, diuiſa claſſe ſeparatim luſtrati-
onis officium peragi iuſſit: ipſe ad inſulam Manſuetam cum potiore Sialanden-
ſium claſſe conceſſit. Iamq; præuiæ nauigationis excurſu ſociæ claſſis conſpectu
exceſſerat, cum fortè quidam in deſtinato conſiſtens littore, crebra pilei ventilati
one colloquium eius expetere videbatur. Quem magnæ rei nuntium arbitratus,
incognita ex eo cognoſcendi cupidine, velo poſito terram cimba petiuit. Agni-
tiq; eminus hominis fidem prima voce damnauit, quod egreſſę nuper à Sclauis pi
raticæ parũ eo præſcius fuerat. Is nanq; biſſenas nummûm libras annuatim mer-
cedis loco pactus, quoties quatuor pluréſue piratici myoparones Daniam petere
ſtatuiſſent, indicia ad Abſalonem ſe delaturum promiſerat. Cuius non alia ſaluan
di promiſſi ratio extitit, quàm quòd ante pactionem ſecum initam piratas profe-
ctos aſſeruit. Idem Abſalonẽ quorſum tenderet percontatus, vt comperit domos
repetere velle, tunc deniq; expeditionem ab eo ſolui cũ inchoari debuerat, aſtru-
ebat. Iam quippe à Sclauis aduerſum Daniam ingentem claſſem eſſe cõtractam.
Quod vt cognitum ſibi compertumq; fore, ita ambiguũ extare quiſnã Danię par
tes hoc paratu petere deſtinauerit. Æſtuante Abſalõe & quo ſe hoſtes effuſuri eſ-
ſent prædiſcere cupiente explorationem promittit, præquiſito quo nuntiũ refer-
re debeat. Abſalon promontoriũ Monẽſe deſignat, rogatq; tempus quo obuium
mittere debeat: ille diem ſextum definit. Nec diutile moratus abſcedit, priuſq;
conſpectum fefellerat quàm comes Abſalonis claſſis appelleret. Noſtrorũ ſiqui-
dem præſentiam peroſus repẽte dilabi curæ habuit, ne re cõperta proditi ciuium
conſilij, morte aut exilio ſupplicia lueret. Nec rem Abſalõ tacite habuit. Siquidẽ
acceptum nũtium venienti ſociorũ claſſi, ſuppreſſo autoris vocabulo, publicauit,
præfatus tunc à ſe domos repeti cũ claſſem exeri ſatius foret. Ignaris cunctis quo
nam id autore cõpertum haberet, tantamq; eius præſcientiam admirantibus: bi-
fariam optione diuiſa deliberare eos iubet, aucta claſſe an cõtracto equitatu ven-
turum hoſtem repellere mallent. Quod ſi neutrum probent, vel littorum incolas
quo minus piratarum ſæuitiæ pateant, proprijs relictis tutioribus recipi locis iube
ant. Igitur magnates concordi ſententiarum voto neq; incertam hoſtiũ appulſio-
nem equitatu excipere promptum, neq; littorale vulgus ad interiora reijcere ſpe
cioſum ducentes, naualiter confligendum decernunt. Igitur portubus augendæ
claſſis gratia repetitis, remiges velata nauigia dimittere iuſſi, paſſim ad petẽdos al-
terius expeditionis cõmeatus diſcurrere cœperunt. Abſalon ob nõnulla negotia
Roskyldiã proficiſcitur. Quem inde reuertẽtem hybernũ ſubito frigus excepit.
Cuius tanta vis fuit, vt etiam aquas repente cruſtaret. Cumq; Sialandenſiũ popu-
lares cõtractis alimentis, onuſtos cõmeatibus currus nauigia repetendo ductarẽt,
tãta glacialis luti moles rotarũ orbes implicuit, vt ꝓrſus gyrare non poſſent. Quip
pe pertinax gelu veluti glutino quodã lignis limũ aſtrinxerat. Quo euenit vt cur-
ruum rectores iiſdem relictis iumenta oneribus ſubderẽt, ipſiq; pedeſtriũ ducto-
rum officia ſubirent. Quorũ ocreas gelatæ ſordiũ tabes ſupra quàm tibiæ ferre po
terant, onerabant. Hos cum Abſalon equo præteriens miſeratorijs verbis proſe-
queretur duraq; pro patria perpeti prædicaret, reſpõderunt maioris ærumnę eſſe
càptiuum piraticis in tranſtris conſidere, pluſq; ſe ex præſenti labore voluptatis q̃
amaritudinis capere. Igitur expeditionem orſus cum prope Monam veniſſet, ob-
uium accipit, quem nuper ad eiuſdem inſulę promontorium nouarum rerum ex
Sclauo cognoſcendarũ cauſa trãſmiſerat. Illic accepit claſſem Sclauicã Swaldẽſi
in portu morantẽ, petendæ Monę propoſitũ gerere, in auſtrali ipſius littore equi-
tes, pedites in ſeptentrionali edituram, nauigia vero Kyalbyenſis ſinus anfracti-
bus immiſſuram. Quam idcirco copias ſpargendas duxiſſe, ne incolis vllus fugæ
locus

locus admitteretur. Quo comperto, optimum arbitratus eſt trãquillo nauigationis genere Coztam petere: nec prius ab ea diuertere quàm claſſis hoſtica ſeipſam ex conſulto prædicti ſinus anguſtijs infudiſſet. Cui ſi inopinatè ſuperuenire nequeat, reliquas hoſtium copias occupatu facilimas autumabat, quibus nullus abſq; nauigijs reditus pateat. Sclauis ſegnius agentibus, dilationẽ miratus Falſtriam petit, ibiq́; è tota claſſe bina nauigia legit, quibus hoſtium actus ſpeculari præcepit. Horum alterũ Sialandẽſibus, alterũ Falſtrenſibus inſtruere iuſſum, ſtatuto, vt ſi eadem ab hoſte capi cõtigiſſet, reliquæ claſſis impenſis redemptio taxaretur. Quod audiens qui à Sialandenſibus in alterius nauigij regimen adcitus fuerat, operã ſe daturum aſſeuerabat, ne redemptionis beneficium captiuitatis iniuria paciſci neceſſe habeat. Quod non ignauiæ cauſa officium detrectando, ſed vigilantis induſtriæ fiducia ſecuritatem præſumendo aſtruxit. Verũ Abſalone Coztã regreſſo, Guemmerus quidam conuiuio Falſtrenſibus præbito, nauem quæ ſpeculandi gratia ab eis expediri debuerat, epularũ dulcedine retẽtabat. Siquidem humanitatis ſpecie fraudẽ occultans, omniũ ſobrietatem eximio potionis onere fatigatam, ad ſalutare Abſalonis imperium exequendũ, lentã nimis inhabilemq́; reddiderat. Is Guemmerus nimia Sclauorũ familiaritate corruptus, noſtræ gentis conſilia latenter eis prodere conſueuerat. Eodem quoque tempore Sialandenſium claſſem corpore magis quã animo ſecutus fuerat. Ad cuius penates Sclaui iam portu Suualdenſi petendæ Falſtriæ propoſito egreſſi, præmittunt qui ipſum ſuper Danorũ negocijs ſecretius percontentur. Tunc vero Guemmerus ab Abſalone in claſſem vocatus, patriæ excubias ſpecie, re vera inſidias exhibebat. Qua de re nuntij per eius domeſticos certiores effecti, maturè ſuis quæ acceperant indicant. Ea res Sclauicæ claſſis cœptum propoſitumq́; fruſtrata eſt. Itaque cæteris rebus omiſſis ad ſinum, quem viridem vocant, appellere contenti fuere. In cuius littore crucem religioſa ab incolis cura conſtructam excidere adorſi ſunt, inſigni ſtipitis ruina maiorem piraticæ gloriã habituri. Cuius ſacrilegæ temeritatis ſupplicia poſtmodum turpiſſima fuga, triſtiſſimoq́; naufragio pependerunt. Falſtrenſibus quoq; heſterno mero ſaucijs ſuperueniſſent, ni Sialandicus ſpeculator inter remos ægre delapſus, ebrijs ſomnum clamore depreſſiſſet. Per quem Abſalon cognito hoſtiũ occurſu, noctu Inguarum & Olauum probatæ ſolertiæ viros leuibus nauigijs ex inſula Boka ad ſpeculandum eorũ conſiliũ dirigit. Quibus profectis eorundẽ reditum præſtolare non paſſus abſceſſum proſequi ſtatuit, præcurrẽdos potius quàm imitandos exiſtimans, ne longa nuntij expectatione cuncta tardius exequeretur. Meminerat, ſiquidem moris eſſe Sclauis exercitum ducturis, ante lucanos amare procurſus, rebusq́; celeriter confectis feſtinis ſtudere regreſſibus. Quos ne tradius aggrederetur remigiũ maturius inſtruit, vnà ſpeculatoris ac ducis partes acturus. Quem Sclaui diluculo conſpicati, aduẽtanti cunctas nauium ſuarum puppes opponunt, proris in altũ auerſis perinde ac fugæ non prælio con ſulturi. At vbi Sialandenſium ſignum enituit, vehementi remorum conatu parẽ fugam intendunt, corpore viros, animo fœminas exhibentes: nec ægre Abſalon fugientibus inſtitit. A quorum inſecutione coorta ſubitò tempeſtate prohibitus, Falſtriã repetiuit. Tanta autem vndarũ colluuio fuit vt nauium quæuis in aliam iactaretur, nec colliſioni leui opera ſuccurri poterat periculo omnes æque pulſante: periſſentq́; noſtri niſi tẽpeſtati cedere maturauiſſent. Igitur Sclaui cum remigio aduerſum vndarũ ſæuitiã eluctari nequirent, veloq́; ſibi cõſulere vellent, tẽpeſtatis magnitudine euerſis nauigijs mergebantur. Quorũ periclitationis certiſſimum indicium crebra piratarũ nauium fragmenta regionis noſtræ littoribus appulſa dedere. Bina ex ijs nauigia remigũ virtute à fluctibus defenſa, in Iarimarũ Rugiæ principẽ inciderunt, qui poſtmodũ alterum ex ijs Abſaloni præmij nomine tranſmiſit, vtriuſq; captionẽ ipſius negocio imputans. Solennis hic dies Nicolai nomine erat: cuius auſpicijs effectũ eſt, vt Sclauorũ excercitus ad hoc vſq; tempus Daniã hoſtiliter petere auſus non fuerit. Iamq́; noſtros reditũ intendentes (vt hyeme fieri aſſolet) repentinũ gelu concluſit. Quod tantæ violentiæ erat, vt ipſam ſinus in quo pernoctabant, ſuperficiem enata ſubito glacies occuparet. Huic tata

Guemmerus quidam patriam ſe ſaluam eſſe velle ſimulans, eam prodere conatur.

soliditas inerat, vt spissitudinem eius vnico ictu transuerberare nõ posses. Cumq; eximia glaciei moles portu egressuris obsisteret, industria prouisum est, vt vnius nauis præcessu cæterarum insecutio expediretur. Sed nec vna quæuis præeundi officio diutile fungi poterat, quod partes carinarum extrinsecæ glacialiũ crustularum acumine perinde ac ferri impressione exederentur. Quam ob rem præcessionis vices inter nauigia æquo ordine diuidi curatũ est. Ita demum per maritimos anfractus nauigatione protracta, in apertum pelagus peruẽtum est, indeq; ad propria cuiq; remeatum. Iamq; Absalon temporum supputatione habita, vniuersas præsentis anni partes, ternis mensibus exceptis, piratico labore emensus fuerat. Postera æstate apud Eydoram inter Hẽricum & regem communium negociorũ agitatio, contractis vtriusq; prouinciæ principibus, habebatur. Vere reddito, Christophoro solis præfect uræ suæ viribus succincto, prospera aduersum Brammeseos expeditio fuit: qua peracta alia protinus regalibus iussis instruitur. Hanc Absalon & Christophorus ducum nomine prosecuti, primi Mansuetã venere. Qui cũ rege tardius agente rursum Brammeseos aggredi statuissent, aduehitur Eskyllus insigni Scaniensium classe stipatus. Hic nuper Hyerosolyma regressus, barbã admodum immissam longinquæ peregrinationis testem gerebat. Igitur Absalon si quid clam tanto viro experiretur, vitio sibi vertendum existimans, per Esbernum ei quid cupiat, indicat. Ille studio Absalonis impensius laudato, orat sociũ se propositi habeat, canitiemq; suam iuuenilia quandoq; experiri permittat. Nec segniter promptissimis Scaniensiũ delectis, Absalonem secutus, cõmuni nauigatione appulit Lalandiã. Illic nostris obuiæ septem Rugianorũ rates fuere. Vnde cum noctu soluissent, erroris metu peritum nauigationis ex Absalone deposcit, quo recepto prospero cursu destinati portus compendium assecutus est. Absalonem vero noctis opacitas aliquantis nauigationis excessibus errabundũ effecit. Sed nec Sialandenses erroris prorsus expertes reliquit. Par ignorãtia Rugiana quoq; nauigia fefellit, & fortè in eum locum inciderant, prope quem Brammesiorũ classis piraticam actura coiërat. Cuius rei inscij Rugiani, cum primum lux affuit nostrorũ se copijs inserunt, paremq; cum ipsis militiam auspicantur, paucis ad nauiũ præsidia relictis, quas Brammesij conspectui subiectas, dilapsis metu custodibus, populantur. Nec prẹda spolijsq; cõtenti, bina ex ijs nauigia pstantioris fabricæ visa, secum abducũt. Quæ cum phibentibus Sialandicæ classis custodibus vlterius amouere non possent, ferro ptusa merserunt. Vnicã hæc prouincia vrbẽ habebat, quę à Danis rebus vacua reperta est, incolis eidem defensionẽ suã credere nõ audentibus: cuius desertioni partim defensorũ, partim valli inopia causam pbuit, antequã incolæ vocitabant qui mœniũ suorũ diffidẽtia cum cõiugibus ac liberis ad ecclesiã extra vallũ sitam certatim se cõtulerant, religionis q̃ belli prẹsidio tutiores futuri, pacisq; domicilio periculũ vitaturi. Sed nec quisquã è nostris ad eorum bona manus porrigere ausus est, ne prædandi libido sacrilegio implicaretur: quanq̃ in sacra æde iniquas opes attentare nefas non esset. Neq; enim religiõis autoritas, eius detractorib. auxilio obtentuiq; fore debuerat. Iamq; militante Absalone, Eskillus ne quid cõsuetæ religiõis omitteret, primã sacris operã exhibebat. Cuius animo tantus hostiũ contemptus incesserat, vt in exercitu toga non armis vteretur. Interea Hurna quidã & Marquardus, quem Adolfus Holsatiæ præfectus filio moriens tutorem reliquerat, Danorum copijs superbo sermone contemptis, ingentem Sclauorum, Saxonumq; manũ contraxerant. Forte autem nostris intermisso obequitandi labore, respirandi gratia aliquantisper humi cubãtibus, Eskillus adeò se ætatis magnitudine contusum confract ũq; asseuerabat, vt ne equũ quidem sine adiutore conscendere posset. At vbi hostes in conspectũ venere, quouis iuuene ocyor equum insiluit, ita vt corporis eius robur nulla ex parte quassatũ putares: adeo virtus ætati imperat. Itaq; qui dictis senectutem causatus fuerat, hanc postmodũ factis inuentam redolentibus decorabat, quem in hanc virtutis dissimulationem nihil præter virtutem adduxit. Eodẽ forte tempore ex nostris manus paruula prædæ dulcedine à cæteris digressa, cum hostes militum numero superiores, & fuga vitare deforme duceret, & pugna aggredi non auderet, inter metum pudoremq; defixa,

defixa, sociorum præstolabatur aduentum, inter quam & reliquas nostri exercitus copias palustribus aquis medius fluebat, vno, tātum vado meabilis, riuus. Quē Absalon cunctante primipilo primus equo transgressus, sequentibus superandæ difficultatis compendium præmonstrauit. Cuius rei ignari, hostes securius quàm cautius operiebantur, Danicorum equitum aduentum editi mōtis interiectu celante. Igitur qui prius à nostris diuulsi fuerant, nō expectato sociorū auxilio quod sibi tam propinquum cernebant, auide in hostem procurrūt, ne bellum proprio metu dilatum, aliena virtute expetere viderentur. Quorum Sclaui paucitate contempta, postquā maiorem hac aciem humilioribus locis relictis montis iuga superare cōspiciunt, terga vertentes, ab ijs quorum vires summa animi dictiq́; petulantia lacessiuerant, nullo negocio fundūtur. Tantum semper ludibrij, insolentiæ exitus afferre consueuit. Tunc quidā ex nostris quos ex fugientibus occupabant, nuda hastarum parte equis detrudere cōtenti, ob communem religionem ferro prosternere passi non sunt, ne peremptorum cædes plus percussoris animæ nocere, quàm gloriæ prodesset. Quam iniuriam beneficij loco à passis acceptam crediderim. Ingenti deinde præda acta tam diu in littore perstatum est, quoad Rugianorum nauigia, quæ Brammesij violauerant, reficerentur. Interea Henrico duce apud Bauaros agente, vniuersi Saxonum satrapæ gerendi cum Danis belli cupiditate, quod minimo conficiendum negotio arbitrabantur, insignem viribus exercitum amplificabant. Qui in itinere profugis occurrentibus, accipiunt Danos non rustica aut ignobili armatura, sed operoso ac militari instrumento bella gerere solere, tantæq́; in Christianos clementiæ esse, vt fugientes colaphis quàm armis insectari maluerint. Nam aciem suam cum ab eis capi intercipiq́; posset, equis non spoliatam, autorem vero victoriæ solum Sialandensiū antistitem extitisse: Id mirum satrapis visum, quorum vnus Guncellinus, cuius bellicæ virtutis experientia apud Henricum ducem familiaritatis palmam creauerat, de re præsenti à cæteris consultus, Absaloni in maritimis occurrendum monebat, quod cum vnius insulæ manu dimicare magni non sit. Interrogatus ab ijsdem rursum an cum ipso rege manū tuto conserere possent: ne id quidem Henrico duci sine periculo audendum respondit. Quo dicto cunctantibus cunctis, Danicæq́; virtutis impetum formidantibus, viam se tutioris consilij repperisse subiunxit. Nam cum vniuersæ Danorum vires maritima expeditione cōfluxerint, si interim Slesuicensium partes hostiliter peterentur, plus dispendij Danos quàm foris inferant, domi esse passuros. Quo audito Bernardus Razaburgensis in eam prouinciā arma se trāslaturum negabat, quam per regem beneficij iure possideat. Sed neq; Slesuicensium portas tametsi rex extrinsecus agat, adeousq; defensoribus carere, vt plane hosti patere videantur. Nam earū custodiā sexaginta Danorum millibus esse mandatā. Quod audiens Henricus, qui Saxoniæ primatum vicario nomine administrabat, bellum à se Danis temere parari protestatus est, qui pacis patriæq; charitate flagrātes, propulsandæ magis quàm irrogandæ iniuriæ gratia aduersum insolentissimos seruos, teterrimosq́; latrones Martem inducāt. Quos cum innocentes incessere nefas habeatur, tartareas sedes mereri, qui tam iustæ gentis cruore manus suas cōtaminare præsumerent. His monitis decretū remittendæ expeditionis obtinuit, cunctis tam indignū militiæ genus detrectandū censentibus. Igitur Guncellinus, qui bellicæ virtutis operibus apud Henricum excellentem familiaritatis locū meruerat, cum sententiā suam sociorum arbitrio damnatam animaduerteret, pacificandum cum nostris ratus, Sunonem poposcit, eoq́; cōpositiōis partes plenius exhibente, vsq; ad Henrici ducis è Bauaria reditum, belli dilatiōem obtinuit. Rex deinde Rugiam aduectus, Sircipinensem statuit attentare prouinciam. Quā dum peteret, eximiā vastæ cœnulentæq́; paludis difficultatē offendit. Cuius superficies tenero vestita cespite, graminis quidē ferax, sed vestigij ita impatiens erat, vt plerunq; calcātes obrueret. Nam limo funditus subsidente in luteas voragines, sordidáq́; colluuiem prolabebantur, haud aliud progressuris iter patebat. Tunc equites extenuandæ difficultatis vitandæq́; lassitudinis gratia, arma sibi detracta equis imponunt, eosq́; pręuij ductare cœperunt. Quos vt altius cœno obrutos sustentabāt, ita cum

Sclaui ab iis, quorum vires petulantissime cōtempserant, nullo negotion superantur.

& ipſi ductando ſubſiderent,equorũ comã amplexi fulciebãtur.Riuulos quoq;, qui in ea palude crebri admodum diſcurrebant,nexis virgarũ compagibus ſuperant.Tunc vero inſignis quorundam probitas fuit.Nam quidam ex equitibus armis onuſti,ductis poſt ſe equis,paſſibus incedebant,agilitatis fiducia onera abijcere recuſantes.Quorum factũ hoc illuſtrius,quo inuſitatius extitit.Sed & equi dũ corpus lacunis immerſum auidius erigunt,interdum ductores vngulis obruunt. Rex ipſe duorum militum humeris innixus,omnibus præter proximam corpori veſtem reiectis,ægre limi mollitiem ſuperat. Raro vnquam plus ſudoris Danica virtus expendit. Ingentẽ hoſtibus peragratæ paludis admiratio ſtuporẽ inuexit. Neq; illis reſiſtere tutum ducebant,à quibus & ipſam rerum naturam ſuperatam cernebant. Victor tantæ difficultatis exercitus haud ſecus quàm ſi hoſtem fudiſſet,alacer incedebat. Ingentes deinde ſyluas emenſus,animaduertit vicum apta nauigijs palude circundatum. Is aquarum natura quàm arte munitior erat, eaq; duntaxat parte vallum habebat,quam pons inter ipſum & continentẽ porrectus tangebat. Hunc princeps vrbis Otimarus prohibendi aditus gratia aduẽtante exercitu, vndis illico exæquare curauit,ſolis ſtipitum reliquijs inter aquã manentibus. Quas noſtri ceu quædam alterius pontis iaciendi fundamenta ſortiti,propinquæ villæ ſepibus applicatis,paulatim intermeandæ paludis compendium moliuntur. Huius itaq; loci oppugnationem rex hortante mœnium inopia aggreſſus, Abſalone cũ maiore equitatus parte prędatũ miſſo,quæcunq; exædificandi pontis inſtrumento opportuna animaduertit,ſummo negocio cõtrahit. Huius operis contextum verentes oppidani,cõtractis vndiq; ſudibus,ligneã turrim inſtituunt, cuius præſidio hoſtem tanq̃ arce vetarẽt,eiusq; propugnaculis freti, noſtros promouendo operi q̃ protegendo corpori intentiores,immiſſis ſubitò funditoribus inceſſere cœperunt. Contra Dani ſagittis decernere adorſi quia propius accedere nequibant,rem eminus tentant. Nec minus Otimarus noui põtis progreſſu territus,ſtagnum rate tranſgreſſus,regem petebat, ac prout noſtrorum operã aut ſegnem,aut vegetem animaduertit,ita nunc parcius,nunc impenſius pacis ſupplicationes agebat,ſemperq; pro oppugnationis habitu deditiõis verba cõcipiebat. Tunc vero remiſſior operis executio fuit. Sciebant enim milites ſi bellũ reuocari deberet,pontem à ſe conſeri non oportere. In quem tanta iam armatorũ moles conceſſerat, vt ne locus quidem ſuppeditandis, quæ ſtructuræ neceſſaria forent, ſuppeteret. Adeò vincendi auida multitudo, operãdi anguſtias ſibi ipſa cõſciuit. Sed nec aliter allatæ ſepiũ moles,q̃ ſuper militum vertices eorũdem manibus ductatę proferri poterãt. Nec inutilis ea neceſſitas fuit,cum ſepes in altũ libratæ non minus corporibus muniendis proficerent,quàm aquis ſternẽdis prodeſſent. Eodem exemplo vulneribus ſaucij referebantur. Tum vero rarior tenuiorq; pontis contextus fiebat,militibus plus eius incrementis,quàm firmitati ſtudentibus. Et iam pene eundem inſulæ cõmiſerant,cum hoſtes partim arte,partim viribus freti,nouo pugnandi genere bellum exaggerant. Siquidem haſtatas falces è turri directas,ad militum noſtrorum ſcuta tendebant,eaq; pertinacius apprehenſa,præliantibus detrahebant. Obnitentes interdum violentiore tractu ponte excuſſos profundum petere cogebant. Cui malo ni maturius occurſum fuiſſet,Danorũ iuuentus propemodũ ſcutis vacua occubuiſſet. Nam ex noſtris quidam lignei vnci adminiculo, iniecta ſibi falce potitus, eadem cæteras occupãdo,hoſtem ſubſidio ſpoliabat. Iamq; dies occiduus erat, cum rex contiguæ noctis metu quid potiſſimum ageret incertus,ſeram oppidi captionem, futurumq; pontis incendium verebatur. Quîs rebus cum ſe vrgeri animaduerteret, ne victo ſimilis magno cum ignauiæ rubore ab oppugnatione diſcederet,ad intuendas Otimari preces paulatim animum deflexit. Quem deſperationis errorem Abſalon cum ingenti præda ſuperueniens,conſilij ſagacitate mire diſcuſſit. Siquidem regem ſi ſe ignaro Otimari votis annueret execratus,interpretemq; ſecretius abductum, quæcunque à Barbaro pacifice tractarentur,cõtrario modo exponere hortatus, armatus in põtem deſcendit: militesq; eum prohibendę pugnę gratia adeſſe ratos,acrius inſtare compellit,prædam (ſi vincerent) eorum iuris futuram pollicitus. Grata militi-

bus

bus promissio fuit: iamq́; explicito opere, alacres nõ solum telluris aditum, sed & turris fastigium occupant: quam scalis gradibusq́; adorti, fundunt, obuios resistẽtes obtruncant. Tunc Herborthus eques Danicus, ne pontis angustijs officientibus, ac turba sociorum obstante, tardior superueniret, facilem ad hostes trãsitum nouo irruptionis genere quæsiuit. Etenim armorum onere retento, profundo se credidit: quosq́; gradu non poterat, incredibili nandi virtute præcessit. Quod factum æmulantibus cæteris, teneram pontis compaginem militum concursus repente subsidere coëgit. Cuius ruina Absalonẽ quoq; inter alios excussum, pessundedit: qui cum nandi astu calleret, tametsi armis obsitus esset, non solum inter vndas securus emersit, verumetiam alios eius artis ignaros, ab imminenti periculo tutos prẹstitit.

Absalon nãdi peritissimus.

Interea Sclaui non suppetentibus ad fugam nauigijs, dolijs se committere ausi, ijsdem pro rotunditatis habitu circumuoluentibus, ab insequẽtibus occupantur. Qui nimirum ob inusitatum nauigandi genus, vt suis miserabiles, ita nostris ridiculi fuere. Itaq; ludibrio permixta eorum infœlicitas erat. Capto vico trucidantur mares, fœminæ captiuantur. Fuere etiam qui regi capiendi Otimari consilium instillarent: quem ne recentis victorię gloriam vnius hominis perfida captione corrumperet, inuiolatum dimisit, hostiq́; parcere, quàm famæ nocere maluit. Cum omni deinde exercitu pristinum iter remensus, prius classem, mox patriam repetiuit. Postera æstate Henricus Bauaria reuersus, apud Eydorã solenne cum Danis colloquium habuit: in quo ob prosperos rerum successus adeò se insolenter ac tumide egit, vt medium pontis, sicut ante consueuerat, visendi regis causa, transgredi recusaret, ne sibi dignitate præstare, quem peteret, fateretur: immemor prorsus illum paternũ, auitumq́; regimen gerere, sibi alieni imperij præfecturam cessisse. Quam insolentiam rex adeò patienter ac moderate tulit, vt in eius occursum exæquatis pontis spacijs, tãquam par, non maior descenderet, honoratiorem se ratus, si cum indignantis viri fastu humilitate certasset. Siquidem præditus mansuetudine animus, celsitudinem suã citra debitam maiestati venerationem submittere, quàm alienæ superbię exemplo insolescere maluit. Itaq; pace cum Henrico composita, Absalon cum secus Stethinnense promontoriũ nauigationẽ haberet, leuibus saxis & ad iaciendũ habilibus in eius littore lectitatis nauigiũ onerat, vsurus eis ad castelli tuitionem, quod in publico negociatorũ portu condiderat. Quibus nauigio impositis, ad idem castellũ postera die peruenit: vbi cum munditiarum gratia balneis vteretur, animaduertit cuiusdam nauis è septentrione venientis mentiõem foris stantiũ collocutione crebrescere. Quam vt piraticã intellexit, semiloto corpore vestem poposcit, nauemq́; quã in portu velatã dimiserat, remigibus lituo cõtractis, cõscensam in altũ dirigere curauit. Nicolaus quoq; qui clientelæ eius & stabuli curã habebat, aliud nauigium iampridem rimarum vitio pessundatũ, exhausta sentina, ad patientem nauigatiõis habitum celeriter perduxit. Sed Absalon velo, Nicolaus remigio piratas petebat. Qui cum Absalonis nauigationem suam superare conspicerent, callidum fugæ commentum amplexi, submisso velo contrariam vento nauigationem remigio moliuntur. Id attentantibus, Nicolaus rate obuius fuit. Quam aduersa nauigatione petentes, mira gubernatoris solertia fefellere. Nam cum ad eius penè contactũ peruenissent, obliquato remigio in illud nauigij sui latus quod ab hostibus auersum erat, pariter concurrere iussi, reliqui se erigentis opposítu perinde ac muro hostilia quibus incessebantur iacula vitauere. Sic hoste eluso diuerticulum nacti, callidis nauigationis ambagibus recessus petebant. Quas tanta fugæ auiditas ceperat, vt cum ingens telorum vis in eorum nauigium effunderetur, etiam manus sagittis traiecti, manentibus spiculis, remigandi officia nõ omitterent. Adeo illos timoris magnitudo vulnerũ molestiã negligere coëgit. Fuere etiam qui vndis impẽsius obluctãtes, vitam remigio finirent. Alij telis terga confixi, maiorem nauigandi, quàm spicula proprijs corporibus auellendi curã præstabant. Adeo illis minorum vulnerũ dolorem maiorum metus ademerat. Cumq́; anceps diu nauigationis certamen fuisset, quod ex remigiorum volucritate pendebat, nostris tandem superantibus occupantur. Tunc quidam ex eis indubitati periculi metu ferrum expectare

Nauigantes nauem promouendi, quàm spicula proprijs tergoribus infixa auellendi studiosiores.

nō ausi,in vndas desiliūt, mortemq; sibi ipsi inferre,q̄ ab hoste recipere maluerūt. Itaq; plerunq; timidos vnius periculi metus,in aliud præcipites iactare consueuit. Maxima horum pars qui fluctibus abstinuerant, ferro perempta est, quanquam ignobile sociorum fatum comitari nolentibus iure parcendum videretur. Quorum capita corporibus auulsa, propter Absalōicæ vrbis mœnia ijsdem stipitibus affixa sunt,qui nuper aliorum piratarum à Sialādensibus captorū ceruicibus onusti fuerant.Ea res ingenti prædones pauore cōfecit.Plurimum siquidem ad extirpanda piratarum latrocinia spectaculi huius atrocitas valuit. Gubernator ipse cū paucis admodum remigibus captus, cum falsam redemptionis spem animo præsumpsisset,ac forte putria sociorū capita conspicatus,idem se Danis facturū dixisset,captiuitatis supplicijs consumptus est,pœnasq; non solum veteris piraticæ,sed etiam recentiū minarum exitio pependit.Per idem tempus Esbernus & Wethemannus opportunas patriȩ excubias multo nauigationis impendio prosecuti,sedulumq; piraticȩ opus ingressi,in septem piraticos mioparones quatuor incidere nauigijs.Tunc Mirocus pugil spectatæ audaciæ,fortitudinis suæ motū intra propriæ nauis spacia continere non passus, Wethemanni se appetentis nauigium vir tutis fiducia solitarius insilit,cedentibusq; per ignauiam remigibus, neminē in eo præter Wethemannū rebellem habuit.Quos Esbernus rate præteriens,risu prosequi cōtentus fuit: neq; aut hostem lædere,aut ciuem iuuare sustinuit, ne pluribus aduersum vnum opem tulisse videretur.Progressus itaq; Strumicum athlethā insignis fortitudinis capit. Sed nec prius Mirocus vt pedem referret, vrgeri poterat,quàm alius nauigij superuenientis viribus arceretur. Cuius respectui tantum venerationis à victoribus tributum est, vt cum captus supplicium mereretur, redemptionem acceperit,potiusq; in eo probitas honorata sit, quàm facinora punita.Ita cum impietati pernicies deberetur,fortitudini salus donata est.Eodē tempore Eskillus domesticis supra vires negocijs fatigatus,dum quieti intentius consulit,proficiscendi licentia à rege difficulter extorta, nobile Galliarū cœnobium, quod Clarauallis nūcupatur,petiuit,ibiq; priuati more trāquillam vitam degens, asperum patriæ conuictum voluntariæ peregrinationis lenitate mutauit,iocūdiorem rerum vsum apud exteros,quàm inter ciues habiturus.Per idem quoq; tempus Walagostenses mœnium suorum angustias perosi, contractiora vrbis spacia propagare cœperunt.Nec incrementa adiecisse contenti,noua defensionis præsidia excogitabant.Siquidē frequentibus palis circa mœnia defixis,quò minus hostis aditu potiretur, propinqua muris vada claudebant, profundiora fluenti loca aduolutis ingentibus saxis nauigijs inaccessa reddentes. Cæteros quoq; meatus nauigatiōibus opportunos, aut lapidum coagmentis, aut alio impedimentorum genere præstruebant.His obstaculis rex optato locorum accessu prohibitus,classem postera aduersum Sclauos expeditione promotam, Zuinensibus ostijs inseriit,Iuliniq; vacuas defensoribus ædes incendio adortus, rehabitatæ vrbis nouitatem iterata penatium strage consumpsit.Nec solum Iulini viciniā, sed & confinia Camini ipso præterito populatus est,vt factu celerius, ita quoq; hostibus perniciosius ratus,patentem ruris vbertatem diripere,quàm dubia munimentorum claustra pulsare. Nam Iulinēses cum vrbis suæ recentes ruinas ferendæ obsidioni inhabiles cernerent, perinde ac viribus orbati,deserta patria, præsidium Caminense petiuerant,aliena amplexi mænia,qui propria tueri diffiderent. Ab his demū finibus exercitus noster ad vrbis Oznæ solum dirigitur. Cuius mœnibus abstinens viciniam irrumpit,certam agrorum vastationem,incertȩ vrbium obsidioni præpōderare existimans. Sed etiā idem aliquanto satius faciliusq; reputabat persequi dispersos,quàm vrgere munitos. Cui postmodum compendiariæ nauigationis redi tum circunspicienti,in commune prouisum est, propinqui fluminis abstrusos reserare secessus. Cuius ostia cum quondam nauigantibus peruia fuerint,nunc arenis obfusa, ad pristinum habitum fossa redigi possint. Quam sententiā cōsiderata difficultatis magnitudo quassauit, rege eximiam obstaculi molem ligonibus penetrari morosum ducente,vetāteq; negocium suscipi,quod plus impensæ quàm vtilitatis afferre videretur. Igitur repetito Ozno, tormentisque propter vallum erectis,

Negotiū plus impēsæ quàm vtilitatis afferens haud suscipiendum.

erectis, obsidio fingitur, cuius specie deditio obtineretur. Quam simulationem spernentibus oppidanis, expeditioni finis imponitur. Aliam rege post ver posterum exorso, eiusq; opinione finitimos terrēte, cum se Sclaui nec proprijs viribus, nec peregrinis auxilijs aduersum Danica arma abundare cōspicerent, delegatur Prislauus, qui bellū apud Danos deprecaretur. In quorū pręparatam classem incidens, oblatæ pecunię captione non solum profectionē prohibuit, sed etiam pacem in bienniū taxauit. Cæterum publicæ religionis conditiones Barbaris ingestæ non sunt, cuius professores pleriq; eorum principes existerent, vulgo sacrorū societatem damnante. Qui tametsi Christiano nomine censerentur, titulum moribus abdicabant, professionem operibus polluentes. Per idem tempus Henricus compositis in Bauaria rebus, quia Sclauis aduersum Danos adesse non poterat, amicitiam Waldemari prius per internuntios petitam, mox apud Eydoram colloquio obtentā callidius quàm verius amplexatus est. Nam peruicaci eius ingenio, nulla boni stabilitas seruiebat. Cum gente nostra nunquam diutinas ac constantes amicitias gerere sustinuit. Mentiri virtutem ducebat, bonarū artium loco fallaciam amplectebatur, fidem simulatione colebat, honesto vtile anteferēdo. Assidue nostros rupta turpiter societate lædebat. Econtrario regem conspicua animi integritas, perpetuaque in cunctis constantia decorabat. Quid ergo miremur, quod inter eius virtutes, & Saxonicam leuitatem firma societatis copula, aut solidum concordiæ vinculum contexi non poterat? Ijsdem fere temporibus Suerus quidam fabro patre genitus, sacerdotij quod in Ferogia aliquandiu gesserat partibus abdicatis, Noruagiam petens, religionis munus militia mutauit, Osteni cuiusdam ab Erlingo prostrati occasiōe adductus, cuius agmini per deserta fugienti fortuito obuius ducem se præbuit, resq; aduersum victores nauare cœpit. Et ne generis titulo carere videretur, originem mentitus, Haraldum Hyberniensem auū sibi vendicando, Siuardo se procreatum confingit. Cuius etiā nomen filio, quem antea patris vocabulo vna appellauerat, aptauit. Et vt omnia prioris fortunæ momenta subrueret, proauiq; vocabulo in eo repræsentari crederetur, simulatę prosapiæ decus, noui nominis ornamentis vsurpare sustinuit, Magnumq; se in argumentum generis vocitari cōstituit. Quod tam impudens mendacium turbulento militum errore, credulaq; vulgi suffragatiōe protectū, ad totius Noruagię crudelissimam stragē, extremamq; perniciē penetrauit. Idem cum adhuc priuatus Suetię ducē Birgerū petisset, sacerdoti cuius fortè hospitio vsus fuerat, stolā præcipuum Diaconi insigne, cum libro sacerdotalia sacra cōtinente dono dedisse fertur. Sed ne peregrinis vlterius immorer, stilum ad propria referā. Neq; me domestica scelera per idem tempus exorta, diutius externis insistere patiuntur. Siquidē Magnus Erici filius præsentis fortunæ stipendijs non contentus, cum Kanuto & Carolo quibus paterna cum Waldemaro necessitudo, maternus autē auus Eskillus erat, alijsq; compluribus in societatē facinoris accitis, opprimendi per insidias regis consiliū capere sustinuit. A quo cum Suenonis partibus militādo bello Grathico captus fuisset, non solum spiritu sed etiam amicitiæ & familiaritatis iure donatus, atq; ex priuata fortuna ad eminentem dignitatis locum prouectus fuerat. Tantam victoris charitatem, supplicij quod meruerat loco expertus est. Cuius insidiarum apparatus, hoc securior, quo incredibilior extitit. Neq; enim facile regis animum subire poterat, ab illo sibi insidias necti, cui quondam salutem à se tributam meminerat. Cum res diu latuisset, indicium huiusmodi fuit. Quidā Theutones insidiarum conscij, Magno clientelæ obsequijs deuincti, cum fortè negociorum eius curam administrando Holsatiam peragrantes, cuiusdam solitariam vitā degentis hospitio excepti fuissent, eiusq; cubiculum à se medio tantum pariete discretum nescirent, nocturno inuicem sermone effusius habito, vehemēter se mirari dixere, quo pacto rex inter tot præparata sibi insidiarum commenta mortalium adhuc luce fungeretur, quas Magnus cum Karoli filijs eius capiti clandestino consilio molitus fuerit. Has vero omnes aduersum inscium excogitatas, non fortuitis humanæ conditionis casibus, sed constantibus diuinæ protectionis subsidijs esse dispulsas. Siquidem Magnum gladio duntaxat venabulóque quo tigres

occupandi conſuetudinem habebat vtentem, petituro Sialandiam regi comitan di obſequium ad cuiuſdam vſq; vadi tranſitum exhibuiſſe, ibiq; Kanuti qui pari armatura inſtructus(nam id genus in venationis ſectatoribus ſuſpectum eſſe non poterat) cum coniuratis eodem tempore ſuperuenire debebat, occurſu frauda- tum,facinusq; ſine complice experiri non auſum,per ſummam propoſiti diſſimu lationem conſalutato rege propria repetiuiſſe. Poſt cuius diſceſſum Kanutum re gi vadum tranſgreſſo obuium extitiſſe,turbatumq; conſortis abſentia, proſecuti- onis officium ſimulaſſe. Aliquanto tamen eum acrius auidiusq; quàm Magnum propoſitum exequi perſeueraſſe: qui regem equites ad mare præmittere, ſtipan- tibusq; fœminis morabundum in littore conſidere, & inter extremos nauigium conſcendere ſolitum aggredi conſtituerit,peregiſſetq; facinus,ni rex abſq; omnis humani indicij monitis,benigniore cœleſtium cura compulſus,relictis ocyus pe- diſſequis,ratem pręter ſolitum ſcandere maturauiſſet. Karolum autem antea à cō iuratis in Scaniam tranſmiſſum fuiſſe,ſi fratri propoſitum ex ſententia ceſſiſſet,ad extirpandam regis ſobolem amicorum auxilia contracturum. Sed ne ſic quidem Kanutum propoſito cedere voluiſſe, quod apud Fioniam fruſtra tentatū, in Sca- nia maiori cum opportunitate conſummare ſperauerit, Waldemarum ad Helſin gorum vrbem præcurrere maturando,eumq; cum primum Scaniæ aduectus ra- te excederet,incautum opprimere moliendo,quem poſt diurna venatiōis exerci tia,præmiſſis arbitris eo loci paruula rate corpuſculo tranſire ſolitum,non ignora ret: quā machinationem fortuitis neceſſitatis præſidijs eluſam fuiſſe. Nam ratem quæ regem vehebat cum fortè glaciali impulſu procul à concupito littore detor- queretur,militum eius aduentū pręſtolantium ingenti cohorte exceptam fuiſſe, eamq; manum neceſſitati ſubuenire conatā,cōiuratorū inſidijs obſtitiſſe. Ita Ka- nutum & Karolū bis propoſiti caſſos,loricas quas inuadendi regis gratia ſub tuni- cis geſtabant hoſpitijs reddidiſſe. Horum autem omniū admirationem vincere, quod Waldemarus vnius ex coniuratis ſibi perfamiliaris ſuſpectū minime, ferrū vitare potuerit. Qui cum regi per rhedam aucupiū exercenti,ſolitarius comes au rigaq; exiſtere ſoleret, deficientibus coniurationis autoribus,parricidale miniſte rium circa ipſum cōprehenſa aue curru delapſus iuuādi accipitris curam intenta corporis inclinatione tractaret, ſua manu peragendum promiſerat, fortunā tamē in tanta tamq; facili inſidiandi materia promiſſis parricidij partibus aditum non dediſſe. Horū itaq; euentuū miraculis liquere mortali manu regē perire nō poſſe, cuius ſalutem inter tot exitioſa,arcanaq; pericula,non induſtria humana, ſed cœ- leſtis protexerit diligentia. Hanc hoſpitū relationem à rerum admiratione profe- ctam,eremita perinde ac ſi diuinitus dati indicij myſteriū veneratus, cuidā mona- chorum rectori ad ſe venienti memori narratiōe replicuit, iuſſo horū indicando- rum gratia ad regē tranſitū non differre. Quibus acceptis rex,cum ex diffinitione locorum,argumentisq; temporū,necnon itinerum ſuorū circunſtantijs fidē aſſer tis habere cœpiſſet,non minus ſibi ſubſidij Deum in prodendis inſidijs præſtitiſſe, quàm in fruſtrandis tribuiſſet, gratulatus eſt. Cuius rei ignorantia Karolus priſti- na adhuc ſecuritate ſuccinctus, ſiue tegendi parricidalis propoſiti calliditate, ſeu peragendi deſperatione, Abſalonem ob cognationis fiduciam petitū, impetrādis ſibi à rege prouincialis beneficij adiutorem depoſcit. Quo propinqui preces attē- tius exequente, Waldemarus diſſimulata inſidiarum cognitione, ex fiſco ſuo ſe ſtipendia Karolo ſoluturum promittit, quoad honoris ei impertiendi facultas in- cideret. Cumq; Roskyldiam veniens in æde Trinitatis optimæ maximæ, morem ſacris geſſiſſet,amotis arbitris Abſalonem adeſſe præcepit: quo ſecum conſiden- te indicem aduocans, quæ ſibi detulerit iterato exponere iubet. Ille propinqui- tatis metu qua Abſalon à Kanuti filijs contingebatur eloqui veritus, atq; os rubo- re perfuſus, aliquandiu plenum hæſitationis ſilentium egit. Cuius taciturnitatis rex ilico cauſam coniectans, hoc, inquit, te metu Abſalonis fides liberat, apud quē meæ reſpectum charitatis propriæ neceſſitudinis affectioni præponderare non dubitem. Quo dicto ſenioris vocem verecunda animi hæſitatione torpentem, ad eloquenda quæ iubebantur intrepidam reddidit. Is itaque relationem ab inſi-

dia-

insidiarum principio orsus, cunctasq; earum partes veris narrationis indicijs prosecutus, hoc non suæ sed alienę cōpertionis fuisse testatur, rogatum se tantum eadem regi referenda curare. Tunc rex eo secedere iusso, ductis alte suspirijs, priuatim apud Absalonem queri cœpit, nunquam sibi vel cognationis ius, vel beneficentiæ meritum obtentui fore potuisse, quo minus malis propinquorum artibus appeteretur. Quorum fraudem si dissimulanter tolerare cœpisset, effectum insidijs præbere posse, quæ tam potentum támque sibi familiarium studijs necterentur. Si vero parum adhuc publicato facinore, supplicia de indemnatis sumere maturasset, doliq; notitia à paucioribus sumpta crudelius in æmulos consuluisset, innoxia capita confictis criminatiōis partibus obruere videretur, inuidiaq; virtutis accensus, ad communem generis sui interitum varijs insimulationis modis exurgere necessitudinis euersor, affiniumq; consumptor censendus. Igitur & patientiam periculosam, & vltionem si præpropera foret, probrosam existere. Ita se quē vindictę modum apprehendere debeat ignorare, cuius & ignominiosa acceleratio sit & perniciosa dilatio. Cæterum insidiarum periculis patere malle, quàm in autores facinus retorquere, ni mors sua ad aliorum confestim exitium redundaret, quam liberorum suorum amicorumq; miserabilis strages, mox discordia ciuilis, sæuáque exterorum irruptio, ac totius patriæ teterrima vastitas insequeretur. Hæc & consentanea rex crebris anxijsq; gemitibus prosecutus, quæ maxime sibi conducant Absalonem dispicere iubet. Ille se nihil à regis æstimatione diuersum perpendere refert, præfatus ipsum ex repentino vindictæ procursu, non leuius famæ dispendium quàm salutis ex dilatione capturum. Quam ob rem animaduersionis ius diuino permittendum arbitrio, qui potis sit insidias quas eluserit publicare. Sed neq; rem cuius multitudo conscia sit, diutile vulgus latere posse. Hortatur deinde corporis sui custodiam consuetis comitibus attentius mādet, iubeatq; nunquam sibi inermes assistere, nec magis salutem suam diurnis eorum officijs, q̄ nocturnis excubijs vallari curet. Sic enim coniuratorum aliquos, se proditos suspicantes, repentinum propositi indicium edituros. Gratum Waldemaro consilium fuit. Cuius Roskildiam linquentis Absalon comitem agens, solicitatur à Carolo petitionis suæ partes quas nuper apud regem egerit, iterare. Quod exsequente eo, respondetur à rege, raram beneficij gratiam esse, quod accipiens parricidio pensare studeat. Præterea miram quorundam ingenijs & fallendi pertinaciam, & dissimulandi inesse versutiam. Se nihilominus cum primum Iutiam introierit, insidioso militi munificum futurū, à quo potentiæ ius in id maxime vulgus affectari non dubitet. Iocunda Carolo promissio extitit, quam sibi per Absalonem expositam impensiore gratiarum relatione prosequebatur: finxit enim oris hilaritatem, lætitiamq; effusius prætulit, quam non tam recipiendi beneficij quàm implendi parricidij affectus progenuit, quod ei regię dissimulationis industria securitatis incrementa tribueret. Huic postmodum forte materni aui Eskilli per idem tempus à Gallia nauigantis appulsus, vrbem Ripam cum Kanuto fratre petendi causam præbuit. Quorum Benedictus quidam solo patre germanus, sed pellice editus, regiæ clientelę fortior quàm fidelior comes, Waldemaro paucis post diebus quàm Fioniam ingressus fuerat in propatulo prandente, siue celandæ fraudis impatientia adductus, seu parricidij quod cogitauerat furijs cōcitatus, neglectis epulis cultrum, quem forte prandendi gratia sumpserat, compressa manu, huc atque illuc actum, varia ancipitiq; versatione stringebat, perinde ac vsum eius ad inferendas plagas agitationis exercitijs prædiscere cupiens. Interdum ferrum sinu condebat, detectúmque rursum digitis inserebat. Inter hæc assidue regem oculis destinabat, quibus non minus quàm manui minarum inesse videretur. Cuius motibus amentiæ consentaneis, Waldemarus per sponsam filij Gerthrudem ob id muliebriter lachrymantem oculos inserere monitus, Nicolaum qui regiæ mensæ præerat, quàm poterat arcanis nutibus accersitum, visum ad inusitatos Benedicti gestus obliquare tacite iubet, amotisq; post epulas mensis cæteris sibi propiorem consistere, prædicti equitis si quas moliretur insidias excepturum. Sed Benedictum tum ipsius regis, tum commilitonum plena stuporis contemplatio,

Rara beneficii gratia, quod is qui accipit, parricidio recompensare cupit.

ferrum vaginæ reddere coëgit. Crediderim vero hunc animi æstum eius præcordijs diuinitus ingestum, eodemq; autore proditum facinus quo prohibitum esse. Tum demum Waldemarus neglectum Absalonis consilium pœnitentia prosecutus, deuocatis in cubiculum militibus, inter quos & Benedictus astabat, rem mœstam eisq; perquàm maxime displicituram afferre se dixit, quam & prodere triste sit, & celare pestiferum: nec se dubitare quin eadem in cōmune delata, amicorū mētes tristitiæ salebris sit implicatura, tātoq; eis plus amaritudinis incussura, quanto regem suum propensiore charitatis cultu cōtingerent. Siquidem quorundam conspirationem de nece sua habitam, non dubijs coniecturæ rationibus, sed veris consciorum indicijs, certisq; rerum vestigijs sibi proditam esse, cuius autorib. primam salutis suæ custodiam credere consueuerit. Nolle vero se eorum declarare vocabula, quod noxios resipiscendi inducijs donare, quàm insimulandi studio obruere mallet. Hortatur deinde maiore cum sedulitate vallandū se curent, nec vsq̃ gladijs vacui incedentē comitari sustineant, stipandiq; officia hactenus per incuriā gesta, deinceps elaborato famulandi studio prosequantur, tantaq; id solicitudine peragant, perinde ac quiuis propriæ synceritatis certitudine de aliena ambigere necesse habeat. Sed neq; se vniuersos notabiles ducere, de quorū grege cōplures ad mortem pro se excipiendam, si res posceret, paratissimos sciret. Tūc milites mutua fidei æmulatione consciorū indicium flagitantes, à perfidis erga regē capitibus vindictam se exacturos promittunt: neq; aut necessitudinis aut familiaritatis gratia temperaturos, quo minus sanguinis eius cupidos, pœnas quas mererentur persoluere sint coacturi. Ad hæc rex referre, fidei synceritate contentos, vlteriores indicij partes expetere nō oportere. Ita militū preces ab innocētiæ conscientia profectas, plenum moderationis responsum cessare compulit. At Benedictus coniurationem à conscijs regi proditam ratus, eumq; his quos incautos opprimere cuperet, callidis simulationis ambagibus veniam polliceri, plerisq; militiæ insignibus relictis, Iutiam qua potuit celeritate petiuit, detectæ factionis nuncio ad Magnum dimisso. Ita perfidum eius animum mordax conscientiæ crimen regiæ mansuetudinis promissis fidem habere vetuit. Quę res Magno proxima nocte nauigio Lubecam proficiscendi, indeq; Henrici contuberniū expetendi causam præstitit. Eodem nuncio Kanutus & Carolus per Benedictum accepto, tacite Ripensium vrbe egressi, conscensa apud Randrusium naue, præfectum Gothię Birgerum propinquitatis fiducia petiuere. Adeo illos malignæ conscientiæ vis securitate defectos, subito pauore quati coëgit. Quorum profectionem Eskillus, tum propriam, tum nepotum fortunam miserabilius questus, infinitę ęgritudinis molestia prosequebatur, ob cuius magnitudinem linguæ debilitate contracta, parum vocalis euasit. Quem rex ad se Wibergi venientem iocunda admodum fronte suscepit, ne quid suspicionis in eius aduentu reponere videretur. Quam regis moderationem pontificis prudentia æquauit. Supplicem enim pro nepotibus vocem mittere non sustinuit, quo magis se ab insidiarum suspicione alienum efficeret, néue eorum culpæ affinis, quos precibus seruare cuperet, existimari posset, cōsultius arbitrando taciturnitatis argumento malignitatis suspicionē vitare, quàm offensam pro noxijs supplicando contrahere. Cui postmodum Scaniā profecto, opportunā medicorum industria debilitatæ vocis opem redintegrauit. At mentem eius ingenti curarum æstu obsitam ægritudine vacare nepotum proprio spiritu chariorum fortuna passa non est. Adeo facilius corporis quàm animi discrimina vitantur. At Magnus facinoris pudore quam exilij causam haberet, Hērico pandere veritus, reconciliationis ab ipso dūtaxat remedia postulabat. Ille exulis vota auersari impium ratus, epistola ad Waldemarum transmissa, conceptæ erga Magnum offensæ remissionem efflagitat. Ad hæc Waldemarus legatione quam literis respondere satius ratus, Henricum quem stabulo suo præposuerat, Germanicæ vocis admodum gnarum, in Saxoniam dirigi curat, apud eius ducem Henricum, Magni perfidiam accusaturum. Quo audito, Magnus rubore in audaciam verso, quam poterat pertinaciter obiectis se affinem negare, & veluti in augmentum innocentiæ duello manū offerre, eodem acumine dissimulationē amplexus, quo

Corporis discrimina multo facilius euitantur, quàm animi.

quo facinus molitus fuerat. Refert legatus non ob hoc se eò missum, vt accusatiōis partes apud exteros ferro prosequi debeat, sed vt reum causam suam ad regis cognitiōem transferre, defensionemq; patria lege decretā subire moneat. Tum duce, quem defensionis modū aduersum hoc criminationis genus lex Danica statueret, rogāte, penes ferrum purgationis morē consistere respondit. Tunc Magnus à duce rogatus, an tātum fiduciæ in innocētia sua reponeret, vt huius experimēti indicio spem defensionis petere auderet: anceps id genus, nec semper miraculo præditum aiebat, quod plerunq; & insontes damnare, & noxios absoluere soleat, fortuitosq; maximè experimentorū euentus habeat: neq; enim diuinam potentiam tanta mortalium cura flagrare, vt quibuslibet eorū votis rerū naturā cedere compellat. Suspecta plerisq; responsio fuit. Tum duce quam à se opem sperare debeat, qui tāti criminis obiectionē patrijs institutis refellere nollet, arctius perquirente, quid ageret incertus, aliquandiu responsi cunctationē exhibuit. Tandem vlterioris profugi diffidentia adductus, vltrò regem aditurū se dixit, si sibi quemcunq; causa exitū sortiretur, impunitatis fides daretur. In cuius fiduciæ certitudinem stabularius sponsionis suæ pignus offerre cœpit, præfatus capitali crimine damnatis, patriæ legis instituto dilabendi inducias tribui, ijsdemq; è vestigio supplicium irrogari nefas haberi. Qua Magnus oblatione contempta, solam Absalonis fidem se pignoris loco recepturū asseruit. Quæ cum rex ex legato cognosset, epistola duci redditur, qua Magno sub Absalonis obtentu, veniendi, discedēdiq; potestas promittitur. Quo euenit vt Absalō prius Magnū hospitio exciperet, quàm vllum aduentus eius nuncium à rege sumpsisset, literas quæ pro eiusdem receptione destinabantur nimio festinationis studio præcurrentē. Quibus tandē per regem susceptis solicitudinem improuisi hospitis plenis fiduciæ promissis discutere curæ habuit. Quibus erectus Magnus, plus spei in Absalonis auxilio, quam metus in sua noxa reposuit. Quo euenit, vt maiore formidinis parte deposita, propria repetere non dubitaret, nauigationē qua Iutiam petiturus erat, necessarijs vsibus instructurus. Quippe causam apud Aurusiam dicere iubebatur: verum hoc securitatis robur, deprehensa secretorum eius legatio quassauit. Siquidē binas eius epistolas proditionis mandata gestantes, à publicorum itinerū obseruatoribus intercipi cōtigit. Quas cum regi allatas ab intermeantibus expertus fuisset, formulam qua signatoria vtebatur, proprij scribæ negligentia amissam confingit. Idq; nō solum inter suos, sed etiam apud Absalonē simulatione prosequi curauit, opiniōem serere cupiens, adulterinas epistolas à formulæ repertoribus odio sui fuisse compositas. Appetente causæ dictionis tempore, binis nauigijs instructus, Absalōi Sialandiæ & Scaniæ magnatibus comitato obuius affuit. Quo adito conscientiæ stimulis actus, trepidationem fide maiorem, præteritęq; vitæ fortitudini indebitā exhibendo, nullis se exhortatiōibus vt Iutiā peteret adducendū iurabat: plus à se metus in regis offensa, q̃ opis in cuiuspiā patrocinio reponi ꝑfatus. Præterea fortuitam sigilli sui amissionem causatus, æmulorū commento occasionē ex eiusdem inuentione nactorū, inimicas regi literas suo nomine confictas asseuerabat. Sed Absalone tametsi criminis acta ab eo confessio foret, nihil commissum quo minus inuiolatus discederet, constantius asserente, sociali illum nauigatione prosequitur, plus amici monitis quàm proprio pauori indulgens. Cui rex omni Danica nobilitate stipatus, apud villam Wiby sibi per Absalonem oblato, mensæ sacra communicare passus non est, ne conuiuā agendo offensam deponere videretur. Quem die postero ad conciōem vocatum, suorum in eum benignitate exposita, maiestatis reum agere cœpit, pietatem parricidio rependere auidum, quod eius fuga nō violenter ingesta, sed à solo conscientiæ reatu profecta recenter prodiderit. Ad hæc Magnus, se non cuiuspiam delicti, sed minacis nuncij per Benedictū accepti impulsu, dilabendi consiliū cepisse testatur, regiæ suspicionis causam è lōginquo tutius spectaturus. Pręterea mirari se, quo pacto rex propinquū, quem omni familiaritatis iure prosequi consueuerat, inanium suspicionum ductu persequi sustineat. Contra rex, hoc eum ingratiorem, quo meritorum suorum negligentiorem, astruere: & in perfidiæ argumentū supradictas ipsius epistolas, quarū

altera clausa, altera aperta obsignabatur, in commune proferre: quas etiam per præsentes pontifices circunferri,& an vero Magni signaculo obsitæ essent,curiosius annotari pręcepit.Quod inspectantibus cunctis,adulterinūq; esse negātibus, recitari eas in publico iubet. Aperta Scaniensibus scribebatur,regem super complurium oppressione calumnians,cunctosq; ad bellum cum eo gerendum exhortans, Magnum repetendæ libertatis autorem habituros. Clausa ad Kanutū & Karolum eodē quo prior titulo mittebatur, quæ eos res in Scania nouare moneret, Magnumq; idem apud Iutiam facturum promitteret: sic regem viribus cariturū, maiorum regni prouinciarum auxilijs ad eum commeare prohibitis. Perlectasq; epistolas Magnus cum responso excepturus putaretur,indice metus silentio vtebatur. Quinetiam tantum stuporis animo contraxerat,vt voce quoq; deficeretur, internæ perturbationis notas confuso oris habitu præ se ferēs. Notabilis viri taciturnitas fuit,quæ ne confessionis loco duceretur, prudens Absalonis interuentus effecit,miratu indignum dicentis,ad nouos criminatiōis obiectus hominem defensionis dubium,pleno meditationis consilio respōdendi officia tardius exhibere,protinusq; eum dandi responsi gratia colloquio excedere, & quos velit ex amicis in consilium trahere iubet. Quo dicto recreatus Magnus, atq; ad spem labefactandæ accusationis erectus,acceptis cōsultationis inducijs, Absalonem cum Tukone Wendilensiū antistite seuocat. Is Tuko patri eius Erico diacōatus obsequijs percharus habitus,deq; eius cliētela ad pontificatū accitus fuerat. Cuius rei grata recordatione Magni charitatem propensius animo insitam habebat. Quē multum diuq; ob cogitati sceleris immanitatē,profectis à dolore conuicijs insecutus, respōdente eo epistolas aliena fraude contextas,superuacuū id purgatiōis genus astruxit,non solum scripturæ,sed & stili modū quo scriba ipsius Lambertus in dictandis epistolis vti soleat,certissime recognoscere præfatus. Cuius affirmationē Absalone consentaneis verbis prosequente,tantū Magno desperationis incessit, vt an eos sibi confessionis remedia amplecti liceret, trepide percontaretur. Tum Absalon tametsi cōfessio periculo non careret, ad hanc tamen ante procurrendū quàm de venia actum excussumq; foret, negabat, suadetq; vti stupore deposito, per se vel per amicū in posterū diem induciarū facultatem audacter efflagitet,firmato animo rem fœlicius expleturus. Quibus admissis,rex præsentem nobiliū caterua vespere iter ingressus, ad Vnnonis locupletissimi viri penates secum perduxit. In qua profectione Absalon à Magno admodum æstuante,quisnam defensionis modus obiectis congrueret curiosiore percontatione consultus,nullā partem probro aut periculo vacuā agebat. Nam nec accusationē tot rerū indicijs subnixam refellere promptū,nec purgationis partes detrectare syncerum:confessionis vero exitū ancipitem fore,quam nulla veniæ certitudo pręcurreret. Ita verax responsi dator consultori ignorantiā prætendere, quàm in dubijs certitudinē promittere,fidelius duxit. Tunc Magno omnia se veraciter relaturū,si veniā confessioni tribuendā speraret dicente, intrepide eum sibi secreta quæ vellet cōmittere iubet,nullum eorū indicium ad regem ex se manaturum præfatus. Tum illo oēm insidiarum ordinem patefacere cupiente, Absalon narrationem admittere noluit,ne eam sacerdotali ministerio cōfessionis loco recipere videretur. Suadet itaq; Sunonem & Esbernum secum adhibeat,quos in rebus arcanis tegendis industrios sciat. Quibus admissis Absaloniq; data fide pollicitis, absq; eius cōniuentia nullam se præsentis arcani mentionem acturos. Magnus insidiarum seriem à principio retexere orsus,non solum se cum his quorū crimen testis fuga prodiderat, iure notatum asseruit,sed etiam cōplura ad regis caput pertinentia adhuc eius notitiæ parum indita,apertissima confessione detexit: Eskillū (Asceri hic filius erat)& Christiernum patre Suenone natum,eiusdem culpæ conscios asseuerando,Christierni fratrem Ascerū cui in templo Lundensi prima post antistitē dignitas esserat,cōiurationis consiliū scisse potius q̃ probasse testatus. Cōfecto itinere postquā opportunū colloquio tempus occurrit, Absalō cum Sunone & Esberno regē paulisper sine arbitris esse iussum,contemplari causæ exitum monet,in qua nec accusationē actori instruere expeditū,nec reo confessionem amplecti tutū ducatur,

Qui

Qui si indemnatus abscederet, complures ad innocentiam sibi decernendam adduceret. Sin confessus venia careret, simplicitatis exemplo culpæ socijs tegendæ eius documentum præberet. Igitur elaborandum vt spontanea ab eo confessio elici posset, quem testimonio insequi promptum non esset. In hanc sententiam perducto rege, & se pœnam confessioni remittere promittente, cum Magnus postera die in concione ab eo quid super responso deliberasset interrogatus fuisset, à coniuratiõis initio orsus pudore posthabito, omnem insidiarum contextũ, non solum conscios, sed etiam loca rerum ac tempora perstringendo, vera narratiõis serie prosequebatur: regem inter tot peruicacissimæ artis ambages, non sorte humana, sed diuina opera seruatũ affirmans: seq; nõ aliud magis mirari quàm quod fraudem tanta familiariũ arte compositam propitiæ fortunę interuentus eluserit, hominemq; tot ciuiũ dolis petitum casus incolumẽ seruare potuerit. His dictis, genibus regis supplice vultu gemebundus aduoluitur. Quem rex præteritæ amicitiæ verecundia consurgere iussum, ingratæ mentis exprobratiõe coarguit, illius per insidias opprimendi cupiditate perfusum, cuius à primæua ætate perpetuã charitatem expertus fuerit: à quo belli Grathici temporibus, non tantum spiritum sibi datum, sed etiam adiecta potestatis incremen..a meminerit. Se enim non solum propinquitati suppliciũ remisisse, sed etiam munificentiam impendisse, eum vero cum fidem beneficio debuisset, perfidiam rependisse. Itaq; meritorũ suorum obliuionem ab eo tam nequiter actã admirans, nec pristinæ confessionis assertione contentus, an se per insidias opprimere cogitasset inquirere perseuerauit. Ille nec animũ sibi nec arma, nihilq; quod tãto facinori attinuit, excepto Dei nutu defuisse subiunxit. Delectatus rex tam audaci hominis responso, veniã se confessiõi tribuere, non familiaritatem restituere dixit, ne rursum amicitiæ copia insidiarũ irritamentum existeret. Eundem quoq; tacita ad Kanutum Karolúmue mãdata habere prohibuit, monitũ ne culpam repetere velit, cui diuinam potentiam tam constanter obniti persenserit. Ille se si quid tale cõmitteret, vlterioris veniæ remedijs indignum vocare, ne precibus quidem salutem deinceps tueri ausurũ. Quo rex sedendi locum repetere iusso, protinus Suenonis filium Christiernũ quẽ peracta Magni causa, per ignorantiam casus obtulerat, iracunda admodũ accusatiõe persequitur. Qui cum se consortis indicio proditũ accepisset, defensionis inops confessione veniã impetrauit: nec solum spiritũ, verumetiam bonorum omnium incolumitatem assecutus est, exilio dũtaxat pœnas dare coactus, ne prõptus ad crimen regressus suppeteret. Ita moderatio manifestã militis culpam, extremumq; supplicium meritam, proscriptione insequi contenta extitit. Taliter exacto consilio, Magnoq; Fioniã reuerso, Waldemarus insulam ferarũ gregibus abundantẽ, more regio prædæ venaticæ vacaturus ingreditur. Quo loci Absalon & Ascerus à maximo pontifice Eskillo ob veniam eius nepotibus conciliandam, quę Magni exemplo sponderi videbatur, transmissi, inexorabilem regis animũ experti sunt: à quo demum Ascerus an coniurationis fautorem egisset rogatus, cognitioni se quidem affinem, sed à consensu immunem asseruit, nec tam odio regis quàm delationis pudore, prodendiq; commissi verecundia hæc fecisse. Quem confessionis modum diuturni postmodum exilij causam habuit. Huius legationis contemptum tam ægre Eskillus tulit, vt varijs corporis pestibus contractis, grauibus hyemem morbis exigeret. Qua finita Waldemarus, Daniæ, Suetiæq; primoribus accersitis, règales filiæ nuptias exornat. Quibus peractis Waldemarum Eskillus secreta allocutione petitũ enixe deposcit, arcani quod ei cõmittere velit intempestiuam confessionem non arguat. A quo postulata sperare iussus, iampridẽ deponendi põtificatus allatam sibi cupidinẽ dicit, quẽ tanto oneri imparẽ ætas viribus defuncta constituat: neq; enim in fastigio se, sed priuatum ac procuratione liberum decedere velle, præteritæ conuersationis habitum monastica mutaturum. Quẽ cum rex verbis charitatem simulantibus proposito prohiberet, idq; ei sine Romana autoritate exequendi fas esse negaret, habere se summi pontificis epistolas, per quas non solum abdicandi honoris licentiam, sed etiam transferendi in quem vellet potestatem acceperit, testatus est: huc accedere quod se Romanæ legationis

Eskillus propter ætatem ingrauescentem pontificatu deposito, monachatum profitetur.

officio fungentē, ne sedes successore vacua habeatur, subrogationis curā exhibe-
re par sit. Quod dictū rex, Ascerum ab eo pontificem adoptari ratus, suspiciōe in-
sequi cœpit, nec dubius Kanutū & Karolū si quid vlterius aduersum se conati fo-
rent, multū ab auo viriū contracturos. Cum diu verbis amicitiā præferentibus e-
gisset, ad postremum votis eius annuere se dixit, quod Romanæ sententiæ decre-
to obuiā ire nequeat, penes quā publicæ religionis norma consistat. Tum Eskillus
honoris abdicationē contractorū pontificū frequentia celebrari magni æstimās,
profecturū ab vrbe regem precari instituit, vti ipsos exacto mense secum reducat,
quos non solum suæ renunciatiōi, verumetiam noui antistitis creationi interesse
expediat. Quā rem prorsus silentio dignā existere, ne cognita quenq̃ electiōis me
tu dilabi cogeret. Quo concesso statā interim solennemq; populariū concionem
ingressus, docet quantā subditorū charitatem fastigio functus exhibuerit, quāq;
beneuolo studio merita sua publicus eorū fauor pensauerit. Iam vero sibi re pon-
tificali cedere in animo esse, cuius administratiōi supremę ætatis suę habitū diffi-
dere conspiciat, ideoq; se eorū curam quam hactenus plenis pietatis officijs gesse
rit, diuino mandare præsidio, cunctisq; sibi militiæ fide deuinctis huiusce generis
nexū remittere: super hæc omnia alienis delictis veniā dare, proprijs petere, vni-
uersos etiam discessum suū pijs precibus prosequi, votisq; pro se excubare preca-
tur, parem se eis dignationem repensurum pollicitus. Adeo autem miserabiliter
in concione egit, vt eam lachrymis suffusam dimitteret. Qua soluta, Absalonem
Sialandia redeūtem, missis quibus exciperetur equis, penatum suorum hospitio
vti compulit. A quo quid ita plebem mœstitia affecisset rogatus, tum seniū suum,
tum exilium nepotum, dignitatis sibi patriæq; fastidium afferre respondit. Huc ad
cedere voti religionem qua se dudum Bernardo Clarauallensi pontificatu vltrò
cessurum, priuatamq; vitam & honoribus defunctam acturū spopōderit. Die po-
stero cum prædicti prouinciarum antistites in ædem Laurētij matutine coissent,
ornamenta sacrarij armamentario egeri, conspectuiq; subijci iubet, quantum ve-
teri altarium cultui, pristinoq; sacrorū splendori noua ac religiosa liberalitate ad-
iecerit, in propatulo ostendere cupiens. Quibus prolatis, voce suspirijs permixta,
quantis charitatis impendijs pro subditorum pace ac stabilitate excubuerit, quot
ærumnis, quot periculis obsitum omne pontificatus sui tempus exegerit, edocet.
Quem ob hoc se deponere statuisse, quod ætatis suæ magnitudinē vlteriori eius
functioni inhabilem sentiat. Cuius orationem rex respōdendi officio subsecutus,
eum tametsi crebras cum regibus simultates gessisset, pontificis partes laudabili-
ter executum affirmat. Suæ vero sententiæ resignatiōis eius propositū non place-
re, cui iam eò ætatis peruentū sit, vt malignitatis vltra notari non debeat. Deinde
eum proprio motu, an suo cōpulsu pastoris officiū detrectaret, fateri iubet. Tunc
Eskillus directis in aram manibus, iurare & præsentia sacra testari se non odio re-
gis, aut vllius iniuriæ ex eo receptæ violentia, sed perituri honoris fastidio, perpe-
tuiq; studio huc propositi esse perductum. Grata regi responsio fuit, cupienti vera
pontificis assertione, calumniæ suspicionem vitare. Rogat deinde, an vnquam re-
gia seueritate pœnas ab his exigere supersedisset, aduersum quos ille pōtificalem
censuram prior distringendam curasset. Quo nihil tale eum egisse fatente, graui
metu liberatum se dixit, veritum ne subita antistitis abdicatio, occultam apud cō
plures sibi notam crearet. Romani deinde pontificis epistola, sine cuius nutu rex
dignitatem ab ipso deponendam negabat, in commune relegenda profertur. Ea
scribebatur, Romanum antistitem Lundensi pontificalis ministerij laxationē pe
tenti, quod eum huic muneri perutilē scisset hactenus repugnasse, nunc vero pre
cum eius perseuerantia superatum, ætati ipsius assiduoq; languori petitæ rei licen
tiam detulisse. Cuius autoritati rege refragādum negante, sua sede exurgens, vir-
gam annulumq; præcipua pōtificalis sacerdotij insignia altario imponēs, perfe-
ctam sui muneris abdicationem agere protestatus est. Cuius facti miseratione la-
chrymę astantibus obortæ, suspirijsq;, murmuris instar reddentibus, ædes repleta.
Igitur Eskillus, qui regni clerum excussius nosset, sedis à se relictæ successorem à
rege circunspicere rogatus: comprobata monitoris industria, aliam Romanæ di-

gnitatis

gnitatis epistolam explicat, qua sibi legationis habenas tenenti, subrogandi antistitis arbitrium mandabatur. Ea perlecta, potestatem quã sibi indulgentia Romana detulerat, ad eos quibus eligendi ius esse consuerit transferre se dixit, quod vltro iure suo cedere quàm alienũ offendere malit, ne ecclesiam pro cuius maiestate tuẽda semper excubuerit, cõsueto libertatis beneficio fraudare videretur. Tũc ijsdem regi vti consiliũ suum exponeret, obsecrãtibus, regeq; cleri postulationẽ sub plebis nomine, cuius se partibus proloqui referebat, consentaneis precibus prosequente, sententiam suam inter diuinam humanamq; charitatem fluctuari asseruit, quarum alteram tacendo, alteram loquendo offendere posset. Dei nanq; mentem exasperaturum se esse, si illius quem huic maxime regimini idoneũ sciset, indicem agere supersedisset. Si vero hominem huius officij gnarum, pontificisq; partes alibi laudabiliter executum, sed & pro patria difficilia audere solitũ nuncuparet, familiaris & propinqui gratiam violaret, quem huius honoris oblationem auersari non dubitet. Tunc cuncti quisnam ab eo destinaretur animo perpendentes, solam vocabuli certitudinem flagitant. Et ille Roskildensem, inquit, antistitem mihi propinquitate, vobis opiniõe notũ designo. Igitur compluribus bene ecclesiæ consultum acclamantibus, exurgens Absalon maiorem hunc fascẽ quàm vt humeris suis imponi debeat, refert: nullo se pacto ad deserendam ecclesiam adduci præfatus, quam angustissimis rei Danicæ temporibus susceptam, ad eminentem fortunæ habitum summa animi corporisq; fatigatiõe perduxerit, cuiusq; non solum externũ hostem armis submouerit, sed etiam veterem atq; hæreditariam paupertatem fœlicibus opum incremẽtis mutauerit. Tum ij quibus suffragandi ius erat ab Eskillo taciturnæ hæsitationis increpiti, & cuinam officij sui partes cedere vellent rogati, paribus in Absalonẽ votis pronunciant, adeoq; concordes suffragiorũ voces misere, vt nihil in his diuersum aut dubiũ reperires. Nec oris officio contenti, manu cõprehensum ad sedem quàm ei voce detulerant, vi pertrahere conantur. Nam primus Eskillus iniectæ in eum dexteræ, exẽplo cæteris idem audendi fiduciã tribuere videbatur. Qui etiam vt mos est concinere exorsi, celebrẽ electionis concordiã decoro psallendi officio prosequuntur. Quorũ plenum venerationis concentũ populus ingenti plausu tripudians, sacro cãtilenæ genere æmulabatur, gloriosis clericorũ vocibus aliquid honorificæ modulatiõis adijcere gestiendo, personantibus alijs, deformem sibi taciturnitatẽ existimãs. Adeo in eligendo eo tota multitudo vnam beneuolæ suffragationis vocem habuit. Ille vero trahenti se turbæ summis corporis viribus obluctatus, cõpiures robustiore impulsu pręcipites humũ petere coëgit. Ab ijsdẽ quoq; exuuię renitenti detractæ, iamq; res ad vim & rixam vsq; progressa, permixtos strepitu cantus exaudiri non patiebatur. Igitur Absalon ad sedem pontificali fastigio consecratam, pia plebis violentia perductus, in ea collocari passus non est, ne vlla ex parte cogentibus assentiri putaretur. Quam ob rem prius ab Eskillo, mox à Waldemaro oblati sibi diuinitus honoris ornamenta amplecti rogatus, ne præsentis ecclesię maiestatem nouo & inaudito contemptu perfunderet, impetrata loquendi copia, ad appellãdi officium procurrit. Cumq; precibus obsecuturus putaretur, validissimum repugnationi suæ tutamentũ adiecit. Rapuisset alius oblatæ dignitatis beneficium, auideq; se tanti sacerdotij tribunalibus ingessisset. Nicolaus Roskildẽsis chori senior, super irrogata antistitis violentia parem appellationis vocem edere cũctatus non est. Tum Eskillus aliquanto concussior, certissime se suffragatorum partibus affuturum dicebat, sensurum Absalonem sua an illius vota plus momenti Romæ sint habitura. Hinc missę studiũ datur. Qua pcelebrata, benedictionẽ Eskillus Absalonis ministerio præstari præcepit. Hac vsurpatiõe eum electionis assensorem efficere gestiendo, se iam cunctis põtificatus partibus defunctum, huic ministerio cõgruentia amplius exequi non oportere pręfatus. Quem Absalon tametsi põtificalia deposuerit, legationis tamen iure benedicendi prærogatiuam retinere dicebat, neq; ad inferioris potentiæ viros, debitum fastigio suo munus relegare debere. Ea Absalonis verecundia, senem voti cupidũ, neglectæ dignitatis suæ meminisse coëgit. Alio quoq; moderationis genere, repugnationis eius perseuerantiam

Absalon episcopatum communibus populi votis oblatum renuit.

idem labefactare tentauit. Siquidē in cubiculū deuocatum cum precibus perflectere non posset, genibus nixus plenis supplicationis lachrymis aggredi conatus est. Profectu vacuus, tertium irritamenti modū quo electi mentem ad suam sententiam adduceret excogitauit, incertū relinquens, maior in cogente an resistente perseuerantiæ conatus extiterit. Siquidem equites suos numero & amplitudine insignes ad eum direxit, militari fide se eius partibus obligaturos. Quorum Absalon famulatum repudians, se prorsus in honorem eorū obsequijs dignūm consensurum negabat. Qua demū constantia euictus Eskillus, ne suppellectilis quam ecclesię relinquere statuisset obscurior depositio foret, eūdem in arcanā vestibuli partem abductum instantius hortari cœpit, vti saltem oculis eā subijcere dignaretur. Sed & hanc quoq; sollicitationis partem superiorū victor mire contēpsit, ne qui glorię tentamenta calcasset, auaritiæ irritamentis succumberet. Quam ob rem Eskillus ira accendi creditus, minus se bonorum quàm cogitauerit, inquit, sacris atq; domesticis vsibus relicturum, ipsumq; tam stolidæ pertinaciæ quandoq; damna sensurum. Aureo deinde poculo regē Absalonemq; simili muneratus est. Præterea neminem ex amicis indonatū reliquit, apud patriam sibi præclara liberalitatis monumenta creare cupiens. Varia quoq; membrorū debilitate perstrictus, ad postremum etiam igne (quem sacrū vocant) quadam corporis parte respersus abscedere maturauit, perinde ac diuinitus iniecti sibi supplicij cruciamenta sortitus. Quē cum Absalon Scania excedentem castelli sui hospitio excepisset, seq; tanto pedum frigore teneri vt noctu quietem capere non posset conquerentem audiret, calidum laterculum cistula crebris foraminibus distincta inclusum plantis applicuit, eoq; fomenti genere præfrigido seni patientem quietis calorem restituit. Cuius medicamenti beneficium hoc Eskillo gratius fuit, quod ab artificis charitate, non scientia aut professione manauit. Qui cum Absalōis nauigio, comitatuq; Slesuicum perlatus fuisset, cyphū argenteum ab eodem sibi pro munere oblatum suscipere recusauit, pręfatus se deinceps nullum insignium vasorū vsum habiturum. Idem cum regem Slesuicensi in ponte obuium conuenisset, ita corporis debilitate solutus est, vt à plerisq; exanimis putaretur. Recreatus tandem, fretumq; rate transgressus, ac præsentes benignius exosculatus, inter flebiles amicorum voces plorabundus, & ipse curriculo per Absalōem procurato, cum prorsus equitandi impatiens foret, quo mollius veheretur, imponitur. Cuius flentis discessum amicorū turba ipsum vlterius non visura perinde ac funus lachrymis prosecuta est. Post hæc regis legati cum Lundensibus, cogendi Absalonis gratia Romam mittūtur. Qui primū Clareuallū profecti, reperti illic Eskilli epistolā, cuius ea tempestate non mediocris apud curiam fauor vigebat, in adiumentū suę petitionis accipiunt. Nec minus Absalon ac Roskildenses legationibus curiā fatigant, electioni quam Lundenses confirmatū peragebant, plenis reclamationis sententijs obnitentes. Interea proceribus apud Roskildiā paschali tempore feriatis, conuiuioq; per summā omniū hilaritatem exacto, per Thordonem Lundensium pręfectum regi significatū est, Thormerū quendam Magni nunciū nuper Gothia reuersum, tanto itinere Scaniā esse transgressum, vt captionem celeritate vitauerit. Cuius occupādi gratia Beltensem transitū insidijs esse vallandū, quem ab eo ocyus adiri ambiguū non sit. Rogatum super his Magnū, præsidiūq; negationis amplecti conatum, rex tuto fateri posse promittit. Ille summa cum dissimulatiōe obiectorum fidem leuare, si quid huiusmodi compertum foret vlteriotē sibi veniā negari precatus. Rex negatorum incredulus, Adulfo cuidā insignis fidei sed clericalis conditionis, quod propter Belticū littus habitaret, obseruatiōis negocium mandat per satellites ad eum directos, cultus & corporis notis, quibus prædictus Magni nuncius dinosceretur, expressis. Taliter captus Thormerus, ac coram rege super mandatis, quorum esset gerulus, perquisitus, post diutinæ negationis ambages quæstionis metu credita sibi secreta detexit, lignum compactile, quale more Danico inter amicos sigilli vim obtinet, à se epistolæ loco gestari confessus, cuius dimidium à Kanuto & Karolo perinde ac syngraphus haberetur. Cuius nequitiam rex vinculis multare contentus, Absalonis eum custodiæ tradit. Igitur per

Nico-

Nicolaum stabuli sui prępositum Fioniensium militũ eum sequi iussorum auxilijs succinctum, Magnum perinde ac denuo sibi insidiosum, pœnamq; perfidia meritum capiendum curat. Qui in cubiculo nocte concubia circumuentus, dum pristinæ virtutis immemor salutem latebris non armis circunspicit, post aulea repertus abstrahitur. Ita nescias miseriorẽ eum deformitas captionis, an captio ipsa reddiderit. Oblatus regi cum super insidiarum consilio rogaretur, aliquãdiu obiectis se affinem negabat. Tandẽ conuincentibus eum captiui indicijs, dissimulatiõisq; materia non suppetente, confessione crimen aperuit. Cuius mentem rubor nescio magis an supplicij metus afflixerit. Hunc rex ad vrbem Laterensem missum, Thorberniq; custodię traditum, carcere quàm morte mulctare maluit. Per idem tempus Sclauorum piratę spoliatis Waldemari legatis, nauigiũ muneribus eidem à socero transmissis onustum cepere. Cuius reposcendi gratia nuncijs ab eodem missis, superbe responsum dedere. Qua iniuria Waldemarus, vt par erat, accẽsus, Henricum in societatẽ vltionis sollicitat, Rugianisq; quod hostilium locorũ gnari essent, in commilitiũ euocatis, per Suinam inuectus, Iulinũ oppidum incolarũ fuga desertum incendio tentat, Henrico Diminũ obsidione cõplexo. Qui cũ expugnationem dubiam difficilemq; animaduerteret, amnẽ qui castra sua a mœnibus diuidebat, transuerso deductum alueo, remotiore cursu vrbẽ præterlabi coëgit. Quo facto hostiũ muris summam defensionis opem conciliauit, præsidiũ eius pro oppugnatione molitus. Ea re effectum est, vt actam æstate obsidionem autumno inglorius solueret. Cuius discessionem fortuitum vrbis incendium subsecutum est, suis viribus tribuente fortuna, quod Saxõicis deferre dignata nõ fuerat. Eadem benigniore Danos lumine contemplata, eorundẽ ministerio Cozcoã vrbem conflagrare permisit: indigenas vero metu palantes, ad loca paludibus obsita virium inopia confugere coëgit. Quod Absalon captiui cuiusdã cum fratre minore, coniugeq; & liberis cõprehensi indicio expertus, rogare eum cœpit, an suã suorumq; libertatem latentiũ ciuium proditiõe mercari cuperet. Ille conditionẽ cupide pactus, seipsum terrestribus copijs petendã, paludem cincturum, fratrem vero nauigaturis ducem promittit. Sic enim Sclauos ancipiti fuga implicitos, nusquam dilabendi materiam habituros. Ea palus à superiore per angustum amnis discrimen abrupta, minoribus duntaxat accessa nauigijs erat. Quibus dum Absalon eam peteret, à captiuo errorem simulãte ductũ minis extorsit, saltumq; meditantis ceruici nexum inferri præcepit. Multi in eum ex Sclauis dum cimbis fugã capessunt, incidunt. Armenta ab ijsdem inter mare paludemq; coacta, à Sialandẽsibus capta, ac per totum exercitum distribui curata sunt. Quæ res ei plus inuidię apud socios quàm gloriæ quæsiuit, quod ab vniuersis capiendum erat, à solis Sialandensibus occupari dicentes. Quo paludem egresso, quidam ex nautis petulantioris linguæ ducem supplicio dignum per iocum dixere: quod cum nauigationẽ præmonstrare deberet, ignorantiam finxerit, promissumq; suum secutos simulato errore fallendos curauerit. Ille ludibrijs pro serio ductis, laqueo destinari se ratus, dum aquam è stagno tanquam munditiarum gratia peteret, vltro præcipitato corpore profundum insiluit, anticipare fatum, quàm expectare præoptãs. Qua temeritate dubium reliquit, perierit ne, an sub vndis saluus enauerit. Quibus rursum, vt fieri solet, euomitis, restim quam collo innexam habebat, manibus ne per eam attraheretur, complicandam curabat. Mersus denuo, visentes eadẽ qua prius ambiguitate cõpleuit. Sed corpore eius tandẽ exanimi reperto, dubietatis quieuit contentio. In tantum autẽ illic exercitus noster captiui pecoris gregibus abũdabat, vt in ijsdem agendis quotidiana pastorum opera vteretur. Quorum discursum periculo vacuum, generalis earundem partium vastitas efficiebat: quam tanta incendiorum vis pepererat, vt hirundines quoq; tectis quibus habitare cõsueuerant orbatæ, gubernaculis nauiũ ac proris fœtum procreaturæ nidos affigerẽt, domiciliorum vsum ab hostibus mutuantes. Post hæc rex Henricum diutina Diminẽsium obsidione suspensum alloquio petiturus, terrestri itinere arrepto, vrbẽ Cozcoam à nemine defensam igni implicitã reliquit: cuius ꝓcessum tũ amnis cuiusdam profunditate insignis, tum vlteriorũ locorũ difficultas indicata cohibuit.

Hinc regi in Caminensium prouinciam transitus fuit, quam rurali magis populatione, quàm vlla munimentorum oppugnatione permensus, Camino duntaxat inaniter attentato, nauigia quîs captiuum pecus veheret prędenda curauit. Hæc tam vber pecoris, opportunaq; commeatibus erat, vt exercitum nostrũ bimestri edulio aleret. Legatione deinde ad Henricum missa, præsenti militiæ finem imponere iubet, illo obsidionem quam frustra gesserit, ocyus soluturo. Quibus responsis acceptis, interiacentia quæq; partim ferro, partim igni adortus, per summam hostilis rei populationem Walagostum accedit. Quo viso Walagostenses Zulistro duce extremam pontis sui partem conuellere cœperunt, ne quis hostium per eũ irrumperet, inhibituri. Cuius fragmentis pauci ex nostris perinde ac scalis vtentes, adminiculantibus socijs ascensu obtento, hostium vrbe exilientium irruptiõe petuntur. Quibus ob paucitatem resistere nequeuntibus, Hemmingo excepto, omnes cessere. Absalonis hic armiger erat, leuibus armis instructus, ad discrimina subeunda promptissimus, semperq; se periculis immergere solitus. Qui dum se paruulo pedis regressu vrgentibus subtrahit, talis gladij quo cinctus erat longitudine offensis, supinus concidit. Quo lapsu plus glorię quàm incommodi expertus est. Nam inter crebras hostium hastas, quibus acerrime petebatur, non tam suo quàm fortunæ clypeo protectus, vt primum genibus se excipere potuit, districto ferro propiorum tibias appetiuit. Quibus paulisper cedere compulsis, sublimis desilijt, sociorumq; tandem ex pudore fortitudinem capientium accursu petitus, oppugnatores vrbem repetere coëgit. Ita ad suos regressus, ac toto corpore integer repertus, admirationi visentibus fuit. Igitur nõ solum fortitudini ipsius, sed etiam fortunæ veneratio tributa est. Ea tempestate Romani schismatis cõtrouersia astipulante Cæsare Federico pertinacissimo Germanorum errore compluribus annorum curriculis alita, veri pontificis Alexandri pedibus proculcata, succubuit, diuiduumq; ecclesiæ statum catholicæ concordiæ vinculũ colligauit. Quo in tempore regis, Lundensiumq;, nec non Absalonis legati Roma regressi, læto patriam nuncio compleuerunt. Qui tametsi diuersas atq; contrarias res petitione cõplexi viderentur, ea tamen Romani põtificis industria sunt excepti, vt pars vtraq; sibi pro votis consultum gauderet. Nam & Absaloni Lundensem pontificatũ assumere iussum, & Roskildensem administrare permissum. Ita geminum ecclesiæ regimen in eius ius ditionemq; concessit, alterum pręcepto, alterum indulgentia sortientis. O nouam & inauditam curiæ munificentiam. Recusanti pallium ingestum est, insigneq; quod petentibus ægre præstari solet, repugnanti violenter imprimitur. Dignos humeros, quibus tam præclarum onus imponeretur. Veniens siquidem Romanorum legatus Galandus, Lundensi clero Roskildiam euocato, præsentem Absalonem non solum literarum recitatione quæ eum electioni parẽre iubebant, sed etiam anathematis comminatione, quo se aduersum eum (si repugnare perseuerasset) vsurum dicebat, electoribus assentiri, fidemq; obeditiõis solenniter ab ijsdem recipere coëgit. Quem postmodum Lũdensi in templo, pallio quod attulerat muneratus, die postero Ripensium electum Homerum religioso eius ministerio pontificem consecrari conspexit. Ita legatione syncerissime atq; integerrime gesta, hybernis exactis Romam reuertit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMIQVARTI FINIS.

ALBER-

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSQVINTVS.

POST hæc rex nondum vltionis in rerum ſuarum raptores ſatietatem adeptus, expeditione eam petere ſtatuit. Quam dum ſeptentrionalibus Iutis ſuperſedere iuſſis, auſtrales immenſo ventorum flatu peterent, Sleſuicenſium antiſtes Fredericus perfectiſſimum honeſtatis ſpecimen, dum veli magnitudine eximiam aurarum molem, intolerabileſq́; nauigationi Notos complectitur, defecta gubernaculo puppe cum omnibus penè ſocijs periclitatus, contractæ claſſis animos ingenti luctus acerbitate confecit. Cuius fato minus triſte non fuit, quod ſociorum cadaueribus vltro repertis, ſolū eius corpus impenſius perquiſitū, ante ſpiritus ſancti ſolenne deprehendi non potuit. Cuius tempore Sialandico littori appulſum nō odore triſte, nec aſpectu deforme compertum eſt prorſus, vt corruptela vacuum exiſtimares. Quo integritatis habitu, ſanctitatem viri diuinitus declaratā crediderim. Nec minus veneratu dignū, quod idem fruſtra ab amicis quæſitus, eius potiſſimum feſtum corporis ſui repertione clareſcere voluit, cui peculiaris cultus officio honorem habere cōſueuerat. Tum vero inſignis Abſalonis gemitus erat, pręcordialis amici caſum lugētis. Rex copijs apud Falſtriā obuius, vocata maiorū conciōe, prouiſum ſibi, iuquit, paruula manu magnas hoſtiū copias non laceſſere, eam militiæ conditionem habenti, cui plurimum gloriæ vel opprobrij debeatur. Quam ob rem ſe potius Abſaloni, Kanutoq́; filio expeditionis ſummam cōmittere: ſi bene rem gererent, aliquantulum laudis: ſi male, parum vituperij relaturis. Illi iuſſib. celeriter obſequuti, Rugianorū etiam claſſe quanta ſubito contrahi poterat adiuti, inceſſata nauigatione Oſtroznam accedunt, in occupando hoſte non minus celeritate quàm audacia vſuri. Quorū tam latens improuiſaq́; irruptio extitit, vt pleroſq; Sclauorum domi inopinatos opprimerent, prouinciamq́; penitus incautam vaſtaſſent, ni incendio demum ab inertioribus edito proderentur: illic binis forte Sclauis nauigio fugā quęrentibus, cum alterū à Gerimaro teli iactu proſtratū reliquus vlciſci cuperet, cognito quod Rugianorū ducem appeteret, telo verecundius abiecto dilabitur. Tanta apud hanc gentem viris in faſtigio poſitis veneratio pēditur. Interea claſſis per Penum amnem allapſa, equis quos inter paſcua reperit captis, Walagoſtū progreditur. Cuius ponte diſiecto, tranſituq́; obſtaculis vacuefacto, propter mœnia anchoras iacit, oppidanis imperata adhuc tormenta tractantibus. Eadem obſidionis faſtidijs nauigationis diſpendia anteponēs, tam vagum ſparſumq́; militiæ genus ſecuta eſt, vt hoſtibus errore ludificatis, vbinam maxime ſua tueri deberent, incertū relinquerent. Siquidē euitatis locis in quibus eos obuios habebat, defenſoribus vacua petebat, quibus eadem accedētibus ex conſulto cedebat, & ad partès præſidio carētes militiam transferebat. Et ne vlla negotiorū intermiſſio foret, peditibus remigio noctes, ſomno dies exigere: equitibus vero nocturnā requiem diurnis militiæ laboribus rependere, conſtitutū. Aduerſum quem excurſationis modū Bogiſzlauus & Kazimarus nihil in armis remedij ducētes, animaduerſo patriæ vaſtitatem noſtrorum non minus agilitate quàm viribus inchoatā ſuo ductu propulſare non poſſe, emendæ pacis conſilium capiunt, quorum arma ferre non poſſent amicitiam mercaturi. Quibus acceſſis, eorum ſe viribus impares confeſſi, præſentium finium iacturam inter damna ducere non ſimulant, ampliſſima Pomeraniæ deſerta nouis ſedibus complexuri. Ad hæc Nicolaus Falſtricus in riſum ſolutus, ſiniſtre eos patriæ conſulere dixit, cuius inferiora Danis, ſuperiora Polanis, finitimorum manu huc atque illuc iactati cedere cogerentur.

Quo dicto patriæ salutem circunspicere moniti, centum libris nummûm Absalo ni,quod penes eum expeditionis arbitrium esset,totidemq; Kanuto promissis, le gatorum à se captorum dimissionem cum duobus millibus talẽtûm, qua summa rapinam regi inflictam rependere pollicentur. Ad hæc Absalon responsum mora tus, seductis maioribus, offerri conditiones ab hoste dixit: quarum vsus pernici- osus patriæ,si gratus: contemptus vero commodior quàm charior esset futurus. Siquidem pecuniam regi,pacem ciuibus,captiuis missionem,pacti nomine lucri, fauori quàm vtilitati propius emolumentum esse. Ijsdem vero pro nihilo ductis,à bello non recedere saluberrimum. Iam enim Sclauorum vires eò tenuitatis esse redactas,vt si pax desit,deditionem sequi necesse habeant. Ita se suis bellũ an pa- cem probent, deligendum relinquere,ne alieno consilio præterito, proprium au dacter secutus videatur. Respondetur,ei potissimum parti studendum,qua pub- licus fauor possit acquiri. Hac sociorum sententia Absalon vti compulsus, ne anxi am regis expectationem inopinata reditus sui celeritate concuteret, ab Esberno se præcurri iubet,speciosum gestorum nuncium perlaturo. Qui propter Hythim insulam tempestatum aduersitate coercitus, non ante tempestiuum profectioni cœlum sortitus est,quàm Absalon receptis obsidibus,eiusdem venti beneficio al- laberetur, cuius præcelerandi gratia nauigationem impensius conficiebat. Qua forte rex inter venandum conspecta,præproperum posteræ classis reditũ admira tus,fugam suis iniectam credebat. Quam sollicitudinem falso contractam,cogni tis ex Esberno rebus,effusiore gaudio permutauit, vtilius pace bellum confessus.

Kanutus & Karolus exilii proprio maleficio contracti causa patriam grauare constituunt.

Quem etiam hospitio benignissime exceptũ plenis hilaritatis officijs prosecutus est. Die postero classem non solum impensioribus verbis laudatã, verumetiam osculis honoratam dimittit. Quo postmodũ apud Iutiam diuersante, Kanutus & Karolus petulantiore manu q̃ validiore delecta, Hallãdiam adorti, exilij proprio scelere contracti suppliciũ à patria sumere conabantur. Qui dum Hallandensiũ multitudine,quam sibi fauturam sperauerant,repellerentur,fatum fugæ antepo- nentes,propter nemus,quod Hallãdiam à Gothia secernit, aciem ordinant. Vbi infœlicibus auspicijs præliati,graues tentatæ patrię pœnas dedere. Nam Kanutus crebris vulneribus exceptus, ab agrestibus captus,eundem quem Magnus carce rem expertus est, supplicij socium sortitus, quem facinoris consortem habuerat. Karolus mortifico vulnere obrutus, paruulo viæ excessu petito,fortem spiritum inter molles arborum frondes deposuit,fœlicior obitu quàm frater vita. Quorũ patrimonium Waldemarus, lege quæ patriæ reos omnibus bonis damnat, ade- ptus,insperata opum incrementa contraxit. Igitur Karoli corpus putre postmo- dum ab indigenis repertum documento fore potuit, aliena fastigia cum propriæ contemptu fortunæ concupiscenda non esse. Post hæc Henricus ob exercitum Cæsari aduersum Italos negatum, grauem bello offensam expertus, cum tantæ rei molem viribus suis maiorem cerneret, Waldemarum sibi obuium crebris nũ cijs euocatum,pertransito ponte cuius nunquam antea dimidium excedere con- sueuerat, per summam mutuę fidei exhortationem obnixa auxilij petitione sol- licitat. Adeo superbiæ necessitas imperat,fastusq; infortunio domatur. Ad quod rex se nullo fidei debito compelli præfatus, amicitiæ tamen quam olim cum eo iunxerit,si monitis suis obtemperatum foret: affuturum promittit. Igitur Henri- co quænam hæc essent cognoscere cupiente: cum terrenum, inquit, imperato- rem attentare inter ardua ducatur, multo cœlestem lacessere periculosius, qui proprio nutu p̃ter humanũ adminiculũ, prospera vel aduersa afferre mortalibus possit. Quem si Henricus iampridem à se pontificalium bonorum rapinis offen- sum, congruis restaurationis officijs complacasset, victoriam mente præsumere posset,alioqui bellum temere conaturus. Quod si infesto Deo cõmuniter ab ipsis committeretur, ambos hosti victoriam cessuros. Neq; enim dubium fore quin caduca ac fragili potentia vsurus sit,quisquis diuinæ pertinaciter obuiare præsum pserit. Igitur se non nisi expiato periculo commilitium præbere ausurum, publi- cæ religioni quàm priuatæ amicitiæ propiorem. Tum Henricus multa à se ponti ficũ bonis beneficij nomine extorta cõfessus, quibus si spõte cederet, vltimæ pau-

perta-

pertati subijceretur: corrasæ attonsæq; ceruicis homines tanti à se æstimari negabat, vt vltro opibus carere, plusq; eorū iræ q̃ gloriæ suæ tribuere velit. Repulsæ tamen suæ silentiū ab ipso geri precatur, ne in vulgus negatę opis fama dissereretur. Sic rege dimisso, promissi ab eo præsidij simulationem apud milites ne ad Cæsarē deficerent, exhibebat: hac spe eorum animos firmare cupiens. Regressis inde Danis, mirum dictu & nouitate prodigiū incidit. Siquidem vna noctiū infinitus murium grex è longinquo rure concurrens, tristi occentu edito, Seleensibus aquis sua sponte submersus interijt: quorū cadaueribus vento iactatis littus mane constratum apparuit. Quæ res vtilior incolis an mirabilior fuerit, incertum est. Eadē quoq; nocte Absalonis quietem capientis exuuiæ à soricibus corrosæ, certissimū futuræ vexationis eius omen dedere. Cui Sialandiam regresso nunciatur, turbatis Scaniæ rebus plebem à primoribus dissidentē, aduersum regios quæstores publicæ cōsternationis impetū distrinxisse, è quibus Agonem splendidæ præfecturę virum in conciōe Lundensi plena temeritatis violentia probrosius contrectatū, ac prope vulgi manibus discerptū, ni in ædem diui confugisset Laurentij. Quam facem turbulentissimo multitudinis furore accensam, non nisi per Absalonē extingui posse, cui facilius sit orientis quàm adulti tumultus arma cōprimere. Quam ob rem oportere eum citato Scaniam petere, si rebus regis laborantibus digne cō sultū cupiat. Qua de re Suno & Esbernus consulti, quàm poterant dissuasorijs verbis profectionem damnabant, dicendo compertū sibi tacita principum conspiratione plebem instinctam, non aliud hoc motu quàm Absaloni periculum petere. Sed Scaniensium legatis rem sine eo sedandā negantibus, iturum se vtcunq; fors tulisset respondit, etiam salutem suam si ita res posceret, tot egregijs regis meritis impensurum. Igitur præmissis qui Scaniæ primores habendæ concionis causa ad vrbem Lundiam contraherent, extemplo se venturum promittit. Nec Scaniā petere cūctatus, patritio spiritu publico furori constantiā suam objicere properauit. Plebs siquidē acerrimis consternationis fluctibus concitata, ciuilis iniuriæ querelas seditioso accusationis genere prosequebatur. Sed & Thordonē concionari exorsum, crebris sibilis infestoq; clamore vexatū cœpto desistere coegit. Cæteris quoq; regiarum partiū assensoribus dicendi potestate negata, solam Absalonis vocem tranquillis auscultationis modis exaudire sustinuit. Qui cum multitudinem imperitis clamoris iurgijs obstrepentem, salubriumq; monitorum impatientem aduerteret, diuidendam ratus, prouinciarum cōcilijs trifariam distribui iussis, cunctas se principū culpas emendaturum edixit. A quo Thordo, quod eum ad tumultus vix sedabiles parum veracibus mandatis euocasset, increpitus, concitatæ plebis dementiam a temulentia coortā affirmat, eiusq; rei quosdam in concione stertentes fidem fecisse. Quam ob rem non in vrbe, sed campo concionandum fore, ne hominibus potionis auidis, violandæ sobrietatis accessus suppeteret. Proxima Absaloni cum australibus concio fuit. Illic regium satrapam Petrum (Euari hic filius erat) profectis ab inuidia accusationibus asperius quàm verius laceratum, quo tutiorem ab hoc calumniæ genere præstaret, proximo sibi sedendi loco recipi iussit, venerabiliq; vicinitatis suæ præsidio, ne quid in amicum atrocius consuleretur, prouidit. Postera luce per summā litiū cognitiōem exacta, pleno æquitatis iudicio cunctas querelarum partes absoluit, causisq; legitima definitione explicitis, delectatam beneficio plebem ad grates sibi rependendas adduxit. Inde progressus, indigenę militis indicio cognoscit seditioso edicti genere cō citatum populū, apud Albū fontem concioni quatriduo vacaturū. Igitur tametsi Scanorum potissimis stiparetur, ad supplendum tamen arbitrorū numerum etiā Thordonem nuntio vocatum, quid sibi super popularium motu recens fama prodiderit, edocet. Ille verbis suspicionem dementibus rumoris fidem leuare, nihilq; tale metuendum astruere, cæteris aduersum vim publicam res cautius gerendas monentibus. Ita sententia variante rerum dubijs, indubitato Sygafstham insulam explorandi gratia adire collibuit. Illic Absalon ante accepta certiore expertus nūtio, cōsternatam amentia plebem, quod ei se tuto obiecturus non videretur, procuratis qui concionem accederent, per summam æquitatis promissionē delinire

Prodigium de muribus.

conſtituit. Qui cum omnia atrociſſimo multitudinis furore miſceri, ipſamq; auſu petulantiore inſtinctam, effuſa verborū licentia nobilitati inſultare cognoſceret, acto mandatorum ſilentio maximū ſeditioni incitamentum dedere, plus alienæ dementię quàm proprię legationis officio tribuētes. Quod perfidia an metu ege- rint, dubium reliquere. E quibus Petrus longus inſignis ſtaturæ, ægre dicendi po- teſtatem adeptus, affirmare ſe tametſi miles Abſalonis eſſet, reſpectum eius ciui- um cultui non anteferre, populi maieſtatęm pontificis partibus priorem ducere, plus publicæ charitati quàm priuatæ debere. Cæterum ad omnes vulgi actus i- mitandos propenſiore animo fore, libertatem eius iam quaſi naufragam ac peri- clitantem, ne armis quidem protegere dubitaturum. Reſponſum à concione eſt, ludificari plebem quā Abſalon magnatesq; rapinis vulgus affligere ſoliti, de induſtria petere ſuperſediſſent. Quam vocem vniuerſis acerrimo clamore com- probantibus, multitudo maximo fragore diſſiliens, armata paſſim equos inuo- lat, Abſalonis penatęs hoſtiliter petitura. Neque enim eò properanti ſuccurrit illos à ſe lares incurſari, quos toties ſibi munificos experta fuerat. Cuius nuntian- di gratia, legatorum iuniores telis quibus vndique petebantur callidius euitatis, ci tatò Sygoſtham peruenere. Ea re concuſſi milites Abſalonis, diuerſo conſilio de- fenſionis auxilia circunſpiciebant. Alij pratis ſpaciantes equos colligere, pars va- dum prætentū inſulæ, quod poſtmodum Abſalon lateritio opere vallandū cura- uit, cōtractis quas fors obtulerat quadrigis occludere, pars ſaxa iactilia lectitare. Tum Abſalon, hortante ſeniorum turba, aut obſidioni animum præparare, aut pri mis incurſantium, ante nimiū & intolerabilem multitudinis aduentum oppreſſis abſcedere, neutram conſilij partem probare ſe dixit, quod nec opportunos obſi- dioni cōmeatus haberet, & ſe patrem potius quàm prædonem exiſtere meminiſ- ſet. Sed neq; ſe pacis ſtudium cuius condendę cauſa aduenerit, humano ſanguine polluturum, aut pias paſtoris partes truculento percuſſoris officio mutaturū. Mal le vero qui primi irrumperent innocue & ſine cæde deturbandos curare, facile fu gam daturos, quod nullo fulciātur imperio. Militibus deinde quempiam plebe- iorum violare prohibitis, primorū agmen propinquum collem acie occupantiū, prælata cruce adortus, in proximū nemus refugere coêgit: comprehenſo ſeditio- nis autore, quem memores iuſſorum equites, armis amictuq; nudatū, pulſare dun taxat contenti fuere. E quibus vnus cōſertiſſimis hoſtiū globis laſciuioris equi pe- tulantia adactus, loco paluſtri ignorantibus ſocijs, concurſu popularium interfici- tur. Ita Abſalon agreſtium impetū eluſiſſe contentus, nullo hoſtiliter imminente, liberum repetendæ vrbis iter habuit, eiſdem auidiſſima inſulæ direptione, irarum ſuarū procurſum explentibus. Igitur patricij ſpiritus pontifex, vt tranquillū ita ſa- lutare conſiliū ſecutus, pietatē ſæuitiæ præferendo, dum gregi parcendo conſulit, plus gloriæ & virtutis in innocentia ac moderatione quàm læſionū ſuarū vltione conſtituit. Quo enim ſe longius à ferri licentia retraxit, hoc religionis laudi propi- us admouit. Superuenientib. deinde quos ad deliniendā concionē direxerat, eo- rum vocatiōe queritur ſimplicitatē ſuā huc diſcriminis eſſe perductā: percōtatus cur improuidū ſe & imparatū, ad res tanta difficultate implicitas, ſecura manda- torum ſpecie pertrahere voluiſſent. Quibus ſe nihil tale ſuſpicatos dicentibus, cul pamq; negligentiæ cōfeſſione excuſantibus, æſtimare eos quid nunc expediat iu bet, præteritū errorē præſenti conſilio correcturos. Reſpondent, nec armis ſe, nec *Culpa negligentiæ confeſſione excuſata* auxilijs inſtructos, cōtrahendi vtriuſq; cōmodi cauſa domū digredi neceſſe habe re, paratiores poſtridie reuerſuros. Ipſum interim exquiſito latebræ genere vti de bere, ꝓbro cariturū qui tēpori conſulat. Quod vtrū malignitate ingenij, an inopia cōſilij ꝑtulerint, æſtiment quibus ſequentia eorū acta cognoſſe faſtidio nō fuerit. Refert Abſalon honeſtiorē ſibi caſtelli quod in Sialādia haberet aditū fore, parū latebras exquirere ſolito. Quarū deformitatē peroſus, Thordone nauigiū præben te diſcedit. Neq; enim claritatē ſuā obſcuriore loco coarctandam putabat, cuius fulgorē per tot terrarū ſpacia cōſpicuis virtutis operibus diffuſum non ignorabat. Sialandiā ingreſſus, Waldemarū apud inſulam Samſam venandi ſtudio inſeruiē- tem, recepta ab ipſo epiſtola, petere iubetur, neceſſarijs patriæ vſibus vacaturus.

Vbi cum Sunone Esbernoq; propositas negotiorum curas debita agitatione complexus, postremo apud regias aures Scanici tumultus famã edidit, primusq; ipse perturbationum suarum nuntium agere non exhorruit. Æstuantem animo regem seditiosisq; supplicia minitantem, consilij sui delinimento à proposito retraxit, exigendęq; vltionis affectum, primorum Scaniæ virorum beneuola vocatione differre docuit, quos etiam illum apud Fioniam petituros, plenis humanitatis officijs prosequi non supersedit. A quibus eundem precari rogatus, ne Sexonem, Achonem, Sunõem, & Esbernum homines extra Scaniam ortos, eius rebus præesse pateretur, affirmantibus finem seditioni fore, quæ ob solam eorum petulantiam cœperit, si procurationem exteris attributã ad indigenas transferri curasset. Inuidere eos regis potentiæ respondit, cuius in dandis beneficijs arbitrium abrogare nitantur. Se vulgi sæuitiam experiri quàm regiarum rerum dominium tot sæculorum vsurpatione firmatum, insidiosa prece subruere malle. Tum illi omnẽ consternatiõis rabiem in eius caput effundendam minati, superbius æquo responsum dedere. Ijsdem à rege quidnam mitigandis Scaniæ rebus efficacissimum esset interrogatis, solam eius epistolam quæ blanda asperis certæ moderationis temperamento misceret, huic tumultui sedando suffecturam dicebant. Quorum instinctu rex plebem Scanicam plenis minarum literis aggressus, non parum nutrimenti publici furoris incendio addidit. Siquidem indignatus populus, cum aduersum se concitatioribus notis vsum, aduersum hunc scribendi ausum iram suã seuerius destringendo, omnia vectigaliũ iura solenniter abroganda curauit. Pontificales quoq; decimas execratus, sacerdotibus cõiugia decernebat: quorũ etiã sacra sibi exploso pontificis ministerio sufficere prædicabat. Igitur in diuina pariter humanaq; grassatus, maiestatis contemptum religionis iniuriæ sociabat. Rex frustra minis institisse se videns armis agere constituit, exactoq; messis tempore, in traijciẽdo milite magnis nauigiorum copijs succinctus, Helsingum oppidũ petit, Absalone inter postremos appellere iusso. Plurimum illic vulgus piscandi opportunitate contractum, crebris habitaculis occupauerat littus. Quod Absalõe viso, odium eius alimentorum suorum studio anteponẽs, littorales & quos casus obtulerat lapillos aduentanti ipsius nauigio obijciebat, parum recolendo illum à se Scaniæ finibus pelli, qui cunctis Daniæ locis tutum habitationis vsum præstiterat. Pars rege in concione relicto, per summum maiestatis contemptum ad mare decurrens, antistitis aduentum pari iniuria excipiebat. O ingrata Scaniensium gens, quæ pleno temeritatis furore, tot commodorũ tuorum autori iniuriam pro gratia rependere rubori non ducis. Pastoris parentisq; tui nauigium improbissimis euecta furijs, finibus tuis prohibere conaris, cuius beneficio tibi piraticam toties sæuitiam expertæ, tua late nauigatio patet. Illi præsentem littoris aditũ negas, cuius bellica virtus ne tu quidẽ hac littoris sede pellerere, pfecit. Desine ergo optimis amplissimi integerrimiq; viri meritis quasi grauissimis insultare delictis, erroremq; iniquo animorum iudicio contractum, veloci pœnitentiæ studio redime. Nec patienter rex tam contumeliosam eorum audaciam ferre potuit. Æstuãtem eum equosq; & arma poscentem Arusyorum pontifex Sueno medium complexus, ne quid duri in plebem cõmitteret, obsecrabat. Pietas illi an metus hunc ausum pręstiterit, incertum est. Sed apud regis animũ continua Absalonis charitate flagrare solitum, venientis amici pericula, cõplectentis precibus præponderabãt. Quo descendente, qui nauigium infestauerant summa cum innocentiæ simulatione, repetitis tabernaculis Absaloni littus cessere, in quo postmodum diuiduũ ei regiq; cum Scanico milite colloquium fuit. Scanienses apud quos rex sopiendæ seditionis consilium agitabat, Absalonem aduenasq; Scaniæ portioni præpositos remittendos monebant, dicendo nihil ad publicã dementiam cõprimendam eorum absentia efficacius fore, quę non aduersum regẽ, sed in illorũ plenos malignitatis actus exarserit. Huius sententiæ suffragatores Iutenses milites fuere. Creditum est eos partim decimarum odio, quarum nuper Scanię Sialandiæq; solutio inoleuerat, partim metu ex forensis pugnæ recordatione cõtracto, Absalonis affectasse discessum. Quam eiusdem equites honestiore animi iudicio execrati,

tantum sibi necessitudinum, tantũ generis armorumq; robur esse dicebant, vt inuitis infestisq; popularibus herũ suum absq; regiorũ militum adminiculo, per cũctas Scaniæ partes à se tuto libereq; circunducendũ sperarent. Quorum animosis adhortationibus rex, ob pacem plebi conciliandam, ignauos Iutensium monitus anteponens, vocato Absalone secreto, memorat quantam inuicem sententiarum concordiã semper gesserint. Nũquam sibi tam diuersa ac rigida animorũ iudicia fuisse, quin ad postremũ alter alterius arbitrio flecteretur. Orare deinde eum progressionis in Scaniã propositum deserat, Sialandiamq; repetere deforme non ducat, speciosis aliquando consilijs vtilia prælaturus. Ad hæc Absalon ne tunc quidẽ se veterem obsequendi morem relicturũ præfatus, consilio vsurũ affirmat, quamuis absentiam suã multis & grauibus mendaciorũ notis lacerandam sciat. Rex gratijs tantæ moderationi impensius actis, equites eius in augmentũ comitatus deposcit. Illi in plenos fidei charitatisq; fletus effusi, hunc sibi supremi perpetuiq; dedecoris diem affirmant, huic ignominiæ nõ propria sed alienorũ ignauia protractis, vt cui famulatus officia debeant, desertionis probra persoluant. Ita Absalone per summam animorũ mœstitiã relicto, regem prosequebãtur. Graues illi difficilesq; cum plebe conciões fuere. Vbiq; enim causas armata dicebat, animũ habitu ostẽtatura. Quotidie Absalonẽ falso & inaudito obtrectationis genere lacerabat. Hęc audientes Iutenses occulto laudationis studio prosequebantur, blanditijs fouentes quod armis punire debuerant. Qua adulationis deformitate, maximũ seditioni irritamentum dedere. Rex finitis cõmeatibus Scaniam relicturus, lectos è plebe viros componendi cum Absalone gratia, ad illud Sialandię littus quod ab Elsingo oppido vocabulũ tenet, traijcere iubet. Vbi demũ Absalon regi obuius factus, compluribus innocentiæ testimonijs obiecta purgando, cunctas mendaciorum partes quibus absens notatus fuerat, adeo validis copiosisq; rationibus subruebat, vt criminatores reatum cõfiteri coactos ad veniam à se flagitandã adduceret, deq; accusatoribus sui veneratores efficeret. Nec parua apud omnes eloquentiæ eius admiratio extitit, compluribus qui aderant diuino ore eum egisse dicentibus. Sed hæc omnia Scaniensium legati ad ciuium arbitrium relegantes discedũt absque patriæ consensu nullum sibi componendi ius esse testati. Sed neq; eorum fida adhortatione, populus Scaniensis ad deponendam consternationis suæ rabiem adduci potuit. Nam nec decimas pontificalibus vsibus solui curatum, nec quicquam quod ad præstanda sacrorum iura attinebat exhibitum. Quorum infandam sacrilegamq; pertinaciam Absalon proximo sacerdotali consilio per epistolã vsitato, cunctarũ Scanię ecclesiarũ obseratione puniri pręcepit. Cuius edicti præmonita plebs, per idem tempus ante ædem Laurentij in concionem armata descendit. Ad quam sacerdotes binis ordinis sui viris, qui pontificalis edicti rigorem exponerent missis, sacrorum cessationẽ, diuiniq; taciturnitatem officij, si decimarum solutionem abnuere perseuerasset, minati sunt. Delegantur totidem è plebe mutuas sacerdotio minas intentaturi. Ab his responsum est, sacerdotes alimenta sua plebi, non põtifici debere, quorum munere & beneficio necessarijs vitæ vsibus instructi noscantur. Quocirca aut diuinis inseruiant, aut ingrati patria cedant: si neutrum egissent, non solum honorum omniũ pœnam, sed etiam sæua membrorum supplicia recepturi. Ad hæc clerus responso constantissime dato, se neq; mortis metu, neque paupertatis respectu, quo minus antistitis sui imperium perageret, cessaturum affirmat. Tam pia tamq; religiosa cleri constantia, euictum vulgus precibus minas mutando, quoad Absalon conueniri posset sententiæ dilationem poscebat. Ciuile siquidem bellum se excitaturum timebat, si in sacerdotes sibi nobilitate pares animaduertere studuisset. Nam cum in Scania alienigenæ indigenis permixti, sacerdotia gererent, amplior tamen digniorq; domesticis reuerentia præstabatur. Quo effectum est, vt vtriusq; ordinis cõsensu mitterentur, qui iustas animaduersionis inducias flagitarent. Haud ægre ab Absalone obtentæ sunt, plus clementiæ q̃ seueritati indulgendũ putãte. Multũ ab eodem gratiarum sacerdotalis cœtus constantiæ persolutum. Nihilominus populus cum cõtemptu beneficij, regiorũ, põtificaliumq; militum penates publice diripere perseuerauit.

Externus habitus, interiorũ cogitationum certus index.

Appe-

Appetēte publici ieiunij tempore rex Scaniā,eius Sialandięq́; militia ſuccinctus, Helſingi tranſitu petit,Fionienſiū Iutorumq́; comitatū ob præbita ab eis iamdudum ſeditioni irritamenta pertæſus. Abſalon ob chriſmatis confectionem pōtificali officio adminiſtrandam Lundiā deproperat,vbi paucos cum rege dies feriatus,vicino rure ſe excepit. Hac fama ſeptentrionalis Scaniæ populus cum Hallandenſibus excitus, more gentis miſſo per omnes ſtipite,ſub ſpecie petendæ libertatis belli titulum fingit,eoq́; edicti genere exercitum conſtruit. Quē tanta dementia ceperat,vt manum cum rege conſerere properaret,ſummi imperij vires laceſſere nullius negocij exiſtimando. Quo rex è plaga auſtrali regreſſus,apud Dyſiam pontem excepto,oranti ſe Abſaloni fuſtibus quàm armis agere mallet: cum viris ſibi non canibus confligendū reſpondit. Igitur non iræ aut furoris impulſu concitatus,ſed conſpicua animi induſtria ad corrigendā ciuiū inſolentiam,metūq́; cōſimilis audaciæ cæteris inijciendū, aliquid ab inuiſiſſima ſibi feritate mutuandum ratus,manſuetudinē ingenij ſui depoſita ad tempus clementia crudelitatis actus imitari coëgit. In pōte res geſta eſt,vtriſq; tranſitū anticipare ſtudentibus. Anceps diu præliū fuit: inſignis illic agreſtiū pugna extitit. Quorū aciem Abſalonis equites per ignoti vadi compendiū irrumpentes,repentinā victoriā edidere. Multi illic populariū cæſi,compluribus amnis exitio extitit. Ferrū vitantes,aqua periclitati ſunt,reliquię fuga ſeruatæ. Ita nefarius ille cœtus diuino iudicio ꝓfligatus,ſacrilegi furoris pœnas exoluit. Rex Lundiā regreſſus,orientaliū partiū armatam plebem aduētare cognoſcit,vnius iam exercitus victor,alterū excepturus. Cuius generalem conuentū pugnæ celeritate præcurrere monitus,à Lundenſibus,ſtipendiorū loco vectigaliū laxationem poſcentibus,aliquandiu retentatur. Quibus obtentis in proximū campū exceſſiſſe contenti, longius eum ſub excuſatiōe tuendæ vrbis proſequi ſuperſederunt. Id regi tardius hoſtes excipiendi cauſam præbuit. Getungā appellant pontem apud quem armata populariū corona cōſedit. Grandes illuc lapidū aceruos prohibendi pontis gratia vecors turba congeſſerat. Rex alio amnē vado tranſgreſſus,ferro decernere ſtatuit. Sed plebem nō tam præſentia regis arma,q̃ dira recentis ſociorū cladis exempla terrebant. Miſſis igitur qui pontem à rege repeti precarentur,ab armis ſe diſceſſurā promittit. Pręcipue regē Abſalonis nimiā agreſtiū ſtragem vitandā dicentis temperamenta flectebant. Repetito ponte ſupplices à ſeditionis autoribus ad regis genua manus tendūtur,cunctaq́; famulandi officia auidius promittuntur. Cum de fide ambigeretur,iuſiurandum promiſſionibus additur. Sic vulgi collegio dimiſſo, Lundiā reditur. Scaniæ deinde gyro pertranſito,obſides à plebe recipiuntur. Ad reliqua facilis populus, decimarū ſolutionem duntaxat pertinacius abnuebat. Nihil magis regi q̃ ad earū remiſſionem Abſalonē abducere curatū eſt: ſummopere cauendū dicenti,ne ſibi forte quod olim Kanuto Othonienſi decimarum iura propagare nitenti acciderat,eueniret. Abſalon quicquā ex conſueto ſacrorū iure decerpere,non minus inglorium quàm ſacrilegum ratus,conſtantius id ſe facturum negabat,dicendo, tametſi rex plebis ſententiā fauore proſequeretur, ſibi impedimento non fore quominus ab ea decimarum debitum exigere perſeueraret,neminem ad participanda ſecum pericula prouocaturus. Tutiſſimum igitur regi ſilentium fore,ne eccleſiæ opem ferendo,populari ſe ipſum odio implicet. Tam iuſtā,tamq; fortem Abſalonis conſtantiam rex animo veneratus,cum remiſſionem admittere nolit,exactionem deferre poſtulat, conſilio poſtmodum effici poſſe quod armis nequeat. Paruit precanti Abſalon,præfatus ſe decimarum loco prioribus pontificum conditionibus non vſurū,ne prorſus earū iura negligere videretur. Tam modeſta Abſalonis promiſſio conſternationi remedio fuit. Summa poſtmodum Cæſaris in attentando Saxoniæ principe calliditas patuit:non enim minorem expugnādi eius ſpem in acumine quàm viribus reponebat. Inprimis Waldemarum,quem eidem certius affuturum credebat,aſtutia tentat. Siquidem binas eius filias,totidem filiis ſuis, quorum alterum ſucceſſioni imperij deſtinarat, alterum Sueuiæ ſatrapam conſtituerat,per legatos in matrimonium poſtulabat:non quod ſanguini ſuo bonæ fidei nuptias quæreret, ſed vt hoſtem amicis abundantem auxilijs ſpoliaret.

Tumultus popularis.

Quod callidius an impudentius egerit, ignorauerim. Ad illũ enim falsas iungendæ affinitatis preces dirigere non erubuit, quem olim perfidiæ laqueis cõplicatũ ad obsequia sibi paciscenda pertraxit. Amici regis intellecta fraude, hæc non matrimonij voto, sed Henrici odio flagitari dicebant. Tam veros Cæsarianæ calliditatis interpretes, sola reginę sententia superauit, sanguinis sui connubijs affinitatẽ cum Cæsare iungere gloriosum ducentis. Quærente rege quantũ ab eo dotis nomine exigeretur, legati se ignorare dixere, remq́; ad Cæsaris arbitrium retulere. A quo rescriptũ est, curãdum regi Lubecã petere, cuncta secum illic commodius definituro. Obtemperatũ rogatui est. Interea Cæsar omnib. imperij neruis ad obruendas Henrici partes connisus, vrbes eius passim ad se deficientes in deditionẽ recepit. Defectionis causa non tam Cæsaris amor q̃ Henrici odiũ extitit. Is siquidem nimijs ac diuturnis fœlicitatis successib. elatus, inq́; summo fortunę fastigio nullum ruinæ incommodũ suspicatus, subiectas tyrannidi suæ ceruices inusitata dominationis sæuitia atq; intolerabili morũ acerbitate vexabat, nec hosti q̃ ciui importunior existere consueuerat. Igitur nõ bello aut clade, sed fraude militũ & desertione viribus amissis, cum solas spei reliquias in Transalbianorũ auxilijs haberet, Lubeco oppido relicto quod se eius mœnibus parũ tutũ arbitraretur, summa cum festinatione correptis nauibus, in Stormariã intimũ fugæ suę receptaculum penetrat. Huius prouincię præses Adolfus apud ipsum profusis charitatis officijs à puero alitus, fœliciaq; naturæ pariter ac fortunæ incrementa sortitus, atq; ad ordinem militarem summis beneficentiæ studijs prouectus, tam fœdã educatiõis suæ mercedem exoluit, vt inter omnes Henricianę militię comites, primus se defectoris nomine macularet. Post hæc à Cæsare nauigia quibus Albiam superaret, sagittarijs & funditoribus cõpleta, per pronũ amnis alueum immittuntur. Pari studio classis exquisito bellatorũ agmine referta, ad impediendũ Cæsaris traiectum ab Henrico contracta. Quæ postquã hostilium nauiũ multitudinem in cõspectu habuit, earundem numero perterrefacta, proposito per fugã deserto, Cæsari transitum cessit. Qui dum oppidũ Lubecũ obsidere cœpisset, Bogislauiq; & Kazymari fratrũ vires admodũ suspectas haberet, vtriq; se potentiæ & claritatis incrementa daturum, subornata legatione promittit, prouincias quas hactenus obscure & sine honorũ insignibus gesserint, satraparũ nomine recepturis. Iocunda Cęsaris toties ab Henrico lęsis promissio extitit, non intelligentibus sibi sub specie beneficij deforme seruitutis iugũ intendi. Interea Waldemarus classe luxu quàm armis ornatiore Lubecũ profectus, occurrentibus sibi Germanorũ equitibus, eximiasq́; eius aduentui grates habentibus, nauigatiõem medio amne quoad possit proferre deposcitur, quo breuius inter ipsum ac Cæsarem iter restaret. Quo facto, postero die an Cæsarem medio itinere obuium affectaret à legatis rogatus, castra eius petere præoptauit, Romani imperij rectorem in re modica fatigare superuacuũ existimãdo. Nec minor Cęsaris in excipiendo Waldemaro calliditas, quàm Waldemari in petendo Cæsare moderatio extitit. Siquidem in primis eum amplexu atq; osculo decentissime veneratus, mox dextra honorabiliter apprehensa, deposito amiculo per media castra perduxit, præcõis more cunctos ei via cedere iubẽdo. Tentorium quoq; nimio multitudinis conspiciendi regis auidæ concursu collapsum, planũ campi petendo deseruit: vbi sedandæ pressuræ gratia distenta virga, quàm poterat celsa voce cunctos locis in quibus consisterent cõsedere præcepit. Sed Waldemarus cum eius dignatione perinde ac quadã moderationis æmulatione contendens, sellam suam se expectaturum respondit, ne probato sedendi vsu, imperialis cathedræ honorem vsurpare videretur. Magnates honoribus eminentes, non ordine aut ratiõe discretis sedẽdi spacijs, sed vt quenq; violentę pressionis casus iactauerat sedilia habebant, fortuna nõ dignitate locorum vsum distribuente. Illic exaudire erat Theutonum voces formã regis staturamq́; mirantiũ: quos tanta visendi eius cupiditas ceperat, vt sedendi humilitas obstaret, alter alterius cõscensis humeris productis illum ceruicibus inspectarent, hunc regem, hũc dominum, hunc imperio dignum referre, Cæsarem regulũ homuncionemq́; vocare. Adeo Barbaris eum excellens corporis habitus venerabilem faciebat. Cre-

Sub specie beneficii sæpenumero deforme servitutis iugum solet intendi.

diderim

diderim Cæsarem has militum voces dissimulãter tulisse, ne regis laudibus offendi videretur. Quem post diutinã omnium admiratiõem, paucis secum exurgere iussis, in proximum tabernaculũ eodem comitatis genere deducẽdum curauit, quo venientem fuerat prosecutus. Illic enim serijs omissis aliquãdiu beneuolo iocundoq; sermone detentum, ad vesperam prosequente totius Germaniæ iuuentute discedere permisit, luce postera apud syluam portui vicinã opportunioris colloquij gratia præsentiam redditurum. Interea filios regiam nauem petere inq; ea sub specie lusitandi morari præcepit, charissimorum pignorum familiari conuersatione in quanto regis aduentum poneret, ostendere cupiens. De quorũ nuptijs condicto in loco mentionẽ orsus, maiori triginta millia talentûm, minori octo in matrimonij conditionem deposcit. Quæ res suspecta Danorum maioribus fuit, virgines nõdum ad nubendi ætatem prouectas, fraudulenter ab eo postulari credentibus. Sed Waldemarus maiorem summam suis opibus imparem arbitratus, minorẽ Vngarię regis arcta sibi propinquitate coniuncti fiducia pollicetur. Huic pactioni iureiurando firmitas adiecta est, desponsionisq; vinculum sacramenti religione constrictũ. His actis rex nauigia, Cæsar castra repetijt. Quo tempore Sclauorum ad ipsum, regiæ classis metu, nauigijs progredi non audentiũ, legatis receptis, diluculo nauigium regis paruo militum numero comitante, eiusdem cymba aduectus, cunctis inopinatus ascendit. Igitur rege exercitus sui primores participandi colloquij gratia contrahente, solum Rugiæ principem Iarimarũ, quem pridie compluribus veneratiõis officijs, insuper regio nomine adulatus fuerat, quod eum Danis perquàm fidum non ignoraret, vocari passus non est. Habere deinde se dixit quod ad regem secreto referre cupiat, quem ob futurũ mutui sanguinis cõtractum non amicum modo, verumetiam vnanimem habeat. Sclauos siquidem eneruandi gratia Henrici à se promissionibus allectos esse, quas eodem expugnato minime exequi velit, memor quid olim sibi de subigenda Sclauia pollicitus fuerit. Orare deinde patiatur se eam ad pręsens sui muneris facere, binis fratribus geminę pręfecturę titulo speciosius quàm diuturnius tribuendã. Eandem quippe se ei, profligato Henrico, subijcere curaturum. Annuente rege, posteroq; die concionem petente, Bogiszlauũ & Kazimarũ datis solenniter aquilis, Sclauiæ duces appellat, veterem atq; hæreditariam patriæ libertatem vanis atq; fucosis dignitatũ nominibus venditantes. Qui si scissent quanto oneri se exigui panni receptione substernerent, mortem beneficio prætulissent, aut priuati in omne vitæ tẽpus degere maluissent. Sic sub honoris specie, grauissimis dedecoris probris implicati discedũt, seruitutem falsis dignitatum insignibus coloratam in patriam referẽtes. Illic quoq; Syfridus splendido Thyringiæ loco ortus, vnam Waldemari filiarum Cæsare astipulante despondit, regiaq; naue deuectus, solennes Slesuici nuptias habuit. Interea Sclaui castello quod propter Zuynensia ostia moliti fuerãt, hyberna maris exundatiõe pessundato, bina alia ijsdem in locis materia per hyemem contracta, Veris principio condiderunt, inexpugnabiles se fore rati, si Penus amnis Walogosto oppido Zuyna maritimorum præsidiorum obstaculis clauderetur. Quod rex sero nũcio expertus, cum ad Viridem portum impediendi operis gratia contractis copijs appulisset, ex Rugianis cognoscit consummatas arces præsidijsq; completas: Præcipue eum in his expugnandis circunspecta portuũ inopia desperare coëgit. Tunc Kanuto filio, tunc Absalone, Sunone, & Esberno vocatis, refert difficilem arciũ oppugnationem sibi visam, alienis eas auspicijs quàm proprijs incessere præoptanti, ne studijs parum ex sententia cedentibus, rerum toties à se fœliciter gestarum fulgor corrumperetur. Igitur Kanuto atq; Absaloni oppugnationis curam imponit, præfatus minus ruboris ex inefficaci illorum pugna, quàm sua ad patriam redundaturum. Si vincerent, non minori sibi gloriæ fore, quàm si ipsemet victoriam edidisset. Sed Absalon Scanorum atq; Sialandensium ductum pollicitus, lutos sua opera ductandos negabat, quos non solum imperij sui, verumetiam adolescentiæ Kanuti contemptum acturos sciat. Nec eum prædictionis augurium fefellit. Permotus dicto rex, iturum licet inualidum, respondit. His curis astrictus, morbo ex sollicitudine contracto in lectum decidit. Enim-

uero præcordia eius diuiduæ passiones,hinc vincendi cupido,hinc desperatio tor
ferunt. Mane ducibus eum vt sibi parceret orantibus,imperiumq́; eius etiam ab-
sentis se executuros spondentibus, vix atq; ægre consensit, vt ad oppidum Wor-
thyngum filio pontificiq; cõtradita belli summa discederet. Quibus eodem in lo-
co diutina ac vehementi tempestate detentis,seditiosæ Iutorum voces toto litto-
re exaudiebantur, tum commeatuum alimentorumq́; defectum causantiũ, tum
expeditionis militiæq́; remissionẽ poscentium. Quas cum Homerus Ripensium
antistes,quem præter religionis dignitatem singularis eloquentiæ claritas com-
mẽdabat,copiosis facundię documẽtis delinire non posset,postremo vim verbis
anteponendã ratus,quendã ex seditionis consortibus ante tentorij sui fores perti
nacius obstrepentem,prendi vinciriq; curauit. Quæ res populi clamorem auxit,
seditionẽ accendit. Igitur patres plebis à rege cum contemptu imperij discessum
veriti, cõmunicato colloquio expeditionem ab eo sponte soluendã decernũt, te-
merariam eius delapsionẽ simulatæ licentiæ beneficio præcurrendam putantes,
ne magis proprio ductu finiri quàm regio nutu remitti videretur. Quæ si in præri
piendo reditu proprię voluntatis motum ducis arbitrio prætulisset,euenire posse
quod diuo Kanuto solutæ classis pœnas à patria exigẽti contigisse proditur. Quã
rem Kanuto si patrem eius iam febri implicatum præsens morbus absumeret,re-
gni successionem adimere posse. His cõsilijs adductus Kanutus, conuocatã clas-
sem facta reuertendi potestate dimittit, beneficij loco erogans,quod plebis petu-
lantiæ negare non poterat. Ita seditionis periculo bellum omittere coactus, cum
Absalone, Esberno, & Sunone Worthingum adnauigat, paternæ febris exitũ ex-
pectaturus. Igitur Waldemarus per apertã cubiculi sui fenestram velorũ reditum
contẽplatus,admiratione rei morbi pariter atq; ęgritudinis incrementa cõtraxit.
Summa tamen vtriusq; dissimulatione vsus, filiũ ad se cum arbitris venientẽ tam
hilari vultu admisit,vt pene morbo vacuus putaretur. Quinetiam se minimo do-
loris sensu teneri dicebat, corporis molestiam animi robore dissimulare conãdo.
Apud Absalonem tamen religiosam culparũ confessionem agere non oblitus,in-
certum mortis tempus sacro correctionis genere prędcurrendum credebat,seram
atq; inutilem pœnitentiam iudicans quæ emendationis odio, nimiaq́; peccandi
perseuerantia ad vltimum vsq; ætatis terminũ prorogatur. Præterea locis mona-
stica religione sacratis dimidium patrimonij sui, quæ ad fiscũ regiũ pertinebant
exceptis, testamento legauit. Sed cæteris bene de eius salute sperãtibus solus Su
no, siue somnij monitu,siue alio mentis oraculo doctus, fatalem hãc regi febrem
augurabatur,quonam modo filij rebus,decedente patre,succurri oporteret pro-
uidendum hortatus. Tantã siquidem in regis funere luctus acerbitatẽ futuram,vt
consiliũ vllum aduerti nequeat. Eodẽ tempore Ioannes quidã religione Abbas,
medicinæ præsumptuosior q̃ peritior professor, cuius opi plurimũ credebatur, è
Scania accersitus aduenit. Qui morbo parũ prudenter inspecto,sospitatẽ regi con
stantius quàm verius promittebat. Quẽ cum cibo medicinali arte confecto refici
endum curasset, cunctis cubiculo eiectis quietẽ capere iubet. Eundem paulò pòst
sine voce esse compertũ,vt artuatim sudore suffusum inuenit, accuratius operiri
præcepit,lætum id profluuij genus ac salutare testatus. Vtinã Sunonẽ potius men
tis auguriũ,quàm medicũ artis suæ præsagium fefellisset. Cuius promissum regis
obitus insecutus,quàm parũ fidei in medicorũ opere reponi oporteat, documen
to extitit. Ingressi mane cubiculũ amici,defuncti regis corpus perquã simile spirã
ti reperiunt,adeò pristinũ habitũ retinente vultu,vt nec rigore contractũ,nec hor
rore mutatum cerneres,rubicũdis oris notis viui hominis speciem aspectũq́; red-
dentibus: incertũ an decessisset: pristini caloris habitus totis adhuc membris reten
tus,relinquere videbatur. Sero tandem pallore mortis fidem faciente mandatur
feretro corpus,Ryngstadiũq́; funerandi gratia deuehendũ curatur. Hic vicus nõ
vetustate modo, sed etiam paternæ eius sepulturæ titulo conspicuus habebatur.
Accessit luctui matrũ miserabilis planctus,sparsis comis funeri occurrentiũ, ite-
rumq; se pristinum seruitutis onus experturas dicentium, extinctum illum qui ci
uium capitibus captiuitatem detraxerit,qui patriam piratarum metu vacuefece-
rit,

Abbas quidã religiosus, præsumptuosior quàm peritior medicinæ professor.

rit, maritimasq; sedes perinde ac domesticas à prædonum incursu tutas præstiterit. Agrestes quoq; funebri ipsius pompa conspecta, rustico opere quo occupati erant relicto, consentaneis arua querelis replebant. Cui etiam vt supremi officij decus præstarent, funebri eius lecto humeros subijcere iocundũ ducebant, euersam regis morte patriam, miserisq; sibi cõmune funus, aut si quid funere tristius est imminere plangentes. Pro cuius spiritu salutaria Absalon vota gesturus, inter solenniũ verborum nuncupationem doloris impotens, non temperauit sibi quo minus arã lachrymis spargeret, vixq; ad rem diuinam peragendã vocis aut manus ministerio sufficere valuit. Quinetiam tãtum ægritudinis animo contraxit, tamq; graui & periculosa valetudine subito affici cœpit, vt pene vitam cum sacrificio finiret. Incredibile videretur tantum virũ tam insigni luctus horrore confectum, si non eius erga Waldemarum affectus fuisset notissimus. Sed fortuna altero patrię lumine extincto, reliquũ perire passa non est, ne deesset cuius ductu Danię pedib. Sclauia subijceretur, aut gens quæ sub tãtis ducibus ad excellentẽ honoris habitũ prouecta fuerat, tutore vacua remaneret. Cuius lachrymis precũ loco defusis respersa altaria, non paruulũ promptissimæ eius erga regem beneuolentiæ indiciũ præbuere. Iisdem quoq; madefacta thura, gratũ deo odorem dedisse crediderim.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMIQVINTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSSEXTVS.



PERACTIS inferijs, corporeq; regio honoratissime funerato, Kanutus monentibus arbitris festinatione qua regnum peti firmariq; oportuit, in Iutiã secessit, paternos sibi milites obligaturus. Neq; enim illi nomen regiũ ambiendũ restabat, quod vnctionis suæ tempore solenniter adeptus fuerat. In conciõe Wibergensi beneuolos ciuiũ animos expertus, apud Vernensem tacita quorundã simultate cõpressa, pari cęterorum fauore excipitur. Atq; ita patrię consensu, regni hæres efficitur. Interea Scanorũ populus laxata sibi pristinæ petulantiæ frena regis morte gauisus, cladis apud Disiam pontẽ peractæ piacula à principibus exigere constituit, per quos charissimis necessitudinum solatijs orbatus fuerit. Sed & Ako quidã Tubbonis filius plenis temeritatis eloquijs flagrantissimã ciuilibus malis facẽ subijciebat, extinctæ & iam pene sepultæ Scanicę seditionis reliquias suscitando. Cuius mali impediendi gratia Absalon in Scaniã transgressus, apud plenã malignitatis cõcionem oratione liberius quàm efficacius habita, à plebe deseritur, factionis principes alium concionandi locum complexos petente. Quorum tam petulans ac pręceps audacia erat, vt equis insidentes cunctã Scanię plebem ad eundem locum semestri spacio exacto, quasi tuendæ libertatis gratia armatam redire sub edicto iuberent: quæ res Absaloni Sialandiam repetendi causam præbuit. Ob cuius secessum popularis sęuitiæ procursus temeritatis incrementis euectus, inq; Thordonis & Esberni penates effusus, eosdem prius rapinæ, deinde incendio subiecit. Complures quoq; Scanicæ nobilitatis sequentibus diebus ædes crematæ. Siquidem factionis duces quo promptiore plebis audacia vterentur, petulãtiam eius principum bonis pascendam curabant, dulcedine prædæ & assiduis fatigationis præmijs, iocundiorem atq; alacriorem eius operã reddituri. Igitur nobilium cõplures æqualium exemplo vim penatibus suis inferendam timentes, bona omnia amicorũ custodiæ mandabant. Pars fretũ nauibus complexa, se & opes vndis quàm ædibus credere præoptabãt. Pars apud Absalonem exulare solatij & lenimẽti loco duxit. Cuius atq; Kanuti equites

Kanutus, post patris sui mortẽ, patriæ consensu, regni fit hæres.

ſuam æque ac dominorum fortunam afflictari cernentes, cum iniuriã armis propulſandam duxiſſent, ſeditionis principes fruſtra à ſe ſine duce res nouari ſuperiore tumultu experti, Haraldum quendam regij ſanguinis & obtuſi cordis, impeditiq; ſermonis è Suetia acciſcunt, hominem prorſus regno imparem, cum in eo nihil præter generis nobilitatem natura aut fortuna commendabile reddidiſſet. Igitur maiore cum opprobrio talem virum Suetia miſerit, an Scania receperit, incertum eſt. Quo rumore attoniti perculſiq; magnates, prout ſe hoſtiũ aduentus fama variabat, dubijs Abſalonem legationibus fatigant: nunc opem eius trãſitumq; poſcentes, nunc eundem cum tota manu ſuperſedere iubentes. Nondum enim Scaniæ partes Haraldus irruperat. Quas cum Kanuti Suetiæ regis eiuſdemq; ſatrapæ Byrgeri prẹſidijs vi rupiſſet, ad noui principis opinionem cupide congeſtũ vulgus incredibiles ei copias ſociabat. Quibus fretus, Lũdenſi vrbi portas ſibi claudenti excidium minatus eſt. Igitur ex magnatibus complures alternis internuncijs contracti, fortiq; inuicem cohortatione firmati, propter Luminam amnem caſtra cõſtituunt: alijs regiorum militũ per ignorantiæ ſimulationem venire ſuperſedentibus. Quos tantus pugnandi ardor ceperat, vt per ſummum non ſolum periculorum, ſed etiam popularium contemptũ, abſq; paucitatis ſuæ reſpectu vt quemq; equi pernicitas adiuuabat, ſine imperio aut ordine effuſis habenis in hoſtem contenderent. In quo quidem impetu, maiorẽ venti (quem fortè aduerſum habebãt) quàm hoſtium quos impetebãt ſæuitiam experti ſunt. Ille enim magnitudine ſua clypeos curſitãtibus decuſſit, hi ne pectora quidem irrumpentibus obuertere auſi fuere. Ita popularium acies numero hominũ quàm animis præſtantior, incruentam de ſe victoriam dando, plus periculi an ignominię ſenſerit dubietati ſubiecit. Enimuero quo expeditius fugã, qua pugnã præcurrebat, intenderet, ſeipſam ſcutis exuere non erubuit, armorũ onus abijciendo quorum vſus experiri confiſa nõ fuerat. Hac igitur partim cæſa, partim capta, Haraldus cũ Akone quẽ affectati regni autorem habuerat Suetiam refugus petebat. At Lundenſes ſuſpenſis ad belli euentum animis in neutram partem auxilia commodabant, fauorem victoribus erogaturi. Qui rei ſucceſſu cõſpecto, perinde ac victores victis inſultare cœperũt, cupiditate laudis & prædæ alienis ſe virtutibus inſerentes. Nec contenti popularium ſpecie bis bellum potentibus intuliſſe, collecta cõcione tertiũ aduerſum eoſdem indicere grauati non ſunt, ſuſcepti vulneris dolorem conſternationis furori permixtum communi nobilitatis exitio penſaturi, tantamq; prouocandi perſeuerantiam ſiue pudore cladis, ſiue cupidine vltionis animis inſitam geſtantes. Neq; enim illos aut illuſtriũ virorum reſpectus, aut vulnerũ ſuorum memoria, quo minus ſeditionis ſtudia ſectarentur domare potuit.

Cuncti Scaniæ magnates Abſalonis cum Sialandenſib. aduentu maximis periculis liberantur.

Quod periculum cunctorũ Scaniæ magnatum capitibus contiguum, præproperus Abſalonis cum Sialandenſib. aduentus diſpulit. Siquidem ſublatis vexillis deputatum concioni locum ingreſſus, non ſolum turbulentiſſimo plebis propoſito obſtitit, ſed etiam leges quæ iniquiſſimis eiuſdem ſuffragijs conuulſæ fuerant, pijſſimo iudicij decreto ad priſtinę autoritatis habitum reduxit. Sed neque Haraldum quò minus à magnatibus damnaretur, abſentiæ patrocinium protegere potuit. Hunc certè bis à Scanienſibus multatum dixerim, ſemel armis, iterum ſententijs. De quo quidem diſcernere arduum eſt, ferro an ſuffragijs punitior fuerit. Plebs quoque nihil hoſtile auſa, armis ſumma cum propoſiti diſſimulatione depoſitis, Abſalonis ſe turmis tranquillo cõcionandi more iungebant, ſingulis iudiciorum ſuffragijs alacrius quàm libentius ſucclamando. Ita terribilis illa ac diutina ſeditio ſimul cum concione finem habuit, funeſto plebis conatu vlterius aduerſum principum collegium inſoleſcere non audente. Interea Kanutus excitati in Scania belli nuncio, Fioniam è Iutia petere coactus, Esbernum Abſalone fratre nunciandæ regiarum partium victoriæ gratia tranſmiſſum, obuium accipit. Cuius inopinato occurſu triſtia afferri ratus, hærente animo, deiectoq; vultu quicquam ex eo cognoſcere verebatur. Poſtmodum non ſolum eiuſdem plena hilaritatis fronte meliora ſperare iuſſus, verumetiam iocunda ac libenti narratione de ſuorum victoria doctus, in Scaniam ouans proceſſit, ac primum eius prouinciam Froſtam rapinæ & incendio opportunam

tunam exhibuit, vastasſetque in Abſalonis erga illam ſtudium gerentis interuentu prohiberetur. Quo mediante effectum eſt, vt ab his qui in regem Haraldica factione deliquerant, æra tantum pœnæ nomine exigerentur. O immenſam clementiam, cuius beneficio hominibus euidenter noxijs, maximi facinoris culpam paruulo cenſu redimere licuit. Quo exemplo cæteri ad ſpem veniæ erecti, mitiſſima Abſalonis opera parem regis manſuetudinem experti ſunt. Egregiũ tunc Kanutus moderati animi ſpecimen dedit, cum vltionem quam vniuerſorũ crimen meruit, vnius amici precibus donauit. Indignum adoleſcentem, cuius virtus externi principis acumine tentaretur. Compluribus enim Cæſaris legationibus curiam adire, paternæq; amicitiæ ſucceſſionem expetere iuſſus, intercedente amicorũ conſilio quàm modeſtiſſime reſcripſit, excuſationis verbis à regnãdi nouitate quæſitis. Siquidẽ arbitris eius excuſſa atq; explorata Cæſaris calliditas erat: hiſdem perfidiæ laqueis filij ſimplicitatem circumuenire ſtudẽtibus, quibus olim patris credulitatem implicatam habuerat. Cui cum Cæſar erepturum ſe regnum alijq; daturum plena minarum epiſtola reſpondiſſet, ſolum hoc reſcribere cõtentus fuit, quærendum videlicet Cæſari eſſe priuſquam ſibi regnum adimat, qui Daniam in eius beneficio reponere cupiat. Qua reſpõſi libertate, non ſolum minantem eluſit, verumetiam plurimum à ſe fiduciæ in ciuium animis reponi docuit. Apud quem Cæſar fruſtra monitis egiſſe ſe videns, Syfridum qui ſororem ipſius in matrimonio habebat ſubornat, quod literarum ſuarum inſtinctu nequibat, alienæ vocis ſupplemento perſuaſum haberi conando. Qui vbi Daniam intrauit quanta regis charitate ob ſororis eius matrimonium teneretur, quantiſq; Cæſar viribus eſſet expoſito, Abſalonem, Sunõem & Esbernum, qui ſoli ex amicis cum rege admittebantur, tum fidei quam Kanuto, cuius tutores exiſterent, deberent, tum fiduciæ quam eiuſdem pater in eorum pectoribus repoſuerat admonitos orare cœpit, ne amicorum nomine hoſtes agẽdo, creditum ſibi pupillum annis & conſilio tenerum, graue & intolerabile belli onus ſuſcipere iubeant, eumq; ſub titulo tuendæ libertatis regno exuant: qui potius ſalutaribus illum conſilijs formare curæ habeant, Romaniq; imperatoris curiæ aſcribi deforme non ducant. Reſpondet Abſalon, de ſe dubium non eſſe, quin vtiles ſi noſſet monitus, Kanuto libenter fuerit porrecturus: à quo ita Cæſaris amicitiam expeti velit, vt propriæ eius maieſtatis decus incolume ſeruaretur. Nam & Waldemarum Frederici partes amicitiámque ſecutum, nihil fide eius aut promiſſione fallacius repperiſſe. Proinde Syfridum noſſe debere, Kanuto Cæſariq; æquum regnandi ius eſſe, neq; minore cum libertate hunc Danici regni, quàm illum Romani imperij gubernacula continere. Igitur indignante Syfrido, plenaq; minarum ac faſtus reſpõſa fundente, an tu, inquit, ex temetipſo Daniam penſas, eamq; vt Thyringam a Cæſare cum volet quam facillime capi poſſe exiſtimas? Proinde abi, imperatoriq; tuo perfer Danorum regem ne minimam quidem obſequij partem dignitati eius ac nomini delaturum. Dignum hoc cõtemptu dixerim, qui propior alieno imperio quàm propriæ affinitati tam inuiſam Danicæ libertati legationem ſuo monitu adminiſtrare ſuſtinuit. His auditis Cæſar, ſpernenti ſe regi, quia bellum nequiuit, odium inflixit, animo non ferro contemptum vlturus. Spe tamen potiendæ Daniæ non omiſſa, ciuilium in ea malorum motum expectandum putabat, ſeditione diuiduam gentem, minore cum virium ſuarum periculo oppugnandam ſperando. Quam opportunitatem aliquandiu quæſitam à fortuna ſibi negari conſpiciens, Sclauiæ ſatrapam Bogiſzlauum quem nuper Kazimari fratris decedentis orbitas hæredem effecerat, crebris muneribus ampliſſimiſq; promiſſionibus in Danica bella ſollicitat. Cuius hortatui Bogiſzlauus pronius quàm prudentius obſecutus, ſed bellum aduerſum Daniam palam atque aperte profiteri non auſus, primum auunculi ſui Iarimari Rugiæ præfecti quæſitis ſimultatum cauſis hoſtẽ agere cœpit, Cæſarianæ mlitiæ reſpectum arctiſſimis affinitatis vinculis præferendo. Qua de re Kanutus per Iarimarum certior factus, mitti curauit qui cauſam à Bogiſzlauo tam ſubitæ læſionis inquirerent. Ille non regem, nõ Daniã à ſe lædi, ſed iniuriã à Iarimaro illatam repelli teſtatus, communem controuerſiã per vtriuſq; legatos,

Cæſar Daniæ regem, cum ferro perſequi non poſſit, odijs proſequitur.

armis interim depoſitis ad regis cognitionē, referri depoſcit, eundemq; pacis in-
ter ſe faciendæ autorem flagitat, verbis beneuolentiam ſimulantibus, ſimplici-
tatis fidem prætendere cupiens. Igitur rege nihil inſidiarum aut perfidię metuen
te, cauſæ dictionis dies locusq; decernitur. Apud inſulam deinde Samſam, non ſo
lum huius negocij explicandi, ſed etiam iuris ciuilis emendandi gratia ingenti no
bilitate contracta, amborum legatos excepit. Quorum altercatione ſolenniter au
dita, cum in Iarimarum complura loquacius quàm verius obiectarentur, ac pro-
pter principaliū perſonarum abſentiam ſententia impediretur, à Bogiſzlaui lega-
tis vltro iureiurādo promiſſum eſt, eum cum primum regi placitum foret, in rem
præſentem venturum: ita in eludendo rege non minore legatorum quàm eius à
quo miſſi erant calliditas verſabatur. Quorum promiſſis Kanutus ſecurius quàm
cautius æſtimatis, concilio ocyus dimiſſo in Iutiam ſeceſſit, fortiſſimis quibuſque
Scanorum ac Sialandenſium tantam ocij tranquillitatem cauſantibus, ſeq; nimia
iam quiete in deſidiam prouolui querentibus, longo delitiarum vſu enerues ani-
mos gerere, qui ſub rege Waldemaro totius ferme anni tempus multiplici rerum
agitatione, varioq; militię genere deducere conſueuerint. Nam militaris roboris
neruos ſicut ocio hebetari ac remitti, ita negocio intendi excitariq;. Igitur acuen-
dę virtutis gratia piraticam aduerſum Eſtones in commune decerni placuit. Inter
hæc Bogiſzlauus hortante Cæſare non ſolum patrijs ac domeſticis viribus inſtru-
ctus, ſed etiam à finitimis late præſidia mutuatus, aduerſum Rugiam quingenta-
rum nauiū claſſem ingenti belli apparatu refertam contraxerat. Quibus copijs ni-
hil hoſtilium virium obſtaturum ratus, Bugiſzlauum quendam legati nomine Cæ
ſarem petere iubet, qui tantum à ſe exercitū aduerſum Daniam contractū nuncia
ret, vt dubitare non poſſit quin Kanutus reſiſtendi fiduca defectus, quamcitiſſime
Romano ſe foret imperio traditurus. Delectatus promiſſo Cæſar, laudato Bogiſ-
zlauo legatū imperatorijs donis proſequitur. Iarimarus tā ſubiti inopinatiq; belli
fama perculſus, Abſaloni in Sialandia ſe continenti magnitudinem periculi Rugi
anæ genti imminentis, propinquitatemq; denunciat. Qui protinus feſtinatione
quanta ſociorum expugnationem pręcurri oportebat accinctus, miſſis per Sialā-
diam epiſtolis, omnem ætatem armis habilem in claſſem cōfluere iuſſit, minores
rates maioribus, onerarias piraticis ſociauit, plebiq; demum ac nobilitati promi-
ſcuum corripiendarum nauium vſum conceſſit. Eodem edicti genere cōiunctis
Sialandiæ inſulis imperatum. At Fionienſibus Scanisq; ſextum intra diem præfi-
xum portū petere, alioqui ſuperſedere iuſſum. Neq; enim vlteriores apparatui in
ducias conuenire. Adeo autem in his quibus expeditionis ſocietas mandata fue-
rat obſequendi ſolicitudo flagrabat, vt egregio alacritatis certamine conſtitutum
ſibi tempus aut implerent, aut præcurrerent. Kanutum vero tametſi nuncium in
Iutia recepiſſet, ingens locorū diſtantia denunciati temporis anguſtijs permixta,
Abſalonici operis cōſortem exiſtere non patiebatur: ſex ſolas naues Fionia, qua-
tuordecim Scania, cæteris tarditate impeditis, trāſmiſit. Quarū inſignis paucitas
culpę obnoxia videri potuiſſet, ſi non lōginquitatis patrocinio defenderetur. Pen
tecoſtalis feſti peruigiliū erat, quando pręnominatum ſinū Abſalonica claſſis inie
rat. Eadē die ne quid ſegnius aut cunctantius gereretur. Hythim inſulā adnauigari
curatur. Illic obuij Rugianorū nuncij præſtolandum docent, quoad ſciri poſſit in
quam Rugiani ſoli partem hoſtilis irruptio tenderet. Iam enim Bogiſzlauo ad in-
ſulam Coztā Rugiæ prætentam eſſe peruentū. Qui quanquā hoſtilia iam pene ru
ra pulſaret, non temperauit ſibi quo minus ſobrietatem effuſa crapulę licentia vi-
olaret. Tanta ſiquidem epularū indulgentia exercitū aluit ac corrupit, vt conuiui
um magis quàm bellum amplexus videretur. Verum Abſalon nunciorū monitis
obſecutus, hiſdem poſtera luce regreſſis, Bogiſzlauumq; ex aduerſo Strelæ inſulę
copias expoſiturum docentibus, quanquam crepuſculum appetebat, correpto ſi
gno ocyſſime littus ſcapha petiuit. Gubernatorum deinde collegio per præconē
vocato, nuncioq; quambreuiſſimo militibus edito, ingenti cohortationis cura ala
critate exercitum repleuit, quietem ſuam certis victoriæ imaginibus adumbratā
præfatus. Nec alia militum reſponſio fuit, quàm pugnam ſe optare: quam ſi accipi-
ant

ant non dubitare quin vincant. Quem animorum calorem tum à longa vincendi consuetudine, tum etiam ab ingenita Danico sanguini virtute traxerunt: digni qui vocis suæ augurio non fallerentur. Igitur Absalon incertæ nauigationis metu quod fretum dubiæ profunditatis esset, diluculum præstolatus, cum inde soluturus esset, aliquandiu retentus est, arenis anchora altius insidente. Quo euenit, vt ab vniuersis infinitum procedendi ardorem gerentibus relinqueretur. Sed neque se ab exercitu præcedi indecens existimabat, à quo plus hortationi suæ quàm cunctationi tributum cernebat. Quem merito his gratulatum crediderim, qui iustæ celeritatis compotes, quàm violentæ moræ consortes existere maluerunt. Quam tarditatis iacturam impedimento solutus tanta remigij velocitate pensauit, vt penè prima nauigia occupauerit, dispendium casu inuectum præliandi cupidine redimendo. Hunc publicæ festinationis procursum missa à Rugianis ratis excepit, quæ aliquanto remissiore nauigatione vtendum doceret, quod Bogiszlauo adhuc insulam Coztam tenente incertus irruptionis locus existeret. Sed & Iarimarus secessum hostium domestico milite succinctus operiebatur. Igitur cessata impetus cura ad littus Dreccense diuertitur. Illic affertur hostes domum petisse, nuncijs incidentis fortè nebulæ errore deceptis. Idem nostris portum Darsinum petere iussis, Iarimari cum eis consiliaturi Rugiano exercitu vallatum pollicentur occursum. Quo loci adnauigato cum nec Iarimarus nec quisquam ex eius satellitibus repertus fuisset, placuit Nicolaum Falstricum quod Sclauicæ gentis linguam calleret, explorandi hostium secessus gratia ad Iarimarum dimitti.

Quo abeunte, cum Absalon diuinæ venerationi vacaturus littus scapha petisset, repentino nuncio per Iarimari familiarem suscepto, cognoscit Pomeranicam aduentare classem, quæ si nebulæ densitas non obstaret, cerni cominus posset. Igitur reuocatis qui sacra gestabant, cupide concitatam classem obuiam hosti in altum direxit, armis non precibus Deo libamenta daturus. Quod enim sacrificij genus scelestorum nece diuinæ potentię iocundius existimemus? At Pomeranis non tam hostile solum repente inuadendi, quàm Rugianorum equitatum defendendi littoris studiosum varijs nauigationis ambagibus ludificandi propositum erat. Qui Danicam conspicati classem, Borwegium occidentalibus comitatum Sclauis auxilij sibi ferendi gratia aduentare credebant, aëris nubilo nostrarum nauium numerum habitúmque dignosci non patiente. Neque enim eorum animos subire poterat, Danos per tot locorum spacia à Sclauia remotos, intra tanti temporis angustias eo loco fuisse prouectos, speculatoribus ob nimiam securitatem excubandi officia parum curiose gerentibus. Igitur Bogiszlauus Rugianam classem appelli ratus, a centum & quinquaginta myoparonibus circuiri desiderat, reliquam classem veluti in aciem iactis anchoris componit, naues quibus alimenta vehebantur aliquanto piraticis præstantiores, inter ipsas & continentem admouit, armatæ multitudinis speciem vacua lignorum effigie adumbraturus. Quo vultu deceptus Suno Bogiszlauum auxilia à Theutonibus mutuatum credebat. Rarescente tandem nebula, Absalon ab exiguis hostium scaphis præteriri se videns, ne omnes quidem tuto redituras per iocum aiebat. Igitur socijs ingenti cohortatione firmatis, in hostilem classem vt imperio ita ductu & nauigatione primus inuehitur. Monitus à Sunone ne eam perinde ac Germanicis roboratam auxilijs præpropera festinatione incesseret, sed temperato remigio militem armari iuberet, minime cunctandũ aiebat, præfatus eo iam loci cõclusum hostem, vt nec bellum tutò conserere, nec fugam salubriter edere posset. Itaque nihil impedimento fore quo minus promptissimam sibi victoriam esset cessurus. Eo deinde monitus iterante milites, Absalonis munimenta corporibus aptare cœperunt, parte remigium continuante. Quorum apparatus nimiæ ac perseuerantis nebulæ beneficio hostem fallebat. At vbi propius ventum, Danorum iuuentus vt cunctationis ita silentij impatiens, sublatis vexillis non temperauit sibi quo minus concitatissimum præliandi ardorem celso cantilenæ genere prosequeretur. Absalonis quoq; signũ nunquã sine hostium fuga spectari solitũ,

Sclauis pariter & Danorum præsentiam prodidit & confligendi diffidentiam incussit. Igitur summa cum trepidatione sublatis anchoris cupide classem concitare cœperunt, quantum nauigationis longo temporis tractu protulerant, exiguo horarum spacio remensi. Innumeri quorum fugam aut nauium magnitudo, aut anchorarum sublatio retentabat, profundum petendo fluctibus quam ferro vitam finire maluerunt. Horum rates eodem pene temporis momento refertas ac vacuas conspicareris. Sed neque prolapsos natandi vsus seruare poterat, sub iectarum voraginum eluuie mersorum corpora tenacius apprehendente. Quantas igitur timoris vires existimemus, qui quos nimio sui haustu repleuerit, ne proprio quidem spiritui parcere compellit? Decem & octo nauigia nimiæ multitudinis in se confugientis concursu rupta, receptis exitio fuere. Paucis hostem operiendi animus fuit. Illius vero etiam ridicula formido extitit, qui sociale exemplum perosus, nexo ex rudentibus laqueo suspendio se consumere, quàm hosti necandum præbere maluit. Quod factum complures prius admiratione, deinde ludibrio prosecuti, dulcedine spoliorum lentius hostibus inhærere cœperunt. Quibus Absalon præteritis, monitisq; ne prædam quàm hostem insequi mallent, septem solis nauibus totam pene fugacium classem insectari non destitit, illa nimirum fiducia vsus, qua toties sibi hostium terga aspicere contigit. Neque enim à palantibus in illa insequentium paucitate numerus, sed virtus æstimabatur. Centum ferme nauium turba maritimæ fugæ diffidentia terrestrem cœpit, perq; horridos ac desertos saltus inermis attonitaq; discursum habuit. Iarimarum quoq; hostilis sanguinis q̃ prædæ auidiorē cōcitatior tuendę patrię cupido reddiderat. Quinque ac triginta nauigijs vehementi remigio concitatis, hostilis Absalonem nobilitas deuitabat. Quæ cum septem sola sibi instare animaduerteret, fugam suam non solum tristem, sed etiam erubescendam rata, bis nauigationi pergendé ac pugnam confectura laxamentum dare conata est. Igitur Absalon quanquam ab amicis cęterę classis aduentum opperiri rogaretur, nulla ex parte cessato remigio progredi perseuerauit, plus hostium trepidatione quàm sociorum auxilijs vtendum præfatus. Quo cognito Sclaui summa cum exanimatione metum rubori prætulerunt, nauesq; suas quo fugæ habiliores essent, arma & equos in profundum abijciendo, oneribus vacuefacere cœperunt. Acrius deinde conuerberato pelago, Penum amnem perseueratæ fugæ receptaculum habuerũt. Quos Absalon eousque vacuo cunctationis remigio insecutus, vespera ad socios qui prædæ incubuerant, reuertit. Cuius ne particeps quidem fore sustinuit, gloriam ad se, spolia ad milites redundare speciosum ducendo. Igitur ex quingentarum nauium numero quinque ac triginta delapsis, decem & octo confractis, cæteræ in Danorum potestatem ditionemq; cessere. Illa igitur dies quæ Absalonis claritate obcæcatam hostium classem aut fugam aut exitium pati coëgit, tot errores, tot maritima discrimina finiuit, Sialandicos portus ac Balticum fretum pestifero piratarum incursu vacuefecit, efferatam barbarorum sæuitiam iugi patientē reddidit, patriámque nostram vix libertate sua potientem Sclauiæ dominam effecit. Efficax & inusitatum genus victoriæ, quo cunctas hostium vires funditus euerti contigit. Eadem vt Sclauici cruoris plena extitit, ita nullum Danici impendium habuit. Quatuor duntaxat ex Rugianis sociorum an hostium telis perierint, incertum est. Die postero decem & octo Scaniensium nauigia superueniunt, quos Absalon non moræ eorum, sed voluntatis æstimatione facta, prædam cum victoribus communicare præcepit. Quid deinde Sclauis consilii foret cognosse cupiens, callidum speculationis genus amplexus, Bogiszlauum sub simulatione benignæ & veteris amicitiæ, perfidiæ per legatos arguendum curat, nimiámque regis offensam obnixo placationis studio præcurri postulat. Ad hæc Bogiszlauus tantam receptæ cladis dissimulationem agere sustinuit, vt laudata monitoris beneuolentia, facturum se quod ab ipso suadebatur promitteret. Tantum autem timoris Sclauorum vulgus ob pristinam fugam animis insitum habebat, vt etiam nouam visa rate quæ legatos vehebat ædere non erubesceret. Post hæc Absalon rerum à se gestarum famam illustri nuncio præcurri magnificum ratus, Tacho-

Tachonem claro Fioniæ loco natũ cum tentorio Bugiſzlaui quod ei portiõis nomine cęſſerat, remitti curat, nec ſolum victoriã ſuã regi indicaturũ, ſed etiã fidem aſſertis celebrioris prædæ geſtamine facturũ. Per eundem quoq; ne Sclauicæ vires nouis copijs inſtruerentur, meſſis tempus expeditiõe præcurrendũ hortatur. Quem Kanutus Iutis Wibergica concione contractis, Abſalonici operis euentũ digno relationis officio repræſentare pręcepit, expeditiõis hortatore vſurus, quẽ nuncij autorem habuerat. Quo facto omniũ animis maximã educendæ claſſis curam ingenerauit. At Cæſar tantæ cladis nuncio recepto, poſtquã ſolo Abſalonis ductu rem geſtã cognouit, omnem non ſolũ obtinendæ Daniæ ſpem, verũetiam attentandæ fiduciã mente depoſuit, proprias vires damnando, quod alienis parũ efficaciter vſus fuiſſet. Eandem victoriã Abſalon ſuã apud Byzantium incredibili famæ velocitate vulgatã, poſtmodum ab equitibus ſuis tunc temporis in ea vrbe ſtipendia merentibus accepit. Sed nouæ frugis acceſſio labentibus hoſtiũ alimentis opitulata eſt. Hiſdem ex regiæ profeſſionis cunctatione inſtruendorũ frumento vicorum perquàm vtile ſibi laxamentũ ſumentibus, huius expeditionis opinione perciti Walogaſtenſes, profundiora Peni amnis loca crebro lapide complẽt, mœnium ſuorum aditum nauigijs negaturi. Quas Abſalõ hiſdem aluei locis egerere cupiens, trahendæ ſecũ iuuentutis gratia corpus aquis immergere non dubitauit, easq; lapidibus vacuefaciendo, quantũ tranſmittendæ claſſi ſatis erat, ad patientem nauigationis habitum perduxit, quanquam oppidani machinas ſuas tali temperamento libraſſent, vt eadem amnis ſpacia certis ictibus deſtinarent. Quib. obſtaculis tranſitu vacuefacto, facilem ſocijs petendæ circunſidendæq; vrbis aditum ſtruxit. Obſidiõe cœpta refixi ſub aquis ſtipites, quorum frequentia oppidũ erat vallatum, nauigia propius appellere paſſi non ſunt. Hanc oppugnationis difficultatem, Danorũ iuuenes virtute ſuperare cupientes, non temperauere ſibi quo minus nauigijs à profundo remotis pedibus in aquam deſcenderent, vadaq; gradu luſtrarẽt. Contra oppidani in ſubiectos cominus tela iacere, nauigiaq; tormentis procul inceſſere cœperunt. Quorum eximios iactus eludere quàm excipere ſatius exiſtimares. Anceps incertumq; vitatu periculum erat, prægrandibus ſaxis in conſertas puppes cadentibus, in fuga ac declinatione cautoq; corporis motu, magis quàm in vlla armorum ope fruſtrandorum ictuum remedium ducebatur. Abſalon mediotenus nauigij progreſſus, egeſta tormentis robora crebra corporis declinatione fallebat. Quem Barbarus forte præſidio egreſſus, poſtquã ex clypei notis agnitum habuit, tormentorum præſidibus manu ſignificauit vt eum impeterẽt. Igitur interrogatus à quodam, an perſpectum haberet qualiter ipſum barbarus denotaret, curam ſui illius animo inſitam reſpondit: eodem ludibrio hoſtẽ & monitorẽ excipiendo. Intrepidi animi dixerim, in medio ſalutis diſcrimine pericula ſua iocoſo dicto proſequi voluiſſe. Adeo certiſſimũ fortitudinis & conſtantiæ experimentũ neceſſitas tribuit. Expugnatione non procedente, noua adoriendæ vrbis ratio autore Esberno excogitata eſt. Siquidẽ inuſitatæ magnitudinis nauigium varijs ignis nutrimẽtis cõpletum, ſolo ventorũ remigio, opportunis incendio mœnibus adigendũ curabant. Quod latẽti in vndis ſtipiti illiſum, ſine vlla oppidanorũ iactura proprię cum materiæ diſcrimine conflagrauit. Ita exigui ligni impedimento, ſpes ingentis victoriæ ſubruta eſt: hoſtiumq; ſalus paruulo fortunæ momento ab imminente exitio protecta. Poſt hęc Bogiſzlauus in dedecorum ſuorũ vltionẽ dolos mente ſcrutatus, Abſalonis colloquiũ ſimulata pacis affectatione per legatos poſcendo, cũ ingenti equitatu deſtinatũ conuentui locũ petiuit. Quẽ binis obuiã ſibi nauigijs veniẽtẽ vt continentem aſcenderet obſecrauit, cõmodius in tẽtorio quàm naui colloquendũ præfatus. Obſequentẽ illũ nauigioq; excedere volentẽ, Erlingus quidã illuſtri inter Noricos loco natus, horridioris ſomni narratiõe retinuit, haud dubie fraudẽ ſenſurũ, ſi ſalutẽ ſuã hoſtibus crederet, auguratus. Cuius vocẽ Abſalon perinde ac diuinitus ſibi dati indicij miraculũ veneratus, vocanti ſe Bogiſzlauo, minorem a maiore peti non oportere perhibuit, pontificem duci dignitate prętare aſſeuerando. Ita hoſti impotentiã obijciendo, fraudis materiã ademit. Ille ſtricta naui ſpacia cauſatus, repentino diſceſſu falla-

Põtifex dignitate duci prælatus.

ciam detexit. Nam qui aliàs vltro nauigiũ Abſalonis ingredi conſueuit, nunc eius aditũ perinde ac fatale ſibi domiciliũ, conſcientiæ malignitate confuſus, exhorru it. Gauiſus Abſalon quod ſalutem ſuã ſomnio quàm hoſti credere pręoptaſſet, ad claſſem ſe recepit. Igitur cum exercitus noſter cõmunem agrorũ vaſtationem v- nius vrbis excidio anteponẽs, exhauriẽdæ prouinciæ conſiliũ cepiſſet, inq; pontis pertranſeundi anguſtijs hærerent, crebris oppidanorũ myoparonibus inceſſun- tur. Qui mox ſagittariorũ ab Abſalone, regeq; miſſorum opera deturbati, infeſtã- dę commodius claſſis gratia continenti ſe tradunt, noſtroſq; clamore non minus q̃ iaculis inſecuti, per ſummã ignauiæ exprobrationem perinde ac victis inſulta- re cœperunt. Quo viſo reliqui ex oppidanis paſſim correptis ſcaphis, mœnibus etiam quæ tuebantur deſertis, in ripã ſe conferũt, relicta à Danis tabernacula præ- daturi. Neq; enim regios equites, nauiũ tranſitum in terra operiẽtes, fumus taber- naculorum quæ Dani diſcedentes cremabant incendio ortus, ab ipſis diſcerni pa tiebatur. A quibus cum inopinati attonitiq; incurſarẽtur, pars in ſcaphas refugit, pars armis in ripa, aut aquis in amne exitium habuit. Natantes à ſagittarijs interfe- cti, nauigantes euerſi, iuſtas irriſis à ſe Danis pœnas luerũt. Ita Walagoſtenſes pau- lò ante falſis noſtrorum opprobrijs exultantes, nunc ciuium in conſpectu ſuo ne- catorũ miſeranda fata luctu proſequebantur. Quod Oznenſes fama experti, ſub- urbanos penates ocyus cremandos curant, ne ijſdem hoſtes ad mœnium ſuorum incendium vterentur. Igitur dum vltro ſe tectis ſpoliant, ingens vrbi ſuę tutamen- tum conciliant, quo domibus tenuiores, hoc mœnibus tutiores effecti. Rus regi rapinæ extitit. Cuius ſententia Abſalon Iulinenſium finium, arciumq; Zuinenſiũ expugnationem peragere iuſſus, Esbernum fratrem Zuinam cum commiſſæ ſibi claſſis parte præmittit, aut arces ipſas (ſi fors ſineret) capturum, aut earum cuſtodi- bus quoad ſe Iulino reuerti contigiſſet, fugam interclуſurum. Quorum ianuæ ve- nienti Esberno vacuæ patuere, propugnatoribus nimirum aduentum hoſtium furtiuo diſceſſu præcurrentibus. Ambæ itaque incendio datæ. Qua de re Abſa- lon Iulinenſium rebus abſumptis, non ſolum longinqui fumi contemplatione, ve rumetiam ſociorum inde reuertentium affirmatione certior factus, ad regem re- uertit, lætatus ſe magna curarum parte fraterna opera liberatũ. Rex vicos neceſ- ſarijs vſibus abundantes captu difficiles fore, vacuóſque tantum à ſe penates exu- ri conſpiciens, remeare conſtituit: qui nunc deſertos inopeſq; lares adortus fue- rat, exacto meſſis tempore referta copijs horrea conſumpturus. Cúmque non minus capiendarum vrbium difficultate, quàm vacuarum ædium incendio fati- gatus, Zuynam amnem abducendæ expeditionis gratia petiuiſſet, exuſtarum ar- cium reliquias ſolo æquari iuſſit. Et vt omnia earundem monimenta demolire- tur, etiam lapides fundamentis egeſtos in profundum iactandos curauit, quan- quam ijdem recenti adhuc incendio torridi, vix ſe manu contingi paterentur: cu ius laboris idem atque expeditionis finis extitit. Autumno domi peracto, duode- nis millibus è Rugia contractis, Tribuſanam prouinciam ditioni ſuæ parentem peragrat. Poſt hæc Cyrcipinenſiũ deuexã paludem paternæ militiæ æmulatione permenſus, ad vrbem Lubekincam peruenit. Qua prætherita, dum Diminum pe tere ſtatuiſſet, in abundantem potione vicum incidit, Barbaris illic tanta animorũ ſecuritate conuiuantibus, vt nullum prorſus hoſtilis aduentus formidarent impe tum. Quantam porro gentis illius intemperantiam pacis tempore extitiſſe pute- mus, quæ ne hoſte quidem liminibus imminente, quo minus vires ſuas ebrietatis illecebris labefactaret, abſtinuit? Itinere deinde noſtrorũ ad naues conuerſo, con uellendæ prædæ, ſpargendiq; paſſim incendij gratia, Danica manus diſijcitur, mẽ tem regis lõginquæ viæ diſpendijs à petendi Dimini propoſito retrahẽtibus. Qui triginta ſolos ſibi comites aſſeruaſſe contentus, quum ingentem Barbarorum co hortem opimam villam tueri ſatellite nũciante cognoſſet, Abſalonẽ ſuo forte ve- xillo coniunctum dimidio cum præſentium equitũ numero opem ſocijs laturum dimittit. Qui imperium amplexatus, obſcurandę paucitatis gratia laxius militem incedere iubet, multitudinis inſtar confuſam agminũ ſpeciem præbiturus. Quin- etiã vehementius irruptionẽ edere curæ habuit, quo plures inſequi crederentur.

Iamq; Barbarorũ relicta villa, nemus tenentiũ manipulos cõtemplatus, quum se longe viribus inferiorem animaduerteret, ideoq; sociorũ augmentũ simulare vellet, cõplures ex suis furtim discedere monitos, aperte subinde redire iussit, idq; sæpenumero faciendum curauit. Igitur auxiliorũ incrementa sensim recipere existimatus, non suppetentibus qui prædã asportarent, contractas vici opes ingenti pyra constructa cremauit, flãmis insequendo quod vsui cõmodare non poterat, etiam ministris incendij tantę pecuniæ consumptionẽ animi dolore ꝓsequentib. Ea re gesta ad regẽ se retulit. Qui propter Lubynã pernoctatiõe habita, deletis vicorũ reliquijs, lacunã per quam arduo labore iter fecerat, ponte à Rugianis cõsterni curat, eamq; nullo pene negocio remensus, cõscensis nauib. in proximũ Peno amni portũ peruenit. Vbi diutina ac vehementi tempestate vexatus, Bogiszlauũ pacem à se per legatos petentem repulit, quanquã iam labentibus alimentis expeditionem remittere cogeretur. Exactis domi hybernis per Zuynã ingẽti cum expeditione regressus, Grotzuinã lacerat. Vbi cum Iarimarus hostium occursum ex eorum lituo deprehensum regi nunciandũ proponeret, idq; ab Absalone nisi ijdẽ in conspectũ venissent exequi vetaretur, ancipiti malo circunuentũ se dixit, qui si quid inopinati periculi se tacente socijs incidisset, incuriæ damnari, sin maturius indiciũ afferret, timiditatis notari posset, quũ & præpropero nuncio vti ꝓbrosum & nimis lento desidiosum videatur. Huius prouincię præda parũ satiatos Pomeranicarũ opum fama sollicitat, quæ vt eximiæ, ita intactę prædicabantur. Nulli tam longinquã militiam ingredi difficile visum, quanq̃ perferendæ inediæ, peragendæq; solitudinis prædicebatur asperitas, ardore prædæ periculorum metũ leuãte. Imbellis populus vrbiumq; & armorũ inops regio ferebatur. Et quoniam nostris propositũ ex sententia cedere consueuerat, pergendi cupiditas animos inflãmabat. Nec fraudandos præsentibus votis fœlicia tot successuũ experimenta spondebant. In qua profectione pabulo parũ suppetente non solum equos, verumetiã pedites commeatibus onustos attritę labore vires deficiebant. Hæ res conuertendi itineris, repetendiq; classe Iulyni causam dedere. Illic rex adoriẽdi per insidias Camyni consiliũ nactus, apertæq; eius irruptioni latentem præferens, ductãtibus locorũ peritis per ignotos ac deuios saltus, plenũ difficultatis iter corripuit. Errantibus cęteris Sialãdenses ac Scanienses Alexãdro (Absalonis hic sorore editus erat) primipilo vsi, Rugianisq; ducibus rectã & compendiariã viam secuti, Camynũ venere, occupassentq; nisi incolas incendio cautiores fecissent. Quorũ paucitatem Bogiszlauus, qui in eodẽ tunc forte oppido morã agebat, effusis manipulis irrumpendam ratus, Esberno qui talium rerũ experientia vsuq; callebat, quo lõgius hostes vrbe euocarentur, de industria cedendũ monente, diu terga præbentibus institit. Ad postremũ intellectis insidijs, effusius ruentes in aciẽ reuocat, tam improbum ab vrbe excessum amarę reprehensionis salebris insecutus. Quod videns Esbernus, abiecta fugæ simulatione, signa ad hostẽ reflexit, effecitq;, vt Bogiszlauus caballo delapsus, pauido recursu intra vallũ confugeret, celeritate pedũ salutem quęsiturus, quam aut armis aut equi velocitate tueri fiduciã non habebat. Alexander illato portis signo, neminẽ à quo repelleretur inuenit, tãta trepidatione captis hostibus, vt ne vrbis suæ quidẽ limina ab iniuria vindicare præsumerent. Qua gloria satiati Danorũ iuuenes, paulatim in aciem se recipere, quàm vlterius vrbi insultare maluerunt, paucitatis æstimatione temeritatẽ domante. Hunc iuuentutis procursum rex reliquo milite subsecutus, ꝓpter muros equo descẽdit, expugnandæ vrbis habitũ curiosiore contẽplationis officio lustraturus. Quo residente vallumq; vexillis stipante, canonicæ vitę clerici contusi deiectiq; animi mœrorẽ pedum nuditate testantes, digesta rite processione cum insignibus suis adueniunt, eoq; paternæ sanctitatis admonito, genib. nisi sacris ædibus abstinendũ precatur, orando ne diuinos penates humanis incendio iungat, neq; ita in hostes sæuiat, vt publicæ religiõis domicilia consumat: tot suas, tot maiorũ virtutes teterrimo facinore corrupturus. Adiectũ ab ijs est, Bogiszlauũ regis tuto petendi gratia familiaris fidei patrocinium postulare. Responsum à Kanuto, homines sibi, non Deum incessendi propositũ esse, vt iustum, ita alienum sacrilegij bellũ gesturo. Quibus,

ſi ciuitatis partem extra municipij mœnia collocatā cremaret: eccleſias mortaliū ædificijs permixtas cōmunibus flammis implicandas, dicentibus, iram precibus remiſit,hoſtileſq; lares inuiolatos relinquere,q̃ diuinos humanis iniuria æquare maluit. Illi vrbem precibus ſuis donatam gauiſi, gratijs pro beneficio actis,lætitia ouantes diſcedūt,eamq; ſacro concentus genere proſequūtur. Bogiſzlauus quod petebat obtento,quæſitū Abſalonem die poſtero obuiā ſibi cum Iarimaro venturum precatur, eoſdem faciendæ cum rege pacis arbitros habiturus,quos tot colloquijs amicos expertus fuerat.Quem Abſalon fraude potius quàm ſyncera verborum fide agere ratus, negauit ſe intercedere, quo minus igni ꝓuincia vaſtaretur, ne tantū iter expleſſe fraudi fuiſſe videatur. Ille nihil à ſe extra municipij mœnia poſſideri confeſſus, ſacris tantum domicilijs eorumq; gratia vicinis tectis abſtinēdum orauit. Quod beneficiū eodem voto petitū promiſſumq; eſt: reliquū lucis auidiſſima vicorum vaſtatiōe conſumptū. Bogiſzlauus præſentium periculorum impulſu promiſſum reuertendi tempore ſectatus, Abſalone & Iarimaro dextras præbentibus ad regem perducitur, ingentiſq; ſummæ pecunia multæ nomine pacta,non alias pacis cōditiones aſſequi potuit,quàm vt procurationē hactenus patrimonij titulo adminiſtratā, è manu regis beneficij iure ſuſciperet, libertatemq; ſeruitute mutaret,Rugianę gentis tributū obſequijs æquaturus.Hanc pactionem obſidibus firmandam pollicitus diſcedit,redeundi comitibus vtendo, quos adueniendi duces habuerat. Et ne veneratiōis expers dimitteretur,ab Abſalone conuiuio cum amicis exceptus, potu nimis auide ſumpto adeo vires ſenſumq; exuit,vt vix mente conſtare putaretur.Qua intēperantia amiſſæ maieſtatis oblitus,deflendæ ſeruitutis loco, libertatis gaudia rep̃ſentauit.Igitur nimio ebrietatis hauſtu obſtupefactis neruis, naue egeſtus in tentorio collocatur, Abſalone 40. armatos ante tabernaculi fores excubare,nocturnæq; eius cuſtodiæ vacare iubente.Tanta ſiquidem apud Danos ſeruandorum hoſpitum ſedulitas exiſtere conſueuit, vt eorum ſaluti perinde ac propriæ ſtudere curaretur.Quo beneficio obligatus Bogiſzlauus, Sclauorum animos Danis applicando,debitam Abſalonis meritis gratiam retulit.Quibus cum pulſo mane ſomno oculos inſeruiſſet,Danorum fidē exoſculatus,aptiſſimoq; laudationis genere proſequutus,plus voluptatis ſe ex percepta Abſalonis humanitate,quàm amaritudinis ex patrię iactura ſentire dixit. Igitur ad locum in quo milites eum præſtolabantur relatus, poſtero die Sclauicæ nobilitatis proceribus adductis, genibus annixus cum coniuge ſe & liberis ad pedes regis ſuppliciter abiecit, veniamq; diutinæ rebellationis precatus, obſidibuſq; ex parte datis, ex parte promiſſis, auitæ paternæq; procurationis ſummam beneficij loco ſuſcipere non erubuit, quod patrimonij erat, alienæ largitionis indulgentia poſſeſſurus. Rex principis huic neceſſitati miſeratiōe permotus, ſatis iam graues eum ſibi pœnas dediſſe exiſtimauit,regnumq; eius in munere quàm in vſu ſuo cōſtituere maluit,ac demum humi iacentem erexit. Nec minus regem maternę erga Bogiſzlaui filios neceſſitudinis reſpectus tangebat.Ita Sclauicarum rerū dominium aſſiduis Waldemari laboribus negatum, paruulo Kanuti negotio contributum eſt,fœlici eius militia paternam ſupergrediente fortunam.Eodem temporis momento ingenti nubium volumine colliſo,per ſummā vtriuſq; gentis exanimationem fracta crepuere tonitrua. Quo euentu Sclauici regni interitum portendi à coniecturarum ſagacibus exiſtimatum eſt.Bogiſzlaui quoq; animus conſtantiæ pignoribus refectus, accepti beneficij memoriam ad vltimū vſq; vitæ tēpus inuiolabili fide exhibuit: adeò vt cum ſupremo morbo correptus in lectulo laberetur,adhibitos amicos iureiurando obſtringeret,eos cōiugem ſuam ac liberos ad regem perducturos, eumq; diuidendi inter pupillos regni autorem habituros,& quod is ſtatuiſſet perinde ac teſtamento cautum cuſtodituros: nihil ſe de Danorum fide hæſitare teſtatus,quorum egregia toties experimēta ſuſceperit. Succurrebat enim illuſtri viro quantos fructus Rugianis conſtantis erga Danos amicitiæ cuſtodia peperiſſet.

Hactenus Saxo Grammaticus.

RERVM ET VERBORVM HISTORIÆ DANICÆ PRÆCIPVE MEMORABILIVM INDEX, IN QVO NVMERVS prior paginam, posterior versum demonstrat.



Fili-

Gutlan

Ola-

FINIS.

Obſeruata quædam poſt impreſſionem operis.

Pag.1.verſu 28.lege quantum pro quanquam.305,55. tanta.289,in margine Stuatira.132.itidem in margine multi pro inulti.

❧

FRANCOFVRTI AD MOENVM
EXCVDEBAT ANDREAS WECHELVS.
ANNO SALVTIS M. D. LXXVI.



6000-



